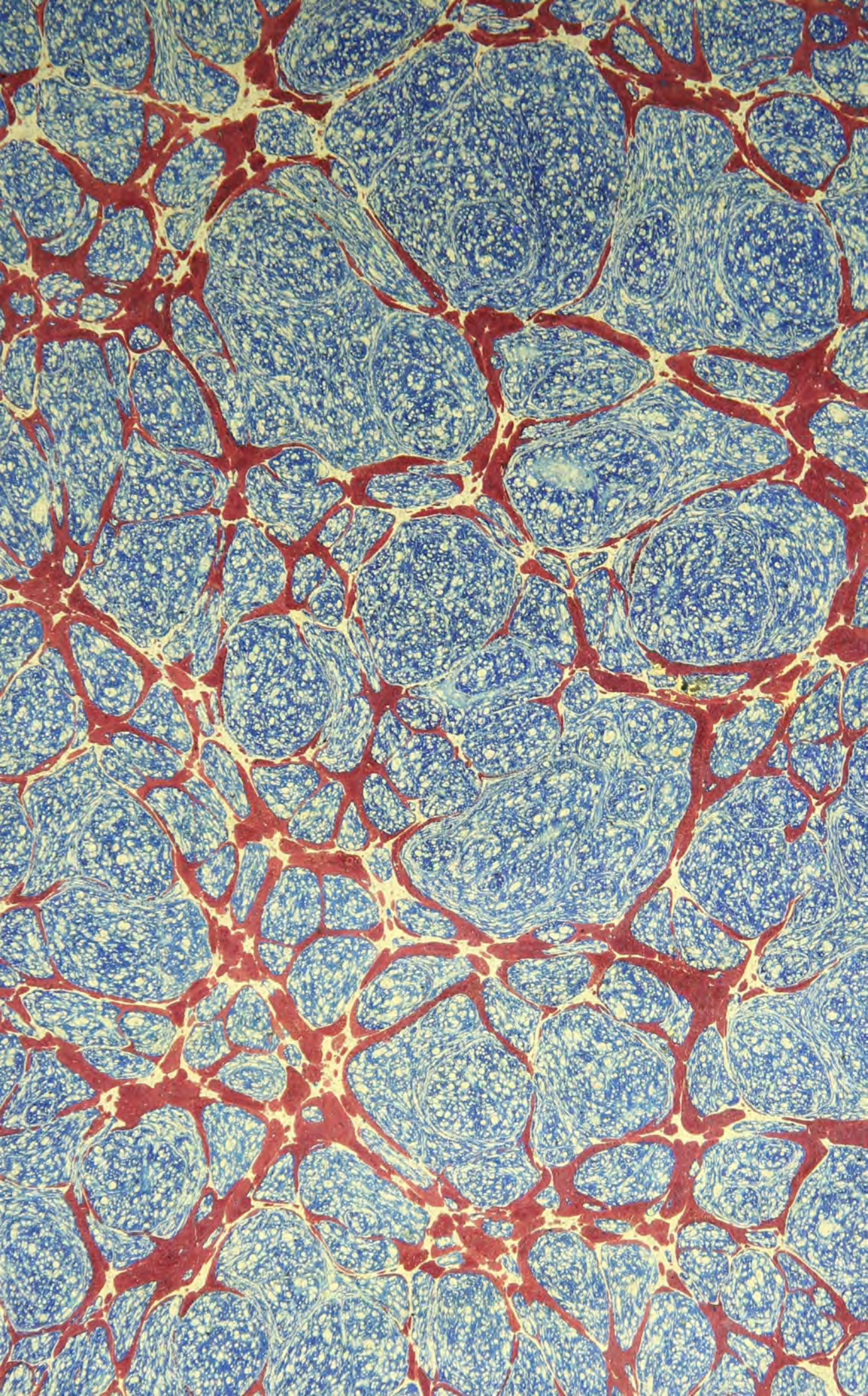

ΤΗΙ ΠΟΡΦΥΡΙΑΔΙ ΣΧΟΛΗ,
Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ
1897 — 1898

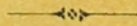
1159

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

ΕΠΕΤΗΡΙΣ

Α' ΕΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΡ. 5

1896

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἑστίας Μάτθιου καὶ Καραδοῦρη 1896—1916.

ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ

ΕΙΣ ΛΑΤΙΝΟΥΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

(Ἀνεκοινώθη ἐν τῷ φιλολογικῷ καὶ ἀρχαιολογικῷ τμήματι τοῦ Συλλόγου)

Κικέρω. Βροῦτ. 11, 43.

Ut enim tu nunc de Coriolano, sic Clitarchus, sic Stratoctes de Themistocle finxit. Nam quem Thucydides, qui et Atheniensis erat et summo loco natus summusque vir et paulo aetate posterior, tantum *morbo* mortuum scripsit et in Attica clam humatum, addidit fuisse suspicionem veneno sibi conscivisse mortem: hunc isti aiunt, cum taurum immolavisset, excepisse sanguinem patera et eo potu mortuum concidisse.

Νομίζομεν ὅτι τὸ χωρίον δὲν ἔχει καλῶς. Καὶ πρῶτον μὲν παρατηροῦμεν ὅτι ἀρίστη εἶναι ἡ προσθήκη τοῦ *morbo* ὑπὸ τοῦ Teuffel, διότι ἡ λέξις ἐν οὐδενὶ τῶν ἀντιγράφων κεῖται, κάλλιστα δὲ προσετέθη συμφώνως πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Θεουκυδίδου λεγόμενα (1, 138): «νοσήσας δὲ τελευτᾶ τὸν βίον». Ἄλλ' ὁ Θεουκυδίδης λέγει καὶ τάδε εὐθύς κατωτέρω: «Λέγουσι δὲ τινες καὶ ἐκούσιον φαρμάκῳ ἀποθνεῖν αὐτόν, ἀδύνατον νομίσαντα εἶναι ἐπιτελέσαι βασιλεῖ, ἃ ὑπέσχετο. Μνημεῖον μὲν οὖν αὐτοῦ ἐν Μαγνησίᾳ κτλ. Τὰ δὲ ὅσα φασὶ κομισθῆναι αὐτοῦ οἱ προσήκοντες οἴκαδε κελεύσαντος ἐκείνου καὶ τεθῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ· οὐ γὰρ ἐξῆν θάπτειν ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντος.» Ὁ Θεουκυδίδης λοιπὸν σαφῶς λέγει ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς νοσήσας ἀπέθανε, ὅτι καθ' ἃ ἐλέγετο (φασὶ) τὰ ὅσα αὐτοῦ ἐτάφησαν κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ προσθέτει ὅτι λέγουσί τινες ὅτι ἐκούσιως φαρμάκῳ ἀπέθανε. Ἄν τις τώρα καλῶς παρατηρήσῃ θὰ ἴδῃ ὅτι τὸ κείμενον τοῦ Κικέρωνος καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Teuffel γενομένην προσθήκην δυσαρρεστῆ, διότι ἡ τοῦ λόγου ἀκολουθία ἔχει ὡς ἐξῆς:

Quem Thucydides scripsit mortuum esse et humatum esse, addidit fuisse suspicionem . . . hunc isti (ὁ Κλείταρχος καὶ ὁ Στρατοκλῆς) aiunt . . . mortuum concidisse. Τοῦτο δὲ τὸ κακὸν θέλων νὰ θεραπεύσῃ ὁ Bährens (Revue de Philologie 1886) διορθώνει : Quem Thucydides . . . *aegrotantem mortuum* (esse) scripsit, *set in Attica clam humatum* (=quia in Attica humatus sit) addidit fuisse suspicionem κ.τ.λ. Καὶ συνέδεσε μὲν τὸν τέως ἀσύνδετον λόγον ὁ Bährens, ἀλλ' ἀπορον εἶναι πῶς προέβη εἰς τοσοῦτον ἀσύστατον μεταβολὴν ὁ ἐπιφανὴς ἀνὴρ. Τὸ δὲ παραδοξότερον εἶναι ὅτι, ὡς λέγει, μετέβαλεν οὕτω τὸν λόγον ἵνα καταστήσῃ αὐτὸν σύμφωνον πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου λεγόμενα. Ἄλλ' ὁ Θουκυδίδης οὐδαμῶς λέγει ὅτι ὑπῆρξεν ὑπόνοια ὅτι ἀπέθανεν ἐκουσίως ὁ Θεμιστοκλῆς διότι τὰ ὅστ' αὐτοῦ ἐτάφησαν κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ τὸ εἶπῃ. Διὰ τί ἐτάφη κρύφα λέγει κατωτέρω ὁ ἱστορικός : «οὐ γὰρ ἐξῆν θάπτειν ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντος». Ὁ Κικέρων ἔγραψεν, ὡς πιστεύομεν, οὕτω : Quem Thucydides, qui κτλ. *morbo mortuum scripsit et in Attica clam humatum* (esse), *et tantum* addidit fuisse suspicionem κτλ. hunc κτλ. Ἔχω δὲ τὴν ὑπόνοιαν ὅτι καὶ ἐκεῖνο τὸ *in Attica clam humatum* ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ εἶναι παρέμβλημα προστεθὲν ὑπὸ τινος γνώστου τῶν Θουκυδιδείων, διότι τὸ φρασεῖδιον δὲν ἔχει καὶ πολὺν λόγον ὑπάρξεως. Ὅστις λοιπὸν καὶ ὡς πρὸς τοῦτο πείθεται τοῖς ἑμοῖς λόγοις, ἅς περιγράψῃ αὐτό, τότε δὲ δὲν θὰ εἶναι καὶ χρεῖα τῆς προσθήκης τοῦ *et* πρὸ τοῦ *tantum*, διότι ὁ *et* κεῖται ἤδη ἐν τῷ λόγῳ : Nam quem Thucydides, qui . . . morbo mortuum (esse) scripsit et [in Attica clam humatum] tantum addidit fuisse suspicionem κτλ. hunc κτλ.

Κικέρ. Ἐπιστ. πρὸς ἀδελφ. Κόϊντ. 2, 11.

Lucreti poemata, ut scribis, ita sunt: multis luminibus ingeni, multae tamen artis; sed, cum veneris, virum te putabo, si Sallusti Empedoclea legeris hominem non putabo.

Τὸ περιβόητον τοῦτο χωρίον τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν περὶ τοῦ ποιήματος τοῦ Λουκρητίου κρίσιν τοῦ Κικέρωνος εἶναι ἀναντιρρήτως διε-

φθαρμένον. Ἐπιχειρῶ καὶ ἐγώ, μετὰ πολλοὺς ἄλλους, νὰ τὸ θεραπεύσω καὶ νομίζω ὅτι οὕτω πρέπει νὰ γραφῆ: *Lucreti poemata, ut scribis, ita sunt: multis luminibus ingeni, non multae tamen artis; sed cum veneris. . . . Virum te putabo si Sallusti Empedoclea legeris [hominem non putabo].* Διὰ τῆς προσθήκης τῆς *non* πρὸ τοῦ *multae* ἔχομεν νόημα καὶ καλὸν καὶ ὀρθόν, πρὸς ὃ δύναται νὰ παραβληθῆ τὸ λεγόμενον περὶ τοῦ Ἐννίου ὑπὸ Ὀβιδίου *Trist. 2, 243* ἐξ: *Ennius ingenio maximus arte rudis.* Μετὰ τὸ *sed cum veneris* δέχομαι χάσμα, ἐν ᾧ ἴσως θὰ ἐλέγετο περίπου: θὰ εἴπωμεν περὶ τούτου ἢ θὰ συζητήσωμεν περὶ τοῦ πράγματος. Ἐπειτα θὰ ἐγίνετο λόγος περὶ ἄλλων ζητημάτων γραμματειακῶν καὶ φθάνει εἰς τὸ: *Virum te putabo* κτλ. Τὸ δὲ *hominem non putabo* νομίζω ὅτι πάντως εἶναι παρέμβλημα· παρενεβλήθη δὲ φαίνεται ὑπό τινος θελήσαντος ἴσως νὰ δείξῃ τὴν δύναμιν τοῦ *virum* ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὸ *hominem*.

Προπέρι. 3, 34, 65.

*Cedite Romani scriptores cedite Grai
Nescio quid maius nascitur Iliade.*

Διὰ τί νὰ ὑποχωρήσωσιν οἱ *Romani scriptores*; Οἱ Ἕλληνες μάλιστα, ἀφ' οὗ ἔμελλέ τι νὰ γεννηθῆ μείζον τῆς Ἰλιάδος, ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι; Γραπτέον λοιπὸν ὡς ὁ ὀρθὸς λόγος κελεύει:

Cedite RomaniS, scriptores, cedite, Grai,

Ἵποχωρήσατε εἰς τοὺς Ῥωμαίους, Ἕλληνες, διότι κτλ. Ταύτην τὴν διόρθωσιν ὑπέδηλωσα καὶ ἐν τῇ μεταφράσει μου τῆς Γραμματολογικῆς Βιογραφίας τοῦ Ὀρατίου ὑπὸ Λουκιανοῦ Μυλλέρου σελ. 165 σημ.

Ὀρατ. Ἐπιστ. 2, 2, 51.

*Unde simul me demisere Philippi,
decisis humilem pinnis inopemque paterni
et laris et fundi paupertas impulit audax,
ut versus facerem.*

Ἐν τῇ ἀνωτέρω μνημονευθείσῃ Γραμματολογικῇ Βιογραφίᾳ τοῦ Ὀρατίου (σελ. 29 σημ.) ὑπέδειξα ὡσαύτως ὅτι κατὰ τὴν γνώμην μου πρέπει ἢ στίξις νὰ τεθῆ μετὰ τὸ *impulit*, ὅχι δηλ. *audax*

paupertas impulit ut facerem versus, ἀλλὰ paupertas impulit ut audax facerem versus. Τὸ πρᾶγμα καθίσταται ἀληθέστερον καὶ ἐναργέστερον διὰ τῆς τοιαύτης ἀναγνώσεως: Ἡ πενία μὲ κατέστησε τολμηρόν, μοὶ ἔδωκε τὴν τόλμην νὰ ποιῶ σατίρας, νὰ σκώπτω κτλ. Διότι ὁ πένης εἶναι πολλακίς ἐπιθετικώτερος τοῦ πλουσίου, «κέλεται δὲ εἰ γαστήρ.»

Ὅρατ. Σατιρ. 1, 1, 44.

At ni id fit, quid habet pulchri, constructus acervus?

Γραπτέον: quid habet *lucris*. Πρῶβλ. Θεόκριτ. 16, 22: τί δὲ κέρδος ὁ μύριος ἔνδοθι χρυσὸς κείμενος;

Ὅρατ. Σατιρ. 1, 3, 38 ἔξ.

Illuc praevertemur: amatorem quod amicae turpia decipiunt caecum, vitia aut etiam ipsa haec delectant, veluti Balbinum polypus Hagnae.

Ὅτι τὸ χωρίον δὲν εἶναι «πάντεσσι βατόν» μαρτυροῦσιν αἱ ποικίλαι τῶν φιλολόγων περὶ αὐτοῦ γνώμαι. Εἰς τὴν ἀπόδοσιν μάλιστα τοῦ *quod amicae* ἔγκειται ἴσως ἡ δυσκολία. Νομίζομεν ὅτι ἀρεταὶ πᾶσα δυσχέρεια ἂν γράψωμεν *quod* καὶ καταστήσωμεν ἐρωτηματικὸν τὸν λόγον τιθέντες καὶ τὸ σημεῖον τῆς ἐρωτήσεως μετὰ τὸ *Hagnae*. Πρέπει νὰ ἀρθῇ ἐπίσης καὶ ἡ μετὰ τὸ *caecum* ὑποστιγμὴ ἵνα συναφθῇ τὸ οὐσιαστικὸν *vitia* πρὸς τὸ οἰκειὸν ἐπίθετον *turpia*. Θὰ ἐννοηθῇ δὲ πάλιν τὸ *turpia vitia* ἐν τῷ *ipsa haec*, οὕτω: *aut etiam delectant eum (amatorem) ipsa haec (turpia vitia) veluti (delectat) Balbinum polypus (ὅστις εἶναι turpe vitium) Hagnae.* Ὡστε:

Illuc praevertemur: amatorem quot amicae turpia decipiunt caecum vitia, aut etiam ipsa haec delectant, veluti Balbinum polypus Hagnae?

Τερεντ. Αδελφ. 82 ἔξ. ἔκδ. Fleckeisen.

MI. Quid tristis es? DE. Rogas me? Ubi nobis Aeschinust?
Sein iam quid tristis ego sim?

Τὸ χωρίον δὲν εἶναι ὑγιές. Ἀρκεῖ τις μετὰ προσοχῆς νὰ ἀναγνώσῃ

αὐτὸ ἵνα πεισθῆ, ἄλλως δὲ καὶ αἱ ὑπὸ πολλῶν φιλολόγων ἐπενεχθεῖσαι εἰς αὐτὸ μεταβολαί μαρτυροῦσι τὸ πρᾶγμα. Ἴσως θεραπεύεται ἂν μεταγραφῇ οὕτω :

MI. Quid tristis es? DE. Roga me ubi nobis Aeschinust, scies quid tristis ego sim.

Τερεντ. Ἀδελφ. 272 ἔκδ. Fleckeisen.

Hoc mihi dolet, nos sero rescisse et paene in eum rem locum redisse κτλ.

Θὰ ἀποδοθῶσι τῷ Τερεντίῳ, πιστεύομεν, τὰ ὑπ' αὐτοῦ γραφέντα, ἂν διορθώσωμεν :

hoc mihi dolet, nos iam rem sero scise et paene in eum locum redisse κτλ.

Τερεντ. Ἀδελφ. 850 ἔκδ. Fleckeisen.

GE. Cedo ut melius dicas. SO. Tu quantum potest abi atque Hegioni κτλ.

Ταῦτα κατὰ πολὺ ὀρθότερον θὰ ἔχωσιν ἂν ἄλλως γραφῶσιν, οὕτω δηλαδὴ :

GE. Cedo. Ut (=εἴθε) melius dicas! SO. Tu, quam tu potes, abi atque Hegioni κτλ.

Σαλλουστ. Κατιλ. 3, 2 ἔκδ. Eussner.

Primum quod facta dictis exaequanda sunt.

Ὅτι κατὰ πολὺ λογικώτερον εἶναι νὰ γράψωμεν καὶ νὰ εἴπωμεν dicta factis οὐδεὶς, νομίζομεν, ὑπάρχει ὁ μὴ συνορῶν. Οὕτως ἐσκέπτετο καὶ ὁ Ἰσοκράτης (4, 13) εἰπὼν ὅτι χαλεπὸν ἐστὶν ἐξευρεῖν ἴσους τοὺς λόγους τῷ μεγέθει τῶν ἔργων.

Σαλλουστ. αὐτόθι 12, 2 ἔκδ. Eussner.

Igitur ex divitiis iuventuten luxuria atqua avaritia cum superbia invasere.

Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι τὰ ἀντίγραφα δὲν παρέδωκαν ἡμῖν ἀσφαλῆ τὸν νοῦν τοῦ Σαλλουστίου. Ὁ Σαλλουστῖος ἤθελεν ἐξ ἅπαντος νὰ εἴπη : luxuria atque superbia cum avaritia invasere.

Σαλλουστ. αὐτόθι 51, 27.

Sed ubi imperium ad ignaros eius aut minus bonos pervenit.

Γράφει : ad ignaros viros, ἡ ἔννοια τοῦ eius εἶναι αὐτόδηλος, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ῥητῶς νὰ δηλωθῇ, δὲν φαίνεται δὲ πιθανὸν νὰ ἔκαμεν ὁ Σαλλούστιος χρῆσιν τοῦ ignaros (καὶ ἔπειτα τοῦ minus bonos) ἄνευ οὐσιαστικοῦ.

Σαλλουστ. Ἰουγούρθ. 85. 1, Eussner.

Primo industrios, supplices, modicos esse, dein per ignaviam et superbiam aetatem agere.

Ἔχω τὴν ὑπόνοιαν ὅτι ἡ τὸ supplices εἶναι γλώσσημα τοῦ modicos ἢ (πιθανώτερον) τὸ modicos τοῦ supplices. Ὡστε ἡ συμμετρία : industrios, supplices—ignavos, superbos.

Σ. Κ. Σακελλαρόπουλος.

ΑΙ ΤΟΥΜΠΑΙ

(Μετὰ πίνακος)

(Ἀνεκοινώθη ἐν συνεδριάσει τοῦ φιλολογικοῦ καὶ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος)

Αἱ Τοῦμπαι εἶναι δύο εἰδῶν· αἱ Μεγάλαι ἢ Πλατεῖαι Τοῦμπαι καὶ αἱ ἀπλῶς Τοῦμπαι καλούμεναι. Μεγάλαι Τοῦμπαι εὐρίσκονται ἐν τῇ Θεσσαλικῇ πεδιάδι μόνον τρεῖς, ὡς ἐγὼ γνωρίζω, περισσότεραι δ' ἐν Μακεδονίᾳ. Ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς δι' ὃν αὐταὶ ἠγείροντο ἦτο διάφορος, διότι ἦσαν τεχνηταὶ ἀκροπόλεις, θέλομεν ἐξετάσει ταύτας ἀλλαχοῦ ἐκτενέστερον. Ἦδη πρόκειται περὶ τῶν δευτέρων, τῶν συνήθων.

Θεσσαλία.

Αἱ Τοῦμπαι εἶναι γήλοφοι τεχνητοὶ κανονικοῦ σχήματος, ἀκριβεῖς κῶνοι μὲ σφαιροειδεῖς κορυφάς, μαστοειδεῖς καὶ περίπου τοῦ αὐτοῦ μεγέθους. Ἐχουσι βάσιν μὲ διάμετρον ποικίλλουσαν ἀπὸ 12 μέχρι 16 καὶ 18 μέτρων καὶ ὕψος κάθετον ἀπὸ 14 μέχρι 18 μέτρων. Ἐκ τινῶν καὶ μάλιστα ἐκ τῶν μεγαλειτέρων, λείπει ἡ κορυφή.

Εὐρίσκονται αὐταὶ ἀνά τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα καὶ συγκεντροῦνται αἱ περισσότεραι περίξ τῆς Λαρίσης. Ἦτο καὶ εἶναι ἡ Λάρισα ἡ πρώτη πόλις τῆς Θεσσαλίας καὶ ἡ ἔδρα τῶν βασιλέων αὐτῆς· εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως χωρὶς ποτε νὰ παύσῃ ὑπάρχουσα. Κεῖνται δ' αἱ Τοῦμπαι ἐπὶ μεγάλων λεωφόρων, αἵτινες φέρουσιν ὡς ἀπὸ κέντρου εἰς διαφόρους ἄλλας πόλεις, σφζομένας ἢ μὴ ἢ καὶ λιμένας· ἡ δὲ μεταξύ των ἀπόστασις δὲν εἶναι ἡ αὐτή.

Ἐχοντες οὕτω τὴν Λάρισαν ὡς κέντρον τῆς ὅλης Θεσσαλίας παρατηροῦμεν ὅτι περίξ αὐτῆς καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις εὐρίσκονται πολλαὶ τοιαῦται.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣτις φέρει ἀπὸ Λαρίσης εἰς τὰ Τέμπη καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τόσας πόλεις μὴ ὑπαρχούσας σήμερον,

ἀπαντῶμεν δύο Τούμπαις μίαν ἀριστερά, ὡς ἐξέλθωμεν τῆς Λαρίσης καὶ ἐτέραν δεξιᾷ εἰς μακρυτέραν ταύτης ἀπόστασιν· ὡς δὲ διέλθωμεν τὴν Νεσσωνίδα λίμνην (Καρᾶ-Τσιαῖρ) βλέπομεν ἀριστερὰ παρὰ τὸ χωρίον Μπάκραϊνα ἐτέραν παρὰ τὸν Πηνεῖον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣτις ἔφευρεν ἀπὸ Λαρίσης εἰς Γυρτώνην.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ εἰς Ἀγυϊάν, ἀριστερὰ, ἀπαντῶμεν ἐτέρας δύο οὐχὶ μακρὰν τῆς πόλεως.

Ἀπὸ Λαρίσης εἰς Βῶλον ἀπαντῶμεν τέσσαρας τοιαύτας ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ καὶ οὐχὶ μακρὰν αὐτῆς, δύο ἀπὸ Φερῶν, τοῦ νῦν Σιδηροδρομικοῦ Σταθμοῦ, εἰς Βῶλον ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, καὶ τρίτην ἄνω ἐπὶ τοῦ ὄρους ἀριστερὰ τῆς ὁδοῦ, ἣτις Πιλᾶφ-Τεπέ λέγεται, ἐξ αὐτῆς ὀνομαζομένης οὕτω τῆς θέσεως.

Ἀπὸ Λαρίσης εἰς Φέρσαλα ὡς κατέλθωμεν τὸν διαχωρίζοντα ταύτην Βουνὸν ἐπὶ τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος, ἀπαντῶμεν Τούμπαν, ἣτις Μαγοῦλα λέγεται καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς χωρίον Ὀρμᾶν Μαγοῦλα. Κεῖται αὕτη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἐνιπέως (Φερσαλίτου) ποταμοῦ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν καὶ εἶναι πλησιεστέρα πρὸς τὰ Φέρσαλα. Ἠγέρθη δ' αὕτη πιθανῶς ἀμέσως μετὰ τὴν διάσημον μάχην τοῦ Πομπηίου καὶ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ πεδιάδι ταύτῃ.

Ἐπίσης ἀπαντῶμεν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἣτις φέρει εἰς Τρίκαλα παρὰ τὴν Λάρισαν καὶ ἐτέραν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς Τύρναβον ὡσαύτως.

Μακεδονία.

Ἐν Μακεδονίᾳ ὑπάρχουσιν αἱ περισσότεραι Τούμπαι, αἱ πλεῖσται δὲ τούτων κεῖνται πλησίον τῆς Θεσσαλονίκης, ἣτις ἀφ' ὅτου ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Κασάνδρου, ἐρημώσαντος διὰ τὸν συνοικισμόν αὐτῆς εἰκοσιῆξ ὅλας πόλεις καὶ πολίχνας, μένει εἰς τὴν θέσιν της πάντοτε ἀκμάζουσα καὶ πρώτη τῆς Μακεδονίας πόλις.

Ἐχοντες ὡς κέντρον τὴν Θεσσαλονίκην παρατηροῦμεν ὅτι ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Ἐδεσσαν (Βουδενά), ἣτις εἶναι ἡ ἀρχαία Ῥωμαϊκὴ Ἐγνατία ὁδός, κεῖνται μέχρι Πέλλας ὀκτὼ Τούμπαι ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, εἰς ἀνίσους ἀποστάσεις ἀπ' ἀλλήλων. Μερικαὶ αὐτῶν κεῖνται πλησίον μεγάλων Τουμπῶν. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ δὲ ἣτις διασταυροῖ τὴν Ἐγνατίαν καὶ φέρει εἰς Πέλλαν ἀπέχουσαν δεξιᾷ

ἡμίσειαν ὥραν, κείνται τρεῖς τοιαῦται κατ' εὐθείαν, ὀλίγα λεπτά (5-7) ἀπέχουσαι ἀλλήλων.

Ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Κιλκίς καὶ Ἀβρέτ-Ἰσάρ ἐπὶ τῆς κάτω κοίτης τοῦ Ἐχεδώρου καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην κείνται πέντε Τοῦμπαι, ὧν μία ἢ δύο πλησίον μεγάλων Τουμπῶν.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ δὲ τῆς ἀγούσης εἰς Σέρρας εἰς δίωρον ἀπόστασιν μέχρι τοῦ Δερβέντ κείνται ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ πέντε τοιαῦται, ὧν δύο ἀμέσως πρὸ τῆς πόλεως καὶ πλησίον Μεγάλης Τοῦμπας.

Ἐπὶ τῆς πεδιάδος τοῦ Λαγκαδᾶ καὶ τῆς κοιλάδος τῶν λιμνῶν Κερωνείας (Ἄγ. Βασιλείας) καὶ Βόλβης (Μπειοικίων), ἔνθα φέρεται καὶ ἡ Ἐγνατία ὁδός, εἶναι ἄλλαι πέντε ὧν ἡ τελευταία παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἀπολλωνίαν καὶ ἐπὶ τῆς Μεσημβρινῆς ὄχθης τῆς Βόλβης λίμνης κειμένη, καλεῖται *Κῶνος*.

Ἐπὶ δὲ τῆς ὁδοῦ, ἣτις φέρεται διὰ τῆς Καλαμαριάς εἰς Γαλάτισταν, ἦτοι ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀνθεμοῦντος ποταμοῦ ὑπάρχουσιν ἑννέα Τοῦμπαι, ὧν δύο πλησίον μεγάλων Τουμπῶν.

Ἐπὶ τῆς παραλίης ὁδοῦ, τῆς ἀγούσης ἀπὸ Θεσσαλονίκης μέχρις Αἰναίου Ἀκρωτηρίου (Καρὰ-Μποροῦ) καὶ ἐκεῖθεν μέχρι τοῦ Ἴσθμοῦ, ὅπου ἡ Ποτίδαια, εἴτε διὰ ξηρᾶς μεταβαίνει τις εἴτε διὰ θηλάσσης, παρατηρεῖ πολλάς Τοῦμπας ἐπὶ τῆς παραλίης, ἢ ἀπώτερον εἰς θέσεις πάντοτε ἐπικαίρους ἢ πλησίον μικρῶν λιμένων. Κείνται δ' αὐταὶ πᾶσαι πλησίον μεγάλων Τουμπῶν, αἵτινες ὡς εἴπομεν ἦσαν αἱ ἀκροπόλεις πόλεων ἐξαφανισθεισῶν, οἷαι ἡ Σίνδος, ἡ Θέρμη, ἡ Ποτίδαια, ἡ Ὀλυθος, ἡ Σερμίλη καὶ τόσαι ἄλλαι. Δύο Τοῦμπαι εὐρίσκονται καὶ ἐπὶ τοῦ Ἴσθμοῦ τῆς Ἀκτῆς (Ἄγ. Ὀρους), ἐπὶ τῆς Διώρυγος τοῦ Ξέρξου.

Ἐπὶ τῆς πεδιάδος τῶν Σερρῶν καὶ καθόλου ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ ὑπάρχει μία μόνον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης παρὰ τὸ χωρίον Ὀρλιακόν, ἣτις φαίνεται ὅτι εἶναι φυσική, καὶ ἑτέρα παρὰ τὴν Ἀμφίπολιν, Τοῦμπα Ἀλωπέκων ὀνομαζομένη. Περὶ αὐτῶν ἰδιαιτέρως θὰ κάμωμεν λόγον.

Ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Δράμας ὑπάρχει μία μόνον παρὰ τοὺς Φιλίππους. Καὶ μία ἔτι ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Μοναστηρίου.

Αὗται εἶναι περίπου αἱ ἀνά τὴν Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν Τοῦμπαι, καθ' ὅσον ἡμεῖς τοῦλάχιστον ἐνθυμούμεθα.

Ἡ λέξις *Τουμπα*, ἀκουσμένη σχεδὸν πανταχοῦ ὅπου αὐταὶ εὐρίσκονται, προῆλθε, προδήλως κατὰ παραφθορὰν ἀπὸ τοῦ *Τύμβος*. Τύμβος δ' εἶναι ὁ τάφος ἢ τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου σεσωρευμένον χῶμα.

Κοινὴ παντοῦ σχεδὸν ὑπῆρχε γνώμη ὅτι οἱ χειροποίητοι οὗτοι λόφοι ἦσαν τάφοι ἢ κοινοτάφια, ἅτινα ἠγείροντο ὅπου συνεκροτήθησαν μάχαι, ἢ ἦσαν τάφοι βασιλέων ἢ στρατηγῶν ἢ ἀπλῶς κενοτάφια, τὰ ὅποια ἠγείροντο πρὸς τιμὴν τινος ἢ πρὸς ἀνάμνησιν μεγάλου τινος γεγονότος εἰς μέρη περίβλεπτα πλησίον πόλεων καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν μεγάλων λεωφόρων. Οἱ ἐν τῇ μάχῃ πεσόντες τοιοῦτον κοινὸν καὶ μέγαν εἶχον πολλάκις τάφον, ἐπὶ τοῦ λάκκου ὅπου ἐτέθησαν τὰ σώματα αὐτῶν ἐπισωρευομένου χῶματος καὶ λίθων. Ὁ περιφανέστατος δ' αὐτῶν εἶναι ὁ ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Μαραθῶνος Σωρός, ὁ καλύπτων τοὺς νεκροὺς τῶν Μαραθωνομάχων, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν εὑρεθέντων κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς ἐν αὐτῷ κτερισμάτων καὶ ὀστέων.

Ἀπὸ τινος ὁμοῦ διαφόροι ἐξηνέχθησαν εἰκασίαι περὶ τοῦ προορισμοῦ τῶν τεχνητῶν ἐκείνων λόφων. Ὑπολαμβάνουσι δέ τινες ὅτι ἦσαν σημεῖα στρατηγικὰ καὶ ὅτι ἠγέρθησαν ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς σκοπιαὶ ἢ καὶ ἀστυνομικοὶ σταθμοὶ πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ φύλαξιν τῶν μεγάλων ὁδῶν. Ἡ γνώμη αὕτη ἐπεκράτησεν ἐσχάτως, αἱ δὲ ἀτελεῖς ἀνασκαφαὶ μερικῶν ἐξ αὐτῶν ἐφάνησαν ἐνισχύουσαι αὐτήν, πρὸ πάντων διότι ἀκατανόητον ἦτο τίς ὁ σκοπὸς τηλικαύτης ἐργασίας, ἂν οὐδεμίαν οἱ τεχνητοὶ οὗτοι λόφοι εἶχον χρησιμότητα.

Ἀνασκαφαὶ γενόμεναι ὑπὸ ἰδιωτῶν καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ οὐδὲν ἔφερον εἰς φῶς, διότι ἐνηργοῦντο ἐπιπολαίως καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Τὴν αὐτὴν δ' ἔσχον τύχην καὶ αἱ συστηματικώτερον ὑπὸ εἰδικῶν ἀρχαιολόγων γενόμεναι.

Κατὰ τὸ 1864 ἀνεσκάφη ἡ παρὰ τὸν Σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Θεσσαλονίκης κειμένη *Τουμπα*, ἣτις εἶναι ἐκ τῶν μεγίστων τοῦ εἶδους τούτου, ὑπὸ τοῦ Γάλλου Daumet, διατρηθεῖσα εἰς τὴν βάσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς μέχρι τοῦ κέντρου αὐτῆς. Ἄλλ' οὐδὲν, ὡς εἰκός, εὑρέθη. Ἄνευ ἀποτελέσματος ἀπέβη ἐπίσης καὶ ἀνασκαφὴ τῆς Μεγάλης *Τουμπας*, τῆς ἀνατολικῶς τῆς Θεσσαλονίκης κειμένης, γενομένη εἰς βάθος 15 μέτρων πρὸς τὸ κέντρον αὐτῆς εἰς τὴν βάσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Ἀκαρποὶ δ' ὁμοίως ἀπεδείχθησαν καὶ

αί ὑπὸ ἐγγχωρίων πρὸς ἀνεύρεσιν θησαυρῶν ἢ πολυτίμων κτερισμάτων γενόμεναι λαθραῖαι ἀνασκαφαί.

Κατὰ τὴν ἐν Μακεδονίᾳ διατριβὴν μου καὶ πρότερον μὲν πολλάκις, ἐσχάτως ὁμῶς ἐπὶ ὀκτῶ ὅλα ἔτη ἀπὸ τοῦ 1885 μέχρι τοῦ 1893 ἔνεκεν τῆς ἐργασίας μου, πολὺ ἐπέσυρον τὴν προσοχὴν μου αἰ ἀπανταχοῦ σχεδὸν ὑψούμεναι Τοῦμπαι. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο καὶ μάλιστα τῶν τελευταίων ἐτῶν συνηντήθη μετὰ τοῦ Δανοῦ ἀρχαιολόγου κ. Ch. Kingh, τοῦ γράψαντος τὴν περὶ τῆς θριαμβικῆς πύλης τῆς Θεσσαλονίκης (L'arc de triomphe de Salonique 1890) μονογραφίαν καὶ τοῦ Βυχαροῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ Ἴππικοῦ κ. Κ. Δέμιχ, πρὸς ἰδίαν μελέτην περιηγουμένους τὴν Μακεδονίαν. Ἀπὸ κοινοῦ δὲ μεθ' ἑκατέρου αὐτῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ μετ' ἀμφοτέρων περιήλθομεν πολλοὺς τῆς Μακεδονίας τόπους, καὶ πολλάκις ἔσχομεν ἀφορμὴν νὰ συζητήσωμεν περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν Τοῦμπῶν. Ὁ κ. Κίγκ, ἀσπαζόμενος τὴν κρατοῦσαν γνώμην, παρεδέχετο ὅτι αὐταὶ στρατηγικὸν εἶχον σκοπὸν, χρησιμεύουσαι πρὸς φύλαξιν τῶν ὁδῶν καὶ ἐν ἀνάγκῃ, ἐν καιρῷ πολέμων ἢ ἐπιδρομῶν. ὡς σκοπιαί. Ὁ δὲ κ. Δέμιχ, στρατιωτικὸς ὢν αὐτός, ἐβεβαίη ὅτι προσφορώταται πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ἦσαν αἱ Τοῦμπαι καὶ ἐπωφελῶς ἠδύνατο νὰ γείνη χρῆσις αὐτῶν ὡς σκοπιῶν πρὸς στρατιωτικὰς κατοπτεύσεις, διὸ οὐδόλως ἀπίθανον ὅτι καὶ ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο ἐποιήθησαν.

Ταξείδιόν τι ἀπὸ Θεσσαλονίκης μέχρι Βουδενῶν μετὰ τοῦ κ. Κίγκ ἔφερον εἰς πέρας τὰς περὶ τύμβων συζητήσεις μας. Εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ παρὰ τὴν Πέλλαν εἶναι χάνι, ὅπου τὴν μεσημβρίαν ἀναπαύονται οἱ μεταβαίνοντες ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Βουδενά, ἀπέχον ἐξ ἑκατέρας πόλεως πέντε ὥρας. Κεῖται τὸ χάνι ἀριστερὰ τῶ μεταβαίνοντι ἐκ Θεσσαλονίκης· δεξιὰ δὲ εἶναι μεγάλη πηγὴ ὑπὸ τετραγώνου τείχους ἀρχαίου ἐξ ὀγκολίθων πεφραγμένη, ὀνομαζομένη δὲ κοινῶς τὰ λουτρὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς ταύτης διὰ τοῦ περιβάλλοντος αὐτὴν τείχους ἀνυψοῦτο ἱκανῶς ὥστε δι' ὕδραγωγείου μετεφέρετο εἰς Πέλλαν. Τὸ ὕδωρ εἶναι ἄφθονον καὶ διερχόμενον πρὸ τοῦ χανίου χρησιμοποιοῖται εἰς μύλους καὶ ἔπειτα χάνεται εἰς τὰ πλησίον ἔλη τῆς Λουδίας λίμνης.

Ὁ κ. Κίγκ εὔρε καιρὸν νὰ ἐρωτήσῃ τὸν ξενοδόχον, ὅστις ἦτο Ἡπειρώτης, τί ιδέαν ἔχει διὰ τὰς ἐκεῖ πλησίον τούμπας. «Καὶ πῶς, ἐρωτᾷ ὁ ξενοδόχος, ἀφοῦ ἔρχεσθε ἀπὸ αὐτὰς δὲν εἶδατε τὴν πρὸ ὀλίγου τυχαίως ἀνοιχθεῖσαν; Εἶναι ἡ μεσαία τῶν τριῶν, αἵτινες εἶναι κατὰ σειρὰν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ εἰς τὸ χωρίον Ἀϊπόστολοι.»

Τὸ χωρίον Ἀϊπόστολοι (Ἀλακλήσσα τουρκιστί) κεῖται ἐν τῇ πεδιάδι ἐπὶ σφαιροειδοῦς ὑψώματος καὶ εἰς ἀπόστασιν 20 λεπτῶν τῆς ὥρας ἀπὸ τοῦ χανίου· ἡ ὁδὸς εἶναι ἀνωφερῆς καὶ εὐθεῖα. Προμηθευθέντες τὰναγκαῖα διὰ τὴν κάθοδον ἀνέβημεν εἰς τὸ χωρίον διὰ νὰ παραλάβωμεν καὶ ὁδηγόν τινα. Εἶναι δ' οἱ Ἀϊπόστολοι χωρίον εὐτελές καὶ κτήμα ἐξ ἡμισείας ἐνὸς τούρκου Δολμέ καὶ ἐνὸς ἐβραίου· κατοικεῖται ὑπὸ χριστιανῶν ὀμιλούντων τὴν βουλγαρικὴν, τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν, κεῖται δὲ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου πρωτεύουσος τῆς Μακεδονίας Πέλλης, ἧς τὸ ὄνομα δίδεται ἀπὸ τινος εἰς τὸ χωρίον.

Ἐκειτο ἡ Πέλλα ἐπὶ τοποθεσίας ὡραίας περὶ τὴν μίαν ὥραν ΒΑ. τῆς Λουδίας λίμνης, ἐπὶ ἐδάφους ὑψηλοτέρου τῆς πεδιάδος, ἀνοικτοῦ καὶ εἰς τὸ μέσον ἀπεράντου ἐκτάσεως πρὸς ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Ἐξ αὐτῆς εἶναι ὀρατὴ ὅλη ἡ περίξ χώρα, καὶ Ἀνατολικῶς μὲν φαίνεται ἡ Θεσσαλονίκη καὶ πέραν ἀκόμη μετὰ τοῦ εὐρέως αὐτῆς κόλπου ἔχουσα ἀντικρῦ τῆς εἰς τὸ βάθος τὸν Ὀλύμπου καὶ τὴν Ὀσσαν. Νοτιοδυτικῶς ἀνοίγεται ἡ ἀπέραντος πεδιάς τοῦ Ρομλοῦκ, ἧτις εἰς τὸ βάθος φράσσεται ὑπὸ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Βερμίου ὄρους εἰς οὓ τοὺς πρόποδας κεῖνται ἡ Βέρροια, ἡ Νάουσα καὶ ἡ Ἐδεσσα (Βουδενᾶ), ὅπου οἱ τάφοι τῶν Βασιλέων τῆς Μακεδονίας. Πρὸς Β. ὑψοῦται τὸ Παῖικον ὄρος καὶ ΒΑ. ἅπασα ἡ βουνώδης χώρα εἰς τῆς ὁποίας τὸ βάθος ἀμυδρῶς φαίνονται αἱ κορυφαὶ τῆς Κερκίνης καὶ τοῦ Δυσώρου. Κάτωθεν πρὸς Δυσμὰς ἐξαπλοῦται ἡ ἡμέρα ἡ Λουδία λίμνη μὲ τὰ ἀπέραντα καταπράσινα λιβάδιά τῆς, ἐνθα καὶ νῦν, ὡς τὸ πάλαι, διαίτωνται πολλὰ βοῶν καὶ ἵππων ἀγέλαι, διὸ καὶ ἡ χώρα ἵπποτρόφος ἐλέγετο. Αὐτόθι ἐγεννήθη καὶ ὁ ὀνομαστός τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου Βουκέφαλος.

Περίξ τοῦ χωρίου φαίνονται πολλαχοῦ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως καὶ τὰ ἴχνη πολλῶν καὶ μεγάλων κτιρίων. Εἰς τὸ μέσον δὲ τοῦ χωρίου εἶναι βρύσις μὲ ἀφθονον ὕδωρ, κατεσκευασμένη ἀπὸ συντρίμματα μαρμάρων,

ὧν οὐκ ὀλίγα φέρουσιν ἀνάγλυφα. Οἱ χωρικοὶ εὐρίσκουσι πάντοτε πολλὰ εὐρήματα ἰδίως ὄπλων λείψανα καὶ ἄλλα σκεύη καὶ νομίσματα, σχεδὸν δὲ καθ' ἑκάστην διέρχονται ἐκεῖθεν πολλοὶ πρὸς συλλογὴν αὐτῶν.

Ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς ταύτης καταστροφῆς καὶ ἐρημώσεως, ἣν οἱ αἰῶνες ἐπήνεγκον εἰς τὴν εὐκλεεστάτην πρωτεύουσιν τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους, ἀλώβητοι μένουσιν οἱ τύμβοι. Φαίνονται οὗτοι ὡς χθὲς νὰ ἠγέρθησαν. Καίτοι δὲ πρὸ αἰῶνων ἠνοιχθησαν καὶ ἐσυλήθησαν, οὐδεμίαν ἔπαθον αἰσθητὴν ἀλλοίωσιν, καὶ εὐκόλως δύνανται νὰ ἐξετασθῶσι καὶ μελετηθῶσιν.

Ὁ τύμβος, περὶ οὗ ἐγένετο ἡμῖν ὁ λόγος, κεῖται μετὰ τῶν ἄλλων ἐπὶ τῆς πεδιάδος καὶ περίξ αὐτῶν καλλιεργοῦνται ἀγροί. Τὸ ἔδαφος ὅμως εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἔχει ἐλαφράς τινας πτυχὰς καὶ σχηματίζονται ἀνοικταὶ λεκάναι· μία τοιαύτη ὑπῆρχε εἰς τὸ νότιον τοῦ τύμβου ὅπου συνηθροίζοντο τὰ ὄμβρια ὕδατα. Τὸ ὕδωρ ἀπερροφᾶτο καὶ μὲ τὴν πάροδον τῶν χρόνων τὰ ὕδατα συμπαρέσυρον καὶ χῶματα τὰ ὁποῖα ἐγέμισαν σχεδὸν κατὰ τὸ ἡμισυ τὸν ὑπ' αὐτὸν χῶρον, τὸ δὲ βᾶρος τοῦ ἐπὶ τοῦ ὀγκολίθου τοῦ φράσσοντος τὴν εἴσοδον χῶματος ἔθραυσε τοῦτον καὶ μεγάλη τοῦ χῶματος ποσότης κατέπεσεν. Οἱ χωρικοὶ ἀγόμενοι πάντοτε ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι κρύπτονται θησαυροὶ ἠνοιξαν τὸν τύμβον, καὶ προητοίμασαν οὕτω τὴν κάθοδον ἡμῶν.

Κατ' ἀρχὰς εἰσῆλθομεν κύπτοντες, ἔρποντες μᾶλλον, διότι τὸ χῶμα εἶχε φράξῃ τὴν εἴσοδον, ἐνδότερον δὲ ἰστάμεθα ὄρθιοι καὶ ἡ κεφαλὴ μας δὲν ἔφθινε τὴν ὄροφὴν, οὐδ' ἡ τοῦ κ. Κίγκ, ὅστις ἦτο πολὺ ἐμοῦ ὑψηλότερος. Ἡ εἴσοδος ἔχει πλάτος 1,80 καὶ μῆκος 10 μέτρων. Ὁ διάδρομος οὗτος ἔχει εἰς τὸ βάθος θύραν 0,70 ἣτις φέρει εἰς αἰθούσαν ἐπιμήκη, κάθετον εἰς τὸν διάδρομον, πλάτους μὲν 4 μ. μήκους δὲ 17,50 μ. Ἐκατέρωθεν τῆς εἰσόδου ὑπάρχουσιν ἀντικρύζουσαι ἀλλήλας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἴσαι, θύραι αἵτινες φέρουσιν εἰς προθαλάμους ἀνομρίους. Τούτων ὁ μὲν δεξιὰ κείμενος εἶναι τετράγωνος σχεδόν, μήκους 4,60 καὶ πλάτους 4, ἔχων τὴν μίαν γωνίαν τεθραυσμένην· ὁ δὲ ἀριστερὰ εἶναι στενότερος καὶ φέρει εἰς θάλαμον ἐπιμήκη, μήκους 5 καὶ πλάτους 3 μέτρων, ὅστις ἔχει πρὸς τὰ ἔξω καὶ θυρίδα, ἵνα δέχεται φῶς ἴσως, πιθανῶς ὅμως ἐχρησίμευεν καὶ ὡς πρόχειρος εἴσοδος διότι ἡ κυρία εἴσοδος ἦτο πεφραγμένη διὰ βαρέων ὀγκολίθων.

Ἀντικρὺ τῆς εἰς τὸ βάθος θύρας τῆς αἰθούσης ὑπάρχει ἄλλη θύρα

ἣτις φέρει βαθύτερον εἰς ἕτερον θάλαμον μήκους 4,30, πλάτους δὲ 3,20 μέτρων. Εἰς τὴν ἀντίθετον πλευρὰν τῆς αἰθούσης ἐκκτέρωθεν τῆς εἰσόδου ὑπάρχουσι δύο ἄλλαι θύραι δεξιὰ καὶ ἀριστερά, αἵτινες φέρουσιν εἰς ἄλλους θαλάμους ἀνομοίους· ὁ ἐκ δεξιῶν εἶναι τετράγωνος καὶ ἐκάστη πλευρὰ ἔχει μῆκος 4,20 μέτρων, ὁ δὲ ἐξ ἀριστερῶν εἶναι ἐπιμήκης μήκους 4 μέτρων πλάτους δὲ 3 μέτρων.

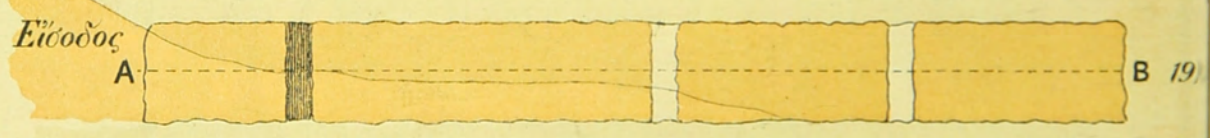
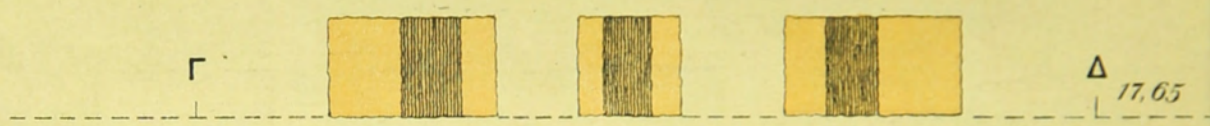
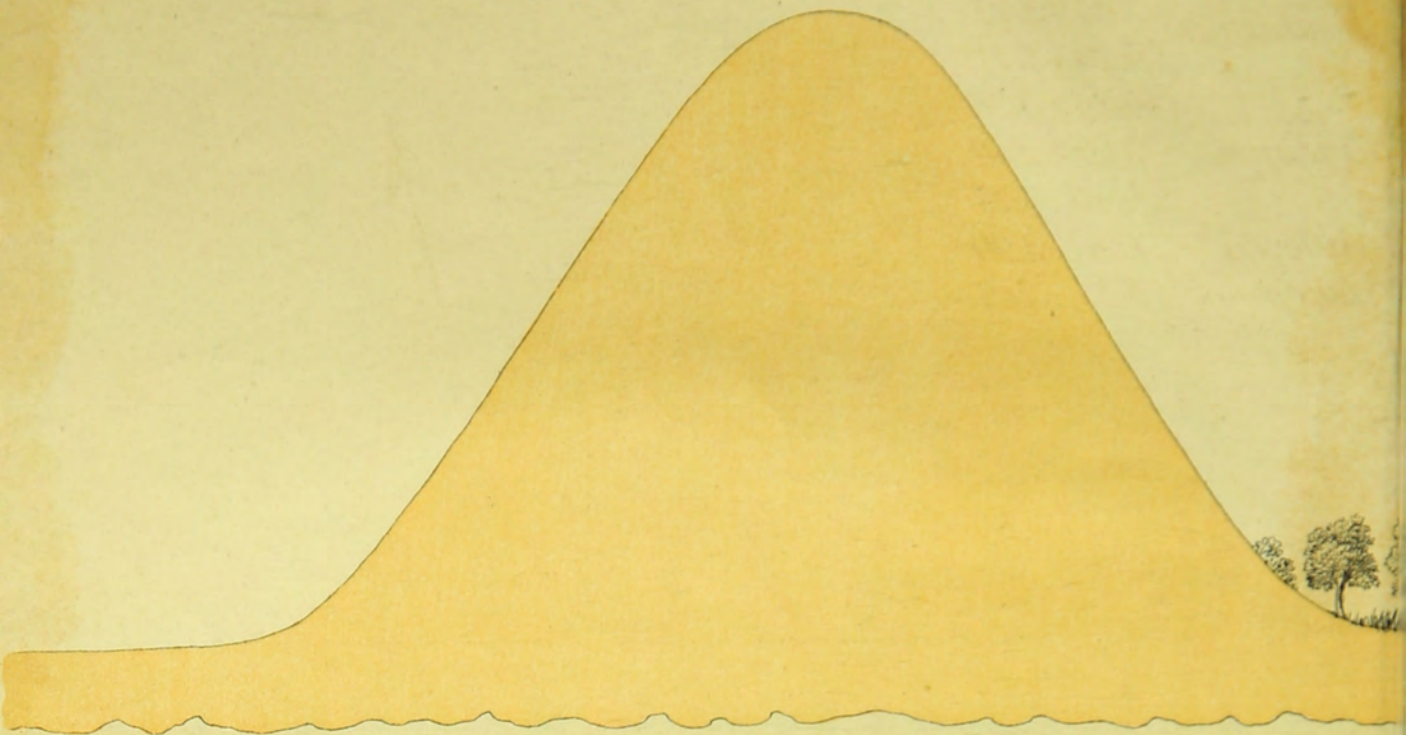
Ἡ Τοῦμπα ἔχει διάμετρον εἰς τὴν βάσιν περὶ τὰ 20 μέτρα, κάθετον δὲ ὕψος 16 μέτρα καὶ πλέον. Τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ κεῖται ὁ περιγραφεὶς τύμβος εἰς 2 1/2 μέχρι 3 μέτρων βάθους εἶναι χῶμα κοκκινωπὸν, κάτωθεν δὲ τούτου εἶναι βράχος χρώματος φαιοῦ, πορώδης ἀλλὰ στερεὸς καὶ ἐντὸς αὐτοῦ εἶναι λελαξευμένος ὁ περιγραφεὶς λαβύρινθος ἄνευ οὐδεμιᾶς προσθέτου πέτρας ἢ στηρίγματός τινος.

Ἡ ἐκ τυχαίων περιστατικῶν ἀνοιχθεῖσα παρὰ τῇ Πέλλᾳ Τοῦμπα ἔλυσε νομίζω τὸ περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν τύμβων ζήτημα. Οὐδόλως δ' ἀπίθνον ἐντὸς αὐτῶν νὰ εὑρεθῶσιν, ἐὰν δὲν ἐσυλήθησαν, καὶ κτερίσματα, ἐξ ὧν πολλὰ ἴσως δυνάμεθα νὰ διδαχθῶμεν, μάλιστα δὲ περὶ τῆς θέσεως τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεων.

Διανυκτερεύσας ποτὲ εἰς Γιανιτσᾶ ἐπεσκέφθην τὴν ἐπιούσαν τὸν ἐπίσκοπον Λήτης εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἣτις κεῖται πολὺ ὑψηλὰ καὶ μακρὰν τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸ Βαροῦσι, ὡς ὀνομαζοῦν τὰ ὑψηλότερα τῆς πόλεως μέρη ἐν Τουρκίᾳ. Πρὸς βορρᾶν εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Παΐκου ὄρους, εἰς τὴν μόνην διὰ τοῦ ὄρους δίοδον ἔκειτο ἄλλοτε ἡ Πύλωρος, ἣν ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος, παρὰ τινα χωρίω. Ἐκεῖ ὡς μοὶ ἔλεγεν ὁ ἅγιος Λήτης ἀνεκαλύφθη τάφος ὑπογείου ἐντὸς βράχου λελαξευμένος καὶ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ ἄνω τῆς ἐπιφανείας ἦτο πέτρα ἐπιμήκης ἐφ' ἧς εὑρέθη σκελετὸς ἀνδρὸς καὶ πολλὰ τῆς πανοπλίας του εἶδη.

Πολὺ πιθανὸν ὅλοι οἱ τύμβοι νὰ μὴν ἔχωσι τοιαύτας ἢ ἄλλας ὑπογείους στοάς, ἀλλὰ νὰ ἐχρησίμευον ὡς κοινοὶ τάφοι πολλῶν ὁμοῦ μετὰ μάχην, ὅποτε ἤνοιγον μέγαν λάκκον καὶ ἔθαπτον τοὺς φονευθέντας μαχητάς, ἐπισωρεύοντες χῶμα.

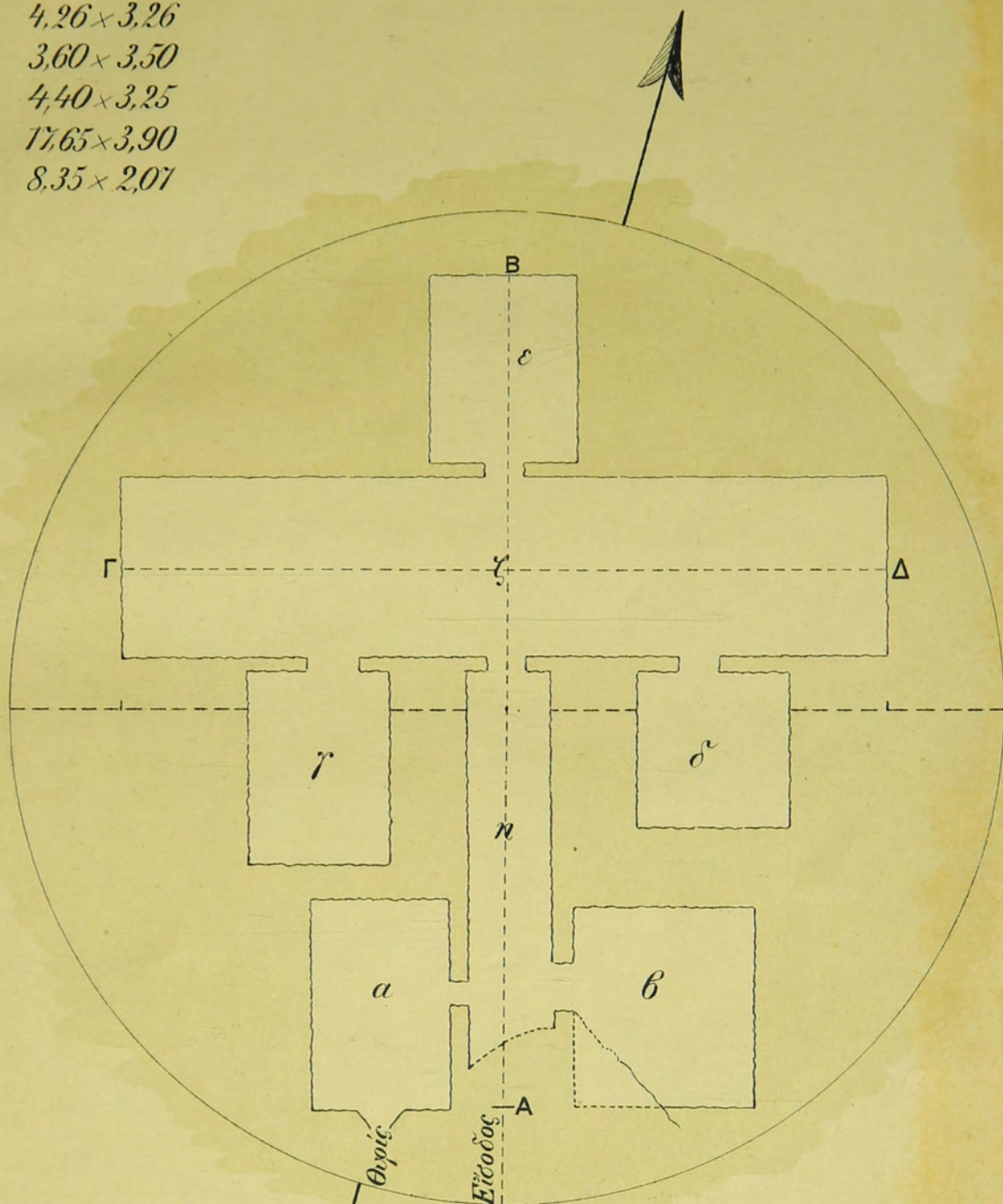
Παρὰ τὴν Ἀμφίπολιν πρὸς βορρᾶν καὶ ἐπὶ τῆς ὄχθης σχεδὸν τοῦ Στρυμόνος ὑψοῦται τύμβος τοιοῦτος πρώτου μεγέθους, ὅστις, λόφος τῶν Ἀλωπέκων καλεῖται. Λέγεται ὅτι ἐσχάτως μυλωθρὸς τις διώκων Ἀλώπεκα, ἣτις τοῦ ἤρπασε μίαν ὄρνιθα, εἶδεν αὐτὴν εἰσελθοῦσαν εἰς

Λιθογρ. Κ.Γροῦνδμαν.

ΤΥΜΒΟΣ (ΤΟΥ
Κ)

Προθάλαμοι	5,25 × 3,25
	4,20 × 3,73
	4,26 × 3,26
θάλαμοι	3,60 × 3,50
	4,40 × 3,25
Δίθουσα	17,65 × 3,90
Διάδρομος	8,35 × 2,07

παρά τῆ ΠΕΛΛΑΙ

1:200

ὄπῃν τινὰ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ τύμβου καὶ ἐπειδὴ ἀνεκάλυψε τὸν καταστροφέα τοῦ ὀρνιθῶνός του ἀπεφάσισε τὴν καταστροφήν του ἤνοιξε τὴν ὄπῃν καὶ εὑρέθη εἰς ὑπόγειον στοάν. Ἔλαβον γινῶσιν αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ Σερρών, ἀλλ' ἄγνωστον ἂν εὑρέθη τι ἐν αὐτῇ.

Τοιοῦτοι οἱ τύμβοι ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἴσως ἀνήκουσιν εἰς μεγάλας οἰκογενεῖας ὀνομαστάς ἢ καὶ πλουσίας μόνον ἢ εἰς ἄτομα μεγάλως προσενεγκόντα τῇ πατρίδι ὑπηρεσίας. Ἡ ἀνασκαφὴ ὅμως αὐτῶν τίς οἶδεν ὁποῖας θὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἐκπλήξεις, οὐχὶ εἰς εὐρήματα, διότι ἀμφιβάλλω ἐάν τις τούτων διέφυγε τὴν σύλησιν μετὰ τὴν πάροδον τόσων αἰῶνων γονίμων εἰς καταστροφὰς καὶ ἐρημώσεις, ἀλλὰ τοῦλάχιστον εἰς ἀρχιτεκτονικὰ σχήματα κανονικὰ ἢ ἰδιόρρυθμα¹.

Μ. Χρυσόχοος.

¹ Τῶν ἐν Μακεδονίᾳ τουμπῶν ἠρεύνησάν τινες καὶ ὁ Heuzey καὶ Daumet πρὸ τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν, κατὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν ἀποστολὴν των εἰς Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν. Κατέληξαν δὲ καὶ οὗτοι εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι καλύπτουσιν ὑπογείους τάφους, μάλιστα πολυάνδρια. (Βλ. Heuzey et Daumet, Mission archéologique de Macédoine σ. 180 κέ. [περὶ τοῦ ἐν Παλατίτσα ὑπογείου τάφου] σ. 242—250 περὶ τῶν παρὰ τὸ χωρίον Κουρίνο δύο τουμπῶν, ὧν ἡ ἑτέρα ἐπέκειτο ὑπογείου θολωτοῦ τάφου). Πρὸ τούτων δὲ τῷ 1858 ἕτερος Γάλλος ὁ Delacoulonche εὔρεν ἐπίσης ὑπόγειον τάφον ὑπὸ τοῦμπαν παρὰ τὴν Πέλλαν, ἄλλην πιθανῶς παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Χρυσόχοου περιγραφομένην. (Σημ. Ν. Γ. Πολίτου).

ΜΑΝΤΙΣ Η ΕΥΛΑΒΗΣ

(*Ανεκoinώθη εις τὸ Φυσιoγνωστικὸν τμήμα τοῦ Συλλόγου*)

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὅσον πλαστικωτέρα εἶναι ἡ ψυχὴ τουτέστιν ἐπι-
δεκτικὴ ἐξελίξεως καὶ ἐκπαιδεύσεως τοσοῦτον ὀλιγώτερα εἶναι τὰ
ἐνστικτα.

Ὑπεράνω πασῶν τίθεται ὡς πρὸς τὴν πλαστικότητα ἡ ἀνθρωπίνη
ψυχὴ· μεταξύ δὲ τῶν ζώων παρατηρεῖται μεγίστη ἀνισότης ὡς πρὸς
τοῦτο. Οἱ ἀνθρωποπίθηκοι ἔχουσι ψυχὴν λίαν πλαστικὴν καὶ ὀλίγα
μόνον ἐνστικτα, πλαστικωτάτη εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ ἐλέφαντος, τῶν κυ-
νοειδῶν, τῶν φωκῶν κτλ. Οὐχ ἤττον καὶ τὰ κατώτερα τῶν ζώων
δὲν στεροῦνται ἐντελῶς βαθμοῦ τινος ψυχικῆς πλαστικότητος, ὡς ὑπὸ
πολλῶν γενομένων παρατηρήσεων ἀποδεικνύεται.

Ἄρκει δὲ νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα τὰς μελίσσας, τοὺς μύρμηκας,
περὶ τῶν ὁποίων τοσαύτας περιέργους παρατηρήσεις καὶ πειράματα
ἐδημοσίευσεν ὁ Ἄγγλος Λούμποκ, ὅστις ἤδη καταγίνεται εἰς παρα-
τηρήσεις καὶ πειράματα ἐπὶ τῶν ἀραχνῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἔντομα ἐν γένει καὶ τὰς ἄλλας τάξεις τῶν ὑπο-
δεεστέρων ζώων μᾶς ἐλλείπουσι παραδείγματα ἕνεκεν τῆς σπανιότη-
τος τῶν παρατηρήσεων. Ἀναγινώσκων ἐσχάτως τὸν σπουδαῖον περὶ
ἐγκεφάλου καὶ ψυχῆς λόγον τοῦ καθηγητοῦ Φορέλ, ὃν ἐξεφώνησε κατὰ
τὸ γενόμενον ἐν Βιέννῃ συνέδριον τῶν Γερμανῶν ἰατρῶν καὶ φυσιοδι-
φῶν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1895, καὶ διερχόμενος τὰ παρα-
δείγματα ὑδροκανθάρου ἐξημερωθέντος ὑπ' αὐτοῦ καὶ σφηκός ὑπὸ τοῦ
Λούμποκ, ἐνεθυμήθην παρατηρήσεις ἃς ἐγὼ αὐτὸς ἔτυχε νὰ κάμω
ἐν Τατοΐῳ κατὰ τὸ θέρος παρελθόντος ἔτους ἐπὶ ἐντόμου τοῦ γένους
τοῦ καλουμένου ἐν τῇ ἐπιστήμῃ Μάντις. Τὸ γένος τῶν ἐντόμων τού-
των ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ὀρθοπτέρων καὶ συγγενεῖται ταῖς ἀκρι-
σιν, ἀποτελεῖ δὲ μικρὰν ὑποδιαίρεσιν αὐτῶν, ἤτοι τὴν οἰκογένειαν τῶν
Μάντεων. Τὸ σῶμα αὐτῶν εἶναι ἐπίμηκες, ἡ κεφαλὴ μικρὰ καὶ κά-

θετος, οἱ ὀφθαλμοὶ λίαν ἐξέχοντες μετὰ τριῶν παροφθαλμιδίων, αἱ κεραῖαι νηματοειδεῖς καὶ ἐνίοτε κτενωταί, αἱ σιαγόνες μικραί, ἀλλὰ μετὰ ἰσχυρῶν καὶ πολλαπλῶν ὀδόντων. Τὸ μᾶλλον ἀξιοπαρατήρητον μέρος τοῦ σώματος αὐτῶν εἶναι ὁ θώραξ, ὅστις μακρότατος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, λεπτὸς καὶ στεγαστός, δύναται νὰ ἐγείρηται κατὰ τὸ ἥμισυ, ἐν ᾧ ἐπὶ τοῦ προσθίου μέρους αὐτοῦ εἰσὶ προσκεκολλημένοι οἱ

Μάντις ἢ εὐλαβής.

συλληπτήριοι πόδες. Αἱ πτέρυγες εἰσὶ μεγάλαι καλύπτουσαι τὸ ἐπιλοιπον τοῦ σώματος μέρος. Ἐκ τῶν ποδῶν τὸ πρόσθιον ζευγος εἶναι μεγαλήτερον τῶν λοιπῶν, οἱ μηροὶ μακροί, αἱ κνήμαι ἐπίσης μακραι καὶ λεπταί, φέρουσαι πρὸς τὸ ὀπισθεν αὐτῶν μέρος πτυχὴν μετ' ἀκανθῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὁ ἐπίσης ὀδοντωτὸς καὶ ἀκανθώδης ταρσὸς δύναται νὰ προσεφαρμόζηται ὡς ἡ λεπίς κονδυλομαχαιρίου προσεφαρμόζεται ἐντὸς τοῦ κολεοῦ αὐτῆς.

Οἱ πόδες οὗτοι φέρονται ὑπὸ τοῦ ἐντόμου κατὰ τὸ βᾶδισμα αὐτοῦ πάντοτε ὑψωμένοι, ὡς ἐκ τούτου ἐνόμισαν ὅτι τὰ ἔντομα ταῦτα ἐβάδιζον ὡς δεόμενα, δι' ὃ καὶ τὸ ἐν Ἑλλάδι κοινότερον εἶδος αὐτῶν ἔλαβε τὸ ἐπιστημονικὸν ὄνομα Μάντις ἢ εὐλαβής, καὶ γερμανιστὶ μάλιστα Gottesanbeterin, τούτέστι λάτρις τοῦ Θεοῦ, κοινῶς δὲ παρ' ἡμῖν καλεῖται τὸ ἀλογάκι τῆς Παναγίας ἢ καὶ τοῦ Θεοῦ. Τὰ ἔντομα ταῦτα εἶναι σαρκοφάγα, ἰδίως ἐντομοφάγα, παραμονεύουσι τὴν λείαν των καὶ καταδιώκουσιν αὐτὴν πετώντα, συλλαμβάνουσιν αὐτὴν μεταξὺ τῶν δίχην ψαλλίδων συλληπτηρίων αὐτῶν ποδῶν καὶ κρατοῦντες αὐτὴν οὕτω τὴν καταβροχθίζουσιν. Αἱ μάντιες εἰσὶ λίαν ἀδηφάγοι, ὀργίλοι

καὶ προσβάλλουσι μάλιστα μικρὰς σκύρας, καὶ παρόμοια ζῶα, πολεμοῦσι δὲ μεταξύ των μετὰ μεγίστης μανίας καὶ ἐξαίρονται ἰδίως διὰ τῆς κινητῆς κεφαλῆς αὐτῶν τὴν ὁποίαν ἀκαταπαύστως στρέφουσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἵνα κατασκοπεύσωσι τὴν λείαν αὐτῶν.

Ἐγὼ λοιπὸν ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν, κατὰ τὴν ἐν Τατοΐῳ δικημονήν μου νὰ παρατηρήσω ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ἐναργῶς τὰς βιολογικὰς ιδιότητας καὶ ἕξεις μιᾶς τοιαύτης Μάντιως, αἵτινες προσεῖλκυσαν ἐπὶ τοσοῦτον τὴν περιέργειάν μου, ὥστε ἔκρινα ἀντάξιον νὰ γνωστοποιήσω εἰς τὸ φυσιογνωστικὸν τμήμα τοῦ σεβαστοῦ τούτου συλλόγου ἐν βραχεὶ τὰς σχετικὰς παρατηρήσεις μου ταύτας.

Ἡμέραν τινὰ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1894 εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ γραφείου μου ἄτομόν τι ἐκ τοῦ εἰρημένου εἶδους Μάντις ἢ εὐλαθῆς, χρώματος ὑποξάνθου καὶ μήκους 7 περίπου ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, ὅπερ συνέζησε μετ' ἐμοῦ ἐπὶ ἓνα περίπου μῆνα. Κατὰ δὲ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα τὸ ἔντομον βαθμηδὸν ἐξήμεροῦτο τοσοῦτον, ὥστε ἐκ τῶν ἰδίων μου χειρῶν ἐλάμβανε τὴν τροφήν αὐτοῦ, πάντοτε ὁμῶς κατὰ τρόπον ἀρπακτικὸν διὰ τῶν προσθίων αὐτοῦ ποδῶν ὡς ἄνω εἶπομεν.

Ἡ Μάντις αὕτη, οὐχὶ μόνον τὰς παρ' ἐμοῦ αὐτῇ προσφερομένας μυίας καὶ μικρὰ τεμάχια ὀπτοῦ κρέατος ἐλάμβανε καὶ κατεβρόχιζεν, ἀλλ' ὅπερ καὶ περιεργότατον μοὶ ἐφάνη, ἐδέχετο ἐπὶ τῶν συλληπτηρίων ποδῶν αὐτῆς μετὰ ἰδιαζούσης εὐχαριστήσεως σταγόνας σερπίου τῶν διαφόρων τῆς τραπέζης γλυκυσμάτων, καὶ βροφῶσα τοῦτο, ἐκαθάριζε κατόπιν διὰ τοῦ στόματος αὐτῆς τὰς ἐπὶ τῶν συλληπτηρίων ποδῶν τῆς εὐρισκομένης ἀκάνθας τοσοῦτον ἐπιμελῶς, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι οὐδόλως εἶχε τεθῆ ἐπ' αὐτῶν τοιαύτη βευστὴ καὶ κολώδης ὡς ἡ τῆς ζακχάρεως οὐσία.

Ἡ στάσις αὐτῆς ἐπὶ τοῦ γραφείου ἦτο σχεδὸν κάθετος, ὅταν δὲ ἤθελε νὰ ἀρπάσῃ μυίαν τινὰ ἐκ τῶν πρὸ αὐτῆς εὐρισκομένων ἤρχιζε νὰ χαμηλώνῃ τὸ σῶμα αὐτῆς ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τρόπον ὥστε ἡ κίνησις αὕτη ἦτο ἐντελῶς ἀόρατος καὶ ἀνεπαίσθητος καὶ τοῦτο ἵνα μὴ τρομάξῃ τὰς μυίας, αἵτινες ἀληθῶς οὐδόλως ἀντελαμβάνοντο τῆς κινήσεως ταύτης, οὕτω δὲ ἤρχετο εἰς θέσιν ἐντελῶς ὀριζοντίαν καὶ σχεδὸν τὸ σῶμα αὐτῆς προσεκολλᾶτο ἐπὶ τῆς τραπέζης. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐφαίνετο ὅχι μόνον ἀκίνητος ἀλλὰ σχεδὸν νεκρά, κατασκο-

πεύουσα διὰ τῶν ἐπὶ τῆς εὐκινήτου κεφαλῆς ὀφθαλμῶν τὴν λείαν αὐτῆς· ὅτε αἴφνης καὶ μετ' ἀστραπηθόλου ταχύτητος ἀπλόνουσα τὸν ἓνα τῶν ἀρπακτικῶν ποδῶν αὐτῆς ἐκάρφωσεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς σκοπευθείσης μυίας, συστέλλουσα δὲ κατόπιν καὶ ἐγκλείουσα οὕτω τὴν δεσμευθεῖσαν λείαν μεταξὺ τῶν ἀκκνθοφόρων ταρσοῦ καὶ κνήμης καὶ φέρουσα οὕτω αὐτὴν πρὸς τὸ στόμα κατεβρόχιζε ταύτην μὴ χάνουσα οὐδ' ἐλάχιστον μόριον. Καὶ πάλιν ἀμέσως τὴν αὐτὴν ἐπανελάμβανεν ἐργασίαν. Τοιαύτας συλλαμβανόμενας μυίας ἐδέχετο παρ' ἐμοῦ ἀλλ' οὐχὶ μετὰ τοσαύτης εὐχαριστήσεως μεθ' ὅσης ὅταν ἡ ἰδία ζώσας ἐθήρευεν αὐτάς.

Κορεσθεῖσα ἡ Μάντις ἔμενεν ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἀτάραχος ἀφοῦ πρῶτον ἐκαθάριζε διὰ τοῦ στόματος τοὺς συλληπτηρίους πόδας αὐτῆς καὶ οὐδόλως πλέον ἐνοχλουμένη ἐκ τῶν διαφόρων κινήσεων, ἃς ἐγὼ πρὸς αὐτὴν ἐποίουν, ἐξηρκεῖτο μόνον νὰ περιστρέφῃ λίαν χαριέντως τὴν κεφαλὴν αὐτῆς πρὸς τὰς διὰ τοῦ κονδυλοφόρου, ἢ τοῦ δακτύλου μου γινομένης κινήσεις. Ἄλλοτε πάλιν μετέβηεν ἐπὶ τοῦ καθέτως φερομένου ἠλεκτρικοῦ σύρματος τοῦ γραφείου μου καὶ ἀνεπαύετο ἐπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως ἀντεστραμμένως ἤτοι τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα πρὸς τὰ ἄνω· τοῦτο δὲ ἔπραττε πάντοτε μετὰ τὸ δεῖπνον αὐτῆς.

Τὸ φῶς τῆς νυκτὸς οὐδόλως ἐτάραττε τὴν Μάντιν, ἂν καὶ πολὺ πλησίον αὐτῆς ἐτίθετο ἡ ἱκανὸν ἀναδίδουσα φῶς λυχνία· μόνον ὁσάκις αὕτη ἤθελε ν' ἀποφύγῃ τοῦτο κατέφευγεν ὑπὸ τὴν τράπεζαν ἢ ὑπὸ τὰς ἐξεχούσας τῆς τραπέζης πλευράς.

Ἄλλοτε πάλιν τὴν νύκτα κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ὕπνου μου, ἀνεχώρει ἡ Μάντις καὶ καθίστατο ἐπὶ δύο ἢ καὶ τρεῖς ἡμέρας ἀφανής. Ἐπανήρχετο ὅμως καὶ πάλιν ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς· κατ' ἀρχὰς τοῦτο μοὶ ἐφάνη περίεργον, ἀλλ' ἐρευνήσας ἐν τῷ δωματίῳ μου εὔρον ὅτι τοῦτο ἔπραττε θήρας ἕνεκεν, διότι εὔρισκον αὐτὴν ἀλλαχοῦ παραμονεύουσαν ἐξ οὗ καὶ συνεπέρανον ὅτι ἴσως καὶ νύκτωρ ἐθήρευεν ἀράχνας ἢ καὶ ἄλλα τινὰ ἕντομα, ἢ καὶ πιθανῶς κοιμωμένας ἐν τῷ δωματίῳ μου μυίας. Ὅταν δὲ πάλιν ἐπανήρχετο διέτριβε τότε πλησίον μου ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον δεικνύουσα εὐχαρίστησιν καὶ μάλιστα ὅτε ἐλάμβανε τὸν γλυκὺν τοῦ σεραπίου χυμόν, ἢ τεμάχιον μικροῦ ὀπτοῦ κρέατος.

"Ας μνημονευθῆ τέλος ἐνταῦθα ὅτι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐντόμου τούτου οὐδόλως εἶχον περιορίσει, διότι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τὰ παράθυρα τοῦ δωματίου μου, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὴ ἡ θύρα, ἦσαν ἀνοιχτά, ὥστε δύναται τις ἐκ τούτου εὐλόγως νὰ συμπεράνη ὅτι ἡ Μάντις ἔμενε παρ' ἐμοὶ οὐχὶ κρατουμένη, ἀλλ' ἐξ εὐχαριστήσεως, καὶ ἐξημερωθεῖσα. Ἡ τοιαύτη λοιπὸν συμβίωσις μετὰ τῆς Μάντεως διήρκεσεν ὡς ἄνω εἴρηται περὶ τὸν μῆνα, ὅτε ἀσθενήσας ἠναγκάσθην νὰ ἐγκαταλείψω τὸ Τατόιον καὶ ἀφήσω μετὰ λύπης μου καὶ ταύτην, χωρὶς νὰ μάθω πλέον τὰ κατ' αὐτήν.

Ἐκθέτων ταῦτα πρὸς τὸ φυσιγνωστικὸν τμήμα, σκοπὸν ἔχω νὰ παρακινήσω καὶ ἄλλους εἰς παρομοίας παρατηρήσεις, αἵτινες γινόμεναι συχνότερον ἤθελον ἀποβῆ λίαν ἐνδιαφέρουσαι διὰ τὴν βιολογίαν τῶν ὑποδεεστέρων ζώων.

Εὐχῆς δ' ἔργον ἤθελεν εἶσθαι ἐὰν καὶ τὸ φυσιγνωστικὸν τμήμα τοῦ Συλλόγου ἤθελε συντελέσει κάπως πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον, ἀναλογιζόμενον ὅτι διὰ τῶν παρατηρήσεων τῶν πολλῶν, πολλὰ τῇ ἐπιστήμῃ γίνονται, καὶ αἱ φυσιολογικαὶ ἡμῶν γνώσεις ἐπὶ μᾶλλον προάγονται.

Τ. Χόλτζμανν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΗ ΝΟΤΙΩΙ ΙΤΑΛΙΑΙ
ΕΛΛΗΝΟΣΑΛΕΝΤΙΝΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ¹

Ἐγώ, Κύριοι, ἐπρόκειτο νὰ γείνω δικηγόρος, ἀλλὰ, χάριν τῆς πατρίδος μου, μίαν ἡμέραν παραιτήσας τοὺς κώδικας, ἀφιερῶθην εἰς τὴν φιλολογίαν.

Κατὰ τὴν παροῦσαν ὁμως περίστασιν ἐπεθύμουν νὰ ἔχω, ἂν ὄχι τὴν εὐγλωττίαν τοῦ Δημοσθένους ἀγορεύοντος ὑπὲρ τῆς πατρικῆς περιουσίας του ἢ τὴν τοῦ Κικέρωνος λαλοῦντος ὑπὲρ τῶν ὑπαρχόντων του, τοῦλάχιστον τὴν εὐχέρειαν δικηγόρου, ἔστω καὶ τρίτης τάξεως, ἀγορεύοντος ἐνώπιον εἰρηνοδίκου.

Πλὴν δυστυχῶς οὐδὲ κἂν αὐτὸ τὸ πλεονέκτημα κατέχω. Καὶ ἡ θέσις μου εἶναι τοσοῦτο μᾶλλον δύσκολος, ὅσον πρόκειται νὰ λαλήσω ἐγὼ ὁ ξένος εἰς τὴν πατρίδα τῆς λαχανοπώλιδος τοῦ Θεοφράστου, ἑλληνιστί, εἰς γλῶσσαν δηλαδὴ τῆς ὁποίας μία τῶν κυριωτάτων χαρίτων συνίσταται εἰς τὴν προφοράν. Προσθετέον ἐπίσης ὅτι ἀπὸ δεκατριῶν ἐτῶν δὲν ἔτυχε νὰ ὁμιλήσω ἑλληνιστί.

Ἐν τούτοις, ἀφοῦ δὲν δύναμικι ν' ἀποφύγω τὴν ὑποχρέωσιν, εὐελπιστῶ ὅτι θὰ φανῆτε πρὸς με ἐπιεικεῖς, οὐχὶ διὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν θὰ ὁμιλήσω, ἀλλὰ διὰ τὸ θέμα τοῦ λόγου μου, καὶ διότι ἀδελφός σας εἶμαι καὶ ἐγώ, ἂν καὶ ἰταλός.

Ἐὰν ὄντως ὑπῆρχον ἀκτῖνες Röntgen εἰσδύουσαι εἰς τὰ βάθη τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος, καὶ καθιστῶσαι αὐτὸ ὄρατὸν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ὀφθαλμούς μας, ὅπως τὰ σκοτεινὰ σώματα, ἴσως θ' ἀνεκαλύπτομεν ὅτι κάποιοι ἐξ ὑμῶν, ὅσοι εἶχετε τὴν καλοσύνην νὰ ἔλθητε νὰ με ἀκροασθῆτε καὶ ἐγώ, ἠδυνάμεθα νὰ ἀποκαλῶμεν διὰ τῆς αὐτῆς ἐπικλήσεως τοῦ προπάππου ἢ τοῦ παππεπιπάππου τινὰ τῶν κοινῶν ἡμῶν προγόνων.

Θὰ σᾶς ὁμιλήσω λοιπόν, Κύριοι, περὶ τῆς μικρᾶς ἑλληνικῆς πατρί-

¹ Ἀνάγνωσμα γενόμενον ἐν τῷ Συλλόγῳ κατὰ Μάϊον τοῦ 1896.

δος μου ἐξήφανισμένης ἐντὸς τοῦ περιστοιχίζοντος αὐτὴν μεγάλου ἰταλικοῦ πελάγους, τοῦ ὁσημέραι τείνοντος νὰ τὴν ἀπορροφήσῃ διὰ τῆς ἀφομοιώσεως, ὅπως τὰ ὕδατα τῆς διαγελώσης λίμνης τοῦ Σχίλλερ προσκαλοῦσιν εἰς τὰ βάθη των τὸν μικρὸν βουκόλον. Ἐὰν καὶ αὕτη σαγηνευθῆ, τετέλεσται.

Διὸ ἔρχομαι νὰ ζητήσω ἀπὸ τὴν μητέρα Ἑλλάδα βοήθειαν ὑπὲρ τῆς ἀγαπητῆς μου μικρᾶς πατρίδος, ὅπως σωθῆ ἐκ τοῦ ἐπαπειλοῦντος αὐτὴν κινδύνου, καὶ διατηρήσῃ τὴν ἑλληνικὴν αὐτῆς ἀτομικότητα. Ἐὰν δὲ τοῦτο δὲν καταστῆ δυνατόν, ν' ἀπομείνῃ κἂν ἰδρυμένον ἐν μνημεῖον ἀποτελούμενον ἀπὸ τὰ λείψανα τῆς δημόδους φιλολογίας τῆς, ἅτινα, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἀσχολούμενος εὐλαβῶς συνέλεξα.

Τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην ἀναλαμβάνω τόσον θαρραλέως, ὥστε, μολονότι ἐλπίζω ἐπὶ τὴν ὑμέτεραν συγκατάβασιν, γενναίως θὰ ὑποστῶ καὶ τὰ μειδιάματα, ἅτινα ἀκουσίως θὰ προκαλέσῃ εἰς τὴν ὑμῆγυριν ἢ ξενικὴ προφορά μου καὶ τοῦ λεκτικοῦ μου ἢ ἀτέλεια, ὠθούμενος ἀπὸ τὴν *carità del natio loco*, ὅπως λέγει ὁ Δάντης, καὶ ἐνθυμούμενος τὸ παράγγελμα τοῦ γηραιοῦ Ὁμήρου «ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης».

Λοιπὸν, ἐὰν τύχη, γελάσατε μὲν, ἀκούσατε δέ.

Ὁ περιερχόμενος τὴν μεσημβρινὴν Ἰταλίαν, ἰδίως ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριον Λεύκα, μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Σπαρτιβέντου, καὶ μικρὰν ἂν ἔχη οἰκειότητα πρὸς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν, ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ συναντήσῃ κατὰ πᾶν βῆμα ἶχνος τι τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ τῶν μερῶν ἐκείνων. Θὰ ἴδῃ ἐγειρόμενα αἴφνης ὡς διὰ μαγείας ἐνώπιόν του πλεῖστα ὅσα καὶ παντοειδῆ μαρτύρια αὐτοῦ, τοῦτέστι μνημεῖα, ἐρείπια, τύπους ὀνομάτων, λέξεων ἢ φράσεων, ἱστορικὰ ἐνθῦμα, ἔθιμα, παραδόσεις. Εἰς μίαν λέξιν, εἰς ἐν ἀντικείμενον οἰονδήποτε δύναται νὰ διακρίνῃ τὰ ἶχνη τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν βυζαντινῶν. Μάλιστα εἶνε τόσον καταπληκτικὴ ἐνίοτε ἡ ἀφθονία αὐτῶν τῶν ἰχνῶν, ὥστε ἀκουσίως φαντάζεται τις ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὄχι εἰς τὴν Ἰταλίαν. Καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶ ὄντι εὐρίσκεται, εἰς τὴν Μεγάλῃν Ἑλλάδα, ἐν τῇ ὁποίᾳ, ἐὰν νῦν ἐπικρατῶσι κυριαρχικῶς αἱ νεολατινικαὶ διάλεκτοι, οὐχ ἦττον τὸ ἥμισυ κατ' ἐλάχιστον ὅρον τοῦ ἐθνικοῦ στρώματος εἶνε ἑλληνικόν.

Παρατηρητέον ὅμως ὅτι οὐχὶ ἐξ ἴσου καὶ ὁμοειδῶς εἶνε διεσπαρμένον

τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ποικίλλει πολὺ κατὰ τόπους, καὶ ὡς πρὸς τὸ ποιὸν καὶ ὡς πρὸς τὸ ποσόν. Ποῦ μὲν διακρίνονται τὰ ἴχνη τοῦ ἰταλικοῦ ἑλληνισμοῦ, ποῦ δὲ τοῦ βυζαντινισμοῦ, καὶ που εὐρίσκονται ἀμφοτέρωτα ταῦτα ἐν ἀφθονίᾳ συνηνωμένα. Τὸ τοιοῦτο δὲ ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀρχιτεκτονικὸν καὶ ὡς πρὸς τὸ γλωσσικὸν στοιχεῖον. Μάλιστα περὶ τούτου ἠδύνατο νὰ τεθῆ ἀλανθάστως ὁ ἐξῆς νόμος: ὅτι ἡ ποσότης τῶν ἀρχαίων μνημείων πρὸς τὴν τῶν βυζαντινῶν διατελεῖ εἰς λόγον ἀντιπεπονητότα κατὰ τὰ διάφορα μέρη. Οὕτω δέ, ἐνῶ ἀπ' ἐνὸς τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα ἀριθμοῦνται κατὰ δεκάδας καὶ πάντα μεγάλης ἀξίας, οἷα, λόγου χάριν, τὰ ἐρείπια τοῦ Σελινοῦντος, οἱ ναοὶ τοῦ Ἀκράγαντος, ἡ Ἐπίπολις καὶ τὸ ἑλληνικὸν θέατρον τῶν Συρακουσῶν, τὸ θέατρον τοῦ Ταυρομενίου, οἱ ναοὶ τῆς Ποσειδωνίας καὶ τοῦ Μεταποντίου, ἐν ἑτέρῳ δὲ σειρᾷ κατατάξεως πᾶσαι αἱ σωζόμεναι παραδόσεις τῆς Σικελικῆς περαλίας, ἀπὸ τῆς Αἴτνης μέχρι τοῦ φάρου ὅπου ἡ Χάρυβδις δὲν ὠρύεται πλέον ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυμάτων κατὰ τῶν πλεόντων, ἀλλὰ πκρέχει τροφὴν γενομένη ξενοδόχος εἰς τὴν μικρὰν καλαβριακὴν πολίχνην Σκύλλαν· ἀπεναντίας τὰ βυζαντινὰ μνημεῖα εἶνε λίαν εὐάριθμα καὶ ὑποδεεστέρας ἀξίας, εὐρίσκονται δὲ πάντα ἢ τοῦλάχιστον τὰ κυριώτατα εἰς τὴν σαλεντινὴν χερσόνησον.

Ἐξ ἀντιθέτου δὲ τὰ ἴχνη τοῦ βυζαντινοῦ γλωσσολογικοῦ στοιχείου εἶνε τόσον θαψιλῶς ἐγκατεσπαρμένα εἰς τὰ ἄλλα μέρη, καὶ ἰδίως εἰς Καλαβρίαν, ὥστε προκλοῦν τὴν ἔκπληξιν, ἐνῶ τὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης σπανίως διακρίνονται.

Καθόσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον, εἶνε τοῦτο τόσον καταφανὲς εἰς τινὰ μέρη τῆς Καλαβρίας, ὥστε δύναται νὰ ἐφαρμοσθῆ ἐπ' αὐτοῦ ἀσφαλῶς ἡ γνωστὴ γαλλικὴ παροιμία *grattez le Russe et y trouverez le Cosaque*, καὶ ἀποξέων τις τὸν νεώτερον Καλαβρὸν δύναται ν' ἀνεύρη βεβαίως τὸν Βυζαντινόν. Ἄλλως δὲ δὲν χρειάζεται καὶ πολὺς κόπος διὰ νὰ ἀποξεσθῶσιν ἄνθρωποι φέροντες τὸ ὄνομα Μαυρόλυκος, Γουλιῆς, Σχοινᾶς, Κολουρᾶς, Λαχανᾶς, Περονάκης καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἄλλ' ὑπάρχουσι καὶ μέρη οὐκ ὀλίγα, ἐν οἷς τὸ ἔθνικόν καὶ γλωσσολογικὸν στοιχεῖον εὐρίσκονται ὁμοῦ συνηνωμένα ἐν ἀφθονίᾳ. Ἐν παραδείγματι περὶ τούτου ἀνεῦρον εἰς Πάλμην, μικρὰν χαρίεσσαν πό-

λιν τῆς Καλαβρίας, κειμένην παρὰ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, οὐ μακρὰν τοῦ Ῥηγίου, τὴν ὁποίαν δυστυχῶς πρὸ ὀλίγου ἀρκετὰ ἐβλάψαν οἱ σεισμοί. Διέτριψα ἐν αὐτῇ ἐπὶ ἓν ἔτος διδάσκων ὡς καθηγητῆς· ἐκάστη δὲ ἡμέρα ἀνατέλλουσα καὶ νέαν μοῦ παρουσίαζεν ἑκπληξιν. Ἦτο θυμαστὸν ἀληθῶς νὰ βλέπη τις ν' ἀναπηδᾷ αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τῆς νεολατινικῆς διαλέκτου ὅτε μὲν μία λέξις ἑλληνική, ὅτε δὲ εἰς τρόπον ἐκφράσεως, καὶ ἄλλοτε εἰς ἦχος ἑλληνικοῦ συμφώνου. Οὕτως αἱ χωρικά ἐπώλουν εἰς τὰς ὁδοὺς μούχανα καὶ πετρολάχανα (ἀμφότερα λαχάνων εἶδη), προφέρουσαι τὸ Χ, καὶ ἄλλα παρὰπλήσια, ἅτινα δὲν ἐνθυμοῦμαι. Παραλείπω τὰς τοποθεσίας τὰς ἐχούσας ἑλληνικὸν ὄνομα, ὡς λ. χ. Ἀρκουδάκη, Μοναστηράκη, Πετράκη, διότι ἡ ἀπαρίθμησις των θὰ ἦτο ἀτελεύτητος. Ἀνὰ μέσον τῶν βυζαντινῶν αὐτῶν ἰχνῶν ἀνευρίσκονται ἴχνη τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ, εἴτε μεμονωμένα, εἴτε ἀναμεμιγμένα μετ' ἐκείνων. Παραδείγματος χάριν ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ Ἁγίου Ἡλίου (οὐ τὸ ὄνομα προφανῶς προέρχεται ἐκ τοῦ ἀρχαίου Ἡλίου) κειμένου δυτικῶς τῆς πόλεως Πάλης, καὶ σκιάζοντος αὐτήν, ὁμοῦ μὲ τὰς ἀναμνήσεις τῶν βυζαντινῶν καλογράφων, ἐπιζῶσι παραδόσεις ἀρχαῖαι, ἐν αἷς καὶ ἡ ἐξῆς κοσμογονικὴ ἢ γεωλογικὴ, ἀρκετὰ δὲ περιέργως. Μίαν φοράν ὁ Διάβολος ἐπῆγε νὰ πειράξῃ τὸν Ἅγιον Ἡλίαν ὅστις προσήχετο ἐν τῇ ἐρημίᾳ. Ἄλλ' ὁ Ἅγιος, ὅστις, καίπερ ὁμοεθνῆς τοῦ Ἰώβ, δὲν εἶχεν ὡς φαίνεται τὴν αὐτὴν ὑπομονήν, ἀγανακτήσας διὰ τὴν διαβολικὴν πείραξιν, τοῦ κατέφερε τοιοῦτο λάκτισμα εἰς τὸ μέρος ὅπου τελειώνει ἡ σπονδυλικὴ στήλη, ὥστε τὸν ἐτίναξεν εἰς τὸ ἀντιπέραν σικελικὸν πέλαγος, ἀκριβῶς εἰς τὸ μέρος ὅπου νῦν κεῖται τὸ ἡφαίστειον Στρόμπολι, τὸ ὅποιον κατὰ τὴν παράδοσιν ἐσχηματίσθη ἀπὸ τὰ ἐρεύγματα τοῦ δυστυχοῦς διαβόλου.

Ἐπὶ τοῦ ὄρους αὐτοῦ τοῦ Ἁγίου Ἡλίου μεταβάς ποτε χάριν περιπάτου, διὰ ν' ἀπολαύσω τὸ λαμπρὸν θέαμα τῆς Σικελίας ἀναδυομένης ἐκ τῶν ὑδάτων ὡς ἀρχαῖα νέμφοις, καὶ ἴδω τὴν Αἴτναν μακρὰν καπνίζουσαν καὶ τὴν ἐξαισίαν τοῦ ἡλίου δύσιν, εἶδα νεαρὸν ποιμένα, δραπέτην ἴσως εἰδυλλίου τινὸς τοῦ Θεοκρίτου, καθήμενον ἐπὶ σκοπέλου ἐξέχοντος εἰς τὴν καλαβρινὴν θάλασσαν καὶ φυσῶντα διπλοῦν αὐλόν, ὅμοιον καθ' ὅλα πρὸς ἐκείνους, οὓς κρατοῦσιν οἱ αὐληταὶ τῆς παναθηναϊκῆς πομπῆς εἰς τ' ἀνάγλυφα τοῦ Φειδίου.

Κατὰ τὸ ἔαρ οἱ πικίδες εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Πάλμης διὰ τῆς κραυγῆς All'orra, ih ! ἐπικναλαμβανομένης καὶ ἀντηχούσης πανταχοῦ, χαιρετίζουσι πτηνὰ τινα, τὰ ὅποια ὀκνηρῶς ἵπτανται ἄνω ἐρχόμενα ἐξ Ἀφρικῆς ἴσως, διὰ νὰ κτίσωσι τὴν φωλεάν των εἰς τὰ δάση τῆς Σίλας. Τὸ orra ἐκεῖνο, ὡς ἐγὼ πιστεύω ἀδιστακτικῶς, εἶνε παραφθορὰ τοῦ ὄρνεα, τῶν ἀρχαίων οἰωνῶν τοῦ Ὀμήρου.

Ὁ τύπος δὲ τῶν κατοίκων εἶνε τοιοῦτος ὥστε ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ συρροῆς ἐξ αὐτῶν νομίζει ὅτι εὐρίσκεται ἐν Ἀθήναις.

Μέχρι τοῦδε εἶδομεν ἵχνη ἢ λείψανα ἑλληνικὰ ἐγκατεσπαρμένα μεταξὺ τῶν ἰταλικῶν στοιχείων. Ἄλλ' ἐν Καλκθρία, ὅπως καὶ ἐν Σαλέντῳ, πολλὰ ἄλλα καὶ σπουδαιότερα δύναται τις νὰ ἴδῃ καὶ ν' ἀκούσῃ. Δύναται νὰ ἴδῃ ἑλληνας, πραγματικοὺς ἑλληνας, οἵτινες λαλοῦσι τὴν ἑλληνικὴν. Τοιοῦτους συνήντησα μετ' ἄκρας εὐχαριστήσεως καὶ ἐν τῇ Πάλμῃ· ἰδοὺ δὲ κατὰ τίνα περιεργότατον τρόπον. Εἶχον ἐνοικίασθαι κατὰ τύχην κατοικίαν ἐπὶ τῆς κεντρικῆς ὁδοῦ, ἡ δὲ κοιτῶν μου ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν γωνίαν. Τὴν πρώτην νύκτα καθ' ἣν ἐκοιμήθην ἐκεῖ—ἦσαν δὲ αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Σεπτεμβρίου ἢ αἱ πρῶται τοῦ Ὀκτωβρίου, δὲν ἐνθυμοῦμαι καλῶς—περὶ τὴν δευτέραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐξύπνησα ὑπὸ θορύβου βημάτων πολλῶν ἀνθρώπων διερχομένων ἐκ τῆς ὁδοῦ. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς τί ἐσκέφθην ἀφυπνισθεὶς, καὶ ὅποιοι λόγοι ἐξῆλθον ἐκ τοῦ στόματός μου· δύναμαι ὅμως νὰ διαβεβαιώσω ὅτι δὲν ἀπηύθυνα εὐλογίας πρὸς τοὺς διερχομένους. Μετ' ὀλίγον τὰ βήματα ἤρχισαν ν' ἀραιοῦνται, καὶ ἡ σιγὴ, ἂν καὶ διακοπτομένη ἐκ διαλειμμάτων, διεχύθη ἐκ νέου ἀνά τὴν ὁδόν.

Αἴφνης, μετ' εὐνοήτου ἐκπλήξεως, ἀκούω ἀκριβῶς τὰς λέξεις ταύτας ἑλληνιστί : «Περίμενε ἂν θέλης· μὴ τρέχης !» Ἐνόμισα ὅτι ὠνειρευόμην καὶ συνεκινήθην βαθύτατα. Ὅπως ἄλλοτε εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, μεταβαίνων ἀπὸ Μουνδανιά εἰς Προῦσαν, ἀφοῦ ἐπὶ διάστημα δὲν εἶχα ἀκούσῃ ἄλλην γλῶσσαν πλὴν τῆς Τουρκικῆς, εἰς ἐν τῆς ὁδοῦ σημεῖον ἐπικρουσιάσθη ἐξάφνης ἐνώπιόν μου παιδίον ἀνυπόδητον φέρον δέσμη ἐξ ἀγροτικῶν ἀνθέων, ἅτινα προσέφερε πρὸς ἡμᾶς τρέχον παρὰ τὴν ἄμαξαν καὶ λέγον ἰκετευτικῶς «Πάρετέ τα, Κύριε !» Διατηρῶ ἀκόμη εἰς τὸν οἶκόν μου ἐκείνην τὴν ἀνθοδέσμη, ὅπως διατηρῶ εἰς τὴν μνήμην μου τὴν ἑλληνικὴν ἐκείνην φράσιν, τὴν ἐξεληθούσαν ἀπὸ χεῖλη ἀγνώστα ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτός ἐν Πάλμῃ.

Ἀμέσως ἐσυλλογίσθη ὅτι ἦσαν Ἕλληνες ἐκ τῆς ἑλληνο-καλαβρινῆς παροικίας. Ἡ εἰκασία μου δὲ ἦτο ὀρθή. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἀναζητήσας εὔρον τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἐν ἀνδρόγυνον μετὰ τῶν τέκνων των. Εἶχον ἔλθῃ ἐκεῖ ἀπὸ τῆς ἄλλης πρὸς τὸ Ἴόνιον παραλίας διασχίζοντες τὴν ὄροσειρὰν τῶν Ἀπεννίνων, ὁδοιπορήσαντες ἐπὶ ἡμέρας δι' ὁδῶν σκολιῶν καὶ ἀποκρήμων διὰ τὰ ἐργασθῶσι κατὰ τὸν τρυγητὸν καὶ δυνηθῶσι διὰ τῆς ἐργασίας των ταύτης τὰ συναθροίσωσι μικρὸν κεφάλαιον ἱκανὸν τὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτοῖς κατὰ τὸν χειμῶνα τὸν ἐκ φακῆς κατασκευαζόμενον σκληρὸν ἄρτον, ὃν τρώγουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξηρόν. Μοὶ διηγήθησαν τὴν θλιβερὰν ἱστορίαν τῶν μακρῶν αὐτῶν βασάνων καὶ δυστυχιῶν. Ἦσαν «ἀ τὸ Βουνι» (Rocca-forte), ὠμίλου δὲ μὲ τόνον θλιβερὸν καὶ ῥυθμικόν, ἐν ᾧ διεκρίνετο ἡ ἀπήχησις θλίψεως βαθείας καὶ συμφορᾶς ἀπ' αἰῶνων διαρκούσης. Ἡ γυνὴ μοὶ ὑπηγόρευσε ἓνα παραμῦθι καὶ τινὰ τραγούδια, ἀσήμαντα ὅμως, ἅτινα ἀντέγραψα.

Ὑπεσχέθη εἰς αὐτοὺς τὰ μεταβῶ πρὸς ἐπίσκεψιν των εἰς τὸ Βουνι, ἀλλὰ δὲν μετέβην. Διότι μεταβάς κατόπιν, τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς Μπόβαν, τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἑλληνο-καλαβρινῆς παροικίας, ἔμαθον ὅτι ἦτο ἀδύνατον τὰ ἐπισκεφθῶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τὰ λοιπὰ ἑλληνικὰ χωρία ἀπέχοντα πολὺ καὶ τῆς Μπόβας καὶ ἀλλήλων.

Ἀπὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν τὰ ἐπισκεφθῶ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ ἴδω ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς Ἕλληνας αὐτοὺς συγγενεῖς μας ἐξηφανισμένους, ὅπως καὶ ἡμεῖς, ἐντὸς τοῦ μεγάλου πελάγους τῆς ἰταλικῆς ἐθνότητος. Προσηχόμεν ἐκ Συρακουσῶν ἔνθα εἶχα θαυμάσῃ τὰ περιβόητα ἐρείπια καὶ τὰ εὐρύχωρα λατομεῖα, ὅπου εἶχον ἀντηχήσῃ οἱ θρῆνοι τῶν Ἀθηναίων αἰχμαλώτων, καὶ ὅπου οἱ ἀθάνατοι στίχοι τοῦ Εὐριπίδου εἶχον χρησιμεύσῃ εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν, ὡς αἱ μαγικαὶ λέξεις τῶν ἀσιατικῶν μύθων, δι' ὧν ἀνοίγονται αἱ μαγευμέναι πύλαι, ὅπως ἀνοιχθῶσιν αἱ θύραι τῆς εἰρηκτῆς των. Αἱ ἀναμνήσεις αὗται ἀνήρχοντο ἀπὸ τὸ ἀπέραντον πράσινον κοίλωμα μὲ τὸ ἄρωμα τῶν ἠνθισμένων πορτοκαλλεῶν καὶ ἐμέθυσκον τὴν ψυχὴν, περιβάλλουσαι αὐτὴν μὲ ἀτμοσφαιρὰν ὀνείρου. Ὅπως καὶ ἐντύπωσις ὀνείρου μοῦ ἐφάνη καὶ ἡ βραδεῖα διάβασις ἀναμέσον τῶν παπύρων τοῦ Ἀνάπου μέχρι τῆς γλαυκῆς πηγῆς τῆς Κυάνης, ἥτις ἀπ' αἰῶνων ἀναβρῦει ἐκ τῆς πετρώδους κοίτης καὶ στέλλει τὰ ὕδατά της τὰ χαιρετίσωσι τὴν ἀδελφὴν Ἀρέθουσαν, ἥτις, κατέρχεται εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὴν ἀντίθετον ἀκτὴν τῆς Ὀρτυγίας. Εἶχον διέλθῃ διὰ

τῆς ἐξαισίας μυθολογικῆς παραλίας τῆς ἀνατολικῆς Σικελίας, ὅπου ἀνέθαλλον τόσον σφριγηλῶς συμπλεκόμενοι μετὰ τῶν αὐτοχθόνων οἱ μῦθοι τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, ὅπου ὁ Ἐγκέλαδος κείται ἀκόμη μὴ δαμασθεῖς ὑπὸ τὴν ἀπέραντον Αἴτναν, ὅπου ὁ Πολύφημος ἐβρυχήθη ἐξ ὀργῆς μὴ δυνηθεῖς νὰ συλλάβῃ τὸν Ὀδυσσεά, ὅπου ἔστησαν οἱ ποιμένες οὕς εἶψαλεν ὁ Θεόκριτος.

Ἐπέστρεφον δὲ διὰ Ρηγίου εἰς τὴν γενέθλιόν μου γῆν, σκοπεύων νὰ ἴδω ἐν Ματαποντίῳ τὰ πολύτιμα λείψανα τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς μὲ τὰς καθαρωτάτας αὐτῶν γραμμάς. Ὅθεν διερχόμενος ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας νὰ ἐπισκεφθῶ τέλος πάντων καὶ τοὺς ἐν Καλαβρία ἔλληνας· καὶ τὴν ἐσπέραν ἀπεβιδιάσθην εἰς τὸν σταθμὸν τῆς Μπόβα-Μαρίνα, πολίχνης σχεδὸν ἑλληνικῆς, ἥτις πρὸ μικροῦ ἰδρῦθη παρὰ τὸν σιδηρόδρομον.

Τὴν ἐπομένην πρωίαν ἐζήτησα ὑποζύγιον ὅπως μεταβῶ εἰς Μπόβαν· εὗρον δὲ ἓνα ὄνον ἀρκετὰ εὖρωστον. Ἐνῶ δὲ ὁ κύριός του, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἀγωγιάτου κατεγίνετο νὰ τὸν σελλώσῃ, ἱερεὺς τις διερχόμενος εἶπεν αὐτῷ, νομίζων ὅτι ἐγὼ δὲν ἐνόουν τὴν γλῶσσάν του : «Κάμε νὰ κρούῃ τὸ καμπανέλλα νὰ σὰς ἀκούσουνε ἐτζεῖ ποῦ διαβαίνετε». «Μὰ ναί, μὰ ναί» ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

Βλίνοντες πρῶτον διὰ τῆς κοίτης ξηροῦ χειμάρρου, ποικιλλομένης τῆδε κάκεισε διὰ ῥοδοδαφνῶν καὶ διερχόμενοι κατ' ἀποστάσεις διὰ μέσου πορτοκαλλεῶνων, εἶτα δὲ δι' ἀτραπῶν ἀποτόμων καὶ ἀνωμάλων μεταξὺ τῶν ὄρεων, ἐπὶ τὸ πολὺ ἀργιλλωδῶν καὶ ξηρῶν, ἀνερριχήθημεν μέχρι τῆς μικρᾶς πόλεως Μπόβας.

Τὸ ταξείδιον δὲν ἦτο ἄνευ περιπετειῶν ἕνεκα τοῦ ὑποζυγίου μου. Τέλος μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ παρὰ τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην τοῦ ὄνου μου, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέρμα. Πρὶν ὅμως φθάσωμεν, πρὸς ἀποζημίωσίν μας οἰονεῖ διὰ τὰ δυσάρεστα τῆς τραχείας ὁδοιπορίας, συνηγήσαμεν μίαν εἰδυλλιακὴν σκηνήν. Εἶχομεν ἤδη διέλθῃ πρὸ τοῦ Νεκροταφείου, ἔνθα παρὰ τὴν ἀνοικτὴν πύλην του ὁ φύλαξ, ὅστις ἦτο καὶ ῥάπτῃς ἐνταυτῷ, ἔρραπτε καθήμενος εἰς τὴν σκιάν χωρὶς ποσῶς ν' ἀνησυχῆ περὶ τῶν ἐκεῖ ἐγκλείστων, βέβαιος ὦν ὅτι δὲν θ' ἀπεπειρῶντο νὰ ὀραπετεύσωσιν, ὅτε δι' ἀγροῦ κειμένου δεξιόθεν τῆς ὁδοῦ διήρχετο ξανθὴ χωρικὴ παιδίσκη εὐειδής, φέρουσα λάγηνον ἐπὶ τοῦ ὤμου· μὲ τοὺς γυμνοὺς πόδας ἐντὸς τῆς χλόης καὶ τὸ χάριεν σῶμα

περιλούμενον ἀπὸ τὸν ἥλιον τοῦ Μαΐου, παρίστα κομψότατον ἀπει-
 κασμα καὶ ἐφαίνετο, ἐμψυχωθεῖσα ὑπὸ τινος Πυγμαλίωνος, ὅτι ἐδραπέ-
 τευσεν ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια τῆς Τανάγρας. Ἴσως τὸ συνηθάνετο καὶ
 αὐτὴ, καθότι ἐβάδιζε βραδέως καὶ βαδίζουσα ἐμειδία. Ὁ ὀνηλάτης κά-
 θιδρως ἐκ τοῦ καύσωνος καὶ τῆς μακρᾶς πορείας τῆς ἐζήτησε νὰ πῆ,
 αὐτὴ δὲ ἀπήντησεν ἑλληνιστί: «Δὲν ἔχω» καὶ ἐν ταύτῳ ἀνέστρεψε
 τὴν ὑδρίαν εἰς πίστωσιν τῶν λόγων τῆς. Εἶτα ἠρώτησεν ἐκείνη: «Καὶ
 ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ Κύριος;» Τῆς ἀπήντησα τότε ἐγώ, καὶ δὲν ἐνθυ-
 μοῦμαι μὲν πλέον τί τῆς εἶπα, ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι καλῶς τὴν ἐκπληξίν
 τῆς ὅτε ἤκουσε ξένον νὰ λαλῆ πρὸς αὐτὴν ἑλληνιστί. Ἐκθαμβος
 ἔμεινεν ὀρθία ὑπὸ τὸν ἥλιον βλέπουσα ἡμᾶς ἀπερχομένους ὡς ὄντα
 παράδοξα.

Ἡ Μπόβα, ὡς προεῖπα, εἶνε πολίχνη κειμένη ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὄρους,
 ὑπὸ τὴν σκέπην παλαιοῦ φρουρίου (καλουμένου «Τὸ Καστέλλο») ῥω-
 μαϊκῶν προφανῶς χρόνων, οὔτινος σφίζονται σήμερον μόνα τὰ ἐρείπια.
 Πέριξ καὶ ἐν ἀποστάσει περιβάλλεται ὑπὸ ἄλλων ὄρεων· μακρὰν φαί-
 νεται τὸ Ἴόνιον στίλβον ὡς ῥευστὸς ἄργυρος. Οὐδὲν τὸ ἀξιοσημείωτον
 ὑπάρχει ἐν Μπόβα, ἐξαιρουμένου τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ, ἀρκετὰ εὐ-
 ρυχώρου καὶ τῆς μικρᾶς πλατείας ἐνθα ἀνεγείρεται ἀριστοκρατικὸν
 μέγαρον. Ἡ λοιπὴ πόλις συνίσταται εἰς λαθυρινθῶδες δίκτυον στενω-
 πῶν ἀνερχομένων καὶ κατερχομένων ἰδιοτρόπως εἰς τὴν κλιτὺν ὑπὸ τὸ
 φρούριον, κατὰ τὸ πλεῖστον μὲ βραθυμίας, φρασσομένων δὲ ἐκατέρωθεν
 ὑπὸ σειρᾶς οἰκημάτων χθαμαλῶν καὶ πενιχρῶν, ἂν μὴ αὐτόχρομα ἐλε-
 εινῶν· εἶνε ἀληθὲς ὄρεινὸν χωρίον. Οἱ χοῖροι περιέρχονται ἐλευθέρως
 γρυλλίζοντες ἢ κεῖνται ἐξηπλωμένοι εἰς τὸν ἥλιον μακαρίως εἰς καμ-
 μίαν γωνίαν, ἐν ᾧ οἱ ἀλέκτορες καὶ αἱ ὄρνιθες περιφέρονται ἐγγὺς αὐ-
 τῶν καὶ κηκαθίζουσιν ἅμα τῇ προσεγγίσει τῶν διαβατῶν. Ἀπὸ και-
 ροῦ εἰς καιρὸν, κατὰ τὴν ἐκβολὴν ὁρομίσκου τινὸς διαγράφεται αἴφνης
 ὠραῖον πανόραμα τοποθεσίας, μὲ πρασίνην βλάστησιν, μὲ μακρινούς
 κώνους ὄρεων καὶ κορυφὰς οἰονεὶ καλυπτομένας ὑπὸ ἐλαφρᾶς κυανῆς
 ὁμίχλης καὶ μὲ τὴν θάλασσαν πέραν μαρμαίρουσαν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς
 ὁποίας φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὸ τριγωνικὸν ἰστίον λέμβου. Ἐπειτα
 ἐξακολουθοῦν ταπεινοὶ οἰκίσκοι καὶ ὁδοὶ ἐλικοειδεῖς, κακῶς πλακοστρω-
 μέναι καὶ σκολιαί. Ἀλλὰ ἐντὸς ἐκείνων τῶν ταπεινῶν οἰκιῶν ἐλαλεῖτο
 ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὅπως εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως εἰς τὴν πατρίδα

μου. Καὶ μερिकाὶ γυναῖκες μοὶ εἶπον τραγούδια καὶ μὲ ἡρώτων διατί τὰ ἀντέγραφον, καὶ ἐὰν ἐσκόπουν νὰ τὰ μεταφέρω εἰς τὴν πατρίδα μου διὰ νὰ τὰ μάθουν.

Ἄφου τοιοιτοτρόπως ἐγνώρισα ἐν μέρει τοὺς ἀγαθοὺς ἐν Καλαβρία ὁμοεθνεῖς μας καὶ ἱκανοποίησα τὴν παλαιὰν καὶ φλογερὰν ἐπιθυμίαν μου, μὴ δυνηθεῖς νὰ μεταβῶ εἰς ἄλλα χωρία, διότι, ὡς προεῖπα, ἀπειχον πολὺ, ἀνεχώρησα τὴν ἐσπέραν, μεταβαίνων ν' ἀνεύρω τοὺς ἔλληνας τῆς ἰδιαιτέρας μου πατρίδος, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν ποθητὴν μου μητέρα.

Ἄλλὰ καιρὸς εἶνε, Κύριοι, νὰ σὰς ὁμιλήσω περὶ τῆς ἑλληνοσαλεντινῆς ἀποικίας.

Μετὰ τινος φιλαρεσκείας ἀναλόγου πρὸς τὴν τοῦ ἀναγνωρίζοντος τὴν ἰδίαν μητέρα ὠραιοτέραν καὶ ἀγαθωτέραν ἐν παραβολῇ πρὸς ἄλλας γυναῖκας, δύναμαι νὰ εἶπω παρρησίᾳ ὅτι ἐκ τῶν διασωζομένων τριῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, ἤτοι τῆς ἐν Κορσικῇ — ἣν καλῶς γνωρίζετε ἐκ τῶν περὶ αὐτῆς δημοσιευθέντων — τῆς ἐν Καλαβρία, περὶ ἧς εἶπα τινὰ προηγουμένως καὶ τῆς ἐν Σαλέντῳ περὶ ἧς πρόκειται νὰπραγματευθῶ, ἡ τελευταία αὕτη εἶνε πολὺ ἀνωτέρα καὶ σπουδαιοτέρα, διὰ τε τὸν πληθυσμὸν τῆς, ὅστις ἀνέρχεται, ἴσως δὲ ὑπερβαίνει τὰς 25 χιλιάδας, καὶ διὰ τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν μόρφωσιν. Ἄλλα ἑλληνικὰ ἀποικίαί πλὴν τούτων — δὲν ὑπάρχουσιν. Ἐν Σικελίᾳ δὲ ὑπάρχουσιν ἀποικίαί μόνον ἄλβανικαί.

Ἡ ἑλληνοσαλεντινὴ ἀποικία κειμένη μεταξὺ Λέτζε καὶ Ὀτράντου (τοῦ ἀρχαίου Ὑδροῦντος), πόλεων αἵτινες ἐχρημάτισαν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας δύο τῶν κυριωτέρων ἐστιῶν τῆς παιδείας ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ, ἠτύχησε καίπερ ἀποκεχωρισμένη τοῦ λοιποῦ κόσμου καὶ σχεδὸν ἄγνωστος, ν' ἀναπτυχθῇ πνευματικῶς, καὶ νὰ δημιουργήσῃ ἀληθῆ καὶ γνησίαν ποιητικὴν φιλολογίαν. Ἐξ αὐτῆς δὲν κατέχομεν εἰμὴ ὀλίγα λείψανα διασωθέντα διὰ ξένης παραδόσεως ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν· ἀλλ' ὅμως θυγάμεθα ἐξ αὐτῶν νὰ συμπεράνωμεν τὸν πλοῦτον καὶ τὴν καλλονὴν τῆς.

Ποιά τις δὲ συνεχῆς παράδοσις φιλολογίας σχεδὸν δημῳδους (ἐξ ἧς παρήχθη ἡ ἡμετέρα καθυτὸ δημῳδῆς φιλολογίᾳ) ὑπῆρξε πάντοτε παρ' ἡμῖν· διότι, ἀπὸ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἰδικιτέρου αὐτοῦ εἶδους

τῆς ποιήσεως κατὰ τὸν ΙΔ' ἢ ΙΕ' αἰῶνα μέχρι τοῦ πρώτου ἡμίσεως τοῦ παρόντος, ὑπῆρξεν διαρκῆ τὰ προϊόντα αὐτῆς, ἐξ ὧν ἐλάχιστα ἀληθῶς ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιζήσωσι, τὰ δὲ λοιπὰ κατέπεσαν, οὕτως εἰπεῖν, ὡς φύλλα εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ χρόνου καὶ παρεσύρθησαν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ πέλαγος τῆς λήθης. Καὶ ὡς σημεῖα τῶν σταθμῶν, τρόπον τινά, τῆς ποιητικῆς ταύτης παραγωγῆς, μᾶς ἀπομένουσι πρῶτον ἐν ἐλεγείῳ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, τὸ ὁποῖον ἐσχάτως ἐδημοσίευσεν ἐν λαϊκῇ ἐκδόσει διασφζόμενον κατὰ τεμάχια εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον Λαμέντο (Θρῆνος). Εἶνε ποίημα ἐκ τριστίχων, ἀποτελούμενον ἐκ 200 περίπου στίχων· ἔπειτα δὲ ἄλλο ἐξ ὀκταστίχων, ἀποτελούμενον καὶ τοῦτο ἐκ 200 καὶ πλέον στίχων, ὅπερ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος συνέθεσεν εἰς ἱερεὺς ὀνόματι Ἀντώνιος Δ' Ἀπρίλι πρὸς τινα Λίλλαν· ἄρχεται δὲ ὡς ἐξῆς :

Δεπόϊ ποῦ ἡ Λίλλα μὲ γλυτζαίαις καρήτσαις κτλ.

Φαίνεται ἐξ αὐτοῦ ὅτι ὁ ἀγαθὸς παπᾶ Ἀντώνιος εἶχεν ἀποκτήσῃ εἰς Βρίνδιζι, ὅπου διέτριψεν, ἐπιπολαίους τινὰς γνώσεις τῆς νεοελληνικῆς, καθότι μεταχειρίζεται λέξεις ἐπιτετηδευμένας, αἵτινες δὲν ὑπάρχουν ποσῶς εἰς τὴν διάλεκτον. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, τὸ «γλυτζαίαις καρήτσαις» κατὰ τὴν ἑλληνοσαλεντινὴν διάλεκτον θὰ εἶχεν ὀρθότερον «γλυτζαῖαι καρήτσαι». Ἀλλὰ περὶ τούτου ἐκτενέστερον μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ ποιήματος.

Πολλὰ καὶ βαρεῖα ὑπῆρξαν αἱ περιπέτειαι ἅς ἡ δυστυχὴς ἡμῶν ἀποικία ἐδέησε νὰ ὑποστῇ ἕως ὅτου καταντήσῃ εἰς τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται σήμερον· εἶνε μάλιστα θαυμαστὸν ὅτι ἀντέσχε τόσον πολὺ καὶ δὲν κατεπόθη ἀπὸ τὸν περιζωννύοντα αὐτὴν ἰταλισμὸν. Ὅπως δὴποτε ὑφίσταται ἀκόμη, καὶ ἴσως πολλοὶ Ἕλληνες προσερχόμενοι ἐξ Ὀτράντου καὶ μεταβαίνοντες εἰς Λέτζε ἢ εἰς Βρίνδιζι θὰ ἠσθάνθησαν τὴν εὐχάριστον ἐκπληξίν τὴν ὁποίαν καὶ ἐγὼ ἐδοκίμασα ἐν Πάλμη, ν' ἀκούσωσι τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν λαλουμένην ἀπὸ ἰταλικά χεῖλη. Βεβίως ὁ Βότσαρης, μεταβαίνων ἐκ Νεαπόλεως, ὅπως ἐπιβιβασθῇ εἰς Ὀτράντον καὶ δράμῃ εἰς βοήθειαν τῆς ἀγωνιζομένης πατρίδος του, θὰ ἐδοκίμασεν ὡσαύτως τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην εὐχαρίστησιν, ὅπως μοὶ διηγεῖτο γηραιὸς ἱερεὺς ἐκ Μαρτάννα, ὅστις δεκαπενταετῆς τότε συνωμίλησε μὲ τὸν Σουλιώτην ἥρωα.

Δὲν θὰ ἐπιχειρήσω, ἐννοεῖται, ἐνταῦθα νὰ ἐξιστορήσω λεπτομερῶς τὰς περιπετείας τῆς ἀποικίας μας, διότι ἡ ἀφήγησις θὰ ἦτο λίαν ἐκτενής, ὀφείλω ὅμως ἀπαραιτήτως νὰ εἶπω ὀλίγα τινὰ περὶ μερικῶν διηγήσεων δημοσιευθεισῶν περὶ αὐτῆς, καὶ ἰδίως περὶ τῶν γραφέντων διὰ τὴν ἰδιαιτέραν μου πατρίδα Καλημέραν, ἣτις ὡς ἔχουσα ὄνομα ἐλκυστικὸν καὶ ποιητικὸν ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν καὶ ἐξήγειρε τὴν ζωηρὰν φαντασίαν μερικῶν λίαν ἰδιοτρόπων καὶ παραδόξων.

Συνέβη μὲ τὴν Καλημέραν σχεδὸν ὅτι καὶ μὲ μερικὰς γυναῖκας, τὰς ὁποίας, ὡς λέγεται, δύναται τις νὰ ἐρωτευθῆ ἐκ τῆς φήμης των, καθὼς οἱ ἀρχαῖοι Τρουβαδοῦροι, ἢ καὶ ἀπλῶς χάριν τοῦ ὠραίου ὀνόματός των. Ἐπειδὴ δὲ φυσικῶ τῷ λόγῳ ὑπάρχουσι διάφορα εἶδη ἐραστῶν, ἀπὸ τοῦ αἰσθηματικοῦ μέχρι τοῦ δογκιχωτικοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ δειλοῦ μέχρι τοῦ δονχουανικοῦ, ἕκαστος τῶν ἐρωτολήπτων τούτων βλέπει κατὰ ἴδιον τρόπον τὴν λατρευομένην γυναῖκα καὶ τοιαύτην θέλει νὰ παραστήσῃ αὐτὴν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Εἰς τὴν Καλημέραν ἔλαχον ἐρασταὶ ἀνήκοντες εἰς τὸ ῥωμαντικὸν καὶ δογκιχωτικὸν γένος· πλὴν καὶ αὐτοὶ μὲ ὄλην τὴν λατρείαν καὶ τὸν θαυμασμόν των καθίστανται ἐπιβλαβεῖς διὰ τῆς ὑπερβολῆς των εἰς τὸ ἀγαπώμενον ἀντικείμενον, καθότι ἡ πραγματικότης διαψεύδουσα τοὺς ἐπαίνους των γενναῖ ἐντυπώσεις ὀλιγώτερον εὐμενεῖς.

Διὰ νὰ σχηματίσῃτε δὲ ἰδέαν τινὰ περὶ τῆς ἀχαλινώτου φαντασίας μερικῶν ἐξ αὐτῶν τῶν κυρίων, παραθέτω δύο περικοπὰς περὶ Καλημέρας, ἐξ ὧν ἡ μὲν εἶνε ἐνὸς ἀξιότιμου συμπατριώτου μου, ἡ δὲ ἄλλη ἐνὸς ἰδιοῦ σας συμπατριώτου, ἀδελφῶν ὅμως ἐν φαντασίᾳ καὶ ἀνακριβείᾳ παρὰ τὴν διάφορον αὐτῶν ἐθνικότητα.

Ὁ Ἀμάτης, ὁ ὁμοεθνὴς μου, γράφει τὰ ἐξῆς: «Τὸ ἔδαφος (τῆς Καλημέρας) παράγει σιτηρά, λίνον, ἔλαιον καὶ οἶνον ἀφθονον, ὅστις φημίζεται ὡς εἰς τῶν ἀρίστων τῆς ἐπαρχίας». Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι πρὸ εἴκοσι ἐτῶν, ὅτε ἔγραφεν ὁ Ἀμάτης, ἐν Καλημέρᾳ δὲν παρήγετο διόλου οἶνος, διότι δὲν ὑπῆρχον ἀμπελῶνες. Εἰς τὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα ἀκόμη καλοῦνται Ἀμπέλια εἶχον φυτευθῆ ἐλαιόδενδρα, ἐπειδὴ τὸ ἔλαιον εἶχεν ὑπερτιμηθῆ. Τώρα ἀπεναντίας ἐκριζόνουσι τὰς ἐλαίας καὶ φυτεύουσιν ἀμπέλους, καθότι ἡ τιμὴ τοῦ οἴνου ὑψώθη. Ὁ Ἀμάτης περαιτέρω λέγει: «Ἡ πρωτεύουσα τοῦ δήμου κεῖται πρὸς ἀριστερὰν—σημειώνει ἀκριβῶς καὶ τὴν θέσιν ὁ ἄνθρωπος, ὡς βλέπετε!—

μικροῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ. Ἀπέχει 12 χιλιόμετρα νοτιοανατολικῶς τοῦ Λέτζε καὶ 18 ὡς ἔγγιστα βορειοδυτικῶς τοῦ Ὀτράντου, μετὰ τῶν ὁποίων πόλεων συγκοινωνεῖ διὰ λαμπρᾶς ἀρχαίας ὁδοῦ, ἣτις εἶνε συνέχεια τῆς Ἀππίας ὁδοῦ.» Ὅσαι λέξεις, τόσαι καὶ ἀνακρίβειαι! Διὰ τὴν μεταβῆ τις εἰς Λέτζε πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ἔτρεχε κίνδυνον νὰ συντριβῆ καθ' ὁδόν, καὶ διὰ τὴν μεταβῆ εἰς Ὀτραντον ἔπρεπε πρότερον νὰ ἐξομολογηθῆ. Ἄλλ' ἔστω τοῦτο. Πῶς ὅμως κατάρθωσαν οἱ κύριοι γεωγράφοι—διότι ὁ Ἀμάτης δὲν ἔχει οὔτε τὸ πλεονέκτημα τῆς πρωτοτυπίας ὡς ἀντιγράψας ἐξ ἄλλων αὐτὰ τὰ ψεῦδη—πῶς κατάρθωσαν, λέγω, νὰ ἐφεύρωσιν ὀλόκληρον ποταμόν; Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀκατανόητον, τοσοῦτο μᾶλλον ὅσον καθ' ὅλην τὴν Σαλεντινὴν χώραν δὲν εὐρίσκονται ποταμοί, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχουν ὄρη, καὶ παρ' ἡμῖν καὶ ἡ λέξις «ποταμός» ἐχάθη, ἐνῶ διατηρεῖται ἡ λέξις λίμνη εἰς τὴν λίμνην Λίμνην παρὰ τῷ Ὀτράντῳ. Μερικοὶ ρύακες εὐρίσκονται εἰς τὸ βόρειον μέρος, διότι ἐκεῖ ὑπάρχουσι καὶ μικρὰ βουνά· εἰς τὸ νότιον δὲ πρὸς τὴν ἀδριατικὴν παραλίαν ἰδίως, μετὰ τὸ Λέτζε, οὔτε αὐλάκιον δὲν ἀπαντᾶται, ἐκτὸς τοῦ Ὑδροῦντος παρὰ τῷ Ὀτράντῳ. Εὐρίσκονται μόνον τινὰ ἔλη.

Καὶ οἱ γεωγράφοι μᾶς χαρίζουν ποταμούς! Ἀπορίας ἄξιον πῶς δὲν ἐπρόσθεσαν καὶ δάση ἐκ δαφνῶν καὶ μυρσινῶν καὶ πεδιάδας ἀνθοσκεπεῖς. Τὸ εἰδύλλιον θὰ ἦτο τότε πλήρες καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις εἰς τὰς γραφικὰς φλυαρίας τοῦ Κιρκολόνη.

Ἀκούσατε τί λέγει οὗτος εἰς τὴν «Πανδώραν» γράφων πρὸς τὸν κ. Σ. Ζαμπέλιον:

«Ἐν τούτοις λάβε τὸ ἐπόμενον ἄσμα εἰς τὴν αὐτὴν διάλεκτον (τῆς Καλημέρας) συνθεθειμένον παρ' ἑνὸς φουστανελλοφόρου ῥαψωδοῦ, ὅστις χαίρει φήμην ἐξόχου ἀοιδοῦ καὶ μουσουργοῦ καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν, κλπ.

«Βρέση ἡ μάνα πονημένη — Στὸ σταυρὸν ἀτζηκωμένη — Ποῦ κρεμάττσα τὸ παιδί.» κλπ.

Καὶ εἰς αὐτὰ, ὡς καὶ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ὄσων παραλείπω, οὐδὲ ἔχνος ἀληθείας ὑπάρχει· πάντα (ἐκτὸς τῶν στροφῶν τοῦ Stabat, τὸ ὁποῖον αὐτὸς δὲν ἀνεγνώρισεν ὡς μετάφρασιν) εἶνε καθαρὰ ἐπινοήματα· σημαίνουσι δὲ ἐν ἑκ τῶν δύο, ἢ ὅτι ὁ κ. Κιρκολόνης, ῥέπων φύσει πρὸς τὴν ὑπερβολὴν, ἐχρωμάτισε τοιοῦτοτρόπως τὴν πραγματικότητα, ἣτις

τοῦ ἐφαίνετο πολὺ ὠχρὰ, ἢ, χωρὶς κὰν νὰ διέλθῃ ἐκ τῆς Καλημέρας, ἐφαντάσθη τὸν τόπον ἐξ ὅσων ἐξ ἀκοῆς ἐγίνωσκεν, ἔγραψε δὲ καὶ αὐτὸς ὅ,τι τοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν, βεβαιῶν ὅτι εἶδε μὲ τοὺς πραγματικούς ὀφθαλμούς ὅσα εἶδε μόνον μὲ τὰ ὄμματα τῆς φαντασίας. Ἄλλως τε τὸ τοιοῦτο εἶνε νόσημα ἀπὸ τοῦ ὁποίου οὐδὲ οἱ σπουδαιότεροι εἶνε ἀπηλλαγμένοι: παράδειγμα δὲ πρόσφατον μᾶς παρέχει ὁ ἐπιφανὴς συγγραφεὺς Gaston Boissier εἰς τὰς πρό τινας γραφαίσας παρ' αὐτοῦ *Nouvelles promenades archéologiques*. Οὗτος ἐνῶ βεβαιοῖ, εἰς τὰ περὶ τοῦ ταξειδίου τοῦ Αἰνείου ἐν Ἰταλίᾳ, ὅτι διέτρεξε τοὺς τόπους τοὺς περιγραφομένους ὑπὸ τοῦ Οὐιργιλίου μὲ τὴν Αἰνειάδα ἀνά χειῖρας, ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ Κάστρο εἶνε τὸ μέρος ἐνθα ἀπεβιβάσθη ὁ Αἰνείας διὰ πρώτην φοράν ἐν Ἰταλίᾳ, ἐνῶ ἂν πραγματικῶς εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὰ μέρη μὲ τὴν Αἰνειάδα εἰς τὰς χειῖρας ἢ τουλάχιστον ἂν εἶχεν ἀναγνώσῃ ὅσα ἐγράφησαν περὶ τούτου παρ' ἡμῖν, εὐκόλως θὰ ἐπίθετο ὅτι ὁ Οὐιργίλιος μετὰ πάσης ἀκριθείας, στρατιωτικῆς οὕτως εἰπεῖν, περιγράφει τὴν τοπογραφίαν τῆς Λεύκης.

Ἄλλ' ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τοὺς ἑλληνοσαλεντινοὺς. Τὴν μέθοδον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸ νόσημα τοῦ ἐξωραΐζειν τὰ πράγματα διὰ τοῦ ψυμιθίου ἠκολούθησαν καὶ οἱ πρῶτον δημοσιεύσαντες ὕλικόν ἐκ τῆς ἡμετέρας διαλέκτου. Ἄγνοοῦντες τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν (διότι δυστυχῶς παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ — ἢ οὐχὶ πολὺ ἀπομεμακρυσμένη ἐν τούτοις — ὅτε οἱ ἡμέτεροι παπᾶδες ἔγραφον ἑλληνιστὶ διατριβάς, ὡς ὁ χωριανὸς Δὲ Ματτέοις, ὁ ὁποῖος ἐν τῇ ΙΓ' ἑκατονταετηρίδι συνέγραψεν εἰκοσιτέσσαρας λόγους «περὶ φόβου θεῶν κριμάτων») ἀγνοοῦντες, λέγομεν, τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἐθεώρησαν πρέπον νὰ μεταβάλωσι τὰ πράγματα κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς. Μεταξὺ αὐτῶν — ἵνα ἀναφέρω τὰ μᾶλλον ἀξιοσημεῖωτα — εἶνε αἱ καρυκευμέναι μεταφράσεις διηγηματός τινος τοῦ Βοκκακκίου, αἱ περιεχόμεναι εἰς βιβλίον τοῦ Παπᾶντη, ὑπὸ τὸν τίτλον *I Parlari Italiani* δημοσιευθὲν τῷ 1875 ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ μεγάλου διηγηματογράφου. Ἐπειτα εἶνε αἱ διορθώσεις (ἢ μᾶλλον στρεβλώσεις) αἱ γινόμεναι ἐδῶ κ' ἐκεῖ εἰς μερικά ἄσματα, ἅτινα ὁ Μορόσης ἐξέλαβεν ὡς γνήσια, μεταξὺ τῶν ὁποίων καταφανεστάτη εἶναι ἡ ἐπιδιόρθωσις στίχων τινῶν τῆς μαρτανιακῆς παραλλαγῆς τοῦ ἄσματος τῆς Σταυρώσεως, εἰς ὃ αἱ ἐν τῷ κειμένῳ λέξεις *cundanna* καὶ *cundannéi*, καθὸ ἰταλικῆς καταγωγῆς, ἀντι-

κατεστάθησαν ὑπὸ τοῦ συλλέκτου διὰ τῶν *cataguna* καὶ *cataghi-noschei*, τὰς ὁποίας δὲν ἔχει ἢ διάλεκτος. Καὶ ἄλλα πολλὰ παρόμοια ἐγένοντο, ἀλλὰ περιττὸν νὰ σὰς ἀπασχολῶ ἐπὶ πλέον περὶ τῶν ἀπλοϊκῶν πλαστογράφων, οἵτινες μὲ τὴν πλέον ἀγαθὴν πρόθεσιν παραμορφόνουσι τὰ πράγματα διὰ νὰ τὰ παραστήσωσιν ὠραιότερα τοῦ πραγματικοῦ· ἀπαράλλακτα ὅπως μερικοὶ οἵτινες ἐπιχρῖουσι μὲ ἄσβεστον τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα διὰ νὰ τὰ ἐξωραίσωσιν. Ἀλλὰ τοῖς τοιοῦτοις πρέπει τις νὰ συγχωρῇ χριστιανικῶς, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιῶσι.

Ἐν τούτοις τώρα ἀπόκειται εἰς ἐμὲ νὰ σὰς εἶπω ὁποῖα τις πραγματικῶς εἶνε ἡ ἡμετέρα ἐλληνικὴ ἀποικία. Ἐδῶθεν ἀρχίζουσι αἱ δυσκολίαι. Πῶς νὰ λαλήσῃ τις ἀμερολήπτως περὶ ἀντικειμένου τὸ ὁποῖον θερμῶς λατρεύει; Ὁ Ἔρωσ, ὡς καλῶς γνωρίζετε, εἶνε ἕνας μικρὸς κατεργάρης ἔχων τὰ ὄμματα κλειστά, συχνὰ δὲ λέγει ἀνοησίας καὶ περιγράφει μὲ τὰ λαμπρότερα χρώματα ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα δὲν βριθοῦν καλλονῶν καὶ χαρίτων, ἀλλ' ἀπεναντίας ἔχουσι γνήσιον τὸν χαρακτῆρα τοῦ γελοίου, τοῦ ἀνόστου καὶ ἐνίοτε τοῦ δυσμάρφου. Προκαλῶ οἰονδήποτε ἐξ ὑμῶν νὰ περιγράψῃ ἀμερολήπτως τὴν εἰκόνα τῆς μητρὸς του, τῆς ἐρωμένης του ἢ ἄλλου τινὸς προσώπου φιλτάτου. Διὰ ν' ἀποφύγῃ λοιπὸν τὸν κίνδυνον τοῦτον θὰ ἀναφέρω τὰ ὀλίγα ἃ ἔγραψε φίλος ἰδικὸς σας καὶ ἰδικὸς μου, ὁ καθηγητῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Γράτς κ. Γουσταῦσος Μάϋερ, ὅστις κατὰ τὸ ἔτος 1890 ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν ἀποικίαν μας.

« Ἐξέλεξα, λέγει, τὴν Καλημέραν κατὰ πρῶτον λόγον διὰ τὴν εὐοίωνον σημασίαν τοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸν συνήθη χαιρετισμὸν τῶν νεωτέρων ἐλλήνων· ἀκολούθως διότι ἤλπιζα ἐκεῖ νὰ συναντήσω τὸν φίλον κ. Βίτον Παλοῦμπον κλπ. »

Ἐνταῦθα παραλείπω ὅσα εὐγενῶς ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς, καὶ παραθέτω τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην περιγραφὴν τῶν μερῶν μας.

« Ἡ Καλημέρα κεῖται εἰς ἀπόστασιν μιᾶς ὥρας καὶ ἐνὸς τετάρτου ἀπὸ τὸ Λέτζε. Ἡ ὁδὸς εἶνε ἐξαιρετος, ὅπως ὄλαι αἱ ὁδοὶ τῆς Ἀπουλίας, διέρχεται δὲ διὰ τῶν κωμοπόλεων Καβαλλίνου, Λιτσανέλλου καὶ Καστρί. Ἡ ἐντύπωσις εἶνε λίαν τερπνὴ καὶ εὐχάριστος ἐκ τῆς θέας τῶν κωμῶν τούτων, αἵτινες ἔχουσι μᾶλλον τὸν τύπον μικρῶν πόλεων. Αἱ οἰκίαι εἶνε ἐκτισμέναι διὰ λίθων πελεκητῶν καὶ ἐπιχεχρισμέναι δι' ἄσβεστου· ἔχουσι τὴν ὀροφὴν ἐπίπεδον, κεῖνται δὲ ἐν τῷ μέσῳ ἀγρῶν

καὶ κήπων. Ὑπεράνω αὐτῶν ἐγείρεται ὁ ἐνοριακὸς ναὸς ῥυθμοῦ μπαρόκκου καὶ τὸ τιμαριωτικὸν μέγαρον, ἄνωθεν τῆς εὐρείας πύλης τοῦ ὁποίου εἶνε κεχαραγμένον τὸ οἰκόσημον.»

» Ἡ ἡμέρα ἦτο ἑορτάσιμος· αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά ἐκάθηντο παρὰ τὴν εἴσοδον τῶν οἰκιῶν, ἐνῶ οἱ ἄνδρες ἐκάθηντο καθ' ὀμίλους πρὸ τοῦ καφενεῖου. Ἡ ὀπωσοῦν ἀσυνήθης ἐμφάνισις ξένου ἐξήγειρεν ἀληθῶς τὴν περιέργειάν των, ἀλλὰ καὶ δὲν τοὺς ἠνώχλει ποσῶς.»

Μετά τινος σταθμοῦς, ἦτο ἤδη μεσημβρία ὅτε ὁ περιηγητὴς ἔφθασεν εἰς Καλημέραν, ὅπου ἐδέησε ν' ἄρκεσθῆ εἰς γεῦμα πολὺ λιτὸν ἐν τὸς καφενεῖου. Ἐστιατόρια φυσικῶ τῷ λόγῳ δὲν ὑπάρχουσιν ἐκεῖ, διότι ἡ ἐμπορικὴ συναλλαγὴ τελεῖται εἰς τὸ Λέτζε. Ὁ μεταβαίνων εἰς Καλημέραν χάριν τῶν ὑποθέσεών του, φιλοξενεῖται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μεθ' οὗ συναλλάσσεται. Ὅθεν ὁ ἀγαπητὸς Μάϋερ μὴ εὐρών με ἐκεῖ καὶ μὴ σκεφθεὶς νὰ πορευθῆ εἰς τὴν πατρικὴν μου οἰκίαν, ὅπου θὰ ἐγίνετο δεκτὸς μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας, ἠναγκάσθη νὰ ἄρκεσθῆ εἰς γεῦμα λίαν ἀπλοῦν.

Ἐν τούτοις μετὰ φιλοσοφικῆς καρτερίας ἀρκεῖται εἰς αὐτὸ καὶ λίαν φαιδρῶς διηγεῖται τὴν περιπέτειάν του.

«Τὸ λουκούλλειον τοῦτο γεῦμα, λέγει, παρετέθη εἰς κηπάριον ἀρωματιζόμενον ὑπὸ τινων ἠνθισμένων πορτοκαλλεῶν, συνωδεύετο δὲ ὑπὸ μερικῶν ποτηρίων ἐξαιρέτου ἐγχωρίου οἴνου. Περὶ τὸ τέλος τῆς εὐωχίας ὁ καφεπώλης ἰδὼν τὴν ἀκμαίαν ὄρεξίν μου ἔφερεν εἰς τὴν τράπεζαν δέσμην νωπῶν ῥαφανίδων διὰ νὰ τὰς φάγω ἐπιπάσσω μὲ ἄλας. Ἐνεθυμήθην τότε τοὺς στίχους τοῦ Ὅρατίου, τοῦ ἀγνώστου αὐτοῦ προδρόμου τῆς φυτοφαγίας, εἰς οὓς ἐγκωμιάζει ὡς προσφιλὲς του φαγητὸν τὰς ῥαφανίδας μετὰ τῆς μαλακτικῆς μαλάχης. Ἡὕχαριστήθην δὲ εἰς ἄκρον διότι τὰς ἐδοκίμασα.

» Ἀφοῦ ἀνέκτησα τὰς δυνάμεις μου διενεόθην νὰ ἀσχοληθῶ περὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ τοῦ τόπου. Ἐνῶ ἀνέβαινον ἀσκόπως εἰς τὴν ὁδὸν συνήντησα ἓνα πρεσβύτην, ὅστις λίαν ἐξεπλάγη ὅτε μὲ ἤκουσεν ἄνευ προομιῶν νὰ τοῦ ἀποτείνω τὸν λόγον εἰς γλῶσσαν νεοελληνικὴν.

» Ἡ δὲ διάλεκτος τῆς ἰταλικῆς ταύτης χώρας δὲν ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τῆς λαλουμένης νῦν ἐν Ἑλλάδι· διὰ τοῦτο εὐκόλως ὁ λαλῶν τὴν νεοελληνικὴν γίνεται καταληπτὸς. Πολλάκις ὅμως μοὶ συνέβη (διότι ξένος ὢν καὶ ἐρχόμενος ἐκ χώρας ἀπομεμακρυσμένης, ἠγνόουν τὴν ἰτα-

λικήν διάλεκτον τοῦ τόπου) νὰ μὴ δυνηθῶ νὰ ἐννοήσω πολλάς λέξεις παρεμβαλλομένας μεταξύ τῆς ἐγχωρίου ἑλληνικῆς διαλέκτου. Ὡστε ὁ ἀγαθὸς γέρων ἐθεώρησε καλλίτερον νὰ μὲ ὀδηγήσῃ εἰς τὸν οἶκόν του καὶ νὰ μὲ παρουσιάσῃ εἰς τὴν σύζυγόν του.

»Τὴν πρόσκλησιν ὑπεδέχθη προθύμως.»

Ἐνταῦθα διηγεῖται ὁ Μάϋερ ὅτι μετέβη ὁμοῦ μὲ τὰς ὠραίας νεάνιδας τῆς οἰκογενείας καὶ ἄλλας γυναῖκας εἰς ἓνα ἐξοχικὸν ναῖσκον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅπου συνήθως μεταβαίνουν αἱ γυναῖκες τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς ἀπαγγέλλουσαι εὐχὰς ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων, οἵτινες ἀνυπάρχοντα εἰς τὸ πλησιόχωρον κοιμητήριον. Ὀλίγον ἀπωτέρω, παρὰ τὰ ὅρια τοῦ δάσους (τὸ ὁποῖον ὑφίσταται μόνον κατ' ὄνομα, διότι κατεστράφη) ὑπάρχει ἕτερος ναῖσκος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Βίτου, περίφημος διὰ τινὰ λίθον, φέροντα μεγάλην ὀπὴν εἰς τὸ μέσον. Πιστεύουσι κοινῶς ὅτι ὅστις διέλθῃ διὰ μέσου αὐτῆς τῆς ὀπῆς δὲν φοβεῖται ἐπὶ ἓν ἔτος νὰ δηχθῇ ἀπὸ τοὺς κύνας καὶ ἐπομένως ἐξασφαλίζεται ἀπὸ τὴν λύσσαν. Λέγουσι δέ, ὅτι διὰ τῆς ὀπῆς ταύτης δύναται νὰ διέλθῃ ὅστις δῆποτε ὅσον εὐσαρκος καὶ ἂν εἶνε.

Μὲ τὸν λίθον τοῦτον συνδέεται παράδοσις κοινὴ εἰς πολλοὺς λαοὺς τῆς Μεσογείου, τὴν ὁποίαν οἱ ἐν Δρεπάνῳ Σικελοὶ διηγοῦνται περὶ τῆς Θεοτόκου των, ἣτις εἶνε ἡ ἀπ' εὐθείας κληρονόμος τῆς Ἐρυκίνης Ἀφροδίτης, ὅπως οἱ κάτοικοι—δὲν ἐνθυμοῦμαι ποίας ἀκριβῶς ἑλληνικῆς χώρας (ὁ φίλος κ. Πολίτης δύναται περὶ τούτου νὰ σᾶς διαφωτίσῃ), καὶ ἴσως οὐχὶ μιᾶς μόνον, τὴν ἀποδίδουσιν εἰς τὴν Παναγίαν.

Ἴδου ἡ παράδοσις : Ὁ λίθος αὐτὸς ἐξ αἰτίας τῶν ἀντιλυσσικῶν ιδιοτήτων του ἐνέπνευσεν εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ γειτονικοῦ καὶ ἑλληνικοῦ ἐπίσης χωρίου τοῦ Μαρτάνα τὴν λύσσαν τῆς κλοπῆς. Καθὼς γνωρίζετε, ἐπεκράτει ἄλλοτε ἡ καθησυχαστικὴ πεποιθήσις ὅτι ὑπεξαίρεσις ἀγίων λειψάνων ἢ πολυτίμων βιβλίων δὲν ἦτο κλοπή. Ὅπως δῆποτε ὁμοῦς ὁ σκοπὸς ἔπρεπε νὰ ἐξαγιάσῃ τὰ μέσα.

Ἐπορεύθησαν λοιπὸν τὴν νύκτα καὶ ἐγείραντες τὸν λίθον ἐκ τῆς θέσεώς του τὸν ἐφόρτωσαν εἰς ἀμάξιον ὑπὸ δύο εὐρώστων βοῶν συρόμενον καὶ διὰ τοῦ δάσους τὸν μετεκόμισαν εἰς Μαρτάναν. Ὅμως, ὅπως λέγει ἡ παροιμία, ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων ἄλλα δὲ Θεὸς κεκελεύει· τὸν Θεὸν δὲ ἀντικατέστησεν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν ὁ Ἅγιος Βίτος (οὗτινος ἡ εἰκὼν ἦτο ἐζωγραφημένη ἐπὶ τοῦ λίθου)

ὅστις κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἠθέλησε νὰ μετατεθῆ εἰς Μαρτάνα. Μία ἰταλικὴ παροιμία λέγει ὅτι ὅστις κάθεται καλὰ δὲν πρέπει νὰ μετακινήται. "Ὡστε, ὅτε τὸ ἀμάξιον ἔφθασεν εἰς τὸ μεταξύ τῶν δύο χωρίων σύνορον ἐσταμάτησε καὶ δὲν ἐκινήθη πλέον. Εἰς μάτην προσεπάθησαν ἀλλεπάλληλα ζεύγη βοῶν· εἰς μάτην οἱ ἱερεῖς μετεχειρίσθησαν ὅλους τοὺς ἐξορκισμούς των. Ὁ Ἅγιος Βίτος, ἀφοῦ ἠρνήθη ἄπαξ, ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἄρνησίν του.

Συγκεχυμένοι καὶ ἀποτεθαρρημένοι, διὰ νὰ μὴ ἐξερεθίσουν πλέον τὸν ἅγιον καὶ προξενήσουν κακὸν ἀντὶ καλοῦ, ἀπεφάσισαν νὰ τὸν ἐπαναφέρουν εἰς τὴν θέσιν του.

Ἐννοεῖται ὅτι ἀφοῦ ἤλλαξαν διεύθυνσιν τὸ ἀμάξιον ἔτρεχε πλέον ὡς νὰ ἔβαινεν ἐπὶ σιδηρῶν ράβδων.

Τὰ χωρία ὡς ἔγγιστα ὁμοιάζουν ὅλα, ἢ δὲ μικρὰ μεταξύ των διαφορά συνίσταται εἰς μόνον τὸ πλάτος καὶ τὴν καθαριότητα τῶν ὁδῶν. Μνημεῖα, ἑλληνικὰ ἰδίως, δὲν ὑπάρχουσιν. Ἀξιοσημείωτος εἶνε μόνος ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἐν Σολέτῳ, κεκοσμημένος διὰ τοιχογραφιῶν παριστανουσῶν τὴν Δευτέραν Παρουσίαν καὶ ἄλλα παραπλήσια θέματα. Ἐξοχον εἶνε καὶ τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Σολέτου ἐπίσης, τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ἔργον μαγείας ὑπὸ τοῦ ἀπαιδεύτου λαοῦ, διότι, κατὰ τὴν κοινὴν πεποίθησιν εἰς τὴν ῥηθεῖσαν πολίχνην πλεονάζουσιν οἱ γόητες. Τὸ λέγει καὶ τὸ τραγοῦδι :

Ἐ' Σουλῆτου μαγάροι 'ς πὰ καντοῦνα.

Τὸ κωδωνοστάσιον τοῦτο ἐκτίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1347 κατὰ σχέδιον ἀρχιτέκτονός τινος ἐκ Σαλέντου, τῆ παραγγελία τοῦ Ραϊμονδέλλου δέλ-Βάλζο Ὀρσίνη, δεσπότη τότε τοῦ Σολέτου. Ἀξιοθέατος εἶνε ὡσαύτως καὶ ὁ πύργος τοῦ Χωριάνα (ἰταλιστὶ Corigliano) χρησιμεύων ὡς μέγαρον τοῦ ἄρχοντος τοῦ τόπου, μὲ τὴν πρόσοψιν αὐτοῦ τὴν κεκοσμημένην δι' ἀγαλμάτων... Τὰ λοιπὰ κατέρρευσαν· ὁ χρόνος καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν βάνδαλον χεῖρα.

Ὡς πρὸς τὸ ἔνδυμα, ἐξ ὀνύχων τὸν λέοντα, κατὰ τὴν παροιμίαν· ἀλλὰ ἐξ ἀντιθέτου.

Εἰς τὰς Ἀθήνας βλέπω πολὺ ὀλίγας φουστανέλλας ἐν παραβολῇ πρὸς ὅσας εἶδα ἄλλοτε, καὶ ἔτι ὀλιγωτέρας γυναικῆς μὲ φέσι. Ὁ ἄχαρις γαλλικὸς συρμὸς κυριαρχεῖ παραμορφόνων τὰ εὐπλαστα σώματα καὶ ζημιόνων ἔτι περισσότερον τὰ ἄσχημα. Τοιοῦτοτρόπως εἰς τὰ

ιδικά μας τὰ μέρη ὁ συρμός — ὅστις ἐννοεῖται δὲν εἶνε ὁ γαλλικός, ἀλλὰ καὶ αἱ νεάνιδες τοῦ λαοῦ ἔχουν τὸν ἰδιαίτερόν των συρμόν — ἐγένετο ἀπόλυτος κύριος τοῦ γυναικείου κόσμου. Τὸ ἀπλοῦν ἀρχαῖον καὶ κομψὸν ἔνδυμα ἐξηφανίσθη κ' ἐκεῖ.

Ἡ κόμη, τὴν ὁποίαν ἄλλοτε ὄλαι αἱ γυναῖκες — τῶρα δὲ μόνον μερικαὶ γραῖαι — ἔφερον διηυθετημένην κατὰ τρόπον ἀναμιμνήσκοντα τὸν Ἀπόλλωνα τοῦ Βελθεδέρε καὶ τὴν Ἀφροδίτην τῶν Μεδίκων, τῶρα διευθετεῖται ὅπως πανταχοῦ.

Ἡ μανία τοῦ νεωτερισμοῦ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξαλείφει ὅλα τὰ γνωρίσματα τοῦ ἔθνικοῦ χαρακτῆρος, ἐδῶ, ὅπως κ' ἐκεῖ, καὶ πανταχοῦ· οὐχὶ βεβαίως ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς αἰσθητικῆς, τῆς τέχνης. . . καὶ μερικῶν ἄλλων πραγμάτων.

Εἰς τὴν δηλητηριώδη ταύτην ἐπίδρασιν ὑπόκειται, ὡς καλῶς ἐννοεῖτε, καὶ ἡ ἑλληνικὴ διάλεκτος, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἡ νεολατινικὴ καὶ ἡ ἰταλικὴ ποιοῦνται ὁσημέραι νέας κατακτήσεις.

Πολὺ διαφορετικωτέρα εἶνε σήμερον ἡ διάλεκτός μας ἀφ' ὅ,τι ἦτο κατὰ τὸ ἔτος 1000 ἢ 1500. Ἐὰν δὲ δὲν ἐφοβοῦμένη μήπως σᾶς κουράσω, ἠδυνάμην νὰ σᾶς δεῖξω πῶς παράγεται τὸ συνεχές αὐτὸ μόλυσμα, προσάγων γεγονότα, ἅτινα ἐγὼ αὐτὸς παρετήρησα. Ἀναφέρω μόνον ἓν παρόδω ἐν παράδειγμα ἐκ Καλημέρας. Ἀπὸ δέκα περίπου ἐτῶν τὸ βοηθητικὸν ῥῆμα ἔχω ἀντικαθίσταται εἰς πολλὰς φράσεις διὰ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος εἶμαι, ἴσως ἐξ ἐπιδράσεως τῆς διαλέκτου τοῦ Βάρη· τὸ τοιοῦτο δὲ μοὶ φαίνεται παραδοξότατον. Τοιαῦτα γλωσσικὰ φαινόμενα ὑπάρχουσι πολλὰ.

Ἐτερον ὀλέθριον τοῦ συρμοῦ ἀποτέλεσμα εἶνε ἡ ἔξις τὴν ὁποίαν ὁσημέραι ἀποκτῶσιν αἱ νεάνιδες νὰ ψάλλωσιν εἰς τὴν ἐξοχὴν τραγούδια ἰταλικά ἀντὶ ἑλληνικῶν. Αἱ κυριώτεραι ἀφορμαὶ τούτου εἶνε δύο· πρῶτον, ὅτι τὰ ἑλληνικὰ τραγούδια βαθμηδὸν λησμονοῦνται· δεύτερον, διότι συχνάκις ἐργάζονται μετὰ ἰταλίδων ἐκ τῶν πλησιοχώρων μερῶν. Τὸ πρῶτον ἐπεχείρησα ν' ἀποτρέψω διὰ τῆς δημοσιεύσεως μικρᾶς δημῶδους ἀνθολογίας ἑλληνοσαλεντινῶν ᾠσμάτων, πωλουμένης ἀντὶ τιμῆματος εὐτελεστάτου (κρίμα ὅτι δὲν δύναται τις νὰ τὰ διανείμῃ δωρεάν!) τῆς ὁποίας ἐδημοσιεύθη ἤδη τὸ πρῶτον τεῦχος. Ὁ δεύτερος κίνδυνος δύναται ν' ἀποσοβηθῇ διὰ τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ ἑλληνικοῦ αἰσθήματος· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δὲν ἀρκοῦσι μόναι αἱ ἰδικαὶ μου δυ-

νάμεις· διὸ ἐπικαλοῦμαι τὴν ἀρωγὴν πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων ὑπὲρ τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἀπαιτεῖται ἡ ἴδρυσις σχολείου.

Δὲν ἀρμόζει ἐνταῦθα νὰ ἐπεκταθῶ ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν τῆς ἡμετέρας ἀποικίας. Θὰ ἐκθέσω διὰ βραχείων τὰ ἀσφαλῆ, ὡς νομίζω συμπεράσματα, εἰς ἃ κατέληξα διὰ τῆς εἰδικῆς σπουδῆς τῶν ἡμετέρων διαλέκτων. Κατὰ τὴν γνώμην μου ἐγένοντο ἐκεῖ πολλαὶ μεταναστεύσεις βυζαντινῶν ἐκ διαφόρων τόπων καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Ἴσως οἱ πρῶτοι εὔρον αὐτόθι λείψανα τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Τὸ κυριώτερον στοιχεῖον ἦσαν Κύπριοι, οἱ Κρήτες εἶνε σπανιότεροι. Ἀλλὰ καὶ Πελοποννήσιοι καὶ Ἡπειρώται καὶ Ἴόνιοι θὰ μετέβησαν, εἰς μικρότερον ὅμως ἀριθμόν. Ὑποπεύω καὶ κάτι ἄλλο, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀκόμη τῆς ὥρας νὰ τὸ καταστήσω γνωστόν, διότι χρειάζεται νὰ φωτισθῶ πλεῖστον ἐξ ἱστορικῶν καὶ γλωσσικῶν ἐρευνῶν. Περὶ αὐτοῦ θὰ πραγματευθῶ ἐκτενέστερον ἄλλοτε. Ἡ ἐποχὴ τῶν μεταναστεύσεων δύναται νὰ προσδιορισθῆ ὡς ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Ζ' καὶ λήγουσα εἰς τὸν ΙΑ' αἰῶνα. Ἡ δὲ ἐπιμιξία μετὰ τῶν μᾶλλον πλησιοχώρων μερῶν ἐξηκολούθησε καὶ μέχρι τοῦ ΙΓ' αἰῶνος.

Ἀνέφερα τὰ περὶ τῆς διαλέκτου ἐν συντόμῳ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ὁμιλήσω κάπως ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς ἡμετέρας φιλολογίας, ἣτις ἔχει ὅπως ἰδιαιτέρον χαρακτῆρα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς κλάδους τῆς δημώδους μεσημβρινῆς φιλολογίας τῆς Ἰταλίας, οὗς ἀκολουθεῖ καὶ ἡ τῆς Καλαβρινῆς ἀποικίας. Ἡ ἡμετέρα ποίησις ὡς πρὸς τὴν μορφήν ἔχει τὴν καταγωγὴν καθαρῶς φιλολογικὴν, πηγάζει δὲ ἀπὸ τὴν λαϊκίζουσαν φλωρεντινὴν φιλολογίαν τοῦ ΙΕ' αἰῶνος κατὰ τὰ ὑποδείγματα τοῦ Πολιτιανοῦ καὶ τοῦ Λαυρεντίου τῶν Μεδίκων. Καὶ θ' ἀναφέρω περὶ τούτου λόγους προφανεστάτους, οὗς οὐδεὶς ἄλλος πρότερον παρετήρησεν. Εἶνε λίαν γνωστὴ ἡ φιλολογικὴ ἐπικοινωνία μετὰ τὸν Λέτζε καὶ Τοσκάνης. Πολλοὶ τοσκανοί, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν διασφροζομένων οἰκογενειακῶν ὀνομάτων, μετόκησαν εἰς Λέτζε. Τινὲς ἐξ αὐτῶν μάλιστα, οἷον ὁ Σκιπίων Ἀμμιράτος ἐγένοντο διάσημοι.

Ὅθεν ἡ ἑλληνοσαλεντινὴ ἀποικία, ἀφοῦ ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ ΙΑ' αἰῶνος ἡ μετὰ τοῦ βυζαντινοῦ κόσμου ἐπικοινωνία, ἠναγκάσθη νὰ περιορισθῆ εἰς ἑαυτὴν καὶ νὰ ζήσῃ ἴδιον βίον· ἐπικοινωνοῦσα δὲ μετὰ τοῦ ἰταλικοῦ πνευματικοῦ κόσμου, ἠκολούθησε καὶ αὐτὴ τὴν ἐξέλιξιν, ἐπομένως καὶ τὴν φιλολογικὴν ἐξέλιξιν, ἣτις ἀναπτύσσεται ἀκμαία

ἀπὸ τοὺς χρόνους τῆς μεγάλης τοσκανικῆς τριάδος, τοῦ Δάντου, δηλαδὴ, τοῦ Πετράρχου καὶ τοῦ Βοκκακκίου. Ἀφοῦ δὲ οὕτως ἐμνήθη, ὅτε τῆς ἐδόθη ἐκ Φλωρεντίας τὸ χάριεν παράδειγμα τοῦ Πολιτιανοῦ καὶ τοῦ Μεδίκου, ἀπεδέχθη τὸν λαϊκίζοντα ῥυθμὸν τοῦ ὀκταστίχου καὶ ἐπὶ τοῦ τύπου αὐτοῦ ἐξέφρασε τὰ ἴδια αὐτῆς αἰσθήματα, τὰ ὄνειρα, τὰ πάθη καὶ τὰς ἀναμνήσεις της.

Βεβαίως τὰ πρῶτα ᾄσματα συνετέθησαν οὐχὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τῶν λογίων, οἵτινες τὸν αὐτὸν διῆγον μετὰ τοῦ λαοῦ βίον καὶ χάριν αὐτοῦ ἔγραφαν. Ὅτε δὲ κατόπιν ὁ λαὸς ἐδιδάχθη, τότε συνέθεσεν αὐτὸς ὁ ἴδιος. Διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι ἐνῶ ὅλα τὰ δημῶδη ᾄσματα τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας ἀκολουθοῦσι τὸν ῥυθμὸν τοῦ σικελικοῦ ὀκταστίχου μὲ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν ἐναλλάσσουσιν, τὰ ἑλληνοσαλεντινὰ (ἐξαιρέσει δέκα ὡς ἐγγιστα ἐξ αὐτῶν) ἀκολουθοῦσι τὸν ῥυθμὸν τοῦ τοσκανικοῦ ὀκταστίχου, καὶ ἔχουσι τὴν ὁμοιοκαταληξίαν ἐναλλάσσουσιν μὲν κατὰ τοὺς πρῶτους ἐξ στίχους κοινὴν δὲ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους. Καὶ οὗτος εἶνε ὁ κύριος χαρακτήρ· περὶ τῶν δευτερευόντων δέ, ὡς περὶ τῆς ἐπαναλήψεως καὶ τοῦ ἐπωδίσκου κατὰ τὸν τοσκανικὸν τρόπον κτλ. δὲν κάμνω λόγον ἐνθάδε, χάριν συντομίας. Ἐτέρα δὲ μαρτυρία λίαν πειστικὴ περὶ τοῦ πράγματος ὑπάρχει εἰς τὸν διασφζόμενον *Θρηνον* (Λαμέντο) ἐπὶ τῷ θανάτῳ νεάνιδος, ὅστις συνετέθη ἐξ ὀλοκλήρου κατ' ἀπομίμησιν τοῦ συντεθέντος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Λαυρεντίου τῶν Μεδίκων καὶ ἀποδιδόμενου, ἀλλὰ ἐσφαλμένως, εἰς τὸν Πολιτιανόν. Ἐν αὐτῷ μάλιστα ἀπαντῶσι καὶ στίχοι ἐξ ὀλοκλήρου εἰλημμένοι ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου.

Ἄλλως ὅμως ἔχουσι τὰ πράγματα ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν ἡμετέρων ᾄσμάτων. Καίτοι ἡ μορφή αὐτῶν εἶνε τοσκανικὴ ἐπιπολάζει δὲ ἐν αὐτοῖς ὕφος ἐπιτετηδευμένης ἐρωτολογίας, ἐν τούτοις κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἢ οὐσία ἐξ ἧς σύγκεινται εἶνε ἑλληνικὴ. Ἰδίως ὁ ἑλληνικὸς χαρακτήρ εἶνε καταφανὴς εἰς τὰ μοιρολόγια, εἰς τὰ ὅποια ἐξέχει τὸ ἑλληνικὸν αἶσθημα, τὸ γνήσιον καὶ προχριστιανικόν, ὁ διάπυρος ἔρωσ πρὸς τὸ φῶς, πρὸς τὴν τερπνὴν ζωὴν τοῦ ἀπάνου κόσμου. Λαλεῖ εἰς αὐτὰ ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ καὶ ἐπαναλαμβάνει θλιβερῶς ὅ τι καὶ ὁ ὁμηρικὸς Ἀχιλλεὺς εἰς τὸν Ἄδην :

« Ἐπεθύμουν κάλλιον νὰ ἦμην βοσκὸς τοῦ πατρός μου ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου παρὰ βασιλεὺς ἐδῶ . . . »

Τὸ φῶς, τὸ φῶς, τὸ φῶς, καὶ αἱ ἀπὸ τὸ φῶς διαγραφόμεναι καὶ διαγελῶσαι ἐξάκισαι μορφαὶ εἶνε ὁ ἔρωσ ὁ ἀθάνατος τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς.

Βεβαίως εἰς τὴν δημῶδη ἑλληνοσαλεντινὴν ποίησιν δὲν εὐρίσκεται τὸ πάθος τὸ σφοδρὸν, ὅπερ παρατηρεῖται εἰς τὴν δημῶδη ἑλληνικὴν, καὶ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸν κύριον αὐτῆς χαρακτῆρα καὶ παρέχει αὐτῇ τὰ πρωτεῖα μεταξὺ πικρῶν τῶν ἐξόχων δημῶδων ποιήσεων. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἀπορίας ἄξιον. Πᾶν φυτὸν, μεταφερόμενον ἐκτὸς τοῦ πατρῷου ἐδάφους χάνει κάτι τι ἐκ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ χαρακτῆρός του καὶ ἀποκτᾷ εἰς ἀντάλλαγμα ἑτέραν ιδιότητα συμμορφούμενον μὲ τὸ νέον κλίμα. Οὕτω καὶ ἡ ἡμετέρα ποίησις ἂν ἔχασε τὴν δύναμιν τοῦ ἑλληνικοῦ πάθους, ἀπέκτησεν ὅμως μέρος τῆς ἀβρότητας, τῆς χάριτος καὶ τῆς δροσερότητος, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τὸ νεώτερον ἡδὺ ἰταλικὸν ὕφος—*il dolce stil nuovo*, ὅπως ὠνομάσθη.

Θὰ μοὶ ἦτο δὲ εὐκόλος ἡ ἀπόδειξις τοῦ πράγματος, ἂν δυστυχῶς δὲν συνέβαινε μὲ τὰ μεταφραζόμενα ἄσματα ὅ τι καὶ μὲ μερικὰς χρυσοπτέρους καὶ ποικιλοχρόους χρυσαλίδας, αἵτινες καὶ ἂν μὲν τὰς θιξῆς, χάνουν ὅλην τὴν προτέραν ζωηρότητα, ὅλην τὴν στιλπνότητα τῶν λαμπρῶν χρωμάτων· καὶ ἀντὶ ὠραίας χρυσαλίδος εὐρίσκεις εἰς τὰς χεῖράς σου ἄσχημον ἔντομον.

Θὰ σὰς παραθέσω λοιπὸν μικρὰ πτώματα ἀψύχων συλλήψεων, ἀντὶ ἐλαφρῶν καὶ ἐπιχαρίτων χρυσαλίδων τοῦ λογισμοῦ—ἐπιτραπήτω μοι ἡ ὁπωσοῦν ποιητικὴ αὐτῇ ἔκφρασις.

Ἴδού τινὰ ἐν μεταφράσει.

A'

Συνέλεγα λινάριον εἰς τὸ χωράφι σου
 Καὶ αἰθνιδίως ἤστραψε μέσα εἰς τὴν πρασινάδα,
 Ὅπως ὅταν προβαίνει ἡ σελήνη
 Ἀπὸ τὸ ὠραῖον καὶ λαμπρὸν στρώμα της.
 Μὲ εἶδες καὶ ἐκρύφθης μέσα εἰς τὰ χορτάρια·
 Ἐφοβήθης μήπως σὲ ἀπαντήσω μόνην!...
 Ἐφυγα τότε, ἀλλὰ σοῦ τὸ λέγω εἰλικρινῶς·
 Τὰ πόδιά μου ἐπήγαιναν ἐμπρός, τὰ μάτια μου ἐπή-
 γαιναν ὀπίσω.

B'

ὦ! ἂν ἤξευρες πόσον σὲ ἀγαπῶ!...
 Πόσον ἔρωτα ἠσθάνθην πάντοτε διὰ σέ!...
 Σὲ φέρω ὡς ῥόδον εἰς τὸ μέσον τοῦ στήθους μου,

Καὶ πάντοτε πρὸς ἐσὲ φέρεται ὁ λογισμὸς μου.
 Λάμπεις δι' ἐμὲ τὴν νύκτα
 Ὅπως ἢ σελήνη εἰς τὸν οὐρανόν . . .
 Καὶ τώρα περιμένω νὰ ἰδῶ τὴν τύχην μου.
 Νὰ ἰδῶ ἐὰν θὰ νυμφευθῆς ἄλλην καὶ θ' ἀφήσῃς ἐμέ.

Γ'

Ἄνεμος ἐφύσησε καὶ ἤρπασε τὸ μανδῆλι σου
 Καὶ μου ἤρπασε κ' ἐμοῦ τὸ σκιάδιόν μου·
 Ἐσένα ἐφάνη ὁ εὐμορφος λαιμὸς
 Καὶ τὴν νύκτα ἐκοιμήθηκα πολὺ εὐχαριστημένος.

Ἄλλὰ, οὕτω μεταφρασμένα, τὸ ἐπαναλαμβάνω, εἶνε καθαυτὸ πτώματα.

Ἐν ἀρχαῖον θέμα, τὸ ἐξῆς :

Τὸ ῥόδον ἀκμάζει βαιὸν χρόνον· ἂν δὲ παρέλθῃ,
 Ζητῶν εὐρήσεις οὐ ῥόδον, ἀλλὰ βάτον·

ἐπιτυχέστατα τὸ ἐπανελάβην, ἴσως μιμούμενος τὸν Ἀριόστον καὶ τὸν
 Ἰάσσον, ἀνώνυμὸς τις ποιητῆς ἑλληνοσαλεντίνος οὕτως :

Ἀγάπησον, ἀ' τέλη ν' ἀγαπήσῃ,
 Μία κατερέλλα εἴκοσι χρονῶ·
 Ἄν ἐ' κοσιπέντε μὴ τὴ τελήσῃ,
 Πέσ τῆ τι ἐν' διαβεμένος ὁ τζαιρό·
 Ἄ τέ' νὰ πιάη τὸ ῥόδο νὰ μυρίσῃ,
 Πιάττο μότταν ἐν ἡμῖς' ἀνοιψτό·
 Τί ἂν ἔνε σπουλιατσῶτον ἐν δουλέει
 Καὶ ἐν' ἐ καμμία νὰ τὸ δεσιδερέη.

δηλαδή·

Ἀγάπησε, ἂν θέλῃς ν' ἀγαπήσῃς,
 Μίαν κόρην εἴκοσι χρονῶν·
 Ἐὰν εἶνε εἰκοσιπέντε μὴ τὴν θελήσῃς,
 Εἰπέ τῆς ὅτι ὁ καιρὸς εἶνε περασμένος.
 Ἄν θέλῃς νὰ πάρῃς ῥόδον ποῦ νὰ εὐωδιάσῃ,
 Πάρε το ὅταν εἶνε μισοανοικτό·
 Ἄν εἶνε ὀλάνοικτο, μὴ τὸ θελήσῃς,
 Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸ ἐπιθυμήσῃς.

Ἀπέχει ἴσως πολὺ τῶν δύο περιφρήμων τῶν μεγάλων Ἰταλῶν
 ποιητῶν ;

La verginella è simile alla rosa.

καὶ

Deh, mira, egli cantò, spuntar la rosa ?

Δὲν μοῦ φαίνεται.

Ἄνεφερα μόνον ἐρωτικά ἄσματα, ὡς ἀνήκοντα εἰς τάξιν γενικωτέραν, οὕτως εἰπεῖν· ἀλλ' αἱ χορδαὶ τῆς δημώδους λύρας ἐκπέμπουσιν ἤχους δι' ὅλα τὰ αἰσθήματα, διὰ τὸ σφοδρὸν πάθος ὡς καὶ διὰ τὴν ἄνοστον ἀστείότητα ἐνίοτε. Ἴδου ἡ ἀρχὴ ἄσματος ὑπόθεσιν ἔχοντος τὸ πείσμα, τὸ ὁποῖον—προερχόμενον πολλακίς ἀπὸ τὸ «Ὁμοφακές εἰσιν»—ἀνατέλλει εἰς ὅλας τὰς δημώδεις ποιήσεις ὑπὸ διαφόρους τύπους.

Νομίζεις, ἴσως, ὅτι θ' ἀποθάνω διὰ σέ;
 Οὔτε θ' ἀποθάνω, οὔτε θὰ λυπηθῶ.
 Διότι ὡδὸν ἐσὲ εὐρίσκω πεντακοσίας,
 Καὶ ἐκ τῶ πεντακοσίων νὰ διαλέξω μίαν . . . κλπ.

Ἡ ἰδέα αὕτη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀνέζησεν εἰς τὴν Φλωρεντίαν διατυπουμένη εὐφυῶς ὡς ἐξῆς :

«Αἱ εὐμορφαις ὡδὸν καὶ σέ, εἴκοσι 'ς τὴν πεντάρα».

Ἴδου καὶ μερικὰ ἄλλα :

Ἄν ἠψερα τί πιάννω πεττερά
 Ἐν ἐρμάζαμο μὰϊ κανὲ τζαιρό·
 Τὶ ἐ πεττερά τρώει τζαὶ πούρου λέει,
 Οὐέννει 'ς τὴν γετονία τζαὶ σὲ βανδιέει·
 Τὶ ἐ πεττερά τρώει τζαὶ πούρου πίννει,
 Οὐέννει 'ς τὴν γετονία τζαὶ σὲ διασύρνει.

ἦτοι :

Ἄν ἠξερα πῶς θὰ πάρω πεθερά,
 Δὲν θὰ παντρευόμουν ποτέ, ποτέ·
 Γιατί ἡ πεθερά τρώει καὶ μουρμουρίζει,
 Βγαίνει 'ς τὴν γειτονιὰ καὶ σὲ φανερώνει.
 Ἡ πεθερά τρώει καὶ πίνει,
 Βγαίνει 'ς τὴν γειτονιὰ καὶ σὲ κακομελετάει.

Ἐτάρασσε' νὰ πάης ἐς τὴ φσενία,
 Λάργα ἄττη Καλημέρα νὰ στασῆ,
 Τζαὶ ἐμένα τόα μοῦ 'κάν 'οῦση καρδία,
 Μοῦ 'τζαίστο σὰ λουμέρα δυνατή·
 Τζαὶ 'μένα τούη καρδία τότε μοῦ κάν,
 Τὶ πῆρτε' τζ' εἶχες 'πῶντα τὶ σοῦ 'ἐ πάει.

ἦτοι :

Ἐφυγες καὶ πᾶς 'ς τὴν ξενητεία
 Νὰ μείνης μακριὰ ἀπ' τὴν Καλημέρα,
 Κ' ἐμένα τότες κάνκε ἡ καρδία

Σαν ἄσβυστη φωτιά μεγάλη.
 Ἐμένα τότες κάπκε ἡ καρδιά
 Γιατ' ἔφυγες καὶ μούπες πῶς δὲν θὰ φύγης.

Τζαὶ οὔμμε οὔμμε πάντα σοῦ μοῦ λέει·
 Τζαὶ οὔμμε οὔμμε, τζ' ἐν' ἐν' οὔμμε μάϊ·
 Τζαὶ οὔμμε οὔμμε, τζαὶ σοῦ μὲ τραδέει·
 Τζαὶ οὔμμε οὔμμε, τζαὶ ὁ τζαιρὸς ἀπάει.
 Ἄ μοῦ τέλης καλό, σοῦ 'ὲ μὲ τραδέει,
 Ἄ μοῦ τέλης κακὸ πιάννει' τζαὶ πάει...
 Τζαὶ 'βῶ φεροῦτα μένω ποῦ 'ὲ πιστέει',
 Τζαὶ σοῦ καλὸν 'ἐν ξεις ἐτζεῖ ποῦ πάει.

ἦτοι :

Ναί, ναί ἐσὺ μοῦ λὲς πάντα,
 Καὶ ναί, ναί, ἀλλὰ ποτὲ δὲν εἶνε ναί·
 Καὶ ναί, ναί καὶ σὺ μὲ πεζογελάς
 Καὶ μ' αὐτὸ τὸ ναί, ὁ καιρὸς περνάει.
 Ἄν μοῦ θέλης καλό, δὲν θὰ μὲ γελάσης·
 Κι' ἂν μοῦ θέλης κακὸ, θὰ φύγης·
 Κι' ἐγὼ θὰ μείνω πληγωμένη βαρειά.
 Τόσο ποῦ δὲν τὸ φαντάζεσαι,
 Καὶ σὺ καλὸ δὲν θαῦρης ἐκεῖ ποῦ θὰ πᾶς.

Ἐ τούρτουρα ποῦ χάννει ἡ κουμπανία,
 Μανεχέλλα τὴ πάει μακραῖο τζαιρό·
 Λεῖαν ἔ κάννει μὰ τ' ἄλλα πουλλία,
 Μάγκου καήζει σ' ἄργουλο χλωρό.
 Ἐτσεινῆ τῆς τούρτουρα τῆς κάπ ἔ καρδιά,
 Τζ' ἔ πίννει ἂν δὲν ἔ' τρουῖβο τὸ νερό.
 Τζαὶ σοῦ 'τζεῖνη τῆς τούρτουρα ἔ νὰ κάμη,
 Μα μία καρδιά καμένη ἔ' νὰ πεθάνη.

ἦτοι :

Ἐ τρυγόνα ποῦ χάνει τὸ ταῖρι τῆς
 Πηγαίνει μόνη τῆς πολὺν καιρό·
 Δὲν σμίγει μὲ τ' ἄλλα πουλιά·
 Οὔτε κάθεται σὲ χλωρὸ δεντρί.
 Γιατί τῆς κατακάπκε ἡ καρδιά
 Καὶ ποτίζεται σὲ θολὸ μόνο νερό.
 Καὶ σὺ τὴν τύχη τῆς τρυγόνας θάχης
 Καὶ θὰ πεθάνης μὲ τὴν καρδιά καμένη.

Σώζει σχιστεῖ τὸ μάρμαρο γιὰ 'μβίδδια,
 Τζαὶ νὰ μουτεύσῃ ἔ γῆ, τὶ 'δὼ 'ὲ μουτέω·
 "Ὀλο τὸ γένο νὰ γιουρίσῃ φίδια,
 Τζαὶ ὄλα πάνου σὲ μένα τὶ 'ὲ μουτέω·
 Μὲ σώζουν βάλει μέσα στὰ ψαλιδία,
 Κόμματα νὰ μὲ κάμου τὶ ἔ μουτέω·
 Μὲ σώζου κάμη πούργουλα τζαὶ χῶμα,
 Τὶ 'δὼ ἔ τὸ 'δβανδουνέω 'οὔττ' ὄριο σῶμα.

ἦτοι :

Μπορεῖ καὶ τὸ μάρμαρο νὰ σκισθῆ ἀπὸ τὴ ζύλεια
 Κ' ἢ γῆ ν' ἀλλάξῃ, ἐγὼ ὅμως ποτέ !
 "Ὀλος ὁ κόσμος κι' ἂν γίνῃ φεῖδια
 Καὶ χυμῆξουν ἐπάνω μου, ποτὲ δὲν θ' ἀλλάξω.
 Μπορεῖ καὶ κομμάτια νὰ μὲ κάμουν μὲ ψαλιδία,
 "Ὀμως ποτὲ δὲν θ' ἀλλάξω,
 Καὶ στάχτη καὶ χῶμα μπορεῖ νὰ γενῶ,
 'Αλλά ποτὲ δὲν θὰ σὲ παραιτήσω.

'Αγνοῶ ἂν κατώρθωσα νὰ παράσχω ἡμῖν ἰδέαν, ἔστω καὶ ὠχράν,
 περὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς ἡμετέρας ἀποικίας.

Βεβαίως αὕτη εἶνε πολὺ διάφορος ἀφ' ὃ τι ἦτο ἄλλοτε. Ὁ ἀμείλι-
 κτος χρόνος, ὡς ἡ Σίβυλλα, ἦτις μετέβαινεν ἐκάστοτε πρὸς τὸν ἄκαμ-
 πτον Ταρκύνιον κομίζουσα τὰς βίβλους τῆς ἠλαττωμένας ἐκάστην φο-
 ρὰν καὶ ἀπαιτοῦσα παρ' αὐτοῦ νὰ τὰς ἀγοράσῃ, ἄλλως ἔμελλε νὰ τὰς
 καύσῃ ὄλας, μᾶς ἐπαπειλεῖ παρομοίως, δεικνύων ἡμῖν καθ' ἐκάστην
 ἠλαττωμένην τὴν ἀτυχῆ μας ἀποικίαν. Καὶ ὄντως, ἐνῶ αὕτη κατὰ
 τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἠρίθμει ἀκόμη τριάντα χω-
 ρία ἑλληνόγλωσσα, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ὑπῆρχον
 μόνον δεκατέσσαρα, καὶ σήμερον μόλις ἐννέα. Ἐὰν ἐξακολουθήσωμεν
 βαίνοντες κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν, πρόδηλον εἶνε ὅτι μετ' οὐ πολὺ
 πᾶν ἔχνος ἑλληνισμοῦ θὰ ἐξαλειφθῆ ἀπορροφούμενον ὑπὸ τοῦ ἰταλισμοῦ.
 Μήπως προοιωνίζει τάχα τὸ τοιοῦτον ἡ εἰκὼν ἣν ἡ πατρίς μου Καθη-
 μέρα ὀρωμένη ἐκ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Μαρτινιάνα παριστᾷ μὲ τὰς δύο
 καπνοδόχους καὶ τὸ μέγα κωδωνοστάσιόν της, ὁμοιάζουσα ὡς κολοσι-
 αῖον τορπιλλοβόλον πλέον ἐντὸς πρασίνης θαλάσσης μὲ τὴν πύραν
 ἐστραμμένην πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἰταλίας ;

Εὐχομαι νὰ μὴ συμβῆ τοιοῦτό τι, καὶ ἐλπίζω ὅτι χάρις εἰς τὴν
 ὑμετέραν ἀρωγὴν δὲν θὰ συμβῆ. Εἶνε τόσον εὐχάριστον καὶ παρήγορον
 νὰ διατηρηθῆ τὸ ζῶν αὐτὸ μνημεῖον τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν

μεσημβρινήν Ἰταλίαν ! Εἰς τοῦτο ἀφιέρωσα τὸν βίον μου καὶ πρὸς εὐδωσιν τοῦ ἔργου μου ἐπικαλοῦμαι τὴν βοήθειάν σας.

Συνέλεξα ὅσα ἠδυνήθην διεσπαρμένα λείψανα τῆς φιλολογίας μας, τῶν παραδόσεων, τῶν παραμυθίων, τῶν ἀναμνήσεων, τῶν παροιμιῶν καὶ παντοίων ἄλλων τοιούτων. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῆς συλλογῆς καὶ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν, ἐὰν κατορθωθῇ, δὲν ἀρκεῖ ὅπως ἐμφυσήσῃ ζωὴν εἰς τὴν ἡμετέραν ἀποικίαν. Πρὸ πάντων ἔχομεν ἀνάγκην σχολείου ἑλληνικοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ διατηρηθῇ καὶ νὰ ζωογονηθῇ ὁ φθίνων ἑλληνισμὸς τῆς χώρας ἐκείνης. Εἰς αὐτὸ ἰδίως ἐπικαλοῦμαι τὴν συνεργασίαν σας, περισσότερο παρά εἰς τὴν διὰ τῆς συνδρομῆς σας δημοσιεύσιν τοῦ συλλεχθέντος γλωσσικοῦ ὕλικου.

Διὰ τῆς ἰδρύσεως σχολείου ἐκεῖ θὰ κατωρθοῦτο ν' ἀναζήσῃ προσφιλῆς ἐπιθάνατος, τὸ ὁποῖον εἶνε πολὺ σπουδαιότερον παρά ἡ ἀνέγερσις μνημείου εἰς αὐτόν. Διότι ἡ διὰ τῆς συνδρομῆς σας δημοσίευσίς τῶν ἑλληνοσαλεντινῶν γλωσσικῶν καὶ φιλολογικῶν λειψάνων, ἅτινα συνέλεξα ἐνῷ δὲν θὰ ἔκαμνε τὸν ἐκεῖ ἑλληνισμὸν ν' ἀναζήσῃ θὰ ἰσοδυναμῆι ἀπλῶς διὰ τὴν πατρίδα μου πρὸς τὴν ἀνέγερσιν ἐπιτυμβίου μνημείου. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἐπιθυμῶ τὸ ἀνεγερθησόμενον νὰ εἶνε μνημεῖον νεκρικόν, ἀλλὰ μνημεῖον βίου παρελθόντος διαρρέυσαντος ἐν μονώσει μακρὰν τῶν συγγενῶν, νὰ χρησιμεύσῃ δὲ ὡς ὑπερήφανος καὶ γλυκεῖα ἀνάμνησις εἰς τὸ μέλλον, ὅταν ἀνακτῶντες τὴν ἑλληνικὴν συναίσθησιν οἱ συμπολίταιί μου, καίπερ διαμένοντες μεταξὺ Ἰταλῶν θὰ δύνανται νὰ καυχῶνται ὅτι εἶνε Ἕλληνες.

Μὴ πιστεύσητε δὲ ὡς θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἡ Ἰταλία θὰ ἔβλεπε δυσαρέστως τὸ τοιοῦτο. Ἡ τοιαύτη ὑπόψια εἶνε ἀνυπόστατος. Μήπως τάχα ὠραία κυρία θὰ ἐντρέπετο διότι ἔτυχε νὰ φέρῃ μέλαιναν φακίδα εἰς τὸ πρόσωπον; Ἡ ἑλληνοσαλεντινὴ ἀποικία ἀναθάλλουσα θὰ ἦτο ἐν ἐπὶ πλέον κόσμημα εἰς τὴν ὠραίαν καὶ μεγάλην μητέρα Ἰταλίαν.

Βίτος Δ. Παλοῦμπος

ΤΟ ΤΕΤΡΑΪΔΡΟΝΑΦΘΑΛΙΚΟΝ ΟΞΥ¹

Συμφώνως πρὸς τὰς περὶ τῶν ἰσοκυκλικῶν ἀρωματικῶν ἐνώσεων κρατούσας θεωρίας ὅπως ἐκ τοῦ φθαλικοῦ ὀξέος διὰ προσθήκης, κατ' ἀνώτατον ὅρον, ἐξ ἀτόμων ὑδρογόνου, παρασκευάζεται ἕτερον ὀξύ, τὸ ἐξαϋδροφθαλικόν, οὕτως ἔδει καὶ ἐκ τοῦ ναφθαλικοῦ ὀξέος, διὰ προσθήκης τεσσάρων κατ' ἀνώτατον ὅρον, ἀτόμων ὑδρογόνου, νὰ παράγεται ὀξύ εὐρισκόμενον πρὸς τὸ ναφθαλικόν εἰς οἶαν καὶ τὸ ἐξαϋδροφθαλικόν πρὸς τὸ φθχλικόν σχέσιν, τὸ τετραϋδροναφθαλικόν.

Τὴν σύνθεσιν τοιοῦτου ὀξέος ἐπεχείρησε τῷ 1890 ὁ Anselm² ὅστις τὰς κυριωτάτας ἀναγωγικὰς μεθόδους ἐφαρμόσας ἐπὶ τοῦ ναφθαλικοῦ ὀξέος, κατάρθωσε δύο μόνον ἄτομα ὑδρογόνου νὰ προσθήσῃ εἰς αὐτὸ καὶ ἐπιτύχῃ οὕτω τὴν σύνθεσιν τοῦ διϋδροναφθαλικοῦ ὀξέος, ὀξέος μὴ μονίμου οὔτε ἀνυδρίτην οὔτε ἰμίδιον παρέχοντος. Ὅτι ὁ Anselm δὲν ἐπέτυχε τὴν κατασκευὴν τοῦ τετραϋδροναφθαλικοῦ ὀξέος διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κυριωτέρων ἀναγωγικῶν μέσων ἐπὶ τοῦ ναφθαλικοῦ, δὲν ἀπέκλειε τὸ δυνατόν τῆς συνθέσεως τοιοῦτου ὀξέος, τούναντίον μάλιστα ἢ ὑπαρξίς αὐτοῦ ἐπεβάλλετο σχεδὸν ὑπὸ τῶν κρατουσῶν θεωριῶν· διὰ τοῦτο ὅτε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1893 εἰργαζόμενη ἐν τῷ χημείῳ τοῦ καθηγητοῦ κ. Graebe ἐν Γενεύῃ, τῇ προτροπῇ τοῦ ἰδίου καθηγητοῦ, ἠσχολήθη ἐἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς συνθέσεως τοῦ ρηθέντος ὀξέος, ἣν ἐπέτυχον συνθέσας αὐτό τε καὶ διάφορα παράγωγα τούτου ἐκ τῶν κυριωτάτων. Ἡ μέθοδος ἦν ἠκολούθησα ἦτο ἡ ἐξῆς· ἀντὶ νὰ ἐφαρμόσω τὰς διαφόρους ἀναγωγικὰς μεθόδους ἐπὶ τοῦ ναφθαλικοῦ ὀξέος, ἐφήρμοσα αὐτὰς ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ

¹ Τὰ τῆς συνθέσεως τοῦ σώματος τούτου ἀνεκοινώθησαν εἰς τὸ φυσιογνωστικὸν τμήμα τοῦ Συλλόγου καὶ εἰς τὴν γερμανικὴν χημικὴν ἐταιρίαν ἐν Βερολίνῳ καὶ ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς αὐτῆς ἐταιρίας (Berichte der deutschen chem. Gesellschaft XXVII 2694. Πρὸς καὶ ὀργανικὴν χημείαν Beilstein ἔκδοσις Γ' τόμος II σελ. 1870.

² Berichte XXII, 859 καὶ Dissertation 1890.

ἡμισυ ἀναχθέντος ὀξέος τοῦ Anselm, τοῦ διϋδροναφθαλικοῦ ὀξέος, πράγματι δὲ ἡ μέθοδος αὕτη ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας.

Μὴ σκοπῶν νὰ εἰσέλθω εἰς διεξοδικὰς λεπτομερείας καὶ ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὸ θεωρητικὸν μέρος τῶν σπουδαιοτάτων ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὑδροξέων, τῶν ἀρωματικῶν ὀξέων, ἐκθέτω ἐν πάσῃ δυνατῇ συντομίᾳ τὰ τῆς παρασκευῆς καὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τῶν παραγῶγων του.

Πρὸς παρασκευὴν τοῦ ὀξέος τούτου θερμαίνονται ἐντὸς ἀντεκρηκτικοῦ σωλῆνος (Bombenröhre) 5 γραμμάρια διϋδροναφθαλικοῦ ὀξέος μὲ 1 γρ. ἐρυθροῦ φωσφόρου καὶ 6 γρ. ὑδροϊωδίου (σημείου ζέσεως 127°) ἐπὶ 5 ὥρας εἰς 140° — 145° , μετὰ ταῦτα παραλαμβάνεται τὸ περιεχόμενον τοῦ σωλῆνος δι' ὕδατος καὶ τὸ ὑπόλειμμα διαλύεται εἰς ἀνθρακικὸν νάτριον, ἐξ ἧς διαλύσεως καθιζάνεται δι' ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος. Αἱ γενόμεναι στειχειακαὶ ἀναλύσεις ἔδωσαν τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα.

1	2		
C = 65.44	65.50	ἀντὶ τῶν ἐκ τοῦ τύ-	C = 65.45
H = 5.83	5.76	που ὑπολογισθέντων	H = 5.45

Τὸ τετραϋδροναφθαλικὸν ὀξύ, $C_{10}H_{10}(COO H_2)$ σχηματίζει μικρὰ ἄχροα σχεδὸν κρυστάλλια, εἶνε εἰς ὕδωρ σχεδὸν ἀδιάλυτον εὐκόλως δὲ διαλυτὸν ἐν αἰθέρι, οἶνοπνεύματι καὶ ἀνύδρω ὀξεικῷ ὀξεϊ, ἐξ οὗ καὶ κρυσταλλοῦται κάλλιον· δὲν ἔχει σημεῖον τήξεως ἀλλ' εἰς 185° ἀποσυντίθεται καὶ μεταβάλλεται εἰς ἀνυδρίτην· εἶνε ὀξύ πολλῶ τοῦ διϋδροξέος σταθερώτερον, ἀνθιστάμενον εἰς τὰ ὀξειδωτικὰ μέσα καλλίτερον τούτου, διότι ἐνῶ τὸ διϋδροναφθαλικὸν ὀξύ ἀνάγει ἀμέσως διάλυσιν ὑπερμαγγανικοῦ καλίου ἐν ψυχρῷ, τὸ τετραϋδροναφθαλικὸν ὀξύ ἀνάγει αὐτὴν μόνον ζέον, δὲν ἀνάγει δὲ ὡς τὸ πρῶτον ἀμμωνιακὴν τοῦ ἀργύρου διάλυσιν. Πρὸς ἀμμωνίαν φέρεται ὁμοίως τῷ διϋδροναφθαλικῷ μὴ σχηματίζον ἰμίδιον.

Τὰ διὰ καλίου, νατρίου καὶ ἀμμωνίου ἄλατα αὐτοῦ εἶνε εὐδιάλυτα, δυσδιάλυτον δὲ τὸ διὰ βαρίου, παρασκευαζόμενον διὰ καταβύθισεως τοῦ δι' ἀμμωνίου ἄλατος διὰ χλωριούχου βαρίου· τὸ ἄλας τοῦτο ἀναλυθὲν εὐρέθη ἔχον τὸν τύπον $C_{10}H_{10}(COO)_2 Ba$.

Δι' ἐπιδράσεως ἀερώδους ὑδροχλωρίου ἐπ' οἶνοπνεύματος ἐν μὲν ταπεινῇ θερμοκρασίᾳ σχηματίζεται ὄξινος αἰθυλεθέρ, ἐν δὲ ὑψηλῇ

ὁ ἀνυδρίτης τοῦ ὀξέος· ὁ ὀξίνος αἰθὴρ ἀναλυθεὶς παρέσχε τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα.

C=67.87 H=6.66 ἀντὶ τῶν ἐξ ὑπολογισμοῦ ἐκ τοῦ τύπου
 $C_{10}H_{10} \begin{cases} COOC_2H_5 \\ COOH \end{cases}$ εὐρεθέντων· C=67.74 H=6.32 εἶνε

δὲ σῶμα λευκὸν κρυσταλλικὸν τηχόμενον εἰς 48°. Ἡ μείζων τοῦ ὀξέος τούτου σχετικῶς πρὸς τὸ διυδροξὺ σταθερότης, ἐνδείκνυται σαφῶς καὶ ἐν τῇ πρὸς τὸ νιτρικὸν ὀξὺ ἀντιδράσει αὐτοῦ· ἐνῶ τὸ δεύτερον ὀξειδοῦται ὑπὸ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος πρὸς ἀνυδρίτην τοῦ ναφθαλικοῦ ὀξέος, τὸ ἡμέτερον ὀξὺ παρέχει νιτροενώσεις ἅς δὲν ἠδυνήθημεν τότε λεπτομερέστερον ἔνεκα ἐλλείψεως ἐπαρκoῦς ὑλικοῦ νὰ ἐρευνήσωμεν.

Τὸ σπουδαιότερον προφανῶς τῶν παραγῶγων τοῦ ὀξέος τούτου εἶνε ὁ ἀνυδρίτης αὐτοῦ· οὕτω παραάγεται διὰ θερμάνσεως τοῦ ὀξέος εἰς 190°—195°, ὅτε ἀποβάλλεται ἐν μόνιον ὕδατος (8.36 % ἀντὶ 8.26 % ἐξ ὑπολογισμοῦ) καὶ σχηματίζεται ὁ ἀνυδρίτης τοῦ ὀξέος τοῦ τύπου $C_{10}H_{10}(COO)O$, ὅστις διαλύεται ἐν βενζελαίῳ, ἐξ οὗ καὶ κρυσταλλοῦται, τηχόμενος εἰς 119.05 καὶ εἰς 280° μελανούμενος καὶ ἀποσυντιθέμενος—πιθανῶς σχηματίζων κινόνην. Ἡ στοιχειακὴ ἀνάλυσις παρέσχε τὰ ἐξῆς

C=71.00 H=5.18

ἐξ ὑπολογισμοῦ C=71.27 H=4.95

Ὁ ἀνυδρίτης οὗτος διαλύεται ἐντὸς ἀλκαλίων ἢ ἀνθρακικῶν ἀλκαλίων, ἐξ ὧν διαλύσεων διὰ μεταλλικῶν ὀξέων καθιζάνεται τετραῦδροναφθαλικὸν ὀξὺ.

Ὁ ἀνυδρίτης σχηματίζεται καὶ δι' ἐπιδράσεως χλωριούχου ὀξυλίου, ὅτε ὅμως συμπαραάγεται καὶ ἀνυδρίτης ναφθαλικοῦ ὀξέος, ὡς καὶ δι' ἐπιδράσεως θεικοῦ ὀξέος πυκνοῦ.

Κ. Δ. Ζέγγελης

ΤΟ ΚΟΚΚΑΛΟ ΠΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΕΙ

(Προσθήκαι εἰς τοὺς παραλλολλισμοὺς).

Ἐν τῷ Bulletin de Folk-Lore Wallon τῆς Λιέγης ὁ E. Monseur ἐδημοσίευσε πραγματείαν ἐπιγραφομένην *Τὸ κόκκαλο ποὺ τραγουδεῖ* (L'os qui chante)¹. Εἰς ταύτην φέρομεν τὰς ἐπομένας προσθήκας.

Ἀνέκδοτοι ἰταλικάι παραλλολλαγαί. *La penna dell' Uccello Pavone* (Τὸ φτερὸ τοῦ παγωνιοῦ), παρχμύθιον τῆς Λιβόρνου. — *L'osso del morto* (Τὸ κόκκαλο τοῦ πεθαμένου), παραμύθιον τοῦ Βιτέρβου. — *La penna dell' uccello Grifione* (Τὸ φτερὸ τοῦ πουλιοῦ γρῦπα), τοςκανικὸν παραμύθιον ἐκ Πιτιλίας. — *El celle Grifione* (ὁ γρῦπας τὸ πουλί), ὀμβρικὸν παραμύθιον ἐκ Νοκέρας. — *La penna dl' uccell grifone* (Τὸ φτερὸ τοῦ πουλιοῦ γρῦπα), μαρκιανὸν παραμύθιον ἐκ Γουέβιου. — *L'uccello grifone* (ὁ γρῦπας τὸ πουλί), ὀμβρικὸν παραμύθιον ἐκ Σιττά δι Καστέλλο. — *La regina del Moro* (ἡ βασίλισσα τοῦ Ἀράπη), μαρκιανὸν παραμύθιον ἐκ Μακεράτας.

Ἀνέκδοτοι παραλλολλαγαί ἄλλων ἔθνων. Γαλλικάι Ἄνω Βρετάννης². *La rose perdue* (τὸ χαμένο τριαντάφυλλο),

¹ Τὸ ἐν πλείστοις παραμυθίοις φερόμενον ἐπεισόδιον τοῦ καλάμου ἢ κοκκάλου ἢ οἰουδήποτε ἄλλου ἀντικειμένου, ὅπερ διὰ τοῦ αὐτομάτου ἄσματος του ἀποκαλύπτει ἢ ἔγκλημα ἄγνωστον ἢ ἄλλην τινὰ ἀπόκρυφον πράξιν, εἶναι αὐτὸς ὁ ἀρχαῖος μῦθος τοῦ βασιλέως Μίδα, οὗ τὰ ὄνειρα ὧτα πασίγνωστα κατέστησαν προδόται κάλαμοι. Νεοελληνικὰς παραλλαγὰς τοῦ μύθου τούτου ἐσημείωσα ἐν τῷ περιοδικῷ *Παρθενῶνι* (Ἀθήναι 1872 τ. Β' σ. 1048 κ.έ.)—Ἡ διάφορος ὅμως ὀνομασία τοῦ ἐπεισοδίου, ἢ καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς παρούσης διατριβῆς φερομένη, εἶναι ἢ προκριθεῖσα ὑπὸ τῆς Folklore Society, τῆς ἐν Λονδίῳ Λαογραφικῆς ἐταιρείας (Σημ. Ν. Γ. Πολίτου).

² Μοὶ ἀνεκοινώθησαν φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ κ. Paul Sébillot χάριν τῆς ἐμῆς *Anthologie internationale de contes populaires étrangers nédits*.

βρεταννικὸν παραμῦθιον ἐκ Gosué.—*Les trois enfants* (τὰ τρία παιδιὰ), βρεταννικὸν παραμῦθιον ἐκ Saint-Cast.—*Les souliers rouges* (τὰ κόκκινα ὑποδήματα), αὐτόθεν.—*L'enfant tué* (τὸ σκοτωμένο παιδί), βρεταννικὸν παραμῦθιον ἐξ Ercé. Τὰ τρία τελευταῖα τούτων συνδέονται πρὸς τὴν παραλλαγὴν τοῦ ἐξεταζομένου ἐπεισοδίου, οὗ κυριώτατος τύπος εἶναι τὸ παρὰ Γρίμμ παραμῦθιον *Machandelbaum*¹.

Παραλλαγὰὶ ἐκδεδομένα. *Vittorio Imbriani*, XII *Conti pomiglianesi ecc.* Napoli (Detken e Rocholl) 1877 ἀρ. 5 *L'auciello Crifone* (ἐκ Πομιλιᾶνο δ' Ἄρκο) καὶ παραλλαγαί: *L'auciello Crifone* (ἐξ Ἀβελλίνου), *Cunto del' acieddo Grifone* (Παραμῦθι τοῦ πουλιοῦ γρῦπα) (ἐκ Βνιόλι-Ἰρπίνου).—*Angelo De Gubernatis*, *Le novelline di Santo Stefano di Calcinaja ecc.* Torino (A. F. Negro), 1869 ἀρ. 20 *La penna del pavone* (τὸ φτερό τοῦ παγωνιοῦ). Παραβλητέον καὶ ἕτερον παραμῦθιον αὐτόθι ὑπ' ἀρ. 4 (*Le tre mele*).—*L. Gonzenbach*, *Sicilianische Märchen* ἀρ. 51 (*Vom singenden Dudelsack*).—*G. Pitré*, *Fiabe, novelle, racconti popolari siciliani*. Palermo, 1875 ἀρ. 79 (*Lu Re di Napoli*) καὶ ἀρ. 80 (*La Jisterna*).—*D. Comparetti*, *Novelline popolari italiane*. Torino, 1875 ἀρ. 28 (*La penna dell' uccello Grifone*).—*F. Corazzini*, *Componimenti minori della letteratura popolare italiana Benevento*, 1877 ἀρ. 15 (*Auciello Crifone*) καὶ ἀρ. 16 (*Giovanniello e Raziella*, σχέσιν ἔχον πρὸς τὸν τύπον τοῦ *Machandelbaum*),—*Ant. Ive*, *Fiabe popolari rovignesi*. Vienna, 1878 ἀρ. 3 (*El pumo de uoro*) Βλ. ἐπίσης τοῦ αὐτοῦ, *Fiabe popolari rovignesi*. Vienna, 1877 ἀρ. 4 (*La Corona del Gran Gieguo*).—*Gennaro Finamore*, *Tradizioni popolari abruzzesi; Novelle* ἀρ. 9 (*Il conto dell' uccello Grifone ἐν περιλήψει*) ἐν τῷ *Archivio delle tradizioni popolari* τ. III σ. 371.—*Antonio de Nino*. *Usi e costumi abruzzesi*. τ. III *Fiabe*. Firenze, 1883 ἀρ. 2 (*La penna dell' uccello Gri-*

¹ Τὸ αὐτὸ παραμῦθιον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Der Machordelbaum* εὑρίχεται καὶ παρὰ *L. Bechstein*, *Märchenbuch* 33ης ἐκδ. σ. 211.

fone). — *Christian Schneller*, Märchen aus Walschtirol usw. Innsbruck, 1867 ἀρ. 51 (Die Greifenfeder) καὶ ἑτέρα παραλλαγή ἐν ἐπιτομῇ τοῦ αὐτοῦ παραμυθίου ἐν ταῖς Σημειώσειςι καὶ προσθήκαις τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὑπὸ τὸν ἀρ. 51. — *Giambattista Basile* (περιοδικὸν Νεαπόλεως) 1886 IV ἀρ. 4: *E. Della Campa*, 'O cunto r'âucello Crifone καὶ παραλλαγή τοῦ αὐτοῦ παραμυθίου σημειουμένη ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τοῦ περιοδικῷ. — *Il libro delle fate de' migliori scrittori italiani e stranieri*. Fiabe. Roma, 1886 Μέρ. Α' ἀρ. 1. *Onorato Roux*, La Penna del pavone (βλ. τὸ αὐτὸ καὶ ἐν τῇ φιλολογικῇ ἑφημερίδι τοῦ Τουρίνου *La letteratura* ἀρ. 21 τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1886)· παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἡ πρώτη ἀφήγησις εἶναι διασκευὴ πολλῶν παραμυθίων συγκεχωνευμένων, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ *Louis Campana*. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων παραμυθίων ἐν οἷς γραῖα βασίλισσα φονεύει ἓνα νέον, μαγειρεύει καὶ παραθέτει εἰς βρῶσιν εἰς τὸν υἱὸν τῆς τὰ τέκνα του βλ. *G. Pitré* ἔνθ. ἀν. ἀρ. 58 (*Suli, Perna e Anna*) ἀρ. 59 (*La figghia di Biancuciuiri*), ὅπου μαγευμένος γάτος νιαουρίζων σημαίνει ὅτι θὰ εἶπη τι ἄγνωστον εἰς πάντας, ἂν τῷ δώσωσιν ὀλίγον κρέας ἀπὸ τὴν κόρην ποῦ ἀλάτισαν (πρὸς τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο πρὸ βλ. τὴν θρησκευτικὴν παράδοσιν περὶ τῶν τριῶν φονευθέντων, διαμελισθέντων καὶ κατατεθέντων ἀλατισμένων εἰς πίθον κορασιῶν, ὅπερ ἔγκλημα ἀπεκάλυψεν ὁ ἅγιος Νικόλαος). Ἐν τοῖς τοῦ αὐτοῦ *G. Pitré*, *Fiabe e leggende*. Palermo, 1888 πρὸ βλ. ἀρ. 13 (*L'acidduzzu*), σχέσιν ἔχον πρὸς τὸ *Machandelbaum* καὶ ἀρ. 14 (*Fusiddu*), ἐν ᾧ μήτηρ ἐν ἀγνοίᾳ τρώγει σάρκα τοῦ υἱοῦ τῆς, ὅστις ἐπιχειρήσας νὰ κλέψῃ τὸν θησαυρὸν τῶν ληστῶν ἐφρονεῖθη ὑπ' αὐτῶν. — *Archivio delle tradizioni popolari* 1888 τ. VII 26 ὅπου ὁ *Giovanni* ἐν βιβλιογραφίᾳ τοῦ καλοῦ βιβλίου τοῦ *Ettore Toci* (*Lusitania, Canti popolari portoghesi tradotti e annotati*. Livorno, 1888) λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ ἄσματος « Ἡ βασιλοπούλα ποῦ πάγει ἔς τὸ προσκύνημα » καθ' ὃ τὰποκοπέντα καλάμια ἀναβλαστάνουσιν ἐκ τῶν ριζῶν αὐτῶν, συγκρίνει πρὸς τοῦτο πρῶτον μὲν τὸν παρ' Ὀβιδίῳ (ἐν βιβλ. IA' τῶν Μεταμορφώσεων) μῦθον τοῦ Μίδα, εἶτα δὲ παραμυθίον τι τῆς Λούκας, οὗ παραθέτει περίληψιν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *L'uccello Gri-fone*. Ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει τοῦ *Archivio* περιέχεται τὸ ἄρθρον τοῦ

Angelo Nardo-Cibele, La canzone di Margherita nel Faust di W. Goethe, γραφὴν ἐξ ἀφειτηρίας τῆς ἐν τῇ Tradition (1887 ἔτ. Α' φυλλ. 4) δημοσιευθείσης διατριβῆς μου. Ἐν τῷ ἄρθρῳ ἐκείνῳ εὑρηται ἐν σ. 93 παραλλαγή τοῦ ὀμβρικοῦ παραμυθιοῦ τοῦ Uccello Grifone καὶ εἶτα συγγενῆς τις πρὸς τοῦτο ὀμβρική θρησκευτικὴ παράδοσις, ἐν δὲ τῇ 94 σελ. ἐνετικὸν παραμῦθιον ἐκ Visome (Belluno) ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Fiaba de la tosada tajada su a ta (σχέσιν ἔχον πρὸς τὸν τύπον τοῦ Machandelbaum). Αἱ πηγαὶ τούτων ἐν τῇ τεχνικῇ ποιήσει εἶναι αἱ ἐξῆς: *Virgil*, Aen. III 19-48. *Dante*, Div. Comm. Inferno XIII, 22-53.—*Ariosto*, Orl. Furioso, ἄσμ. VI, ὀκτάστ. 26 κέ. *Tasso* Gerusalemme liberata ὀκτ. 37 κέ. Πρὸς παραμῦθιον τι συγγενέστατον πρὸς τὸ ἡμέτερον *Vitt. Imbriani*, Novellaja fiorentina ecc. Livorno, 1877 ἀρ. 25. (Oraggio e Bianchinetta). *G. B. Basile*, Pentamerone. Ἡμ. IV, παρ. 7 (Le doje pizzelle, οἱ δύο πῆτταις). Ἐν τῇ ἄλλοτε ἐκδοθεμένη ἐφημερίδι τῆς Βενωνίας *La Parola* ἀρ. 50 τῆς 15 Ἰανουαρίου 1848 κατεχωρίσθη ὑπὸ S. S. [*Savino Savin*] Poesia in prosa, imitazione; L'arpa stupenda, μετάφρασις ἄσματος τῶν Φαιρόων νήσων (μεταφρασθέντος ἐπίσης ὑπὸ *Xavier Marmier* ἐν τοῖς *Chants populaires du Nord* 1842 σ. 75 ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν, *La harpe merveilleuse*). Περὶ τοῦ ἄσματος τούτου βλ. *E. G. Geiger* καὶ *A. Afzelius*, Svenska Folk-Visor, ἐν Στοκόλμῃ, 1814 τ. I, 86. πρὸς ὅσαύτως τὴν γερμανικὴν μετάφρασιν τοῦ *G. Mohnike*, Volkslieder der Schweden. Berl. 1830 τ. I σ. 194 νεωτέρα γερμανικὴ μετάφρασις ἐδημοσιεύθη τῷ 1857 ἐν Λειψία ὑπὸ *Rosa Warrens* (κατὰ σημείωσιν τοῦ *R. Köhler* εἰς τὸ μνημονευθὲν παραμῦθιον παρὰ τῷ Ἰμβριάνῃ)¹. Βλ. ὅσαύτως *Grimm*, Deutsche Mythologie

¹ Ἡ νεωτέρα γερμ. μετάφρασις ἐδημοσιεύθη ἐν *Rosa Warrens*, Germanische Volkslieder der Vorzeit. Hamburg, 1866 τ. V σ. 205-210. Ἐν δὲ σ. 396-397 τοῦ αὐτοῦ τόμου μνημονεύονται ὅμοια ἄσματα δανικά, νορβηγικά, ἰσλανδικά, πλὴν τῶν σουηδικῶν καὶ τῶν σκωττικῶν, μετὰ παραπομπῶν εἰς τὰς συλλογὰς ἐν αἷς περιέχονται ταῦτα. Τοῦ φαιροϊκοῦ ἄσματος τὸ κείμενον εὑρηται ἐν *J. M. Firmenich*, Germaniens Völkerstimmen. Berlin, 1854 τ. III σ. 830-831.—Ἀμφοτέρων δὲ τῶν παραλλαγῶν

σ. 860 [σ. 756 δ' ἔκδ.]. Ἐν Nibelungen (Lachmann στρ. 985) φέρεται: Swâ man den mortmeilen bi dem tôten sihet, bluotent im die wunden. — Σκωττικὴ δὲ τις παραλλαγή ὑπὸ φιλολογικὴν ἔποψιν ἀνωτέρα, εὑρηται παρὰ *Walter Scott*, *Minstrelry of the Scottish Barder* ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *The cruel sister II*, 157-162¹. — Καταλανικὴ παραλλαγή παρὰ *Ferd. Wolf*, *Portugiesische Volkslieder und catalanische Volksromanzen*. Wien, 1856 σ. 39 ἀρ. 3. Πολωνικὴ παρὰ *Lawestan* σ. 105· ἐσθωνικὴ παρὰ *H. News*, *Ehstnische Volkslieder* σ. 56. Βλ. ὡσαύτως τὸ βοημικὸν ᾄσμα τῆς συλλογῆς τοῦ *Louis Leger* καὶ τὰς παραλλαγὰς αἱ ἀναφέρω ἐν συγκριτικῇ σημειώσει εἰς τὸ τουρκικὸν παραμῦθιον *Le menuisier, le tailleur et le softa* (*La Tradition* 1891 τ. V σ. 327 κέ.). Παρὰ τῷ *Vuk Stephonovich*, *Serpske Narodne Pripovietke* ἀρ. 39, παραλλαγή τοῦ μύθου τοῦ Μίδα, αὐλὸς ἐξ ἀκτῆς ἀποκαλύπτει τὸ ἔγκλημα². Ὁμοιον βετσουανικὸν παραμῦθιον βλ. παρὰ *Kletke*, *Märchensaal* τ. III σ. 387 κέ.

τοῦ σουηδικοῦ ᾄσματος γερμανικὴ ἔμμετρος μετάφρασις περιελήφθη ἐν *Rosa Warrens* ἔνθ. ἀν. τ. I σ. 189 κέ. Ἑλληνικὴ δὲ διασκευή αὐτοῦ ἐγράφη ὑπὸ Σ. Ν. Βασιλειάδου, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Βορρά, κατὰ σουηδικὴν παράδοσιν», δημοσιευθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν *M. Π. Βρετοῦ*, Ἐθν. ἡμερολογίῳ 1871 σ. 100-115. (Σημ. Ν. Γ. Πολίτου).

¹ Γερμανικὴν μετάφρασιν ταύτης βλ. ἐν *Rosa Warrens* ἔνθ. ἀν. τ. III σ. 65 κέ. Ἐν σ. 195 ἀναγράφονται αἱ συλλογαὶ ἐν αἷς ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον. (Σημ. Ν. Γ. Πολίτου).

² Τὸ σερβικὸν παραμῦθιον παρὰ *Vuk Stephonovich Karadschitsch* (*Volksmärchen der Serben* ἀρ. 39 σ. 225-228) εἶναι καθ' ὅλα ὅμοιον πρὸς τὸ ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ Παρθενῶνι δημοσιευθὲν ἐλληνικόν. Ἀντὶ ὁμοῦ τοῦ ἀνωνύμου βασιλέως τούτου ἢ τοῦ ἐν ἡπειρωτικῇ τινι παραδόσει ὑποκαταστήσαντος τὸν Μίδα βασιλέως Ἀλεξάνδρου (*Ἔστια* 1895 σ. 183-184), ἐν τῷ σερβικῷ ὁ βασιλεὺς ὀνομάζεται Τρόγιαν, δηλονότι ἐτήρησε παρεφθαρμένον τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων Τραϊανῶ. Τοῦτο δὲ δεικνύει ὅτι ἐλληνικὴν ἔχει τὴν πηγὴν, διότι ὁμοίᾳ ἐφέρετο περὶ τοῦ Τραϊανῶ παράδοσις παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ὡς μανθάνομεν ἐκ τοῦ Τζέτζου (*Χιλιάδ.* Β' 95-102):

Ὡτία δὲ Τραϊανὸν λέγουσιν ἔχειν τράγου·

ὅπερ αὐτὸς οὐχ εὔρηκα γραφαῖς ἐγγεγραμμένον.

(Σημ. Ν. Γ. Πολίτου).

Τὸ παραμῦθιον τοῦ *Sutermeister* (ἀναδημοσιευθὲν ἐν *Zeitschrift f. deutsch. Alterthum* III, 35-36) ἐν τῇ 6' ἐκδόσει τῆς Ἀργοβίας, 1873 φέρει τὸν ἀριθμὸν 39 καὶ οὐχὶ 38, ἐπιγραφόμενον ἸS Todtebeindli, τὸ κοκκαλάκι τοῦ πεθαμμένου (Aargau, aus dem Wanderer in der Schweiz, 1835 σ. 200). Περὶ τῶν κοκκάλων, τὰ ὁποῖα τραγουδοῦν, βλ. *Rochholz*, *Deutscher Glaube und Brauch im Spiegel der heidnischen Vorzeit* σ. 244 καὶ 263. — *Jacob Grimm*, *Rechtsalterthümer* σ. 77, 6' ἐκδ. Βλ. προσέτι τὸ ὑπ' ἀρ. 14 ἐν τῇ αὐτῇ συλλογῇ τοῦ *Sutermeister*, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν *Das Knöchlein*, τὸ κοκκαλάκι. (*Clarus und Schwyz, nach den Alpenrosen* 1838. J. J. Reitards ποίημα «Der Mord bei Ingenbohl»: *Geschichten und Sagen der Schweiz* σ. 260. Ἑμμετρος παραλλαγή *Der Rabe auf der Schierser Alp* ἐν *Vonbuns Beiträge* σ. 108). Πρὸς τὸ ἡμέτερον παραμῦθιον σχέσιν ἔχουσι τέσσαρες παραδόσεις παρὰ *Rochholz*, *Schweizersagen aus dem Aargau*. τ. II σ. 122 κέ. *Der blutende Knochen bei Baden*, *Der ausgebrochene Knochen vor Gericht*, *Der Türicheiri von Turzack*, *Die Fahrenthaler Brüder bei Leuggern*: παραβλητέα καὶ ἡ ἄλλη παράδοσις *Der Senne auf Lobisey* ἐν *Rochholz*, *Naturmythen* σ. 55. Πρὸ βλ. προσέτι καὶ *José Leite de Vasconcellos*, *Tradições populares de Portugal*, Porto, 1882 κεφ. VIII *Os vegetaes* σ. 125.

Εἰς τάνωτέρω μνημονευόμενα παραμῦθια προσθετέον τὸ ἐπόμενον: *Erdelyi-Stier*, *Népdalok és mondak* (Δημῶδη παραμῦθια), ἐν Πέστη 1846-48 τ. III σ. 241. *Pelikan madar* (τὸ πουλὶ ὁ καλαμουκανᾶς). Δημῶδές τι ἑλληνικὸν παραμῦθιον τῆς συλλογῆς τοῦ *Ém. Legrand* (*Recueil des contes populaires grecs, traduits sur les textes originaux*. Paris 1881 σ. 95), ἐπιγραφόμενον *Cendrillon*, περιέχει τὸ ἐπεισόδιον τοῦ φόνου τῆς μητρὸς ὑπὸ τῶν δύο πρεσβυτέρων κακῶν θυγατέρων της, αἵτινες τὴν τρώγουσι ψιτὴν· ἡ μικροτέρα δὲν θέλει νὰ φάγη, συνάξασα δὲ εἰς στάμναν τὰ ὅστ'α καὶ ξηράνασα αὐτὰ ἐπὶ 40 ἡμέρας καὶ 40 νύκτας, τὰ εὕρισκει μεταβεβλημένα εἰς χρυσάφια καὶ διαμάντια, συμφώνως πρὸς τὴν παραγγελίαν, τὴν ὁποίαν τῆς ἔκαμεν ἡ μήτηρ της προτοῦ

νά εκπνεύση. Παρά *Xavier Marmier*, *Contes populaires des differents pays*, Paris 1880 *Contes japonais* σ. 302. *Les vieillards et les arbres en fleurs*, τὰ ὄστᾶ κυνὸς φονευθέντος ὑπὸ φθονεροῦ γείτονος ἐγκατασπειρόμενα ὑπὸ ἀπεξηραμμένα δένδρα γίνονται αἰτία ὅπως ἀναθάλωσι ταῦτα. Ἐν σικελικῷ δὲ παραμυθίῳ παρά *G. Pitré*, *Fiabe, nouvelle e racconti popolari siciliani*, Palermo 1875. τ. I ἀρ. 41 *La picuredda*, ἡ ἀρναδίτσα ἣτις εἶναι Μοῖρα, μαθοῦσα παρά τῆς Σταχτοπούτας ὅτι ἡ μητριὰ της θέλει νὰ τὴν φονεύσῃ, τῆς παραγγέλλει νὰ συνάξῃ τὰ ὄστᾶ της καὶ νὰ μὴ φάγῃ ἀπὸ τὸ κρέας της. Ἀπὸ τὰ ὄστᾶ ἐβγαίνουν δύο ἀγόρια, τὰ ὁποῖα ἡ κόρη κρύπτει ὑπὸ τὸ πάτωμα· ταῦτα δὲ τῆς παρέχουσι πλούσια φορέματα.

Ὁμοίως καὶ ἐν παραμύθιον τοῦ *Campbell*: *Le belier aux cornes grises* (βλ. *Loys Brueyre*, *Contes populaires, de la Haute Bretagne*, Par. 1875 σημ. εἰς ἀρ. IV ὁ. σ. 44) κριὸς ἀναγεννᾶται ἐκ τοῦ δέρματός του ἐν ᾧ ἦσαν περισυνηγμένα πάντα τὰ ὄστᾶ του, ἀλλ' ἀναγεννᾶται χωλός, ἐπειδὴ ἐλησμόνησαν νὰ θέσωσι καὶ τὰς χηλὰς του εἰς τὸ δέριμα¹.

Ἐν ἄλλῳ δ' ἐλληνικῷ παραμυθίῳ τῆς αὐτῆς συλλογῆς τοῦ Αἰμ. Λεγρὰνδ σ. 607: *Le seigneur et ses trois filles*, ἡ νεωτάτη τῶν τριῶν θυγατέρων ἐνὸς ἄρχοντος ἐνήργησε τὸν φόνον τοῦ πατρὸς της, ὅστις ἐζήτην νὰ τὴν νυμφευθῇ· ἐπὶ τοῦ λάκκου δὲ ὅπου τὸν ἔθαψαν ἐφύη μηλέα παράγουσα κάλλιστα μῆλα².

Μνημονεύσαντες τὸν μῦθον τοῦ Μίδα, δὲν κρίνομεν ἄσκοπον νὰ παραθέσωμεν παρατηρήσεις τινὰς περὶ τούτου. Ἐν τῇ ἀνεκδότῳ συλλογῇ μου εὑρηται δημῶδες παραμύθιον τῆς Πλακεντίας ὑπὸ τὴν

¹ Ἀρχικὸς τύπος τοῦ ἐπεισοδίου τούτου εἶναι ὁ μῦθος τοῦ Πέλοπος, ὃν διαμελισθέντα ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀνέστησαν οἱ θεοί, ἀντικαταστήσαντες τὴν ἐλλείπουσαν ὠμοπλάτην δι' ἐλεφαντίνης (Πινδάρ. Ὀλυμπιον. Α' 25 κέ. καὶ Σχολ. αὐτ.) (Σημ. Ν. Γ. Πολίτου).

² Δένδρα ἐκ τάφων φυόμενα, εἰς ἃ ἐνοικεῖ ἡ ψυχὴ τοῦ τεθαμμένου, ἀναφέρονται συχνότατα καὶ εἰς παραμύθια καὶ εἰς ἄσματα ἐλληνικά. Τὸν ἀρχικὸν τύπον τῶν ἐπεισοδίων τούτων πρέπει ν' ἀναζητήσωμεν ἐν τῷ ἀρχαίῳ αἰγυπτιακῷ παραμυθίῳ τῶν δύο ἀδελφῶν. Βλ. ὅσα περὶ τούτου ἐγράψαμεν ἐν Ἐστίᾳ 1880 τ. Θ' σ. 46 κέ (Σημ. Ν. Γ. Πολίτου).

ἐπιγραφὴν : Il signore dall'orecchie d'asino. Σχετικῶς πρὸς τὸ παραμῦθιον τοῦτο βλ. ἐπίσης *Gennaro Finamore*, Tradizioni popolari abruzzesi, *Novelle ἐν Archivio delle tradizioni popolari* τ. III σ. 370 ἀρ. 8 Il conto di re Caldore con le orecchie dell'asino (μετάφρ.)· περὶ δὲ τοῦ μύθου βλ. ἐν τῷ φιλοσοφικῷ πορτογαλικῷ περιοδικῷ *O positivismo* ἔτ. Α' ἀρ. 1 (Ὁκτ. Νοεμβρ. 1878) μελέτην ἀτελεῖ τοῦ *Adolpho Coelho* ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Materiaes para o estudo da origem e transmissão des contos populares* (ὕλη πρὸς ἔρευναν τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς διαδόσεως τῶν παραμυθίων) καὶ προσέτι τὰ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως *Contos populares portuguezes* σ. 177.—*Bernhard Schmidt* *Griechische Märchen*, Leipzig, 1877 ἀρ. 4 *Der König mit den Bocksohren* (ὁ βασιλιᾶς μὲ τὰ τράγινα αὐτιά) κθῶς καὶ τὰς περὶ τοῦ παραμυθίου τούτου παρατηρήσεις τοῦ *R. Köhler* ἐν *Jenaer Literaturzeitung* 1878 ἀριθ. 298. Βλ. προσέτι *Angelo De Gubernatis*, *Mythologie zoologique*, traduct. franç. τ. I σ. 404¹.—*Felix Liebrecht* ἐν *Jahrbuch für Rom. u. Engl. Litt.* 1861 τ. III σ. 86 κέ. (*Zum Pant-schatantra*).—*Nore*, *Coutumes, mythes et traditions etc.* σ. 219 (*Le roi Portzmarc'h a des oreilles de cheval*).—*Cambry*, *Voyage dans le Finistère*, nouv. ed. Brest, 1836 σ. 308.—*Revue des traditions populaires* 1886 τ. I φυλλ. 11 (*Le seigneur Karn, légende bretonne*).

Μετὰ τὰ εἰρημμένα παραθέτομεν ἐνταῦθα τᾶσμάτια τὰ ἐν πολλαῖς τῶν παραλλαγῶν τοῦ ἐπεισοδίου τοῦ κοκκάλου ποῦ τραγουδεῖ περιεχόμενα.

Τὰ μαρκιανὰ ἐκ Μακεράτας παραμῦθια, τὰ τε ἀνέκδοτα καὶ τὰ ἐκδεδομένα δὲν περιέχουσι τὸ ἄσμάτιον, ἀνήκοντα εἰς τὰς παραλλαγάς, ἐν αἷς ὁ νεώτατος ἀδελφὸς ρίπτεται εἰς δεξάμενὴν.

Ἐν τῷ ἐκ Βιτέρβου παραμυθίῳ (ἡ συρίκτρα κατεσκευάσθη ἐξ ὅσπου νεκροῦ).

Pecorajo che in bocca mi tieni,
Sonami bene, sonami piano,
Chè Pietro e Paolo ci hanno 'uto cagione
Per una penna d'uccello pagon.

¹ Τοῦ ἀγγλικῷ πρωτοτύπου (*Zoological Mythology* London 1872) τ. I σ. 384 κέ (N. Γ. Π.).

Παραμύθιον ἐκ Πιτιλίας (ἡ συρίκτρα κατεσκευάσθη ἐξ αἱματωμένου καλαμίου, φυσμένου ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ νεκροῦ).

Pecorajolo che in bocca mi tenghi
Sonami adagio e sonami bene
Mi' fratelli m hanno ammazzato per torta ragione
Per la penna dell'uccello Grifione.

Παραμύθιον ἐκ Νορκίας (Συρίκτρα ἐκ καλαμίου).

Pecorajo che in bocca mi tie',
Tocchene piano e soname bé,
Sono morto per santa ragione
Per una penna del cello grifone.

Παραμύθιον ἐκ Γουββίου (Συρίκτρα ἐκ τεμαχίου κλάδου δαφνίνου).

Caro pastore che in mano mi tieni
Con poca pena e niente dolor
Fui ammazzato alla fonte romana
Sotto la penna dell'uccello Grifon
Lauro fui e lauro son ¹.

Παραμύθιον ἐκ Σιπτά δι Καστέλλο. (Ἐν τούτῳ αὐτὸ τὸ πτερόν τοῦ πτηνοῦ λαλεῖ, εὐθὺς ὡς λάβῃ αὐτὸ εἰς χεῖρας ἡ βασίλισσα).

Cara madre mo'che me tieni
M'hanno ammazzato su monte li celli (?)
Senza causa e senza ragione
Per una penna de cello Grifone.

Παραμύθιον Ἄνω Βρετάννης: Τὸ ἀπολεσθὲν τριαντάφυλλον. (Συρίκτρα ἐξ ὀστοῦ νεκροῦ).

Sifflez, mon père, sifflez tout d'une haleine
Mon corps est tombé dans la forêt d'Ardenne,
Pour la rose maternelle,
Et le royaume que j'ai gagné.

Παραμύθιον αὐτόθεν: Τὰ τρία παιδιὰ (Τὰ ὀστᾶ ῥιπτόμενα εἰς τὴν πυρὰν τραγουδοῦσι).

Mon père et ma mère
Sont damnés,
Moi et mes frères nous sommes sauvés.

¹ Διότι ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ φονευθέντος νεωτάτου ἀδελφοῦ ἐβλάστησε δάφνη.

Παραμύθιον αὐτόθεν : Τὰ κόκκινα ὑποδήματα. (Τὸ περιστέριον φονευθὲν καὶ ἀναστηθὲν κελαδεῖ).

Mon oncle et ma tante sont damnés
Moi et ma sœur nous sommes sauvés.

Παραμύθιον αὐτόθεν : Τὸ σκοτωμένο παιδί. (Ἡ μικρὰ ἀδελφή, φουσῶσα τὸ πῦρ, ἀκούει ἀσθενῆ φωνήν, τὴν τοῦ φονευθέντος ἀδελφοῦ της, ὅστις βράζει ἐν τῇ χύτρᾳ).

Petit feu, tu me brûles !
Petit feu, tu me brûles !

Ἡ κόρη κριμίζουσα εἰς τὸν πατέρα της, εὐρισκόμενον εἰς τὸν ἀγρόν, τὸ φαγητόν του, συναντᾷ τὴν Παναγίαν (la bonne Vierge), καί-τοι δ' ἡ μήτηρ της τῆς τὸ εἶχεν ἀπαγορεύσει, δεικνύει τὸ φαγητόν εἰς αὐτήν. Τότε ἡ Παναγία τῆς παραγγέλλει νὰ συλλέξῃ τὰ ὅσῃα. Ἐπειτα ἀνέστησε τὸ φονευθὲν παιδίον, ὅπερ ἔλεγε :

Ma mère m'a tué !
Mon père m'a mangé !
Ma sœur qui m'a sauvé !

Παραμυπιπτόντως σημειῶ ἐνταῦθα ὅτι τὸ βρεταννικὸν τοῦτο παραμύθιον εἶναι ἀπκράλλακτον πρὸς ἕτερον πικαρδικὸν *La mère cruelle* (ἡ κακὴ μάνα) παρὰ *E. H. Carnoy*, *Littérature orale de la Picardie*, Paris, 1883 σ. 229. Πρὸς διὰ τὴν παραλλαγὴν ταύτην τὸ ἐν τῷ περιοδικῷ *La Tradition* (I ἀρ. 4) δημοσιευθὲν ἄρθρον μου : *La chanson de Marguerite dans le Faust de Goethe et la tradition populaire*.

Παραλλαγαὶ παρὰ Β. Ἰμβριάνη. Παραλλαγή ἐκ Πομιλιάνου δ' Ἄρκο. (Αὐτὸ τὸ ὅστοῦν τιθέμενον εἰς τὰ χεῖλη τραγωδεῖ).

Pecorazo ca mme tiene 'mmacca
Shephard, keep me in your mouth,¹
Tieneme strinto e non mme lascià' !
Hold me tight, and do not let me go !

¹ Ἐν τῇ ἀγγλικῇ μεταφράσει τοῦ παραμυθίου τούτου, φερύσῃ τὴν ἐπιγραφὴν *The Griffin*, ὑπὸ *F. Crane*, *Italian popular Tales* Lond. 1885 σ. 40—42.

Pe' 'na penna d'auciello crifone,
 For a feather of the griffin,
 E fratemo¹ e stato nu traritore. (bis).
 My brother has played the traitor.

Παραλλαγή ἐξ Ἀβελλίνου (Ὁμοίως).

Pecoraro, chi 'mmacca mmi tieni,
 Tienimi astrinto e non mmi lascia'!
 Pe' 'na penna d'aucielo grifone
 Fratemo fui² lo traditore.

Παραλλαγή ἐκ Βανιόλη Ἰρπίνου (Ὁμοίως).

Purcaréddo che 'mmacca mmi tieni,
 Tieneme strinto e non mme lassà'.
 Pe' 'na penna r'acieddo Grifone
 Fratemi feciero li traditori.

Παραμύθιον παρὰ τῷ De Gubernatis. Τὸ φτερό τοῦ παγωνιοῦ,
 La penna del pavone (Σύριγξ ἐκ ξύλου κρανέας).

Magnajo mio, tenetemi forte
 Sonatemi ben ;
 M'hanno morto³ nel bosco dell'ell, (sic)
 Senza un peccato e senza un dolor,
 Per una penna d'uccello pagon.

Παραμύθιον Le tre mele (Τὰ τρία μήλα).

Τὸ βασιλόπουλον, ὁ ἥρωας τοῦ παραμυθίου, ὅπερ ἀνάγεται εἰς τὸν
 τύπον τῶν τριῶν πορτοκαλίων τοῦ ἔρωτος, προσπαθῶν ν' ἀνείξη τὸ
 μήλον, ἀκούει ἐνδοθεν φωνήν λέγουσαν·

Adagio, tu mi fai male.

Ἄνοιχθέντος δὲ τοῦ μήλου, ἡ φωνὴ ἐξακολουθεῖ λέγουσα,

C'è da bere?

Καὶ παρευθὺς ἐμφανίζεται πρὸ αὐτοῦ ὡραῖα νεᾶνις, ἀλλ' ἐπειδὴ
 δὲν ἔχει νερόν νὰ τῆς δώσῃ, λέγει αὕτη·

Sul mio melo ritornerò!

¹ Πρὸβλ. τὴν ἀρχαϊκὴν λέξιν τῆς γραφομένης fratelmo ἀντὶ mio fratello (ὁ ἀδελφός μου).

² Σχεδὸν αὐτὴ ἡ λατ. λ. fuit ἄνευ τοῦ τελικοῦ t. Ὁ αὐτὸς τύπος εὐρηται καὶ ἐν τῷ ἰδιώματι τῆς Sessa Aurunca, ὅπου λέγουσιν amavi (πρὸβλ. τὸ λατ. amavit) ἀντὶ τοῦ amo.

³ Ἄντὶ ucciso (φονευμένον).

Τὸ αὐτὸ ἐπικναλαμβάνεται καὶ μὲ τὸ δεύτερον μῆλον. Ἄλλ' ὅτε τὸ βασιλόπουλον ἀνοίγει τὸ τρίτον μῆλον πλησίον πηγῆς, εἰς τὴν ἐρώτησιν τῆς νέας ἀποκρίνεται Ναί, τότε δ' αὕτη προσθέτει·

E con voi voglio restare.

Ἡ νέα καταποντισθεῖσα ὑπὸ κακῆς θεραπαίνης καταπίνεται ὑπὸ μεγάλης ἐγγέλουσ. Ταύτην ἡ κακὴ θεράπαινα, σύζυγος γενομένη τοῦ βασιλέως, φονεύσασαν ῥίπτει εἰς τὰ καλάμια. Μεταμορφοῦται δ' εἰς θαυμασίον μέγαν καὶ ὠραῖον κάλαμον. Ἡ ψευδῆς βασίλισσα διατάσσει νὰ τὸν κόψωσιν, ἀλλ' ὁ κάλαμος εἰς τοὺς πλησιάζοντας εἰς αὐτὸν πρὸς τοῦτο φωνάζει·

Adagio, non mi far male.

Παραμῦθιον παρὰ L. Gonzenbach. (Ἄσκαυλος).

Sonami, sonami, miu viddanu !
 Chiù mi soni e chiù mi piaci ;
 E pri tri pinni d'aceddu pauni,
 Fui ammazzatu a lu sciumi Giurdanu
 Di me frati, lu tradituri.
 Lu menzanu nun ci curpa
 E lu granni va a la furca.

Παραμῦθιον παρὰ Pitrè : Lu re di Napoli. (Συρίκτρα ἐκ τοῦ ὄστοῦ τῆς κνήμης τοῦ νεκροῦ).

O picuraru, chi 'mmanu mi teni,
 E m'ammazzaru all'acqua sirena,
 E m'ammazzaru pi' 'na penna di hu¹
 Tradituri mà frati fu.

Ἐν δὲ τοῖς Varianti e Riscontri ὁ Pitrè παρατίθησι τὴν ἐπομένην παραλλαγήν τοῦ ἄσματιοῦ ἐκ Villabate :

Viddaneddu chi 'n vrazza mi teni,
 Jo fu'ammazzatu 'ntru l'acqui sireni,
 Pi pigghiari tri pinni di cù
 Tradituri me frati fù.

Ἐν παραλλαγῇ δὲ τοῦ Πανόρμου φέρεται οὕτω :

Viddaneddu chi 'n vrazza mi teni,
 Tenimi forti, 'un mi fari cadiri ;
 Ca pi 'na pinna d'aceddu farcù (falcone)
 La tradituri mè frati fù.

¹ Hu ἀντὶ gu (γέρανος).

Παραμύθιον παρά τῶ Comparetti. (Ἡ συρίκτρα ἐκ καλαμίου).

O pastore, o bel pastore,
M'hanno ucciso nel prato dell'Amore,
Nel prato dell'Amor, per la ragione
Ch'ho pigliato la penna del grifone.

Παραμύθιον παρά Corazzini. (Αὐτὸ τὸ ὄστοῦν τραγωδεῖ).

Tieneme astrinte, vaccà', vaccà',
Tieneme astrinte, 'numme lassà',
Pe' 'na penna d'auciello Crifone
Frateme è state lu traditore.

Τοσκανικὴ παραλλαγή, ἀναφερομένη ἐν σημειώσει ὑπὸ τοῦ Corazzini. (Συρίκτρα ἐκ καλαμίου).

O padre mio che in collo mi tiè,
Sonami bè', sonami bè',
Fui ammazzato nel bosco del Viè,
Senza colpa e senza ragion,
Per una penna d'uciello Grifon.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἀσμάτιον τοῦ ἄλλου παρά Corazzini παραμυθίου βλ. τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν διατριβὴν μου.

Παραμύθιον παρά A. Ive. (Κιθάρα κατασκευασθεῖσα ἐκ τῶν ἐντέρων τῆς φονευθείσης κόρης, ἅτινα ὡς ἀνήκοντα εἰς ἰχθὺν ὑπελάμβανεν ὁ κατασκευάσας γέρον, ὅστις κρούει τὴν κιθάραν) ¹.

Sona, sona, mama cara :
Luile dui suriele cagne
M'uo butà zu di li muntagne,
Par la gula del pumo d'uoro.
Ga pariva oùn gran tamoro ;
Cu'le meie budilème (con le mie budella).
Jo uò fato li ticarème (Ci ho futto la Chitarra.)

Παραμύθιον παρά G. Finamore. (Αὐτὸ τὸ ὄστοῦν, ὅπερ προσπαθεῖ νὰ φάγη εἰς χοῖρος, τραγωδεῖ).

Caro mio pòrche che 'm mócche me tjiene,
So' state accise a Ceambe de fiore,
Sènza càus 'e ssèn'a rraggione,
Pe'la pénne del 'cèlle Grefone ;
'Còle me tjienne e Ttite fu.

¹ Ἡ κιθάρα ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἄρπαν τοῦ σουηδικοῦ βαλλίσματος, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ταύτης αἱ χορδαὶ κατασκευάσθησαν ἐκ τριγῶν τῆς κόμης καὶ οὐχὶ ἐξ ἐντέρων.

*Ἐπειτα λέγει τὸ ὄστοῦν νὰ τὸ ἀποσπᾶσωσιν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ χοίρου καὶ νὰ τὸ λάβωσιν εἰς τὴν χεῖρα.

Care mio purcare, che'm mane me tjiene, ecc.

Παραμῦθιον παρὰ A. De Nino. (Φλογέρα ἐκ καλαμίου).

So'state fije de rre,
M'om' ammazzate alla Fonta de lu Tre,
Pe' 'na penna de l'ucelle Ufrone!
Une m'ha fatte lu tradetore,
N'atre m'ha fatte lu spione.

Παραμῦθιον παρὰ Schneller. (Συρίκτρα ἐκ τοῦ ὄστοῦ τῆς κνήμης)

Ach Hirte mein, der mich hält in der Hand,
Ich ward erschlagen in grünen Land,
Ach, dass ich so grausen Tod erfuhr,
Das war um die Greifenfeder nur!

Ὁ Pitrè παραθέτει τὴν ἐπομένην ἰταλικὴν παραλλαγήν ἐν ταῖς σημειώσεσιν εἰς τὸ παραμῦθιον Il re Di Napoli (ἀλλ' αὕτη δὲν εἶναι ἐν πρωτοτύπῳ, ἐκ τοῦ γερμανικοῦ μεταφρασθεῖσα).

Pastorello mio, che in mano mi tieni
Sono stato ammazzato nella verde campagna;
Oh che ho incontrato questa morte
Solo per la penna dell' uccello Sgriffone.

Ὁ Schneller ἐν ταῖς Anmerkungen und Zusätze ὑπ' ἀρ. 51 παραθέτει παραλλαγήν περιέχουσαν τοὺς ἐπομένους στίχους.

Pastorello mio, che in man mi tiene,
Sono stato amazzato sulle pazze ' di Viena,
Nè per occaso, nè per occasione
Sol per la penna dell' uccello Sgriffone!

Παραμῦθιον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ Giambattista Basile.

Craparo bello, che'mmano me tiene,
Tièneme astrinto e nun me lassà,
Ca pe' 'na penna aúciello Crifone
E fratemo è statu un traritore;
E m'acciso, e m'ha ammazzato,
Dinto a 'stu fuosso m'ha menato!

¹ Ἐντὶ poggi (ράγεις ὄρους).

Παραλλαγή σημειούμενη ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἀνωτέρω περιοδικοῦ, μικρὸν δὲ διαφέρουσα τῆς παρὰ Pitrè.

Viddanieddu, chi 'mmucca mi teni,
M'ammazzaru intra all'acqua sirena,
Mi piggniaru 'na pinna di cù
Traditure me frate fu.

Παραμῦθιον παρ' Onorato Roux. (Συρίκτρα ἐξ ὄστου).

Suonator, bel suonatore,
Oh, suonate un po' più forte ;
Mio fratel mi diè la morte,
Senza colpa, nè ragione,
Cer la penna del pavone.

Παραμῦθιον παρὰ Giovanni Giannini. (Συρίκτρα ἐκ καλαμίου).

Su su, pastore, chi in braccio mi tieni
Suona pur su chè 'l cuor mi sostieni !
M'hanno ammazzato nel prato d'amor,
Per una penna d'uccello ¶ Grifon !

Ὅμβρικὸν παραμῦθιον παρὰ Angelo Nardo-Cibele. (Συρίκτρα ἐκ καλαμίου).

Pastorello che a bocca mi tiene,
Suonami adagio, suonami bene ;
Sono ammazzato per torta ragione,
Pe' una penna d'uccello Grifone.

Ἐν τῇ ὀμβρικῇ παραδόσει, ὁ ἄρχων τόπου τινὸς ἰδὼν τρεῖς καθ' ὕπνους, ὅτι χήρα τις ἵνα νυμφευθῆ ἑφόνευσε τὴν προγονὴν τῆς παραλαμβάνει τὴν ἀστυνομίαν καὶ μεταβλίνει εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ὀνείρου ὑποδειχθέντα τόπον. Διατάσσει ν' ἀγορεύξωσι λάκκον, εὕρισκει δ' ἐν αὐτῷ τὸν νεκρὸν τῆς κόρης καὶ λέγει πρὸς αὐτήν.

Parla, parla, fanciulla
Chi è stata la cagione
Io so' il Governatore
Giustizia si farà.

Ἡ δὲ νεκρὰ ἀποκρίνεται :

Colei, che m' à ammazzata
Si fu la mamma mia,
La Vergine Maria
La possa perdonà.

O Vergine Annunziata
 Dû lume alla mia mente,
 E fà che questa gente
 Se possa marvegià.

Ἐκ τῆς Fiaba de la tosata tajada su a toc, ὑπαγομένης εἰς τὸν τύπον τοῦ Machandelbaum. (Φωνὴ μυστηριώδης, ὁμοιάζουσα παράπρονον, ἀκούεται).

Me mare mata,
 Me à cot te la pignata;
 Me sorela pi bela,
 Me à porta te la zestèla;
 Me pare che era in Topon,
 Me ha magnà tuta t'en bocon!

Παρὰ Βιργιλίῳ (Aen. III, 41 κέ.) ὑποτίθεται λέγων ὁ Πολύδωρος τὰ ἐπόμενα. Ἡ φωνὴ φαίνεται ἐξερχόμενη ἐκ τοῦ τύμβου, ὁπόθεν αἱματοσταγεῖς ἀπαισπάζθησαν οἱ θάμνοι ¹.

Quid miserum, Aenea, laceras, jam parce sepulto:
 Parce pias scelerare manus. Non me tibi Troja
 Externum tulit: aut cruor hic de stipite manat.
 Heu! fuge crudeles terras, fuge litus avarum;
 Nam Polydorus ego. Hic confixum ferrea texit
 Telorum seges, et jaculis increvit acutis.

Παρὰ Δάντη δ' ὑποτίθεται λέγων ὁ Pierre delle Vigne (Inferno ᾄσμ. XIII, 31-39).

Allor porsi la mano un poco avanti
 E colsi un ramoscel da un gran pruno
 E 'l tronco suo gridò: Perchè mi schianti?
 Da che fatto fu poi di sangue bruno
 Ricominciò a gridar: Perchè scerpi?
 Non hai tu spirto di pietate alcuno?
 Uomini fummo ed or sem fatti sterpi:
 Ben dovreb' esser la tua man più pia
 Se state fossimo anime di serpi ².

¹ Ἀπλῆ σύγκρισις τῶν λόγων τοῦ Πολυδώρου καὶ τῶν τοῦ φονευθέντος ἀδελφοῦ ἐν τῷ παραμυθίῳ καταδεικνύει τὴν μεγίστην ὁμοιότητα αὐτῶν.

² Περὶ τούτου βλ. Federico Frezzi, il Quadriregio I, iv, 43.

καὶ κατωτέρω (στ. 56-63).

I son colui che tenni ambo le chiavi
Del cor di Federico e che le volsi
Serrando e disserrando si soavi

Che dal segreto suo quasi ogni non tolsi:
Fede portai al glorioso ufizio,
Tanto ch' io ne perdei le vene e i polsi.

Παρ' Ἀριόστω (Orlando Furioso ᾠσμ. VI, ὅκτ. 26).

... Il destrier ch' avea lasciato (ὁ Πινάλλδος)
Fra le più dense frasche alla fresca ombra.
Per fuggir si rivolta, spaventato
Di non so che, che dentro al bosco adombra;
E fa crollar si 'l mirto, ov' è legato
Che delle fronte interno il piè' gl' ingombra:
Crollar fa 'l mirto, e fa cader la foglia;
Ne' succede però che se ne scioglia.

Come ceppo talor che le midolle
Rare e vôte abbia e posto al foco sia,
Poichè per gran calor quell' aria molle
Resta consunta che in mezzo l' empia,
Dentro risuona e con strepito bolle
Tanto che quel furor trovi la via;
Cosi murmura stride e si carruccia
Quel mirto offeso e alfin apre la buccia¹.

Onde con mesta e flebil voce uscio
Espedita e chiarissima favella,
E disse: Se tu sei cortese e pio²
Come dimostri alla presenza bella,
Leva quest' animal dall' arbor mio:
Basti che il mio mal proprio mi flagella,
Senz' altra pena, senz' altro dolore
Che a tormentarmi ancor venga di fuore.

¹ Μίμησις τῆς παρὰ Δάντη παρομοιώσεως (Inferno XIII, 40-43):

Come d'un stizzo verde ch' arso sia
Dall' un de' capi, che dall' altro geme
E cigola per vento che va via

Così da quella schezzia usciva insieme
Parole e sangue ecc.

² Παρόλ. Dante: Ben dovrebb'esser la tua man più pia ecc.

καὶ περαιτέρω (ἐν 6' μέρει τοῦ 32 ὀκταστίχου)

..... Tua cortesia mi sforza
 A discoprirti in un medesimo tratto
 Ch' io fossi prima, e chi converso m' aggia
 In questo mirto in su l'amena spiaggia.
 Il nome mio fu Astolfo; e paladino
 Eva di Francia assai temuto in guerra, ecc.

Εἶτα δὲ λέγει ὅτι ἡ μοῖρα Alcina τὸν μετεμόρφωσεν εἰς μύρτον.
 Ἐν τῇ Ἐλευθερωθείσῃ Ἱερουσαλήμ (ἄσμ. ΙΓ') τοῦ Τάσσου ὁ
 Ταγκρέδος εἰσέρχεται εἰς τὸ μαγευμένον ἄλσος, καὶ ἐν ὀκτ. 41 κέ. :

Pur tragge alfin la spada e con gran forza
 Percote l' alta pianta. Oh meraviglia!
 Manda fuor sangue la recisa scorza
 E fa la terra intorno a sè vermiglia.
 Tutto si raccapriccia e pur rinforza
 Il colpo e il fin vederne ei si consiglia.
 Allor, quasi di temba, uscir ne rente
 Un indistinto gemito dolente.

Che poi distinto in voci: Ahi! troppo, disse,
 M'hai tu, Tancredi, offeso: or tanto basti.
 Tu dal corpo che meco e per me visse,
 Felice albergo, già mi discacciasti:
 Perchè il misero tronco, a cui m' affisse
 Il mio duro destino, anco mi guasti?
 Dopo la morte gli avversari tuoi,
 Crudel, ne' lor sepolcri offender vuoi?

Clorinda fui¹: nè sol qui spirto umano
 Albergo in questa pianta rozza e dura;
 Ma ciascun altro ancor, Franco o Pagano;
 Che lassi i membri a piè' dell' alte mura
 Astretto è qui da novo incanto e strano.
 Non so se io dica in corpo o in sepoltura.
 Son di senso animati i sassi e i tronchi.
 E micidial sei tu, se legno tranchi.

¹ Τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές, ἀλλὰ πλάσμα τοῦ γόητος Ἰσμηνοῦ, τοῦ μαγεύσαντος τὸ ἄλσος.

Ἐν τῇ Arpa stupenda (ἥς αἱ χορδαὶ κατασκευάσθησαν ἐκ τῆς κόμης τῆς φονευθείσης νεάνιδος):

Dice la prima corda: — «Mi è mora quella sposa»¹

E la seconda: — «Uccidevami gelosa.»

E la terza: — «Dello sposo fui morosa»².

.....
E dice la quarta corda: — «Oh quest' arpa non riposa».

Ἡ νεόνυμφος σφόδρα ταραχθεῖσα κατακλίνεται, ἀλλ' ἡ ἄρπα ἤχει ἰσχυρότερον, καὶ ἡ καρδία τῆς νέας διαρρήγνυται.

Παραλλαγαὶ ἐξ ἄλλων ἔθνων.

Francisco Rodriguez Marin, Lo Rondallayre A' σειρά.
Barcelona, 1871 ἀρ. 6. La flor del penical (δύο παραλλαγαί, ὧν τᾶσμάτα εἶναι ἀπαράλλακτα) (Αὐλὸς καλάμιος).

Pastoret, ben pastoret,
Tù que 'm tocas y que 'm menas
So colgat al riu d'arenas
Per la flor del penical
Luc li fega tan de mal.

Fernan Caballero, Cuentos, oraciones, adivinas y refranes populares e infantiles. Leipzig, 1878 ἀρ. 6 El lirio azul. Βαλενθιανὴ παραλλαγή. (Αὐλὸς ἐκ λευκῆς καλαμίδος).

Toca, toca bon paster
Y no cunamenes
Per la flor del lliri blan
Man mort en riu d'arenas.

Καθ' ὅσον ὁ ἀφορᾷ εἰς τὰς παρὰ Braga καὶ Coelho παραλλαγάς βλ. τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν διατριβὴν μου.

H. Carnoy, Littérature orale de la Picardie, ἀρ. 5 Le siflet qui chante. (Συρίκτρα ἐξ ὄσταριου).

Menez-moi, menez-moi vite porcher
Ce n'est pas vous qui m'avez tué

¹ Εἰς ἧς τὸν οἶκον μετέβησαν αἱ προσκυνηταὶ ὅπως παραστῶσιν εἰς τοὺς γάμους αὐτῆς.

² Ἐντὶ amorosa.

Ὅτε δ' ὁ μικρὸς χοιροβοσκὸς παρέστη πρὸ τοῦ δικαστοῦ, εἶπεν ἡ συρίκτρα :

Allez done irte à la maison, mon juge,
Et vous y verrez qui m' a tué.

Περὶ τῶν στίχων τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 βλ. τὴν προμνημονευθεῖσαν διατριβὴν μου.

Παραμῦθιον παρὰ Leite de Vasconcellos ἔνθ. ἀν. σ. 125. (Αὐλὸς ἐκ καλαμίου).

Toca, toca o pastor,
Os meus irmãos me mataram
Por tres maçanhas de ouro,
E ao cabo não nas levaram.

Σημειωτέον ὅτι ὁ Leite de Vasconcellos ἐδημοσίευσε τὸ πρῶτον τὸ ἀνωτέρω παραμῦθιον, ὅπερ ὁ ἴδιος συνέλεξεν, ἐν τῇ ἐφημερίδι *Avanguardia* 1881 ἀρ. 39 καὶ ὁ Th. Braga τὸ ἐδημοσίευσε μετέπειτα ὑπ' ἀρ. 54 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: *As tres macapichas de ouro ἐν τῷ συγγράμματι του Contos tradiciones do povo portuguez. Porto τ. I.*

Ἐν ἄλλῳ δὲ παραμυθίῳ ἐπιγραφομένῳ *A flor de Cirolas* (sic), δημοσιευθέντι δ' ἐν ταῖς τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως *Tradições populares do Portugal* σ. 126 τᾶσματιον ἔχει ὡδε :

Não me toques meu pastor,
Não me deixes tocar:
Meus irmãos me mataram
Por causa da flor do lirolar.

Ὡς πρὸς δὲ τᾶσματια τῆς παραλλαγῆς παρὰ *Coelho*, *Contos populares portuguezes, Lisboa, 1879* ἀρ. 40 ἐπιγραφομένης *A menina e o figo*, τῆς παρὰ *Braga* ἔνθ. ἀν. ἐπιγραφομένης *O figuinho da figueira* καὶ τῆς βρασιλιακῆς παρὰ *Silvio Romero*, *Contos populares do Brazil, Lisboa, 1885*, ἀρ. 16 *A madrasta (Sergipe)*, αἵτινες παραλλαγαὶ δὲν σημειοῦνται παρὰ τῷ *Cosquin* βλ. τὴν προμνημονευθεῖσαν μελέτην μου. Ὁ Th. Braga ἐν σημειώσει εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 27 ἀναφέρει ὅτι ὁ *Celso de Magalhães* συνέλεξε παραλλαγὴν τοῦ παραμυθίου ἐκ Maranhão.

Ἐν δὲ τῷ ῥωσικῷ παραμυθίῳ τῷ ἀναφερομένῳ ὑπὸ τοῦ *De Gu-*

bernatis ἐν τῇ Ζωολογικῇ μυθολογίᾳ αὐτοῦ τᾶσματίον ἐν πρωτοτύπῳ ἔχει ὡς ἔπεται :

Po malu, malu, sestritze, grai
Nie vraszi ti mavo serdienka vkrai!
Ti-sz mini szradila
Sza krasni yagodki, sza corvonni cobotki!

Παραμῦθιον παρὰ Bladé· ἐν τῷ γασκωνικῷ πρωτοτύπῳ :

Toucatz me, damayseleto ; certos me poudetz bien touca. Au bosc m' en èri anat cerca lou samelet d'or e la poumo d'irange. Moun fray me lous a presis, m' a tuat, e m' a estujat deguens la croso d'un casse.

La flor de Lilila ¹ παραμῦθιον, συλλεγὲν ὑπὸ Alejandro Guichot y Sierra. (Αὐτὸ τὸ ὄστοῦν τραγωδεῖ).

Pastorcito no me toques
Ni me dejes de tocar
Me mataron mis hermanos
Por la flor de lilila.

Γερμανικὸν ἄσματίον ἐν τῷ παραμυθίῳ τοῦ Haltrich :

»O Schafer fein, o Schafer fein,
Du bläst auf meinem Beinelein,
Der eine Bruder schlug mich todt,
Es floss mein Blut so roth, so roth.
Der andre Bruder grub mich ein,
Was mochte des wohl Ursach sein?
'S war um das Wild, 's war um das Schwein,
'S war um des Königs Töchterlein!»

Τὰ δὲ φυτὰ ἢ τὰ χόρτα, τὰ φυόμενα ἐπὶ τῶν τάφων, ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην τοὺς ὠραίους στίχους τοῦ *Ugo Foscolo*, (*Carme dei Sepolcri* στ. 88-90).

. Ah sugli estinti
Non sorge fiore, ove non sia d'umane
Lodi onorato e d'amoroso pianto

¹ Πρβλ. τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ παρὰ Leite de Vasconcellos παραμυθίου *lirolar*, πρὸς ἣν παραβλητέα ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ παρὰ Caballero παραμυθίου *El lirio azul* (πρβλ. λατ. *lirium*, γαλλ. *lys*).

καὶ τοὺς ἐπομένους (124-9).

Le fontane mandando acque lustrali,
Amaranti educavano e viole
Su la funebre zolla e chi sedea
A libar latte e a raccontar sue pene
Ai cari estinti, una fragranza intorno
Sentia qual d'aura dé beati Elisi.

Ἐντεῦθεν ἡ δημώδης δοξασία, ἡ κάλλιστα διατυπωμένη ἐν τῷ ἐπομένῳ σουηδικῷ βαλλίσματι (Sorgens Magt ἐν Svenska Folk Visor af Geijer och Afzelius τ. I σ. 29 στρ. 14-15).

«Κάθε δάκρυ ποῦ χύνουν τὰ μάτια σου καταματόνει τὸ σάβανό μου, κάθε χαρά, ποῦ αἰσθάνεται ἡ καρδιά σου ἔς τὴν γῆν ἐπάνω, τριαντάφυλλα τὸ μνήμά μου γεμίζει.»

Ἡ αὐτὴ ἰδέα καὶ διὰ τῶν αὐτῶν εἰκόνων διατυποῦται καὶ ἐν τῷ δανικῷ βαλλίσματι: Aage og Else στρ. XI καὶ XII ἐν τοῖς Danske Viser fra Middelalderen, ἐκδ. Nyerup τ. I σ. 212. Ἡ ἐν τῇ α' στροφῇ εἰκὼν ἐλήφθη ἐξ ἐπεισοδίου δημώδους γερμανικῆς παραδόσεως, *Τὸ δακρυδόχον ἄγγειον*, περὶ οὗ ἴδε *Grimm*, *Kinder und Hausmärchen* τ. II σ. 118¹. Ἡ δοξασία αὕτη ἦτο σφόδρα διαδεδομένη, μάλιστα κατὰ τοὺς μέσους χρόνους².

Ὡς πρὸς δὲ τὴν εἰς φυτὰ μεταμόρφωσιν ἀνθρώπων, εἴτε ζώντων εἴτε νεκρῶν, δὲν εἶναι ἄσχετος ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐν τῷ β' περὶ ψυχῆς θεωρία περὶ τῆς τριπλῆς, θρεπτικῆς, αἰσθητικῆς καὶ λογικῆς ψυχῆς. Ἐντεῦθεν ὀρμώμενος ὁ Δάντης (*Inferno XIII*) ἔπλασε τὴν κόλασιν τῶν αὐτοκτόνων, εἰς φυτὰ μεταμορφουμένων, διότι καταφρο-

¹ Τὴν παράδοσιν ταύτην ἰταλιστὶ μεταφράσας ἐδημοσίευσεν ἐν διατριβῇ περιληφθεῖσῃ ἐν τῷ μοναδικῷ φύλλῳ τῆς ὑπὲρ τῶν ἐκ πλημμύρας παθόντων ἐκδοθείσης *Charitas*. Ἡ διατριβὴ ἐπιγράφεται: *Stanislas Prato*, *Tre conti inediti originali ed una leggenda germanica, tradotta per la prima volta in italiano*. Como, 1882 *Il vaso di lagrime*.

² Βλ. ὅσα περὶ τῆς δοξασίας ταύτης ἐγράψαμεν ἐν τῇ πραγματείᾳ ἡμῶν »Τὸ δημοτικὸν ἄσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ. Ἄθ. 1885 σ. 4, ἔνθα πλήν τῶν παρὰ τοῖς γερμανικοῖς ἔθνεσι καὶ ὁμοία δοξασία Ἰνδικὴ μνημονεύεται. — Ἡ δοξασία ὅτι τὰ δάκρυα ἐνοχλοῦσι τοὺς νεκροὺς ἀναφέρεται καὶ ἐν φλαμανδικῇ τινι διηγήσει (ἐν *Revue des traditions populaires* 1894 τ. IX σ. 495-6). Καὶ ἐν ἐλληνικῇ ἐπιτυμβίῳ ἐπιγραφῇ τῆς Μυσίας ὑποτίθεται ὁ

νοῦντες τὸν λογισμόν, στεροῦσιν ἑαυτοὺς τοῦ πρώτου τῆς ψυχῆς μέρους, τῆς λογικῆς ψυχῆς, τοῦ δὲ δευτέρου, τῆς αἰσθητικῆς, φαίνονται ἐνδεεῖς, αὐτῇ χειρὶ φονευόμενοι, ἐναντίον πρὸς τὴν ἔμφυτον εἰς πάντα τὰ ζῶα ὀρμὴν τῆς αὐτοσυντηρησίας, περιορίζονται δ' οὕτω εἰς τὸ τρίτον καὶ κατώτατον τῆς ψυχῆς μέρος, τὸ θρεπτικόν. Ταῦτα ὑπομιμνήσκουσι τὴν παρὰ τῷ ἀγίῳ Βερνάρῳ παραπλησίαν ιδέαν. «Homo absqua gratia est ut arbor silvestris ferens fructus, quibus porci infernales ut Harpyae pascuntur».

Συναφῆς πρὸς τὰς τοιαύτας ιδέας εἶναι καὶ ἡ παρ' Ὁμήρῳ καλλίστη παραβολὴ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ φυτά. (Ἰλ. Β, 467-8).

Ἔσταν δ' ἐν λειμῶνι Σναμιανδρίῳ ἀνθεμόεντι
Μύριοι, ὄσσα τε φύλλα καὶ ἄνθεα γίγνεται ὦρη.

ἦν ἀριστοτέχνως ἀναπτύσσει ἐν Ἰλ. Ζ, 146-9.

Οἷν περ φύλλων γενεή, τοῖν δὲ καὶ ἀνδρῶν.

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δὲ θ' ὕλη

Τηλεθόωσα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὦρη·

Ὡς ἀνδρῶν γενεή ἢ μὲν φύει, ἢ δ' ἀπολήγει.

Ὁμοίαν παραβολὴν εὐρίσκομεν καὶ ἐν τῇ Βίβλῳ (Σειράχ ιδ' 18): «Ὡς φύλλον θάλλον ἐπὶ δένδρου δασέος τὰ μὲν καταβάλλει, ἄλλα δὲ φύει, οὕτω γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵματος ἢ μὲν τελευτᾷ, ἑτέρα δὲ γεννᾶται».

Καὶ παρὰ Δάντη (Inf. III, 112-7).

Come d'autunno si levan le foglie
L'una appresso dell'altra, infin che il ramo
Rende alla terra tutte le sue spoglie,
Similmente il mal seme d'Adamo
Gittansi di quel lito ad una ad una
Per cenni, corne augel per suo richiamo.

νεκρὸς ἀποτρέπων τοὺς συγγενεῖς νὰ θρηνηῶσιν, ἀλλ' ὡς λόγος φέρεται τὸ μάταιον τῶν δακρύων.

. . . (Μὴ) θρηνεῖτε γόοις, προσκηδέες, οὐ γὰρ ἔνεστι
δάκρυσι τὴν ὅλοην Μοῖραν ὑπεκπροφυγεῖν.

(Bulletin de correspondance hellénique 1893 τ. XVII σ. 532) — Δημῶδες δέ τι ἐλληρικὸν μοιρολόγιον λέγει ὅτι ὁ νεκρὸς ἐξαφνίζεται ἐκ τῶν δακρύων τῶν συγγενῶν (Μιχ. Λελέκου, Ἐπιδόρπιον. Ἀθ. 1888 τ. Α' σ. 191). [Σημ. Ν. Γ. Πολίτου].

Πλὴν τοῦ Δάντου καὶ ἄλλων ποιητῶν, καὶ ὁ Ἰππόλυτος Πινδεμόντε ἐν τῷ εἰς ἀπάντησιν τοῦ Οὔγου Φοσκόλου ποιηθέντι *Carme de' Sepolcri* (στ. 137-140) ἐποιήσατο χρῆσιν τῆς αὐτῆς παραβολῆς. Οὐδόλως δ' ἄπορον ὅτι ὁ Πινδεμόντε, ὁ μεταφράσας ἐμμέτρως ἰταλιστὶ τὴν Ὀδύσειαν, καὶ βαθύς ὢν τοῦ Ὀμήρου γνώστης, ἀνεμνήσθη τὴν ἐν τῇ Ἰλιάδι παραβολὴν καὶ τόσον καλῶς ἐμιμήθη ταύτην ἐν τοῖς κατωτέρω στίχοις.

Quando il cader dell'autunnali foglie
 Ci avvisa ogni anno che non meno spesse
 Le umane vite cadono, e ci manda
 Su gli estinti a versar lagrime pie.

Παραλείπων τὰ δύο κάλλιστα ποιήματα τοῦ Giacomo Leopardi: *La foglia* καὶ *La ginestra* καὶ τὸ περιπαθές τοῦ Millevoye ποίημα *La chute des feuilles*, ἀρκοῦμαι νὰ παραθέσω ἐνταῦθα τὸ τέλος καλῆς καὶ συγκινητικῆς φῶδης τοῦ Ῥώσσου Καραμζίνου, ἐπιγραφομένης «τὸ φθινόπωρον».

«Πίπτουσι τὰ μαραμμένα φύλλα· ὁ ἄνωθεν πνέων ψυχρὸς ἄνεμος ἀπεστέρησε τοῦ κόσμου των τὰ πενθοῦντα ἄλση . . .

«Σταματῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁ ὄδοιπόρος θεωρεῖ τὸ ὠχρὸν φθινόπωρον κατακλύζον τοὺς ἀγρούς.

«Δύστηνε ὄδοιπόρε! μὴ γόγγυζε, μὴ λυποῦ· ἡ φύσις, καίτοι σαβανωθεῖσα, θὰ ἐγερθῆ ἐκ τοῦ ὕπνου.

«Τὸ ἔαρ, εὐχαρι προσμειδιῶν, θὰ ἀναζωογονήσῃ τὴν φύσιν καὶ θὰ τῆς ἀποδώσῃ τὰ φαιδρὰ καὶ λαμπρὰ αὐτοκρατορικὰ κοσμήματα.

«Ἄλλ' ὁ παγερὸς χειμὼν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σκοτεινὸς καὶ στυγνός· ἄλλη ἄνοιξις δὲν θὰ ἐπανέλθῃ, δὲν θ' ἀναλάμψῃ δι' αὐτόν.

«Ὁ χρόνος δὲν διαλύει τὸν τάφον τῆς νυκτὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀφοῦ ὁ ἥλιός του δύσῃ, οὐδέποτε πλέον θ' ἀνατείλῃ». (*Journal des Savants* 1821 σ. 480-1).

Ἡ μυχία αὕτη σχέσις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ τῆς τοῦ φυτοῦ συμβολογραφεῖται ἐν ἐθίμῳ τινὶ τῶν Ἀβρουγίων. Κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Θεοφανείων συνειθίζουσι νὰ δρέπωσι κλάδον ἐλαίας, ὃν λειτουργηθέντα ῥίπτουσι εἰς τὸ πῦρ. Καιομένων δὲ τῶν φύλλων ἐπάδουσι

Pálema benedetta
 Che véje'na vota l'anne
 Sacceme a dice se more st'anne!

«Εὐλογημένον φύλλο, ποῦ μιὰ φορά τὸ χρόνο ἔρχεσαι, δὲν μοῦ λές
ἂν θὰ πεθάνω φέτος;»

ἢ ἄλλως :

Pasqua Befanie
Che vé'na vota l'anne
Sacceme a dice se more n'autr'anne.

«Πάσχα τῶν Θεοφανείων ποῦ μιὰ φορά τὸ χρόνο ἔρχεσαι, δὲ μοῦ
λές ἂν θὰ πεθάνω τοῦ χρόνου;»

Ἐάν τὸ φύλλον προτοῦ νὰ κατῆ κροτήση, σημαίνει ὅτι ὁ ἐρωτῶν θὰ
ζήσει, ἂν ὅμως ἀψόφως κατῆ θ' ἀφανισθῆ καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἐρωτῶντος
ὡς ἐκεῖνο. Τὴν πρόληψιν ταύτην, ἐγκαταπλέκων καὶ τοὺς δημῶδεις
στίχους, ἐκθέτει εἰς τι κάλλιστον ποίημά του, γραφὲν τῷ 1880 καὶ
ἐπιγραφόμενον *Spes ultima dea*, ὁ Felice Cavallotti (ἐν τῇ συλ-
λογῇ *Sogni e scherzi*).

Ἄλλας τινὰς παρατηρήσεις περὶ τῆς σχέσεως τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς
καὶ τῆς βλαστήσεως βλέπε ἐν ταῖς Συγκριτικαῖς σημειώσεις ἐν τῷ
πρῶτον τῶν ὑπ' ἐμοῦ δημοσιευθέντων *Quattro novelline popolari
livornesi, Spoleto, 1880*, τὸ ἐπιγραφόμενον *La bella de' sette
cedri* ἠμοίως εἰς τὸ τουρκικὸν παραμῦθιον τῆς ἀνεκδότου συλλογῆς
τοῦ φίλου μου Henry Carnoy, τὸ ἐπιγραφόμενον *Le menuisier,
le tailleur et le softa*, δημοσιευθὲν δ' ἐν τῇ *Tradition* (1891
τ. IV φυλλ. Ὀκτ. Νοεμβρ.).—Παρά Δάντη (*Purgat.*, III, 33-35)
ὁ βασιλεὺς Μαμφρέδης ὑποτίθεται λέγων :

Per lor maledizion' si non si perde
Che non possa tornar l'eterno amore
Mentre che la speranza ha fior del verde.

ἦτοι «ἡ ἐλπίς παραμένει ἐφόσον διατηρεῖ τι χλοερὸν.» Πρβλ. καὶ Ἰωβ
ιδ' 7. «Ἐστὶ γὰρ δένδρον ἐλπίς· ἐάν γὰρ ἐκκοπῆ, ἔτι ἐπανθήσει.»

Τὸ πράσινον εἶναι τὸ χρῶμα τῆς ἐλπίδος, ἥτις εἰς τὸ μέλλον ἀνα-
φέρεται, ἐξαφανίζεται δ' ἐκλειπούσης τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου· ἐξο-
μοιοῦται δ' ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ τῇ ζωῇ τῶν φυτῶν, ἧς τὸ χλοερὸν
χρῶμα εἶναι τὸ μόνον τεκμήριον, καταστὰν τούτου ἕνεκα καὶ τῆς

¹ Δηλαδή, διὰ τὸν ἀφορισμὸν τῶν παπῶν.

ζωῆς σύμβολον ¹. Γνωστὸν ὅτι ἰταλιστὶ ὁ πύξος καλεῖται verde, ὡς πάντοτε διατηρῶν τὴν θαλερότητα αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ μοῦ ἐνθυμίζει παιδιάν, οὐχὶ ἄσχετον πρὸς τὰς ἰδέας, περὶ ὧν ἀνωτέρω διέλαβον. Παρ' ἡμῖν (ἐν Λιβόρνῳ) συνειθίζουσι κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν νὰ κόπτωσι δύο, πρὸ πάντων ἐρασταί, ἐν ἧ πλείονα φύλλα πύξου, ἅτινα ἐπιμελῶς φυλάττουσι, προσέχοντες μὴ τ' ἀπολέσωσι· διότι ὁπότερος ἀπολέσῃ αὐτὰ ὀφείλει νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἄλλον πρᾶγμα τι, συμφωνηθὲν ἐκ τῶν προτέρων. Λέγουσι δὲ τοῦτο fare al verde, καὶ συναντώμενοι λέγουσιν ἀμέσως, οἶονεὶ προκαλοῦντες ἀλλήλους: Fuori il verde.

Ἐν Νεαπόλει.

Stanislas Prato

¹ Ἐντεῦθεν καὶ τὸ ἔθιμον τοῦ ἀπαθανατίζειν τὴν δόξαν μεγάλων ἀνδρῶν διὰ τῆς ἀφιερώσεως στεφάνων τῆς ἀειθαλοῦς δάφνης.

ΑΡΑΙΟΜΕΤΡΙΚΗ ΖΥΓΟΣ

Νέα συσκευή πρὸς εὐρεσιν τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῶν ὑγρῶν.

(*Ἀνεκοινώθη πρὸ τοῦ Φυσιγνωστικοῦ τμήματος τῆ 29 Νοεμβρίου 1895*).

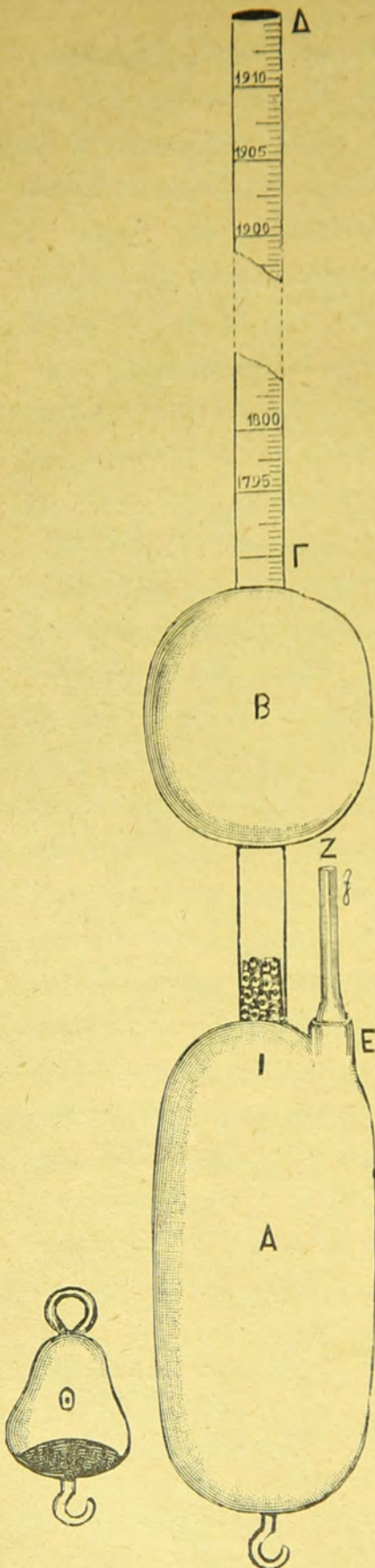
Ὡς γνωστὸν ὑπάρχουσι πάμπολλοι ἐν χρήσει συσκευαὶ πρὸς εὐρεσιν τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῶν ὑγρῶν αἵτινες σύμπασαι ἀνάγονται εἰς τρία εἶδη τὰ πυκνόμετρα, τὰ ἀραιόμετρα καὶ τὴν ὑδροστατικὴν ζυγόν· εἰς τὰ μὲν πρῶτα, ἐν οἷς τὸ βᾶρος εὐρίσκεται διὰ ζυγίσεως ἐντὸς χημικῆς ζυγοῦ ὠρισμένου τοῦ ὑγροῦ ὄγκου, κύριον πλεονέκτημα ἔχουσι τὴν ἀκρίβειαν καὶ εὐαισθησίαν (μέχρι 0.00002 διὰ τοῦ τελειότερου τοῦ Sprengel-Ostwald πυκνομέτρου), κύριον δὲ μειονέκτημα πολὺπλοκὸν ἐργασίαν καὶ συνεπῶς ἀπώλειαν χρόνου καὶ δὴ ἐπὶ τοσοῦτον μείζονα ἐφ' ὅσον τελειότερον, ἤτοι ἀκριθέστερον εἶνε τὸ πυκνόμετρον, διὰ τοῦτο εἶνε ἰδίᾳ ἐν χρήσει δι' ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς, σπανιώτερον δὲ ἐν τῇ χημικῇ βιομηχανίᾳ καὶ τῇ ἀναλυτικῇ χημίᾳ· τὰ δὲ δευτέρα, ἤτοι τ' ἀραιόμετρα δίδοντα ἀμέσως τὸ εἰδικὸν βᾶρος διὰ τοῦ μήκους τοῦ ἐν τῷ ὑγρῷ ἐμβαπτιζομένου κανόνος τῆς συσκευῆς, εἶνε τούναντίον ὄργανα λίαν εὐχεροῦς χρήσεως, ἀλλὰ μικρᾶς εὐαισθησίας. Τούτων ὑπάρχουσι πλεῖστα εἶδη δι' εἰδικὰς χρήσεις, ἤτοι πρὸς εὐρεσιν τοῦ εἰδικοῦ βάρους ὠρισμένων ὑγρῶν (οὔρων, γλεύκου, ὀξέων, οἴνοπνεύματος κλπ.) κατεσκευασμένα, ἅτινα ἐπειδὴ περιωρισμένας ἐνδείξεις ἔχουσιν εἶνε πολλῶ εὐαισθητότερα· καὶ τούτων ὅμως ἡ εὐαισθησία ἐξικνεῖται μέχρι ὁρίου ὅπερ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εὐθραύστου τοῦ ὑαλίνου κανόνος, οὗ τὸ πάχος δὲν δύναται νὰ ᾖ κατώτερον ὁρίου τινός. Ἡ ὑδροστατικὴ ζυγὸς κεῖται ἐν τῷ μέσῳ ὡς πρὸς τε τὸ εὐχερὲς καὶ τὴν ἀκρίβειαν, δὲν ἔχει ὅμως εὐρεῖαν ἐφαρμογὴν.

Ἡμεῖς κατεγίναμεν εἰς τὴν κατασκευὴν συσκευῆς, ἥτις εἰ δυνατόν πρὸς τὸ ταχὺ καὶ εὐχρηστον τοῦ ἀραιομέτρου νὰ συνέδῃ τὴν

εὐαισθησίαν τοῦ πυκνομέτρου· ἵνα τοῦτο κατορθώσωμεν, ἐσκέφθημεν ν' ἀντικαταστήσωμεν τῶν ἀραιομέτρων τὸν ὑάλινον κανόνα, διὰ μεταλλίνου, ἀλλ' οὗτος θὰ προσεβάλλετο καθὸ μεταλλινὸς ἐκ τῶν πλείστων ὑγρῶν ἐν οἷς θὰ ἐνεβαπτίζετο· ἵνα καὶ τοῦτο ἀποφύγωμεν, κατεσκευάσαμεν τὴν ἡμετέραν συσκευὴν οὕτως ὥστε τὸ ὑγρὸν, οὕτινος τὸ εἰδικὸν βᾶρος ζητεῖται, νὰ ἐγκλείεται ἐν τῇ συσκευῇ, ἡ δὲ συσκευή, νὰ ἐμβαπτίζεται πάντοτε ἐντὸς ἀπεσταγμένου ὕδατος¹. Ὡς ἐκ τῆς ἄκρας ὁμῶς αὐτῆς εὐαισθησίας ἡ συσκευὴ αὕτη ἡμῶν, ἦν ἀραιομετρικὴν ζυγὸν ἐκαλέσαμεν, θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ δι' ὑγρά μόνον ὧν τὸ εἰδικὸν βᾶρος μεταξὺ λίαν στενῶν ὁρίων περιέχεται, τοῦ μεταλλίνου σωλῆνος μὴ δυναμένου νὰ καταλάβῃ λίαν μέγα μῆκος. Ἴνα τοῦτο τὸ μειονέκτημα ἀποφύγωμεν καὶ ἵνα μία μόνη συσκευὴ ἐξαρκῆ διὰ πάντοτε εἰδικῶν βάρους ὑγρά, κατεσκευάσαμεν διαφόρους μικρὰς ὑάλινας σφαίρας ἡρματισμένας δι' ὕδραργύρου καὶ ὧν τὸ βᾶρος μετὰ μεγίστης ἀκριθείας ἐντὸς ὕδατος 15⁰ προσδιορισθὲν εἶνε τοιοῦτον, ὥστε προστιθεμένων τῶν σφαιρῶν τούτων νὰ καταβιβάζωνται αἱ ἐνδείξεις τοῦ κανόνος τῆς συσκευῆς κατὰ 0,1 0,2 0,5 κλπ.

Ἡ συσκευὴ συνίσταται ἐξ ὑάλινου κυλίνδρου Α (βλ. σχῆμα) περιεκτικότητος 10 κ. ἐκτοστῶν, φέροντος στόμιον Ε ὅπερ κλείεται διὰ τριχοειδοῦς σωλῆνος ΕΖ περὶ τὴν βάσιν ἐσφυρισμένου· ὁ κύλινδρος φέρει πρὸς τούτοις κάτωθεν μὲν ὀδόντα Η πρὸς ἐξάρτησιν τῶν ρηθεισῶν ὑάλινων σφαιρῶν, ἄνωθεν δὲ ὑάλινον καταλλήλως διὰ μολυβδίνων χόνδρων ἡρματισμένον σωλῆνα Ι ἀπολήγοντα εἰς ὑάλινην κενὴν σφαῖραν Β χρησιμεύουσαν ὡς πλωτῆρα· ἐπὶ ταύτης ὑπάρχει συντετηγμένος ἐξ ἀργιλίου κανὼν ΓΔ μήκους 25 περίπου ἐκτοστῶν καὶ πᾶχος περίπου 1 χστμ. διηρημένος διὰ μελανῶν γραμμῶν εἰς 200 ὑποδιαίρεσεις μεταξὺ τοῦ 1,800—1,900 περιλαμβανομένης, ὧν ἐκάστη ἀντιστοιχεῖ εἰς 0.0005· ἐντεῦθεν ἡ συσκευὴ αὕτη εἶνε κεκανονισμένη διὰ νὰ δεικνύῃ τὸ εἰδικὸν βᾶρος ὑγρῶν μεταξὺ 1,800—1.900 μὲ εὐαι-

¹ Τὸ σύστημα τοῦ νὰ περιέχεται τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν ὑγρὸν ἐν αὐτῇ τῇ συσκευῇ ἐφηρμόσθη ἤδη εἰς τι ἀραιοπυκνόμετρον κληθέν, ἀλλὰ ἡ συσκευὴ αὕτη, μὴ φέρουσα μεταλλινὸν κανόνα οὔτε κλείουσα διὰ τριχοειδοῦς σωλῆνος, εἶνε ἥκιστα εὐαίσθητος, ἔχουσα τὴν εὐαισθησίαν τῶν κοινοτέρων ἀραιομέτρων, σκοπεῖ δὲ ἀποκλειστικῶς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ εἰδικῶν βάρους ὑγρῶν ἐξ ὧν δὲν ὑπάρχει μεγάλη ποσότης.

σθησίαν 0.0002, καθ' ὅσον δυνάμεθα διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ νὰ ὀρίσωμεν τὸ μεταξὺ δύο προσεχῶν ὑποδιαίρέσεων εἰς 0.0002 ἀντιστοιχοῦν διάστημα· ἡ αὐτὴ συσκευὴ δύναται ὡς ἐρρήθη νὰ χρησιμεύσῃ καὶ δι' ὑγρὰ μικροτέρου εἰδικοῦ βάρους προστιθεμένων τῶν μικρῶν ὑαλίνων σφαιρῶν Θ, ὧν ἐκάστη ἐντὸς ὕδατος ἀπεσταγμένου 15 βαθμῶν ἐζυγισμένη μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν ἔχει βᾶρος 1 γραμμ. 2, 3, 5 κτλ. οὕτως ὥστε ἐπειδὴ ἡ συσκευὴ περιλαμβάνει δέκα κυβικὰ ἑκατοστά, ἐκάστη τῶν σφαιρῶν τούτων προστιθεμένη εἰς τὴν συσκευὴν καταβιβάζει τὰς ἐνδείξεις τοῦ κανόνος κατὰ 0.1, 0.2, 0.3, 0.5, κτλ.

Πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ εἰδικοῦ βάρους ὑγροῦ τινός, ἐκπωματίζομεν τὸν κύλινδρον Α καὶ πληροῦμεν αὐτὸν διὰ τοῦ ὑγροῦ. Ἡ πλήρωσις γίνεται καλλίτερον ἀναρροφωμένου τοῦ ὑγροῦ διὰ σίφωνος (πιπέττας) εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὀπίου συνδέεται διὰ καουτσούκ μικρὸς κατ' ὀρθὴν γωνίαν καμπτόμενος καὶ εἰς τριχοειδῆ ἀπολήγων σωλὴν ὑαλίνος, δυνάμενος εὐκόλως νὰ εἰσέρχεται διὰ τοῦ στομίου Ε τῆς συσκευῆς· ἀφοῦ ὑπερπληρώσωμεν τὸν κύλινδρον Α διὰ τοῦ ὑγροῦ προσαρμόζομεν ταχέως τὸν τριχοειδῆ ΕΖ δι' οὗ τὸ ὑγρὸν πιεζόμενον ἀναβλύζει μέχρι τοῦ ἀκροτάτου σημείου Ζ, ἐξ οὗ διὰ μικροῦ τεμαχίου διηθητικοῦ χάρτου ἀναρροφῶμεν μικρὰν ὑγροῦ ποσότητα μέχρις οὗ ἡ ἐπιφάνεια τούτου κατέλθῃ μέχρι τοῦ περιτὰ 2 χστμ. κατωτέρω καὶ διὰ χαραγμῆς ἐσημειωμένου

σημείου ζ, μέχρι τοῦ ὁποῦ πεπληρωμένος ὁ κύλινδρος περιλαμβάνει 10 κ. ἐκ· διὰ τῆς τοιαύτης κατασκευῆς ἔχομεν πάντοτε τὴν συσκευὴν πληρώσει διὰ τοῦ αὐτοῦ πάντοτε ἀκριβῶς ὄγκου ὑγροῦ· τὸ μεταξὺ τῶν σημείων ζ καὶ Ζ πλήρες ἀέρος μικρὸν διάστημα χρησιμεύει ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν συγκοινωνίαν τοῦ ἐν τῇ ἀραιομετρικῇ ζυγῷ ὑγροῦ καὶ τοῦ ὕδατος ἐν ᾧ αὕτη ἐμβραπτίζεται.

Τὴν συσκευὴν οὕτω πληρωθεῖσαν, ἀφοῦ διὰ καθαροῦ λεπτοῦ ὑφάσματος σπογγίσωμεν ἐκ τῶν τυχόν ἐπ' αὐτῆς ὑπαρχόντων σταγονιδίων ὑγροῦ, ἐμβραπτίζομεν ἐντὸς κυλίνδρου ὑψηλοῦ ὑαλίνου πλήρους ὕδατος ἀπεσταγμένου 15° , ἐὰν τὸ ὑγρὸν ἔχῃ ὑψηλοτέραν τῶν 15° θερμοκρασίαν τότε συστελλόμενον καταβαίνει κάτωθεν τοῦ σημείου ζ· ἀφίνομεν 2-3 λεπτὰ νὰ λάβῃ τὴν θερμοκρασίαν τῶν 15° , ἐξάγομεν τὴν ὅλην συσκευὴν μετὰ προσοχῆς, ἐκποματίζομεν τὸν κύλινδρον Α, προσθέτομεν 1-2 σταγόνας ἐκ τοῦ ὑγροῦ μέχρις οὗ ὑπερπληρωθῇ, προσαρμόζομεν τὸν τριχοειδῆ πληροῦντες ἀκριβῶς ὡς ἄνω περιεγράφη μέχρι τοῦ σημείου ζ· ἤδη καὶ τὸ ἐν τῷ κυλίνδρῳ ὑγρὸν ἔχει τὴν θερμοκρασίαν τῶν 15° , διὰ τοῦτο μετὰ προσοχῆς ἐμβραπτίζοντες ἀφίνομεν τὴν συσκευὴν ἀφοῦ ὁ κανὼν βυθισθῇ ὀλίγον τι κατωτέρω τοῦ σημείου εἰς ὃ τὸ πρῶτον ἐβυθίσθη καὶ ἀναγινώσκομεν ἀμέσως ἐπὶ τοῦ κανόνος τὸ εἰδικὸν βᾶρος τοῦ ὑγροῦ.

Ἡ ἐκκένωσις τοῦ κυλίνδρου κατόπιν γίνεται ταχίστη διὰ τοῦ σίφωνος ὃν περιεγράψαμεν, ἐπίσης καὶ ὁ καθαρισμὸς καὶ ἡ ξήρανσις αὐτοῦ, πληρουμένου κατ' ἀρχὰς δι' ὕδατος εἶτα δὲ ἀναταρασσομένου μετ' ὀλίγων σταγόνων οἰνοπνεύματος καὶ τέλος αἰθέρος, μεθ' ὃ θερμαινομένου πλησίον φλογὸς ἐνῶ συγχρόνως διὰ ξηροῦ ὁμοίου σίφωνος φυσῶμεν διὰ τοῦ στόματος ἢ διὰ φουσητήρος ἀέρα· ἡ ξήρανσις οὕτω τελειοῦται ἐντὸς 3-4 λεπτῶν.

Τὴν ἀκρίθειαν τῆς συσκευῆς πολλαχῶς ἐπιστώσαμεν κατασκευάσαντες ἐκ χημικῶς καθαροῦ, δι' ἐπανειλημμένης ἀνακρυσταλλώσεως παρασκευασθέντος, μαγειρικοῦ ἁλατος, ὠρισμένης πυκνότητος διαλύσεις, ὧν ἐζήτησαμεν τὸ εἰδικὸν βᾶρος καὶ εὔρομεν τοῦτο ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ μὲ τὸ εἰς ἀκρίβειν πίνακας ἐσημειωμένον· ὁμοίως ἐκάμαμεν δοκιμὰς ἐκ παραλλήλου μὲ πυκνόμετρον Sprengel-Ostwald καὶ ἡ ὁμοφωνία ἐδείχθη ὁμοίως πλήρης.

Ἐν τέλει σημειοῦμεν ὅτι ἀπεφασίσσαμεν νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνα-

κοίνωσιν ταύτην πεισθέντες ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἅτινα ἡ συσκευὴ ἡμῶν παρέσχε κατὰ τὰς ὑπ' ἐμοῦ καὶ ὑπὸ ἄλλων πλείστων κυρίων ἐν τῷ χημείῳ γενομένας βασάνους, ὅτι ἀνταποκρίνεται τελείως εἰς τὰ θεωρητικῶς πρότερον προβλεφθέντα πλεονεκτήματα, ὧν τὰ κυριώτερα συνοψίζονται ἐν ταῖς ἐξῆς·

1) Παρέχει μεγάλην εὐαισθησίαν καὶ ἀκρίβειαν οἷαν τὰ εὐαισθητότερα καὶ ἀκριβέστερα τῶν πυκνομέτρων.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι διὰ τῆς ἀνωτέρω περιγραφείσης συσκευῆς ἡ εὐαισθησία αὐτῆς ἐξικνουμένη εἰς 0.0002 ἀνωτέρα τῆς εὐαισθησίας παντὸς καὶ τοῦ τελειοτέρου εἰδικοῦ ἀραιομέτρου, εἶνε κατωτέρα τῆς τοῦ πυκνομέτρου Sprengel-Ostwald ὅπερ θεωροῦμεν τὸ κράτιστον καὶ ἥτις ἀνέρχεται εἰς 0,00002, ἀκρίβεια ἥτις μόνον δι' ἐπιστημονικὰς καθαρῶς ἐργασίας ἐνίοτε δύναται ν' ἀπαιτηθῆ, οὐχ ἥττον δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν καὶ τὴν εὐαισθησίαν τούτου, ἀπλῶς κατασκευάζοντες τὸν κύλινδρον Α μεγαλείτερον· διότι διπλασιαζομένου, τριπλασιαζομένου κτλ. τοῦ κυλίνδρου, διπλασιάζεται, τριπλασιάζεται κτλ. καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἐμβαπτιζομένου τοῦ κανόνος μέρους ¹, ἐπομένως ἡ συσκευὴ καθίσταται διπλασίως τριπλασίως κτλ. εὐαίσθητος.

2) Ἀπαιτεῖ μικρὰν ποσότητα ὑγροῦ καὶ μικρὸν σχετικῶς χρόνον δι' ἕκαστον προσδιορισμὸν (10 περίπου λεπτά διὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ εἰδικοῦ βάρους, τὸν καθαρισμόν καὶ τὴν ξήρανσιν τῆς συσκευῆς, ἀντὶ 2-3 ὥρῶν ὡς ἀπαιτοῦσι τὰ εὐαίσθητα πυκνόμετρα).

3) Μία συσκευὴ ἐπαρκεῖ δι' ὑγρὰ παντὸς εἰδικοῦ βάρους.

4) Ἐπηρεάζεται πολὺ ὀλιγώτερον τῶν λοιπῶν ὁμοίων συσκευῶν ὑπὸ τῆς θερμοκρασίας, ἥτις μάλιστα καὶ ἐντελῶς δύναται νὰ μὴ ληφθῆ ὑπ' ὄψει προκειμένου, ὡς συνήθως, περὶ διαφορᾶς ὀλιγίστων

¹ Διότι ἡ συσκευὴ περιέχουσα ὕδωρ ἀπεσταγμένον 10 κ. ἐκ. ἦτοι φέρουσα βάρους 10 γραμμαρίων βυθίζεται μέχρι τοῦ σημείου τοῦ κανόνος τοῦ φέροντος τὸν ἀριθμὸν 1.000· ἐὰν ἤδη ἀντὶ ὕδατος ἔχομεν ὑγρὸν εἰδικοῦ βάρους 1+α τότε τὸ ἐν τῷ κυλίνδρῳ ὑγρὸν θὰ ἔχῃ βάρους κατὰ 10α μείζον ἢ ὅτε ἦτο δι' ὕδατος πεπληρωμένος ὁ κύλινδρος, ὁ δὲ κανὼν θὰ βυθισθῆ κατὰ ν γραμμάς· ἐὰν ὁμοίως ὁ κύλινδρος περιελάμβανεν 20 κ. ἐκ. τότε διὰ τὸ αὐτὸ ὑγρὸν τοῦ εἰδικοῦ βάρους 1+α, ἡ συσκευὴ θὰ ἐβάρυνεν ἐπὶ πλέον κατὰ 20α ἦτοι κατὰ τὸ διπλάσιον, ἐπομένως καὶ ὁ κανὼν θὰ ἐβυθίζετο κατὰ 2ν γραμμάς ἦτοι κατὰ τὸ διπλάσιον.

βαθμῶν, ιδίως δὲ δι' ὑγρά, ὧν ὁ συντελεστῆς τῆς διαστολῆς εἰς τὴν θερμοκρασίαν ἐκείνην δὲν διαφέρει ὑπερβολικῶς τοῦ τοῦ ὕδατος· τοῦτο συμβαίνει διότι ἐνῶ ὑπὸ τῆς θερμότητος διαστέλλεται τὸ ὑγρὸν οὔτινος προσδιορίζεται τὸ εἰδικὸν βάρος, διαστέλλεται καὶ τὸ ὕδωρ ἐν ᾧ ἡ συσκευή· ἐπομένως οὐχὶ ὁλόκληρος ὁ τῆς διαστολῆς τοῦ ὑγροῦ συντελεστῆς — ὡς συμβαίνει εἰς τὰς ἄλλας συσκευάς — ἀλλ' ἡ διαφορὰ τοῦ συντελεστοῦ τούτου ἀπὸ τοῦ συντελεστοῦ τῆς διαστολῆς τοῦ ὕδατος, προκαλεῖ τὸ ἐκ τῆς μεταβολῆς τῆς θερμοκρασίας λάθος, ὅπερ οὕτως ἔσται ἐλάχιστον.

5) Οὐδόλως ἐπηρεάζεται ὑπὸ τοῦ τριχοειδοῦς, καθ' ὅσον, ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς μετάλλινος κανὼν ἐμβαπτίζεται εἰς ὕδωρ πάντοτε, ὁ συντελεστῆς τοῦ τριχοειδοῦς παραμένει ὁ αὐτὸς καὶ δύναται κατὰ συνθήκην κατὰ τὴν ῥύθμισιν τῆς συσκευῆς νὰ λαμβάνεται πάντοτε ὑπ' ὄψει ἢ νὰ μὴ λαμβάνεται.

Κ. Δ. Ζέγγελης

ΑΙ ΕΞ ΑΙΜΑΤΟΣ ΒΡΟΧΑΙ

(*Ανεκοινώθη ἐν συνεδριάσει τοῦ Φυσιολογικοῦ τμήματος τοῦ Συλλόγου τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1892*).

Ὅτε πρό τινας χρόνου ὁ κ. Χελδράιχ ὑποβάλλων τὸ φαινομενολογικὸν δελτίον τοῦ Νοεμβρίου (ὄρα Παρνασσὸν τόμος ΙΔ' σ. 196) μᾶς ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἕνεκα τῆς καλοκαιρίας νέα ἀνεφάνη γενεὰ τοῦ λεπιδόπτερου ἐντόμου τοῦ καλουμένου φαινέσσα τοῦ κάρδου ἢ τῆς φιλακάνθου (*Vanessa cardui*), ἐχάρην διότι καταστρεφομένης νῦν τῆς κάμπης ἕνεκα τοῦ κατόπιν ἐπελθόντος ψύχους, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ππραχθῶσιν αἱ ψυχὰι αἵτινες νὰ ὠστοκήσωσι καὶ οὕτω τὸ ἔαρ οἱ κάρδοι καὶ αἱ κινάραι θὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς αὐτῶν.

Εἶναι δὲ ἀδηφαγώταται αἱ κάμπαι αὗται καὶ ὅταν ἐπέλθωσιν ἐπὶ τοὺς λαχανοκήπους ἀφανίζουσιν αὐτούς. Πρὸ τετραετίας εἰς τοὺς κάτωθεν τοῦ προφήτου Δανιὴλ λαχανοκήπους ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τῇ κοινῶς καλουμένῃ Βούθουλα εἶχεν ἐπέλθει τοσοῦτον σμῆνος ἐξ αὐτῶν ὥστε εἰς πολλῶν στρεμμάτων ἀπόστασιν αἱ κινάραι καταφαγώθησαν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὗται αἱ ὀνάκανθαι.

Ἡ φαινέσσα αὕτη εἶναι ὠραιότατη. Ἐνεκα δὲ τῆς ποικιλίας τῶν χρωμάτων τῆς καὶ τῆς χάριτος μεθ' ἧς ταῦτα εἶναι ἐγκατεσπαρμένα ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτῆς ὀνομάζεται ὑπὸ μὲν τῶν Γάλλων *Belle-Dame*, ὑπὸ δὲ τῶν ἡμετέρων Βασίλισσα. Ὅταν ἐκ τῆς χρυσαλλίδος μεταβάλληται εἰς ψυχὴν καταλείπει ἐρυθρωπὸν ὑγρὸν, ὅταν δὲ πολλὰι τοιαῦται ὁμοῦ ἐκκολαφθῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ὁ τόπος φαίνεται ὡσεὶ ὑπὸ αἵματος ἐστιγμένος. Ἐκ τούτου προῆλθον παρὰ τῷ λαῷ αἱ θρυλούμεναι βροχαὶ τοῦ αἵματος, αἵτινες πολλαχοῦ ἐπροξένησαν δοξασίας λίαν δεισιδαίμονας. Οὕτως ἐν Γαλλίᾳ ἀναφέρονται πολλάκις βροχαὶ αἵματος καὶ στάσεις δὲ τοῦ λαοῦ ἕνεκα τούτου, καὶ μνημονεύεται ἀγαθὸς τις ἱερεὺς καὶ ἐντομολόγος συγχρόνως ὁ πατήρ Πειρέσκ ὅστις τῷ 1608 ἐν Προβηγκίᾳ ἀνακαλύψας κατέδειξεν εἰς τὸ ἀδημονοῦν πλῆθος τὴν αἰτίαν τοῦ μυστηρίου.

Ἐναδιφῶν σημειώσεις λαϊκῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων πρὸ καιροῦ παρ' ἐμοὶ κητακειμένων ἐνεθυμήθην ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν ὑπάρχουσιν αἱ προλήψεις αὗται καὶ μάλιστα πρὸ τετραετίας ὅτε εἶχεν ἐπέλθει τὸ σμῆνος τῶν καμπῶν τούτων ἐνταῦθα εἰς τῶν κηπουρῶν ὅστις εἶχεν ἰδεῖ τὰ στίγματα ταῦτα μοὶ εἶχε προειπεῖ ὅτι θὰ ἔχωμεν προσεχῶς καταστροφάς, διότι ταῦτα προμηνύουσι θεομηνίας· καὶ ἀληθῶς κατὰ σύμπτωσιν τότε ἐπῆλθεν ὁ σεισμὸς τοῦ Αἰγίου. Ἄλλ' ἐν Ἀνάφῃ ἔχουσι περίεργον παράδοσιν περὶ τῶν ἐρυθρῶν τούτων κηλίδων. Ἐπειδὴ ἡ φαινήεσσα αὕτη πλήν τῆς κινάρας κατατρώγει καὶ τὰς ὄνακάνθας,

Φαινήεσσα ἡ τοῦ κάρδου.

φυσικὸν εἶναι τὰ στίγματα ταῦτα τὰ ἐρυθρὰ νὰ ἀναφαίνωνται κυρίως εἰς τὰ παρὰ τὰς ὄνακάνθας μέρη ἢ καὶ ἐπ' αὐτῶν τούτων. Καὶ δὴ ἐν Ἀνάφῃ διηγοῦνται ὅτι τοῦτο προέρχεται ἐξ ἀναμνήσεως τοῦ παθήματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτε ἐπὶ πώλου ὄνου εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἄγοντος δηλαδὴ αὐτοῦ τὴν ὁδὸν ὁ ἐπὶ οὐ ἐκάθητο ὄνος ἠθέλησεν εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς παραστρατίσας νὰ γευθῇ τῶν ὄνακάνθων, ἐκεῖ δὲ ἐν τῷ πλήθει αὐτῶν ἐσχίσθησαν ἐκ τῶν ἀκανθῶν οἱ πόδες τοῦ Κυρίου καὶ σταγόνες αἵματος θείου ἐκάλυψαν τὰ φυτά, ἅπερ ἀμέσως ἀπέβαλον τὰ φύλλα. Οἱ Ἀναφαῖτοι δηλονότι βλέποντες

τάς ὀνακάνθας γυμνάς φύλλων συγχρόνως μετὰ τῶν ἐρυθρῶν κηλίδων, οὕτως ἐξηγοῦσι τὸ γεγονός. Προσθέτουσι δὲ ὅτι τὸ ἔτος καθ' ὃ ἀναφαίνονται αἱ κηλίδες τοῦ αἵματος, ἅς καὶ αἶμα τοῦ Χριστοῦ καλοῦσιν, ἀφορία καὶ δυστυχία θὰ ἐπιπέσῃ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν καὶ τελοῦσι δεήσεις καὶ λιτανείας πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κακοῦ.

Δὲν ἐθεώρησα ἄσκοπον νὰ ἀνακοινώσω τὴν μικρὰν ταύτην σημείωσιν εἰς τὸ ἡμέτερον τμήμα.

Μ. Π. Λάμπρος

Α Μ Υ Δ Ω Ν

(Ἀνεκοινώθη ἐν συνεδριάσει τοῦ Φιλολογικοῦ καὶ Ἀρχαιολογικοῦ τμήματος)

Ἡ Ἀμυδών, παναρχαιοτάτη μικρὰ καὶ ὄχυρὰ πόλις τῶν Παίωνων, ἔκειτο ὅπου σήμερον τὸ μικρὸν χωρίον Ἀματόβου, ἀκριβῶς εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Ἀματόβου, ὅστις εἶναι ὁ δεῦτερος ἀπὸ Θεσσαλονίκης ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀξιοῦ καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, ὅπου κεῖται ἡ μεγάλη Τοῦμπα.

Ἡ Ἀμυδὼν ἐφύλαξε τὸ ἀρχαῖον ὄνομα παρεφθαρμένον καὶ μὲ κατάληξιν σλαυϊκὴν. Περὶ αὐτῆς ὀλιγίστας ἔχομεν μαρτυρίας τοῦ Ὀμήρου (Ἰλ. Β, 849. Π, 288) καὶ τῶν σχολιαστῶν αὐτοῦ, καὶ τοῦ Στράβωνος (Ζ', 330 ἀπ. 20.23). Μνημονεύουσι δ' αὐτῆς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Πέπλῳ (42) καὶ ὁ Στέφανος ὁ Βυζάντιος (ἐν λ.).

Ἡ τοῦ Στράβωνος μαρτυρία ἔχει ὡς ἔπεται :

« Ἐπικεῖται δὲ τῷ ποταμῷ τούτῳ (Ἀξιῷ) χωρίον ἐρυμνόν, ὃ νῦν μὲν καλεῖται Ἀβυδῶν Ὅμηρος δὲ Ἀμυδῶνα καλεῖ καὶ φησι τοὺς ἀγκυλοτόξους Παίονας, ἐντεῦθεν εἰς Τροίαν ἐπικούρους ἔλθειν».

Τὰ δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ γεωγράφου μνημονευόμενα ὁμηρικὰ ἔπη ἔχουσιν ὧδε :

αὐτὰρ Πυραΐχμης ἄγε Παίονας ἀγκυλοτόξους,
τηλόθεν ἐξ Ἀμυδῶνος ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρυρέοντος,
Ἀξιοῦ οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶαι

(Ἰλ. Β, 848—850).

καί :

καὶ βάλε Πυραΐχμην, ὃς Παίονας ἵπποκορυστὰς
ἦγαγεν ἐξ Ἀμυδῶνος ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρυρέοντος
τὸν βάλε δεξιὸν ὄμον κτλ.»

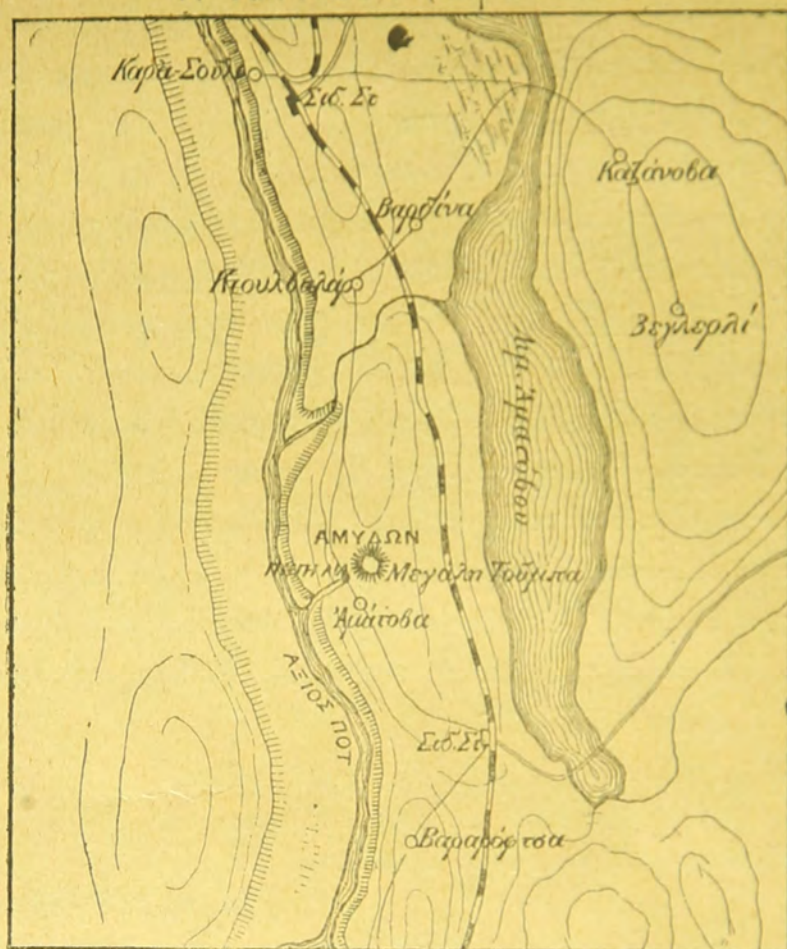
(Ἰλ. Π. 287 κέ.)

Κατὰ τὰ ὁμηρικὰ λοιπὸν ἔπη ἡ Ἀμυδὼν ἔκειτο μακρὰν παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν, ὅποθεν ἐξεστράτευσαν οἱ ἀγκυλότοξοι Ἀμυδῶνες, περιγράφουσι δὲ καὶ τὸν Ἀξιόν, οὗτινος τὸ κάλλιστον ὕδωρ διαχέεται ἐπὶ τὴν γῆν (οὗ κάλλιον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶαν). Τὸ χωρίον

ἐνταῦθα φαίνεται σκοτεινόν, διότι διάχυσιν τοῦ ὕδατος δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ μόνον ἐν ὑπερχειλίσει, ὅποτε τὸ κάλλιστον τοῦ Ἄξιου ὕδωρ διαχέεται ἐπὶ τὴν γῆν. Ἐνῶ διὰ τοῦ ἐπιθέτου εὐρυρέοντος ὁ ποιητὴς λέγει καὶ ἐννοεῖ τὴν εὐρείαν αὐτοῦ κοίτην.

Τὴν δυσχέρειαν ταύτην τῆς ἐρμηνείας διορῶν ὁ γεωγράφος προέτεινε διόρθωσιν τοῦ στίχου, ὡς μανθάνομεν ἐκ τοῦ ἐπιτομέως αὐτοῦ.

Ἡ ΑΜΥΔΩΝ (Ἀμάτοβα)

0,005 = 1000 Μέτρα.

ὑπὸ Μ.Χ.

« Ἄλλ' ἐπεὶ ὁ μὲν Ἄξιός θολερός ἐστι, κρήνη δέ τις ἐξ Ἀμυδῶνος ἀνίσχουσα καὶ ἐπιμιγνυμένη αὐτῷ καλλίστου ὕδατος, διὰ τοῦτο τὸν ἐξῆς στίχον « Ἄξιου οὐ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται Αἴαν » μεταγράφουσιν οὕτως :

« Ἄξιου ᾧ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται Αἴης » οὐ γὰρ τὸ Ἄξιου ὕδωρ κάλλιστον τῇ πηγῇ ἐπικίδναται, ἀλλὰ τὸ τῆς πηγῆς τῷ Ἄξιῳ ».

Εἰς τὸν Στράβωνα δὲ ἀναφέρεται καὶ ὁ ὑπομνηματιστὴς τοῦ Ὀμήρου Εὐστάθιος, σημειούμενος ταῦτα εἰς Ἰλιάδ. Β, 350 :

« Ἐν δὲ τῷ ἐπικίδναται αἶη ἢ αἶαι (διττῶς γὰρ ἡ γραφή) αἶαν τινὲς οὐ τὴν γῆν ἐνόησαν, ἀλλὰ τινα πηγὴν, ὡς δῆλον ἐξ ὧν ὁ γεωγράφος φησί, λέγων ὅτι ἡ παρ' Ὀμήρῳ Ἀμυδῶν Ἀβυδῶν ὕστερον ἐκλήθη, κατεσκάφη δέ. Πηγὴ δὲ πλησίον Ἀμυδῶνος Αἶα καλουμένη καθαρῶτατον ὕδωρ ἐκιδιδούσα εἰς τὸν Ἀξιόν, ὃς ἐκ πολλῶν πληρούμενος ποταμῶν θολερὸς ῥέει κτλ. Φαύλη οὖν, φησὶν, ἡ φερομένη γραφή « Ἀξιοῦ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶη », ὡς δηλαδὴ οὐ τοῦ Ἀξιοῦ ἐπικιδνάντος τὸ ὕδωρ τῇ πηγῇ, ἀλλὰ τ'ἀνάπαλιν.» — Ὅθεν κατὰ τὸν Στράβωνα τὸ τῆς πηγῆς Αἶας ὕδωρ καθαρῶτατον ὃν ἐπικίδναται τῶν θολερῶν ὑδάτων τοῦ Ἀξιοῦ.

Ὅστις ἀνέγνωσε τὰ ἔπη ἐκεῖνα τοῦ Ὀμήρου καὶ εὗρέθη ἐπὶ τῆς μεγάλης Τούμπας τοῦ Ἀματόβου θὰ ἐθαύμασε βεβαίως τὴν ἀκριβεστάτην καὶ λεπτὴν περιγραφὴν τοῦ Ὀμήρου, ὅστις φαίνεται ὅτι ἔγραψεν ὅσα ὁ ἴδιος διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του παρετήρησεν.

Ὁ Ὀμηρὸς ὁμοίαν καὶ σχετικὴν περιγραφὴν κάμνει καὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Τιταρησίου (Ἐηριαῖ) ποταμοῦ εἰς τὸν Πηνεῖον. Διὰ τῆς κοίτης τοῦ Τιταρησίου διοχετεύονται τὰ ὕδατα τῆς παρὰ τὴν Μιλοῦναν μεγάλης πηγῆς, ἣτις Μάτ' λέγεται σήμερον (Καρὰ-δερεῖ). Ἐκεῖ ἡ τῶν διαυγῶν ὑδάτων τῆς πηγῆς Μάτ' ἀνάμιξις μετὰ τῶν θολῶν τοῦ Πηνεῖου γίνεται ἡσύχως, ὥστε ἐπ' ἀρκετὴν ἔκτασιν τὰ δύο ρεύματα διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων, ὁ δὲ Ὀμηρὸς μνημονεύων τοῦ Τιταρησίου λέγει (Ἰλ. Β. 751) :

οἱ τ' ἀμφ' ἱμερτὸν Τιταρήσιον ἔργ' ἐνέμοντο,
 ὃς ῥ' ἐς Πηνεῖον προῖε καλλίρροον ὕδωρ,
 οὐδ' ὃ γε Πηνεῖῳ συμμίσγεται ἀργυροδίη,
 ἀλλὰ [τά μιν καθύπερθεν] ἐπιρρέει ἡὔτ' ἔλαιον.

Ἐὰν ἐπισκεφθῇ τις τὸ Ἀμάτοβον καὶ ἀνέλθῃ ἐπὶ τῆς μεγάλης Τούμπας θὰ παρατηρήσῃ τὴν πλησίον αὐτῆς ὠραίαν πηγὴν Αἶαν, τῆς ὁποίας τὰ καθαρὰ νάματα χυνόμενα μετὰ τινος ὀρμῆς εἰς τὰ ἤρεμα καὶ θολὰ τοῦ Ἀξιοῦ ὕδατα τὰ διαχωρίζουν καὶ ἐπ' ἀρκετὴν ἔκτασιν φαίνονται ὡς νὰ ἐπιπλέουν κεχωρισμένα τῶν θολῶν τοῦ Ἀξιοῦ.

Ἐντὸς τῶν Τεμπῶν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐξόδου πρὸς τὴν θάλασσαν, ἀπὸ τῶν ἀποκρήμων πλευρῶν τῆς Ὀσσης δεξιὰ τῆς ὁδοῦ ἐξέρχεται

μεγάλη ποσότης ὕδατος καθαρῷ καὶ διαυγοῦς. Τὰ κυανᾶ τῆς πηγῆς ταύτης ὕδατα διερχόμενα ὑπὸ γέφυραν χύνονται ἀμέσως εἰς τὸν Πηνειὸν καὶ κατὰ τὴν ἔκφρασιν περιηγητοῦ τινός (τοῦ Dodwell) ἀπαξιῶσι ν' ἀναμιχθῶσι μετὰ τῶν θολῶν ὑδάτων τοῦ Πηνειοῦ.

Ὁ πολὺς Κεῖπερτ εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς του χάρτας τοποθετεῖ τὴν Ἀμυδῶνα εἰς τὴν αὐτὴν περίπου θέσιν τοῦ Ἀματόβου, ἀλλ' ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἀξιῶ, ὅπερ σφαλερὸν. Ὁμοίως ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἀξιῶ τοποθετεῖ καὶ ὁ Δήμιτσας ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ γεωγραφίᾳ τῆς Μακεδονίας τὴν Ἀμυδῶνα, παρὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Γκράτσκον, ὅπου ὁ Ἐριγὼν ποταμὸς συμβάλλει τῷ Ἀξιῶ, εἰς τὴν θέσιν δηλαδὴ τοῦ βυζαντινοῦ φρουρίου Προυσάκου.

Μ. Χρυσόχοος.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΑΓΝΩΡΙΣΘΕΝΤΟΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΙΕΡΑΠΥΤΝΗΣ

Κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν τῇ Revue Numismatique τῶν Παρισίων¹, μετὰ ταῦτα δ' ἐν τῷ συγγράμματί του περὶ Κρήτης² ὁ κ. I. Σβορώνος ἐδημοσίευσεν νόμισμά τι χαλκοῦν, περιγράφων αὐτὸ ὡς ἐξῆς·

Ἐμπροσθεν. Κεφαλὴ θεᾶς πρὸς δεξιὰ.

Ἵπισθεν. Π—Α Φοῖνιξ.

Ἐπιτρέξας δὲ εἰς ὅσας Κρητικὰς πόλεις εὔρεν ἐν τοῖς Λεξικοῖς ἀρχομένας διὰ τῶν στοιχείων ΠΑ, ἦτοι τὴν Πάλλαν, τὸν Πάνορμον, τὴν Πάννοναν, τὸ Παντομάτριον καὶ τὴν Παραισόν, ἀποδίδει τέλος τὸ ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ νόμισμα εἰς τὴν Πάννοναν, πόλιν ἀναφερομένην ὑπὸ μόνου τοῦ Πτολεμαίου.³ Ὑποθέτων δὲ ὅτι καὶ τὸ χωρίον τοῦ Σκύλακος⁴ «πρὸς βορέαν ἄνεμον ὄρος Κάδιστον καὶ λιμὴν ἐν αὐτῷ Ὀλοῦς καὶ Παν. . .» αὐτὴν ταύτην δηλοῖ, ἐπιχειρεῖ νὰ συμπληρώσῃ αὐτὸ διὰ τῶν λέξεων «καὶ Πάν(νονα πόλις)» καθόσον μάλιστα, προσθέτει, ἡ γεωγραφικὴ θέσις πρὸς βορέαν ἄνεμον (τῆς Λυττοῦ) συμφωνεῖ πρὸς τὴν θέσιν ἣν ὁ Πτολεμαῖος ὀρίζει διὰ τὴν Πάννοναν.

Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ἀπόδοσις εἶνε ἐσφαλμένη, διότι, ἐὰν παρατηρήσῃ τις μετ' ἐπιμελείας τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ ἐν λόγῳ νομίσματος τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Σβορώνου ἐν τῷ συγγράμματί του ἀπεικονιζομένου,⁵ τοῦτο δὲν εἶνε Π ἀλλὰ Ι, ὡς καθαρῶς φαίνεται ἐν τῷ ἐξῆς καθ' ὅλα ὁμοίῳ νομίσματι τῆς συλλογῆς μου.

Ἐμπροσθεν. Κεφαλὴ γυναικὸς πρὸς δεξιὰ.

Ἵπισθεν. Ι—Α Φοῖνιξ.

¹ 1888. σελ. 370. Πίν. XVII. ἀρ. 6.

² Numismatique de la Crète ancienne. 1890. σελ. 252, ἀρ. 1. Πίν. XXII ἀρ. 33.

³ III, 17, 10.

⁴ Περίπλους, σελ. 47.

⁵ Πίναξ XXII ἀρ. 33.

Ἄφ' οὐ δέ, ὡς γίνεται σαφές ἐκ τοῦ ἐνταῦθα δημοσιευομένου νομίσματος, δὲν εἶνε ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένον ΠΑ, ἀλλὰ ΙΑ, αὐτοδηλως πίπτει ἡ ὀρθότης τῆς εἰς τὴν Πάννοναν ἀποδόσεως, καὶ πρέπει νὰ ζητήσωμεν ἀλλαχοῦ τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἣτις νομίζω ἀδιστακτως ὅτι εἶναι ἡ τῆς Κρήτης Ἰεράπυτνα. Καὶ πρὸς μείζονα ἐνδειξιν τοῦ ἀσφαλοῦς τῆς τοιαύτης ἀποδόσεως παραθέτω τὸ σχέδιον ἐτέρου χαλκοῦ προσομοίου νομίσματος τῆς συλλογῆς μου, ἐφ' οὗ φέρεται

Ἐμπροσθεν. Κεφαλὴ Διὸς πρὸς ἀριστερά.

Ὅπισθεν. Φοῖνιξ μεταξὺ τῶν γραμμάτων Ι—Α, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει Ἰαρ(άπυτνα).

2

Ὁ δωρικός τύπος ἱερὸς ἀντὶ ἱερὸς εἶναι τόσον γνωστός, ὥστε οὐδεμιᾶς χρῆζει δικαιολογίας. Ἡ Κρητικὴ πόλις ἣν οἱ λοιποὶ Ἕλληνες ἐκάλουν Ἰεράπετραν ἢ Ἰεράπυτναν ἐκαλεῖτο προφανῶς παρὰ τῶν Δωριέων Κρητῶν Ἰαράπετρα ἢ Ἰαράπυτνα. Ἄλλως δὲ τὴν διὰ τοῦ α γραφὴν τοῦ ὀνόματος τῆς Ἰεραπύτνης νομίζω ὅτι εὐκόλως διαβλέπει τις καὶ ἐν τῷ ἐξῆς νομίσματι τῆς Ἰεραπύτνης, ὅπερ φέρει ἀκριβῶς κεφαλὴν Διὸς καὶ φοῖνικα, ὡς τὸ ὑπ' ἀρ. 2 εἰκονιζόμενον.

Ἐμπροσθεν. Κεφαλὴ Διὸς πρὸς ἀριστερά.

Ὅπισθεν. Φοῖνιξ μεταξὺ τοῦ μονογράμματος ΑΡ πρὸς ἀριστερά καὶ ἀκροστολίου πρὸς δεξιὰ.

3

Ἡ μόνη ὀρθὴ καὶ φυσικωτάτη ἄλλως ἀνάλυσις τοῦ μονογράμματος εἶναι ΙΑΡΑΠΥ. Ἀντὶ ταύτης δὲ ὁ κ. Σβορώνος οὐ μόνον ἀνέγνωσεν ΙΡΑΠΥ, ἀλλὰ καὶ, ἀναγκαζόμενος νὰ δικαιολογήσῃ τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ἀνάγνωσιν, κατέφυγεν εἰς εἰκασίαν ἠκιστα πιθανήν. Λέγει δηλαδή, ὅτι, ὡς οἱ Ἰεραπύτνιοι ἠναγκάσθησαν καθόλου ἐνεκεν ἐλλείψεως χώρου ἐπὶ τῶν τοιούτων χαλκῶν νομισμάτων νὰ κάμωσι χρῆ-

σιν μονογράμματος, οὕτω δι' ἔλλειψιν πάλιν χώρου παρέλειψαν τὸ ε¹, ὡς εἰ μὴ ἦτο δυνατόν νὰ συντεθῆ τὸ μονόγραμμα οὕτως ὥστε νὰ μὴ παραλείπηται ἐν τῶν κυριωτάτων ἀκριβῶς πρὸς δήλωσιν τοῦ ὅλου ὀνόματος γραμμάτων.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλως ἢ Πάννονα¹ πρέπει τό γε νῦν ἔχον νὰ διαγραφῆ ἐκ τῆς κρητικῆς νομισματικῆς, διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους.

Ὁ κ. Σβορώνος ἀποδίδει εἰς τὴν Πάννοναν καὶ τὸ ἐξῆς νόμισμα², οὗ δὲν δημοσιεύει καὶ τὸ σχέδιον.

Ἐμπροσθεν. Φοῖνιξ.

Ὅπισθεν. Π—Α Φοῖνιξ.

4

Ἄλλ' ἐξετάσας αὐτὸ ἐπισταμένως, ἀποκείμενον ἐν τῷ ἐνταῦθα Ἐθνικῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ, δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ, ὅτι τὸ πρῶτον γράμμα εἶναι Π, καθόσον τὸ ἀριστερὸν αὐτοῦ σκέλος δὲν φαίνεται, καὶ μάλλον κλίνω νὰ ὑποθέσω ὅτι εἶναι Λ. Ἄλλ' ὅπωςδήποτε ὅμως δὲν ἀνήκει βεβαίως καὶ τοῦτο εἰς τὴν Πάννοναν, καὶ πρέπει νὰ ζητηθῆ ἢ εἰς ἄλλην τῶν Κρητικῶν πόλεων ἀπόδοσις αὐτοῦ.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ τρίτον νόμισμα τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Σβορώνου ἐπίσης εἰς τὴν Πάννοναν ἀποδιδόμενον³ καὶ φέρον φοίνικα ἐκατέρωθεν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιγραφῆς

5

εἶναι περιττὸν νομίζω νὰ προσθέσω τι, ἀφ' οὗ μόνη δικαιολογία τῆς τοιαύτης ἀποδόσεως εἶναι ὁ τύπος τοῦ νομίσματος, ὅστις οὐ μόνον εἶναι κατὰ τ' ἀνωτέρω τύπος νομισμάτων τῆς Ἱεραπύτνης, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις Κρητικαῖς πόλεσιν ἀπαντᾶται.

1. II. Λάμπρος

¹ Σβορώνου Num. de la Crète ancienne σελ. 301.

² Σβορώνου Num. de la Crète ancienne σελ. 252. Ἄρ. 2.

³ Σβορώνου Num. de la Crète ancienne σελ. 252 ἄρ. 3.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΡΙΑ ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

Α'.

Ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν μετοπῶν τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Διὸς παρὰ Πausανίᾳ (Ε', ι', 2) ἡ τετάρτη τῶν ὑπεράνω τῶν θυρῶν τοῦ ναοῦ δηλοῦται διὰ τῶν ἐξῆς: «Ἄτλαντος τὸ φόρημα ἐκδέχασθαι μέλλων (Ἡρακλῆς).» Πρὸ τῆς ἀνευρέσεως τῆς μετόπης ταύτης, ἐν ἔτει 1876, οὐδεὶς προσέκρουσεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ περιηγητοῦ, διότι ὑπέθετον πάντες ὅτι ἐν τῇ ἀπεικονίσει τοῦ δεκάτου ἄθλου τοῦ Ἡρακλέους ἐξέλεξεν ὁ τεχνίτης τὴν στιγμήν καθ' ἣν ὁ ἥρωας μέλλει ν' ἀναδεχθῆ τὸν πόλον, τὸ φορτίον τοῦ Ἄτλαντος. Μετὰ τὴν ἀνεύρεσιν ὁμῶς τῆς μετόπης παρατηρήθη ὑπὸ τοῦ πρώτου περὶ ταύτης πραγματευθέντος Ἐρνέστου Κουρτίου, ὅτι ἡ παράστασις δὲν συνάδει πρὸς τὴν περιγραφὴν τοῦ Πausανίου. Εἶκασε δ' ὅτι ἡ αὐτὸς ὁ περιηγητὴς ἀπροσεκτῆσας ἢ ὑπὸ τοῦ ἐξηγητοῦ παραπλανηθεὶς παρενόησε τὴν παράστασιν, ὑπολαβὼν ὅτι ὁ βαστάζων τὸν πόλον ἦτο ὁ συνήθως οὕτως ἀπεικονιζόμενος Ἄτλας¹. Καὶ μετὰ τὸν Κούρτιον οἱ περὶ τῆς μετόπης ταύτης γράψαντες κατακρίνουσι τὸν Πausανίαν, ὡς ἐσφαλμένως ἐξηγήσαντα τὴν εἰκόνα.

Ἄλλ' ἡ ὁμόφωνος αὕτη κατάκρισις τοῦ Πausανίου ὀφείλεται ἴσως πρὸ πάντων εἰς τὴν προδιάθεσιν, ἣτις ἀπὸ τινος χρόνου καταφανὴς εἶναι παρὰ τοῖς πλείστοις ἀρχαιολόγοις, τοῦ νὰ θεωρῶσι τὸν περιηγητὴν ἢ ὡς ἀπρόσεκτον παρατηρητὴν ἢ ὡς ἐπιπόλαιον καὶ ἄκριτον ἀντιγραφέα τῶν πρὸ αὐτοῦ περὶ τῶν αὐτῶν θεμάτων γραψάντων. Διότι ἄλλως ἄπορον φαίνεται πῶς ὑποστηρίζεται ὅτι ἦτο δυνατόν καὶ αὐτὸς

¹ Ἐν Athen Mitth. 1876 τ. I σ. 209-210.

πολλῶ δὲ μάλλον οἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐξηγηταὶ νὰ περιπέσωσιν εἰς τόσον παχυλὸν σφάλμα. Καίτοι ὑψηλὰ ἐν τῷ τριγλύφῳ τοῦ προνάου ἴστατο ἡ μετόπη καὶ ἡ στέγη τῆς περιστάσεως ἀπεκώλυε τὸ ἄπλετον φῶς, δὲν ἦτο ὅμως τόσον μέγα τὸ ὕψος οὐδὲ τόσον σκοτεινὸς ὁ τόπος τῆς μετόπης, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ Κούρτιος, ὥστε νὰ μὴ διακρίνωνται τὰ χρησιμεύοντα πρὸς χαρακτηρισμὸν τῶν ἀπεικονιζομένων· διότι τότε παντελῶς ἄσκοπος θὰ ἦτο ἡ πλαστικὴ διακόσμησις τοῦ τριγλύφου, ἂν τόσον δυσδιάκριτα ἐμελλε νὰ ᾧσι τὰ ἐν αὐτῷ ἀνάγλυφα. Οἱ ἀρχαῖοι ὅμως, οἱ βλέποντες ἀλώβητον ἐκεῖ ἐπάνω τὴν μετόπην, ἐγνώριζον καλῶς τίς ἦτο ἡ πρὸς τὰριστερὰ γυναικεῖα μορφή καὶ τί ἐποίει, διέκρινον δὲ μακρόθεν ἀπαστράπτοντα τὰ ἐπίχρυσα μῆλα εἰς τὰς προτεταμένας χεῖρας τοῦ Ἄτλαντος. Δὲν ἦτο δυνατὸν λοιπὸν νὰ ὑποθέσωσιν ὅτι οὗτος ὁ πρὸς τὰ δεξιὰ εἰκονιζόμενος ἦτο ὁ Ἡρακλῆς, καὶ ὅτι καίπερ ἔχων εἰς χεῖρας τὰ μῆλα ἐζήτει ν' ἀναλάβῃ τὸ φορτίον τοῦ μέλλοντος νὰ κομίσῃ ταῦτα Ἄτλαντος.

Κατὰ ταῦτα ἄρα οὐδ' ὁ Πausανίας ἐπλανήθη, ἀλλ' ἀκριβῶς ἐδήλωσε τὴν παράστασιν. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ κειμένου καταφαίνεται τοῦτο, ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ λέξις φόρημα σημαίνει οὐχὶ τὸ φορούμενον, ἀλλὰ τὸ φερόμενον. Τόσον λεπτὴ εἶναι ἡ διαφορὰ τῆς σημασίας τῶν δύο τούτων ῥημάτων, ὥστε οὐδαμῶς δύσκολος ἦτο ἡ καταχρηστικὴ χρῆσις τοῦ τε ῥήματος φορέω καὶ τοῦ παραγώγου φόρημα. Ὅθεν οὐχὶ σπανίως ἐγίνετο ἀδιαφόρως χρῆσις καὶ τῶν δύο ῥημάτων ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας. Ὁ Lobeck ἐν Φρυνίχῳ (σ. 585-6) φέρει πολλὰ παραδείγματα ἐν οἷς κεῖται τὸ φέρειν ἀντὶ τοῦ φορεῖν. Δὲν εἶναι δὲ ὀρθὸς ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἐπιτρέπεται μὲν ἡ χρῆσις τοῦ φέρω ἀντὶ τοῦ θαμιστικοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ τούτου ἀντ' ἐκείνου. Τὰ ἐπόμενα ἔπη τῆς Ὀδυσσεΐας (E, 327 κέ.) καταδεικνύουσιν ὅτι ἀδιαφόρως τίθενται καὶ τὰ δύο ῥήματα πρὸς δήλωσιν τῆς αὐτῆς πράξεως :

Τὴν (σχεδίην) δ' ἐφόρει μέγα κῦμα κατὰ ῥόον ἔνθα καὶ ἔνθα.

Ὡς δ' ὅτ' ὀπωρινὸς Βορέης φορέησιν ἀκάνθας...

ὡς τὴν (σχεδίην) ἄμ. πέλαγος ἄνεμοι φέρον ἔνθα καὶ ἔνθα.

Λέγει δ' ὁ Ὅμηρος : «Τόφρα δὲ μ' αἰεὶ κῦμ' ἐφόρει κραιπναὶ τε θύελλαι». (Ὀδ. Ζ, 171)· «σώματα φωτῶν Κύμαθ' ἄλῶς φορέουσι πυρὸς τ' ὀλοοῖο θύελλαι». (Ὀδ. Μ, 67)· καί : θύελλα «φλέγμα κα-

κὸν φορέουσα». (Ἰλ. Φ. 339)· ἀλλ' ὡσαύτως καί: «νέας... ἐπέλασσε φέρων ἄνεμός τε καὶ ὕδωρ». (Ὀδ. Γ, 299)· καί: «τὸν δ' ἄρα δεῦρ' ἄνεμός τε φέρων καὶ κῦμα πέλασσεν». (Ὀδ. Ε, 111)· καί: τοὺς δ' ἄελλαι πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φέρουσιν». (Ἰλ. Τ, 377)· καί: «τότε δὴ μιν ἀναρπάξασα θύελλα Πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φέρον». (Ὀδ. Δ, 515. Βλ. καὶ Ε, 419-420. Ψ, 316-317). Ἐν δ' ὑποτεθῆ ὅτι τὸ «νέκυας φόρεον» (ἐν Ὀδ. Χ, 448) σημαίνει πρᾶξιν κατ' ἐπανάληψιν γινομένην, τοιαύτην σημασίαν δὲν ἔχει βεβαίως ἡ λέξις φόρημα παρὰ Σοφοκλεῖ (Φιλοκτ. 474) ὅπου πρόκειται περὶ μόνου τοῦ σώματος τοῦ Φιλοκτῆτου.

Σημειωτέον δ' ὅτι καὶ ἕτερον χωρίον τοῦ Πausανίου δύναται νὰ καθοδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς ἀσφαλῆ ἐρμηνείαν τοῦ προκειμένου. Ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ (Ε', ια', 2) ἀναφέρει ὅτι μία τῶν ἐν ταῖς ἐρύμασι τοῦ θρόνου τοῦ Διὸς γραφῶν τοῦ Παναίνου ἀπεικόνιζε τὸν Ἡρακλέα ἐτοιμαζόμενον ν' ἀναλάβῃ τὸ φορτίον τοῦ Ἄτλαντος, ἥτοι αὐτὸ τὸ θέμα ὅπερ ὑποθέτουσιν ὅτι ὁ Πausανίας ὑπελάμβανεν ἀπεικονιζόμενον καὶ ἐν τῇ μετόπῃ. Ποιεῖται δὲ χρῆσιν ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν αὐτῶν περιπέου λέξεων, ἀντικαθιστῶν ὁμῶς τὴν λέξιν φόρημα διὰ τοῦ ἄχθος καὶ ῥητῶς ἀναφέρων ὅτι παρίστατο ὁ Ἄτλας βαστάζων τὸν πόλον· «ἔστι μὲν οὐρανὸν καὶ γῆν Ἄτλας ἀνέχων, παρέστηκε δὲ καὶ Ἡρακλῆς ἐκδέξασθαι τὸ ἄχθος ἐθέλων τοῦ Ἄτλαντος».

Εἶπομεν ἀνωτέρω ὅτι καὶ ἄλλο χαρακτηριστικὸν γνώρισμα ὑπῆρχεν ἐν τῇ μετόπῃ, οὗ ἕνεκα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παρανοήσωσιν οἱ ἀρχαῖοι τὴν παράστασιν, ἢ ἀριστερὰ ἰσταμένη γυναικεῖα μορφή. Ταύτην Ἑσπερίδα νύμφην εἶπεν ὁ Κούρτιος, καὶ ἐπαναλαμβάνουσι μετ' αὐτὸν οἱ τὴν μετόπην περιγράψαντες. Ἄλλ' ἡ προσπάθεια τῆς ἀσθενοῦς Νύμφης νὰ ὑπανακουφίσῃ τὸ ὑπέρβαρυ φορτίον, ὑποστηρίζουσα διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὸν πόλον, ἀντὶ νὰ ἐμφαίνῃ ἀφέλειαν καὶ χάριν¹, ἐμποιεῖ τούναντίον αὐτόχρημα κωμικὴν αἴσθησιν. Ὑπενθυμίζει πολὺ τὴν μυῖαν τὴν βοηθοῦσαν τὴν ἡμίονον νὰ σύρῃ τὴν ἀπήνην τοῦ παρὰ Φαίδρω μύθου, la mouche du coche τοῦ Λαφονταίνου. Τοιαύτη δὲ παράστασις, ἀρμόζουσα μᾶλλον εἰς τὰς ἀγγειογραφίας, δι' ὧν

¹ Curtius ἐνθ. ἀν. σ. 212.—Friederichs-Wolters, Bausteine ἀρ. 280 σ. 134.

παρωδοῦνται οἱ ἄθλοι τοῦ Ἡρακλέους, δὲν εἶχε τὸν τόπον τῆς ἐν τῷ σεμνῷ πλαστικῷ κόσμῳ τοῦ ἐπιφανεστάτου τῶν ἐν Ἑλλάδι ἱερῶν. Ἐπειτα τί ζητεῖ παρὰ τὸν Ἡρακλέα ἢ Ἑσπερίς; διατί νὰ βοηθήσῃ τὸν ἥρωα, ἀπαλλαγείς τοῦ βάρους νὰ τὸ φορτώσῃ πάλιν εἰς τὸν πατέρα τῆς Ἄτλαντα;

Εὐτυχῶς ὅμως καὶ ἐν τρισὶν ἄλλαις τῶν μετοπῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς παρίσταται παρὰ τὸν Ἡρακλέα γυναικεῖα μορφή, καὶ ἐν πάσαις (μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν καὶ τῆς ἐν τῇ μετόπῃ τῶν Στυμφαλίδων ὀρνίθων) ἀναντίρρητον θεωρεῖται ὅτι αὕτη εἶναι ἡ Ἀθηναῖα. Πολλὰ δὲ τὰ συνηγοροῦντα ἵνα παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ ἐν τῷ ἄθλῳ τῶν χρυσῶν μῆλων παρέστησεν ὁ τεχνίτης τὴν βοηθοῦσαν καὶ καθοδηγοῦσαν τὸν ἥρωα εἰς τοὺς ἄθλους τοῦ θεᾶν. Χαρακτηριστικὰ σύμβολα ἔχει αὕτη ἐν ταῖς ἄλλαις μετόπαις οὐχὶ τὴν πανοπλίαν ὅλην, ἀλλὰ μέρη αὐτῆς. Ἐν μὲν τῇ τῶν Στυμφαλίδων ὀρνίθων μόνῃ τὴν αἰγίδα, ἐν τῇ τῆς ὄνθου τῶν Αὐγέου βοσκημάτων τὸ κράνος τὴν ἀσπίδα καὶ πιθανῶς τὸ δόρυ, ἐν τῇ τοῦ ἐν Νεμέᾳ λέοντος πιθανῶς τὸ κράνος ἂν μὴ καὶ ἄλλο τι ὄπλον. Ἐν τῇ τοῦ Ἄτλαντος ὅμως οὐδὲν φαίνεται ἔχουσα ὄπλον. Καὶ ἡ μὲν ἔλλειψις τῆς αἰγίδος δικαιολογεῖται ἐκ τῆς ὁμοίας παραστάσεως ἐν τῇ μετόπῃ τοῦ Αὐγέου, ὅπου καὶ ἡ ἐσθῆς πολλὴν ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τὴν τῆς Ἀθηναῖας ἐν τῇ μετόπῃ τοῦ Ἄτλαντος· ἡ δὲ τοῦ κράνου ἐκ τῆς μετόπης τῶν Στυμφαλίδων καὶ ἐξ ἄλλων παραστάσεων τῆς θεᾶς μὲ γυμνὴν τὴν κεφαλὴν¹. Ἀλλὰ παντελῶς ἀήθης εἶναι ἡ παράστασις Ἀθηναῖας ἀόπλου. Ὅθεν καὶ ἡ ἐν τῇ μετόπῃ τοῦ Ἄτλαντος Ἀθηναῖα ἔφερεν ἀναγκαιῶς ὄπλον, ἦτο δὲ τοῦτο χαλκοῦν δόρυ. Ἐν τῇ πυγμῇ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὑπάρχει ὀπὴ κυλινδρική, δι' ἧς διήρχετο τοῦτο, ἡ δὲ πλίνθος φέρει ἐντομὴν πρὸς στήριξιν τοῦ σαυρωτῆρος.

Οἱ ἀρχαῖοι βλέποντες τὴν ἐκ τοῦ δόρατος εὐδιάγνωστον θεᾶν, οὐδεμίαν εἶχον ἀνάγκην νὰ διδαχθῶσι τίς ὁ ἀνὴρ, ὃν εὐμενῶς ἀνεκούφιζεν· διότι εἰς οὐδενὸς τὸν νοῦν θὰ ἐπήρχετο ὅτι ἡ Ἀθηναῖα ἠθέλησε νὰ βοηθήσῃ τὸν Ἄτλαντα ἵνα πρὸς στιγμὴν βαστάσῃ ἀνετώτερον τὸ ἄχθος, ὅπερ αἰωνίως ἦτο ὠρισμένος νὰ φέρῃ. Δύσκολον δὲ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι διάφορον εἶχεν ἀντίληψιν τοῦ πράγματος ὁ Πausανίας.

¹ Βλ. Furtwängler, Meisterwerke σ. 24.

B'.

Τὸ πολυθρύλητον ζήτημα τῆς κατασκευῆς τοῦ θρόνου τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς τοῦ Φειδίου, ὅπερ παρά τὴν λεπτομερῆ τοῦ Πausανίου περιγραφὴν πολλὴν ἔχει τὴν ἀμφιλογίαν, δὲν προήχθη εἰς λύσιν ὑπὸ τῶν ἀνασκαφῶν. Καθωρίσθη μὲν δι' αὐτῶν ἀκριβῶς τὸ μέγεθος τοῦ βάθρου, καὶ κατέστη οὕτω δυνατὸς ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ μεγέθους τοῦ ἀγάλματος· ἐξ ἄλλου ὅμως ἡ συναφὴ εὐρήματός τινος ἐν τῷ ναῷ πρὸς αὐτὸν τὸν θρόνον πολλὴν ἐπήνεγκε σύγχυσιν καὶ ἐπεσκοτίσε σφόδρα τὸ ζήτημα. Ἐννοοῦμεν τὸν κεκοιναμένον ἐκ πώρου τοῖχον, ὅστις ἐν τῷ σηκῷ ἔφρασσε τρία ἑκατέρωθεν μεσόστυλα, συνδέων πρὸς ἀλλήλους τοὺς κίονας ἀπὸ τοῦ δευτέρου μέχρι τοῦ πέμπτου παρά τὸ βάθρον τοῦ ἀγάλματος, ἐν ᾧ οἱ πρὸς τῷ βάθρῳ συνεδέοντο διὰ κιγκλίδων. Τὸ ἔρυμα τοῦτο ἐταῦτισεν ὁ A. S. Murray¹ πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Πausανίου (E' ια' 2) ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ θρόνου ἀναφερόμενον, καὶ ὥρισε τὴν ἐν αὐτῷ τάξιν τῶν γραφῶν τοῦ Παναίου. Τὴν γνώμην δ' αὐτοῦ παρεδέχθησαν ἀνεκδοιάστως πάντες, παρά δὲ τοῦ Dörpfeld μανθάνομεν ὅτι καὶ πρὸ τοῦ Murray οὕτως ἠρμήνευον τὸν Πausανίαν οἱ τὴν Ὀλυμπίαν ἀνασκάψαντες καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ἑρμηνείαν ταύτην συνεπλήρωσαν τῷ 1880 τὸ σχέδιον τοῦ ναοῦ².

Πολλὰ ὅμως καὶ δυσδιάλυτα προτίθενται ἀπορήματα εἰς τοὺς ἀσπασζομένους τὴν γνώμην ταύτην. Ἐν πρώτοις οὕτως ἑρμηνευόμενον τὸ κείμενον τοῦ Πausανίου παρουσιάζει ἀταξίαν λόγου καὶ σύγχυσιν χειρωνα καὶ τῆς ὑποτιθεμένης ἐν τῷ πολυκρότῳ ἐπεισοδίῳ τῆς Ἐνεακρούνου. Ἐν ᾧ δηλαδὴ περιγράφει ὁ περιηγητὴς τὸν θρόνον, καὶ ὁμιλεῖ περὶ τῶν μεταξὺ τῶν ποδῶν αὐτοῦ κίωνων, ζητῶν δὲ νὰ ἐξηγήσῃ πῶς ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲν δύναται τις νὰ εἰσχωρήσῃ ὑπὸ τὸν θρόνον, ὡς ἐν Ἀρύκλαις, ὑπὸ ἑρυμάτων ἐμποδιζόμενος, ποιῆται λόγον ἐκτενῆ περὶ τῶν ἑρυμάτων τούτων· ἀμέσως κατωτέρω διαλαμβάνει περὶ τῶν

¹ Murray, The barrier of the throne of Zeus at Olympia ἐν Athen. Mittheil. 1882 τ. VII σ. 274-6.—Τοῦ αὐτοῦ, History of Greek Sculpture. Lond. 1883 τ. II σ. 125-7.

² Curtius u. Adler, Olympia. Berlin, 1892 τ. II (Die Baudenk-mäler) σ. 13.

ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ θρόνου ἀγαλματίων, καὶ περὶ τοῦ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ Διὸς θρανίου καὶ περὶ τοῦ βάθρου τοῦ τὸν θρόνον ἀνέχοντος ¹. Οἱ περὶ τὸν Murray ἰσχυρίζονται μὲν ὅτι ὁ λόγος εἶναι περὶ ἐρυμάτων ἀσχέτων πρὸς τὸν θρόνον, ἤτοι περὶ τῶν ἐν τοῖς μεσοστύλοις τοίχων, δὲν ἐπιχειροῦσιν ὅμως νὰ ἐξηγήσωσι διατί τόσον ἀκαταλλήλως ἐνεσφῆνωσεν ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸ μέσον τῆς περιγραφῆς τοῦ θρόνου τὴν τῶν ἐκτὸς αὐτοῦ ἐρυμάτων περιγραφὴν, ἐν ᾧ ἀρμοδιώτερος ταύτης τόπος θὰ ἦτο κατωτέρω ἐν τῷ 5 ἐδαφίῳ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου, ὅπου ὁ λόγος περὶ τοῦ πρὸ τῶν ἐρυμάτων τούτων ἄλλου ἐρύματος, τοῦ χρησιμεύοντος πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἐκχεομένου ἐλαίου. "Ὅθεν ἵνα παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην τοῦ Ἄγγλου ἀρχαιολόγου ἐπάναγκες νὰ παραδεχθῶμεν ταυτόχρονως καὶ ἀσυναρτησίαν λόγου παρὰ Πausanίαν.

"Ἐπειτα ζητεῖται ἐπὶ τίνος ἐπιφανείας τοῦ πωρίνου τοίχου ἦσαν γεγραμμένοι τοῦ Παναίνου αἱ γραφαί, ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἢ τῆς ἐσωτερικῆς; Πάντες σχεδὸν παραδέχονται ὅτι ἦσαν γεγραμμένοι ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας, ἐπόμενοι τῷ Murray, ὅστις φέρει τοὺς ἐξῆς λόγους. Τάπαντικρὺ τῶν θυρῶν, ἤτοι ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου, ἦσαν κατὰ τὴν ῥητὴν τοῦ Πausanίου μαρτυρίαν βεβαμμένα διὰ κυανοῦ χρώματος μόνον, ὅθεν δὲν εἶχον γραφάς. Ἄλλ' οὐδ' ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ βορείου καὶ τοῦ νοτίου τοίχου ὑπῆρχον τοιαῦται, διότι τὰ πλάγια τοῦ σηκοῦ τμήματα ἦσαν στενὰ καὶ φῶς δὲν εἶχον ἐπαρκές. Ἐγραψε λοιπὸν ὁ Πάναινος τὰς γραφάς ἐπὶ τῶν τριῶν ἐσωτερικῶν ἐπιφανειῶν τοῦ τοίχου, καὶ ἀπετέλουν αὐταὶ οἰονεὶ συμπληρωτικὸν κόσμον τοῦ ἀγάλματος.

'Ἀλλὰ πρὸς τίνα σκοπὸν τὰς ἔγραψεν; Ἄν ἦσαν γεγραμμένοι ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας, οἱ προσερχόμενοι εἰς τὸν ναὸν θὰ τὰς εἶβλε-

¹ «Ἀνέχουσι δὲ οὐχ οἱ πόδες μόνοι τὸν θρόνον, ἀλλὰ καὶ κίονες ἴσοι ταῖς ποσὶ μεταξὺ ἐστηκότες τῶν ποδῶν. Ὑπελθεῖν δὲ οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ὑπὸ τὸν θρόνον, ὡσπερ γε [καὶ] ἐν Ἀμύκλαις εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ θρόνου παρερχόμεθα ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲ ἐρύματα τρόπον τοίχων πεποιημένα τὰ ἀπείργοντά ἐστι. Τούτων τῶν ἐρυμάτων ὅσον μὲν ἀπαντικρὺ τῶν θυρῶν ἐστὶν ἀλήλιπται κυανῶ μόνον, τὰ δὲ λοιπὰ αὐτῶν παρέχεται Παναίνου γραφάς. [Ἐπειτα περιγραφὴ τῶν γραφῶν]. Ἐπὶ δὲ τοῖς ἀνωτάτω τοῦ θρόνου πεποίηκεν ὁ Φειδίας κτλ. Τὸ ὑπόδημα δὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Διὸς τοῖς ποσὶν κλπ. Ἐπὶ δὲ τοῦ βάθρου τοῦ τὸν θρόνον τε ἀνέχοντος καὶ ὅσος ἄλλος κόσμος περὶ τὸν Δία κτλ».

πον, ἔστω καὶ ἀτελῶς ἕνεκα τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ φωτός καὶ τῆς στενότητος τοῦ χώρου. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας γεγραμμένας τίνες θὰ τὰς ἔβλεπον; Πλὴν τῶν ἱερέων καὶ τῶν νεωκόρων ὀλίγιστοι ἴσως εἰσῆρχοντο ἐντὸς τοῦ ἐρύματος καὶ εἰς τεταγμένας βεβαίως ἡμέρας, διότι ἄλλον σκοπὸν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχη τοῦτο ἢ τὴν παρακώλυσιν τῆς προσόδου εἰς τὸ μεσαῖον τοῦ σηκοῦ τμήμα. Τὸ μὲν ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἔβλεπον οἱ προσερχόμενοι ἄνωθεν ἐκ τῶν ὑπερώων στοῶν καὶ κάτω πρὸ τῶν κιγκλίδων ἰστάμενοι τῶν συναπτουσῶν τοὺς πρὸς τῷ βάθρῳ κίονας. Ἀλλὰ τὰς γραφὰς τοῦ Παναίου πόθεν νὰ ἴδωσιν; Ἐκ τῶν ὑπερώων στοῶν δὲν ἦτο δυνατόν ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως· οὐδ' ἐκ τῶν κιγκλίδων, διότι ἐκεῖθεν μόνας τὰς τελευταίας τῶν ἀπέναντι τοίχων ἠδύναντο νὰ διακρίνωσι, ἂν μὴ ἀπέκρυπτε καὶ τούτων τὴν θέαν τὸ παραπέτασμα (Παυσαν. Ε', 6' 2), οὐ ἢ θέσις πιθανώτατα ἦτο πρὸ τοῦ ἀγάλματος. Ἐκ τῶν πλαγίων δὲ τμημάτων τοῦ σηκοῦ ἐπίσης δὲν ἦτο δυνατόν, διότι θὰ ἐκώλυε τὴν θέαν τοῦ ἀπέναντι τοίχου ὁ ἐγγύς, ὅστις θὰ εἶχε ὕψος μεῖζον τοῦ ἀνθρωπίνου ἀναστήματος, ἂν ἀληθῶς ἦτο διὰ γραφῶν κεκοσμημένη ἢ ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο διότι ὁ χῶρος ἐκάστης τῶν γραφῶν, ἧτις θὰ εἶχε σχῆμα μετόπης τετράγωνον, ὠρίζετο κατὰ τὸν Murray ὑπὸ τοῦ μεσοστύλου· ἐπειδὴ δὲ τοῦτο εἶχε μῆκος 3,50 μέτρων ἔπρεπε καὶ τὸ ὕψος νὰ εἶναι ἀνάλογον¹.

Ἀμφίβολος δὲ φαίνεται ἡμῖν καὶ ἡ θεωρουμένη ἀσφαλεστάτη ἐρμηνεία τῶν λόγων τοῦ Παυσανίου, περὶ τῶν ἀπαντικρῶ τῶν θυρῶν τῶν ἀλληλιμμένων κυανῶ μόνον. Ἄν ταῦτα λέγων ἐννοεῖ ὁ περιηγητὴς τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀπέναντι τῶν θυρῶν τοῦ ναοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου τοῦ ἐρύματος, γεννᾶται ἡ ἀπορία αὕτη: διατι παντελῶς ἀπερικόσμητος ἀφέθη, διὰ κυανοῦ μόνον χρώματος βαφεῖσα, τόσον μεγάλη ἐπιφάνεια, μῆκος ἔχουσα 6,53 μέτρων, καὶ διατι νὰ μὴ ἔχη τοῦλάχιστον τὸν συνήθη ἐπὶ τοῦ λευκοῦ κονιάματος γραφικὸν

¹ Σημειωθήτω ἐν παρόδῳ καὶ ἡ δυσαναλογία τοῦ χώρου. Ἐν ᾧ ἐκάστη τῶν ἐπὶ τῶν πλαγίων τοίχων γραφῶν ἐκόσμηι χῶρον 3,50μ., ὅση δηλαδὴ εἶναι ἡ ἀπόστασις ἀπὸ κίονος εἰς κίονα, διὰ τὰς τρεῖς γραφὰς τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου ὑπελείπετο χῶρος 6,53μ. μόνον, διότι τόσον ἦτο τὸ μῆκος τοῦ τοίχου τούτου.

κόσμον. Ἄλλὰ καὶ ἂν θελήσωμεν νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἀσφαλῆ τὴν ἔρμηνείαν ταύτην, πάλιν ἢ ὑπὸ τοῦ Murray ὀριζομένη θέσις τῶν γραφῶν τοῦ Παναίνου δὲν συνάδει πρὸς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Παυσανίου. Τὸ κείμενον λέγει ὅτι τῶν ἐρυμάτων ὅσον μὲν ἀπαντικρὺ τῶν θυρῶν ἐστὶν ἀλλήλιπται κυανῶ μόνον, τὰ δὲ λοιπὰ αὐτῶν παρέχεται Παναίνου γραφάς. Κατὰ ταῦτα αἱ γραφαὶ θὰ ἦσαν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῶν τοίχων, πλὴν τοῦ ἀπέναντι τῆς εἰσόδου, ἢ τὸ πολὺ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῶν τοίχων καὶ τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ βορείου καὶ τοῦ νοτίου, ἀλλ' οὐχὶ εἰς μόνην τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν¹.

Τὸ κυριώτατον ὅμως ἐπιχείρημα, ὅπερ ὑπὲρ τῆς γνώμης του φέρει ὁ Murray, εἶναι λάθος τι τοῦ Παυσανίου, προελθόν, ὡς ἰσχυρίζεται, ἐξ αὐτῆς τῆς διατάξεως τῶν γραφῶν καὶ χρησιμεῦσον ὅπως βεβαιώσῃ ταύτην. Ἐννέα ἦσαν ἐν ὄλῳ αἱ γραφαί, τούτων δὲ τρεῖς ἦσαν ἐν τοῖς μεσοστύλοις τοῦ βορείου τοίχου καὶ τρεῖς ἐν τοῖς τοῦ νοτίου, μία ἐν ἑκάστῳ μεσοστύλῳ, τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν αἱ μὲν δύο ἦσαν ἐκατέρωθεν τῆς θύρας τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου, ἢ δὲ τρίτη ἦτοι αἱ δύο Ἑσπερίδες εἰς τὰ δύο φύλλα τῆς ἐν τῷ μέσῳ δικλίδος θύρας. Ὁ Παυσανίας λοιπὸν ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν γραφῶν πρώτην μὲν ἀναφέρει τὴν ἀπεικονίζουσαν τὸν Ἡρακλέα μέλλοντα ν' ἀναλάβῃ τὸ φορτίον τοῦ Ἄτλαντος, τελευταίαν δὲ τὴν ἀπεικονίζουσαν τὰς δύο Ἑσπερίδας²· καὶ τοῦτο διότι δὲν ἐνόησεν ὅτι αἱ Ἑσπερίδες ἀπετέλουν μέρος

¹ Τὸ ἄτοπον τοῦτο ἀποφεύγουσιν ὀρθότερον ἔρμηνεύοντες τὸν Παυσανίαν; αἱ παραδεχόμενοι ὅτι αἱ γραφαὶ ἐκόσμου τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ νοτίου καὶ τοῦ βορείου τοίχου (Laloux et Monceaux, *Restauration d'Olympie*. Par. 1889 σ. 94). Δὲν ἐξηγοῦσιν ὅμως πῶς ἦσαν κατανεμημέναι ἐπὶ τῶν ἐξ μεσοστύλων αἱ ἐννέα γραφαί.

² Φυσικώτερον ἦτο ἂν αἱ γραφαὶ ἦσαν ἐν τῷ ἐρύματι καὶ διατεταγμέναι, ὡς παραδέχεται ὁ Murray, ν' ἀρχίσῃ τὴν ἀπαρίθμησιν ὁ Παυσανίας ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου καὶ νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ ἄλλο· ν' ἀρχίσῃ δηλαδὴ ἢ ἀπὸ τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ λέοντός (τοῦ νοτίου ἄκρου) ἢ ἀπὸ τοῦ Αἴαντος καὶ τῆς Κασάνδρας (τοῦ βορείου). Διότι ἀρχίζων ὡς ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ Ἄτλαντος (ἀριστερὰ τῆς θύρας), ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν γραφὴν τὴν ἀπεικονίζουσαν τὸν Ἡρακλέα καὶ τὸν λέοντα θὰ ἠναγκάσθη νὰ παρέλθῃ πρὸ τῆς προσθίας πλευρᾶς τοῦ βάρου τοῦ ἀγάλματος μέχρις ὅτου ἐπανεῖθῃ εἰς τὰς γραφὰς τοῦ Παναίνου.

τῆς ἀπεικονίζουσης τὸν ἄθλον τοῦ Ἡρακλέους γραφῆς, πλανηθεὶς ἕνεκα τῆς θύρας καὶ χωρίσας τὴν μίαν καὶ ἐνιαίαν γραφὴν εἰς δύο.

Ὁ Murray ὀρμάται ἐκ δύο προϋποθέσεων, τοῦ λάθους τοῦ Πausανίου, μὴ κατιδόντος τὴν συνάφειαν τῶν δύο γραφῶν πρὸς ἀλλήλας, καὶ τῆς ὑπάρξεως δικλίδος θύρας κατὰ τὸ μέσον τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου. Ἡ ὑπαρξίς τῆς θύρας ταύτης καταφαίνεται, λέγει, ἐκ τῆς ἐλλείψεως παντὸς ἴχνους τοίχου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐδάφους. Ἄλλ' ἴχνη τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου οὐδαμοῦ τοῦ ἐδάφους σώζονται, μόνον δ' ἐλάχιστα λείψανα παρατηροῦνται δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ εἰς τοὺς δύο κίονας. Ὁ Δαῖρπφελδ (ἐνθ. ἀν.), καίπερ ἀσπαζόμενος τὴν γνώμην τοῦ Murray, μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ εὐσυνειδησίας παρατηρεῖ, ὅτι οὗτος ἐπλανήθη ἐκ τῶν ἐν τῷ E' τόμῳ τῶν Ausgrabungen v. Olympia διαγραμμάτων τοῦ ναοῦ, ἐν οἷς ἀληθῶς ὁ ἀνατολικὸς τοίχος τοῦ ἐρύματος διαιρεῖται εἰς τρία μέρη ἤτοι μετὰ δικλίδος θύρας ἐν τῷ μέσῳ· οἱ τὰ διαγράμματα ὁμῶς συντάξαντες ὠδηγήθησαν οὐχὶ ἐκ τῶν ἀνεπαρκεστάτων λειψάνων τοῦ ἐρύματος, ἀλλ' ἐξ ὁμοίας ἐρμηνείας τοῦ προκειμένου χωρίου τοῦ Πausανίου. Ἡ διαίρεσις λοιπὸν εἰς τρία μέρη τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου δὲν εἶναι καθ' ὀλοκληρίαν βεβαία. Sie ist also nicht vollkommen sicher, λέγει ὁ Δαῖρπφελδ. Πλὴν δὲ τούτου παρατηρεῖ ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ μέσῳ περίπου μία μόνη ὀπή ἢ τὸρμος, προστίθησι δ' ὅτι δὲν ἐπιχειρεῖ νὰ συμβιδάσῃ τὴν ὑπαρξίν τῆς μοναδικῆς ταύτης ὀπῆς πρὸς τὸ συμπεπληρωμένον διάγραμμα τοῦ ἐρύματος.

Ἀποδειχθείσης ἀμφιβόλου τῆς μιᾶς τῶν προϋποθέσεων τοῦ Murray, ἴδωμεν ἂν ἡ ἑτέρα εἶναι μᾶλλον ἀσφαλῆς. Αἱ Ἑσπερίδες, κατὰ τὸν Πausανίαν, ἀπεικονίζοντο φέρουσαι τὰ μῆλα «ὧν ἐπιτετράφθαι λέγονται τὴν φρουράν». Ἄν λοιπὸν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πίνακος παρίστατο καὶ ὁ Ἡρακλῆς μέλλων ν' ἀναδεχθῇ τὸ φορτίον τοῦ Ἄτλαντος, ὅπως οὗτος πορευθῇ εἰς τὸν κῆπον τῶν Ἑσπερίδων καὶ κομίσῃ τὰ μῆλα, λογικώτερον θὰ ἦτο ἀντὶ νὰ φορτωθῇ τηλικούτο φορτίον, νὰ τείνῃ ἀπλῶς τὴν χεῖρα καὶ νὰ λάβῃ τὰ μῆλα παρὰ τῶν Ἑσπερίδων. Τούναντίον δὲ νομίζομεν οὐ μόνον ὅτι ἄσχετοι πρὸς ἀλλήλας ἦσαν αἱ δύο ἐκεῖναι γραφαί, ἀλλ' ὅτι μάλιστα ἕνεκα τοῦ μνημονευθέντος λόγου ὁ τεχνίτης μετὰ προσοχῆς ἀπέφυγε νὰ θέσῃ πλησίον ἀλλήλων ταύτας, ἐκ φόβου μὴ ὁ θεατῆς ὑπὸ τοῦ μύθου παραγόμενος ὑπο-

θέση συνάφειάν τινα αὐτῶν καὶ καταγνώση τοῦ γράψαντος ἀτοπίαν.

Οὐδ' ἦτο δυνατόν ἐν τῇ αὐτῇ γραφῇ ν' ἀπεικονισθῶσι τέσσαρα πρόσωπα. Ἐκ τῆς παρὰ Πausανία ἀναγραφῆς καταφαίνεται ὅτι ἐν ἐκάστη γραφῇ δύο ἀπεικονίζοντο πρόσωπα, καὶ ὅτι συμμέτρως καὶ κατὰ τινα μέθοδον ἦσαν πᾶσαι αἱ γραφαὶ διατεταγμέναι. Αἱ ἐννέα γραφαὶ ἦσαν κατανεμημέναι ἀνὰ τρεῖς εἰς τρεῖς χώρας, ἦσαν δ' ὁμοειδεῖς ἢ διὰ τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα ἢ διὰ τὸ ἀπεικονιζόμενον θέμα ἢ πρώτη ἐκάστης χώρας πρὸς τὴν πρώτην τῶν ἄλλων χωρῶν, ἢ δευτέρα πρὸς τὴν δευτέραν καὶ ἢ τρίτη πρὸς τὴν τρίτην. Δηλονότι ἦσαν κατανεμημέναι ὡδε, κατὰ τὴν παρὰ Πausανία τάξιν.

Α' 1. Ἡρακλῆς καὶ Ἄτλας. 2. Θησεὺς καὶ Πειρίθους. 3. Ἐλλὰς καὶ Σαλαμίς.

Β' 1. Ἡρακλῆς καὶ Λέων. 2. Αἴας καὶ Κασάνδρα. 3. Ἴπποδάμεια καὶ Στερόπη.

Γ' 1. Ἡρακλῆς καὶ Προμηθεὺς. 2. Ἀχιλλεὺς καὶ Πενθεσίλεια. 3. Ἐσπερίδες δύο.

Ἡ πρώτη γραφὴ καὶ ἐν ταῖς τρισὶ χώραις ἀπεικόνιζεν ἄθλον τοῦ Ἡρακλέους. Ἡ τρίτη ἀνὰ δύο γυναῖκας. Ἡ δὲ δευτέρα ἓνα ἄνδρα μετ' ἄλλου τινός, ἄνδρὸς ἢ γυναικός, πάσχοντός τι δεινόν. Ὁ Αἴας ὤρμα πιθκῶς ἐν' ἀποσπάσῃ τὴν Κασάνδραν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ, ὁ Ἀχιλλεὺς ἀνεῖχε τὴν Πενθεσίλειαν ἐκπνεύσαν καὶ ὁ Θησεὺς ἴσως ἴστατο ἐν Ἄδου μετὰ τοῦ Πειρίθου ὑπὸ ἀλύτων δεσμῶν συνεχομένου.

Ὅθεν αἱ Ἐσπερίδες ἀπεικονίζοντο ἐν ἰδίᾳ γραφῇ παντελῶς ἀσχέτω πρὸς τὴν ἀπεικονίζουσαν τὸν Ἡρακλέα καὶ τὸν Ἄτλαντα.

Ἐκ τῶν εἰρημένων κατεδείχθη, νομίζομεν, ὅτι αἱ γραφαὶ τοῦ Παναίνου δὲν ἦσαν γεγραμμέναι ἐπὶ τοῦ πωρίνου τοίχου, πρέπει δὲ νὰ ζητηθῶσιν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θρόνου, συμφώνως πρὸς τὴν παρὰ Πausανία περιγραφὴν. Ἐκεῖ δὲ θέτουσι ταύτας καὶ οἱ πρὸ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν πραγματευθέντες περὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Διός, πλὴν ὀλίγων ὅσοι παραδόξως παρὰ τὴν ῥητὴν μαρτυρίαν τοῦ Πausανίου ἐφαντάσθησαν κοῖλον τὸν θρόνον¹.

¹ Οἱ παραδεχόμενοι τὴν γνώμην τοῦ Murray καταλείπουσιν ἀπερικοσμήτους τὰς πλευρὰς τοῦ θρόνου, θέτουσι δὲ τινες τοὺς ὑπὸ τοῦ Πausανίου μνημονευομένους κίονας ἔνδον πρὸς στήριξιν δῆθεν τῆς ἑδρας. Οὕτως ὁ Overbeck (Gesch. der griech. Plastik. Lpz. 1893 τ. I σ. 359) λέγει περὶ τοῦ

Μεταξὺ τῶν ποδῶν τοῦ θρόνου ἦσαν, κατὰ τὸν Πausανίαν, τέσσαρες κανόνες, «ἐκ ποδὸς εἰς πόδα ἕτερον διήκων ἕκαστος», συνάπτοντες ἄρα τοὺς πόδας πρὸς ἀλλήλους, πιθανώτατα κατὰ τὸ μέσον αὐτῶν· καὶ ἐπὶ τούτων τῶν κανόνων ἴσταντο ἀγάλματα ὀκτώ μὲν (ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Πausανίου ἐπτὰ) ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι τῆς εἰσόδου κανόνος, μιμήματα ἀγωνισμάτων ἀρχαίων, εἰκοσιεννέα δ' ἐπὶ τῶν λοιπῶν κανόνων, ἧτοι 9-10 ἐφ' ἑκάστου εἰκονίζοντα τὴν μάχην τοῦ Ἡρακλέους πρὸς τὰς Ἀμαζόνας. Ἀνεῖχον δὲ τὸν θρόνον οὐχὶ οἱ πόδες μόνοι, «ἀλλὰ καὶ κίονες ἴσοι τοῖς ποσὶ μεταξὺ ἐστηκότες τῶν ποδῶν».

Ὁ Brunn, ὅστις ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας τὴν κρατίστην ἀναπαράστασιν ἐσχεδίασε τοῦ θρόνου, παραδέχεται ὅτι τὰ τρόπον τοίχων πεποιημένα ἐρύματα ὑπῆρχον ἐν τῷ κάτω μέρει τοῦ θρόνου, φράσσοντα τὸν μεταξὺ τῶν ποδῶν κάτωθεν τῶν κανόνων χώρον¹. Τούτῳ δ' ἀκολουθῶν ἐν τοῖς πλείστοις ὁ Petersen², παρατηρεῖ ὅτι ἀφ' οὗ ἐν ἑκάστῳ μεσοποδίῳ ὑπῆρχον τρεῖς γραφαί, αὗται δ' εἶχον τὸ τετράγωνον τῶν μετοπῶν σχῆμα, τὸ ὕψος τοῦ ἐρύματος ἦτο ἴσον πρὸς τὸ τρίτον τοῦ μήκους. Ἐφ' ἑκάστου δὲ κανόνος κατὰ τὸν Brunn (εἰκάζοντα ὅτι ἡ παράστασις τῆς Ἀμαζονομαχίας ἦτο ἐπειρασμένη εἰς τοὺς κανόνας καὶ δὲν ἀπετελεῖτο ἐκ περιφανῶν ἀγαλμάτων ἐπὶ τούτων) ἴσταντο δύο κίονες στηρίζοντες τὴν ἔδραν. Τὸν ἀριθμὸν τούτων ἐλαττώνει ὁ Petersen εἰς τέσσαρας ἐν ὄλῳ, ὀρθῶς ἐρμηνεύων τὸν Πausανίαν, παρ' ᾧ τὸ «κίονες ἴσοι τοῖς ποσὶ» σημαίνει ἴσοι τὸν ἀριθμὸν.

Ὅθεν καὶ αὐτοὶ οἱ καλῶς θέτοντες τὸ ἐρύμα ἐν αὐτῷ τῷ θρόνῳ, ὑπολαμβάνουσι κοῖλον τὸ ἄνω τῶν κανόνων μέχρι τῆς ἔδρας μέρος αὐτοῦ. Εἰς τοῦτο δὲ παρήχθησαν ὁ Brunn καὶ ὁ Petersen ἐξ ἐσφαλμένης ἐρμηνείας τοῦ ἐπομένου χωρίου τοῦ Πausανίου: «Νῖκαι μὲν δὴ

θρόνου: «Er stand auf vier pfeilerartigen Füßen, denen *im Innern* zur Stütze des Sitzbrettes, auf dem die ganze Last ruhte, noch Säulen in gleicher Zahl entsprachen». Τὴν αὐτὴν γνώμην εἶπον καὶ ἄλλοι πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν. Ἀφ' οὗ δ' ὁ Πausανίας τοὺς ἔνδον στηρίζοντας τὴν ἔδραν κίονας τούτους εἶδεν, ἔπεται ὅτι ὁ θρόνος ἦτο κοῖλος καὶ ἠδύνατό τις νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ ἐντὸς αὐτοῦ!

¹ Brunn, *Gesch. der griech. Künstler* τ. 1 σ. 170 κέ.

² *Die Kunst des Phidias* σ. 352.

τέσσαρες, χορευουσῶν παρεχόμεναι σχῆμα, κατὰ ἕκαστον τοῦ θρόνου τὸν πόδα». Ὑπολαμβάνοντες ὅτι αἱ Νίκαι αὗται ἦσαν ἐν ὄλῳ δεκαεξί, θέτουσιν ἀνὰ μίαν ἐν ἐκάστη πλευρᾷ τοῦ τετραπλεύρου ποδός, εικάζουσι δ' ὅτι εἶχον αὗται μέγεθος ἴσον πρὸς τὸ τμήμα τοῦ ποδός, τὸ ἀπὸ τῶν κανόνων μέχρι τῆς ἔδρας¹. Τούτου δ' ἕνεκα ἔπρεπε τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ θρόνου νὰ εἶναι κενόν, διὰ νὰ φαίνωνται πᾶσαι αἱ Νίκαι. Πιθανώτερον ὅμως εἶναι ὅτι αἱ Νίκαι ἦσαν ἐν ὄλῳ τέσσαρες ἐκάστη δ' αὐτῶν ἴστατο ἐπὶ τοῦ βάρου πλησίον ἐκάστου ποδός².

Ἄλλ' ὁ θρόνος οὐδόλως εἶχεν ἀνάγκη νὰ στηρίζεται ἢ ἐνδον ἢ πλαγίως διὰ κιόνων, ὀλοσχερῆς ὦν καὶ ὅμοιος κατὰ τοῦτο πρὸς τοὺς λιθίνους θρόνους. Τὰ δὲ τρόπον τοίχων πεποιημένα ἐρύματα, φράσσοντα καὶ τὰς τέσσαρας πλευρὰς αὐτοῦ, διττὸν ἐξεπλήρουν σκοπόν. Πρῶτον μὲν ἀπέκρυπτον τὰ ἐσωτερικὰ στηρίγματα, καὶ δὲν ἐπαρουσίαζεν ὁ θρόνος τὴν ἀπειρόκαλον ὄψιν ἀκόμφως διασταυρουμένων γραμμῶν, ἣν παρέχουσι τὰ σχέδια πάντων τῶν φανταζομένων αὐτὸν κοῖλον, εἴτε καθόλου εἴτε ἐν μέρει. Ἐπειτα δὲ παρείχον ἐπιφανείας καταλλήλους πρὸς γραφικὴν διακόσμησιν.

Διὰ τῶν τεσσάρων κιόνων ἢ μᾶλλον ἡμικιονίων, ἀνεχόντων τοὺς κανόνας ὡς ἐπιστύλια κατὰ τὸ μέσον αὐτῶν, διηροῦντο τὰ κάτωθεν τῶν κανόνων μεσοπόδια εἰς δύο ἕκαστον ἴσα τμήματα, προσφορώτατα πρὸς ὑποδοχὴν γραφῶν. Ἄνωθεν δὲ τῶν κανόνων ὑπῆρχε χῶρος διὰ μίαν γραφὴν, μεταξὺ τῶν ἐκατέρωθεν ἰσταμένων ἀγαλμάτων.

Διότι ἡ διάταξις τῶν ἐπὶ τῶν ἄλλων κανόνων ἀγαλμάτων θὰ ἦτο πάντως ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ κανόνου τοῦ συνδέοντος τοὺς δύο ἔμ-

¹ Ὁ Adler ἐν τῇ ἀναπαραστάσει τοῦ ἀγάλματος τοῦ Διὸς φαντάζεται καὶ αὗτος κοῖλον τὸν θρόνον, ὑποθέτει δὲ τὰς Νίκας ἐπειργασμένας ἀνὰ τέσσαρας κατὰ τὸ μέσον περίπου ἐκάστου ποδός (Curtius u. Adler, Olympia. Πινάκων τόμ. I πίν. 11).

² Πλὴν τούτων ἀναφέρει ὁ Πausanias καὶ ἄλλας Νίκας ἐν τῷ θρόνῳ «δύο δὲ εἰσὶν ἄλλαι πρὸς ἐκάστου πέζην ποδός.» Ὁκτώ ἐν ὄλῳ φαίνεται ὅτι ἦσαν αὗται καὶ ὀρθῶς τὰς τοποθετεῖ ὁ Brunn» εἰς τὰ κάτω τῶν ποδῶν, ἀνὰ μίαν ἐν ἐκατέρῃ τῶν μὴ ἀποκρυπτομένων ὑπὸ τοῦ ἐρύματος πλευρῶν ἐκάστου ποδός. Δὲν παρετήρησεν ὅμως ὅτι ὁ Pausanias περὶ μὲν τῶν τεσσάρων Νικῶν ὁμιλῶν κάμνει χρῆσιν τῆς προθέσεως κατὰ μετ' αἰτιατικῆς περὶ δὲ τῶν ἄλλων τῆς πρὸς μετὰ δοτικῆς, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ταύτας καὶ ἐκεῖνας ὑπέλαβεν ἐπὶ τῶν ποδῶν ἐπειργασμένας.

προσθεν πόδας. Ἐνταῦθα ἡ θέσις τῶν ἀγαλμάτων ἦτο ἐν τῷ ἀπομένοντι κενῷ χώρῳ ἐκατέρωθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγάλματος τοῦ θεοῦ. Ἐπειδὴ δ' ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφ' ἐκάστου τῶν ἄλλων κανόνων ἀγαλμάτων ἦτο μόνον καθ' ἐν ἧ δύο μείζων τῶν ἔμπροσθεν ἰσταμένων, ὁ καταλειπόμενος εἰς τὴν γραφὴν χώρος ἦτο μικρὸν ἐλάσσων τοῦ κατεχομένου ἔμπροσθεν ὑπὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἀγάλματος τοῦ θεοῦ.

Οὕτω λοιπὸν ἐσχηματίζοντο ἐν ἐκάστῳ μεσοποδίῳ τρεῖς χώραι πρὸς ὑποδοχὴν γραφῶν, δύο κάτωθεν τῶν κανόνων, ἐκατέρωθεν τοῦ κίονος, καὶ μία ἄνωθεν, μεταξὺ τῶν ἀγαλμάτων. Ἐν τῷ προσθίῳ ὁμοίως μεσοποδίῳ, ἐν τοῖς ἐρύμασι ὁηλαδὴ τοῖς ἀπαντικρὺ τῶν θυρῶν, δὲν ἀπέμενε χώρος πρὸς γραφάς, διότι θ' ἀπεκρύπτοντο αὐταὶ ὑπὸ τῶν ποδῶν τοῦ θεοῦ. Τοῦτου δ' ἕνεκα τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν ἐρυμάτων ἦτο ἀλληλιμμένον κυανῷ μόνον.

Ἡ δὲ κατανομὴ τῶν γραφῶν εἶχε πιθανώτατα ὧδε: Ἄνωθεν ἐκάστου κανόνος μεταξὺ τῶν ἀγαλμάτων ἦτο ἡ ἀπεικονίζουσα ἄθλον τοῦ Ἡρακλέους. Κάτωθεν δ' αὐτοῦ δύο γραφαί, ἐξ ἐκείνων ἅς ἄνωτέρω ἐδηλώσαμεν διὰ τῶν ἀριθμῶν 2 καὶ 3. Τοῦτο δὲ συνάγομεν ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων τοῦ Παυσανίου, ὅστις ἐν τῇ ἀπαριθμῆσει τῶν γραφῶν ἀναφέρει δύο ὡς τελευταίας· «τελευταῖα δὲ ἐν τῇ γραφῇ Πενθεσίλεια τε ἀφιῖσα τὴν ψυχὴν καὶ Ἀχιλλεὺς ἀνέχων ἐστὶν αὐτὴν, καὶ Ἐσπερίδες δύο». Ἄν τρεῖς γραφαὶ ἦσαν ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας, ὡς ὑποθέτουσιν οἱ τὰ ἐρύματα παραδεχόμενοι μόνον κάτωθεν τῶν κανόνων, ὁ περιηγητὴς θὰ ἐχαρακτήριζεν ὡς τελευταίας ἢ καὶ τὰς τρεῖς γραφάς ἢ μίαν μόνην, τὴν ὑστάτην. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἀναφέρει τὰς γραφάς, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς ἄνωθι τοῦ κανόνος καὶ μετ' αὐτὴν τάσων τὰς δύο κάτωθι αὐτοῦ.

Γ'.

Λεπτομερῶς καὶ ὡς φαίνεται ἀκριβέστατα περιγράφει ὁ Παυσανίας (Ε', ζ' 4) τὴν δευτέραν ἐπὶ τῆς λάρνακος τοῦ Κυψέλου παράστασιν, τὴν ἐξελασίαν τοῦ Ἀμφιαράου.

«Ἐξῆς δὲ Ἀμφιαράου τε ἡ οἰκία πεποιήται, καὶ Ἀμφίλοχον φέρει νήπιον πρεσβυτικῆς ἡτις δὴ· πρὸ δὲ τῆς οἰκίας Ἐριφύλη τὸν ὄρμον

ἔχουσα ἕστηκε, παρὰ δὲ αὐτὴν αἱ θυγατέρες Εὐρυδίκη καὶ Δημώ-
 νασσα, καὶ Ἀλκμαίων παῖς γυμνός . . . Βάτων δὲ ὃς ἠνιοχεῖ τῷ
 Ἀμφιαράῳ τὰς τε ἡνίας τῶν ἵππων καὶ τῇ χειρὶ ἔχει τῇ ἑτέρᾳ λόγ-
 χην. Ἀμφιαράῳ δὲ ὁ μὲν τῶν ποδῶν ἐπιβέβηκεν ἤδη τοῦ ἄρματος, τὸ
 ξίφος δὲ ἔχει γυμνόν, καὶ εἰς τὴν Ἐριφύλην ἐστὶν ἐπεστραμμένος ἕξα-
 γόμενός τε ὑπὸ τοῦ θυμοῦ * * * ἐκείνης ἂν ἀποσχέσθαι».

Ἔνεκα τῆς λεπτομεροῦς ταύτης περιγραφῆς εὐκόλως ἀνεγνωρίσθη
 ἡ μεγάλη ὁμοιότης τῆς ἐπὶ τῆς λάρνακος τοῦ Κυψέλου παραστάσεως
 πρὸς γραφὴν μελανόχρωμον Κορινθιακοῦ ἀμφορέως, ἐν Καιρέᾳ τῆς
 Τυρρηνίας εὑρεθέντος, ἀποκειμένου δὲ νῦν ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Βερολί-
 νου¹. Ἐκ τῆς ἀγγειογραφίας δὲ ταύτης καθοδηγούμεθα, ὡς νομίζο-
 μεν, καὶ εἰς σαφεστέραν κατάληψιν τοῦ κειμένου τοῦ Πausανίου, ὅπερ
 ἐν τισὶ φαίνεται τετραγαμμένον καὶ ἀδιανόητον.

Πρώτη δυσχέρεια παρουσιάζεται ἐν τοῖς περὶ Βάτωνος. Ἄν ἀνα-
 φέρεται λόγχη ἀντὶ κέντρου, τοῦτο προέρχεται ἴσως ἐκ παρανοήσεως
 τοῦ Πausανίου ἀναξίας λόγου. Ἄλλ' ὅτι ὁ περιηγητὴς ἔκρινεν ἀναγ-
 καῖον νὰ σημειώσῃ ὅτι ὁ ἠνιοχος ἐκράτει εἰς τὴν μίαν χεῖρα τὰς ἡνίας
 τῶν ἵππων καὶ εἰς τὴν ἄλλην λόγχην ἢ κέντρον, διότι οὕτως ἐρμη-
 νεύεται τὸ χωρίον², φαίνεται πως παράδοξον. Ὅμως οὐ μόνον ὁ σύν-
 δεσμος τε τοῦ κειμένου ἐμποδίζει ἡμᾶς νὰ δεχθῶμεν τὴν ἐρμηνείαν ταύ-
 την, ἀλλὰ καὶ ἡ σκέψις ὅτι ὁ Πausανίας ἠθέλησε νὰ μνημονεύσῃ
 λεπτομέρειαν ἀξίαν ἀναγραφῆς. Ἦτο δ' αὕτη ὅτι ὁ ἠνιοχος ἐν τῇ

¹ Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν Monumenti d. Instituto τ. X πίν. 4. 5
 ὑπὸ C. Robert, ὅστις καὶ ἀνεγνώρισε τὴν ὁμοιότητα ἐν Annali d. Insti-
 tuto 1874 σ. 82 κέ.

² Ἀρκούμεθα ὀλίγα παραδείγματα ν' ἀναφέρωμεν πρὸς πίστωσιν τοῦ ὅτι
 αὕτη εἶναι ἡ κοινῶς παραδεδεγμένη ἐρμηνεία. «Baton, Amphiarai au-
 riga, equorum habenas una, altera manu lanceam tenet». (Ἐκ τῆς
 λατιν. μεταφράσεως ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Siebelis 1823. Ταῦτ' ἐπαναλαμβάνο-
 νται καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει Schubart καὶ Walz 1838). «Baton der Wagen-
 lenker hält die Zügel mit der einen Hand, mit der anderen eine
 Lanze». (Jahn, Archäologische Aufsätze σ. 7.—Klein, Die Kypsele
 der Kypseliden. Wien, 1885 σ. 61). «Baton . . . tient d'une main
 les rênes de ses chevaux et de l'autre une lance. (Μετάφρ. Cla-
 vier), «tiene con una mano le briglie, con l'altra la lancia». (Μετάφρ. Ciampi).

έτέρα χειρὶ ἐκράτει παρὰ τὸ σύνηθες τὰς τε ἡνίας καὶ τὸ κέντρον τὴν ἔννοϊαν ταύτην παρέχει τὸ χωρίον καὶ ὡς ἔχει, σαφέστερον ὅμως καθίσταται ἂν τεθῆ ὁ καὶ μετὰ τινὰς λέξεις· «τὰς τε ἡνίας τῶν ἵππων τῇ χειρὶ ἔχει τῇ ἑτέρα καὶ λόγχην». Ὅτι δὲ τοιαύτη ἦτο ἡ παράστασις διδασκόμεθα ἐκ τῆς κορινθιακῆς ἀγγειογραφίας, ἐν ἣ ὁ Βάτων ἀπεικονίζεται κρατῶν διὰ τῆς δεξιᾶς τὰς ἡνίας καὶ τὸ κέντρον, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἀριστερᾶς λαμβάνει παρὰ τῆς θεραπαίνης Λεοντίδος φιάλην. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι ἀρχαιολόγος ἐπιφανῆς τοσοῦτον ἦτο προκατειλημμένος ἐκ τῆς παρερμηνείας τοῦ Πausανίου, ὥστε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἠρμήνευσε καὶ τὴν παράστασιν τοῦ ἀμφορέως¹.

Καὶ ἡ φθορὰ τοῦ κειμένου ἐν τέλει φέρει προσέτι πολλὴν δυσχέρειαν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ἡ παρασιώπησις τοῦ λόγου, δι' ὃν ὁ Ἄμφιαραος δὲν φονεῖ τὴν προδότιν σύζυγον. Ἀκατανόητος ἄλλως θὰ ἦτο ἡ παράστασις ἂν ἀπεικονίζετο ὁ Ἄμφιαραος γυμνὸν μὲν ἔχων τὸ ξίφος καὶ μηνίων τῇ Ἐριφύλῃ, ἀλλ' ὅμως ἐπιβαίνων τοῦ ἄρματος καὶ ἀναχωρῶν. Καὶ εἰς τῶν δυσχερειῶν δὲ τούτων τὴν λύσιν ὀδηγούμεθα ὑπὸ τῆς γραφῆς τοῦ κορινθιακοῦ ἀμφορέως. Βλέπομεν ἐν αὐτῇ ὅτι παρεντιθέμενοι μεταξύ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς ὑψοῦσιν ἰκέτιδας χεῖρας ὁ Ἄλκμαίων καὶ αἱ τοῦ Ἄμφιαράου θυγατέρες καὶ αὐτὸς ὁ μικρὸς Ἀμφίλοχος ὃν φέρει ἡ παρὰ Πausανίαν μὲν ἀνώνυμος ἐν δὲ τῷ ἀγγεῖῳ Αἰνίππα ὀνομαζομένη τροφός. Ὅθεν ὑπὸ τῶν παρακλήσεων τῶν τέκνων του καὶ μάλιστα τοῦ παρ' αὐτὸν ἰσταμένου Ἄλκμαίωνος καμφθεὶς ὁ Ἄμφιαραος φεῖδεται τῆς συζύγου, ὥστε νὰ μὴ τὴν φονεύσῃ. Καὶ πρὸς τὴν παράστασιν ταύτην θὰ συμφωνήσῃ ἡ παρὰ Πausανίαν περιγραφὴ, ἂν τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ θυμοῦ διορθώσωμεν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ, προσθέσωμεν δὲ τὸ πείθεται ἢ ἄλλο τι παραπλή-

¹ Dumont et Chaplain, Les céramiques de la Grèce propre. Par. 1888 τ. I σ. 225 «Baton y est déjà tenant une baguette d'une main, de l'autre les rênes». Ἀκριβέστατα ὅμως περιγράφει ὁ Furtwängler τὴν παράστασιν: «Dem Baton, der in der Rechten die Zügel und langen Stab hält, reicht eine Frau eine weisse henkellose Phiale hin zur Abschiedsspende, nach der er mit der Linken greift». (Beschreibung d. Vasensammlung. Berlin, 1885 τ. I σ. 207 ἀρ. 1655).

σιον ῥῆμα· «ἐξαγόμενός τε, ὑπὸ τοῦ υἱοῦ (πείθεται) ἐκείνης [ἄν] ἀποσχέσθαι». Ἐπειδὴ τὸ ῥῆμα ἐξάγομαι εἰς τὴν σημασίαν τοῦ παραφέρομαι σπανιώτατα ἐκφέρεται ἄνευ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, ὁ βιβλιογράφος μὴ ἐννοῶν αὐτὸ προσέθηκε τὸ ποιητικὸν αἶτιον συνάψας πρὸς τὴν μετοχὴν ἐξαγόμενος τὸ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ, ὅπερ παραδιώρθωσεν ὡς ἔχει νῦν ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ Πausανίου.

Ν. Γ. Πολίτης

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ

ΤΩΝ

ΕΝ ΤΩΙ "ΠΟΥΛΟΛΟΓΩΙ", ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

(*Ἀνεκοινώθη ἐν συνεδριάσει τοῦ Φυσιογνωστικοῦ τμήματος*).

Ὁ «Πουλόλογος» εἶναι περίεργον ποίημα τοῦ μεσαίωρος, εὔρεθὲν καὶ κατὰ πρῶτον δημοσιευθὲν ἐν τῇ ὑπὸ τὸν τίτλον *Carmina Graeca Medii Aevi* ἐκδοθείσῃ συλλογῇ ὑπὸ G. Wagner ἐν Λειψία τῷ 1874¹.

Ὁ ἄγνωστος συγγραφεὺς τοῦ ποιήματος τούτου ἐν 650 στίχοις περιέλαβε πλεῖστα ἐκ τῶν μᾶλλον τότε γνωστῶν πτηνῶν, τόσον δὲ

¹ Ἡ ἐργασία αὕτη συνετελέσθη κατὰ Μάρτιον τοῦ 1895 ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπὸ τοῦ Wagner δημοσιευθέντος «Πουλόλογου», ἐβράδυνε δ' ἡ τύπωσις ἔνεκα τῆς ἐπετηρίδος τοῦ Παρνασοῦ. Ἀρξαμένης ὁμως τῆς τυπώσεως, ἐγένετό μοι γνωστὸν ὑπὸ τοῦ φίλου προέδρου τοῦ συλλόγου κ. Ν. Γ. Πολίτου, ὅτι καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ ὑπάρχει χειρόγραφόν τι τοῦ Πουλόλογου. Τοῦ χειρογράφου τούτου ἔσπευσα νὰ λάβω γνώσιν, ἔχουσι δὲ τὰ κατ' αὐτὸ ὡς ἐξῆς· τοῦτο ἐπιγράφεται «*Λόγος τοῦ Ἰχνηλάτου περὶ τῶν πουλιῶν*» δὲν εἶναι δ' ἀντίγραφον τοῦ Πουλόλογου, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰπεῖν προσπάθεια πρὸς καθορισμὸν τῶν ἐν ἐκείνῳ ἀναφερομένων πτηνῶν δι' εἰκόνων, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι συντομώτερον ἐκείνου, περιοριζόμενον μόνον εἰς ὀλίγους στίχους, κυρίως τοὺς περιλαμβάνοντας τοὺς χαρακτῆρας τῶν πτηνῶν. Αἱ εἰκόνες, εἶναι περιττὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἶναι ἄτεχνοι, ἐκτὸς δὲ τοῦ *Ταῶ*, τοῦ *Ἀλέκτορος*, τῆς *Γλαυκὸς* καὶ τῆς *Νυκτερίδος* ἅπασαι αἱ λοιπαὶ ὁμοιάζουσι πρὸς ἀλλήλας καὶ ἐκ τούτων οὐδόλως δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν τὰ ἀναφερόμενα πτηνά.

Περιέχει ὁμως παραλλαγὰς τινὰς γραφῆς, δι' ὧν ὑποθέσεις τινὲς ἡμῶν διασαφηνίζονται, ἀποδεικνύμεναι ἀληθέσταται.—α) ἀντὶ *Τσικνέας* ἔχει *Κυκνέας* καὶ οὕτως ἡ ὑπόθεσις, ἣν ἐν τῇ ὑποσημειώσει τοῦ στίχου 57 διευτυπώσαμεν, βεβαιουῖται, ὑπόθεσις διατυπωθεῖσα ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τοῦ W. Thompson ἐν τῷ *Glossary of Greek Birds* σελ. 104. β) ὁ στίχος 160 καὶ τὸ πουτίκιν ἤρξατο ὑβρίζειν τὸ περδίκιν, ἔχει οὕτω· «*Καὶ ἡ νυκτερίδα ἤρξατο ὑβρίζειν τὸ περδίκιν*» ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ἀληθὲς ὅ,τι ἐν τῇ ὑποση-

καλῶς ἐξωγράφισε ταῦτα, ὥστε εὐκολώτατα, καίτοι πολλὰ ἀναφέρονται ὑπὸ κοινὰ ὀνόματα μῆπω διασωθέντα μέχρις ἡμῶν, δύναται τις, ἔχων γνῶσιν τῶν πραγμάτων, ν' ἀναγνωρίσῃ πάντα.

Ὁ ἐκδότης τοῦ ποιήματος τυγχάνων ξένος, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἄγευστος φυσικῆς ἱστορίας, μόνον εἰς τὸ λεκτικὸν προσέσχευεν, ὡς καὶ ὁ βοηθήσας κατὰ τὴν δημοσίευσιν Ἑλλήν σοφὸς κ. Σάθας, οὐδεμίαν δὲ κατέβαλον προσπάθειαν νὰ ἐξακριβώσωσι τὰ ὀνόματα τῶν ἀναφερομένων πτηνῶν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ποίημα εἶναι ὅλως ἀκατάληπτον. Ὁ ἐκδότης, ὅπως δικαιολογήσῃ τὸ ἀκατάληπτον, γράφει «Ceterum permulta in hoc carmine admodum sunt intellectu, cum multa vocabula in lexicis non inveniantur». Οἱ Λεξικογράφοι συνήθως δὲν περιλαμβάνουσιν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν λέξεις ἀγνωσμένας ὑφ' αὐτῶν, ἢ ἂν δημοσιεύσωσι τοιαύτας, καὶ τότε προσθέτουσιν ὡς ἀποδιδομένας εἰς ὃν τι ἄγνωστον, ὅπερ οὐδὲ ὅλως συντελεῖ πρὸς ἀκριβῆ κατανόησιν.

Ὁ Πουλολόγος ἀποτελεῖ σελίδα τῆς ἐπιστημονικῆς ἡμῶν ἱστορίας ἀποδεικνύουσαν, ὅτι καὶ ἐν ἐποχῇ τοῦ ἔθνους ταπεινωτικῇ ὑπῆρχον ἄνθρωποι τινες γινώσκοντες καλῶς τὰ φυσιογραφικὰ ἀντικείμενα, μετὰ πολλῆς τῆς ἀκριβείας παρατηροῦντες τὰς ἕξεις τῶν διαφόρων πτηνῶν καὶ δυνάμενοι νὰ διακρίνωσι ταῦτα κάλλιστα.

Καὶ νῦν δέ, ὅτε ἀπὸ ἡμίσεος αἰῶνος λειτουργοῦσι σχολεῖα καὶ ἀνώτερον ἐκπαιδευτήριον, ἐν οἷς ἡ φυσικὴ ἱστορία διδάσκεται, σπανίως ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς ποιήμασι τῶν νεωτέρων περιγραφαὶ τῶν φυσικῶν ἀντικειμένων τόσοσ ἀκριβεῖς καὶ σαφεῖς. Διότι ἡ ἀπὸ τῆς φύσεως δι-

μειώσει τοῦ αὐτοῦ στίχου ἰσχυρίσθημεν, λέγοντες ὅτι ὁ ἀντιγραφεὺς ἀντὶ πούτιν ἐπρεπε νὰ γράψῃ *πουντίκιν* καὶ τότε ἀναγκαίως θὰ ἐννοεῖτο ἡ νυκτερίς.

Μόνον μίαν τῶν παραλλαγῶν αὐτοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν. Τὸν *Καρκαντσᾶν* στιχ. 214 μετέλλαξεν εἰς *Καρακαξᾶν* καὶ *Καρακάξαν*, *Corvus pica* L. Ἄλλ' αὕτη οὔτε ἐδώδιμος, οὔτε ἀπιδοςφόνδυλος εἶναι, οὔτε γριζοφορεμένη, οὔτε τὴν κεφαλὴν ἔχει ψιλὴν, οὔτε σαρκία ἐρυθρὰ ἐπὶ ταύτης φέρει ὡς ἡ τῆς *Μελεαγρίδος*, ἣτις εἶναι ὁ *Καρκαντσᾶς* τοῦ Πουλολόγου ἀναμφηρίστως.

Κατὰ τὰ λοιπὰ τὸ ποίημα τοῦ ἰχνηλάτου οὐδὲν περιέχει, ὅπερ νὰ ἀναγκάζῃ ἡμᾶς νὰ μεταβάλωμεν γνώμην τινὰ ἐπὶ τῶν καθοριζομένων διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης πτηνῶν.

δασκαλία περιφρονεῖται, επικρατεῖ δ' ἡ τῆς μιμήσεως καὶ ἡ ἀπὸ ξένων ἔργων πρόσληψις γνώσεων συχνότατα παρανενοσημένων.

Ἐν τῷ ποιήματι ἀναφέρονται τεσσαράκοντα πτηνὰ ἐκ τῶν συνήθως ἀπαντωμένων παρ' ἡμῖν, ὧν τινα κατέστησαν νῦν σπάνια, πλείστα ὅμως πείθουσιν, ὅτι ἄλλοτε εὐρίσκοντο ἐν μεγαλειτέρᾳ ἀφθονίᾳ.

Τὸ ποίημα δ' ἔχει ὡς ἐξῆς·

- Ἄετος ¹ ὁ μέγας βασιλεὺς ἀπάντων τῶν ὄρνέων
 κλητούριν εἶχεν καὶ χαρὰν καὶ γάμον τοῦ υἱοῦ του,
 τὸ πλῆθος ὄλον τῶν ὄρνεῶν εἶχέν το καλεσμένον·
 ἐφάγασιν καὶ ἔπιασιν εἰς τὴν χαρὰν ἐκείνην,
 5 ἤφεραν καὶ δικάσιμον ἀπάνω εἰς τὸ τραπέζιν·
 ὄλων ἐμπρὸς ὁ πελαργὸς ² περιγελαῖ τὸν κύκνον ³
 «εἰπέ με, κύκνε ἀσούσουμε καὶ μακροσφονδουλάτε,
 μελανοπόδα, ἀγριόφωνε καὶ λιμνοαναθρεμμένε,
 καὶ παντελῶς κακότυχε, τ' ἤθελες εἰς τὸν γάμον ;
 10 νὰ κηλαδῆς δὲν ἤμπορεῖς, νὰ παίζης οὐκ ἤξεύρεις,
 καὶ μόνον ἦλθες, ἄτυχε, φοβέριστρον ὁμοιάζεις».
 καὶ ταῦτα ὁ κύκνος στρέφεται (ς') τὸν πελαργὸν καὶ λέγει
 «ἐμὲν τὰ λέγεις, ἐλεεινέ, χαλκέα, κωπηλάτα,
 ὅποῦ ἔφας τὴν ἐνθήκην σου, τὸ στάμενον τὸ ξένον ;
 15 καὶ τώρα ηὔρισκεις, ἄτυχε, ὀκάπου παλαιοκάρφια
 κι ἀπ' ὄρμησιὰν εἰς ὄρμησιὰν ὑπάγεις καὶ καθίζεις,
 τάχα νὰ στήσης, ἄτυχε, τὸ στάμενον τὸ ξένον ;
 ἐγὼ, κι ἂν ἦσουν ἔμορφον ὡς τὰ πουλιὰ τοῦ κόσμου.
 τὴν μέμψιν, τὴν μὲ ἔκαμες, οὐ μὴ τὴν ἐβαρέθην.
 20 ἀμμὴ εἶσαι καὶ πανάσχημον ὡς τὰ πουλιὰ τοῦ κόσμου,

¹ Ἐκ τῶν ἐν στίχ. 635 ἀναφερομένων «ὁ βασιλεὺς ἐλάλησεν σταυραετὸς ὁ μέγας» δῆλον γίνεται, ὅτι πρόκειται ἐνταῦθα περὶ Ἄετοῦ τοῦ χρυσαέτου (*Aquila fulva* s. *chrysaetos* L.) ὅστις κοινῶς καλεῖται σήμερον Ἄετος τοῦ βράχου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς λοιπούς, τοὺς νεοστεύοντας ἐπὶ τῶν δένδρων. Τούτου δὲ αἰ κατὰ τὴν πτῆσιν ἀνεωγμέναι πτέρυγες παρουσιάζουσι κάτωθι λευκὰς γραμμὰς ἐν σχήματι σταυροῦ.

² Πτηνὸν γνωστὸν κοινῶς λεγόμενον *Λέλεκας* (*Ciconia alba* L.).

³ *Cygnus musicus*. Bechst καὶ σήμερον *Κύκνος* καλούμενος.

κι ὀρέγεσαι νὰ μέφεςαι κ' ἐγὼ νὰ σ' ἐγκωμιάζω.
 τζαφαροσκέλη πελαργέ, καμηλοπερπατάρη,
 γριζόθωρε, γριζόφορε, πουλὶν ὄρεπανομύτιν,
 ὄλως τολμᾶς, περιγελάς τὸν λευκοφόρον κύκνον,
 τὸν στέργουσιν οἱ βασιλεῖς καὶ τ' ἄρχοντόπουλά τους ; 25
 ἐσὺ τζαγγάρης ἄχρηστος ὁμοιάζεις βρωμιάρης,
 χαλκωματᾶ, πάλιν εἶπεῖν, τὸν μυριομουτζωμένον
 καὶ σὺ τολμᾶς, κατηγορεῖς χρυσόγερον τὸν κύκνον ; »
 Ἐκεῖνα οὐκ ἐσίγησαν τὴν ὄχλησιν τὴν εἶχαν,
 καὶ ὁ πουκάνος ¹ ἤρξατο ὑβρίζειν τὴν ὠτίδα ² 30
 « ἦλθες, κυρ' οἰκοδέσποινα, καὶ σὺ ἐδῶ 'ς τὸν γάμον,
 κ' ἕκατσεσ ὡς κουβουκλαριά μετὰ παντὸς ὀρνέου,
 μωρὴ κοπελορρίκτουσα [καὶ] λειβαδοαναθρεμμένη,
 τζαμπουνομύτρια, τζαμπεροῦ καὶ φουστανοφοροῦσα,
 σπασμένη καὶ πανάτσκλη, μὲ τὸν πηλὸν χρισμένη ; 35
 ἂν οὐκ ἠγέρθης τὸ γουργὸν νὰ ἐπάρης τὰς ποδεάς σου,
 αὐτὰς τὰς κακομάζωχτας, κ' ἐπάρης νὰ ὑπαγαίνης,
 τῶρα νὰ ἰδῆς καὶ πλεότερον τὸ τί σὲ θέλω κάμει·
 ἦλθες, βρωμοῦσα τζαμπεροῦ, εἰς ἀτιμιᾶν τὸ γάμου ». 40
 στρέφεται, βλέπει ἢ ὡτὶς πάλιν τὸν καπουκάνον
 καὶ λέγει τον « φουρνόστομε, τίναν τὰ συντυχαίνεις ;
 βρωμόστομε, βρωμόχνωτε, τί ἔν τὸ λαλεῖς καὶ λέγεις ;
 ἐσὺ ὀποῦ τρῶς ἐκ τὸ πουρνὸν ὀλώματους ἰχθύας,
 ὡς τὸ δισάκκιν τὰ χαλᾶς κι' ὡς τὸ ταρπὶν τὰ ρίπτεις.
 ὁμοιάζουσιν ἢ σάρκες σου τρέμουλα τῆς θαλάσσης, 45
 ὁμοιάζεις καὶ τὸν σφόνδυλον τοῦ φούρνου, φουρνοκόπην,

¹ Οὕτω νῦν οὐδὲν πτηνὸν καλεῖται· εἶναι ὅμως εὐκόλον νὰ μαντεύσωμεν
 ἰδίως ἐκ τῶν ὕβρεων, ἃς ἀνταποδίδουσα ἢ Ὠτίς εἰς τοὺς στίχους 41—55,
 ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Πελεκάνου (*Pelecanus crispus* Bruch) ἀπαν-
 τῶντος παρ' ἡμῖν καὶ καλουμένου κοινῶς Σακᾶς καὶ Τουμπανᾶς, πιθανὸν
 δὲ καὶ ὁ ἀντιγραφεὺς ν' ἀνέγνωσε πουκάνος ἀντὶ πελεκάνος.

² Περὶ τοῦ πτηνοῦ τούτου δὲν δυσκολευόμεθα· εἶναι ἡ Ὠτίς τῶν ἀρχαίων
 (*Otis tarda* L.), ἣτις καὶ νῦν ἐν Θεσσαλίᾳ, ἔνθα ἀφθονεῖ, καλεῖται Ὠτίδα
 ἐν δὲ τῇ λοιπῇ Σπερεῶ Ἑλλάδι Ἀγριόγαλλος.

- πάντως κακομουζάκωτε, τὰ κρέη σου οὐ τρώγουν¹
 ἐξῶν μόνον οἱ μέρμιγχοι κ' ἡ σκύλα τοῦ τζαγγάρη.
 καὶ σὺ τολμᾶς, κατηγορᾶς τὴν ὠτίδαν τὴν γραῖαν,
 50 ὅπου μὲ τρώγουν βασιλεῖς καὶ τ' ἄρχοντόπουλά τους;
 πάλιν τ' αὐγά μου θέλουσιν ἢ εὐγενίδες ὄλαις.
 σῶπασε, κακοτύχερε, γεράκιν ξερασμένον,
 ἀνάζηθε τοῦ παρναβᾶ, μὲ τ' ἄχρηστον δερμάτιν,
 κι ἀποθηκάριν τοῦ Μωσὲ γιομάτον κιλινέας
 55 κι ἀπλῶς ἀσκὶν βρωμιάρικον, τίποτε μὴ λαλήσης».
 Ἐκεῖνα οὐκ ἐσίγησαν τὴν ὄχλησιν τὴν εἶχαν
 καὶ ὁ τζικνέας² ἤρξατο τὸν γέρανον³ ὑβρίζειν
 «χαρὰ ἔς τὸν τὸν καλόγερον ποῦ ἦλθεν εἰς τὸν γάμον
 μὲ τὸν μακρὸν τὸν σφόνδυλον καὶ τὸ πολὺν καμάριν,
 60 κουνουλοπόδης, ἄβραστος, μὲ τὰς μαύρας τὰς κάλτσας.
 εἰπέ με, καλογέρανε, τ' ἤθελες εἰς τὸν γάμον
 μὲ τὸν μακρὸν τὸν σφόνδυλον, μὲ τὸ πολὺν καμάριν;
 ὡς καπιτρούλιον σκοπᾶς, θέλεις ἰδοῦ νὰ ἔχης,
 καὶ εἶσαι καμηλόρραχος, καμηλοπερπατάρης.
 65 ὅταν σὲ φθάσῃ ὁ αὐθέντης σου, ἀνάσκελα μοῦ πέφτεις,
 καὶ τάχα μὲ τοὺς πόδας σου θέλεις νὰ βοηθᾶσαι.
 λοιπὸν ἀνάστα, ταπεινέ, καὶ φύγε ἐκ τὸν γάμον,
 μελανομακροθώρετε, Σαρακηνέ κουτρούλη».
 εὐθὺς γυρίζει ὁ γέρανος καὶ λέγει τὸν τζικνέα
 70 «ἐμὲν τὰ λέγεις, ἔλεινέ χαλκία, κωπηλάτα,
 ποῦφαγες τὴν ἐνθήκην σου, τὸ στάμενον τὸ ξένον,

¹ Ὁ συγγραφεὺς φαίνεται γινώσκων, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι δὲν ἔτρωγον τὰς σάρκας τοῦ πτηνοῦ τούτου· τὴν δ' αἰτίαν ἀνευρίσκομεν ἐν τῷ Αἰλιανῷ βιβλ. Γ' § 23, ὅστις λέγει «οὐκ ἐνομίσθη ἐσθίειν τοὺς ἱερέας (Αἰγυπτίων) αὐτὸν (τὸν πελεκᾶνα) ἐπειδὴ ἀπαξᾶπλῶς ὑπὲρ τέκνων ποιεῖται τὸν ἀγῶνα».

² Τζικνιάς ὀνομάζεται σήμερον ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ὁ Ἐρωδιὸς (*Agdea alba* L.). Τὸ αὐτὸ δὲ πτηνὸν ἔφερε καὶ τότε τὸ αὐτὸ ὄνομα κρίνοντες ἐκ τῶν ἀναφερομένων χαρακτήρων καὶ τοῦ εἶδους τῆς τροφῆς· τὸ πτηνὸν τοῦτο εἶναι βεβαίως ὁ τῶν ἀρχαίων *Κυκνίας* (Παυσαν. VIII. 17, 3).

³ Εἶναι τὸ γνωστὸν διαβατικὸν πτηνὸν καλούμενον καὶ σήμερον *Γέρανος* *Grus cinerea*. M. et W).

κι ἀπ' ὄρμησιάν εἰς ὄρμησιάν ὑπάγεις καὶ καθίζεις,
 πάλιν εἰς τ' ἀκρουτήρια καὶ εἰς τὸ παραγιαλὸν,
 τάχα νὰ στήσης, ἄτυχε, τὸ στάμενον τὸ ξένον ;
 ψέμα οὐ λέγω, ἄρχοντες, καὶ σεῖς νὰ τὸ θωρῆτε, 75
 πῶς ἀνατρέχει τὸν γιαλὸν καὶ τὰ καρφιά γυρεύει,
 κι ὅταν πετάσῃ, βλέπετε, 'ς τὸν κῶλον τὸ βαστάζει,
 τὸ εἶχεν εἰς τ' ἐργαστήριον τοῦ ἐκεῖνον τὸ ξυλάβιν,
 κι ἐμένα πῶς ἐτόλμησας καὶ συκοφάντησές με,
 τὸν τρώγουσιν οἱ βασιλεῖς μετὰ πολλοῦ τοῦ πόθου, 80
 καὶ τρώγουσιν τὰ ἄκρη μου οἱ ἄρχοντες κρασάτα.
 μὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν πολλὴν θέλω νὰ σὲ ὑβρίσω,
 καὶ πάλιν, κακορρίζικε, θέλω νὰ σ' ὄνειδίσω.
 ἐκ τὴν ἀγούζαν ῥαγουζοῦ ὁμοιάζεις καὶ δισάκκιν
 κι ἀπ' τὴν πικριὰν τὴν εἶχές την καὶ πείναν, ταπεινέ μου, 85
 πάντ' εἰς 'κρωτήριον περπατεῖς, τὰ ξενόρια βλέπεις,
 κι ἂν τύχῃ ὀκάπου, ἄτυχε, νὰ πιάσῃς βελονίδα,
 ἐκεῖνην ἔχεις, ἄτυχε, καὶ πρόγεμαν καὶ δεῖπνον.
 εἰ δὲ χιονίσει δυνατὰ καὶ τὰ νερὰ παγώσουν,
 ἀπέκαμες, κακότυχε, καὶ γίνεις κατευχίτης, 90
 κι ἀπ' ἐκκλησιὰν εἰς ἐκκλησιὰν ὑπάγεις καὶ καθίζεις.
 κ' ἡ νύκτ' ἐκεῖνη οὐκ ἔχει σε, ψωφᾶς, πτωχέ, καὶ πίπτεις,
 εὐρίσκουν σε τὰ κοπελιά, δένουν σε μὲ τὸ ῥάμμα,
 καὶ τὸ χωριὸν γυρίζουν σε, κι ἄλλοι εἰς τὴν θανὴν σου.
 καὶ σὺ τολμᾶς, ὑβρίζεις με, παλαιοξερασμένε ; » 95

Καὶ ταῦτα οὐκ ἐσίγησαν τὴν ταραχὴν τὴν εἶχαν,
 κι ὁ γλᾶρος ¹ ἐπεχείρησεν ὑβρίζειν τὸ χηνάρι ²
 «χαρὰ ε' τὴν χῆνα τὴν καλὴν, τὴν χῆνα τὴν μουσοῦρα,
 ὅπου φορεῖ τὴν τζαμπεροῦ τὴν ἀνασκουμπωμένην,
 κι ὀπίσω εἰς τὸν κῶλόν της πουγγὶ καὶ νὰ βαστάζῃ 100
 νὰ γέμη νέματα ψιλὰ τᾶκλειψεν τὴν κερά της,

¹ Τὸ πτηνὸν τοῦτο καὶ σήμερον καλεῖται Γλᾶρος εἶναι δὲ ὁ Λᾶρος τῶν ἀρχαίων (*Larus rudibundus* L.) κοινότατος εἰς τὰ παράλια.

² Χηνάρι καὶ σήμερον καλεῖται ὁ Χῆν (*Anser cinereus* Mey) ἀπαντῶν καὶ ὡς ἄγριος καὶ ὡς κατοικίδιος.

- ποῦ ἦλθεν κ' ἐπεγύρισεν κ' ἔκατсен εἰς τὸ μέσον
 εἰς τὴν χαρὰν κ' εἰς τὸν παστὸν κ' εἰς τὸν ἐξαίσιον γάμον.
 ἐγείρου, φύγε τὸ γουργόν, φύγε ἀπαὶ τὸν γάμον,
 105 ἐγείρου, κακομούσουρε καὶ παρεξιππασμένη,
 χορδομουντσοῦνα, τζαμπεροῦ, φύγε ἀπὸ τὴν μέσην».
- γυρίζει ἡ χῆνα μὲ θυμὸν καὶ λέγει πρὸς τὸν γλάρον
 «τζεφρέ, τζεφρίτα, μυσταργέ δελφίνου θαλασσίου,
 καὶ θαλασσοκοπάνιστε, πάλιν βραχοδαρμένε,
 110 ὡς ψωμοζήτησ τὸν ἱαλὸν διαβαίνεις καὶ γυρίζεις
 πτώμα νὰ παρηγορηθῆς τὴν πείνά σου τὴν τόσην.
 εἰ δὲ πολλάκις οὐκ εὐρῆς πτώμα νὰ φᾶς εἰς κόρον,
 ἐγέρνεσαι, σηκόνεσαι, κ' εἰς τὸ βουνὶν ὑπάγεις
 καὶ σκούληκας προγεύεσαι, σκανθάρους γεματίζεις,
 115 πολλάκις ὡς σ' ἐγνώρισα καὶ χρόνους τοὺς σ' ἐξεύρω.
 οἱ πάντες ὡς σὲ οἶδασιν, λέγουν γαλιότης εἶσαι,
 ἔπαιξας καὶ τὰ ῥοῦχά σου καὶ ἔχασες τα ἴς τ' ἄζάριν,
 καὶ μόνον τὸ ἱποκάμισο αὐτ' ἔχεις καὶ φορένεις.
 καὶ τώρα, κακοτύχερε, ἐμέναν καθυβρίζεις ;
 120 ἐμέναν ἐγνωρίζουε κ' ἐσὲν κατέχουσί σε.
 κι ἂν οὐ σιγήσης τὸ λοιπὸν, θέλω σὲ καθυβρίσει,
 τζαχαρατᾶ μὲ τὴν φωνήν, μεσημβρινὲ μὲ τ' ἄσπρα,
 ἀτζίγγανε μαυρότεχνε, ἐμέν τὰ συντυχαίνεις ;
 ὅλως τολμᾶς καὶ πρὸς ἐμέν λόγους ἐπαναγείρεις,
 125 τὴν λιγερὴν, τὴν χυμευτὴν καὶ πάντερπνον τὴν χῆνα ;»
 Ἐκεῖνα οὐκ ἐσίγησαν τὴν ὄχλησιν τὴν εἶχαν
 κ' ἡ ἔφια ¹ ἀπῆρξατο ὑβρίζειν τὸ παώνιν ².

¹ Τὸ πτηνόν, ὅπερ ἐνταῦθα καλεῖται Ἐφια δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἐξῆς. Οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν αἰθουίαν τὸ ἐπιστημονικῶς μὲν καλούμενον *Mergus merganser* L., κοινῶς δὲ νῦν *Βουτηχτάρα*, πτηνὸν στεγανόπουον ἐν τοῖς ὕδασι ἐνδαισιτώμενον καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς διατρεφόμενον, οὔτινος τὸ χρῶμα συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπονομήν τοῦ τοιοῦτου ὀνόματος. Καὶ ἡ ἐν τῷ ποιήματι δὲ ἀναφερομένη Ἐφια εἶναι αὐτὴ αὐτὴ ἡ Αἰθουία ἕνεκα τῶν ἐξῆς, ἅτινα ὁ ταῶς λέγει κατ' αὐτῆς.

«μωρὴ βρωμοσθενήτισσα καὶ μυριοκαπισμένη
 νομίζεις ὡς ἐκάπνισες κ' ἔκαυσεσ τὰ σκουμπρία,

- «παώνιν λεπροπόδαρον, Φράγχε μὲ τὸ καπούτζιν,
καὶ χήρα πάλιν θλιβερά μετὰ μυρολογίου,
ἐγείρου, φύγε ἀπ' ἐδῶ ἀπὸ τὸν γάμον τοῦτον 130
ποσῶς οὐκ ἔχεις ἠδονὴν τὸν γάμον νὰ τιμήσης».
γυρίζει πάλιν ὁ παὼν καὶ πρὸς τὴν ἔφριαν λέγει
«μωρὴ βρωμοσθενήτισσα καὶ μυριοκαπνισμένη,
νομίζεις ὡς ἐκάπνισες κ' ἔκαυσες τὰ σκουμπρία,
ἐκ τὴν πολλήν σου μεθυσιὰν ὅλως καταβρωμοῦσιν. 135
Οὐδὲν τὸ ἤξεύρομεν κ' ἡμεῖς τὸ τίς καὶ πόθεν εἶσαι;
καὶ τώρα τρέχεις τὸν ἴγιαλὸν ὁποῦ δελφῖνοι τρέχουν,
νὰ πιάσης τὰ σκουμπρία σου, τάχα νὰ τὰ καπνίσῃς,
νὰ δώσης τὸνπραματευθὴν, νὰ πάρῃ νὰ παγαίνει;
κι οὐ μὴ τὸ λέγω ψέματα, οἱ πάντες τὸ θωροῦσιν, 140
τοὺς τόσους χρόνους πάντοτε τὴν θάλασσαν νὰ τρέχῃς,
νὰ γέρνεσαι, νὰ πλένεσαι, καὶ πάντα καὶ νὰ λῶσαι.
καὶ τὸ φουστάνιν τὸ φορεῖς, εἰς τὸν καπνὸν ἐκεῖνον
ἀκόμη οὐκ ἐκαθήρισε· τὸ τί νὰ ἴπῃς οὐκ ἔχεις.
ἀκόμη τὸ ὑπέρπυρον, τὸ ἐκράτειες ἀρρεβῶνα, 145
κρατεῖς το εἰς τὴν κόξαν σου, ποσῶς οὐκ ἀπολεῖς το,
καὶ βλέπει ὁπραματευθὴς, ἔχει παρηγορία,
ὅτι, ἂν οὐκ ἤθελες ἐλθεῖ τὸ ὑπέρπυρον νὰ στάσης,
τὸ ἔκοψες καὶ ἔπιες καὶ ἐχαροκοπήθης.
καὶ τώρα παλαιοξέρασμα, κυρὰ καπνοσπατάλη, 150

ἐκ τὴν πολλήν σου μεθυσιὰν ὅλως καταβρωμοῦσιν.
οὐδὲν τὸ ἤξεύρομεν κ' ἡμεῖς τὸ τίς καὶ πόθεν εἶσαι;
καὶ τώρα τρέχεις τὸν ἴγιαλὸν ὁποῦ δελφῖνοι τρέχουν,

καὶ περαιτέρω :

τὸ τί νὰ ἴπῃς οὐκ ἔχεις.

ἀκόμη τὸ ὑπέρπυρον, τὸ ἐκράτειες ἀρρεβῶνα,
κρατεῖς το εἰς τὴν κόξαν σου, ποσῶς οὐκ ἀπολεῖς το».

Ὅντως δὲ ἡ κεφαλὴ τῆς αἰθυίας εἶναι ἐρυθρώδης.

² Τὸ πτηνὸν τοῦτο ὅπερ κατηγορεῖται κατωτέρω ὡς λεπροπόδαρον εἶναι ὁ γνωστότατος Ταῶς (*Pavo cristata* L.) καὶ σήμερον κοινῶς καλούμενος Παγώνι.

ἐμένα καταμέφεται τὸ τί ἤθελα ἔς τὸν γάμον,
 ὅτι εἶμαι λεπροπόδαρον, εἶμαι μυρολογίστρια,
 ὁμοιάζω καὶ βενέτικον Φράγκον μὲ τὸ καπούτζιν.
 ἐμέναν ἔχουν βασιλεῖς ἀπέσω εἰς τὰ παλάτια,
 155 πάλιν τ' αὐγά μου τρώγουν τα γυναῖκες εὐγενίδες,
 κ' ὑπομυρίζονται λαμπρῶς τὸ στόμαν τους ὡς μύσχος,
 καὶ τὰ πτερά μου πολεμοῦν πάλιν χρυσᾶ ριπίδια.
 καὶ σὺ τολμᾶς, περιγελᾶς ὅλως ἐμοῦ καθόλου ; »

Καὶ ταῦτα οὐκ ἐσίγησαν τὴν ὄχλησιν τὴν εἶχαν
 160 καὶ τὸ πουτίκιν ¹ ἤρξατο ὑβρίζειν τὸ περδίκιν ²
 «εἰπέ με, κυρὰ πέρδικα, τ' ἤθελες εἰς τὸν γάμον,
 κ' ἕκαττες ὡς κουβουκλαριά ἀπάνωθεν τῶν ὄλων ;
 ἤξεύρομέν σε, ταπεινή, παντὸς ὑπάρχεις πόρνη,
 κι ἀπ' τοὺς πόδας σου φαίνεσαι ὅτι εἶσ' αἱματωμένη,
 165 καὶ τὸ μαντί σου εἶν' κοντὸ καὶ φαίνεσαι ἐξοπίσω.
 κι ὅπου καθήσης νὰ λαλήῃς πάντοτε νὰ στριγγίζης,
 οἱ καυχοί σου νὰ ἔρχονται καὶ νὰ παραδιαβάζουν.
 ἐγείρου, φύγε τὸ λοιπόν, μὴ κάθεσαι εἰς τὸν γάμον
 ἡμεῖς γυναῖκαν ἄχρηστον οὐ θέλομεν ἐνθάδε».

170 εὐθὺς γυρίζει ἡ πέρδικα καὶ λέγει τὸ πουτίκιν
 «μωρὸν νὰ πῆς κακότυχον, ποσῶς οὐδὲν σέ ξεύρω.
 ἤξεύρεις, ὅταν ἔστεκες εἰς τὰ μηχανί' ἀπάνω,
 καὶ μαύρισεν ἡ ράχη σου ἐκ τοῦ καπνοῦ τὴν βίαν,
 κ' ἔφαγεν τὴν ἐμπροστινὴν τὴν ζοῦπαν τὴν ἐφόρεις,
 175 καὶ πρὸς τὸ μέγαν σάββατον οὐκ εἶχες ἄλλον ροῦχον,
 κ' ἐμπάλωσες τὸ ροῦχόν σου μετὰ λινὸν πανίτσιν,
 φορεῖς το καὶ κατάσαρκα κ' οὐκ εἶχες τί ν' ἀλλάξῃς.
 κι οὐ μὴ τὸ λέγω ψέματα, οἱ πάντες τὸ ἐβλέπουν,

¹ Πιθανῶς *πουτίκιν* δηλαδὴ Νυκτερίς, κακῶς δ' ἀνέγνωσεν ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ ποιήματος. Ἡ νυκτερίς ἐνομίζετο καὶ νομίζεται ἔτι κακῶς ὡς πτηνόν. Ἐννοεῖ δ' ἐνταῦθα τὴν *Vespertilio Daubentonii* Leisl. ἣτις ἔχει τὸ στῆθος λευκὸν καὶ εἶναι κοινὴ παρ' ἡμῖν.

² Τὸ γνωστότατον πτηνὸν Πέρδιξ (*Perdix graeca* Briss) κοινῶς δὲ Πέρδικα καλούμενον.

πῶς ἔνι μαύρη ἡ ῥάχη σου κ' εἰς τὴν κοιλιάν σου κεῖται
 τὸ ἄσπρον τὸ ἐμπάλωμαν ἀπὸ λινὸν πανίτιν. 180
 ἐμένα πῶς ἐτόλμησες καὶ συκοφάντησές με,
 ὅτι εἶμαι πόρνη ἄχρηστος καὶ χειροτέρα πάντων ;
 ἐγὼ τὰς κάλτσας τὰς φορῶ ἔνε ἀπὸ σκαρλάτο,
 ἔχω καὶ χεῖλη κόκκινα, μαῦρα μάτια ὠραῖα,
 καὶ πρέπουν με ἡ κάλτσαις μου, μᾶλλον καὶ τὸ μανδί μου, 185
 καὶ αὐτὸ φορῶ κατάσαρκα ἔνθα γοῦν καὶ ἂν ἦμαι.
 πρέπουν με καὶ τὰ ῥοῦχά μου ὡς εὐγενὴν γυναῖκα,
 τὸ νὰ φωνάζω πάντοτε εἰς ὅλα τ' ἀκρωτήρια.
 εἰς τὴν γλυκέαν τὴν αὐγὴν τὴν γλυκοδροσισμένην
 ἀνθοβολοῦν τὰ ἄνθη της καὶ κηλαδῶ, ὡς οἶδας, 190
 οὐδὲν λαλῶ τοὺς καύκους μου, οὐδὲ κακοὺς ἀνθρώπους.
 πουλίτσια ἐποίησα μονόκοιλα εἰκοσάδα,
 καὶ περπατάρης ἀσεβῆς ὀλίγον κατ' ὀλίγον
 ἐπῆρέν μου τὰ δώδεκα, ἔκαψεν τὴν καρδιάν μου,
 ἐκάην ἡ καρδίτσα μου, ἐπόνεσα ὡς μάννα. 195
 φοβοῦμαι γοῦν ἡ ἄθλια καὶ τρέμω καὶ δειλίω,
 ὅποθεν στέκω, κάθομαι πολλάκις μετ' ἐκεῖνα,
 πάντα διδάσκω παραινῶ τὰ ἄλλα μου πουλία
 νὰ κάθονται εἰς πλάγι μου, μὴ ταῦρη περπατάρης,
 καὶ ἀλλοίμονον, ἐπάρη τα καὶ κάψη τὴν καρδιά μου. 200
 ἐμένα πάλ' οἱ βασιλεῖς εἰς γεῦμάν τους μὲ τρώουν,
 κ' οἱ ἄρχοντες οἱ εὐγενεῖς εἰς πρόγεμαν καὶ δεῖπνον,
 καὶ πλούσιοι ἠθέλασιν, πτωχοὶ καὶ νὰ μὲ εἶχαν.
 καὶ μὲ ζωὴν καὶ θάνατον οἱ πάντες ἀγαποῦν με.
 ἐσύ δὲ πῶς ἐτόλμησας καὶ συκοφάντησές με ; 205
 νὰ σ' ἐγκαλέσω εἰς τὸν ἀετὸν τὸν μέγαν βασιλέα
 (πολλὰ μὲ χρῆζει καὶ αὐτός, ἂν ἤμπορῇ νὰ μ' ἔχη),
 πουτίκιν κακορρίζικον ἀπὸ τὴν κακοτύχην,
 καὶ νὰ ὀρίση νὰ γενῆς ἀόρατος ἕκ τὸν κόσμον
 ἐτοῦτον τὸν γλυκύτατον, νὰ πᾶς εἰς ἄλλον βράχος, 210
 καὶ νὰ ποιῆς τὰς γέννας σου δυσκόλως καὶ βαρέως».

καὶ πρὶν νὰ παύσουν ὄχλητα καὶ γενεαλογίαν,
 καθὼς τὸ καταλόγιον του γροικᾶς ὅτι ὀχλοῦνται

- ὁ καρκαντσαῖς ¹ ἀπήρξατο νὰ ὑβρίζῃ τὸ ὄρνιθιν ².
- 215 ἀὄρνιθιν κουρουνόμουαλον καὶ μυξοσκυτοφάγον,
 πολιτικὴ ἀδιάντροπε μετὰ πολὺν φουκάριν,
 ὅποῦ πορνεύεις πάντοτε μᾶλλον μὲ τοὺς υἱούς σου,
 μωρὴ κοπελορρίκτουσα, πόρνη, θυγάτηρ πόρνης,
 κύριν κ' υἱὸν νὰ πολεμῆς νὰ σπυθοκαταλυοῦνται,
- 220 τὰ αἵματα νὰ τρέχουσιν, τ' ὄμματα τοὺς νὰ βγαίνουν,
 ἀπλῶς εἰπεῖν, πανάχρηστε, τ' ἤθελες εἰς τὸν γάμον ;
 νὰ κάθῃς ὡς κουβουκλαριά καὶ σύ μετὰ τῶν ἄλλων,
 νᾶσαι εἰς ἀτιμίαν τοὺς, εἰς ἀτιμίαν τοῦ γάμου ;
 ἐγείρου, φύγε, μίσειψε, πρὶν σὲ καταμεμφθοῦσιν.
- 225 ἐγὼ δι' ἐσὲν ἐντρέπομαι εἰς τὴν χαρὰν ἐτούτην».
 εὐθύς λοιπὸν ἡ ὄρνιθα ἐντρέπη καὶ σηκώθη,
 ἐστάθην καταπρόσωπα, τὸν καρκατσάνον λέγει
 «καὶ πῶς ἐτόλμησες ἐσύ, εἰπέ μοι, κακαρῖνε,
 κι ἀτίμωσάς με τὰ πολλὰ κ' ὑπόμεινά σε τόσα ;
- 230 μωρέ, καὶ σὲν ἤξεύρουν σε κ' ἐμὲν κατέχουσίν με,
 ἄτυχε, ἀπιδοσφόνδυλε καὶ γριζοφορεμένη,
 ὅποῦ ποτὲ τὴν ῥάχην σου 'ποκάμισον οὐ βάνεις,
 ἀλλ' οὐ βάλεις, οὐκ οἶδές το, ἀλλ' οὐδὲ βάλει θέλεις,

¹ Τὸ πτηνὸν τοῦτο δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν προσέχοντες εἰς τὰς ὕβρεις, ἃς κατ' αὐτοῦ ἐκστομίζει τὸ ὄρνιθιν στίχ. 228 μέχρι 261. Καρκαντσαῖς λοιπὸν εἶναι ἡ Μελεαγρίς (*Numida meleagris* L.) κοινῶς *Φραγκόκοττα*, *Ταικρίκα* καὶ *Κροάνα*. Τὸ ὄνομα εἶναι πεποιημένον ἐκ τῆς φωνῆς κάρ-κάρ. Πράγματι δὲ τὸ πτηνὸν τοῦτο εἶναι γριζοφορεμένον, φέρει ἐρυθρὰ σαρκία ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, στερεῖται πτερῶν κατὰ τε τὴν κεφαλὴν καὶ κατὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ τραχήλου. Ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει τρέφεται ἐκ σκωλήκων καὶ ἀρέσκειται εἰς ἐλώδη μέρη· ὡς ἐξῆς δ' ἔχει καὶ ἡ περιγραφή, ἣν εὐρίσκομεν ἐν τῷ Ἐπιπέδῳ Δειπ. XIV, 655, § 71 τὸ μὲν μέγεθος ὄρνιθος γενναίου, τὴν δὲ κεφαλὴν μικρὰν πρὸς τὸ σῶμα καὶ ταύτην ψιλὴν, ἐπ' αὐτῆς δὲ λόφον σάρκινον, σκληρόν, στρογγύλον, ἐξέχοντα τῆς κεφαλῆς ὡσπερ πάτταλον καὶ τὸ χροῶμα ξυλοειδῆ τὸ δὲ σῶμα ἅπαν ποικίλον, μέλανος ὄντος τοῦ χρώματος ὀλου, πτίλοις λευκοῖς καὶ πυννοῖς διειλημμένον. Τοῦ πτηνοῦ τούτου πατρὶς μὲν εἶναι ἡ Ἀφρική, φαίνεται δὲ ὅτι εἰσῆχθη ἐν Εὐρώπῃ ἀπὸ παλαιῶν χρόνων καὶ ὡς κατοικίδιον ἀνατρέφεται μετὰ τῶν λοιπῶν ἀλεκτοροειδῶν.

² Τοῦτο εἶναι ἡ γνωστὴ ὄρνιθα κοινῶς (*Gallus domesticus* Briss).

ἄλλ' οὐδὲ βρώματα πολλὰ ποτέ σου νὰ χορτάσης,
 ἐξῶν τὴν ἄμμον καὶ τὰ βρυᾶ καὶ σκούληκας καὶ βοῦρκα. 235

μωρέ, πάντες σὲ ξεύρουν, ἀπὸ τὴν Ῥώμην ἦσουν,
 καὶ ('ς) τὸ σπιτάλιν ἔποικες φέρρης κἂν ἔζη χρόνους,
 καὶ βρῆκάν σε μὲ Φράγκισσαν καθαλλαριουῦ γυναῖκαν,
 καὶ δείρασίν σε τὰ πολλά, κ' ἐκ τοῦ δαρμουῦ τὴν βίαν
 ἐγέμισαν τὰ μάτια σου αἶμαν τῆς κεφαλῆς σου— 240

οἱ πάντες τὸ γινώσκουσιν, ψέμαν οὐδὲν τὸ λέγω—
 ἔκτοτε γὰρ καὶ μέχρι νῦν οὐκ ἔποικες μαλλία.
 ἐπῆραν τὸ καπούτζιν σου, μωρέ, ὅκ' τὴν κεφαλὴν σου,
 ἐδέσαν τὰ ποδάρια σου καὶ ἐστραγγούλισάν τα.
 ἄλλην ποτέ σου οὐκ ἤμπορεῖς στράταν νὰ περπατήσης, 245

κ' ἐγίνου κακορρίζικε, ἀλλεῶς μονοκουμπάρος,
 καὶ τὴν κοιλίαν σου ψωμῖν οὐκ ἤμπορεῖς χορτάσει,
 ἐξῶν τὴν ἄμμον καὶ τὰ βρυᾶ πάντα σου ἀνατρέχεις.
 ἐκ τὴν κατάραν, ἄτυχε, ἐκείνου φρᾶ Λιβέρη,
 ὅπου σὲ κούρσειψεν ποτέ σὲ κεῖνον τὸ σπιτάλιν, 250

ἐκέρδισες καὶ τοὺς δαρμούς καὶ τὴν κακοτυχίαν.
 καὶ τώρα ὑβρίζεις, μέφεςαι, ἐμέναν, ἀτυχίτη,
 ἄκουσε κακοτύχερε, φράρη, βραχοδαρμένε,
 ἐγὼ πουλία τὰ γεννῶ ἢ πάλι τ' ἀναθρέφω,
 ἐξέβησαν ἐπίσκοποι, ἔξαρχοι καὶ παπάδες, 255

καὶ παρβαριώταις κόπελοι, κούρκοι ἀπεσταλμένοι
 καὶ περπατοῦν εὐγενικά, παλατσαναθρεμμένα
 καὶ μέναν πάλιν, καρκατσᾶ, ἰδές το τίς μὲ τρώγει,
 καὶ βασιλεῖς καὶ δέσποιναις καὶ πάντες τῆς συγκλήτου,
 καὶ ἡδονή μου ἐξαίρετος ἀπ' ὅλων τῶν ὀρνέων. 260

καὶ σὺ τολμᾶς, ἀκτένιστε, καὶ μέναν κατακρίνεις ; »

Καὶ ταῦτα οὐκ ἐσίγησαν τὴν ὄχλησιν τὴν εἶχαν,
 καθὼς τὸ καταλόγιν τοὺς ἐκράτειεν ἀκόμη,
 παραγιαλίτης ¹ ἤρξατο ἀφασιανὸν ² ὑβρίζειν.

¹ Ἐκ τῶν κατωτέρω ἀναφερομένων ὑβρεων κατάδηλον γίγνεται, ὅτι πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τοῦ Φοινικοπτέρου (Phoenicopterus antiquorum Rp.) καὶ κυρίως διότι ὡς κατωτέρω ἀναφέρεται κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀετοῦ

- 265 καὶ λόγους ἐπεχείρησε τοιούτους νὰ τοῦ λέγῃ.
 «ὕποῦ σὲ βλέπει, ἀφασιανέ, ὅτι φορεῖς τὸ ῥοῦχον
 αὐτὸ τὸ λέγουν αὐτουπίν, νάχῃ τὰς χράς κομμάτια,
 παρέξω νάχῃ κόκκινον καὶ πράσινον κομμάτι,
 καὶ γερανὸν καὶ κίτρινον ὄξυν καὶ τὸ γαλάζιον,
 270 νὰ ποῦν [ὅτι] εἶς' ἀρχοντόπουλον ἀπὸ τοὺς σεβαστάδες
 ἢ εἶς' ἐκ τὴν Μισοθυϊαν κάποιας λουλιῆς κοπέλιν
 καὶ ἀπόθανεν ἢ μάννα σου καὶ ἀφῆκέν σε λογάριν,
 καὶ ἡγόρασες τ' αὐτουπιν σου αὐτὸν τὸ καμαρόνεις,
 καὶ λέγεις, σεβαστοῦ παιδὶν ὑπάρχεις 'κ τὴν Νικαϊαν.
 275 ἐγειροῦ γοῦν μὲ τὸ καλὸν καὶ φύγ' ἀπὸ τὴν μέσσην,
 μὴ ρίψουν τὸ καπάσιν σου καὶ βρέξουν τ' αὐτουπίν σου,
 ὅτι κοπέλιν ἄχρηστον καπήλισσας ὀκάποιας
 ποσῶς οὐδὲν τὸ θέλομεν νὰ κάθεται κοντά μας».
 ἀφασιανὸς ἐγύρισεν καὶ λέγει πρὸς ἐκεῖνον
 280 ἀέμην τὰ λέγεις, ἐλεεινέ, ταῦτα παραγιαλίτη,
 οὐκ εἶσαι σὺ τζαγγάρη υἱὸς τοῦ Πετσοκαταλύτη,
 ὀποῦ καθέζουν κ' ἐρῥαπτες μὲ χοιρινὴν τὴν τρίχαν
 κ' ὑπῆγες καὶ δανείστηκες ὀκάποθεν λογάριν,
 κ' ἡγόρασες τὴν θάλασσαν κ' ἐγίνης χρειωμένος ;
 285 οἱ χρεωφειλέταις σύρνου σε τὰ πέρπυρα νὰ δώσης,
 καὶ σὺ κομπόνεις, λέγεις τους, ὅτι κρυμμένα τᾶχεις.
 καὶ ὅπου καθήσης εἰς ἀκτὴν, πάλιν εἰς ἀκρωτήρι,
 σηκόνεις τὸ κεφάλιν σου καὶ πάλιν δείχνεις κάτω,

ἔχει ἀνεσπασμένην τὴν οὐραν καὶ τὴν μύτην τσακισμένην. Παράβαλλε καὶ τὴν περὶ τοῦ ῥάμφους αὐτοῦ περιγραφὴν ἐν τῷ *Traité d'ornithologie par M. Drapiez* σελ. 240 § 216. *Phoenicopterus . . . mandibule superieure fléchit subitement, courbée à la pointe sur la mandibule inférieure . . .* Τὸ πτηνὸν τοῦτο εἶναι τὸ μόνον τὸ ἔχον οὕτω διατεθειμένον τὸ ῥάμφος, σπανίζει δὲ παρ' ἡμῖν, ἀφθονεῖ δὲ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ οὐχὶ ὁμως πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐφονεύθη τοιοῦτον ἐν τῇ ἀκτῇ τοῦ Μαραθῶνος, ὅπερ διασεσαγμένον κατὰκειται ἐν τῷ Ζωολογικῷ Μουσεῖῳ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

² Τοῦτο εἶναι βεβαίως ὁ Φασιανὸς (*Phassianus colchicus* L.) πτηνὸν σπάνιον νῦν καὶ εἰς τινα δασώδη μέρη τῆς Θεσσαλίας μόνον ἀπαντιῶν, ἄλλοτε ὁμως κοινότερον.

καὶ λέγεις ὅτι ἤστοχῆσα, οὐκ ἔνε ὁ τόπος οὗτος.
 κ' ἐγὼ οὐ λέγω ψέματα, οἱ πάντες τὸ θεωροῦσιν, 290
 ὅτι εἶσαι τζαγγάρη υἱὸς τοῦ Πετσοκαταλύτου,
 καὶ γὰρ κρατεῖς το τὸ σουβλὶν 'ς τὸ στόμαν σου καὶ τρέχεις
 καὶ τὸ κεφάλι σου νὰ σῆς ὅπουθεν καὶ ἂν ἦσαι,
 τοὺς χρεωφειλέτας νὰ γελᾷς, οὐκ ἔνε ὁ τόπος οὗτος,
 καὶ πάντα τρέχεις καὶ γελᾷς, περπατεῖς καὶ διαβαίνεις. 295
 καὶ μέναν ἑκατέκρινες, εἶμαι Μεσοθυσιάτης,
 ὀκάποιας κακορρίζικης καπήλισσας κοπέλι,
 κι ἀπόθανεν ἡ μάννα μου καὶ πῆρα τὸ λογάριν,
 καὶ πῆρα τὸ αὐτούπιν μου καὶ σεβαστὸν ὁμοιάζω ;
 πάντες καὶ σένα ξέρουν σε καὶ μέναν ἐγνωρίζουν. 300
 κι ἅπαντα τὰ 'ποδήματα, τὰ 'φόρεις καθ' ἡμέραν,
 καὶ τὸ φουστάνιν τ'ὄβαλες καὶ ἦσουν τοπικάρης,
 ἄλλον ποτέ τὴν ῥάχην σου οὐκ οἶδά το ν' ἀλλάξης.
 καὶ σὺ γελᾷς τὸ αὐτουπὶν καὶ σκιαδὶν, τὸ μὲ δῶκεν
 ὁ βασιλεὺς ὁ αὐθέντης μου καὶ πάντων τῶν ὀρνέων ; 305
 πάντως γὰρ ἔν καὶ 'ξάδελφος δεύτερος τοῦ πατρός μου,
 κι ἂν ἐξειπῶ τῷ, ταπεινέ, καὶ κόψουν τὴν οὐράν σου
 νὰ ποίσω τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀπαιδευσίαν σου».
 κ' ἐντράπηκεν ὁ ταπεινὸς ὁ παραγιαλίτης,
 νὰ κρυβηθῆ ἐγύρευσεν, μήπως τὸν ἀτιμώσουν. 310
 καὶ ὤρισεν ὁ ἀετὸς ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας,
 καὶ τὴν οὐράν του ἀνάσπασαν, τὴν μύτην του τσακίζουν,
 ὀρίζει κι ἀπολύουν τον νᾶνη συμπαθημένος,
 καὶ νὰ τὸν βλέπουν ἅπαντες καὶ νὰ τὸν κατακραίνουν.
 'Εκεῖνα οὐκ ἐσίγησαν τὴν ὄχλησιν τὴν εἶχαν, 315
 κι ἡ πασιδόνα¹ ἤρξατο, περιγελαῖ τὴν κίσσαν².

¹ Ἐκ τῶν κατωτέρω ἀναφερομένων

«αὐτήνην τὴν ἐμπαλωτοῦν τάχα τὴν καμαρόνεις,
 ὀπῶχει κόκκινον ὀμπρὸς καὶ μαῦρον ἐξοπίσω
 καὶ τὴν ποδιάν σου βένετον 'ς τὴν ῥάχην σου γαλάζην ;

καὶ περαιτέρω

τὸ πῶς καθίζεις, ἄτυχε κάτω εἰς περιγιάλιν,
 ὑπάγεις καὶ καθέζεσαι εἰς πέτραν στεφανέαν,

- «εἰπέ, τραυλή, τραυλόγλωσσα καὶ τραυλοκελαδοῦσα,
 μελανομύτρια, τζαμπεροῦ, ἀσχημοποδαροῦσα,
 δούλη καὶ σκλάβα τῶν Φραγκῶν, τ' ἤθελες εἰς τὸν γάμον;»
- 320 ἡ κίσσα εὐθὺς ἀπήρξατο, τὴν πασιδὸνα λέγει
 «ἀτζούπωτε, ἀδιάντροπε, ἐμέναν καταλέγεις;
 ἐσὺ ἦσουν καρτσανᾶ παιδὶ πολλὰ μυριοχρειωμένου,
 καὶ ἔφας τὴν ἐνθήκην σου, τὰ δώδεκα δουκάτα,
 καὶ τὸ σουβλίν σου ἐπούλησες ἀλλὰ καὶ τὸ κοπίδιν,
- 325 κ' ἀγόρασέν σε, τζαμπεροῦ, ὡς πρῶτόν του κορίτσιν.
 αὐτήνην τὴν ἐμπαλωτοῦν τάχα τὴν καμαρόνεις,
 ὀπῶχει κόκκινον ὀμπρὸς καὶ μαῦρον ἐξοπίσω,
 καὶ τὴν ποδεάν σου βένετον, 'ς τὴν ῥάχην σου γαλαζην;
 ἐκ τὴν πτωχιάν τὴν εἶχετε φορεῖς καὶ μαῦρην σκέπτην
- 330 καὶ ψυχικὸν ἑποδήματα μαῦρά τινος Χατζάρας.
 κι ὡς ἔτυχεν, οὐκ εἶχετε ψωμὶν διὰ νὰ φάτε,
 ἐμάθετε κ' ἐτρώγετε ὅλους μας τοὺς ἰχθύας.
 πάντως οὐ λέγω ψέματα, οἱ πάντες θεωροῦν το,
 τὸ πῶς καθίζεις ἄτυχε, κάτω εἰς περιγιαλίν,
- 335 ὑπάγεις καὶ καθέζεσαι εἰς πέτραν στεφανέαν,

καὶ βλέπεις τὸ ψαρόπουλον αὐτὴν τὴν ἀθερίναν
 κι ἂν ἔχη δρόμον, οὐ λαλεῖς, ἀφίνεις τὴν καὶ πάγει,
 εἰ δὲ πολλάκις ἂν σταθῆ μικρὸν νὰ ἀνασάνη,
 εὐθὺς βουτᾶς καὶ πέρνεις τὴν καὶ τρώγεις τὴν ὀλώμην».

καταφαίνεται, ὅτι πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῆς Ἀλκυόνος (*Alcedo hispida* L.) ἣτις *Ψαροπούλι* καὶ *Βασιλοπούλι* κοινῶς καλεῖται, ἧς τὰ χρώματα καὶ ὁ βίος ἄριστα περιγράφονται ἐν τοῖς στίχοις τούτοις τοῦ ποιήματος. Τὴν αὐτὴν δὲ περιγραφὴν ἀνευρίσκομεν καὶ ἐν τῷ Ἀριστοτέλει ἐν τῷ περὶ ζῴων ἱστορίᾳ IX. 14. 616 «ἡ δ' ἄλκυών ἐστὶ μὲν οὐ πολλῶ μείζων στρουθοῦ, τὸ δὲ χρῶμα καὶ κυανοῦν ἔχει καὶ χλωρὸν καὶ ὑπερπύρφυρον· μεμιγμένως δὲ τοιοῦτον τὸ σῶμα πᾶν καὶ αἱ πτέρυγες καὶ τὰ περὶ τὸν τράχηλον οὐ χωρὶς ἕκαστον τῶν χρωμάτων τὸ δὲ ῥύγχος ὑπόχλωρον μὲν μακρὸν δὲ καὶ λεπτόν. VIII, 3, 593 6, τὸ τῶν ἄλκυόνων γένος πάρυδρόν ἐστι· τυγχάνει δ' αὐτῶν ὄντα δύο εἶδη· καὶ ἡ μὲν φθέγγεται, καθιζάνουσα ἐπὶ τῶν δονάκων, ἡ δ' ἄφωνος· ἐστὶ δ' αὕτη μείζων· τὸ δὲ νῶτον ἀμφότεραι κυανοῦν ἔχουσιν».

² Τὸ καὶ σήμερον ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα γνωστὸν πτηνὸν (*Garullus glandarius* L.).

καὶ βλέπεις τὸ ψαρόπουλον αὐτὴν τὴν ἀθερίαν,
 κι ἂν ἔχῃ ὄρομον, οὐ λαλεῖς, ἀφίνεις τὴν καὶ πάγει,
 εἰ δὲ πολλάκις ἂν σταθῆ μικρὸν νὰ ἀνασάνῃ,
 εὐθὺς βουτᾶς καὶ πέρνεις τὴν καὶ τρώγεις τὴν ὀλώμην,
 ὡς ἔμαθες 'ς τὸ σπήτιν σας, πτωχή, 'ς τὸ πατρικόν σας. 340
 εἰ δὲ πολλάκις καὶ συμβῆ κανεὶς νὰ σὲ πιάσῃ,
 κανεὶς πτωχὸς πραγματευτής, ἄνθρωπος τῆς κατζάνης,
 σφάζει σε μὲ τὸ ὑπέρπυρον, βάνει σ' εἰς τὸ πουγγίν του,
 ὡς θυγατέρα τάχατε τοῦ καρτσανᾶ ὠφελέσειν.
 καὶ σὺ τολμᾶς ὑβρίζειν με τὴν ταπεινὴν τὴν κίσσαν; 345
 ἐγὼ Ρωμηοῦ παιδὶν εἶμαι καὶ κλέψασίν μ' οἱ Φράγκοι,
 (νὰ πῶ ὡς ἤμουν εὐμορφον, καὶ τί νὰ τὸ καυχοῦμαι;)
 καὶ τὰ ῥωμείκα ἔμαθα, μωρή, καὶ συντυχαίνω.
 μᾶλλον τοὺς κλέπτας μέμφομαι καὶ λέγω κλέπτῃς, κλέπτῃς,
 μισέρη, κλέπτῃς, πιάσε τον, ὅτι παίρνει τὰ καλίγια. 350
 οἱ πάντες τὸ γνωρίζουσιν, οἱ πάντες τὸ κατέχουν.
 καὶ σὺ, πουλὶν κακότυχον καὶ ψοφοζαρωμένον,
 ὅλως ἐμὲν περιγελαῶς; εἰπέ καὶ πῶς τὸ ποῖκες.
 ὅμως οὐ μὴ σὲ βαρεθῶ, ὀψαροπούλῃ τέκνον,
 ὅτι ἀκόμη οὐκ ἔμαθες τὸ τίς καὶ πόθεν εἶμαι». 355

'Ακόμη οὐκ ἐπλήρωσαν τὴν ταραχὴν τὴν εἶχαν,
 κι ὁ λουῖπος¹ ἐπεχείρησεν ὑβρίζειν τὸ γεράκιν².

¹ Ἀναγινώσκοντες τοὺς κατωτέρω ἀναφερομένους στίχους
 αἰπέ με, καχομούσουρε, τί εἶν' τὰ λέγεις λούπη;
 μόνον πτερὸν ἔχεις καλὸν καὶ διχαλὴν οὐρίτσαν,
 καὶ κατωτέρω

ἂν εὖρης γρηῖν τινὰ πτωχὴν πουλίτσιαν νὰ ἔχῃ
 κ' ἰδῆς ὅτι ἐβγάλη τα καὶ θέσῃ τα 'ς τὸν ἥλιον,
 κ' ἡ κλωσαρέα τύχη κι οὐδὲν τὰ 'πιμελῆται,
 σ' ἐκεῖνα καχορρίζικε δείχνεις καὶ τὴν ἀνδρείά σου.
 καὶ χύνεις καὶ ἀρπάζεις τα καὶ κακοθανατεῖς τα».

πειθόμεθα, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ἰκτίνου, οὔτινος ἢ οὐρά εἶναι πράγματι δι-
 χαλωτὴ καὶ ὅστις ἔχει τὴν συνήθειαν ν' ἀρπάζῃ τὰς ὄρνιθας μετὰ τῶν νεοσ-
 σίων αὐτῶν. Τῆ περιγραφῇ ταύτῃ συμφωνεῖ καὶ ἡ ἐν τῷ *Traité d'ornithologie*
par M. Drapiez ἀναφερομένη, ἔχουσα δ' ὡς ἐξῆς: *Milvus*.—
Bec incliné dès la base, angulé en dessus; cire nue; tarses

- «ἤλθες, φονέα καὶ ληστή, αἱματοπότα λύκε,
καὶ συγγενοσαρκόφαγε ἰέραξ, εἰς τὸν γάμον,
360 νὰ ποίσης καὶ τὴν πέρδικαν, περιστερὰν νὰ φύγη,
ἀφασιανὸν καὶ φάσσαν ¹ τε τὴν κίσσαν καὶ τρυγόνιν ²
καὶ τὰ μικρὰ στρουθόπουλα ³ τὰ ὅλα νὰ μισεύσουν.
φύγε, διώκτα, τύραννε, αἱματοπότα, σκύλε,
μήπως τ' ἀκούσῃ ὁ βασιλεὺς κ' ἐβγάλη σου τὰς κόρας ;
365 κὶ ἀντὶ χαρᾶς τὴν ἀτιμιὰν ἐπάρῃς καὶ μισεύσης».
καὶ ὁ ἰέραξ στρέφεται καὶ λέγει πρὸς τὸν λουῖπον,
«εἶπέ με κακομούσουρε, τί εἶν' τὰ λέγεις, λούπη ;
μόνον πτερόν ἔχεις καλὸν καὶ διχαλὴν οὐρίτσαν,
ἀμμ' εἶσαι σκλαβοθώρετος, σκυλὶν μαγαρισμένον.
370 ὀφίδια τρῶς καὶ ποντικούς, μᾶλλον καὶ κωλοσαύρας,
ἀλλὰ καὶ κεῖνα πούπετε ἂν ταῦρης ψοφισμένα,
καὶ γὰρ οὐ δύνασαι ποτὲ ἀκρίδαν νὰ πιάσης,
ἄθλιε, κοσμοκατάρατε, ἐμὲν τὰ συντυχαίνεις,
καὶ διδαχὰς πνευματικὰς ἤρξασο νὰ μὲ λέγῃς ;
375 πάντες καὶ σὲν ἤξεύρουσιν σε καὶ τὴν ὑπόληψίν σου.
ἂν εβρης γρη῏αν τιναν πτωχὴν πουλίτσια νὰ ἔχῃ,
κ' ἰδῆς ὅτι ἐβγάλη τα καὶ θέσῃ τα ἔς τὸν ἥλιον,
κ' ἢ κλωσαρέα τύχη καὶ οὐδὲν τὰ ἴπιμελῆται,

minces et courts ; doigts et ongles faibles ; ailes très-longues ; quatrième rémige dépassant toutes les autres ; queue fourchue. Λουῖπος λοιπὸν εἶναι ὁ Ἰκτίνος (*Milvus regalis* Briss) ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι καλούμενος καὶ οὗτος Γεράκι. Ἐν Κρήτῃ ὅμως ὡς μ' ἐβεβαίωσεν ὁ κ. Ι. Κονδυλάκης, ἰέρακά τινα καλοῦσι *Λούπην* πιθανῶς τὸ ὄνομα τοῦτο ν' ἀποδίδεται ἐκεῖ εἰς τὸ περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος ἀρπακτικόν. Καὶ ὁ Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ περὶ ζῴων ἱστορίᾳ IX, 24, 610 β, ἀναφέρει εἰδός τι ἀρπακτικοῦ πτηνοῦ διὰ τοῦ ὀνόματος *Λύκος*. Πιθανώτατον λοιπὸν φαίνεται τὸ ἐνταῦθα ἀναφερόμενον πτηνὸν νὰ ᾖ τὸ αὐτὸ μὲ τὴν λατινικὴν ὀνομασίαν *Lupus*.

² Ἐνταῦθα ἐννοεῖται ὁ κοινότερος ἀπάντων τῶν ἰεράκων ὁ *Falco palumbarius* Bechst.

¹ Φάσσα καὶ νῦν καλεῖται (*Columba palumbus* L.).

² Τρυγὼν (*Columba turtur* L.)

³ Στρουθόπουλα (*Passer domesticus* Briss) ὁ σποργίλος, *Σπουρογίτης* κοινῶς.

- 'ς ἐκεῖνα, κακοῤῥίζικε, δείχνεις καὶ τὴν ἀνδρείά σου,
 καὶ χύνεις καὶ ἀρπάζεις τα καὶ κακοθανατεῖς τα. 380
 κ' ἐκεῖνη καταρᾶται σε 'ς τὴν ἐκκλησιάν ἀπέσω
 «θεὸ τὸν λούπην ψόφα τον ὀπῶφα τὰ πουλιά μου·
 καὶ σὺ οὐδὲ κἂν ἐξέφεξεν ὁ ἥλιος τὴν ἡμέραν,
 καὶ πάλ' ἀπομοιράζεις τα ἐκεῖνα τὰ ἀφήκες.
 καὶ πάλ' ἡ γραῖα ἡ πτωχὴ κλαίει καὶ καταρᾶται, 385
 τὸν ἅγιον Γεώργην τάσσεται πουλίτσιν νὰ τὸν πάγη,
 ἂν τὰ φυλάξη (τὰ πουλιά) μόνον ἀπὸ ἐσένα.
 κ' οὐκ ἐφοβήθης ἄτυχε, ποσῶς τὴν ἀδικίαν,
 οὐδὲ τὸν ἅγιον ποσῶς, κἂν νὰ μηδὲν σὲ σφάξη.
 καὶ μένα τὸν ἱέρακα θέλεις νὰ μὲ διδάσκης, 390
 τζανόπουλε, κακότυχε, μυριοκαταγνωσμένη,
 ποῦ μὲ κρατοῦσιν βασιλεῖς, ῥηγάδες καὶ δεσπότης,
 αὐθένταις γοῦν καὶ θαυμαστοὶ 'ς τὰ χέρια τους ἄνω,
 καὶ βλέπουν με καὶ χαίρονται ἐμὲν καὶ τὴν ἀνδρείάν μου ;
 μὴ τρώγω ὡσάν ἐσέν, μωρέ, πτώμα καὶ κωλοσαύρας. 395
 εὔχου τὸν γάμον τούτονε ὁποῦ ἔτυχεν καὶ στέκω,
 κ' ἐντρέπομαι τὴν ὄχλησιν μὴ με κατηγορήσουν,
 ἀμμή, κύρ λούπη, νᾶμαθες τὸ μετὰ τίνα τᾶχεις,
 τζανόπουλε, κακότυχε, μυριοκαταραμένη,
 ἂν οὐκ ἐψήλωσα πολλὰ κι ἀνήθην εἰς τὰ νέφη 400
 καὶ χάλασα καὶ δῶκά σε καὶ φάνη σ' ὅτι ἀστράπτει,
 καὶ χάλασα τὸν νῶμόν σου, κατεχαρβάλωσά τον,
 νὰ ποῖκα τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν θωριάν σου, λούπη».
- Ἀκόμη οὐκ ἐπλήρωσαν ταῦτα τὴν ὄχλησίν τους,
 καὶ ἡ κορώνη¹ ἤρξατο ὑβρίζειν τὸ τρυγόνιν. 405
 «ἦλθες, τρυπανορροῦθουνη, τρυγόνα ξερασμένη,
 μυρολογίστρια θλιβερὴ καὶ μυριοπικραμένη,
 τὸ γοῦι πάντοτε λαλεῖς, τὸ γοῦι μουρμουρίζεις,
 'ς τὰ μοναξὰ νὰ κάθῃσαι καὶ πάντα νὰ στριγγίζης,
 ὁποῦ 'φας καὶ τὸ 'ταίριν σου καὶ τὰ πουλιά σου ὅλα, 410

¹ Γνωστότατον πτηνὸν καλούμενον Κορώνη (*Corvus cornix* L.) Κοροῦνα κοινῶς.

- ἐκ τὴν κακὴν σου τὴν καρδίαν νὰ θλίψῃς καὶ τὸν γάμον ;
 ἐγείρου, φύγε, μίσειψε, ὕπαγ' εἰς τὸ καθόλου,
 μὴ ποίσης θλίψεις τὴν χαράν, τὸν γάμον τοῦτον θρῆνος»·
 καὶ τὸ τρυγόνιν θλιβερά λέγει πρὸς τὴν κορώνην
 415 αἰπέ μοι κακομούσουρε, κουρώνη, τ' εἶν τὰ λέγεις ;
 πικρόφωνε, κακόθωρε, μυριοατυχισμένη,
 Αἰγύπτισσα μὲ τὸ μανδῖν, γυλοῦ μὲ τὸ καρκάλιν.
 πάντως οὐ λέγω ψέματα, ἤξευρ' οὖν πόθεν εἶσαι,
 γυναῖκα καρβουνιάρισσα ἀπὸ τὸ Μαῦρον Ὅρος.
 420 ἡμέραν νύχταν τὴν ῥιχεῖαν ἀνάσπας κ' ἑκαυτὴς την,
 κι αὐτὸ τὸ παλαιοφούστανο, τὸ φόρεις καπνισμένον,
 κ' ἔχχρβαλώθη ἀπάνω σου κ' ἐσάπην ἐκ τὴν λέραν.
 ἐκ τὴν ῥιχεῖαν ἐξέβηκεν καπνὸς ἐκ τὴν κοιλιάν σου.
 ὅταν ἀπάρξῃσαι τὸ κρά, πάλιν τὸ κρά κραυγάζεις.
 425 εἴχετε τάχα καὶ ἵκόν, ἐκουβάλλειε τὰ καρβούνια
 εἰς τ' ἐργαστήριν τοῦ χαλκεᾶ, καὶ σὺ ἐπαρηκολούθεις.
 οὐ μὴ τὸ λέγω ψέματα, οἱ πάντες τὸ θωροῦσιν.
 ὅτι ὁποῦ εὔρης τὸν ἵκόν, ἐκεῖνον τὸ πουλάριν,
 καθίζεις εἰς τὴν ῥάχην του καὶ τρῶς τὰ τραύματά του,
 430 τὴν δ' ἄλλην σου ἀνατροφὴν, κουρούνα ξερασμένη,
 καὶ κλέπτρια μεσημερινοῦ, ἀδιάντροπη, βρωμοῦσα,
 εἰ δὲν ἀφῆκαν καὶ λαρδὶν εἰς προβολὴν ἀπάνου,
 νὰ μὴν χυθῆς καὶ κατεβῆς καὶ δάκῃς το καὶ φύγῃς.
 εἰ δὲ νὰ ποῦμεν, ἀδικεῖς μόνον τὸν τζαμαρδάρην,
 435 ἀδικεῖς καὶ τὸν γεωργὸν ὅταν τὸ φάβα σπέρνῃ.
 ἐκεῖνος σπέρνει ὁ ταπεινὸς κ' ὑπᾶ νὰ γεματίσῃ,
 καὶ σὺ σωρεύεις φάβατα, κρύβεις εἰς ἄλλον τόπον,
 καὶ πέρνεις καὶ τὸν σπόρο του, ἀλλότε τὸ ψωμίν του.
 πῶς νὰ τὸ πῶ καταλεπτῶς τὰ πολεμεῖς, κουρούνα,
 440 ἀτζύπωτε, ἀδιάντροπε, ἔς τὸ ἔτοιμα καλεσμένη ;
 ἂν ἤσουνε ξενούτσικη, τοῦτο γὰρ καὶ συνέχει.
 καὶ πῶς νὰ πῶ τὰς πράξεις σου, κλέπτρια μεσημεροῦσα ;
 ἐμὲν ὑβρίζεις τὸ πτωχὸν θλιμμένον τὸ τρυγόνιν ;
 θλιμμένον εἶμαι πάντοτε, παντὸς ὁμολογῶ το.
 445 ὁπόταν ἔλθῃ κυνηγὸς καὶ πιάσῃ μου τὸ ἄϊρι,

εἰς δένδρον κάλλιστον χλωρὸν οὐ θέλω νὰ καθίσω,
οὐδ' εἰς λιθάδαν καθαρὰν οὐδ' εἰς ὄροσώδεις τόπους,
ἀμμὴ καθίζω πετρωτά, εἰς πέτραν στεφανέαν,
εἰς βουρκολέαν κάθουμαι νερὸν θολὸν νὰ γέμη.
πίνω ἂν θέλω τὸ λοιπὸν καὶ πέτομαι καὶ κλαίω,
καὶ πάντοτε μυρολογῶ τὸ πάγγλυκό μου 'ταίρι.
καὶ σὺ βρωμοχλωτόμορφε, κουροῦνα ξερασμένη,
περιγελάς καὶ μέφεςαι, ἐμέναν καταλέγεις,
τὸ ταπεινὸν καὶ θλιβερὸν ἀνόχλητον τρυγόνιν ; »

450

Ἐκεῖνα οὐκ ἐσίγησαν τὴν ὄχλησιν τὴν εἶχαν,
καὶ κουκουβάς ¹ ἐστράφηκεν, ἐστάθην εἰς τὸ μέσον,
ἀνοιγοκλεῖ τὰ μάτια του—Χριστέ, καὶ πόθεν ἦλθεν ; —
καλέ, καὶ ἐπεχείρησεν ὀρτύκιν ² νὰ ὑβρίζη.

455

τὰ μάτια του ἐκοκκίνισαν, «τάχα καλὰ σέ βλέπω»,
τὴν κεφαλὴν του ἔσεισε, ἄρχισε νὰ τοῦ λέγη.

460

«ὅταν στραφῶ καὶ ἴδω σε, ὀρτύκιν, εἰς τὸν γάμον,
νὰ ἦσαι μικροκέφαλον, ἄσκημον καὶ κωλάτον,
καὶ πικραλοχρωμάτιστον καὶ μελανοποδάτον,
ὡς τὸ χαλάζι νὰ πετᾷς κι ὡς κούκουλον νὰ πέφτης,
καὶ τὰ κοπέλι' ἀμπελικῶν νὰ σέ καταπατοῦσιν,
καὶ νᾶσαι πάντα δυνατὸν μυριοκαπνισμένον,
καὶ τὰ (πολλά) ταξείδια σου εἰς χαζαριά νὰ τᾶχης,
ὑπάγω τοῦ ν' ἀνασφαγῶ, ὑπάγω ν' ἀποθάνω».

465

καὶ τὸ ὀρτύκιν ἤρξατο, λέγει τὴν κουκουβάϊαν

«ἐμὲν τὰ λέγεις, κουκουβά, ἐμὲν τὰ λέγεις ταῦτα ;
οἶδά σε καὶ ἤξεύρω σε πάλιν μὲ τὰ πολλά σου».

470

«καὶ τί τὸ ξεύρεις ὀρτυκε ;» ὁ κουκουβάς τοῦ λέγει.

«ἤξεύρω σε, κακότυχη, 'κ τὴν Ζαγοράν ὑπάρχεις,
'προτέρας σκλάβας κάποιας ἐκ τὸ χωριὸν τῆς Ῥώμης,
καὶ τζουρουχεύουν τὸν παπᾶν, ἄτυχε, φεῦ τὸ κρίμα,
ἐποῖκεν σχῆμαν ὁ παπᾶς, ὑπάγει πρὸς τὸν ὄρθρον,

475

¹ Ἡ γνωστοτάτη γλαυξ (Strix noctua L.) Κουκουβάς καὶ Κουκουβάγια κοινῶς.

² Ὀρτύξ (Perdix cotturnix Bonn.) Ὀρτύκι κοινῶς.

- ἀπὸ τὸ χέριν σὲ κρατεῖ, ἔς τὸν νάρθηκα σ' ἐμπάζει,
καὶ παπαδιὰν ἀληθινὴν ἐχειροτόνησέν σε.
ὡς τόμαθεν ἡ παπαδιὰ ἐκείνη ἡ κυρά σου,
480 παραγκαθίζει, πιάνει σε, δαγκάνει σ' εἰς τὴν μύτην,
καὶ κόπτει τὴν καὶ ρίπτει τὴν, ἔμεινες κουτσομύτρα.
καὶ πάλιν ἔς τὸν ἐπίσκοπον ἐπαίρνει σε καὶ πάγει,
εἰς τὰ χωριὰ τῆς Ζαγοράς εἰς ὅλα σὲ πομπεύει,
καὶ μετὰ ταῦτα βάνει σε εἰς φυλακὴν ἀπέσω.
485 ἐποῖκεν σχῆμαν ὁ παπᾶς ταχὺ νὰ πᾶ νὰ ψάλλη
καὶ ἔήλωσε τὴν φυλακὴν κι ἀφῆκέ σε καὶ ἔέβης.
ἡ παπαδιὰ γυρεύει σε καὶ σὺ πάντα κρυβᾶσαι,
καὶ τὴν ἡμέραν κρύβεσαι, τὴν νύκτα πάντα τρέχεις.
εἰ δὲ πολλάκις σὲ εὐροῦν πούπετα τὴν ἡμέραν,
490 ὄψαροι ¹, σπῖνοι ², κότσυφοι ³ καὶ γραῖα καλογραῖα ⁴,
ὡς πόρνην εἰς τὰ μάτια σου χαίρουν νὰ σὲ τυφλόνουν.
κι ἂν τύχουν ἐκ τὴν Ζαγορὰν βουργάροι εἴτε βλάχοι ⁵
τὸ νὰ σ' ἰδοῦν ἢ ἀκούσουν σε πολλάκις τὴν φωνὴν σου,
ἐκ τὴν πικριὰν τοὺς σφάζονται, ὑπάγουν ν' ἀποθάνουν
495 καὶ σὺ τολμᾶς κατηγορεῖν ἐμένα, κουκουβάια ;
ἐγὼ μικρὸν εἶμ' ἀληθῶς, ἀσοῦσουμον πουλάκιν,
καὶ σιγανὸν καὶ ταπεινόν, πολλὰ πολλὰ οὐκ οἶδα,

¹ Ὁ ψᾶρ (*Sturnus vulgaris* L.) Ψαρόνι καὶ Μανροποῦλι κοινῶς.

² Ὁ γνωστὸς σπίνος (*Fringilla celebs* L.) καὶ κοινῶς Σπίνος, ἐν Πη-
λίῳ δὲ Τσόνι καλούμενος.

³ Ὁ γνωστότατος κότσυφος (*Turdus merula* L.) κοινῶς καλούμενος
Κόσσυφος, Κότσυφος, Κοτσύφι.

⁴ Εἶδος τοῦ Αἰγιθάλου (*Parus major* L.) κοινῶς Παπαδίτσα, ἔχον τὴν
ιδιότητα νὰ ἐπιτίθεται κατὰ τῆς γλαυκὸς ἐν καιρῷ ἡμέρας.

⁵ Ὁ ἐκδότης διὰ κεφαλαίων γραμμάτων ἔγραψε τὸ βουργάροι καὶ βλά-
χοι ὑπολαβὼν αὐτὰ ὡς ἐθνικά, ἐν ᾧ πράγματι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ πτη-
νῶν· καὶ βούργαρος μὲν καλεῖται ὁ Μέροψ (*Merops apiaster* L.) ὁ κοινῶς
καλούμενος Μελισσουργός, εἰς πλεῖστα δὲ μέρη τῆς Ἑλλάδος Βούλγαρος καὶ
Βουλγάρα· Βλάχος δὲ εἶναι ἡ *Emberiza caesia* Kretschm, ἥτις εἰς τὰ
πέριξ τῶν Ἀθηνῶν καλεῖται καὶ σήμερον Βλάχος, διότι κατὰ τὸ λέγειν τῶν
χωρικῶν εἶναι πτηνὸν κουτὸν σὰν βλάχος, ἐπιτρέπον δηλαδὴ εὐκόλως νὰ
πλησιάζηται.

ἔς τὰ ἀμπελίτσια βόσκομαι, ποτέ ζημιᾶν οὐ κάμνω,
 νὰ ποίσω τῶν ἀμπελικῶν εἰς κλῆμα ἢ εἰς σταφύλιν
 κι ἀποθέτην με πολεμοῦν καὶ τρῶν με, ὅταν θέλουν. 500
 καὶ σύ, γαδάρου χαρμονή, περιγελαῖς ὀρτύκιν ;»

Καὶ ταῦτα ὡς ἐλέγασιν εἰς τὸ δικάσιμόν τους,
 ὁ κόραξ ἐπεχείρησεν¹, τὸ περιστέρην λέγει²
 «ἐδῶ ποῦ ἦλθες καὶ ἐσύ ἔς τὸν γάμον τῶν ὀρνέων,
 κἀγὼ παρχστεκάμενος ὑπάρχω τῆς τραπέζης, 505
 ἀλλ' ὅταν κλωθογυριστῶ καὶ ὄω σε περιστέρην,
 νὰ κάθῃσαι εἰς ὀρδινιᾶν μετὰ παντός ὀρνέου,
 νᾶπες, καθόλου σφάζομαι μὲ φράγγικον μαχαίριν.
 εἶπέ με γοῦν περιστέρα, τὸν ὄλον χρόνον τί ἔχεις,
 καὶ πάντα ἀγωνίζῃσαι καὶ πάντα μουρμουρίζεις, 510
 καὶ πάντα εἰς τὰς ἐκκλησιάς σεβαίνεις καὶ πορνεύεις ;
 ὁποῦ σταθῆς νὰ σηκωθῆς, φύλλους πάντα συνάγεις.
 λέγω σε γοῦν, περιστέρα, τὸν ὄλον χρόνον τί ἔχεις ;
 λέγω σε γοῦν κατὰ λεπτόν νὰ σηκωθῆς νὰ φύγῃς
 μὴ ᾤω καὶ τ' ἄλλα τὰ πολλὰ καὶ τὰ πουλιὰ σὲ πτύσσουν». 515
 ταῦτα ὁ κόραξ ἔφησεν κατὰ τῆς περιστέρας.

ἢ περιστέρα ἐγύρισε καὶ τὸν κόρακαν λέγει
 «κόραξ, καὶ τίνα ἔν τὰ λαλεῖς καὶ πρὸς τίναν τὰ λέγεις ;
 νὰ ᾤῃς καὶ σύ, κύρ κόρακα, ὅτι εἶσαι τιμημένος,
 ἐκ τούς καλοῦπόληπτους καὶ τούς ἐμπιστευμένους ; 520
 ἠξέυρεις, ὅταν ἤμεθεν εἰς ἓναν σπήτι οἱ δύο,
 ἓναν ἀφέντην εἶχαμεν, ἤμεθεν μετ' ἐκεῖνον,
 καὶ τὸ ψωμί του ἐτρώγαμεν, ἔπρεπεν πιστοσύνη,
 ἀλήθεια καὶ ὑπακοήν νὰ κάμωμε τ' ὀρίσει·
 ἔς τὴν θάλασσαν ἐπλέαμεν μετὰ πολλοῦ κλυδόνος, 525
 καὶ ναύκληρον οὐκ εἶχαμεν νὰ κυβερνᾷ τὸ πλοῖον,
 οὐδὲ πενέζην εἶχαμεν νὰ βλέπῃ τὸ τιμώνιν,
 οὐδὲ καὶ ὁ ποδότας μας μαγνήτην νὰ βασταῖνῃ,
 οὔτε τρανὸς οὔτε μικρὸς ναύτης κανεῖς οὐκ ἦτον,

¹ Κόραξ (Corvus corax L.) Κόρακας κοινῶς.

² Περιστέρα (Columba livia L.) Περιστέρι κοινῶς.

- 530 νὰ ξεύρη ἄστρα νὰ κρατῆ αὐτὴν τὴν τρεμουντάνα,
οὐδὲ τὸν πούσουλα νὰ ὀδῆ, τὴν θέσιν τοῦ ἀνέμου,
νὰ ξεύρωμεν τὸ ποῦ ἔμεθεν, ποίαν στρατὰν ὑπᾶμεν,
πηγαίνομεν ἢ στέκομεν ὀμπρός τε ἢ ὀπίσω,
ὀμπρός τε ἔχομεν ξηρὰν καὶ ποῦ ἡ γῆς καὶ τόπος.
- 535 αὐθέντης ἠγανάκτησεν ἐκεῖνος ὁ ἐδικός μας,
ὅτι εἶχεν πρᾶγμαν ἄπειρον ἀπέσω εἰς τὸ καράβι,
εἶχεν καὶ τὴν γυναῖκάν του, υἱοὺς ἅμα καὶ νύμφας,
ἄλλα ψυχάρια μετ' ἐμᾶς χιλιάδας οὐκ ὀλίγας
καὶ μὲ τὸν γνόφον τὸν πολύν, τὴν ταραχὴν ἐκείνην,
- 540 ὡσὰν ἐπέρασεν λοιπὸν ὁ μονασμὸς ἐκεῖνος
καὶ ἡ σκληρία ἢ πολλή, ἐπέρασαν ἡμέραις,
ἔσεν ἀφέντης ἔπειθεν νὰ πᾶς νὰ ξεβιγλίσης,
ποῦ ἔμεθεν καὶ βρισκόμεθεν, καὶ ποῦ ἔνε γῆς καὶ τόπος.
καὶ σὺ ἀπελθὼν εἰς τὴν ξηρὰν ἔτρωες γαδάρου ῥάχην,
- 545 καὶ σκόρφας ἀπογαλάκτισμα, στηθὸπλευρον προβάτου,
ἔμεινες καὶ ἐξῶ ἔμεινες, ὑπόληψιν οὐκ εἶχες,
οὐδὲ μαντάτο ἤφερες, ὡς κάμνουσιν οἱ δοῦλοι.
ὡς ἐβαρέθη τὰ πολλὰ, ἀνάμενέ σε λίαν,
ὡς εἶδεν ὅτι ἀπόμεινες, πολλὰ σοῦ ἐκατηράσθη,
- 550 ἐκατηράσθη σου πολλὰ ὁ αὐθέντης μας ἐκεῖνος,
ἔταξεν, εἶπεν νὰ σ' εὐρῆ, πούπετα νὰ σὲ πιάσῃ,
νὰ σκίση τὰ ῥουθούνια σου καὶ νὰ σὲ ξεγυμνώσῃ,
μαγλάβια νὰ σὲ δώσουσιν, σίδηρα νὰ σὲ βάλουν,
κ' εἰς φυλακὴν, κακότυχε, νὰ ζήσης, ν' ἀποθάνῃς.
- 555 ὡς τ' ἄκουσες, ὡς τόμαθες, μᾶλλον ὡς εἶχες φόβον,
ἐπῆγες καὶ δανείστηκες, ἔβαλες μαῦρα ῥάσα,
ἀλλὰ τὴν γνώμην ἔχεις την, κόραξ κατηραμένε,
σκύλους νὰ τρῶς καὶ ποντικούς, γαδάρους ψοφισμένους,
οὐδὲ τὰ ῥάσα ἐντρέπεσαι, κατηραμένε κόραξ.
- 560 καὶ μέναν πάλιν ἔστειλεν ὁ αὐθέντης μας ἐκεῖνος,
καὶ μετὰ φόβου καὶ στοργῆς καὶ μετὰ δουλοσύνης
ἐλαίας κάρφος ἤφερα, μαντάτο νὰ τοῦ δώσω,
μαντάτον γὰρ τὸν ἤφερα οἶον τὸ ἐπεθύμα,
ὅτι τὴν γῆν ἐφθάσαμεν, τὸν τόπον τὸν ἠγάπα.

καὶ τότε μὲ εὐχήθηκεν, εὐλόγησέ με ὄλωσ.
 ὡσαύτως τὰ πουλίᾳ μου δουλοσύνη ἐδεῖξαν.
 καὶ τώρα, κακοτύχερε, ἐμέναν καταλέγεις,
 ἐμένα καταμέφesai καὶ πόρνην ὀνομάζεις ;
 ἐσὺ μαθὼν γινώσκεις τὸν τὸν παλαιὸν τὸν νόμον,
 πολλάκις ἂν ἐγέννησεν μία ἐκ τῶν Ὀβραίων, 570
 εἰς τὸν ναὸν ἀνέβαινεν τάχα νὰ σαραντίση,
 πουλιὰ ἐκ τὰ πουλίᾳ μου ἔδιδεν τὸν πρεσβύτην.
 καὶ σὺ πουλὶν ἀκάθαρτον, μέφesai τὰ ὀδικά μου,
 χαλκεῶ μὲ τὰ καθημερινά, χαλκωματᾶ βρωμάρη,
 καταργουμένη κόρακα, διάβολε ἔς τὸ χρῶμα 575
 στέκει καὶ καταλέγεις με καὶ πόρνην ὀνομάζεις ;
 λοιπὸν ἄλλον μηδὲν εἰπῆς ὕβριν τινὰ ἀδίικως,
 νὰ ἴπῳ καὶ τ' ἄλλα τ' ἄχρηστα καὶ τὰ πουλιὰ σὲ πτύσουν».

Καὶ ταῦτα οὐκ ἐσίγησαν, ἡ ὄχλητα ἐκράτειεν,
 καθὼς τὸ καταλόγιν τοὺς εἶπεν πολλὰ ὁ κόραξ, 580
 ἀμμή ὁ μποῦφος¹ πήδησεν βαρὺκωλος ἔς τὸ μέσον
 καὶ τὴν πτωχὴν τὴν κίχλαν² τὴν ἤρξατο καθυβρίζειν,
 ὡς μπάους ἀνεφάνηκεν μὲ τὸ μεγάλο μάτιν,
 καὶ λόγους ἐπεχείρησεν τοιοῦτους νὰ τῆς λέγη
 «κίχλα, καὶ τίς σ' ἐκάλεσεν καὶ ἤλθες εἰς τὸν γάμον, 585
 μετ' αὐτὸν τὸν κουκουδωτὸν ἐμπαλωτὸν σου ροῦχον ;
 οὐ κάθσαι ὡς κάθονται τοῦ κόσμου τὰ πουλίᾳ,
 ἀμμή γυρίζεις, περπατεῖς, ὅλα καταλαλεῖς τα,
 καὶ θλίβεις καὶ πικραίνεις τα, εἰς πειρασμοὺς τὰ βάνεις.
 λέγεις τα, θέλω ἐξώκουκα καὶ τοῦ κισσοῦ τὰ ἄνθη, 590
 θέλω καὶ τόπον ἐνδρόσον, μυριοχαριτωμένον,
 ὡς εἶμαι ἐκ τῶν εὐγενῶν μᾶλλον καὶ τῶν ἐνδόξων,
 καὶ βλέπε καὶ τὸ στέμμα μου ἀπὸ τῶν κόρων ἐνι,
 μᾶλλον ἀπὸ τὰς σπέτσας τὰς εἶχα μέσα μου . . .
 εἶχα κ' εἰς τὸ φαγὶν μου * ἤτους μεμαθημένη— 595
 κ' οὐ κάθσαι κορτέσικα, κορβάτα νὰ γυρεύης.

¹ Βύας (Bubo maximus Sibb) Μποῦφος δὲ καὶ σήμερον καλούμενος κοινῶς.

² Κίχλη (Turdus musicus L.) Τσίχλα κοινῶς.

- πολύ 'ν' σου καὶ τὸ κάθισμα 'ς τοῦ γάμου τὸ τραπέζι.
 ἐξ ὅτου γὰρ εὐρέθηκεν, ἔβαλαν ἔμπροσθέν σου,
 αὐτὸ καὶ μόνον ἔβλεπες· ἄφες τὴν ὄρεξίν σου,
 600 μὴ τύχη καὶ νοήσουν σε κι ὡσάν ἀκρογυρίζουν.
 τὸ πάθημα τοῦ φάρυγγος πάθος ἐνὶ μεγάλον,
 λοιπὸν ἐγείρου, ὕπαγε, σύρε ἀπὸ τὸν γάμον,
 μηδὲν εἰπῶ καὶ τ' ἄλλα σου, καὶ θέλεις γαργαρίσει».
 γυρίζει ἡ κίχλα, λέγει τον αμποῦφε, τ' εἶναι τὰ λέγεις,
 605 καὶ τί τὰ συντυχαίνεις ;
 διδάσκειν θέλεις καὶ πολλούς, ἢ ὅλα μὲν τὰ λέγεις ;
 ἐγὼ γὰρ Ταρταρόκοπε, Βουργαροαναθρεμμένηε,
 ἀνακαρᾶ Ταργάρικε, * σκουληκόασθε μὲ τὴν κάπαν,
 οἶδά σε καὶ γινώσκω σε τὸ τίς καὶ πόθεν εἶσαι.
- 610 'κ τὴν Ταρταρίαν ἤσουνε ὀκάτινος ψυχάριν,
 καὶ πρόβατα σ' ἐδώκασιν εἰς τὸ βουνὶν νὰ βόσκης,
 κι ἀπὸ τὸν ὕπνον τὸν πολύν, τὸν εἶχες καθ' ἡμέραν,
 οἱ πιστικοὶ σὲ τᾶκλειψαν οἱ ἄλλοι ἀπὸ μακρόθεν,
 ὀλίγον τὸ κατ' ὀλίγον ἐπῆράν σε τὰ ὅλα,
- 115 κ' ἔφυγες κακορρίζικε, 'ς τὴν Ῥωμανιὰν ἐσέβης.
 οἱ Τάταροι γυρεύουν σε τάχα νὰ σὲ πιάσουν.
 ὅμως ἐσὲν ἐπίασαν καὶ τὸ πετσίν σου ἐπῆραν,
 αὐθέντης τὸ καπούτσιν σου ἔβγαλεν καὶ φορεῖς το,
 νὰ φοβερίζῃ τοὺς βοσκούς, τάχα νὰ μὴν κοιμῶνται.
- 620 πάντως οὐ λέγω ψέματα, οἱ πάντες τὸ θωροῦσιν,
 οἱ Τάταροι ἀγοράζουν σας, βάνουν εἰς τὴν κορφὴν τους,
 τὸ νὰ φοβοῦνται οἱ βοσκοί, τάχα νὰ μὴν κοιμῶνται.
 καὶ σὺ τὸ εἶχες, ἔχεις το, τὸν ὕπνον οὐκ ἀφῆκες,
 καὶ τὴν ἡμέραν πάντοτε κοιμᾶσαι εἰς ῥηχάδας,
- 625 καὶ τὴν αὐγὴν ἐγέρνεσαι καὶ τὰ μανδριὰ γυρεύεις,
 μῆνα γνωρίσης, ἄτυχε, τάχα τὰ πρόβατά σου,
 κ' ὕπαξ τα τὸν ἀφέντη σου, μῆνα σὲ συμπαθήσῃ.
 καὶ σὺ τολμᾶς, ἀγριόμπουφε, ὑβρίζεις με τὴν κίχλαν ;
 ἐγὼ ἀκόμη ἤμουν παιδὶν ἀπέσω ἐκ τὴν Γλαρέντσα,
- 630 καὶ φόρουν τὰ κατᾶκοπα καὶ βάσταζα σφυρίστρια,
 καὶ βλέπεις, ἐσυνείθισα καὶ πάντοτε σφυρίζω.

κι ἄφες με, μποῦφ', ἀπὸ τοῦ νῦν μηδὲν μὲ ἀναγκάσης
καὶ 'πῶ καὶ τὴν ὑπόληψιν, τὴν εἶχεν ὁ πατήρ σου».

Πάντων τούτων τῶν ὄρνεων ἀλλήλων μαχομένων,
ὁ βασιλεὺς ἐλάλησεν σταυραετὸς ὁ μέγας 635
«ὄρνεα καὶ πουλία μου μικρά τε καὶ μεγάλα,
οὐδὲν σᾶς ἤφερα ἐδῶ διὰ νὰ λογογενᾶσθε,
διὰ τιμὴν σᾶς ὤρισα, ἤλθετε 'ς τὴν χαρὰν μου,
νὰ φάγετε, νὰ πίστε καὶ νὰ χαρῆτε ἅμα,
οὐχὶ δὲ νὰ δικάζεσθε καὶ νὰ γενολογᾶσθεν. 640
ἀφῆτε γοῦν τὴν ὄχλησιν, κάθεστε σιωπῶντα,
μὴ ὀρίσω τὸν ἰέρακα¹, εἶτα καὶ τὸν πετρίτην²,
τὸν ζάγανον³ τὸν φοβερόν, εἶτα τὸν γέρον φάλκον⁴,
σεβοῦσιν εἰς τὴν μέσσην σας, ἄρξωνται νὰ σᾶς τρῶσιν,
καὶ γένη ὁ γάμος μακελλειὸν κ' ἡ χαρμονὴ σφαγεῖον». 645
Ἦκουσαν ταῦτα ὅλα τους, ἐσίγησαν αὐτίκα,
ἀφήκασιν τὴν ταραχὴν, ἀφήκασιν τὰς ὕβρεις,
εἰρηνικὰ ἀνόχλητα ἐπλήρωσαν τὸν γάμον,
περιπατοῦσιν ἄλλαλα μὲ ἴδιαν τους σοφίαν,
ὑψιπετῆ γὰρ χαίρουνται, ἀμέριμνα διάγουν. 650

N. X. Ἀποστόλιδος

¹ Περὶ τοῦ ἰέρακος ἐγένετο ἀνωτέρω λόγος.

² Ὁ καὶ νῦν καλούμενος κοινῶς *Πετρίτης* (*Falco peregrinus* L.)

³ Πιθανώτατα Γούψ (*Vultur fulvus* Briss) Ὅρνεον κοινῶς.

⁴ Γυπάετος (*Gypaetus barbatus* L.) Ὁξυὰ κοινῶς, ὑπὸ δὲ τῶν ἄλλα-
νιστὶ φθεγγομένων χωρικῶν τῆς Ἑλλάδος Φάλκος.

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

τῶν ἐν τῷ Πουλολόγῳ ἀναφερομένων πτηνῶν.

- Ἄετός ὁ σταυραετός (*Aquila fulva* s. *chrysaetos* L). στ. 1, 206, 311, 635.
- Ἄφασσιανός (*Phassianus colchicus* L). στ. 264, 266, 279, 361.
- Βλάχος (*Emperiza caesia* Kretschm.). στ. 492.
- Βούργαρος (*Merops apiaster* L). στ. 492.
- Γεράκι (*Falco palumparius* L). στ. 357, 366, 390, 642.
- Γέρανος (*Grus cinerea* M. et W). στ. 57, 69.
- Γλάρος (*Larus rudibundus* L). στ. 97.
- Ἐρπια (*Mergus merganser* L). στ. 127, 132.
- Ζάγανος (*Vultur fulvus* Briss). στ. 643.
- Ἰέραξ ἴδε γεράκι.
- Καλογραῖα (*Parus major* L). στ. 490.
- Καρακαντσᾶς (*Numida meleagris* L). στ. 214, 227, 258.
- Κίσσα (*Garrulus glandarius* L). στ. 316, 320, 345, 361.
- Κίχλα (*Turdus musicus* L). στ. 582, 585, 604, 628.
- Κόραξ (*Corvus corax* L). στ. 503, 516, 517, 518, 519, 557, 559, 575, 580.
- Κορώνη (*Corvus cornix* L). στ. 405, 414, 415, 430, 439, 452.
- Κόττυφος (*Turdus merula* L). στ. 490.
- Κουκουβάς (*Strix noctua* L). στ. 456, 469, 470, 472, 495.
- Κύκνος (*Cygnus musicus* Bechst). στ. 6, 7, 12, 24, 28.
- Λοῦπος (*Milvus regalis* Briss). στ. 357, 366, 367, 382, 398.
- Μποῦφος (*Bubo maximus* Sibb.). στ. 581, 604, 632.
- Ἵρνιθι (*Gallus domesticus* Briss). στ. 214, 215, 226.
- Ἵρτύκι (*Perdix Coturnix* Bonn). στ. 458, 461, 469, 501.
- Ὀψάρος (*Sturnus vulgaris* L). στ. 490.
- Παραγιαλίτης (*Phoenicopterus antiquorum* Rp). στ. 264, 280, 309.

- Παώνι (*Pavo cristatus* L). στ. 127, 128, 132.
 Πασιδόνα (*Alcedo hispida* L). στ. 316, 320.
 Πελαργός (*Ciconia alba* L). στ. 6, 12, 22.
 Περίδιξι (*Perdix Graeca* Briss). στ. 160, 161, 170, 360.
 Περιστερί (*Columba livia* L). στ. 360, 503, 506, 509, 513,
 516, 517.
 Περίτης (*Falco peregrinus* L). στ. 642.
 Πουκάνος (*Pelecanus crispus* Bruch). στ. 30, 40.
 Πουτίξι¹ (*Vespertilio Daubentonii* Leisl). στ. 160, 170, 208.
 Σπίνος (*Fringilla coelebs* L). στ. 490.
 Στρουθοπούλι (*Passer domesticus* L). στ. 362.
 Τζικνέας (*Ardea alba* L). στ. 57, 69.
 Τρυγόνι (*Columba turtur* L). στ. 361, 405, 406, 414,
 443, 454.
 Φάλκος (*Gypaetos barbatus* L). στ. 643.
 Φάσσα (*Columba palumbus* L). στ. 361.
 Χηνάρι (*Anser cinereus* Mey). στ. 97, 98, 107.
 Ωτίδα (*Otis tarda* L). στ. 30, 40, 49,

¹ Τοῦτο μόνον ἐξ ὄλων δὲν εἶναι πτηνὸν ἀλλὰ θηλαστικόν.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ

ΦΑΡΜΑΚΩΔΟΥΣ ΒΟΤΑΝΗΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ

(*Ἀνεκοινώθη ἐν συνεδριάσει τοῦ Φυσιολογικοῦ τμήματος*).

Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Περικλέους τοῦ Πλουτάρχου (Περικλ. 13,5) ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς :

«Τὰ δὲ Προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως ἐξεργάσθη μὲν ἐν πενταετία Μνησικλέους ἀρχιτεκτονοῦντος· τύχη δὲ θαυμαστὴ συμβῆσα περὶ τὴν οἰκοδομίαν ἐμήνυσε τὴν θεὸν οὐκ ἀποστατοῦσαν, ἀλλὰ συνεφαπτομένην τοῦ ἔργου καὶ συνεπιτελοῦσαν. ὁ γὰρ ἐνεργότατος καὶ προθυμότατος τῶν τεχνιτῶν ἀποσφαλεῖς ἐξ ὕψους ἔπεσε καὶ διέκειτο μοχθηρῶς, ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἀπεγνωσμένος. Ἀθυμοῦντος δὲ τοῦ Περικλέους ἡ θεὸς ὕναρ φανείσα συνέταξε θεραπείαν, ἣν χρώμενος ὁ Περικλῆς ταχὺ καὶ ῥαδίως ἰάσατο τὸν ἄνθρωπον. ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ τὸ χαλκοῦν ἄγαλμα τῆς Ὑγείας Ἀθηναῖς ἀνέστησεν ἐν ἀκροπόλει παρὰ τὸν βωμόν, ὃς καὶ πρότερον ἦν, ὡς λέγουσιν».

Ἄλλως διηγεῖται ὁ Πλίνιος τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο. Κατ' αὐτὸν ὁ πεσὼν ἦτο ἀγαπητὸς οἰκέτης τοῦ Περικλέους ὀνόματι Σπλαγχνόπτης καὶ τούτου ἦτο τὸ χαλκοῦν ἄγαλμα καὶ οὐχὶ τῆς Ὑγείας. Τὸ ὄλον χωρίον τοῦ Πλινίου (ἐν Hist. nat. 22, 41, 43-44) ἔχει ὡς ἑξῆς :

«*Perdicium sive Parthenium* — nam Sideritis alia est — ab nostris herba urceolaria vocatur, ab aliis astereum foliis similis ocimo, nigrior tantum, nascens in tegulis parietinisque. — Verna carus Pericli Atheniensium principi, cum is in arce templum aedificaret repissetque supra altitudinem fastigi et inde cecidisset hac herba dicitur sanatus monstrata Pericli somnio a Minerva, quae parthenium vocari coepta est adsigniturque ei deae. Hic est vernacula cujus effigies ex aere fuso est et nobilis ille Splanchnoptes».

Πόθεν ἡ διαφωνία αὕτη μεταξύ Πλουτάρχου καὶ Πλινίου καὶ τίνι τρόπῳ δύναται νὰ συμβιβασθῆ, εἶνε ζήτημα φιλολογικόν, περὶ οὗ δὲν πρόκειται ἐνταῦθα¹. Ἡμέτερον θέμα εἶνε νὰ ἐξετάσωμεν εἰς τί εἶδος φυτοῦ ἀναφέρεται τὸ *Παρθένιον* ἢ *Περδίκιον*, περὶ οὗ ὁ λόγος ἐν τοῖς εἰρημένοις χωρίοις.

Ὅτι τὸ Παρθένιον ἦτο φυτὸν ἀφθόνως φυόμενον περὶ τὴν ἀκρόπολιν, περὶ τούτου μαρτυρεῖ ἕτερον χωρίον τοῦ Πλουτάρχου (Σύλλα, 13), τὸ ἐξῆς: «Ὅς χιλίων δραχμῶν ὠνίου τοῦ μεδίμου τῶν πυρῶν ὄντος ἐν ἄστει τότε τῶν ἀνθρώπων σιτουμένων τὸ περὶ τὴν ἀκρόπολιν παρθένιον».

Ἴνα χρησιμεύσῃ τὸ Παρθένιον ὡς τροφή κατὰ τὸν τότε ἐν Ἀθήναις λιμὸν ἔπρεπεν ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ εἶνε ἀφθονον, ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ εἶνε ἐδώδιμον καὶ ἀβλαβές. Ὅτι ἦτο τὸ Παρθένιον ἐδώδιμον καὶ μάλιστα ἐφθὸν τὸ μανθάνομεν ἐκ τοῦ Θεοφράστου ὅστις πρῶτος μνημονεύει αὐτοῦ. Ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ περὶ φυτῶν ἱστορίᾳ (7, 7, 2).

«Ὅμοίως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα τὰς αὐτὰς μὲν ιδέας ἔχει τοὺς δὲ χυλοὺς ἐδώδιμους ἢ ὠμοὺς ἢ ἐφθούς· ἐνια γὰρ δεῖται πυρώσεως, ὥσπερ μαλάχη, ἢ τευτλίς καὶ τὸ λάπαθον καὶ ἡ ἀκαλύφη καὶ τὸ Παρθένιον».

Τὸ ζήτημα εἰς τί εἶδος φυτοῦ ἀναφέρεται τὸ Παρθένιον τῶν ἀρχαίων ἀπησχόλησεν ἀνέκαθεν τοὺς μεταγενεστέρους φυτολόγους. Οἱ πρὸ τοῦ Διναίου βοτανικοί, οἵτινες δὲν ἐγνώρισαν τὴν ἐλληνικὴν χλωρίδα, διὸ καὶ εἰς πλείστα περὶ τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἀρχαίας ὀνοματολογίας τῶν φυτῶν περιέπεσαν σφάλματα, καὶ τὸ Παρθένιον ὡς εἶδος *Πυρέθρου* ἐξέλαβον, ἥτοι φυτοῦ οὐδόλως ἐν τῇ Ἀπτικῇ φυομένου, σπανίως δὲ μόνον ἐν ὄρεινοῖς τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος τοποῖς. Οὐχ ἤττον ὁ Διναῖος ὠνόμαζεν ἀδιστακτικῶς καὶ ἀνεξελέγκτως τὸ φυτὸν τοῦτο τὸ ὑπαγόμενον εἰς τὴν τάξιν τῶν *Συνθέτων* (Compositae) *Πυρέθρον* τὸ *Παρθένιον* (Pyrethrum Parthenium Linn.).

Ἐὰν δ' ἐξετάσωμεν μετ' ἀκριβείας τὰ αὐτοφυῆ ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ περὶ αὐτὴν φυτὰ, τὰ ὅποια δὲν εἶνε καὶ τόσον πολυάριθμα, εὐκόλως θὰ πεισθῶμεν, ὅτι μεταξύ αὐτῶν ἐν καὶ μόνον εἶδος ὑπάρχει,

¹ Περὶ τούτου ἀρμοδιώτεροι ἠσχολήθησαν, ἰδίως ὁ κ. Dr Wolters, γραμματεὺς τοῦ ἐν Ἀθήναις γερμανικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, ἐν διατριβῇ «περὶ Ἀθηναῖς Ὑγιείας».

ὅπερ ἀνταποκρίνεται εἰς ὅσα γνωρίζομεν περὶ τοῦ Παρθενίου χαρακτηριστικὰ ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀρχαίων. Εἶνε δὲ τοῦτο φυτὸν ἀνήκον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Κνιδωδῶν (Urticaceae), ἧτοι τὸ ὑπὸ τῶν σημερινῶν βοτανικῶν καλούμενον *Parietaria Judaica* Linn. (Boissier, *Flora Orientalis*, vol. IV. p. 1149), κοινῶς δὲ γαλλ. *Pariétaire*, γερμ. *Glaskraut* καὶ ἰταλ. *Erba di muro*, *Erba di vento*, *Erba santa* καὶ *Vitriόla*. Ἡ εἰρημένη μαρτυρία τοῦ Πλουτάρχου, καθ' ἣν ἀφθόνως τοῦτο φέεται ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἰδίως δὲ καὶ ἡ φύσις τοῦ τόπου ἢ τοσοῦτον χαρακτηριστικὴ διὰ τὸ ἡμέτερον φυτὸν, ὡς μνημονεῦει ὁ Διοσκορίδης (περὶ Ὑλ. ἰατρ. Δ', πς') «*φύεται ἐπὶ θριγκοῖς καὶ τοίχοις*» καὶ ὁ Πλίνιος «*nascens in tegulis parietinisque*» καὶ τὸ γεγονός ὅτι σήμερον φέεται ἀφθονώτατον εἰς τοὺς περὶ τὴν ἀκρόπολιν τοίχους καὶ πέτρας, καθὼς καὶ ἐντὸς αὐτῆς καὶ ἰδίως εἰς τὰ Προπύλαια, πείθουσιν ἡμᾶς, ὅτι δέον νὰ δεχθῶμεν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος φυτὸν ὡς τὸ τῶν ἀρχαίων Παρθένιον. Εἶνε δὲ κοινὸν καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀνά τὴν Ἀνατολήν.

Εἶνε ἀληθές, ὅτι ὁ Διοσκορίδης (ἐν τῷ ἄνω εἰρ. χωρίῳ) καὶ ἄλλοι μεταγενέστεροι συγγραφεῖς ἀπέδιδον καὶ εἰς ἕτερα φυτὰ τὸ ὄνομα Παρθένιον καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔφερε σύγχυσιν εἰς τὴν συνωνυμίαν αὐτῶν. Οὕτως ὁ Διοσκορίδης ὀνομάζει τὸ ἡμέτερον φυτὸν (δηλ. τὴν *Parietaria*) Ἑλξίνην, δὲν παραλείπει ὅμως νὰ μνημονεῦῃ ὡς συνώνυμα «*Παρθένιον*», «*Κλιβάδιον*», κτλ. Ὁ δὲ Πλίνιος ὀνομάζει αὐτὸ «*Perdicium* (ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ *Περδίκιον* «*quoniam perdices ea praecipue vescantur*») sive *Parthenium*» ἐπίθετον, περὶ οὗ κατωτέρω γενήσεται λόγος.

Ὡς φυτὸν κνιδοειδὲς ἡ *Parietaria* εἶνε ἐδώδιμον, καίτοι σήμερον ἐξ ὅσων γνωρίζομεν δὲν χρησιμεῖται πλέον πρὸς βρωσίν· ὅτι ὅμως ἡ *Parietaria* εἶνε τραυματικὴ βοτάνη (*Herba vulneraria*) δὲν δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ, ὡς καὶ σήμερον εἶνε εἰσέτι ἐν χρήσει ἐνιαχοῦ ὡς τοιαύτη.

Ὁ δὲ Διοσκορίδης ἐν τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ γράφει: «*δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα ψυκτικὴν, στυπτικὴν· ὅθεν καταπλασδόμενα ἰᾶται ἐρουσιπέλατα, κονδυλώματα, κατακαύματα, φύγεθλα ἀρχόμενα, καὶ πᾶσαν φλεγμονὴν καὶ οἰδήματα*. Ὁ δὲ χυλὸς αὐτῆς μίγεις ψιμυ-

θίω, έρυσσιπέλατα καὶ έρπητας ώφελεί καταχρισόμενος, καὶ ποδάγρας σὺν κηρωτῇ κυπρία ἀναληφθεὶς, ἢ τραγείω στέατι ώφελεί καὶ βήππουτας χρονίως ὁ χυλὸς καταρροφούμενος ὄσον κύαθος· καὶ παρισθμίσις φλεγμαίνουσιν ἀναγαργάρισμα καὶ διάχρισμα ώφέλιμόν ἐστι· καὶ ὠταλγίαν σὺν ροδίνῳ έγγεόμενον ώφελεί».

Καὶ τὴν σήμερον ἡ βοτάνη αὕτη εἶνε ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ ἐν Κρήτῃ πρὸς θεραπείαν τῶν τραυμάτων, Βάλσαμον ἐνεκα τούτου αὐτόθι καλουμένη, ὡς καὶ ἐν τῇ νήσῳ Θήρα. Ἐν Κεφαλληνίᾳ τὸ μετὰ γάλακτος ἀφέψημα θεωρεῖται παρὰ τῷ λαῷ ὡς φάρμακον ἀντιφθισικόν¹. Ἐν δὲ τῇ Μεσσηνίᾳ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἄ. Ἀναγνωστάκη μεταχειρίζονται αὐτὴν μετὰ λευκώματος ὄσῳ ἀναμεμιγμένην κατὰ τῆς φλογώσεως τῶν ὀφθαλμῶν.

Τέλος ἔχομεν καὶ ἕτερον οὐκ εὐκαταφρόνητον τεκμήριον περὶ τῆς ταυτότητος τῆς *Parietaria* καὶ τοῦ *Παρθενίου*, ὅτι ἀρχαῖα συνώνυμα τοῦ φυτοῦ σώζονται ὡς κοινὰ ὀνομασίαι παρὰ τῷ λαῷ μέχρι τῆς σήμερον. Οὕτω τὸ ἤδη ῥηθὲν συνώνυμον *Περδίκιον* (*Perdicium*) τοῦ Πλινίου ἐπανευρίσκωμεν εἰς τὰς ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ταῖς Ἰονίσις νήσοις κοινὰς ὀνομασίας *Περδίκι*, *Περδικουῶλι* καὶ *Περδικάκι*, ἃς φέρει ἡ *Parietaria* τὴν σήμερον. Καὶ εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ὀνομάζεται καὶ *Κλιβάδι*, ἀνταποκρινόμενον εἰς τὸ *Κλιβάδιον* τοῦ Διοσκοριδοῦ. Καὶ ἕτερον συνώνυμον τῆς Ἑλξίνης ἢ τοῦ Παρθενίου μνημονεύει ὁ Διοσκορίδης, ἦτοι τὸ *Πολυώνυμον*, ὅπερ καὶ σήμερον ἀρμόζει εἰς τὴν *Parietaria*, ἐνεκα τῶν πολλῶν ὀνομασιῶν, ἃς ὁ λαὸς ἀποδίδει αὐτῇ. Οὕτως ὡς ἐρρέθη ἐν Κρήτῃ καλεῖται *Βάλσαμον*, ἀλλαχοῦ *Κολλῆμι* ἢ *Κολλιτζάνι*, καὶ *Γαλοπρίτη* ἐν Ἀμοργῷ, καὶ *Ἀδεμόχορτο*, τέλος καὶ ἰδίως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων *Ἀνεμόχορτο*, τὸ ὁποῖον, ὡς φαίνεται, εἶνε μετάφρασις τῆς κοινῆς ἰταλικῆς ὀνομασίας τοῦ φυτοῦ «*Erba di vento*», πηγάζουσα ἐκ τῆς ἐποχῆς τῆς Φραγκοκρατίας, μετάφρασις τοῦ λαοῦ, τῆς ὁποίας ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα περιεργὰ παραδείγματα ὡς ἡ τοῦ Ὑμηττοῦ, ὅστις ὀνομαζόμενος ὑπὸ τῶν ἰταλῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης παρεφθαρμένως *Monte matto di* ἐπανελληνισμοῦ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀπεκλήθη «*Τρελλοβουῖνι*» ἢ ἀπλῶς «ὁ *Τρελλός*», ὡς μέχρι σήμερον σώζεται.

¹ Βλ. Heldreich, Flore de l' ile de Céphalonie, σελ. 65.

Τελευτῶν παρατηρῶ, ὅτι αἱ βραχεῖαι μὲν, ἀλλ' ἐν τούτοις λίαν χαρακτηριστικαὶ περιγραφαὶ τοῦ Παρθενίου παρὰ Διοσκορίδῃ καὶ Πλινίῳ μόνον εἰς τὴν *Parietaria* δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι. Καὶ ὁ μὲν Διοσκορίδης λέγει : «Καυλία δὲ ἔχει λεπτά, ὑπέρουθρα· φύλλα ὅμοια λινοζώστει¹ δασέα· περὶ δὲ τοὺς καυλοὺς, οἷον εἰ σπέρματα τραχέα, ἀντιλαμβανόμενα τῶν ἱματίων. Ὁ δὲ Πλίνιος λέγει βραχύτατα : «Folio similis ocimo, nigrior tantum», ὁπλ. ἔχον φύλλα παρόμοια τῷ Βασιλικῷ (*Ocimum Basilicum* Linn.), ἀλλὰ μελαμψότερα.

Ἐκ τούτων ἐσχημάτισα τὴν ἀκλόνητον πεποιθήσιν, ὅτι τὸ Παρθένιον τῶν ἀρχαίων ταυτίζεται πρὸς τὴν *Parietaria Judaica* Linn.

Ἐν Ἀθήναις Ἰανουαρ. 1896.

Θ. Δὲ Χελδοράϊχ

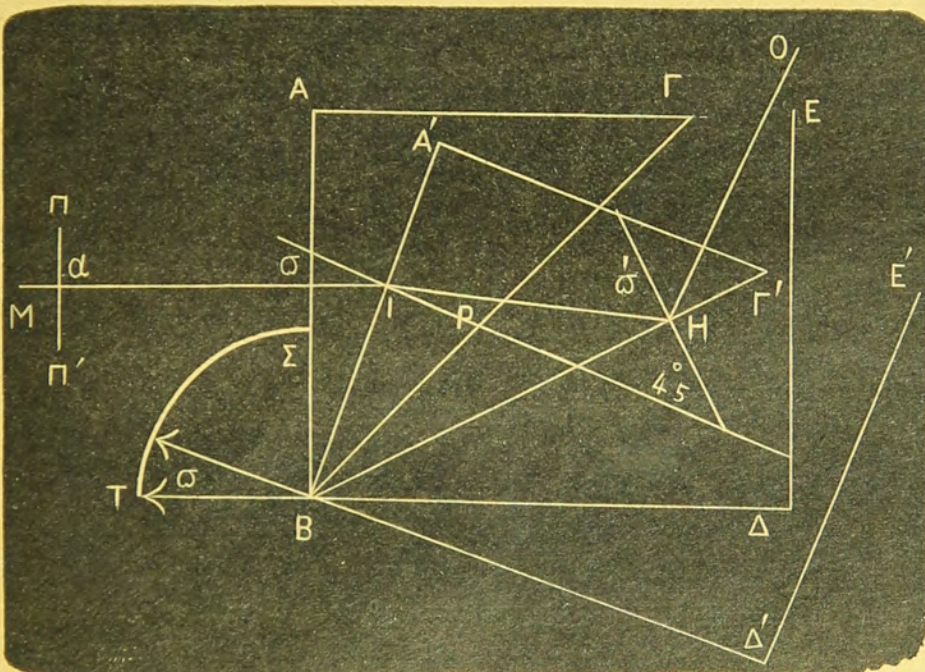
¹ Λινόζωστις τοῦ Διοσκορίδου εἶνε ἡ *Mercurialis annua* L.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΔΥΟ

(Ἐν τῷ Φυσιογνωστικῷ τμήματι).

Α'.) Συσκευή πρὸς εὔρεσιν τοῦ δείκτου διαθλάσεως τῶν ὑγρῶν.

Αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ τριγωνικοῦ τινος πρίσματος ὑαλίνου, οὔτινος ἡ κυρία τομὴ $ABΓ$ εἶνε τρίγωνον ὀρθογώνιον καὶ ἰσοσκελές. Τὸ πρίσμα τοῦτο εἶνε στρεπτόν περὶ τὴν κόψιν B , διὰ τοῦ ὑποδιηρημένου δὲ τόξου $ΤΣ$ δυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν τὴν γωνίαν τῆς στροφῆς $ABA' = \pi$.

Παρά τὴν ὑποτείνουσαν ἕδραν $BΓ$ τοῦ πρίσματος κεῖται δοχεῖον $BΔΕ$ μετὰ τοῦ πρίσματος συγκεκολλημένον, ἐν ᾧ τίθεται τὸ ὑπὸ δοκιμασίαν ὑγρὸν. Ἡ ἕδρα $ΕΔ$ τοῦ δοχείου εἶνε ὑαλίνη.

Ἐκ μονόχρου διὰ νατρίου φλογὸς M ἐκπέμπεται λεπτὴ δεσμὴ ἀκτίνων, ἥτις ἐξέρχομένη ἐκ τῆς μικρᾶς ὀπῆς α , τοῦ διαφράγματος

III' πίπτει ἐπὶ τῆς ἔδρας BA, ἔνθα ἀνακλάται ἐπανερχομένη ἀκριβῶς εἰς τὸ σημεῖον α ἂν προσπίπτῃ καθέτως. Τότε ὁ δείκτης BT, φέρων καὶ βερνιέρον, συμπίπτει μὲ τὸ μηδὲν τοῦ τόξου ΤΣ. Στρέφωμεν νῦν τὸ πρίσμα περὶ τὴν κόψιν B μέχρις ὅτου εἰς νέαν θέσιν αὐτοῦ, τὴν AB'I', ἡ ἀκτὶς MI διαθλασθεῖσα κατὰ τὴν διεύθυνσιν IH ὑποστῇ κατὰ τὸ H τὴν ὀλικὴν ἀνάκλασιν. Ἐστω π ἡ γωνία καθ' ἣν ἐστρέψαμεν τὸ πρίσμα καὶ ν ὁ δείκτης τῆς διαθλάσεως τῆς ὑάλου δι' ἧς κατεσκευάσθη τὸ πρίσμα, ὃν προσδιορίζομεν ἀπαξ διὰ παντός.

Καλέσωμεν χ τὸν ζητούμενον δείκτην διαθλάσεως τοῦ ὑγροῦ, ν' τὸν δείκτην διαθλάσεως μεταξύ ὑγροῦ καὶ ὑάλου, καὶ π' τὴν γωνίαν τῆς ὀλικῆς ἀνάκλασεως. Ἐχομεν τὰς ἐξισώσεις.

$$\chi = \frac{\nu'}{\nu} \quad \frac{\eta\mu\pi}{\eta\mu\rho} = \nu \quad \pi' = 45^\circ + \rho \quad \text{καὶ } \nu' = \frac{1}{\eta\mu\pi'}$$

λύοντες τὰς ἐξισώσεις ταύτας εὐρίσκομεν τέλος

$$\chi = \frac{1}{\sqrt{2}} \left(\eta\mu\pi + \sqrt{\nu^2 + \eta\mu\pi} \right)$$

Ὁ ζητούμενος ἐπομένως δείκτης τῆς διαθλάσεως προσδιορίζεται διὰ τῶν ποσοτήτων ν καὶ π.

Εἰς τὴν ἐφαρμογὴν δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προσφύγωμεν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ ἀνωτέρω τύπου, διότι ἐπὶ τοῦ διηρημένου τόξου ΤΣ δύναται ν' ἀναγραφῶσιν οἱ διάφοροι δείκται διαθλάσεως, ὥστε δι' ἀπλῆς ἀναγνώσεως ν' ἀνευρίσκηται ὁ ζητούμενος δείκτης.

B'.) Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀκτίνων X.

Ὁ Κηθηγητῆς κ. Röntgen ἀνεῦρεν, ὡς γνωστόν, νέον εἶδος ἀκτίνων, αἵτινες μὴ αἰσθηταὶ διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἦτοι ἀόρατοι διαπερῶσιν ἐν τούτοις μᾶλλον ἢ ἦττον οὐσίας ἀδιαφανεῖς οἷον τὸ ξύλον, τὸν χάρτην, τὸ ἐλαστικὸν κόμμι, τὰς σάρκας κτλ. Αἱ ἀκτῖνες αὗται, ὡς ὁ Röntgen ἀπεκάλεσεν ἀκτῖνας X ἦτοι ἀκτῖνας ἀγνώστου φύσεως καὶ αἵτινες ἐκπέμπονται ἐκ τῆς ἐπιφανείας ὑαλίνης σφαίρας ἀεροκένου δι' ἧς διαβιβάζονται ἰσχυρότατοι ἠλεκτρικοὶ σπινθῆρες δύνανται νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τῆς φωτοπαθοῦς ἐνώσεως τοῦ ἀργύρου ἧτις καλύ-

πτει τὰς φωτογραφικὰς πλάκας καὶ νὰ παράξωσι τὸ φαινόμενον τοῦ φθορισμοῦ προσπίπτουσαι ἐπὶ ὠρισμένων οὐσιῶν. Ὁ Röntgen μεταχειρίζεται πρὸς τοῦτο τὸν κυανιοῦχον βαριολευκόχρυσον δι' οὗ καλύπτει φύλλον χάρτου, ἐφ' οὗ ἀπεικονίζονται ἐν τῷ σκότει ὁ σκελετὸς ἀνθρωπίνης χειρὸς καὶ σιδηραῖ κλειῖδες ἐν ξυλίνῳ κυτίῳ ἐγκεκλεισμένοι. Πειρώμενος διὰ τῶν ἀκτίνων X ἀνεῦρον ὅτι ὁ κυανιοῦχος καλιονατριολευκόχρυσος καὶ ὁ κυανιοῦχος καλιολιθιολευκόχρυσος φθορίζουσι πολὺ ἰσχυρότερον τοῦ κυανιοῦχου βαριολευκοχρύσου. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου προσαρμόζω ἐπὶ σανίδος πάχους ἑνὸς ὑφεκατομέτρου κρυστάλλους ἐκ τῶν ἄνω οὐσιῶν καὶ ῥίπτων ἐπ' αὐτῶν ἀκτῖνας X καθιστῶ ὄρατὸν τὸν φθορισμὸν τῶν οὐσιῶν τούτων ἐξ ἀποστάσεως 5 μέτρων¹.

Τ. Α. Ἀργυρόπουλος

¹ *Extrait de Comptes rendus des séances de l'Académie des Sciences n° 20 (18 Mai 1896) page 1119.*

Physique.—Observations sur les rayons X. Note de M. T. Argyropoulos, présentée par M. A. Cornu membre de l'Académie.

«En expérimentant avec différentes substances fluorescentes aux rayons X, j'ai constaté que le platinocyanure de potassium et de sodium et aussi le platinocyanure de potassium et de lithium deviennent bien plus lumineux que celui de baryum. La fluorescence des premières était visible à une distance de 5^m, tandis qu'avec la même intensité des rayons X le platinocyanure de baryum n'était visible qu'à une petite distance».

ΤΑ ΕΛΕΥΣΙΝΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

P. Foucart, Recherches sur l'origine et la nature des mystères d'Éleusis. Τοιοῦτος εἶναι ὁ τίτλος τῆς ἀξιολόγου πραγματείας, ἣν ἀνὴρ εἰπέρ τις καὶ ἄλλος δόκιμος ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἀρχαιομαθείᾳ καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς κοινῷ καὶ πάνυ γνωστὸς ἀνέγνω ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιγραφῶν, αὕτη δ' ἐγκρίνασα ἐτύπωσεν ἐν τοῖς ὑπομνήμασί της ¹.

«Τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια» λέγει ὁ Foucart προοιμιαζόμενος «ὑπῆρξαν θέμα ἀγαπητὸν καὶ πολλὰ παρὰ πολλῶν περὶ αὐτῶν ἐγράφησαν. Δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι τὰ γραφέντα συνεσκότισαν τὸ ζήτημα· ἀλλὰ βεβχίως καὶ δὲν διελεύκαναν αὐτό. Ὁ ἀναγνώστης ἐν συγχύσει καὶ ἀπορίᾳ ἕνεκα τῆς διαφωνίας καὶ ἀοριστίας τῶν προτεινομένων, ἄλλης παρ' ἄλλου, ἐξηγήσεων μάτην ἀποτείνει ἐν τέλει εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐρώτησιν τί ἦτο ἡ μύησις καὶ τίς ὁ σκοπὸς αὐτῆς, τί δὲ καὶ τίνι τρόπῳ ἐδιδάσκοντο οἱ μυσούμενοι διὰ τῆς μυσήσεως. Πρέπει λοιπὸν ν' ἀπελπίσωμεν περὶ τῆς λύσεως τοῦ προβλήματος; Ὅχι φρονῶ, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἄλλην νὰ τραπῶμεν ὁδόν. Ἀνάγκη πρὸ πάντων ν' ἀναζητήσωμεν τὴν ἀρχὴν καὶ γέννησιν τῶν μυστηρίων, ἂν δὲ κατορθώσωμεν νὰ γνωρίσωμεν πόθεν ταῦτα εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἢ γινῶσις τῆς θρησκείας, ἐξ ἧς ταῦτα ἐγεννήθησαν, θὰ μᾶς βοηθήσῃ βεβαίως εἰς τὸ νὰ κατανοήσωμεν τίς ὁ σκοπός, καὶ ὁποῖον τὸ καθόλου αὐτῶν πνεῦμα».

Ἐκ τῶν εἰρημένων ὁ ἀναγνώστης ἐννοεῖ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ὁ Foucart θεωρεῖ τὰ ἐλευσίνια μυστήρια θεσμὸν ξένον ἐξωθεν εἰς τὴν ἐλληνικὴν εἰσαχθέντα θρησκείαν. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὰ τῆς Ἀσίας ἀρχαῖα θρησκευήματα, καθ' ὅσον εἶναι ἡμῖν ταῦτα μέχρι σήμερον γνωστά, ὁμοίον τι δὲν παρατηρεῖται, τούναντίον δὲ ὑπάρχει μεγάλη κατὰ

¹ Mémoires del'Académie des inscriptions et belles lettres. Tome XXXV 2e partie.

τὸν Foucart ὁμοιότης μεταξὺ τῆς λατρείας τῆς Ἑλληνικῆς Δήμητρος καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς Ἴσιδος, σχέσεις δὲ μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Ἑλλάδος οὐχὶ μόνον ἔμμεσοι διὰ τῶν Φοινίκων, ἀλλὰ καὶ ἀμεσώτεροι ὑπῆρξαν καὶ ἐν παναρχαίοις χρόνοις (μαρτυροῦσι τοῦτο κατὰ τὸν Foucart οὐχὶ μόνον αἱ περὶ ἐποίκων ἐξ Αἰγύπτου παραδόσεις τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ καὶ αἱ νεώτεροι ἀνακαλύψεις) ἐξ Αἰγύπτου ἐπήγαγεν ἡ ὅλη τῆς Δήμητρος λατρεία καὶ τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια.

Τί ἦτο ἡ Δημήτηρ καὶ ποία ἡ λατρεία αὐτῆς παρ' Ἑλλήσι; Θεότης κατ' ἐξοχὴν γεωργικὴ διδάξασα τοὺς κατοίκους τῆς χώρας, ἐν ἣ ἔλατρεύετο, τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν καρπῶν (οἵτινες ἐν Ἑλλάδι αὐτομάτως οὐδ' ἄγριοι φύονται) καὶ τούτου ἕνεκα ἐξημερώσασα αὐτούς, ἄρα οὐ μόνον ὡς καρποφόρος ἀλλὰ καὶ ὡς θεσμοφόρος λατρευομένη. Ἀλλὰ δὲν ἦτο τοῦτο μόνον· ἦτο καὶ θεότης μεγίστην ἔχουσα μετὰ καὶ τῆς Κόρης ἐπὶ τῶν τοῦ Ἄδου δυνάμιν καὶ πᾶς ὅστις ἐμυεῖτο τὰ σεμνὰ ὄργια, ἅπερ αὐτῇ ἡ ἴδια ἐδίδαξε τοὺς Ἐλευσινίους, ὅταν περιπλανωμένη εἰς ἀναζήτησιν τῆς Κόρης τῆς ἦλθε καὶ εἰς Ἐλευσίνα καὶ εὗρε φιλόξενον δεξίωσιν παρὰ τοῖς κατοίκους, ἔμελλε ν' ἀπολαύσῃ ἐν τῷ κάτω κόσμῳ εὐδαίμονα βίον. Μεταξὺ δὲ τούτων τῶν ιδιοτήτων δεσμὸς λογικὸς δὲν ὑπάρχει κατὰ τὸν Foucart. Ἄν δ' ἀπαντῶσιν ἀμφότεραι ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς Δήμητρος τοῦτο μαρτυρεῖ ὅτι ἐλήφθησαν ἀλλαχόθεν, ἐκ τῆς λατρείας τῆς Ἴσιδος. Διότι καὶ αὕτη οὐ μόνον εἶναι καρποφόρος καὶ θεσμοφόρος, ἀλλ' ἔλατρεύετο ὡσαύτως μετὰ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Ὀσίριδος ὡς θεᾶ καὶ ἐν τῷ Ἄδῃ παντοδύναμος· πάντες δ' ἐκεῖνοι, οἵτινες μετεῖχον τῶν τελετῶν, καθ' ἅς, ὡς καὶ ἐν τοῖς Ἐλευσινίοις μυστηρίοις, ἡ ἱστορία τῆς θεοῦ (ἡ τῆς Ἴσιδος δηλαδὴ) ἐπὶ τὸ δραματικώτερον εἰκονίζετο, αἱ πλάναι εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς καὶ ἡ λύπη τῆς, καὶ καθ' ἅς ἐπεβάλλετο, ὡς καὶ ἐν Ἐλευσίνι, σιωπὴ περὶ τῶν ὄρων καὶ λεγομένων εἰς τοὺς μετέχοντας αὐτῶν, πάντες οὗτοι ἔμελλον ὡσαύτως ν' ἀπολαύσωσιν ἐν τῷ κάτω κόσμῳ εὐδαίμονα βίον. Ἄλλ' ἡ εἰσαγωγὴ αὕτη τῆς λατρείας τῆς Ἴσιδος εἰς Ἑλλάδα ἐγένετο κατὰ τὸν Foucart τμηματικῶς. Κατ' ἀρχὰς ἐν παναρχαίοις χρόνοις, πολὺ πρὸ τῆς ἀκμῆς ἴσως τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ, οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος παρέλαβον ἐξ Αἰγύπτου οἱ ἐποίκων ἐκεῖθεν ἐλθόντων ὅ,τι καὶ ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ἐννοήσωσι, τὴν λατρείαν δηλ. τῆς

Ἴσιδος ὡς καρποφόρου¹ καὶ θεσμοφόρου μόνον μετονομάσαντες, ἐνοεῖται, αὐτὴν Δήμητρα καὶ πρὸς τὸ ἴδιον πνεῦμα συναρμόσαντες τὰ κατ' αὐτήν, διότι οἱ Ἕλληνες εἰ καὶ πολλὰ παρ' ἄλλων ἐδανείσθησαν λαῶν οὐδέποτε ὅμως καὶ κατὰ τὸν Foucart δουλικῶς ἀπειμήθησαν, οὐδέποτε πιστῶς ἀντέγραψαν, ἵνα μεταχειρισθῶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔκφρασιν. Κατόπιν δὲ μετὰ παρέλευσιν αἰώνων ὀλοκλήρων, κατὰ τὸν 7ον π. Χ. αἰῶνα γνόντες οἱ Ἕλληνες ἐν γένει καὶ οἱ Ἑλευσίνιοι Εὐμολπίδαι καὶ Κήρυκες, τὰ δύο ἱερατικὰ γένη, τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸ θρησκευμα αὐτῆς ἀκριβέστερον, ἰδίως τὴν περίφημον αὐτῆς Νεκυοβίβλον, παρέλαβον καὶ ἐξ αὐτῆς πολλὰ καὶ δὴ τὰ κατὰ τὸν Ἄδην καὶ τὰ προσεκόλλησαν εἰς τὴν λατρείαν τῆς Δήμητρος, ἧτις ἦτο ἐπίσης ἀνεκαθεν θεότης Αἰγυπτιακή. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐν τῇ Νεκυοβίβλω των περιγράφουσι λεπτομερῶς τὰ τοῦ Ἄδου καὶ τὴν ὁδόν, ἣν πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ ἡ ψυχὴ, καὶ τοὺς λόγους, οὓς πρέπει ν' ἀπαγγείλῃ ἵνα φθάσῃ εἰς αἴσιον πέρας. Καὶ οἱ Ὀρφικοί, αἴρεσις θρησκευτικὴ ἐν Ἑλλάδι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους (περὶ τὸν 7ον π. Χ. αἰῶνα) ἀναφανεῖσα καὶ πολλοὺς μὲν σχοῦσα ὀπαδοὺς ἄλλ' οὐδέποτε εἰς ἐπίσημον τοῦ κράτους θρησκείαν ἀνυψωθείσα, ἐκ τῆς αὐτῆς ἀντλήσαντες κατὰ Foucart τὰ δόγματα αὐτῶν πηγῆς, τῆς Αἰγύπτου, ἐποίουν τὸ αὐτό. Οἱ Αἰγύπτιοι σὺν τῷ νεκρῷ συνέθαπτον κατ' ἀρχὰς καὶ ἐν ἀντίγραφον τῆς Νεκυοβίβλου, κατόπιν ἀποσπάσματα μόνον αὐτῆς, οἶονεὶ πρὸς βοήθειαν τοῦ νεκροῦ ἵνα ἀνεύρῃ τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. Οἱ Ὀρφικοὶ ἔκ τινος παρομοίου ποιήματος (εἰς Ἄδου κατάβασις) ἀντέγραφον

¹ Μετά, ἐννοεῖται, καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς καλλιιεργείας τῶν δημητριακῶν καρπῶν. Πόθεν οἱ πανάρχαιοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἐδιδάχθησαν τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ ἂν ἔφερον ἢ ὅχι γνώσεις τινὰς γεωργικὰς καὶ ὁποίας μεθ' ἑαυτῶν ἐκ τῆς χώρας, ἐξ ἧς ὀρμηθέντες ἦλθον καὶ κατώκησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἂν ἀνέπτυσαν αὐτὰς βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον εἶνε εἰσέτι ἀμφισβητήσιμον πρᾶγμα. Ἡ ἀπόδοσις τῆς περὶ αὐτῶν διδασκαλίας εἰς θεότητα μαρτυρεῖ κατὰ τὸν Foucart ὅτι εἰς Ἑλλάδα εἰσῆχθη αὕτη διὰ μιᾶς ὑπὸ ξένων, ἀλλὰ τοῦτ' αὐτὸ θὰ ἴσχυε τότε καὶ περὶ τῆς Αἰγύπτου λεγόμενον· ἂν δὲ διὰ τοῦτον τὸν λόγον ἢ Δημήτηρ δὲν εἶναι ἐλληνικὴ θεότης, διὰ τὸν αὐτὸν καὶ ἢ Ἴσις καὶ ὁ Ὄσιρις δὲν εἶναι Αἰγυπτιακαὶ θεότητες. Καὶ ὅμως οἱ Ἕλληνες τοῦλάχιστον πᾶσαν ἀξίαν λόγου καὶ ἐπὶ τῆς ἐξημερώσεως αὐτῶν ἐπίδρασιν σχοῦσαν ἀνακάλυψιν ἀπέδιδον εἰς θεούς.

ἐπίσης ἐπὶ χρυσῶν ἐλασμάτων ἢ ταινιῶν ἀποσπάσματα καὶ συνέθαιπτον σὺν τῷ νεκρῷ· τοιαῦτα δὲ χρυσαῖ ἐλάσματα ¹ εὑρέθησαν πρὸ τινων ἐτῶν ἐν τάφοις τῆς κάτω Ἰταλίας ἰδίως, ἔνια δὲ καὶ ἐν Κρήτῃ, καὶ ἀπεδόθησαν οὐκ ἀπεικότεως εἰς ὀπαδοὺς τῆς Ὀρφικῆς αἰρέσεως. Οἱ μυσούμενοι ἐν τοῖς Ἐλευσινίοις μυστηρίοις δὲν ἀπεικόμενον γραπτὰς ὁδηγίας, διότι δὲν ἦτο καὶ ἀνάγκη· πρὸ τῶν ὁμμάτων αὐτῶν ἐξεικονίζετο κατὰ τινα τρόπον ὅχι καὶ πολὺ θεατρικόν, ὁ Ἄδης, οἶον, ἐννοεῖται, ἢ ἑλληνικὴ φαντασία ἠδύνατο νὰ διαπλάσῃ αὐτόν, καὶ τοῦτον διατρέχοντες ἐν τῷ Τελεστηρίῳ ἤκουον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Ἱεροφάντου τίνα ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσωσι δρόμον καὶ τίνας ν' ἀπαγγείλωσι λόγους ἵνα φθάσωσιν εἰς τὸ ποθούμενον τέρμα. Τοῦτο δὲ ἦτο κατὰ τὸν σοφὸν συγγραφέα τοῦ ὑπομνήματος ἢ μεγάλη ἀποκάλυψις τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων καὶ τὸ οὐσιῶδες αὐτῶν μέρος· οἱ δὲ λόγοι τοῦ Ἱεροφάντου κατὰ τὴν περιπλάνησιν τῶν μυστῶν διὰ τῶν διαφόρων τοῦ Ἄδου χωρῶν, τὰ περίφημα ἀπόρρητα, περὶ ὧν ἰδίᾳ αὐστηρὰ ἐπεβάλλετο σιωπή. Τὰ πρὸ ταύτης, ἢ ἐπὶ τὸ δραματικώτερον δηλαδὴ ἀναπαράστασις τῶν τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης μύθων, δι' ὧν καὶ ἤρχιζεν ἡ τελετὴ κατὰ τὰς μυστηριώτιδας νύκτας ἦτο οὐδὲν ἄλλο ἢ προπαρασκευὴ καὶ προδιάθεσις εἰς τὴν κυρίως ἀποκάλυψιν τῆς μυσήσεως.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ ἢ τοῦ Foucart γνώμη περὶ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων ἐπαγωγὸς σφόδρα καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως ὡσεὶ λύουσα τὸ πρόβλημα δοκοῦσα. Καὶ ὅμως τὸ ὅλον οἰκοδόμημα φαίνεται μοι στηριχθὲν ἐπὶ οὐχὶ ἀσφαλῶν βάσεων.

Καὶ πρῶτον ἢ κατὰ τμήματα, οὕτως εἰπεῖν, εἰσαγωγὴ τῆς λα-

¹ Χάριν εὐκολωτέρας τῶν εἰρημένων κατανοήσεως παραθέτω καὶ ἐνταῦθα ἐν μεταφράσει τὸ περιεχόμενον ἐνὸς τῶν ἐλασμάτων τούτων. «Εἰς τὰ βασιλεια τοῦ Ἄδου θὰ εὕρης ἐπ' ἀριστερὰ κρήνην καὶ πλησίον αὐτῆς λευκὴν κυπάρισσον· μηδὲ νὰ πλησιάσῃς καὶ εἰς ταύτην τὴν κρήνην. Θὰ εὕρης καὶ μίαν ἄλλην, ἐξ ἧς ῥέει τῆς λίμνης τῆς Μνημοσύνης τὸ ψυχρὸν ὕδωρ. Ἰστανται δ' ἔμπροσθεν φύλακες· θὰ τοῖς εἴπῃς· εἶμαι τὸ τέκνον τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀστερόεντος οὐρανοῦ· ἀλλ' ἢ καταγωγὴ μου εἶναι οὐρανία· τοῦτο καὶ σεῖς τὸ γινώσκετε. Ἀποθνήσκω τῆς δίψης, ἀλλὰ δότε μου πάραυτα νὰ πῶ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ τὸ ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Μνημοσύνης ῥέον. Θὰ σοὶ δώσωσι νὰ πῆς ἐκ τῆς θείας κρήνης καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ βασιλεύσῃς καὶ σὺ μετὰ τῶν ἄλλων ἡρώων».

τρείας τῆς Δῆμητρος ("Ισιδος) εἰς Ἑλλάδα οὐ μόνον ἔχει τι αὐτὴ καθ' αὐτὴν τὸ ξενίζον καὶ μὴ πειστικόν, ἀλλὰ καὶ δὲν στηρίζεται κατὰ τὴν γνώμην μου ἐπὶ ἀσφαλῶν δεδομένων. Αἱ νεώτεραι ἀνακαλύψεις ἀπέδειξαν ὄντως ὅτι καὶ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν δὲν ἦτο τοῖς κατοικοῖς τῆς Ἑλλάδος παντελῶς ἄγνωστος ἢ Αἴγυπτος, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐπικοινωνία ἄμεσος μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν ὑπῆρξε καὶ τοιαύτη μάλιστα, ἣν ὁ Foucart ὑποθέτει αὐτὴν, (σελ. 4-12) οὐδὲν ἔβεβαίωσαν. Ἐπειτα πόθεν δῆλον ὅτι περὶ τὴν Ἰσιδα καὶ τὸν Ὀσίριν εἶχε σχηματισθῆ λατρεία παρεμφερῆς πρὸς τὴν τῆς Ἑλληνικῆς Δῆμητρος καὶ Κόρης; Λέξεις ἰσοδύναμοι πρὸς τὰς ἑλληνικὰς μύστας καὶ μυστήρια δὲν εὑρηνται κατὰ τοὺς Αἰγυπτιολόγους, ὡς καὶ ὁ Foucart σημειοῖ, ἐν τῇ γλώσσει τῶν Αἰγυπτίων, ἐκ δὲ τοῦ χωρίου τοῦ Ἡροδότου (2, 171) ἔνθα ὁ ἱστορικὸς ἀναφέρει ὅτι τὰ γενόμενα κατὰ τινὰ νυκτερινὴν τελετὴν τοῦ Ὀσίριδος ὠνόμαζον οἱ Αἰγύπτιοι μυστήρια, εἶναι τολμηρὸν κατ' ἐμὲ κριτὴν νὰ εἰκάσῃ τις ὅτι ἐν αὐτῇ ἐγένετο ὅ,τι περίπου καὶ κατὰ τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια. Βεβαίως ἡ νυκτερινὴ τελετὴ ἢ ἐν Σαΐ ἠδύνατο νὰ ὁμοιάζῃ καὶ ὠμοιάζεν ἴσως κατὰ τοῦτο πρὸς τὰ ἐν Ἐλευσίνι γινόμενα, ὅτι καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τὸ δραματικώτερον εἰκονίζοντο τὰ τῆς ἱστορίας τῶν θεῶν, ἀλλὰ τοῦτο εἶνε τοσοῦτον φυσικὸν πρᾶγμα καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Foucart, ὥστε ἀπαντᾷ εἰς πλείστας ὅσας λατρείας. Πόθεν δὲ δῆλον ὅτι ἐπεβάλλετο τοῖς ἐν Σαΐ μετέχουσι τῆς τελετῆς σιωπὴ; Τὸ εὔστομα κείσθω τοῦ ἱστορικοῦ εἶνε φράσις, ἣν πλειστάκις μεταχειρίζεται μὴ θέλων νὰ κάμῃ λόγον περὶ θρησκευτικῶν πραγμάτων. Ἐν τοῖς Ἐλευσινίοις ὅμως μυστηρίοις γινώσκομεν ὅτι ἐπεβάλλετο κατηγορηματικῶς σιωπὴ ἀπόλυτος καὶ αὕτη εἶχε τὸν λόγον τῆς κατὰ τὴν γνώμην μου ὄχι βεβαίως εἰς τὸ ἀξίωμα ἐκεῖνο, δ κατὰ Κόριππον ἀναφέρει ὁ Lobeck, quod vulgo est, vile est, quidquid latet extat honorum, (Aglaoph. σελ. 65) ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν ἀρχὴν, ἐξ ἧς τὰ μυστήρια καὶ ἡ μυστικὴ λατρεία ἐπήγασαν παρ' Ἑλλήσι.

Καὶ τῶ ὄντι μυστικὴ λατρεία καὶ μυστήρια φαίνονται ὑπάρξαντα ἀνεκάθεν ἐν Ἑλλάδι. Ἐκαστον γένος εἶχε καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ ἱερά καὶ λατρείαν, ἧς δὲν μετεῖχον ἢ οἱ γεννηταὶ μόνον, ἧτις ἦτο κατ' ἀκολουθίαν μυστικὴ πρὸς πάντα μὴ τοῦ αὐτοῦ γένους γεννήτην· ἀλλὰ καὶ ἐκάστη πόλις εἶχε ἴδιὰ τινὰ ἱερά καὶ μυστικὴν λατρείαν, ἧς δὲν

μετεῖχον ἢ μόνον οἱ πολῖται αὐτῆς καὶ πολλάκις οὐδ' οὗτοι πάντες ¹.
 "Ἄν ἡ μυστικὴ αὕτη λατρεία ἐξεπήγασεν ἢ ὄχι ἐκ τῆς λατρείας τῶν
 προγόνων καὶ ἂν ᾖ γινώρισμα κοινὸν πάντων τῶν Ἀρίων λαῶν
 εἶναι διὰ τὸν σκοπὸν μας ἀδιάφορον. Τὸ γεγονός εἶναι ἀναμφισβήτητον,
 καθὼς ἐπίσης καὶ ὅτι μυστήρια πλὴν τῶν Ἐλευσινίων ὑπῆρχον καὶ
 ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τινὰ τούτων ἀρχαιότερα ἴσως ἐκείνων ².
 Τί τὸ παράδοξον λοιπὸν ὅτι καὶ ἐν Ἐλευσίνι διεπλάσθη λατρεία τις
 περὶ τινὰς γεωργικὰς θεότητας, τὴν Δήμητρα, τὴν Κόρην καὶ τὸν
 ταύτης ἄνδρα Πλούτωνα ἢ Διόνυσον ἢ ὅπως ἂν ἄλλως θελήσῃ τις
 νὰ ὀνομάσῃ αὐτόν, ταύτης δέ, ὡς εἰκός, δὲν μετεῖχον κατ' ἀρχὰς ἢ
 Ἐλευσίνιοι μόνον καὶ ἴσως οὐδ' οὗτοι πάντες, ἀλλὰ γένη τινὰ αὐτῶν
 καὶ αὕτη ἐτηρεῖτο φυσικὰ μυστικὴ διὰ τῆς σιωπῆς τῶν ὀπαδῶν τῆς;
 Ἡ λατρεία αὕτη ᾖ πιθανώτατα κατ' ἀρχὰς καθαρῶς γεωργικὴ
 παρὰ γεωργικοῦ προσφερομένη λαοῦ. Ἀλλ' ἂν οἱ Αἰγύπτιοι τὴν
 Ἰσιδα καὶ τὸν Ὅσιριν, ἀπλοῦς ὄντας τὸ κατ' ἀρχὰς δαίμονας κατὰ
 Πλούταρχον (περὶ Ἰσιδος καὶ Ὅσιριδος § 30) οὐ μόνον ἀνύψωσαν εἰς
 τὴν τάξιν τῶν θεῶν διὰ τὴν εὐεργεσίαν των ταύτην, τὴν διδασκα-
 λίαν δηλαδὴ τῆς καλλιιεργείας τῶν δημητριακῶν κερπῶν, ἀλλὰ τσαύ-
 την ἔδωκαν εἰς τὴν λατρείαν αὐτῶν ἕκτασιν ὥστε leur religion
 embrassait le ciel et la terre et le monde souterrain, ἂν,
 λέγω, οἱ Αἰγύπτιοι ἐλάτρευον αὐτοὺς καὶ ὡς τοῦ Ἄδου ἡγεμόνας καὶ
 συνέδεσαν πρὸς αὐτοὺς καὶ τὴν λατρείαν των ἐλπίδας καλλιιτέρας
 μελλούσης ζωῆς, διατί τοῦτ' αὐτὸ δὲν ἠδύναντο νὰ ποιήσωσι καὶ τῆς
 Ἐλευσίνος οἱ κάτοικοι; Οἱ κατ' ἀρχὰς θεοὶ τῆς γεωργίας ἀπλῶς
 ἔγιναν σὺν τῷ χρόνῳ θεοὶ χθόνιοι, καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἡγε-
 μόνες τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ ὑπὸ τὴν γῆν, τοῦ Ἄδου, ἔνθα αἱ ψυχαὶ
 ἀπέρχονται μετὰ τὸν ἀπὸ τοῦ σώματος χωρισμόν. Διατί δὲ τάχα
 δὲν ἠδύνατο νὰ γεννηθῇ καὶ παρ' Ἑλλησι καὶ πολὺ μᾶλλον παρὰ

¹ Τὰ Θεσιμοφῶρια, τὰ ἐν Ἀθήναις τοῦλάχιστον, ἦσαν ἐπίσης κατὰ τινὰ τρόπον
 μυστικὴ λατρεία, ἀφοῦ ἐξ αὐτῶν ἀπεκλείοντο οἱ ἄνδρες. Ἐξ αὐτοψίας λοιπὸν
 περὶ τούτων οὐδὲν ἕτερον ἐγίνωσκεν ὁ Ἡρόδοτος, ἢ ὅτι ἦτο εἰς πάντας γνω-
 στὸν καὶ περὶ αὐτῶν ὁμῶς μὴ θέλων μακρότερον νὰ κάμῃ λόγον μεταχει-
 ρίζεται τὴν φράσιν εὐστομα κείσθω (2,171).

² Παράβαλε καὶ Revue Critique d'histoire et littérature Tom. XL
 (1895 II) σελ. 25.

τούτοις ἡ ἔννοια ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιζητῆ τις τὴν εὐνοϊαν τούτων μάλιστα τῶν θεῶν λατρεύων αὐτοὺς κατὰ τὰς ἰδίας των ἐνδείξεις ὡς οἱ Ἐλευσίνιοι τὴν Δήμητρα κατὰ τὰ σεμνὰ ὄργια, ἃ αὐτὴ αὕτη αὐτοὺς ἐδίδαξεν; ¹ Ὑπάρχει τις ὁ ἀρνούμενος ὅτι οὐ μόνον οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ οἱ βαρβαρώτατοι τῶν λαῶν ἐνωρὶς ἦλθον εἰς τὴν περὶ ὑπάρξεως τῆς ψυχῆς ἔννοϊαν καὶ ἐσκέφθησαν κατ' ἀκολουθίαν καὶ περὶ τῆς μελλούσης αὐτῆς ζωῆς;

Διὰ ταῦτα, περὶ ὧν δὲν δύναμαι καὶ νὰ κάμω μακρότερον λόγον ἐνταῦθα, δὲν πείθομαι εἰς τὴν γνώμην τοῦ σοφοῦ ἀνδρὸς ὅτι la doctrine des mystères sur la vie future n'est donc pas sortie par un developpement naturel et progressif du culte Grec d'Éleusis. Elle fût empruntée à l'Égypte et ajoutée à la partie déjà acceptée et populaire de la religion d'Isis-Demeter (σελ 83). Ὅπως ἡ ὅλη λατρεία τῆς Δήμητρος καὶ τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια καὶ ὡς mystères sur la vie future εἶναι κατ' ἐμὲ κριτὴν θεσμὸς ἐλληνικώτατος καὶ ὄχι ξένος. Μυστικὴ λατρεία κατ' ἀρχὰς τῶν Ἐλευσινίων καὶ ἴσως οὐδὲ τούτων πάντων, ἀλλὰ γενῶν τινῶν μόνον, κατόπιν δὲ θεσμὸς πανελλήνιος γενόμενα, καθ' ὃν τρόπον προσεπάθησα νὰ ἐξηγήσω τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ γαλλιστὶ ἐκδοθέντι πονηματίῳ μου, εἰς ὃ καὶ παραπέμπω τὸν ἀναγνώστην τῶν γραμμῶν τούτων ².

Ἀλλὰ δὲν ἐπέδρασαν καὶ ἐπὶ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων Αἴγυπτιοὶ καὶ ἔννοιαι ὅταν τῷ ὄντι οἱ Ἕλληνες κατὰ τὸν 7ον π. Χ. αἰῶνα ἐγνώρισαν τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ἱκανῶς;

Ὁ Ὀμηρικὸς ὕμνος εἰς Δήμητρα, ὅστις ἐποιήθη πιθανῶς περὶ τὰ μέσα τοῦ 7ου αἰῶνος π. Χ. παρ' Ἐλευσινίου, ὡς φαίνεται ποιητοῦ, οὐδένα ποιεῖται λόγον περὶ διδασκαλίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ τῆς διαδόσεως αὐτῶν διὰ τοῦ Τριπτολέμου εἰς τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης.

¹ Παράβαλε Ὀμηρικὸν ὕμνον εἰς Δήμητρα στίχ. 273-4, Foucart σελ. 41.

² D. Philios, Éleusis, ses mystères, ses ruines et son musée σελ. 49-55. Δὲν ἦτο ὅλως ἄτοπος, ἂν καὶ μὴ ἀληθής, ἡ ὑπόθεσις τῶν ὑποθέντων ὅτι ὅπως μυηθῆ τις τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια ἔπρεπε πρῶτον νὰ ἐγίνετο πολίτης Ἀθηναῖος. Οἱ μετέχοντες αὐτῶν εἰσεποιοῦντο τρόπον τινὰ εἰς τὰ δύο ἱερατικὰ γένη, ἀφοῦ μετελάμβανον τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν λατρείας καὶ ἐγίνοντο δεκτοὶ εἰς τὸ ἴδιον αὐτῶν ἱερόν. Ἐντεῦθεν δὲ κυρίως, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπον, ἐξεπήγασε καὶ ἡ ἐπιβαλλομένη σιωπή.

νης. Κατὰ τὸν ὕμνον ὅταν ἡ Δημήτηρ ἦλθεν εἰς Ἐλευσίνα ἡ καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν καρπῶν ἦτο ἤδη τοῖς ἀνθρώποις, ὅθεν καὶ τοῖς κατοικοῖς τῆς Ἐλευσίνας, γνωστή, ὁ δὲ Τριπτόλεμος (στίχ. 474) ἐμφανίζεται καὶ αὐτὸς ὡς εἰς τῶν προϋχόντων, οὓς ἡ θεὰ ἐδίδαξε τὰ σεμνὰ αὐτῆς ὄργια. Εἰς τὸν ἀρχικὸν λοιπὸν μῦθον προσετέθη κατόπιν ἡ ἀποστολὴ τοῦ Τριπτολέμου qui rapelle l'expédition civilisatrice d'Osiris. Ἄρα γε νὰ ἐγένετο ἡ προσθήκη αὕτη κατ' ἐπίδρασιν αἰγυπτιακῶν ἐννοιῶν; Ἴσως· ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ μέγα πρόβλημα δὲν θὰ εἶχε πολλὴν σπουδαιότητα ἡ καινοτομία αὕτη. Σπουδαιοτάτη ὅμως θὰ ἦτο ἀναμφιβόλως ἡ καινοτομία ἂν κατ' ἐπίδρασιν τῆς Νεκυοβίβλου τῶν Αἰγυπτίων ἐγένετο τις καὶ τοῦ Ἄδου κατὰ τὴν τελετὴν ἀναπαράστασις καὶ τὰ περίφημα ἀπόρρητα τοῦ Ἱεροφάντου οὐδὲν τι ἄλλο ἦσαν ἢ ὅτι ὁ Foucart περὶ αὐτῶν φρονεῖ¹.

Ἡ γνώμη, τὸ ἐπαναλαμβάνω τοῦ σοφοῦ ἀνδρὸς ἔχει τι τὸ σφόδρα ἐπαγωγὸν καὶ φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως οἰονεὶ λύουσα τὸ πρόβλημα καὶ ὡς ὑπόθεσις ἐγένετο παρὰ πολλῶν ἀσπαστή· ἀλλ' εἶναι πάντοτε ὑπόθεσις στηριχθεῖσα πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὑποθέσεως ὅτι ἡ ὅλη λατρεία τῆς Δημήτρος εἶναι γέννημα καὶ θρέμμα Αἰγυπτιακόν, ὑποθέσεως ἐπὶ ἠκίστα ἀσφαλῶν βάσεων, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, στηριχθείσης καὶ κατὰ τὴν γνώμην μου μὴ ὀρθῆς, ἔπειτα δὲ ἐπὶ τινῶν χωρίων ἀρχαίων συγγραφέων καὶ τῆς παρατηρουμένης ὁμοιότητος μεταξὺ τῆς Αἰγυπτιακῆς Νεκυοβίβλου καὶ τῶν ἐν τοῖς τάφοις εὑρεθέντων (Ὀρφικῶν) χρυσῶν ἐλασμάτων. Ἀλλὰ τὸ μὲν χωρίον τοῦ Ἀριστείδου (Foucart σελ. 57) εἶναι σφόδρα γενικὸν καὶ ἀόριστον, ἀκριβῶς δὲ κατ' ἐμὲ ὅσα ὁ Ἀριστοφάνης λέγει ἐν τοῖς Βατράχοις περὶ Ἄδου (στίχ. 135-154) παρωδῶν τὴν εἰς αὐτὸν κατάβασιν τοῦ Διονύσου μαρτυροῦσιν ὅτι ταῦτα οὐδεμίαν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἠδύνατο νὰ ἔχωσι πρὸς τὰ τῆς τελετῆς σχέσιν καὶ ἀναφορὰν (πᾶς ὑπαινιγμὸς ἠδύνατο ν' ἀποβῆ τῷ ποιητῇ σφόδρα δυσάρεστος) καὶ εἶναι ἡ χλευασμὸς κοινῶν περὶ Ἄδου γνωμῶν ἢ πλάσματα τῆς φαντασίας τοῦ ποιητοῦ, οἷα ἠδύνατο πᾶς τις νὰ πλάσῃ καὶ οἷον εἶναι λ.χ. ἡ διαμονὴ τῶν μεμνημένων πλησίον τῶν θεῶν ἐν τόποις χλοεροῖς καὶ φωτεινοῖς (στίχ. 154, 435 κτλ.) ἢ εἶναι εἰκόνες εἰλημμένοι ἐκ τῆς πομπῆς, περὶ ἧς, γνωστῆς οὔσης, πᾶς τις ἀδεῶς

¹ Παράβαλε ἀνωτέρω σελ. 149.

ἡδύνατο νὰ κάμῃ λόγον (στίχ. 324 κ.έξ.). Τὸ χωρίον τοῦ Λουκιανοῦ (Foucart σελ. 57) φαίνεται μὲν ἐκ πρώτης ὄψεως συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ Foucart, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀκριβέστερον ἐξεταζόμενον ἀποδεικνύεται πρὸς παιδιὰν μᾶλλον ἢ σπουδαίως εἰρημένον, τὸ πολὺ πολὺ δὲ μαρτυρεῖ ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐβασίλευε καὶ ἐν τῷ Τελεστηρίῳ σκότος ἰκανὸν καὶ ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ "Ἄδου κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ. Μένει λοιπὸν μόνον τὸ περίφημον τοῦ Πλουτάρχου χωρίον (Foucart σελ. 56) ἐνῷ ὁ Χαιρωνεύς συγκρίνει τὴν ἀγωνίαν τῆς ψυχῆς ἀποχωριζομένης τοῦ σώματος πρὸς τὴν ἀγωνίαν καὶ τὸν φόβον τῶν τελεταῖς μεγάλαις κατοργιαζομένων. "Ὅτι ὁ Πλούταρχος ἐξεικονίζει τὰς δοκιμασίας τῶν τελεταῖς μεγάλαις κατοργιαζομένων ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον καὶ ὅτι οὐδαμῶς πρέπει νὰ ἐκλάβωμεν τὰ παρ' αὐτοῦ εἰρημένα κατὰ λέξιν τοῦτο καὶ ὁ Foucart ὀρθῶς παρατηρεῖ· ἀλλὰ καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς ὑπερβολῆς τῆς ἐκφράσεως τί μᾶς δικαιοῖ νὰ δεχθῶμεν ὅτι τελεταὶ μεγάλαι εἶνε τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια; Δὲν εἶναι δὲ περίεργον ὅτι ὁ Χαιρωνεύς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γυναῖκα παραμυθούμενος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρὸς οὐδένα ποιεῖται λόγον περὶ Ἐλευσίνος καὶ Ἐλευσινίων μυστηρίων, ἀλλὰ τὰ μυστικά σύμβολα τῶν περὶ τὸν Διόνυσον ὀργιασμῶν μνημονεύει (§ 10) καὶ δὲν ὄζει καὶ μακρόθεν Ὀρφισμοῦ ἢ τελευταία τοῦ χωρίου αὐτοῦ φράσις; Ἐκ δὲ τοῦ χωρίου τοῦ κατ' Ἀνδοκίδου λόγου τοῦ Λυσίου (VI, 50) «οὗτος ἐνδὺς τὴν στολὴν μιμούμενος τὰ ἱερά¹ ἐπεδείκνυε τοῖς ἀμυήτοις καὶ εἶπε τῇ φωνῇ τὰ ἀπόρρητα» (Foucart σελ. 61) ἀσφαλῶς κατὰ τὴν γνώμην μου ἐξάγεται τοῦτο καὶ μόνον ὅτι ὁ Ἱεροφάντης φαίνων τὰ ἱερά συνώδευε καὶ τὴν πράξιν του ταύτην διὰ μυστικῶν τινῶν ῥήσεων. Αἱ μυστικαὶ ὅμως αὗται ῥήσεις, τὰ ἀπόρρητα, ὡς τὰ ἀποκαλεῖ ὁ ῥήτωρ, ἡδύναντο μὲν πιθανώτατα νὰ εἶχον τὸν σκοπὸν νὰ φέρωσι τοὺς μυουμένους εἰς ἄμεσον πρὸς τὰς θεότητας σχέσιν καὶ κατ' ἀκολουθίαν νὰ χρησιμεύωσι τῷ ὄντι αὐτοῖς μετὰ θάνατον πρὸς ἀναγνώρισιν, οὕτως εἶπεῖν, ὑπὸ τῶν ἐν Ἄδῃ βασιλευόντων θεῶν, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν τοῦτον τὸν Ἄδην καὶ τὸν ἐν αὐτῷ τῆς ψυχῆς δρόμον δὲν βλέπω τίνα ἡδύναντο νὰ ἔχωσι σχέσιν καὶ ἀναφοράν. Τὰ χωρία λοι-

¹ Τί ταῦτα ἡδύναντο νὰ ᾄσι, ἴδε Foucart σελ. 50, Philios, Éleusis κλπ. σελ. 41.

πὸν τῶν συγγραφέων δὲν μοὶ φαίνονται συνηγοροῦντα ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Foucart.

Ἄλλ' ἡ ὁμοιότης τῶν χρυσῶν ἐλασμάτων τῶν κοινῶς εἰς τοὺς Ὀρφικούς ἀποδιδόμενων πρὸς τὴν Αἰγυπτιακὴν Νεκροβίβλον ;

Τὰ κατὰ τοὺς Ὀρφικούς δὲν εἶναι ἀκόμη ἐξηκριβωμένα ὡς καὶ ὁ Foucart ὀρθῶς παρατηρεῖ· οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τὸν σοφὸν συγγραφέα τοῦ ὑπομνήματος ἐδέχοντο πολλὴν ὁμοιότητα τῶν δογμάτων τῶν πρὸς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, πολλοὶ δὲ τῶν νεωτέρων φρονοῦσιν ὅτι τὰ τῶν Ὀρφικῶν δόγματα τὰ μάλα ἐπέδρασαν ἐπὶ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων. Ἄλλ' ὅπωςδήποτε καὶ ἂν ἔχωσι τὰ κατὰ τοὺς Ὀρφικούς καὶ τὴν πηγὴν, ἐξ ἧς ἤντησαν, βέβαιον εἶναι τοῦτο ὅτι τὰ δόγματα αὐτῶν δὲν κατώρθωσαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν ἢ ἀποβῶσι κοινὴ πίστις καὶ παρέμειναν πάντοτε ἰδιωτικὴ αἴρεσις. «Τὰ δόγματα αὐτῶν ἀνεπτύχθησαν ἐλευθέρως κατὰ τὸ δοκοῦν τῶν ὀπαδῶν τῆς καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἐξέπεσον εἰς τὴν ἀγυρτεῖαν τῶν Ὀρφεοτελεστῶν καὶ εἰς τὰς πανθειστικὰς θεωρίας τὰς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀκαταλήπτους. Τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια ἐνωρὶς συνεπάγησαν εἰς θρησκευμα ὑπὸ τοῦ κράτους ἀνεγνωρισμένον· τὴν ἀκεραιότητα αὐτοῦ περιεφρούρουν τὰ δύο ἱερατικὰ γένη· ἐν ἀνάγκῃ καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον ὑπεμίμησκε τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν πατρίων παραδόσεων· ἐντεῦθεν τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια διετηρήθησαν ἀναλλοίωτα ἀπὸ τοῦ ἔκτου π. Χ. αἰῶνος μέχρι τῆς καταπαύσεως τῆς ἐθνικῆς θρησκείας»¹. Καὶ ἂν λοιπὸν ἐπὶ τῆς Ὀρφικῆς διδασκαλίας ἐπέδρασαν Αἰγυπτιακαὶ ἔννοιαι καὶ μάλιστα αἰ τῆς Νεκροβίβλου δὲν ἔπεται ἀναγκαίως ὅτι αὐταὶ ἐπέδρασαν καὶ ἐπὶ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων. Τοῦλάχιστον δὲν ἔχομεν διδόμενα νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὸ πρᾶγμα.

Τὸ πρόβλημα λοιπὸν μένει καὶ πάλιν κατ' ἐμὲ κριτὴν πρόβλημα. Καὶ ὅμως ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς ἡ πραγματεία τοῦ Foucart συμβάλλεται σπουδαίως εἰς διαλεύκανσιν τοῦ δυσκολωτάτου τούτου τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας ζητήματος² καὶ εἶναι κατὰ πάντα λόγον ἀξιανάγνωστος.

Δ. Φίλιος

¹ Foucart σελ. 83-84· ὑπάρχουσιν ὅμως οἱ φρονοῦντες ὅτι ἐν Ῥωμαϊκοῖς χρόνοις ἐπῆλθόν τινες εἰς τὰ τῆς λατρείας μεταβολαί.

² Παράβ. καὶ Wochenschrift für Classische Philologie 1895 σελ. 1029-31.

Η ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΚΑΙ Η ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΕΠΟΙΚΗΣΙΣ ΤΩΝ ΑΛΒΑΝΩΝ

(*Ἀνεκοινώθη ἐν σχεδίῳ ἐν συνεδριάσει τοῦ φιλολογικοῦ καὶ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος*).

Τὰ τοπικὰ ὀνόματα ἀποκαλύπτουσι πολλάκις λανθάνουσαν ἱστορίαν. Εἶνε οἶονεὶ τὰ περισωζόμενα τόξα κατεστραμμένης γεφύρας, ἧτις μετὰγει ἀπὸ τοῦ παρόντος εἰς τὸ παρελθόν. Ἐν τοῖς τοπικοῖς ὀνόμασι κατελείφθησαν τὰ ἔχνη ἐκλιπουσῶν λατρειῶν τῆς ἀρχαιότητος, μνημείων, ὧν μόνη ἢ παράδοσις διεσώθη, οἰκῶν ἄλλοτε ἰσχυρῶν, ἀλλὰ μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ τελευταίου αὐτῶν ἀπογόνου ἀφανισθέντων, λαῶν διαθάντων διὰ τινος χώρας ἢ μακρὸν ἐν αὐτῇ ἐνδιατριψάντων, δεσποσάντων ἢ ἡττηθέντων. Δὲν ὑπάρχει ἀσφαλεστέρα ἱστορικὴ πηγὴ τῶν τοπικῶν ὀνομάτων, ὀρθῶς ἐρμηνευομένων.

Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἀρχαιοτάτη ἱστορία τῆς Ἑλλάδος πολλαχῶς διεφωτίσθη διὰ τῆς μελέτης τῶν τοπικῶν ὀνομάτων, ὅσα ἔχουσι σημιτικὴν τὴν ἀρχήν. Ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐγκατάστασις τῶν Φοινίκων, οἱ θεοὶ, οἱ σκοποὶ καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ἀποικούντων εἰς τὰς ἑλληνικὰς χώρας, ἡ πολλαπλῆ διδασκαλία, ἣν ἐπορίσθησαν οἱ ἀρχαιοτάτοι Ἕλληνες ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἐκ Σιδῶνος καὶ Τύρου καταπλεόντων θαλασσοπόρων, ἐγνώσθησαν ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν τόπων. Οὕτως ἡ ἔρευνα τῆς γεωγραφικῆς ὀνοματολογίας διέχυσεν ἄφθονον φῶς εἰς χρόνους ἀπωτάτους, περὶ ὧν μόλις που ἔχομεν ἄλλην ἱστορικὴν πηγὴν.

Τὸ αὐτὸ δὲ σύστημα τῆς διὰ τῆς μελέτης τῶν γεωγραφικῶν ὀνομάτων διαφωτίσεως τῆς ἱστορίας ἐν χρόνοις, περὶ ὧν ἄλλως ἀνεπαρκεῖς εἶνε αἱ περισωζόμεναι ἱστορικαὶ πηγαί, δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς τὴν σκοτεινὴν ἐποχὴν τῆς μεσαιωνικῆς Ἑλλάδος. Γνωστὸν δ' εἶνε πόσον ἄφθονον χρῆσιν τοῦ τοιοῦτου συστήματος ἐπειράθη νὰ

κάμη ὁ Fallmerayer, καὶ εἰς ὅποια ἔφθασε πορίσματα περὶ τοῦ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας τελείου ἐκσλαβισμού τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν, καὶ ταῦτα διότι ἡ ἔρευνα αὐτοῦ ἔγεινεν ἄνευ μεθοδου. Ἀληθῶς ὅσον ὀρθὴ καὶ διδακτικὴ ἀποβαίνει ἡ ἐσκεμμένη χάριν ἱστορικῆς διαφωτίσεως μελέτη τῶν ὀνομάτων πόλεων, χωρίων, ὀρέων καὶ ποταμῶν, ἄλλο τόσον ἡ ἐσπευσμένη καὶ ἄκριτος ἐξαγωγή ἐσπευσμένων πορισμάτων δύναται νὰ γάγῃ εἰς στρεβλὰ δόγματα οὐδεμιᾶς μετέχοντα πιθανότητος. Εἰς ὅποια δ' ἄτοπα καταφέρει ἡ ἄκριτος περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδὴ ἀποδεικνύουσι πλείστα ὅσα παραδείγματα, ἅτινα ἡ δύνατο νὰ περισυλλέξῃ τις καὶ ἐξ ἀπλῆς ἀναγνώσεως τῆς συγγραφῆς τοῦ Διονυσίου Σουρμελῆ τῆς ἐπιγραφομένης « Ἀττικὰ ἢ περὶ δήμων Ἀττικῆς ». Ὁ ἄλλως φιλόπρονος Ἀθηναῖος λόγιος ἐζήτηε νὰνεύρῃ ἐν τῇ σημερινῇ ὀνοματολογίᾳ τῆς Ἀττικῆς τὴν διάσωσιν τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων τῶν δήμων μετὰ τῆς αὐτῆς φιλοπατρίας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκρισίας, μεθ' ἧς ὁ Κυριακὸς Πιττάκης ἐπέμενε νὰνεύρῃ ὑπὸ τὰ θεμέλια παντὸς ἀθηναϊκοῦ ἐκκλησιδρίου τὰ ἔχνη ἀρχαίου ναοῦ. Οὐδὲν λοιπὸν θαυμαστὸν ἂν εὐρίσκωμεν παρὰ τῷ Σουρμελῆ τὸν ἀρχαῖον δήμον Ἰωνίδαε κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ σημερινοῦ Γέρακα διὰ τὸν ἀστεῖον λόγον, ὅτι « καὶ ὁ δήμος οὗτος ὑπέκυψε τὸν αὐχένα ὑπὸ τὴν φωνὴν τῆς βαρβαρότητος, καὶ ἐκλήθη Γιάννακας, ὡς ὁ Ἰωάννης Γιάννης. Τοῦτο εἶνε ἀδιαφιλονείκητον· καὶ ἡ φωνὴ Γιάννης εἶνε τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Μεσαιῶνος, ὡς σημειοῦται εἰς τινὰ τῶν Βυζαντινῶν Συγγραφέων. Ὅτε ὁ τόπος οὗτος ἐγένετο κτῆμα τῆς Μονῆς Πεντέλης, ὁ Γιάννακας μετωνομάσθη Γέρακας ὑπὸ τῶν Μοναχῶν διὰ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν Γέροντα κατὰ τὴν εὐφημον φωνὴν τῶν μοναζόντων πρὸς τοὺς προϊσταμένους των ». Ὁμοίως τοῦ ἀρχαίου δήμου Ἐρμου τὴν θέσιν ἐπέχει κατὰ τὸν Σουρμελῆ τὸ νέον Πυτζέρμι, καὶ ταῦτα διότι τὸ Ἐρμος, Ἐρμου, « μεταγενεστέρως προφερόμενον Ἐρμι . . . προσέλαβεν ἐσχάτως τὸ πύτζ, εἰς ἐποχὴν βάρβαρον καὶ παρωνομάσθη Πυτζέρμι ». Τὸ πῶς δὲ καὶ διὰ τί τὸ πύτζ συνηνώθη μετὰ τοῦ ἔρμι οὕτως, « ὥστε ἐκ τῶν δύο συνωνύμων κακεμφάτων ὀνομάτων συνετέθη εἰς ἐποχὴν βάρβαρον τὸ χωρίον Πυτζέρμι » πειράται νὰποδείξῃ ὁ Σουρμελῆς, λέγων μὲν ὅτι παρέχει ὄχι εὐσχημον ἐξήγησιν, ἀλλὰ μὴ αἰσθάνομενος, ὅτι ἡ σύνθεσις, περὶ ἧς ὁμολογεῖ, ὅτι εἶνε τῷ ὄντι παράδοξος καὶ περίεργος, εἶνε πρὸ παντὸς ἐξόχως ἄκρι-

τος¹. Καὶ ὁμοῦς τὸ Πυτζέρμι τοῦ Σουρμελῆ εἶνε ἀπλούστατα τὸ γνωστὸν *Πικέρμι*, ἐν τῇ ἀττικῇ ἐπιχωρίῳ προφορᾷ *Πιτσέρμι*, καθ' ὃν τρόπον οἱ ἰθαγενεῖς Ἀθηναῖοι προέφερον καὶ *τσεφάλι* ἀντὶ τοῦ κεφάλι. Τὸ δὲ Πικέρμι οὐδὲν ἔχει τὸ δυσερμῆνευτον, ἂν μάλιστα γραφῆ, καθ' ἃ ἐπιβάλλεται, Πικέρνη, καὶ ταῦτα διότι ἦτο προφανῶς κτήμα Βυζαντίου τινὸς ἐπικέρνη (πιγκέρνη), ἧτοι ἀρχαιονοχοῦ ἢ τινος φέροντος τὸ ἐκ τοῦ τοιοῦτου ἀξιώματος ἐπώνυμον². Ὅμοίως ἐξηγητέον καὶ τὸ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ Γ' πρὸς τὸν πρῶτον Λατῖνον ἀρχιεπίσκοπον τῶν Ἀθηνῶν Βεράρδον τῇ γραφείῳ τῷ 1208 ἀπαντῶμενον, ἔκτοτε δ' ἐκλιπὸν ὄνομα *Triclini* ὡς ἀπὸ τινος τρικλινίου ἢ Τρικλινίου (Τρικλίνη) προερχόμενον³. Καὶ ἡ σήμερον δ' ἀκόμη σωζομένη ἐν τῇ περιοχῇ Ἀμαρουσίου ἐπωνυμία κτήματος Λογοθέτη προῆλθεν ἐξ ὁμοίου ὀνόματος οἰκογενειακοῦ, ἀπορρεύσαντος ἀπὸ ἀξιώματος βυζαντιακοῦ⁴. Ἀνὴρ δὲ Ἀντώνιος Λογοθέτης καλούμενος ἀναφέρεται ὡς βιβλιογράφος ἐν Ἰταλίᾳ τῷ 1430 καὶ 1436, τᾶλλα δ' ὀκνηρὸς τὰ πάντα πλὴν τοῦ οἴκου καὶ τῶν ὁμοίων κατὰ

¹ Τοιαύτας παρετυμολογίας ἐν ἀφθονίᾳ παρέχει ἡ συγγραφὴ τοῦ Σουρμελῆ. Ἀντεξετάζεται δὲ πρὸς αὐτὰς ἡ ἐρμηνεία τοῦ ὀνόματος τοῦ Μιστρᾶ ἢ Μυζιθρᾶ, ὡς ὠνομάζετο ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις, ἣν παρέσχεν ὁ ἄλλοτε γυμνασιάρχης Ἀγγελὸς Καππώτας, ὅστις βεβαίως (Μονογραφία περὶ τῆς λέξεως Μηστρᾶ. Ἐν Καλάμαις 1880 σ. 41), ὅτι ἡ λέξις Μυζιθρᾶς «ἐστὶ παρεφθαρμένη ἐκ τῶν γαλλικῶν λέξεων *maison du trône*, καὶ σημαίνει τὴν διαμονὴν ἢ ἔδραν τοῦ θρόνου, ἧτοι τὴν πρωτεύουσαν, καθ' ἣν ἔννοϊαν λέγεται *la maison du roi*, ὅπερ σημαίνει τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτὴν τοῦ βασιλέως, ἧτοι τοὺς περὶ τὸν βασιλέα» !!

² Εἶχον ἤδη γραφῇ τάνωτέρω, ὅτε κατὰ σύμπτωσιν εὔρον, ὅτι τὸ αὐτὸ ἐφρόνει καὶ ὁ Καλλιγᾶς. Ἰδ. Περὶ τοῦ τυπικοῦ τῆς Βυζαντίου αὐλῆς ἐν Μελέταις καὶ Λόγοις σ. 324, σημ. 1. Τὸ δὲ ὄνομα Πι(γ)κέρνης ὡς κύριον ἴδε ἐν χρυσοβούλλῳ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου Α' ἐν Ἑλληνομνήμονι σ. 471, ἔνθα καὶ σημείωμα τοῦ Μουστοζύδου ὑπ' ἀρ. 17 περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἐπικέρνη, καὶ σ. 481, 483, 485. Ἐπικέρνης δ' ἡγεμῶν τῆς πόλεως Φαρσάλου μνημονεύεται παρὰ Λαονίκῳ τῷ Χαλκοκονδύλῃ ἐκδ. Βόννης σ. 67, 9.

³ Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἴδε ἐν τῇ Λατινικῇ πατρολογία τοῦ *Migne* Τόμ. 215 σ. 1560.

⁴ Τὸ ὄνομα τοῦτο εἶδον κακῶς γεγραμμένον Λογοθέτιον ἐν τινι εἰδοποιήσει περὶ πωλήσεως τοῦ κτήματος, δημοσιευθεῖσα πρό τινος ὀλίγου χρόνου διὰ τῶν ἐφημερίδων.

τινα ἐπιστολὴν τοῦ Φραγκίσκου Φιλέλφου πρὸς Γεώργιον τὸν Σχολάριον τοῦ ἔτους 1430¹.

Τοιαῦτα δὲ τοπικὰ ὀνόματα κατὰ γενικὴν ἐλφερόμενα, ἅτε ἀποτελοῦντα προνοίας, ἦτοι τιμάρια, τσιφλίκια, κτήματα τοῦ διὰ τῆς γενικῆς ἐκείνης δηλουμένου, πλεῖστα ὅσα ἀπαντῶμεν ἐν τε τοῖς βυζαντιακοῖς χρόνοις καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας, καὶ, εὐκαιρίας διδομένης, θὰ γράψωμεν περὶ τῶν τοιούτων ἄλλοτε διὰ μακρῶν. Πάντες οἱ κυνηγοὶ τῶν Ἀθηνῶν γινώσκουσι τὴν ἐν τῷ ἐλαιῶνι κατὰ τὴν πρὸς τὸ Δαφνίον ἄγρουσαν θέσιν Ἀλεξάνδρου, ἣτις καὶ Νυκλιώτη λέγεται δι' ἀρχαιοτέρου ὀνόματος, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Ἀλλὰ τὸ Ἀλεξάνδρου τοῦτο ἐγεννήθη σχεδὸν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, διότι εἶνε τὸ κύριον ὄνομα τοῦ μακαρίτου Ἀλεξάνδρου Βενιζέλου, ἐξ οὗ τὸ κτῆμα ἐκεῖνο περιῆλθεν εἰς τὸν κ. Μερκάτην. Ἀρκεῖ δὲ τέλος νὰ ταξιθεύσῃ τις διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Κηφισίαν, ὅπως παρακολουθήσῃ τὸν μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἐξακολουθοῦντα σχηματισμὸν τοιούτων τοπικῶν ὀνομάτων. Καὶ δὴ ὁ πρῶτος μετὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὀμοιοίας σταθμὸς τῆς σιδηροδρομικῆς ἐκείνης γραμμῆς ὀνομάζεται Στρούμπου ἢ Παρίση, τὸ δὲ μέγα κτῆμα μεταξὺ Ἡρακλείου καὶ Ἀμαρουσίου ἐγέννησεν ἥδη παρὰ τοῖς περιοίκις τὴν ἀπὸ τοῦ κτήτορος ληφθεῖσαν τοπικὴν ὀνομασίαν Ζούγγου. Καὶ ἐπὶ τῆς γραμμῆς δ' Ἡρακλείου-Λαυρίου ἢ πρώην Κάντζα μετεγρᾶφη νῦν ἐν τοῖς δρομολογίοις τοῦ σιδηροδρόμου Ἀττικῆς εἰς Καμπᾶ. Τοιαύτην δ' ἀρχὴν ἔχουσι καὶ τὰ ὀνόματα Μελιγαλᾶ τοῦ δήμου Οἰχαλίας, Παλούμπα τοῦ δήμου Ἡραίας τῆς Γόρτυνος καὶ Σουλιμᾶ τοῦ δήμου Δωρίου, ὅπως περιορισθῶ εἰς ἐλάχιστα μόνον παραδείγματα, δι' ὧν καταφαίνεται μεμαρτυρημένως ἢ ἐξ οἰκογενειακῶν ὀνομάτων ὀνομασία τόπων².

¹ *Montfaucon Palaeographia Graeca* σ. 76.—*Gardthausen Griechische Paläographie* σ. 314.—*Legrand Cent dix lettres Grecques de Francois Filelfe.* σ. 10 κ. ε.

² Τὸ Μελιγαλᾶς ὡς κύριον ὄνομα ἀνδρὸς εὔρον ἐν χειρογράφῳ νομοκάνονι τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος, ἀποκειμένῳ ἐν τῇ κατὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος μονῇ Διονυσίου, οὗ ἐν τέλει γέγραπται· Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Πρόχειρον διὰ χειρὸς ἐμοῦ Μανουὴλ τοῦ Μελιγαλᾶ κτλ. Ἴδε τὸν ἐμὸν *Catalogue of the Greek manuscripts on Mount Athos.* Cambridge 1895. Τόμ. Α' σ. 392, ἀρ. 3804, 270.—Παλούμπης δὲ ὡς κύριον ὄνομα ἱερομονάχου, καὶ δὴ Μωραΐτου,

Τοιαῦτα δὲ τοπικά ὀνόματα κατὰ γενικὴν, εἰς τοὺς βυζαντιακοὺς ἀνερχόμενα χρόνους, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ καὶ ἡ Ἀττικὴ πλὴν τῶν μνημονευθέντων Πικέρνη, Τρικλίνη καὶ Λογοθέτη καὶ ἄλλα τινά. Εἶνε δὲ ταῦτα ἐν τοῖς νῦν σωζομένοις τὸ γνωστὸν Σκαραμαγγᾶ κάτωθεν τοῦ Δαφνίου, Χαλκωματᾶ τοποθεσίᾳ ἐν Λαυριῷ, Χαλκούτση χωρίον τοῦ δήμου Ὁρωπίων, Καπανδρίτη χωρίον τοῦ δήμου Μαραθῶνος, Βραχνᾶ χωρίον τοῦ αὐτοῦ δήμου, Πένδη τοποθεσίᾳ μεταξύ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς καὶ Νυκλιώτη ἐν τῷ ἔλαιῳνι Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἄγουσαν εἰς Δαφνίον ¹.

ἀναφέρεται ἐν σημειώματι τοῦ ἔτους 1565 ἐν χειρογράφῳ τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος. Ἴδε τὸ ἐμὸν σημείωμα Τὸ ὄνομα τοῦ Μορέως θηλυκὸν ἐν Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας Τόμ. Δ' σ. 722 η'. Δὲν δύναμαι δὲ νὰ βεβαιώσω, ἂν καὶ κατὰ πόσον τὸ κύριον τοῦτο ὄνομα ἔχῃ σχέσιν οἰανδήποτε πρὸς τὴν λατινικὴν λέξιν palumba, palumbes ἢ palumbis, σημαίνουσαν τὴν φάτταν, ἣν λέξιν παρέλαβον ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς οἱ Ἀλβανοί. Ἴδε Miklosich Albanische Forschungen ἐν ταῖς Denkschriften der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch - historische Classe. Ἐν Βιέννῃ. Τόμ. 20 (1871), σ. 46. — Περὶ δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ Σουλιμᾶ ὡς παραγομένου ἐκ Σουλεϊμάντινος ἴδε τὴν ἐμὴν Ἀπογραφὴν τοῦ νομοῦ Μεθώνης ἐπὶ Βενετῶν ἐν τῷ αὐτῷ Δελτίῳ Τόμ. Β' σ. 697.

¹ Κακῶς κάκιστα γράφεται Χαλκούτση τὸ Χαλκούτση, ἔτι δὲ χειρόν Καπανδρίτιον τὸ Καπανδρίτη ἐν τοῖς ἐπισήμοις ἀπογραφικοῖς πίναξι τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐν ἔτει 1890, ἐπικειμένης τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ 1889, ἔτυχον ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ οἰκείου στατιστικοῦ τμήματος τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν περὶ τῆς γραφῆς τῶν εἰς τὸν φθόγγον ι ληγόντων ὀνομάτων ἐξήνεγκον δὲ τὴν γνώμην, ὅτι ταῦτα ἐν πολλαῖς μὲν ἐνδεδειγμέναις περιστάσεσι πρέπει νὰ γράφονται διὰ τοῦ ἠ, ἅτε προφανῶς προερχόμενα ἐκ τῆς γενικῆς ὀνομάτων εἰς ης (μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς γνώμης τῶν γραφόντων διὰ τοῦ ις τὰ πρότερον εἰς ιος λήγοντα ὀνόματα, οἷον Δημήτρις καὶ ὄχι Δημήτρης), οἷα τάνωτέρω σημειωθέντα, ἄλλοτε δὲ διὰ τοῦ ι, ἔνθα δὲν εἶνε φανερὰ ἡ καταγωγὴ αὐτῶν, ἀλλ' οὐδεμίᾳ ὅπωςδήποτε ἀνάγκῃ παρίσταται νὰ φθειρώμεν αὐτὰ καὶ καθιστώμεν ἀδιάγνωστα, προσθέτοντες τὴν κατάληξιν ον, ὡς εἰ ἦσαν πάντοτε ὑποκοριστικὰ οἷα τὸ κρασί(ον) καὶ σπίτι(ον), εἰ καὶ τοῦτο συμβαίνει ἀληθῶς ἐνίοτε. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν εἰσηκούσθη ἐπὶ τῶν ἀρμοδίων, διὸ καὶ ἐνεθρονίσθησαν εἰς τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν τοῦ κράτους ὀνόματα οἷον τὸ Καπανδρίτιον καὶ Γαλατάκιον καὶ Χασάνιον καὶ Μαζαράκιον, ἐν ᾧ ἀλλαγῆς ἐγγραφῆ Κομπότι ἀντὶ Κομπότη καὶ Κασίμι ἀντὶ Κασίμη,

Καὶ ἡ μὲν βυζαντιακὴ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος *Σκαραμαγγᾶ* εἶνε ἀναμφήριστος, ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τοῦτο τὸ νῦν ἐν Χίῳ ἐπιχωριάζον εἶνε καὶ προσηγορικὸν παρὰ Βυζαντινοῖς, σημαῖνον τὸν κατασκευάζοντα, ἴσως δὲ καὶ τὸν φοροῦντα, σκαραμάγγιον, ὡς ἐλέγετο τιμητικὸν φόρεμα ἰδίων τινῶν ἀρχόντων τῆς βυζαντιακῆς αὐτοκρατορίας¹. Οἰκογένεια δὲ *Χαλκωματᾶ* ἀναφέρεται μεταξὺ τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν πρώτην κοινωνικὴν τάξιν ἐν Ἀθήναις ἤδη ἐν τοῖς πρὸ τῆς Τουρκοκρατίας χρόνοις². Ῥητῶς δὲ δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὸν νοτάριον Ἀθηναίων Νικόλαον *Χαλκωματᾶν*, ὑπογεγραμμένον κάτωθεν ὠρητηρίου συμβολαίου τοῦ ἔτους 1431³. Οἶκον δὲ *Χαλκούτση* ὄχι μὲν αὐτόχρημα ἀθηναϊκόν, ἀλλὰ τῶν βυζαντιακῶν ἤδη χρόνων, καὶ δὴ ἐκ τῶν εἰς ὑψηλὰ ἀξιώματα ἀνελθόντων, γινώσκομεν ἐκ μολυβδόβούλλων ἐνεπιγράφων⁴.

Ὅτι δὲ καὶ τὸ *Καπανδρίτη* εἶνε γενικὴ ὀνόματος οἰκογενειακοῦ τῶν βυζαντιακῶν χρόνων, πειθόμεθα εὐρίσκοντες μνημονευόμενον τὸν δωδέκατον αἰῶνα ἄνδρα καλούμενον μὲν Ἀλέξιον Καπανδρίτην, ἐπωνομαζόμενον δὲ *μεγαλεπιφανέστατον*⁵. Πιθκῶς δὲ τὸ οἰκογενειακὸν τοῦτο ὄνομα ἔφερε τὸ ἀττικὸν χωρίον τοῦλάχιστον ἤδη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, ἂν ὀρθῶς ἀνεγνωρίσθῃ ὑπὸ τὸν παρεφθαρμένον τύπον *Chandebrite* ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα

ἀλλαγῶ δὲ πάλιν *Γρηγόρη* καὶ *Μπραχάμη* καὶ *Μάξι* ἢ *Περιστέρι*, οὐδενὸς ἐν ὄλῳ κανόνος τηρηθέντος περὶ τὴν γραφὴν τῶν ὀνομάτων. Ἡ δὲ μανία τῆς ἀτόπου διαστροφῆς τῶν τοπικῶν ὀνομάτων διὰ τῆς προσθήκης τῆς καταλήξεως *ον* κατέλαβε καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν σιδηροδρόμων Πειραιῶς-Ἀθηναίων-Πελοποννήσου, ἐν ᾧ τὸ ὄνομα τοῦ σταθμοῦ Θεοφίλου μεταξὺ Πατρῶν καὶ Αἰγίου ἠδύνατο ἐμφανέστατα νὰ διδάξῃ, ὅτι πολλὰ τῶν νῦν εἰς ἰον μεταβαπτισθέντων ὀνομάτων ἐπὶ τῶν γραμμῶν τοῦ σιδηροδρόμου ἐκείνου εἶνε ἀπλῶς κτητικαὶ γενικαὶ εἰς ἦ.

¹ Ἴδε περὶ σκαραμαγγίου τὸ μακρὸν σημεῖωμα τοῦ Reiske εἰς τὴν "Εκθεσιν τῆς βασιλείου τάξεως *Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου*, ὅστις συχνὴν ποιεῖται χρῆσιν τῆς λέξεως. Ἐκδ. Βόννης Τόμ. Β' σ. 459 κ. ἐ. Πρβλ. καὶ *Θεοφάνους* ἐκδ. Βόννης σ. 491, 9.

² *Δημ. Καμπούρογλου* Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων. Τόμ. Β' σ. 92.

³ *Buchon* Nouvelles recherches historiques. Τόμ. Α' σ. 292.

⁴ *Schlumberger* Sigillographie byzantine σ. 353, ἀρ. 1. σ. 444, ἀρ. 3. Πρβλ. σ. 635.

⁵ *Ῥάλλη* καὶ *Ποτλῆ* Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων Τόμ. Ε' σ. 395.

Ἰννοκεντίου τοῦ Γ' πρὸς Βεράρδον τὸν πρῶτον Λατῖνον ἐπίσκοπον Ἀθηνῶν τῇ γραφείῃ τῷ 1208, ἐν ἣ ἀναγράφονται διάφοροι τοπωνυμῖαι τῆς Ἀττικῆς ¹.

Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ χωρίου τοῦ δήμου Μαραθῶνος *Βρανᾶ* ὑπενθυμίζει εἰς ἡμᾶς ἐπιφανέστατον καὶ πολὺκλαδον βυζαντιακὸν οἶκον, ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας μεγάλως δράσαντα καὶ διακριθέντα πολλάκις ἐν τῇ βυζαντιακῇ ἱστορίᾳ. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ ὄνομα διατηρεῖ παρὰ τοῖς χωρικοῖς τῆς Ἀττικῆς οὐ μόνον τὸν κατὰ γενικὴν τύπον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἄρθρον τῆς γενικῆς, ὀνομαζόμενον τοῦ *Βρανᾶ*, κακῶς δὲ συνήθως γράφεται, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐπισήμῳ ὀνοματολογίᾳ, κατ' ὀνομαστικὴν ὁ *Βρανᾶς* ².

¹ *Migne* Λατινικὴ πατρολογία Τόμ. 215 σ. 1560. Πρῶτος δὲ συνεσχέτισε τὸ Chandebrite πρὸς τὸ Καπανδρίτη οὐκ ἀπιθάνως ὁ Νεροῦτσος (Χριστιανικαὶ Ἀθῆναι ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας Τόμ. Ε' σ. 68). Πρὸ αὐτοῦ δὲ ὁ *Tafel De Thessalonica ejusque agro* σ. 460, σημ. 6 ἐρωτᾷ μὴ ὑπὸ τὸν παρεφθαρμένον λατινικὸν τύπον ὑπολανθάνει τὸ ὄνομα *Jean de Brie*!

² Πλὴν τοῦ κατὰ γενικὴν ὑπὸ τῶν χωρικῶν ἐκφερομένου ὀνόματος τοῦ χωρίου τούτου μόνον ὁ θηλυκὸς τύπος εἶνε μεμαρτυρημένος. Εὗρον δὲ τοῦτον ἐν κώδικι τοῦ 13' αἰῶνος τῆς ἐν Κουσοκαλυβίαις τοῦ Ἀγίου Ὁρους καλύβης τῶν Ἰωσαφαίων, φέροντος παρ' αὐτοῖς μὲν τὸν ἀριθμὸν 66, ἐν δὲ τῷ ἐμῷ καταλόγῳ τῶν ἐν τῇ καλύβῃ χειρογράφων τὸν ἀριθμὸν 2. Ὁ κώδιξ οὗτος, περιλαμβάνων ἀκολουθίας καὶ θαύματα τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἔχει ἐν δυσὶ φύλλοις ἀποτύπωμα σφραγίδος, φερούσης κεφαλαίοις γράμμασι τὴν ἐπιγραφὴν *Σφραγὶς μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἀπὸ τῆ Βρανᾶ*. Εἶνε δ' ἡ μονὴ αὕτη πάντως αὕτη ἢ ἐν τῷ ἀττικῷ χωρίῳ ἄλλοτε ὑφισταμένη, ἣς λείψανον διεσώθη μέχρις ἡμῶν μόνον ἢ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου τιμωμένη ἐκκλησία. Τὴν μονὴν δὲ ταύτην ἴσως δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὑφισταμένην ἤδη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, ἂν ὀρθῶς ἀνεγνώρισεν αὐτὴν ὁ Νεροῦτσος ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου ὑπὸ τὸ λατινικὸν ὄνομα *monasterium . . . Sancti Georgii*. Ἴδε Χριστιανικὰς Ἀθῆνας ἐν Δελτίῳ Τόμ. Ε' σ. 70. Εἶχε δ' ἡ μονή, ἐξ ἧς παρωνομάσθη καὶ τὸ χωρίον, κατὰ ταῦτα τὸ πλῆρες ὄνομα Ἀγιος Γεώργιος τοῦ Βρανᾶ, καθ' ἃ καὶ τινες τῶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν ἐκκλησιῶν ἢ τῶν ἐν τῇ ὑπαίθρῳ γῶρα τῆς Ἀττικῆς μονῶν ἔφερον πρὸς τῷ ὀνόματι τοῦ τιμωμένου ἁγίου καὶ κτητικὴν γενικὴν, οἷον Ἀγιος Γεώργιος τοῦ Καρύνη, Παναγία τοῦ Βλασαροῦ, Ἀγιος Νικόλαος τοῦ Ραγγαβᾶ, ἡ Σωτήρα τοῦ Κοττάκη, ἡ Παναγία τοῦ Λυκοδήμου, οἱ Ἀσώματοι τοῦ Πετράκη, ἡ Ἀγία Παρασκευὴ τοῦ Ἀναδραμάρη κτλ.

Τὸ δὲ ὄνομα τῆς οικογενείας *Ρένδη* εἶνε γνωστότατον ἐκ τῶν χρόνων τῆς ἐν Ἀθήναις κυριαρχίας τῶν Ἀτζαϊωλῶν, ὅτε διέπρεψεν ὁ συμβολαιογράφος Δημήτριος Ρένδης, ὅχι δ' ὀλιγώτερον ἢ θυγάτηρ αὐτοῦ καὶ ἐρωμένη τοῦ δουκὸς Νερίου Μαρία Ρένδη. Τέλος δὲ ἡ τοπωνυμία *Νυκλιώτη* εἶνε κτητικὴ ἀπὸ οἴκου οὕτω κληθέντος διὰ τὴν καταγωγὴν ἐκ Νυκλίου, ἥτοι τῆς μεσαιωνικῆς Τεγέας.

Εἰς δὲ τὰ βυζαντιὰ κατὰ γενικὴν ὀνόματα τῆς Ἀττικῆς δυνάμεθα πιθανώτατα νὰ τάξωμεν καὶ τὸ *Κουβαρᾶ* τοῦ δήμου Λαυρίου, τὸ *Βαρονάβα* τοῦ δήμου Μαραθῶνος, τὸ *Περιστέρη* ἐγγὺς τοῦ παρὰ τὸ Δαφνίον πυριτιδοποιείου, μετὰ πολὺ δὲ μεγαλειτέρας πιθανότητος τὸ *Καματερὸ* τοῦ δήμου Ἀχαρνῶν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ὄνομα πολὺ βεβαιωμένως ἤθελεν ἐξηγηθῆ ἐκ τῆς ὁμωνυμίας λέξεως τῆς σημαίνουσης τὸν ἀροτῆρα βόα, εἶνε δὲ πολὺ μᾶλλον πρὸς τὴν ἔννοιαν ταύτην προσηρμοσμένη καὶ παρεφθαρμένη γενικὴ πληθυντικὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ γνωστοτάτου παρὰ Βυζαντινοῖς μεγάλου οἴκου τῶν Καματηρῶν¹, ὡς δεικνύει καὶ ἡ ὑπαρξίς χωρίου ὀνομαζομένου Καματεριάδες ἐν τῷ δήμῳ Τελεθρίου τοῦ Ξηροχωρίου. Ἐν δ' Ἀττικῇ φαίνεται, ὅτι ὁ οἶκος τῶν Καματηρῶν ἐτάσσετο κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους εἰς τοὺς τὴν πρώτην τάξιν ἀποτελοῦντας². Ἐν παρόδῳ δὲ δυνάμεθα νὰ ὑπομνήσωμεν, ὅτι καὶ ὁ βυζαντινὸς οἶκος τῶν Καματηρῶν ἰδίας εἶχε σχέσεις πρὸς τὰς Ἀθήνας, καθότι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ Ἀνδρονίκου Καματηροῦ Ἰωάννης ὁ Δούκας εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν πόλιν ὡς ἀπογραφεὺς ἐπὶ Ἰσακίου Β' τοῦ Ἀγγέλου, ἀργότερον δ' εὐρίσκομεν στελλόμενον πρὸς ἐξέτασιν τῶν παραπόνων τῶν Ἀθηναίων τὸν λογοθέτην Βασίλειον τὸν Καματηρόν³. Εἰς τὰ βυζαντιὰ δὲ κατὰ γενικὴν ὀνόματα τῆς Ἀττικῆς τακτέον τέλος καὶ τὸ *Φιλιάτη* ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Κοροπῆ.

Εἰς δὲ τοὺς ἀμέσους μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνους καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας ἀναφέρονται γενικοφανῆ τοπικὰ ὀνόματα ἑλληνικὰ οἷα

¹ Ἀνάλογον σχηματισμὸν ἔχομεν τὸν τοῦ χωρίου Γραμματιῶ τοῦ δήμου Μαραθῶνος, ἐν ᾧ τὸν κατὰ γενικὴν ὀρθὸν τύπον Γραμματιῶ περιέσωσε χωρίον τοῦ δήμου Μακρυνείας.

² Δημ. Καμπούρογλου Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων. Τόμ. Β' σ. 92.

³ Σπυρ. Π. Λάμπρου Αἰ Ἀθήναι περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος σ. 88 καὶ 96.

τὸ *Παγκράτη* πλησίον τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ ἐν Βατραχονησίῳ, *Σωφρόνη* ἐν τῇ περιοχῇ Σεπολιῶν παρὰ τὸν μύλον Μελετοπούλου, *Ψαλίδη* τοποθεσία ἐν τῇ περιοχῇ Ἀμαρουσίου, *Παπᾶ Ἀγγελάκη* ὄνομα χωρίου τοῦ δήμου Κρωπίας, ἴσως δὲ καὶ τὸ *Στροφιλή* ἐν Κηφισίᾳ¹.

Πρὸς δὲ τοῖς ἀνωτέρω ἐν γενικῇ ἐκφερομένοις βυζαντιακοῖς ὀνόμασιν ἔχομεν ἐν Ἀττικῇ καὶ ὀνόματα προφανῶς τουρκικὰ ὁμοίως κατὰ γενικὴν. Τοιαῦτα δ' εἶνε τὸ *Χασεκῆ* ἐνθα ὁ Βοτανικὸς κήπος, οὗ ὀνόματος καὶ μόνου γνωρίζομεν τὴν ἀρχήν, τὸ *Μπραχάμη* καὶ *Χασάνη* χωρίδια τοῦ δήμου Ἀθηναίων, τὸ *Μπέη* τοῦ δήμου Μαρθῶνος, τὸ *Δεοβεναγᾶ* θέσις ἐν τῷ ἐλαιῶνι Ἀθηνῶν, τὸ *Τουραλῆ* τοπωνυμία μυλῶνος κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς Μενίδι, ὑπενθυμίζουσα τὸ *Δουραλῆ* τοῦ δήμου Ἐλους, καὶ τέλος τὸ *Χαιδάρη*.

Τέλος δ' ὑπάρχει καὶ ἐν ὀνόματι ἑβραϊκόν, τὸ τοῦ *Λευῆ*, συνοικισμοῦ ἐν τῷ δήμῳ Ἀθηναίων. Εἶνε δὲ ἡ ὑπαρξίς αὐτοῦ ἱκανῶς περιέργος, οὐδὲ δυνάμεθα τό γε νῦν ἔχον νὰ ἐξεύρωμεν τὸν χρόνον καθ' ὃν προήλθε τοῦτο τὸ ὄνομα. Μεσαιωνικὸν δὲ δὲν εἶνε πιθανῶς, ὡς εἰκάζομεν ἐκ τούτου, ὅτι τὸν δωδέκατον αἰῶνα, καθ' ὃν περιηγήθη τὴν Ἑλλάδα ὁ ἐκ τῆς ἰσπανικῆς Τουδέλης Ἑβραῖος ραββῖνος Βενιαμίν, ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν ἰουδαϊκῶν κοινοτήτων, ἄς εὔρεν ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἀναφέρει τοιαύτην καὶ ἐν Ἀθήναις. Μόνον δὲ παρατηρητέον, ὅτι τοὺς Ἰουδαίους ἐνθυμίζει τούλάχιστον κατ' ὄνομα ἐν Ἀττικῇ τὸ *Ἑβραϊόκαστρον* (Ὀβρηόκαστρο), ὡς ὀνομάζεται τὰ νῦν ὁ ἀρχαῖος Ῥαμνοῦς, καὶ τὸ *Ὀβρεοσκόπι*, καθ' ἃ τοὺς Ἀτσιγάνους ὑπομιμνήσκει τὸ κατὰ τὰ ὅρια τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας *Γυφτόκαστρον*, ἐπέχον τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων Ἐλευθερῶν.

Τὰ δὲ κατὰ γενικὴν ἐκφερόμενα ἑλληνικὰ καὶ τουρκικὰ ὀνόματα, περὶ ὧν ἔγεινεν ἤδη λόγος, δεικνύουσι τὴν διὰ πάντων τῶν χρόνων κατὰ τε τοὺς μέσους αἰῶνας καὶ ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας διατήρησιν τοῦ συστήματος τῶν προνοιῶν ἢ τσιφλικίων, ὅπερ καὶ κατὰ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα πᾶσαν εὐρίσκομεν διαδεδομένον. Ἄλλ' ἡ μελέτη τῆς

¹ Τὰ τρία πρῶτα τῶν ὀνομάτων τούτων ὡς καὶ τινα ἄλλα ἐν τῇδε τῇ πραγματείᾳ παρέλαθον ἐκ καταλόγου ἱκανῶς πλουσίου τοπωνυμιῶν τῆς Ἀττικῆς, ὃν ἔθηκεν εἰς τὴν διάθεσίν μου ὁ κ. Δημήτριος Καμπούρογλους, εἰς ὃν ἐκφράζω ἐπὶ τούτῳ τὰς ἐμὰς εὐχαριστίας.

ονοματολογίας τῆς Ἀττικῆς παρέχει καὶ ἄλλην διδασκαλίαν, ὅταν ἀναλογισθῶμεν, ὅτι πλὴν τῶν ἤδη παρ' ἡμῶν ἀνωτέρω ἐξετασθέντων ἑλληνικῶν καὶ τουρκικῶν ὀνομάτων, εἰς ἃ προσθετέον καὶ τὸ ἐν ἰουδαϊκῶν, εὐρηγται καὶ ἄλλα τοπικὰ ὀνόματα εἰς ἄλλην ἀνήκοντα γλῶσσαν καὶ σχετιζόμενα πρὸς τοὺς μόνους ἐποίκους, ὧν ἡ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἐγκατοικήσεις ἀπέβη διαρκῆς, λέγω τοὺς Ἀλβανούς.

Ὁ χρόνος, καθ' ὃν οἱ Ἀλβανοὶ κατῆλθον ἀπὸ τῶν βορειοτέρων αὐτῶν ἐδρῶν εἰς τὰς νοτιωτέρας ἑλληνικὰς χώρας, εἶνε ἐν τῷ καθ' ὅλου γνωστός. Ἡδὴ ἀρχομένου τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος εὐρίσκομεν αὐτοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ, ἐνθα ἐντὸς βραχείας χρόνου διεσπάρησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οἱ ἐπήλυδες ἀνῆλθον εἰς δωδεκαεχιλίους, ἀνήκοντας εἰς τὰς φάρας τῶν Μπούα, Μαλακάση καὶ Μεσαρίτου. Καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος Παλαιολόγος ὁ Β', ἐπιδραμῶν τῷ 1334, ἠνάγκασε τοὺς Ἀλβανούς ἐκείνους εἰς ὑποταγήν. Ἄλλ' οὐχ ἤττον εἶχον ἤδη καταβῆ Ἀλβανοὶ καὶ εἰς τὴν Ἡπειρον. Ἐπωφελούμενοι δ' ἐκ τῶν μεταξὺ τῶν δεσποτῶν τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκρατορίας ἀγῶνων, οἵτινες εἶχον περιστήσει τὴν Ἡπειρον εἰς μεγάλην ἀνωμαλίαν, διὰ παντὸς τρόπου ἐζήτησαν νὰ ἐπικρατήσωσιν ἀπάσης ἐκείνης τῆς χώρας. Καὶ μέχρι μὲν τινος οὐδαμῶς εὐδοῦντο τὰ σχέδια αὐτῶν, ἀλλ' ὁ δεσπότης Νικηφόρος ὁ Β' ὁ καὶ γαμβρὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Μαρίας, ἐπωφελούμενος ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ἡγεμόνος τῶν Σέρβων Στεφάνου Δουσάν, ὅστις εἶχε κατακτήσει πλὴν ἄλλων ἑλληνικῶν χωρῶν τὴν Ἡπειρον καὶ εἶχεν ἐπιβάλει εἰς τοὺς Ἡπειρώτας ὡς κυρίαρχον τὸν ἀδελφὸν Συμεὼν Οὐροσιν, ἐπεζήτησε τὴν ἀνάκτησιν τοῦ ὑπὸ τῶν Σλάβων πιεζομένου πατρῷου κλήρου. Ἐπὶ τινὰ δὲ χρόνον ηὔδοκίμει ἐν τῷ ἔργῳ, ἀλλ' οἱ Ἀλβανοὶ εἶχον ἐν τῷ μεταξὺ τοσοῦτον ἐπικρατήσει ἐν τῇ δεσποτείᾳ, ὥστε, βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἄνω Ἡπείρῳ ὁμοφύλων καὶ προστήσαντες ὡς στρατηγὸν τὸν πρόκριτον ὁμοθνή Κάρολον τὸν Θώπιαν, ἀνέλαβον θαρραλέοι τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ Νικηφόρου, ὃν καὶ νικήσαντες ἐζώγησαν καὶ ἐφόνευσαν τῷ 1358 παρὰ τὴν πόλιν Ἀχελῶν, κειμένην μεταξὺ Αἰτωλικοῦ καὶ Ἀγγελοκάστρου. Ἡ δὲ νίκη τῶν Ἀλβανῶν αὕτη ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία ἐξαιρέτου δυνάμεως αὐτῶν ἐν τῇ νοτιωτέρᾳ Ἡπείρῳ καὶ τῇ Αἰτωλίᾳ, τοῦ Συμεὼν περιορισθέντος ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ καὶ ἐπιτρέψαντος ὑπὸ τὴν ἰδίαν

ἐπικυριαρχίαν τὰς μὲν νοτίας χώρας τοῦ πρώην δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου, ἤτοι τὰς περὶ τὸν ἐν Λιτωλία Ἀετόν καὶ τὰ ἐπέκεινα τοῦ Ἀγγελοκάστρου, εἰς τὸν Ἀλβανὸν Γγίνον Μπούαν Σπάταν, τὰς δὲ περὶ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον μετὰ τῆς Ἄρτης καὶ τῶν Ῥωγῶν εἰς τὸν Πέτρον Λιώσαν.

Περὶ τοὺς αὐτοὺς δὲ χρόνους Μανουὴλ Καντακουζηνὸς ὁ δεσπότης τοῦ Μωρέως ἐκάλεσε καὶ κατόκισεν ἐν Πελοποννήσῳ στίφη Ἀλβανῶν ἐκ τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ, οἵτινες ἦσαν προωρισμένοι νὰ χύσωσι νέον αἷμα εἰς τὴν ἐξηντλημένην χερσόνησον. Ἐγκαθιδρύθησαν δ' ἐν Πελοποννήσῳ οἱ Ἀλβανοὶ τοῦτο μὲν ὡς μάχιμοι, τοῦτο δὲ ὡς γεωργοί, διεκρίθησαν δὲ σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ὡς θηραταί. Ἐξάγομεν δὲ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐξ ἀνεκδότου, ἐφ' ὅσον γινώσκω, ἐπιστολῆς τοῦ μεσάζοντος, ὅστις εἶνε ὁ Λουκάς Νοταρᾶς, πρὸς Θεόδωρον τὸν Καρυστηνόν, πάντως αὐτὸν ἐκεῖνον, οὗ μνημονεύει ὁ Φραντζῆς (ἐκδ. Βόννης, σ. 254, 9) ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς πολιορκίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, λέγων· *Θεοδώρῳ δὲ τῷ ἐκ Καρύστου ἀνδρὶ πολεμιστῇ καὶ δραστηρίῳ καὶ τοξότη ἡσκημένῳ ὑπὲρ ἄνθρωπον καὶ Ἰωάννη Γερμανῶ . . . ἐδόθη ἵνα φυλάττωσιν ἐν τοῖς μέρεσι τοῖς Καλυγαρίοις.* Εὐρον δὲ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἐν φ. 228 τοῦ ὑπ' ἀρ. 1760 κώδικος τῆς ἐν Παρισίοις Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, γεγραμμένου τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα. Ἐν ταύτῃ ὁ μεσάζων γράφει σὺν τοῖς ἄλλοις πρὸς τὸν Θεόδωρον· *ἵνα δὴ καὶ ἡμᾶς διδάξης ὡς καὶ ὁ πατήρ ὅσα ἂν δοίῃ ὁ καιρὸς περὶ τε (κῶδ. περὶ τὲ) συνῶν θήρας καὶ ἄρκτων καὶ νεβρῶν καὶ ἐλάφων καὶ λαγῶν καὶ τῶν ἄλλων κνωθάλων, ὥστ' ἐντεῦθεν γίνεσθαι ἡμῖν τὰ θηρία εὐχερῶς θηρώμενα.* Μετὰ δὲ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἀγαθῶν τῆς κυνηγεσίας, ὧν παρ' αὐτοῦ προσδοκᾶται ἡ μάθησις, προστίθενται τάδε· *Ταῦτα γὰρ καλῶς ἐπίστασθαί σε πέπεισμαι ἐν Πελοποννήσῳ (κῶδ. πελοποννήσω) διατρίψαντα χρόνον συχνὸν μετὰ τῶν Ἰλλυρικῶν, οἳ πρὸς διέγερσιν καὶ γυμνασίαν κινῶν εἰσιν ἐπιτήδαιοι (κῶδ. εἰσὶν ἐπιτήδιοι).*

Μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Μανουὴλ Καντακουζηνοῦ, ἄρξαντος μέχρι τοῦ 1380, πρώτην πρόσκλησιν καὶ ἐγκατάστασιν Ἀλβανῶν ἐν Πελοποννήσῳ, ἰδίως δὲ τὸ πρῶτον ἐν Ἀρκαδίᾳ, ἐπῆλθε δευτέρα ἔτι πολυπληθεστέρα ἐποίκησις ἐπὶ Θεοδώρου τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ διαδόχου τοῦ Καντακουζηνοῦ (1380 — 1407), ἐγκατασταθέντων δεκαχιεχιλίων,

οἵτινες ἦλθον εἰς τὴν χώραν μετὰ καὶ τῶν γυναικῶν καὶ παιδῶν, τῶν κτηνῶν καὶ τῶν σκευῶν, ὡς διδασκόμεθα ἐκ τοῦ εἰς τὸν δεσπότην ἐπιταφίου λόγου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου ¹.

Καὶ ἐνταῦθα μὲν δὲν πρόκειται περὶ τῆς εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐποικίσεως τῶν Ἀλβανῶν, ὡς οὐδὲ περὶ τῆς καθ' ὅλου διασκεδάσεως αὐτῶν ἀνὰ τὰς λοιπὰς ἑλληνικὰς χώρας. Ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὀρίσωμεν ἀκριβῶς τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐπῆλθεν ἡ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀλβανικὴ ἐποίκησις; Νομίζω, ὅτι, τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ διὰ συνδυασμοῦ τῶν εἰς ἡμᾶς περιελθουσῶν ὀλίγων σχετικῶν εἰδήσεων μετὰ τῆς μελέτης τῶν περιωζομένων ἀλβανικῶν τοπωνυμιῶν τῆς Ἀττικῆς.

Καὶ δὴ ὁ Fallmerayer ἀποδέχεται, ὅτι ἡ πρώτη ἐποίκησις τῶν Ἀλβανῶν ἐν Ἀττικῇ, ὡς καὶ ἐν Ἀργολίδι καὶ τῇ καστελλανίᾳ Κορίνθου, ἔγινε μετὰ τῶν ἐτῶν 1373 καὶ 1382. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὁ πολυθρύλητος Γερμανὸς ἱστορικὸς, ποιούμενος λόγον περὶ τῆς ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων, κατεχομένων ὑπὸ τῶν Καταλωνίων, ἐπιδρομῆς τῶν Ναβαρραίων ἐπιφέρει τάδε·

« Ἄν πιστεύσωμεν τὸν Ἀθηναῖον Χαλκοκονδύλην ², ἐκυρίευσαν καὶ »
 « τὰς πόλεις Ἀθήνας καὶ Λεβάδειαν, κατεχομένας ὑπὸ τῶν Καταλω- »
 « νίων, καὶ μόλις ἐπετεύχθη ἡ ἐκ τοῦ δουκάτου ἐκδίωξις αὐτῶν τῶ »
 « 1382 ὑπὸ τοῦ τοποτηρητοῦ ὑποκόμιτος Ῥοκκαβέρτη τῇ βρηθείᾳ ἀλ- »
 « βανικῶν καὶ σικελικῶν δυνάμεων.

» Τοῦ παροδικοῦ τούτου δεινοῦ δὲν ἠθέλωμεν ποιῆσαι μνείαν ἐνταῦθα, »
 « ἂν μὴ ἐξ αὐτοῦ δὲν ἤθελε προκληθῆ ὁ κύριος τῆς Κορίνθου Νέριος »
 « (Ἀτζαγιώλης) καὶ ἡ μεγάλη (καταλωνικὴ) ἐταιρία τῶν Ἀθηναίων, »
 « ὅπως μεταφυτεύσωσιν ἀλβανικὰς στρατιωτικὰς ἀποικίας εἰς Ἀττι- »
 « κὴν, εἰς Ἀργολίδα, εἰς τὴν καστελλανίαν Κόρινθον καὶ εἰς τὰς ὀρει- »
 « νὰς κοιλάδας τὰς κειμένας κατὰ μῆκος τοῦ κορινθιακοῦ κόλπου. Καὶ »
 « ἡ μὲν ἐν τῷ πολέμῳ ἐκείνῳ εἰς τὴν καστελλανίαν τῆς Κορίνθου καὶ »
 « τὸν τοποτηρητὴν τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν παρεσχεθεῖσα

¹ Ἐξεδόθη ὑπὸ *Combesis Patrum bibliothecae novum auctarium*. Ἐν Παρισίοις. 1688. Τόμ. Β' σ. 1045 - 1220. Πρὸς *Migne Patrologia Graeca*. Τόμ. 156. σ. 176 κ.έ.

² «Χαλκοκονδύλη βιβλίον 4».

» χάριν ἐπικουρίας στρατεία μαρτυρεῖται ῥητῶς¹, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ
 » μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1373 καὶ 1382 ἐν ταῖς εἰρημέναις χώραις ἐγκατ-
 » οἰκήσεις τῶν Ἀλβανῶν. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν ἀπουσίαν τοιαύτης
 » ῥητῆς μαρτυρίας τὸ γεγονός ἔχει ὀρθῶς, καίπερ μὴ ἀναγραφόμενον
 » ἐν τοῖς μνημείοις τῶν χρόνων ἐκείνων μετὰ τῆς αὐτῆς σαφηνείας,
 » μεθ' ἧς ὀλίγα ἔτη πρότερον ἢ ἐπιδρομὴ τῶν ἐπηλύδων ἐκείνων εἰς
 » τὸ βυζαντιακὸν μέρος τοῦ Μωρέως. Καὶ δὴ μετ' ὀλίγας δεκαετηρί-
 » δας εὐρίσκομεν τὰς χώρας ἐκεῖνας οἰοῦναι πλημμυρούσας ὑπὸ ἀποι-
 » κιῶν τοῦ λαοῦ ἐκείνου, ἐν δὲ τῷ ἀγῶνι κατὰ τῶν εἰςβολῶν τουρκικῶν
 » στρατιῶν ὑπὸ τὸν Βαγιαζήτ καὶ Μουράτ Α' ὑπὸ μόνων τῶν ἀλβα-
 » νικῶν ὀπλῶν προστατευομένης καὶ προστασιζομένης»².

Κατὰ ταῦτα ὁ Fallmerayer λέγει τὸν Χαλκοκονδύλην ἤδη κατὰ
 τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐκδιώξιν τῶν Ναβαρραίων ὑπὸ τῶν Καταλωνίων
 τῷ 1382 παριστάνοντα τὸν τοποτηρητὴν τοῦ ἐπικουριάρχου τῆς Ἀτ-
 τικῆς καὶ βασιλέως τῆς Ἀραγωνίας Πέτρου τοῦ Δ' Ῥοκκαβέρτην βοη-
 θούμενον ὑπὸ Ἀλβανῶν ἐπικούρων, καὶ παραδέχεται αὐτοὺς ἐποικήσαν-
 τας ἤδη ἀπὸ τοῦ 1373 εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὰς λοιπὰς μνημονευομέ-
 νας χώρας. Ἀλλ' ὁ Χαλκοκονδύλης, εἰς ὃν ὡς μόνον στήριγμα ἀναφέ-
 ρεται ὁ Fallmerayer, ἐν τῷ μόνῳ χωρίῳ τοῦ τετάρτου βιβλίου, ἐν ᾧ
 ποιεῖται μνείαν τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἐκδιώξεως τῶν Ναβαρραίων, οὐδὲν
 λέγει τῶν ὅσα δισχυρίζεται ὁ Γερμανὸς ἱστορικὸς³, ὅστις διέστρεψε
 καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἱστορικὰ κείμενα κατὰ τὸ γνωστὸν αὐτοῦ ἔθος. Οὐχ

¹ «*Du Cange Hist. de Constantinople. Τόμ. Β' σ. 284. Zurita ἐν ἔτει 1382*».

² *Fallmerayer Geschichte der Halbinsel Morea. Τόμ Β' σ. 260 κ.έ.*

³ *Χαλκοκονδύλη* ἔκδ. Βόννης σ. 213, 17· τὴν δὲ Ἀθηνῶν πόλιν, ἀφελόμενος ταύτην τὸ πρόσθεν τοὺς Κελτίβηρας ἀπὸ Ναβάρας (εἶχον γὰρ δὴ καὶ ταύτην οἱ Ἴβηρες καταστρεψάμενοι) κατέλιπε τοῖς Οὐνετοῖς. Μόνον διὰ παραδόξου ἀληθῶς ἐξηγήσεως τοῦ χωρίου ἢ ἀπλῆ μνεία τῶν Οὐνετῶν, οἵτινες οὐδένας ἄλλοι εἶνε ἢ αὐτοὶ οἱ Βενετοὶ, ἡδύνατο νὰ φανῇ δικαιολογοῦσα τὸν Fallmerayer ὅτι εὔρε κἂν μνημονευομένους ὅπωςδῆποτε παρὰ τῷ Χαλκοκονδύλῃ ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ Ἀλβανούς. Καὶ ταῦτα ἂν ὑποτεθῆ, ὅτι εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὸ χωρίον τοῦ Ἡροδότου (I, 196)· νόμοι δὲ αὐτοῖσι ὧδε κατεστᾶσι ὁ μὲν σοφώτατος ὅδε κατὰ γνώμην τὴν ἡμετέραν, τῷ καὶ Ἰλλυριῶν Ἐνετοῦς πυνθάνομαι χρᾶσθαι. Ἀλλ' ἔχει οἰανδῆποτε σχέσιν τὸ χωρίον ἐκεῖνο πρὸς τὸ τοῦ Χαλκοκονδύλη;!

ἦττον δ' ἀνακριθεῖς εἶνε καὶ οἱ λοιποὶ αὐτοῦ ἰσχυρισμοί. Λέγων, ὅτι ἡ εἰδησις περὶ ἐπικουρίας τῶν Ἀλβανῶν παρασχεθείσης εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις τοποτηρητὴν Πέτρου τοῦ Ἀρχωνίου Ροκκαβέρτην καὶ εἰς τὸν καστελλάνον τῆς Κορίνθου Νέριον Α' τὸν Ἀτζαγιώλην εἶνε μεμαρτυρημένη, ἀναφέρεται, καθ' ἃ ὑπεσημειώθη ἀνωτέρω, ὡς εἰς πηγὰς εἰς τὸν Du Cange ἐν τῇ *Histoire de Constantinople* καὶ εἰς τὸ χρονικὸν τοῦ Ἰσπανοῦ Θουρίτα ἐν ταῖς περὶ τοῦ ἔτους 1382 ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμέναις. Καὶ ὁ μὲν Θουρίτας δὲν εὐρίσκεται δυστυχῶς ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ Fallmerayer αὐτὸς δὲν εἶχε βεβαίως ὑπ' ὄψιν τὸν Ἰσπανὸν χρονογράφον, ἀλλὰ παρέλαβε τὴν παραπομπὴν ἀπλῶς ἐκ τοῦ Du Cange. Ἄλλ' ἴδωμεν τί λέγει οὗτος ἐν τῇ σελίδι, εἰς ἣν παραπέμπει ὁ Fallmerayer. «*Ils (les Navarrois) prirent le chateau de Vostiza¹ dans la Morée, sur l'impératrice Marie de Bourbon, défirent les Catalans qui possédaient le duché d'Athènes et de Néopatrás². Même si nous croyons Chalcocondyle³ ils se rendirent maîtres de la ville d'Athènes, et la possédèrent quelques temps. Ils enlevèrent encore Levadea, et autres places. Mais étant venu du secours aux Catalans, tant de la part des Grecs leurs voisins, que du roi de Sicile, qui y envoya en l'an 1382 Philippe de Dalman, vicomte de Roquebertin, qui était gouverneur de ces duchés, avec une armée navale, les Catalans reprirent la plupart des places qui leur avaient été enlevées, et les munirent et fortifièrent plus que devant⁴.*

Λέγει λοιπὸν ὁ Du Cange ἐπὶ λέξει τάδε· «*Οἱ Ναβαρραῖοι ἐκურίευσαν τὸ φρούριον τῆς Βοστίτσης ἐν Πελοποννήσῳ, ἀφαιρέσαντες αὐτὸ ἀπὸ τῶν κτήσεων τῆς αὐτοκρατείας Μαρίας τῆς Βουρβωνίδος, καὶ ἐνίκησαν τοὺς τὸ δουκάτον τῶν Ἀθηνῶν καὶ Νέων Πατρῶν κατέχοντας Καταλωνίους. Ἄν δὲ πιστεύσωμεν τὸν Χαλκοκονδύλην,*

¹ «*Titres de la chambre des comptes de Paris.*»

² «*Zurita, 1382. Mariana I, 18, c. 4.*»

³ «*Laon. L. IV.*»

⁴ *Du Cange Histoire de l'empire de Constantinople. Τόμ. Β' σ. 284.*

» ἔγειναν κύριοι καὶ αὐτῆς τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἧς ἐδέσποσαν
 » ἐπὶ τινὰ χρόνον. Ἐκράτησαν δὲ καὶ τῆς Λεβαδείας καὶ ἄλλων πό-
 » λεων. Ἄλλ' ἐλθούσης εἰς τοὺς Καταλωνίους βοθηθεὶς παρά τε τῶν
 » γειτόνων αὐτῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας, ὅστις
 » ἔστειλεν εἰς Ἀθήνας τῷ 1382 τὸν Φίλιππον de Dalman, ὑποκό-
 » μιτα Ῥοκκαθέρτης, ὄντα διοικητὴν τῶν δουκᾶτων ἐκείνων, μετὰ
 » στόλου, οἱ Καταλώνιοι ἀνέκτησαν τὰς πλείστας τῶν πόλεων, ὅσαι
 » εἶχον ἀφαιρεθῆ αὐτούς, καὶ ἐτείχισαν αὐτάς καὶ ὠχύρωσαν πλειότε-
 » ρον ἢ τὸ πρῖν».

Ἡ παραβολὴ τοῦ χωρίου τούτου τοῦ Du Cange πρὸς τὸ ἀνωτέρω
 παρατεθὲν χωρίον τοῦ Fallmerayer εἶνε διδακτικωτάτη. Εἶνε προ-
 φανές, ὅτι μόνον τὸν Γάλλον ἐρευνητὴν εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Γερμανὸς
 ἱστορικός, παρ' αὐτοῦ δὲ παρέλαβε τὴν τε εἰς τὸν Θουρίταν παρα-
 πομπὴν καὶ τὴν εἰς τὸν Χαλκοκονδύλην, ἣν ἀντέγραψε μετὰ τῆς αὐ-
 τῆς καὶ ὁ Du Cange ἀοριστίας χωρὶς νᾶνατρέξῃ εἰς τὸ πρωτότυ-
 πον. Ἄλλ' εἶνε ἐπ' ἴσης φανερώτατον, ὅτι οὔτε ὁ Χαλκοκονδύλης, οὔτε
 ὁ Θουρίτας ποιοῦνται λόγον οὐδένα περὶ Ἀλβανῶν ἐν Ἀττικῇ κατὰ
 τὴν ἄλωσιν τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τῶν Ναβαρραίων, οὔτε αὐτὸς ὁ Du
 Cange παραπέμπει εἰς τοὺς συγγραφεῖς ἐκείνους πρὸς ἐπιμαρτύρησιν
 ἰδίου τινὸς τοιοῦτου ἰσχυρισμοῦ, ἀλλὰ χάριν πιστώσεως αὐτοῦ καὶ
 μόνου τοῦ γεγονότος τῆς ὑπὸ τῶν Ναβαρραίων καταλήψεως τῶν Ἀθη-
 νῶν. Καὶ ὅμως ὁ Fallmerayer εἰς τὸν Χαλκοκονδύλην, τὸν Θουρί-
 ταν καὶ τὸν Du Cange, ἀναφέρεται, ὅπως βεβαιώσῃ ὡς ῥητῶς με-
 μαρτυρημένον τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Νέριος Ἀτζαγιώλης καὶ οἱ Κατα-
 λώνιοι τῶν Ἀθηνῶν μετεφύτευσαν ἀλβανικὰς στρατιωτικὰς ἀποικί-
 ας εἰς Ἀττικὴν, εἰς Ἀργολίδα, εἰς τὴν καστελλανίαν Κορίνθου
 καὶ εἰς τὰς ὄρεινὰς κοιλάδας τὰς κειμένας κατὰ μῆκος τοῦ κορινθια-
 κοῦ κόλπου». Καὶ περὶ μὲν τῶν Καταλωνίων ἐν σχέσει πρὸς τοὺς
 Ἀλβανούς θὰ γείνη παρ' ἡμῶν λόγος ἀμέσως κατωτέρω. Τὸ δὲ
 περίεργον εἶνε, ὅτι τὴν ὄλως ἀμάρτυρον εἶδησιν περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ
 Νερίου Ἀτζαγιώλη εἴτε ὡς καστελλάνου Κορίνθου, εἴτε ὡς δουκὸς
 ἔπειτα τῶν Ἀθηνῶν προσκλήσεως Ἀλβανῶν εἰς Κορινθίαν καὶ Ἀττι-
 κὴν, καίπερ μὴ οὔσαν καθ' ἑαυτὴν ἀπίθανον, ὅχι τοῦλάχιστον ὡς
 τοιαύτην, ἀλλ' ὡς βεβαίαν τινὰ παραλαβόντες παρὰ τοῦ Fallme-
 rayer ἐπαναλαμβάνουσιν οὐκ ὀλίγοι τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν πλὴν

τοῦ Hopf, ὅστις οὐδεμίαν πάντως εὐρὼν μνείαν τοῦ πράγματος ἐν ἀρχιερατοῖς ἐγγράφοις οὐδὲν τοιοῦτον ἀναγράφει.¹

Ἐν τῷ βασιλικῷ ἀρχεῖῳ τοῦ στέμματος τῆς Ἀραγωνίας ἐν τῇ ἰσπανικῇ Βαρχελῶνι εὐρηται μεταξύ ἄλλων ἐγγράφων ἀναφερομένων εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ καταλωνικοῦ δουκάτου τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐκδοθέντων ὑπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ καθηγητοῦ Rubió y Lluch² καὶ μνημεῖον ἐπιγραφόμενον *Relación detallada de los prelados y nobles principales de los ducados de Atenas y de Neopatria en la época en que se pusieron bajo obediencia de D. Pedro IV, ἤτοι «Ἐκθεσις λεπτομερῆς τῶν ἀρχιερέων καὶ εὐγενῶν ἀρχόντων τῶν δουκάτων τῶν Ἀθηνῶν καὶ Νέων Πατρῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ταῦτα ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ δὸν Πέτρου Δ'»*. Ἐν δὲ τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ μνημονεύεται σὺν τοῖς ἄλλοις *lo Comte de Mitra qui pot haver be M. D. homens a caball albaneses. E aquest porta la bandiera de la vostra Reyal majestat perque es natural vasall, ἤτοι «ὁ κόμης τῆς Μίτρας (Δημητριάδος ἐν Θεσσαλίᾳ), ὅστις δύναται νὰ ἔχη περὶ τοὺς χιλίους πεντακοσίους ἀνδρας ἐπίππους Ἀλβανούς καὶ ὅστις φέρει τὴν σημαίαν τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος ἅτε ὢν φυσικὸς ὑποτελής.»*³

Ἄλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἄλλως δυστυχῶς ἀχρονολογήτου τούτου ἐγγράφου οὐδὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ περὶ τοῦ ἀκριβοῦς χρόνου τῆς εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐποικήσεως τῶν Ἀλβανῶν. Οἱ Ἀλβανοὶ τοῦ ἐγγράφου οὐδαμῶς λέγονται ἐποικοῦντες ἐν Ἀττικῇ, ἀλλ' ἀπλῶς ἀναφέρονται ὡς ἀνήκοντες εἰς τὴν δύναμιν τοῦ κόμιστος Δημητριάδος καὶ ἀκολουθοῦν-

¹ Ἴδε *Hertzberg Geschichte Griechenlands seit dem Absterben des antiken Lebens*. Τόμ. Β' σ. 385.—*Gregorovius Geschichte der Stadt Athen*. Τόμ. Β' σ. 229 περὶ μόνης τῆς καστελλανίας Κορίνθου.—*Τάσσου Νερούτσου* Περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐποικήσεως τῶν Ἀλβανῶν ὑπερμεσοῦντος ἰδ' αἰῶνος, ἐν τοῖς Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Δημητρίου Καμπούρογλου. Τόμ. Α' σ. 342.—*Γ. Κωνσταντινίδου Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως μέχρι τοῦ ἔτους 1821*. Ἐκδ. β' σ. 346 καὶ 380.

² *Los Navarros en Grecia y el ducado Catalan de Atenas en la época de su invasión*. Ἐν Βαρχελῶνι. 1886 σ. 216 κ. ε.

³ *Rubió y Lluch* ἐνθ' ἄν. σ. 262, ἀρ. XLII.

τες αὐτὸν ἐν πολέμῳ. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ μόνον γίνεται μνεία αὐτῶν ἐν τῷ ἐγγράφῳ, ἐπειδὴ ὁ κόμισ Δημητριάδος ἦτο συνυποτελής τοῦ βασιλέως τῆς Ἀραγωνίας, ἅτε ἀνήκων εἰς τὸ δουκάτον Νέων Πατρῶν (Ἑπάτης). Καὶ ἄλλο δ' ἐγγραφον ἔχομεν ποιούμενον μνείαν τοῦ κόμιτος Δημητριάδος καὶ τῶν Ἀλβανῶν τοῦ δουκάτου Νέων Πατρῶν, ἐν ᾧ ἀναφέρονται *lo comte Micra et tots altres Albaneses habitants en lo terme de la allada*, ὅτινες καὶ λέγονται βοήθησαντες τὸν κόμιτα Σαλώνων Λουδοβίκον Φαδρίγον¹. Καὶ δὲν εἶνε μὲν ἀπίθανος ἢ ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν ἐκείνων τοῦ κόμιτος Δημητριάδος συναντίληψις ὑπὲρ τοῦ κινδυνεύοντος ὑπὸ τῶν Ναβαρραίων καταλωνικοῦ δουκάτου τῶν Ἀθηνῶν, ὡς ἐβόηθησαν καὶ τοὺς τῶν Σαλώνων Καταλωνίους, ἀλλ' ἐξ ἀμφοτέρων τῶν προμνημονευθέντων ἐγγράφων γίνεται σαφές, ὅτι πρόκειται περὶ Ἀλβανῶν οἰκούντων ὅχι ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ, ἀλλ' ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ταῖς λοιπαῖς χώραις τοῦ δουκάτου τῆς Ἑπάτης, ἐπειδὴ τοῦτο προκίπτει καὶ ἐκ τῆς φράσεως τοῦ δευτέρου ἐγγράφου *habitants en lo terme della allada*. Ἀληθῶς *Allada* δὲν δύναται νὰ σημαίνει γενικῶς τὴν Ἑλλάδα οὐδὲ νὰ ὑπονοῆ τὸ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν λεγόμενον θέμα Ἑλλάδος, ἣτις ἔπρεπε νὰ λεχθῆ *Grecia*, ἀλλὰ δηλοῖ τὸν Σπερχεῖον, ὅστις ἐκαλεῖτο πάντως ἤδη ἐπὶ τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων Ἑλλάδα, ὡς καὶ τὴν σήμερον. Κατὰ ταῦτα *habitants en lo terme della allada* σημαίνει τοὺς οἰκοῦντας ἐν τῷ ὀρίῳ Σπερχεῖου.

Ἄλλ' οὐχ ἦττον ἢ ὑπὸ τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ Ἀλβανῶν παρασχεθεῖσα εἰς τὴν καταλωνικὴν κομητείαν τῶν Σαλώνων ἐπικουρία, ἴσως δὲ καὶ βοήθειά τις ἦν παρέσχον εἰς τοὺς τῶν Ἀθηνῶν Καταλωνίους ἐναντίον τῶν Ναβαρραίων ἔπεισε τὸν τοποτηρητὴν Πέτρου τοῦ Ἀραγωνίου Ροκκαβέρτην, ὅτι εὐκτέα θὰ ἦτο ἢ διὰ πάσης θυσίας ἐγκατάστασις Ἀλβανῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ, πληρουμένη νέων κατοίκων. Διὸ ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ ἐνεργῶν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀραγωνίας ἀπεδέχθη τὴν παραδοχὴν διετοῦς ἀτελείας πάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν, ὅσοι θὰ ἤθελον νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν Ἀττικῇ. Ἐξάγεται δὲ τοῦτο ἐξ ἐγγράφου πρὸς τὸν Ροκκαβέρτην, φέροντι ἡμερομηνίαν 31 Δεκεμβρίου 1382 καὶ ἀπο-

¹ *Rubió y Lluch* ἐνθ' ἀν. σ. 220, ἀρ. VI.

κειμένου ὁμοίως ὡς καὶ τὰ πρότερον μνημονευθέντα ἐν Βαρκελῶνι ¹.

Ἐκτοτε λοιπὸν τὸ πρῶτον δικαιοῦμεθα νάποδεχθῶμεν ἀρξάμενην τὴν σποραδικὴν μὲν τὸ κατ' ἀρχάς, πολυπληθεστέραν δ' ἔπειτα ἐγκατάστασιν Ἀλβανῶν ἐν Ἀττικῇ. Ῥητὴν δ' ἄλλην μνείαν Ἀλβανῶν ἐν Ἀττικῇ μετ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἀποδειχθείσης ἀνωτέρω ἀμαρτύρου τῆς ὑπὸ τοῦ Fallmerayer τὸ πρῶτον μνησθείσης καὶ ὑπὸ ἄλλων νεωτέρων ἱστορικῶν ἐπαναληφθείσης προσκλήσεως τῶν Ἀλβανῶν ὑπὸ Νερίου τοῦ Ἀτζαγιώλη, ἔχομεν μίαν καὶ μόνην, μεθ' ἱκανὰ ἔτη, τῇ 12 Μαΐου 1425. Γίνεται δὴλα δὴ τότε μνεία ἐν ἐγγράφῳ τῶν βενετικῶν ἀρχείων περὶ ἀδείας παρεχομένης ὑπὸ τῶν τὴν Εὐβοίαν κατεχόντων Βενετῶν εἰς τριακοσίας ἀλβανικὰς οἰκογενείας, ἀποχωρησάσας ἔκ τε ἄλλων ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ τῆς Ἀττικῆς, ὅπως ἐγκατασταθῶσιν ἐν τῇ νήσῳ. Ἀλλὰ τοῦ δουκὸς Ἀθηνῶν Ἀντωνίου τοῦ Ἀτζαγιώλη (1394-1435) ἐκφράσαντος ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἄνευ τῆς συναινέσεως αὐτοῦ ἀποδοχῇ τῶν ἐξ Ἀττικῆς φυγάδων ἐν Εὐβοίᾳ παράπονα εἰς τὴν βενετικὴν πολιτείαν διὰ τοῦ ἐν Βενετίᾳ διαμένοντος πρεσβευτοῦ αὐτοῦ Ρεϊνάλδου Μελζόλα, ἡ γερουσία τῆς Βενετίας τὸ μὲν πρῶτον ἐδικαιολόγησε τὸ διάβημα αὐτῆς, ἀργότερον δὲ τῇ 21 Ἰανουαρίου τοῦ 1426 ἐπέτρεψε τὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐπάνοδον τῶν ἤδη ἐν Εὐβοίᾳ ἐγκαταστημένων Ἀλβανῶν, ὅσοι ἐπιθύμουν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς προτέρας αὐτῶν οἰκήσεις ².

¹ Ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ στέμματος τῆς Ἀραγωνίας ἐν τῷ τμήματι Reg. 1276. Τὸ οἰκεῖον μέρος τοῦ ἐγγράφου ἔχει ὧδε:

Viscomte. A nos es estat suplicat que volguessem otorgar á tot grech et albanés que vulla venir en lo Ducat de Athenes que sia franch per dos anys. Ἴδε *Rubió y Lluch* ἐνθ' ἄν σ. 112, σημ. 3.

² Misti LV, fol. 115 τῆς 12 Μαΐου 1425: Quum certa capita Albanensium ducaminis (Athenarum) et diversorum locor. numero familiar. trecentarum intraverint insulam et illam volunt habitare, quor. adventus summe placere communitati nre (=nostrae) Negropontis... Ἡ ἀδεία ἐπιστροφῆς εἰς Ἀττικὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 Ἰανουαρίου 1426 ἐν Misti LVI. fol 70¹. Πρὸβλ. Liber Secretorum IX, 48¹. Ἴδε καὶ *Hopf* *Griechenland im Mittelalter und der Neuzeit* ἐν τῇ *Encyclopädie* τοῦ Ersch καὶ Gruber Τμ. Α', τόμ. 86, σ. 90 καὶ σημ. 40 καὶ 41. Ὁ Hopf ἀναγράφει ὡς ἔτος τῆς ἐπιστροφῆς τὸ 1427 ἀντὶ τοῦ 1426, ὅπερ ὀρθότερον ἔχει ὁ *Gregorovius* *Geschichte der Stadt Athen*. Τόμ. Β' σ. 303 καὶ σημ. 2.

Ἡ σημασία ἦν ἐκ τῆς διαπραγματεύσεως ταύτης πρὸς τὴν βενετικὴν κυβέρνησιν φαίνεται ἀποδοῦς ὁ Ἀντώνιος Ἀτζαγιώλης εἰς τὴν ἐξ Ἀττικῆς ἀποχώρησιν μέρους τῶν ἐν αὐτῇ Ἀλβανῶν ἀποδεικνύει τὴν μεγάλην αὐτῶν χρησιμότητα ἐν τῇ χώρᾳ τοῦτο μὲν ὡς μαχίμων, τοῦτο δ' ὡς γεωργῶν. Ὑπὸ τὴν διπλὴν ταύτην ιδιότητα ἦσαν περιζήτητοι ὑπὸ τε τῶν Βενετῶν τῆς Εὐβοίας καὶ τῶν Φλωρεντίνων τῆς Ἀττικῆς, καὶ διὰ ταῦτα βλέπομεν αὐτοὺς γινομένους μεταξὺ αὐτῶν τὸ μῆλον τῆς ἐρίδος, καθ' ὃν τρόπον πολῦτιμοι εἶχον ἀποβῆ καὶ ἐν Πελοποννήσῳ ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Καντακουζηνοῦ πρώτης αὐτῶν ἐγκαταστάσεως.

Ἀλλὰ τὰ ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1425 καὶ 1426 μαρτυροῦσι καὶ τι ἄλλο. Τριακόσiai οἰκογένειαι εἶχον ἐν ὄλῳ κατ' αὐτὰ ἐγκατασταθῆ ἐν Εὐβοίᾳ, φυγοῦσαι ἐκ τε τῆς Ἀττικῆς καὶ ἐξ ἄλλων ἑλληνικῶν χωρῶν, ἥτοι τῆς Βοιωτίας πιθκνῶς καὶ τῆς Θεσσαλίας. Καὶ τὸ ἡμισυ δὲ μόνον τοῦ ὄλου τῶν οἰκογενειῶν ἐκείνων ἂν ἀποδεχθῶμεν ὅτι ἐξέδραμεν εἰς τὴν Εὐβοίαν ἐκ τῆς Ἀττικῆς, βλέπομεν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐν Ἀττικῇ ἐγκαθιδρυμένων Ἀλβανῶν ἦτο ἰκανῶς μέγας, ὥστε, τῆς χώρας ὑπερπληρωθείσης, νὰ ἐξοικίζωνται ἤδη καὶ εἰς τὴν Εὐβοίαν. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη πλησμονὴ Ἀλβανῶν ἐποίκων δὲν φαίνεται ἐπελθοῦσα εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν διὰ τοῦ ἐγγράφου τοῦ 1382 παραχωρηθεῖσαν ὑπὸ Πέτρου τοῦ Ἀραγωνίου διαιτητῆ ἀτέλειαν, ἥτις ἦτο πάντως ἀνεπαρκῆς ἐν σχέσει πρὸς πολλῶ μείζονα προνόμια παρεχόμενα εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν Βενετῶν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν κρατουμέναις ἑλληνικαῖς χώραις. Διὸ πρέπει νὰποδεχθῶμεν ὀλίγον μόνον καρποφορήσασαν τὴν ἄλβανικὴν ἐποίκησιν ἐν τοῖς τελευταίοις ἔτεσι τῆς ἀρχῆς τῶν Καταλωνίων καὶ δὴ κατὰ τοὺς πρώτους ἐκείνους ὄρους, ἀύξηθεῖσαν δὲ κατὰ τι ἴσως ἐπὶ Νερίου τοῦ Ἀτζαγιώλη, ἀλλ' ἰδίως γενομένην ἀθροωτέραν ἐπὶ Ἀντωνίου τοῦ Ἀτζαγιώλη, δι' οὗς λόγους θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, καὶ ὑπὸ νέας ὄλως συνθήκας.

Ὅποιος δὲ ὁ τρόπος τῆς ἐν Ἀττικῇ ὑποδοχῆς αὐτῶν, τὰ παρεχόμενα εἰς αὐτοὺς δικαιώματα, ἐγκαθισταμένους ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ αἱ ὑπ' αὐτῶν χορηγούμεναι ὑπηρεσίαι, δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν κατ' ἀναλογίαν ἐκ τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς ἐγκαθιδρύντο οἱ Ἀλβανοὶ ἐν τῇ βενετοκρατουμένῃ Εὐβοίᾳ. Διδασκόμεθα δὲ ταύτας τὰς συνθήκας ἐξ ἐγγράφου τοῦ βενετικοῦ ἀρχεῖου, ἐκδοθέντος μὲν τῇ 20 Ἀπριλίου 1402,

ἐπιγραφομένου δὲ Quaedam provisio facta, pro apopulando Insulam Nigropontis.

*Ἐχει δὲ τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὡς ἐξῆς·

Quod, pro apopulando Insulam nostram Nigropontis, Scribatur et mandetur Regimini nostro Nigropontis. Quod debeat facere publice proclamari, quod quilibet Albanensis, vel alia gens, qui non sint nostri subditi, qui cum equis volent venire et venient ad habitandum, a die captionis presentis partis, usque duos annos proxime sequentes, in Insulam Nigropontis, recipientur et sint ac erunt perpetuo liberi et absoluti ab omnia angaria reali et personali, et sibi donabuntur de terrenis nostri comunis incultis, que tamen sint apta ad laborandum, cum conditione tamen, quod dicti tales Albanenses et alia gens equestris, teneantur tenere tot equos, quot homines capita familie erunt numero, nec possint recedere de dicta Insula sine licentia dicti Regiminis, sed teneantur et debeant, omno vice qua erit necesse, equitare et ire ad defensionem Insule, et offensionem quorumcumque volentium dannificare Insulam nostram predictam, et post mortem eorum, dicta terrena sint et esse debeant suorum heredum, qui habitarent super dicta Insula, cum obligatione, tenendi angariam predictam. Si vero non haberent heredes, dicta terrena revertantur in nostrum comune. Verum dictum Regimen Nigropontis, in facto dandi de dictis territoriis nostri comunis dictis Albanensibus, et aliis equestribus venientibus habitatum in Insula predicta, habeat libertatem dandi predictis illam quantitatem de terrenis nostri comunis, per modum predictum qui ipsi Regimini videbitur, secundum qualitatem personarum, et quantitatem ac conditionem familie illius qui venerit habitatum in Insula predicta¹.

¹ Σάθα Μνημεῖα ἑλληνικῆς ἱστορίας. Documents inédits relatifs à l'histoire de la Grèce au moyen âge. Paris. 1881. Τόμ. Β' σ. 79, ἀρ. 298.

Ἐν τῷ πολυτίμῳ τούτῳ ἔγγράφῳ καθορίζονται σαφῶς οἱ ὅροι τοῦ ἐν Εὐβοίᾳ ἀποικισμοῦ τῶν Ἀλβανῶν, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ εἶνε πολὺ διάφοροι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Ἀττικῇ πρὸς αὐτοὺς συμβάσεων μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι οἱ πρακτικώτεροι Βενετοὶ χάριν τῆς ἐπιτυχίας ἀθροωτέρας προσελεύσεως Ἀλβανῶν ἐποίκων εἰς τὴν Εὐβοίαν προέβαινον εἰς πολὺ μείζονας παρχωρήσεις. Ἀληθῶς βλέπομεν, συγκρίνοντες τὰς λεπτομερεῖς βενετικὰς περὶ Εὐβοίας διατάξεις τοῦ 1402 πρὸς τὰ καθορισθέντα ὑπὸ Πέτρου τοῦ Ἀραγωνίου τῷ 1382 περὶ τῆς Ἀττικῆς, ὅτι ἐν ᾧ εἰς τὸν Ῥοκκαβέρτην καὶ τοὺς ἐν Ἀττικῇ Καταλωνίους παρείχετο τὸ δικαίωμα νὰ ὑποσχεθῶσιν εἰς τοὺς Ἀλβανοὺς ἐποίκους μόνον διαιτητὴν ἀτέλειαν, ἢ βενετικὴν πολιτείαν ἐνετέλλετο εἰς τοὺς Βενετοὺς τῆς Εὐβοίας νὰ παρέχωσιν ἰσόβιον ἀπαλλαγὴν ἀπὸ πάσης προσωπικῆς καὶ πραγματικῆς ἀγγαρείας οὐ μόνον εἰς τοὺς ἐποίκους αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτῶν. Ὡς πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ οἱ ὅροι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ᾔσαν πολὺ διάφοροι, καὶ δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὸ βενετικὸν ἔγγραφον ὡς περιέχον διατάξεις ἀναλόγους πρὸς τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐγένετο ἡ ἐγκατάστασις τῶν Ἀλβανῶν καὶ ἐν Ἀττικῇ. Ἐπεδιώκετο δὲ διὰ τῆς ἐποικίσεως ταύτης διπλοῦς σκοπός, ἢ αὐξήσις τῆς οἰκονομικῆς εὐεξίας τῆς χώρας διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς γεωργίας καὶ ἡ ἐξασφάλισις αὐτῆς ἀπὸ ἐπιδρομῶν πολεμίων. Οἱ Βενετοὶ τῆς Εὐβοίας, εὐλόγως δὲ δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ οἱ Φλωρεντῖνοι τῆς Ἀττικῆς, ἐζήτουν νὰ εὐρωσιν ἐν τοῖς Ἀλβανοῖς, οὓς εἰσεδέχοντο εἰς τὰς κτήσεις αὐτῶν, γεωμόρους ἅμα καὶ ἀμύντορας τῆς χώρας. Ἐκ τῆς διπλῆς δὲ ταύτης ἀνάγκης ἀπέρρεον καὶ αἱ συνθήκαι τῆς ἐγκαταστάσεως. Εἰς τοὺς ἐπήλυδας παρείχοντο γαῖαι τοῦ δημοσίου ἐκ τῶν ἀκαλλιεργητῶν μὲν, ἀλλὰ προσφυῶν πρὸς γεωργίαν, παρείχοντο δ' ὑπὸ τῶν Βενετῶν ἀπηλλαγμέναι πάσης ἀποφορᾶς παρὰ τῶν καλλιεργητῶν καὶ τῶν κληρονόμων αὐτῶν καὶ μόνον ἐν περιπτώσει θανάτου ἀκλήρων γεωμόρων ἐπανήρχοντο αἱ γαῖαι εἰς τὸ δημόσιον. Μόνον δ' ἐζήρτατο ἐκ τῆς κρίσεως τῆς κυβερνήσεως ἡ ἐκλογή καὶ ὁ ἀγαθασμὸς τῶν γαιῶν εἰς τοὺς καλλιεργητὰς συνωδὰ τῇ ποιότητι τῶν προσώπων καὶ τῷ ἀριθμῷ καὶ τῇ καταστάσει τῆς οἰκογενείας τοῦ ἐποίκου. Ἀλλὰ, τοιαύτας ἀτελεῖς γεωργησίμους γαίας καὶ πᾶσαν προστασίαν τῶν ἐλευθέρων ἐκείνων γεωργῶν παρέχουσα ἡ βενετικὴ πολιτεία, ἐν καὶ μόνον ἠξίου παρ' αὐτῶν ὡς ὄρον ἀπαραίτη-

τον, τὴν συναρωγὴν εἰς τὴν πολεμικὴν ἄμυναν τῆς χώρας ἐν περιπτώσει οἰουδήποτε κινδύνου. Δὲν ἤθελε δ' αὐτοὺς ἀπλοῦς πεζοὺς στρατιώτας, ἀλλ' ἵππεις, καὶ δὴ ὤφειλεν ἕκαστος τῶν ἀρρένων παντός οἴκου νὰ συντηρῇ ἀνά ἓνα ἵππον, χρήσιμον ἐν περιπτώσει πολέμου.

Τοιαῦτα δ' ὑποχρεώσεις δὲν ἦσαν βαρεῖαι διὰ τοὺς Ἀλβανοὺς ἐποίκους, οἵτινες, ἐκ τῶν πατρίων ὀροπεδίων κατελθόντες, πρὸς ἀμφοτέρω τὰ ἔργα ἀνεδείχθησαν ἐπιτήδαιοι, τὴν τε γεωργίαν καὶ τὴν ἀφ' ἵππου στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ὡς σαφῶς διδάσκει ἡ μεσαιωνικὴ ἱστορία τῆς Πελοποννήσου. Ὁ τι δὲ συνέβαιεν ἐν τῇ χερσονήσῳ ἐκείνῃ, ὅ τι βλέπομεν ἀπικιτούμενον ἀπ' αὐτῶν ἐν Εὐβοίᾳ, δικίως δυνάμεθα νὰ εἰκασωμεν, ὅτι παρεσχέθη παρ' αὐτῶν καὶ ἐν Ἀττικῇ ἀπέναντι ἀνταλλαγμάτων ὁμοίων ἢ ἀναλόγων πρὸς τὰ παραχωρηθέντα ὑπὸ τῶν Βενετῶν τῆς Εὐβοίας, πάντως δὲ γενναιοτέρων τῆς μόνης ἐν τῷ ἐγγράφῳ Πέτρου τοῦ Ἀραγωνίου περιλαμβανομένης ἐπὶ διετίαν ἀτελείας.

Διὰ ταῦτα οὐδαμῶς μὲν δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι δὲν ἤρχισεν ἡ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐποίκησις τῶν Ἀλβανῶν ἤδη μετὰ τὴν γενομένην διὰ τῶν ἐν ἔτει 1382 παραχωρήσεων τῶν Καταλωνίων πρόκλησιν, ἀλλ' ἀναγκάζόμεθα ἅμα καὶ νὰ ποδεχθῶμεν, ὅτι μόνον μετ' αὐξήσιν τῶν εἰς αὐτοὺς παρεχομένων προνομίων, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα πιθανῶς τῆς πρακτικωτάτης βενετικῆς πολιτείας τὸ δοθὲν διὰ τῶν διατάξεων τοῦ 1402, ἐπῆλθε προθυμότερα ἢ συρροή αὐτῶν εἰς τὴν Ἀττικὴν. Κατήρχοντο δὲ πιθανώτατα οἱ ἐπήλυδες ἐν τοῖς πρώτοις ἐκείνοις χρόνοις κυρίως ἐκ τῆς Θεσσαλίας καὶ τῶν περὶ τὸν Σπερχειὸν χωρῶν. Ἀθροώτεροι δὲ νὰ ἐποικήσωσιν εἰς τὴν Ἀττικὴν δὲν ἠσθάνοντο μέχρι τινὸς τὴν ἀνάγκην οἱ Ἀλβανοὶ, ἔχοντες πρὸ αὐτῶν ἀναπεπταμένην οὐ μόνον τὴν Εὐβοίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐφορωτάτην Πελοπόννησον, ἐν ἣ εἶδομεν τὸν δεσπότην Θεόδωρον Παλαιολόγον τὸν ἐν ἔτει 1407 θανόντα εἰσδεχόμενον εἰς τὴν χώραν, πιθανῶς περὶ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, δέκα ὄλας χιλιάδας Ἀλβανῶν. Ἡ δὲ λεπτόγεως Ἀττικὴ τότε μόνον ἠδύνατο νὰ προσελκύσῃ εἰς ἀθρόαν προσέλευσιν, ἂν ἐπῆρχετο γεγονός ἐπιφέρον τὸν ἐκ τῶν βορειοτέρων αὐτῶν ἐδρῶν ἐξ ἀνάγκης ἐν μεγάλῳ πλήθει ἐξοικισμὸν τῶν Ἀλβανῶν καὶ προκαλοῦν νέον ῥεῦμα ὀρμητικοῦ πρὸς νότον ἀποικισμοῦ. Καὶ οὐδεμίαν μὲν ἔχομεν ῥητὴν μαρτυρίαν περὶ τοιαύτης ὑπὸ τοιοῦτου λόγου ἐπιβαλλομένης καθόδου, ἀλλ' αὐτὰ τὰ πράγματα πείθουσιν ἡμᾶς, ὅτι τὸ σημαντικὸν τοῦτο ἐν τῇ

ιστορία τοῦ ἄλβανικοῦ ἀποικισμοῦ γεγονὸς ὑπῆρξε πάντως ἡ κατάλυσις τῆς ἐν τῷ δεσποτάτῳ τῆς Ἡπείρου ἀρχῆς μεγάλων ἄλβανικῶν γενῶν.

Εἶδομεν ἤδη ἀνωτέρω τοὺς Ἄλβανούς μετὰ τὸν ἐν ἔτει 1358 κατὰ τὴν παρά τὸν Ἀχελῶν μάχην φόνον τοῦ δεσπότη τοῦ Σέρβου Νικηφόρου καὶ τὴν ἐξασθένειαν τῶν Σέρβων ἐπικρατοῦντας ἐν τῷ δεσποτάτῳ καὶ παραλαμβάνοντας παρά τοῦ Σέρβου Συμεῶν τὰς νοτιωτέρας αὐτοῦ χώρας. Διενεμήθησαν δ' αὐταὶ εἰς δύο μάλιστα μεγάλους ἄλβανικοὺς οἴκους, ἡδὴ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Σέρβου Δουσάν ἀναδειχθέντας καὶ ἰσχύσαντας ἐν τῇ σερβικῇ αὐλῇ. Καὶ ὁ μὲν Ἄλβανὸς φύλαρχος Γγῖνος Μπούας παρέλαβε τὰς αἰτωλικὰς χώρας ἀπὸ τοῦ Ἄετοῦ (Ἀχελῷου) μέχρι ἐπέκεινα τοῦ Ἀγγελοκάστρου, τὰ δὲ βόρεια παράλια τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου μετὰ τῆς Ἄρτης καὶ τῶν Ῥωγῶν ὁ Πέτρος Λεώσας¹.

Τούτων ὁ δεσπότης τῶν περὶ τὸ Ἀγγελόκαστρον χωρῶν Γγῖνος (Ἰωάννης) Μπούας ἐκαλεῖτο καὶ Σπάτας. Οὕτω καὶ οὐχὶ Μπούαν καλεῖ αὐτὸν ὁ Λαόνικος Χαλκοκονδύλης², ὅστις καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν κατασχόντας τὴν χώραν τῆς Ἀκαρνανίας λέγει Σπαταίους καὶ ὄχι Μπουαίους³. Παρουσιάζεται δ' ὁ οἶκος Σπάτα ἡδὴ τῷ 1304 μετὰ τῶν ἐπιφανεστάτων ἐν Ἀλβανίᾳ, μετὰ δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ 1333 ἀποδέχεται τὴν οἰκογενειακὴν προσωνομίαν Μπούα εἴτε ἐνεκὲν ἐπιγαμίας, εἴτε ἐνεκὰ κοινῆς τῶν δύο οἴκων καταγωγῆς⁴. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ

¹ Ἴδε Ἱστορικὸν Κομνηνοῦ μοναχοῦ καὶ Πρόκλου μοναχοῦ ἐν Ἑλληνομνήμονι Μουστοζύδου σ. 503. Ὁ δὲ βασιλεὺς Συμεῶν, μόνον φροντίζων τῆς Βλαχίας, τὴν Αἰτωλίαν ἄπασαν τοῖς Ἀλβανίταις παραχωρεῖ καὶ εἰς δύο ἢ ἐπαρχία πᾶσα τῆς Αἰτωλίας μερίζεται, καὶ δεσπότηται ἐκ τοῦ τῶν Ἀλβανικῶν γένους ἀναδεικνύονται δύο, ὧν ὁ μὲν τὸν Ἀχελῶν καὶ τὰ ἐπέκεινα σὺν τῷ Ἀγγελοκάστρῳ ἐκληρώσατο Γγῖνος Μπούας ὀνομαζόμενος, θάτερος δὲ τὴν Ἄρταν καὶ τοὺς Ῥωγούς ἐσφετερίσατο, Πέτρος καὶ οὗτος Λεώσας ὀνομαζόμενος, καὶ συντόμως εἰπεῖν ἡ Αἰτωλία πᾶσα ὑπὸ τὴν χεῖρα τῶν Ἀλβανῶν ἐγγέρονει.

² Ἐκδ. Βόννης σ. 210, 6 κ. ἐ.

³ Αὐτόθι σ. 211, 8.

⁴ Hopf ἐνθ' ἄν. Τόμ. 86, σ. 37. Ἴδε περὶ τοῦ οἴκου Μπούα-Σπάτα τὴν ἀρχὴν τοῦ ποιήματος τοῦ Τζάνε Κορωναίου περὶ τῶν ἀνδραγαθημάτων τοῦ Μερκουρίου Μπούα, ὅπερ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Σάθα ἐκ τοῦ χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ταυρίνου, καὶ τὴν εἰς τὸ ποίημα τοῦτο εἰσαγωγὴν τοῦ ἐκδότου. Σάθα Ἑλληνικὰ ἀνέκδοτα. Ἀθήνησι. 1867. Τόμ. Α' σ. λα' κ. ἐ.

ὄνομα τοῦ οἴκου τοῦ Μπούα εὐρίσκομεν ἑλληνιστὶ γεγραμμένον καὶ Μπούϊας ἢ Μπούϊος καὶ Βάϊας ¹. Ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ εὐρίσκομεν καλουμένους τοὺς εἰς τὸ γένος Μπούα ἀνήκοντας Μπούϊους καὶ Μπουγιαννίους ἢ Μπουγιάνους ².

Ὁ δὲ Πέτρος Λιώσας ἦτο φύλαρχος τῶν Μαζαρακίων καὶ Μαλακασαίων, τὸ δὲ γένος αὐτοῦ ἀναφέρεται ἤδη τῷ 1333 πρὸς τῷ τῶν Μπούα καὶ ἄλλων Ἀλβανῶν φυλάρχων ³. Καὶ τοῦ φυλάρχου δὲ τού-

¹ Καντακουζηνῶ ἐκδ. Βόννης Τόμ. Α' σ. 474, 10. Οἱ τὰ ὄρεινὰ τῆς Θεταλίας νεμόμενοι Ἀλβανοὶ ἀβασίλευτοι Μαλακάσιοι καὶ Μπούϊοι καὶ Μεσαρίται ἀπὸ τῶν φυλάρχων προσαγορευόμενοι. — Μπούϊας φέρεται ἐν τῷ ἐξ Ἰωαννίνων κώδικι τοῦ Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου, ἐξ οὗ ἐδημοσιεύθη τὸ Ἱστορικὸν αὐτῶν ἐν τῇ Ἀθηνᾷ, τῷ ἐν ἔτει 1831 ἐκδιδομένῳ ἐν Ναυπλίῳ περιοδικῷ συγγράμματι, ἴσως ὑπὸ τοῦ Γ. Αἰνιᾶνος. Ἴδε Ἀθηνᾶς σ. 67. Βάϊας δὲ ὀνομάζεται ἐν ἄλλῳ κώδικι τοῦ αὐτοῦ χρονικοῦ, ἐξ οὗ πρὸ τῆς ἐν Ναυπλίῳ ἐκδόσεως ἐξέδωκεν αὐτὸ ὁ Pouqueville (ἐν Voyage dans la Grèce Τόμ. Ε'). Ἴδε σ. 222. Τοῦτον δὲ τὸν τύπον παρέλαβεν, ἐπαναλαβὼν τὸ παρὰ τῷ Pouqueville κείμενον, καὶ ὁ Ἐμμανουὴλ Bekker ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Βυζαντιδος (Historia politica et patriarchica Constantinopoleos. Epirotica. Ἐν Βόννῃ. 1849). Ἴδε σ. 215, 11. Τὴν δ' ἐν Πετροπόλει ἐκδοσιν Δεστούνη ἐν τοῖς Epirotica αὐτοῦ δὲν ἔχω δυστυχῶς ὑπ' ὄψιν.

² Μπούϊοι λέγονται παρὰ τῷ Καντακουζηνῶ ἐκδ. Βόννης Τόμ. Α' σ. 474, 10 καὶ Πετρομπούϊοι οἱ ἀπὸ Πέτρου Μπούα ἐν ἐγγράφῳ Μωάμεθ τοῦ πορθητοῦ ἑλληνιστὶ γεγραμμένῳ, ὅπερ ἴδε παρὰ Hammer ἐν τῇ γαλλικῇ μεταφράσει τοῦ Hellert, Histoire de l'empire Ottoman Τόμ. Γ' σ. 378. Καὶ γράφεται μὲν ἐκεῖ τὸ ὄνομα κακῶς Περομποῦϊοι, κακῶς δὲ καὶ μετεφφράσθη γαλλιστὶ Peroboniens ἐν σ. 14 τοῦ αὐτοῦ τόμου, ἀλλ' ὁ Σάθας (Μνημεῖα ἑλληνικῆς ἱστορίας Τόμ. Α' σ. XXV) ὀρθῶς ἀποκατέστησε τὸ ὄνομα εἰς τὸ Πετροβούϊοι, ὅπερ ἔτι ὀρθότερον πρέπει νὰ γραφῇ Πετρομπούϊοι. Μπουγιανναῖοι δὲ καὶ Μπουγιάνοι καλοῦνται ὑπὸ τοῦ Τζάνε Κορωναίου (Σάθα Ἑλληνικὰ ἀνέκδοτα Τόμ. Α' σ. 6 καὶ 7).

³ Hopf ἐνθ' ἄν. Τόμ. 86, σ. 37. Ἴδε Πρόκλον καὶ Κομνηνὸν ἐν τῇ ἐκδόσει Μουστοζύδου (Ἑλληνομνήμονος σ. 517). Ἔτι δὲ καὶ ὁ Πέτρος Λιώσας κατ' αὐτοῦ ἐπιστρατεύει χρόνους τρεῖς, μετὰ τῶν Μαζαρακίων καὶ Μαλακασαίων τῆς γενεᾶς αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῇ ἐκδόσει Βόννης (κατὰ Pouqueville) σ. 220, 12 Μαζαρακίων. Κατὰ τὸν Hahn Albanesische Studien Τόμ. Α' σ. 341, σημ. 176 Μαζαράκι εἶνε ὄνομα χωρίου πιθανῶς ἀλβανικὸν, συχνὰ ἀπαντώμενον, οὗ ἡ σημασία διαλανθάνει ἡμᾶς. Τὸ δὲ ὄνομα Μαλακάσση φέρει μεγάλη βλαχικὴ κώμη ἐν τοῖς στενοῖς τῆς Πίνδου τοῖς ἄγουσιν ἀπὸ τῆς Ἠπείρου εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἡ νοτιὰ χώρα τοῦ νομοῦ Ἰωαννίνων.

του τὸ ὄνομα φέρεται γεγραμμένον ἑλληνιστί ὅτε μὲν Λιώσας, ὅτε δὲ Λεώσας¹. Ὅπωςδὴποτε δ' ἢ προφορά τοῦ ὀνόματος ἄλθανιστί ἦτο *Ajoscha*.

Ἡ πολύτροπος ἱστορία τῆς ἐν Αἰτωλίᾳ καὶ Ἡπείρῳ δεσποτείας τῶν δύο τούτων οἴκων δὲν εἶνε ἀντικείμενον τοῦ ἡμετέρου λόγου ἐνταῦθα². Τοῦθ' ὅπερ ἐνδιαφέρει ἡμῖν εἶνε ἢ μετὰ τοὺς μακροὺς ὑπὲρ ἐπεκτάσεως αὐτῶν ἐν Ἡπείρῳ μέχρις Ἰωαννίνων ἀγῶνας καὶ τὴν πάλην πρὸς τε τοὺς Σέρβους, τοὺς ἰθαγενεῖς Ἑλληνας καὶ τοὺς Τούρκους ἐπελθοῦσα κατάλυσις τῆς ἀρχῆς αὐτῶν. Ἀληθῶς ὁσημέραι ἐνισχυόμενος ὁ κόμισ Κεφαλληνίας, Ζακύνθου καὶ Λευκάδος Κάρολος ὁ Τόκκος ὁ ἐξ οἴκου καταγομένου ἀρχῆθεν ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ Βενουέντου ὁρμώμενος, στηριζόμενος εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀλθανῶν ἀντιπάθειαν τῶν ἰθαγενῶν Ἑλλήνων τοῦ ὑπ' αὐτῶν κατειλημμένου ἡπειρωτικοῦ δεσποτάτου, τῷ μὲν 1405 κατέλαβε τὴν Αἰτωλίαν καὶ Ἀκαρνανίαν, τῷ δὲ 1418 καὶ τὴν Ἡπειρον, φονεύσας ἐν μάχῃ τὸν ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Μπούα τῆς Ἄρτης καταγόμενον Μουρίκην (Μαυρίκιον) Σγοῦρον καὶ γενόμενος κύριος τῆς τε Ἄρτης καὶ τῶν Ἰωαννίνων, ὅτε καὶ προσέλαβε τὴν προσωρινὴν δεσπότην τῶν Ῥωμαίων.

Ὁ Hahn, ἐξἱστορῶν τὰς ὑπὸ τοὺς Ἀλθανοὺς περιπετείας τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου, παρατηρεῖ μετὰ τὴν ἐκθεσιν τῶν κατὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Τόκκου, ὅτι σήμερον δὲν εὐρί-

Καὶ ἐξηγήθη μὲν τὸ ὄνομα Μαλακάσση εἰς τὸν Hahn ὡς βλαχικόν, ἐκ τοῦ mala=πολὺ καὶ kasch=τυρὸς, ἀλλ' ὁ Hahn παρατηρεῖ ὀρθῶς, ὅτι τὸ ἐν τῷ ἡπειρωτικῷ χρονικῷ ἀναφερόμενον γένος τῶν Μαλακασαίων ἀνήκει εἰς τὴν ἄλθανικὴν φυλὴν, ἀφ' οὗ συναναφέρεται μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀλθανοῦ Λιώσα.

¹ Λιώσας μὲν ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἱστορικοῦ τοῦ Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου ἐν τῇ Ἀθηνᾶ σ. 67 καὶ 70 καὶ παρὰ Μουστοξύδη ('Ἑλληνομνημόνος σ. 504, 517 καὶ 518), Λεώσας δ' ἐν τῇ τοῦ Pouqueville ἔνθ' ἀν. σ. 222, 232 καὶ 234 καὶ Bekker (ἐκδ. Βόννης σ. 215,12, 220,14 καὶ 221,12).

² Ἴδε περὶ ταύτης ἰδίως Hopf ἐνθ' ἀν. Τόμ. 86, σ. 37 κ. ἐ. Hertzberg Geschichte Griechenlands seit dem Absterben des antiken Lebens. Τόμ. Β' σ. 341 κ. ἐ. 416 κ. ἐ.—Σάθα Εἰσαγωγὴν εἰς τὸν Α' τόμον τῶν Ἑλληνικῶν Ἀνεκδότων.—Ῥωμανοῦ Γρατιανὸς Ζώρζης. Ἐν Κερκύρᾳ. 1870 σ. 276 κ. ἐ.—Τοῦ αὐτοῦ Περὶ τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου. Ἐν Κερκύρᾳ. 1895. σ. 152 κ. ἐ.

σκονται πλέον Ἄλβανοὶ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἄρτης καὶ τῶν Ἰωαννίνων, καὶ ἐπιφέρει τάδε· «Ποῦ μετέβησαν λοιπόν; Οὐδεμίαν δυνάμεθα» εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο νὰ δώσωμεν ἀπάντησιν. Ἄλλ' ἀναλογιζόμενοι, ὅτι σήμερον οὐδ' ἐν Ἀγγελοκάστρῳ καὶ ταῖς λοιπαῖς αἰτωλικαῖς πόλεσι τοῦ μεσαιωνικοῦ δεσποτάτου ὑπάρχουσι πλέον Ἄλβανοὶ, καὶ ὅτι ἐνταῦθα δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ ποδεχθῶμεν τυχὸν ἐξελληνισμὸν αὐτῶν ἐναπομεινάντων ἐν τῇ χώρᾳ, νομίζομεν εἴπερ τι καὶ ἄλλο πιθανόν, ὅτι τοῦλάχιστον τὸ μέγιστον πλῆθος τῶν Ἄλβανῶν ἐκείνων, οὗς πρέπει νὰ φαντασθῶμεν κυρίως ὡς κτηνοτρόφους, ἐγκατέλιπον τὴν χώραν ἣν εἶχον ἐπιδράμει, καὶ, ἀκολουθοῦντες τὸ καθολικὸν ρεύμα τῆς ἀλβανικῆς μετοικεσίας, κατέβησαν κατωτέρω εἰς τὴν ἑλληνικὴν χερσόνησον, καὶ ὅτι ἡ κατάκτησις τῆς χώρας ὑπὸ τοῦ Καρόλου Τόκκου δυνατὸν πως νὰ ἔδωκε τὴν ὄθησιν πρὸς τὴν τοιαύτην μετανάστασιν».¹

Ὁ δὲ Fallmerayer, ἀποδεχόμενος τὴν γνώμην τοῦ Hahn, λέγει· «Περὶ τῶν γεγονότων καθ' ἑαυτὰ ἀναφέρουσι τὰ χρονικά τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι οἱ ἐπιδραμόντες Ἄλβανοὶ ἐξέλιπον τελείως ἕνεκα τῶν αὐστηρῶν μέτρων τοῦ νέου κυριάρχου καὶ ἠφρανίσθησαν ἐκ τοῦ δεσποτάτου ὡς διὰ μαγείας, οὐδὲν καταλιπόντες ἴχνος. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ νομίσωμεν, ὅτι πρόκειται περὶ ἐξολοθρεύσεως αὐτῶν ἢ ταχείας ἐξελληνίσεως. Ὁ Κάρολος Τόκκος ἐξεδιώξεν αὐτοὺς καθ' ὅλοκληρίαν ἐκ τῆς χώρας ὡς ἀσυμβιβάστους πρὸς τὴν εὐνομον τάξιν. Ἦτο δὲ τοῦτο τόσῳ μᾶλλον εὐχερέστερον, καθ' ὅσον ἅτε ὄντες κτηνοτρόφοι συληταὶ ἀπλῶς διεβίου ἐν τῇ χώρᾳ ὡς πάροικοι, οὐδ' εἶχον ἐγκαταστήσῃ που τῆς χώρας, καθ' ἃ πρότερον οἱ ἐπιδραμόντες Σλάβοι, ὡς γεωργοὶ καὶ μόνιμοι γαιοκτήμονες. Ἀλλὰ μόνον οἱ γεωργοὶ οἰκήτορες τῆς υπαίθρου χώρας, οὐχὶ δ' οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων ἀποτελοῦσι τὸ ἔθνος καὶ τὸν ἐθνογραφικὸν χαρακτῆρα χώρας τινός. Κατὰ δὲ ὁμοφώνους εἰδήσεις λέγεται, ὅτι σήμερον οὔτε ἐν Αἰτωλίᾳ καὶ Ἀκαρνανίᾳ οὔτ' ἐν Ἄρτῃ καὶ τῇ περιχώρῳ εὐρίσκονται Ἄλβανοὶ, οὐδὲ κατανοεῖται ἐν ταύταις ταῖς χώραις ἢ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἑλλάδι ἔτι τὴν σήμερον κρατοῦσα σκυπεταρικὴ γλῶσσα... Καὶ θετικὰς μὲν εἰδήσεις περὶ τῆς τύχης τῶν ἐκ τοῦ δεσποτάτου ἐξωσθέν-

¹ Hahn Albanesische Studien Τόμ. Α' σ. 322.

» των Ἀλβανῶν νομάδων οὐδαμοῦ εὐρίσκομεν ἀναγεγραμμένας. Ἄλλ'
 » ἢ μετὰ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν, τῶν κτηνῶν καὶ τῆς κινητῆς οὐσίας
 » ἐπάνοδος αὐτῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν πατρίδα δὲν εἶνε πιθανή, ὅταν ἀνα-
 » λογισθῶμεν τὴν ἤδη ἐξεγερθεῖσαν μεταναστευτικὴν τάσιν τοῦ ἔθνους.
 » Διὸ πιθανῶς ὁ συγγραφεὺς τῶν Ἀλβανικῶν μελετῶν (ὁ Hahn)
 » ἀντελήφθη ὀρθῶς τῶν πραγμάτων, ἀποδεχόμενος τὴν εἰς τὰ ἐνδο-
 » τερα τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὰ νοτιοανατολικά μεταίκτησιν τῶν ἐξω-
 » σθέντων στιφῶν τῶν Τόσκων»¹.

Τὰ ὑπὸ τοῦ Hahn καὶ Fallmerayer εἰκοτολογούμενα εἶνε πρά-
 γματι λίαν πιθανά, ἢ μᾶλλον ἢ ἀποδοχὴ αὐτῶν ἐπιβάλλεται ὑπ' αὐ-
 τῶν τῶν πραγμάτων. Μόνον δ' ἀντιπαρατηροῦμεν, ὅτι ἡ παρ' ἀμ-
 φοτέρων ἐκφερομένη γνώμη, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἦσαν πάντες νομάδες,
 ὅχι δὲ καὶ γεωργοί, δὲν εἶνε κατὰ πάντα ἀκριβής. Καὶ λέγει μὲν ὁ
 Χαλκοκονδύλης, ὅτι «εἰσὶ τὸ γένος τοῦτο νομάδες ἅπαντες, καὶ οὐ-
 δαμῆ σφίσι χρονίαν τὴν διατριβὴν ποιούμενοι»², ἀλλ' ἀντικειμένην
 ἔχομεν πλὴν τῆς λοιπῆς αὐτῶν ἱστορίας ἐν ταῖς λοιπαῖς ἑλληνικαῖς
 χώραις τὴν μαρτυρίαν τοῦ βενετικοῦ ἐγγράφου τοῦ 1402, ὅπερ ἀνε-
 λύσαμεν ἀνωτέρω, ἀποδεικνύοντος ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον, ὅτι οἱ Ἀλβα-
 νοὶ ἔποικοι ἐπέζητοῦντο ὡς ἐξαίρετοι γεωργοί. Καὶ τοῦτο δὲ ῥητέον,
 ὅτι ὁ Fallmerayer, ἰσχυριζόμενος, ὅτι τὴν ἐκ τῶν χωρῶν τοῦ δε-
 σποτάτου τῆς Ἠπείρου ἐξάλειψιν τῶν Ἀλβανῶν ἐπὶ τοῦ Τόσκου
 ἀναφέρουσι τὰ χρονικά, οὐδεμίαν φέρει ἀπόδειξιν τοῦ πράγματος,
 πλάττων καὶ ἐν τούτῳ τι ἴδιον ὡς πολλάκις συνειθίζει. Καὶ πράγματι
 οὐδεμία τοιαύτη μαρτυρία εἶνε γνωστή.

Ἄλλ' ἡ ἐξάλειψις αὕτη τῶν Ἀλβανῶν ἐκ τῶν εἰρημένων χωρῶν
 δὲν ἔχει ἀνάγκην μαρτυρίας, ὁμολογουμένη ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμά-
 των, καὶ εἶνε ἐξαιρέτως πιθανόν, ὅτι μετὰ τὴν κατάληψιν τοῦ δεσπο-
 τάτου ὑπὸ τοῦ Τόσκου, ἂν μὴ ἐξεδιώχθησαν ὑπ' αὐτοῦ, ἔφυγον αὐτοὶ,
 τρεπόμενοι πρὸς τὰς νοτιωτέρας ἑλληνικὰς χώρας, ὡς ὀρθῶς εἶκασαν
 ὁ τε Hahn καὶ ὁ Fallmerayer καὶ ἀκολουθοῦντες τὴν πορείαν τῶν
 προδραμόντων αὐτῶν ὁμοφύλων.

¹ Fallmerayer Das albanesische Element in Griechenland ἐν ταῖς Abhandlungen der K. bayer. Akademie des Wissenschaften. III Classe. Τόμ. Η' μέρ. γ' σ. 50-51.

² Ἐκδ. Βόννης σ. 407, 10.

Ἄλλ' εἰς τίνας ὠρισμένως τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν μετέβησαν οἱ ἐξ Ἠπείρου καὶ Αἰτωλίας μεταναστεύσαντες μετὰ τὸ 1418 Ἄλβανοί; Μέρους αὐτῶν μετενάστευσεν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Τοῦτο ἠδυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν φυσικώτατον, ἀφ' οὗ ἤδη εἶχον τύχει μεγάλης προστασίας καὶ φιλοφροσύνης ὑπὸ τῶν τέως δεσποτῶν τοῦ Μωρέως, καὶ ἂν δὲν ἐμαρτυρεῖτο. Ἀλλὰ τὸν νέον ἐκεῖνον ἀποικισμὸν τῶν Ἄλβανῶν εἰς Πελοπόννησον μετὰ τὸν ἐπὶ Μανουὴλ Καντακουζηνοῦ καὶ Θεοδώρου Παλαιολόγου Α' ἀποδεικνύει ἡ μεγάλη ἐν τῇ χερσονήσῳ ἐπαύξεισις καὶ ἐπίρρωσις τοῦ ἄλβανικοῦ στοιχείου, ὅπερ καὶ ἐπανάστασιν τῷ 1453 ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων δεσποτῶν ἠδυνήθη ἕνεκα τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἀποκτηθείσης ἰσχύος νὰ ἐπιχειρήσῃ. Καὶ ὠρισμένας δὲ μαρτυρίας ἔχομεν περὶ νέων ἐποικήσεων ἐπιφανῶν ἄλβανικῶν γενῶν ἐν Πελοποννήσῳ. Τοιαύτη εἶνε ἡ τοῦ ποιητοῦ Τζάνε Κορωναίου περὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ἐπὶ Θεοδώρου Παλαιολόγου Β' ἐγκαταστάσεως δύο ἀνεψιῶν τοῦ Μαυρικίου Μπούα, οἵτινες πιθανῶς ἦσαν υἱοὶ τοῦ Παύλου Μπούα Σπάτα, ἄρχοντος μέχρι τοῦ 1407 ἐν Ναυπάκτῳ, ἣν πόλιν κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος παρεχώρησεν εἰς τοὺς Βενετούς. Περὶ τούτων μαρτυρεῖ ὁ Κορωναῖος τάδε:

Κ' ὁ Κάρλος (Τόκκος) τ' Ἀγγελόκαστρον ἀφέντευσε κ' ἐμπῆκεν
κ' ὅπου ποτὲ δὲν τῶριζε δικόν του τὸ ἐπῆκεν.

Καὶ δύο ἀνεψίδια Μπούα τοῦ κῦρ Μουρίκη
ἐκρύβησαν κ' ἐφύγασιν, γυρεύει δὲν τὰ βρίσκει,
καὶ ἤγγιζέ των ἐκείνων νᾶχουν τὴν αὐθεντείαν,
γιὰ τοῦτο τὰ ἐγύρευε μὲ τὴν μεγάλην βίαν.

Κ' αὐτὰ 'ς τὴν Πόλιν ἔδραμαν, 'ς τὸν μέγα βασιλέα,
διὰ νᾶχουσι τὸ σκέπος του, νὰ μὴν φοβοῦνται πλέα.

Καὶ εἶδέ τους ὁ βασιλεὺς μὲ τὴν εὐγνωμοσύνην,
κ' αὐτὸς καλὰ τοὺς δέχθηκε μὲ πᾶσα καλοσύνην.

Καὶ χῶραις τῶν ἐχάρισε, καστέλλια καὶ χωρία,
γιὰ νᾶχουν πάλ' εὐημεριὰν, νᾶχουν παρηγορία.

Κ' εἰς τὸν Μοριὰν τοὺς ἔστειλε, ὡς διὰ ν' ἀφεντεύουν
καὶ χάρισέ των κ' ἄλογα ὡς νὰ καθαλικεύουν.

Μέγαν μεσάζον ἔκαμε 'ς ἐκείνη τὴν ἡμέραν
τὸν ἕναν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δυὸ κ' ὠριζε τὸν Μορέαν¹.

¹ Σάθα Ἑλληνικὰ ἀνέκδοτα Τόμ. Α' σ. 6. Ἴδε περὶ τῆς περαιτέρας εὐδοκιμήσεως τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν Μπούα, οἵτινες ὠνομάζοντο Ἰωάννης καὶ Ἀλέξιος, καὶ τῶν ἐκγόνων αὐτῶν τὴν συνέχειαν τοῦ ποιήματος τοῦ Κορωναίου,

Καὶ τοιαύτη μὲν ἦ εἰς τὴν Πελοπόννησον νέα ἐξ Ἑπείρου καὶ Αἰτωλίας ἐποίκησις τῶν Ἀλβανῶν, ἣν πλὴν τῶν ἄλλων μαρτυροῦσι καὶ πολλαὶ πελοποννησιακαὶ τοπωνυμίαι, περὶ ὧν ἄλλοτε διὰ μακροτέρων¹.

Ἀλλὰ πλὴν τῆς Πελοποννήσου τὸ ρεῦμα τῆς μεταναστάσεως μετὰ τὸ 1418 ἐτράπη καὶ ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν. Καὶ οὐδεμίαν μὲν ἔχομεν περὶ τούτου ῥητὴν μαρτυρίαν, ἀλλ' εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν, οὐδαμῶς σχεδὸν ἀπέχουσαν βεβαιότητος, ἄγουσιν ἡμᾶς αἱ Ἀλβανικαὶ τοπωνυμίαι τῆς Ἀττικῆς, ὧν τινες μὲν συνδέονται ἀναποσπᾶστως πρὸς τὰ ὀνόματα ἐπιφανῶν κυριάρχων τοῦ δεσποτάτου ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Καρόλου Τόκου καταλυθέντων, ἄλλαι δὲ πιθανώτατα πρέπει νὰ συσχετισθῶσι μετὰ τῆς τότε τὸ πρῶτον ἐπελθούσης ἀθρόας εἰς τὴν Ἀττικὴν μετοικήσεως τῶν ἐκ τῶν χωρῶν τοῦ δεσποτάτου ἐξωσθέντων ἢ ἐθελουσίως φυγόντων Ἀλβανῶν.

Τίνες ἦσαν κατὰ τὰνωτέρω εἰρημένα οἱ ἰσχυρότατοι οἴκοι τῶν ἐν τῷ δεσποτάτῳ κρατούντων Ἀλβανῶν; Ὁ οἶκος τοῦ Λιώσα καὶ ὁ τῶν Σπάτα, μεθ' ὧν συνεδέετο ὁ οἶκος Μπούα. Ἀλλὰ τὰ ὀνόματα τῶν οἰκῶν τούτων εὐρίσκομεν ὡς τοπικὰ ἐν Ἀττικῇ, καὶ δὴ τὰ μὲν δύο πρῶτα ἀναμφιρῆστως, τὸ δὲ τρίτον μετὰ μεγάλης πιθανότητος. Τίς δὲν γινώσκει τὰ πλησιέστατα τῶν Ἀθηνῶν κείμενα *Λιώσα* καὶ τὰ ὁμώνυμα χωρία τοῦ δήμου Μαραθῶνος καὶ τοῦ δήμου Ἀχαρνῶν; Τὸ ὄνομα τοῦτο, κακῶς γραφόμενον συνήθως Λιόσια, ἀνθίσταται εἰς πᾶσαν ἐτυμολογίαν ἀπὸ ρίζης ἑλληνικῆς καὶ πᾶσαν ἐρμηνείαν ἀπὸ ἄλλης ξένης γλώσσης, ἀλλὰ κατανοεῖται ἀμέσως ἅμα ἀποδοθῆ εἰς αὐτὸ ἡ ὀρθὴ κατὰ γενικὴν γραφὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀλβανοῦ φυλάρχου

τὸν *Hopf* ἐνθ' ἄν. Τόμ. 86, σ. 106, 130 κ. ἐ. καὶ τὸν *Hertzberg* ἐνθ' ἄν. Τόμ. Β' σ. 557 κ. ἐ. 585, 588 κ. ἐ.

¹ Τὴν ἐν Πελοποννήσῳ ὑπαρξίν πολλῶν Ἀλβανικῶν τοπωνυμιῶν ἐξ οἰκογενειακῶν ὀνομάτων ἐπραγματεύθη ἤδη ὁ Σάθας (Μνημεῖα ἑλληνικῆς ἱστορίας Τόμ. Α' σ. XVIII καὶ XXI καὶ Δ' σ. XLV κ. ἐ.), τὴν δ' ἐν τῇ αὐτῇ χειρσονήσῳ ταῦτωνυμίαν τόπων μετὰ τῶν ἐν Ἑπείρῳ παρετήρησαν ἤδη ὁ Δημ. Καμπούρογλους (Ἡ κάθοδος τῶν Ῥουμελιωτῶν ἐν τῇ Ἑβδομάδι. 1887, ἀρ. 38 καὶ Αἰ ἐπιδρομαί, αὐτόθι, ἀρ. 40) καὶ ὁ Π. Κ(ανελλίδης) ἐν τῷ ἄρθρῳ Αἰ σλαβικαὶ ἐποικίσεις (αὐτόθι, ἀρ. 39). Ὁ δὲ Καμπούρογλους ὑπεδέηλωσε καὶ τὴν μετὰ τινῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων ὁμωνυμίαν ἡπειρωτικῶν τόπων.

τοῦ κυριάρχου ἐν ταῖς περὶ τὸ Ἀγγελόκαστρον χώραις, οἷον μετέγραψεν αὐτὸ οἱ Ἑλληνας χρονογράφοι τῶν μέσων αἰώνων. Ἐπ' ἴσης δὲ γνωστὰ εἶνε τὰ δύο χωρία Σπάτα, τὸ τοῦ δήμου Κρωπίας, ὅπερ κατέστη περιώνυμον ἐν τῇ ἀρχαιολογίᾳ διὰ τὴν ἐν αὐτῷ εὑρεσιν τῶν προϊστορικῶν τάφων, καὶ τὸ τοῦ Μαραθῶνος τὸ κατ' ἐξαίρεσιν λεγόμενον καὶ Σπατατζικὸν ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν κατοίκων. Ὅτι τὰ χωρία Σπάτα φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ οἴκου τῶν Σπαταίων τοῦ ἄρξαντος ἐν Ἀρτῇ εἶνε ἀνεπίδεκτον πάσης ἀμφιβολίας, διότι τοῦ ὀνόματος προτάσσεται τὸ ἄρθρον ἐν τῇ γενικῇ· οἱ ἀγρόται τῆς Ἀττικῆς ὀνομάζουσι τοῦλάχιστον τὸ τοῦ δήμου Κρωπίας χωρίον ὄχι τὸ Σπάτα, ἀλλὰ τοῦ Σπάτα, ὡς εἶδόμεν ἀνωτέρω, ὅτι δὲν λέγεται ὁ Βρανᾶς, ἀλλὰ τοῦ Βρανᾶ. Τὸ αὐτὸ δὲ θὰ ἔλεγον ἄνευ δισταγμοῦ καὶ περὶ τοῦ χωρίου Μπουγιάτι τοῦ δήμου Μαραθῶνος, ἂν ἠδυνάμην νὰ δώσω βεβαίαν γλωσσολογικὴν ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο δύναται νὰ προῆλθε πράγματι ἐκ γενικῆς τοῦ ὀνόματος Μπούα ὑπὸ τὸν τύπον Μπούγια τὸν μαρτυρούμενον ὑπὸ τῶν πληθυντικῶν Μπουγιανναῖοι καὶ Μπουγιάνοι, οὗς ἀνέγραψα ἀνωτέρω ὡς ἀπαντῶντας ἐν τῷ στιχοιουργήματι τοῦ Τζάνε Κορωναίου. Ἄλλ' ἀγνοῶν δυστυχῶς τὴν ἀλβανικὴν δὲν δύναμι νὰ βεβαιώσω τὸ πρᾶγμα, στηριζόμενος ἐπὶ μόνων τῶν εἰδήσεων ἅς ἐζήτησα παρὰ χωρικῶν ἀλβανοφώνων μὲν, ἀλλὰ μὴ γλωσσολόγων βεβαίως. Τοῦτο δὲ μόνον παρατηρῶ, ὅτι ἡ κατάληξις τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ *ιτ* προστιθεμένη εἰς τὸ ὄνομα Μπούγια δὲν ἠθέλην ἀγάγει ἡμᾶς μακρὰν τῆς λέξεως Μπουγιάτι¹. Ἀλλὰ παρὰ πάντα ταῦτα ὁμολογῶ, ὅτι ἀσφαλέστερον εἶνε νὰ ἐξετάσωσι τὸ πρᾶγμα ἀκριθέστερον οἱ Ἀλβανολόγοι. Ὅπωςδὴποτε ὅμως τὸ ὄνομα Μπουγιάτι, καὶ ἂν μὴ εἶνε γενικὴ τοῦ ὀνόματος Μπούγια (Μπούα), δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ συνδέηται ὅπωςδὴποτε πρὸς τὸν συγγενῆ τῶν Σπαταίων οἶκον τῶν Μπουαίων ἢ Μπουίωων κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Καντακουζηνοῦ παραδιδόμενον τύπον. Οὐδέ μοι φαίνεται πιθανόν, ὅτι δύναται νὰ νομισθῇ τὸ χωρίον ἔχον τινὰ σχέσιν πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ πλου-

¹ Οἱ γνωστὰι τῆς ἀλβανικῆς με βεβαιούσιν, ὅτι ἄριστα δύναται νὰ ῥηθῇ Μπούγιτ ἢ Μπούγιατ, ἀλβανόφωνος δ' ἱερεὺς ἐκ τοῦ δήμου Αὐλίδος ἐπέμεινεν ἐν μέσῳ πολλῶν ὁμογλώσσων, οὗς ἠρώτησα, ὅτι ἡ ἐλληνικὴ γενικὴ τοῦ Μπούγια πρέπει νὰ ῥηθῇ ἀλβανιστὶ Μπουγιάτ.

σίου, ἣν οἰδοῦσιν οἱ Γκέγκιδες εἰς τὴν λέξιν *μπουγάτι ἢ μπουγάτ*¹.

Οὕτω τὰ ὀνόματα τῶν δύο μεγίστων ἀλβανικῶν οἰκῶν τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου, τῶν Λιωσαίων καὶ τῶν Σπαταίων μετὰ τῶν πρὸς αὐτοὺς συνδεομένων Μπουαίων, εὐρίσκωμεν ὡς τοπωνυμίας ἐν Ἀττικῇ. Δὲν εἶνε τοῦτο σαφεστάτη ἐνδειξις περὶ τοῦ χρόνου τῆς εἰς Ἀττικὴν ἀλβανικῆς ἐποικήσεως μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Τόγκου κατάλυσιν τῆς ἐν Ἡπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ ἰσχύος τῶν Ἀλβανῶν; Ἐκαστος ἐννοεῖ, ὅτι ἄνδρες ἰσχυροὶ, ἀνήκοντες εἰς τὰ μεγάλα ἐκεῖνα γένη καὶ μεταναστεύοντες μετὰ τῶν περὶ ἑαυτοὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἔτυχον προθύμου ἢ κατηναγκασμένης δεξιώσεως ὑπὸ Ἀντωνίου τοῦ Ἀτζαγιώλη, καὶ ἔλαβον παρ' αὐτοῦ ὡς τιμάρια γαίας, ἐν αἷς ἐγκατώκησαν. Εἰς δὲ τὰ κτήματ' αὐτῶν ἐκεῖνα, ἅτινα ἔγειναν ἢ ἀφετηρία νέων συνοικισμῶν, ἐδόθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων οἰκητόρων τῆς χώρας τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα τῶν γαιοκτημόνων κατὰ γενικὴν. Ὡς εἰκὸς δ' αἱ κτήσεις τοῦ Σπάτα, τοῦ Μπούα, τοῦ Λιώσα ἐξηκολούθησαν διασώζουσαι διὰ τῶν αἰώνων τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ ὅτε κατὰ μικρὸν μετεβλήθησαν εἰς χωρία. Ὅτι δ' εὐλογον ἦτο νὰ μεταδοθῶσιν εἰς τὰς κτήσεις τὰ ὀνόματα ἐπιφανῶν φυλάρχων, εἰς οὓς ἐδόθησαν γαῖαι πρὸς καλλιέργειαν κατὰ τὸ βυζαντιακὸν σύστημα τῶν προνοιῶν, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ λέξις *φάρα*, ἣν ἐκ τῆς ἰταλικῆς παρέλαβον οἱ Ἀλβανοὶ, σημαίνει παρ' αὐτοῖς τὴν τε γαιοκτησίαν καὶ τὴν γενεάν². Ἀλλὰ καὶ δι' ἐγγράφων μαρτυρεῖται ἡ εἰς Ἀλβανούς διανομὴ τῶν γαιῶν, τοῦλάχιστον ἐν Πελοποννήσῳ ὑπὸ τῶν Βενετῶν, κατὰ γένη, ἔχοντα ἰδίως ἕκαστον *κατούνας*³, ὧν ἐκάστη ὠνομάζετο ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου τῶν περὶ αὐτὸν, ὅστις ἐθεωρεῖτο οἰονεὶ ἀρχηγὸς τῆς ὅλης πατρίδος, διὸ καὶ οἱ Βενετοὶ, παρέχοντες γαίας ἢ τὰ πρὸς ζωάρκειαν εἰς ἓνα ἕκαστον αὐ-

¹ Ἴδε τὴν λέξιν ἐρμηνευομένην ὑπὸ μὲν τοῦ *Hahn* (*Albanesische Studien* Τόμ. Γ' σ. 15 ἐν λ.) διὰ τοῦ *reich*, διὰ τοῦ *dives* δὲ ὑπὸ τοῦ *Miklosich* (*Albanische Forschungen* ἐν ταῖς *Denkschriften der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-Historische Classe.* Ἐν Βιέννῃ. Τόμ. 19 (1870) σ. 352 ἐν λ.).

² *Miklosich* *Albanische Forschungen* ἐνθ' ἄν. Τόμ. 20 (1871) σ. 25.

³ *Κατούνα* σημαίνει σκηνὴν ἢ στρατόπεδον (*Du Cange Glossarium... Graecitatis* Τόμ. Α' σ. 623), ἀλλὰ καὶ οἶκον (*Sp. Lambros Collection de romans Grecs.* Paris. 1880. σ. 345).

τῶν, ἐθεώρουν τὴν ὄψεσιν ἀναφερομένην εἰς ἅπαντας τοὺς περὶ αὐτὸν¹.

Εἰς δὲ τὰ ὀνόματα τῶν οἰκῶν Λιώσα, Σπάτα καὶ Μπούα πρέπει νὰ προστεθῶσι δύο τῶν προφανῶς ἀλβανικῶν τοπωνυμιῶν τῆς Ἀττικῆς δεικνύουσαι ὀρητὴν σχέσιν πρὸς τὰ γένη, ὧν φύλαρχος ἦτο ὁ ἕτερος τῶν Ἀλβανῶν κυριάρχων ἐν τῷ δεσποτάτῳ τῆς Ἠπείρου, ὁ Λιώσας, ὃν εἶδομεν προϊστάμενον τῶν ἐκ τῆς βορείας Ἀλβανίας Μαζαρακαίων καὶ Μαλακασίων. Μαζαράκ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ ἐθνικὸν τοῦ τοπικοῦ ἐν Ἀλβανίᾳ ὀνόματος Μάξι, ὡς Σπαταράκ λέγουσιν οἱ βόρειοι Ἀλβανοὶ τοὺς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καλουμένους Σπαταίους, τοὺς ἐκ τοῦ οἴκου ἢ καὶ χωρίου Σπάτα καταγομένους. Ἰπάρχει δὲ πράγματι ἐν τῇ βορείᾳ Ἀλβανίᾳ μεταξὺ Ἐλθασσανίου καὶ Δυρραχίου περιοχῆ δέκα μέχρι δεκαπέντε χωριδίων, καλουμένη Σπαταράκ. Λέγουσι δὲ μᾶξι οἱ μὲν Γκέγκιδες τὸν πῶλον, οἱ δ' ἐν Ἑλλάδι Ἀλβανοὶ τὴν μέσην. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ χωρίου Μάξι, ἐξ οὗ προῆλθεν ἡ ὀνομασία τοῦ γένους τῶν ὑπὸ τὸν Λιώσαν τασσομένων Μαζαρακαίων, ἀπαντῶμενον ἐν τῷ δήμῳ Μαραθῶνος, δεικνύει, ὅτι τοὺς ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Λιώσα ἐποικήσαντας εἰς τὴν Ἀττικὴν συνηκολούθησε καὶ φάρα τις Μαζαρακαίων, ἥτις ἔδωκεν εἰς ἐν τῶν χωρίων τοῦ δήμου Μαραθῶνος τὸ ὄνομα τοῦ πατρίου ἐν Ἀλβανίᾳ χωρίου². Τοῦ δὲ γένους Μαλακασίων, οὓς ἐνθυμίζουσι ἢ ἄνω καὶ κάτω Μαλακάστρα τῆς περιοχῆς τοῦ ἀλβανικοῦ Μπερατίου, τὸ Μαλακάσι παρὰ τὸ Μέτζοβον ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἡ ὁμώνυμος κώμη δήμου τοῦ νομοῦ Τρικκάλων, ἀφίδρυμα ἐν Ἀττικῇ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ Μαλακάσα τοῦ δήμου Ὠρωπίων, σώζουσα τὸν αὐτὸν τύπον τοῦ ὀνόματος, ὃν ἔχει καὶ τὸ ἐν τῇ βορείᾳ Ἀλβανίᾳ μεταξὺ Ἐλθασσανίου καὶ Τυράννων χωρίον.

Ἀλλὰ πλὴν τῶν μεγάλων ἐκείνων οἰκῶν ἐγκατεστάθησαν πιθανῶς ἐν Ἀττικῇ μετ' αὐτῶν καὶ ἄλλοι ἦττον ἐπιφανεῖς, οὓς δὲν γνωρίζομεν μὲν οὐδὲ δυνάμεθα νὰ αναγνωρίσωμεν ἐξ ὀνομάτων τοπικῶν, ἀλλὰ περὶ ὧν ἴσως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ὑπάρχουσι ἐνδείξεις τινές. Ἔχομεν δὴλα καὶ ἐν Ἀττικῇ ὀνόματά τινα προφανῶς ἀλβανικὰ ἐν γενικῇ ἐκ-

¹ Σάθα Μνημεῖα ἑλληνικῆς ἱστορίας. Τόμ. Α' σ. 151, ἀρ. 90 καὶ σ. 241, στ. 4-6. Ἴδε καὶ τὴν εἰς τὸν τόμον ἐκεῖνον εἰσαγωγὴν σ. XXIV-XXV.

² Τὰς εἰδήσεις ταύτας μοὶ ἔδωκε πρὸ διετίας φοιτητῆς τῆς ἰατρικῆς ἐκ τῆς βορείας Ἀλβανίας.

φερόμενα ὡς τοπικά, ἄτινα, οὐδεμίαν ἄλλην ἔννοιαν γνωστὴν ἔχοντα, φαίνοντα ὄντα ὀνόματα οἰκογενειακά. Τοιοῦτον εἶνε τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου *Μιλῆσι* τοῦ δήμου Ὀρωπίων, ὅπερ ἐνθυμίζει ἡμῖν τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα τῆς Ἑρμιονίδος Μίλισης, καὶ τὸ *Σάλεσι*, ὅπερ ἀπαντᾶται οὐ μόνον ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ Ὀρωπίων, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἠπειρωτικῇ Χαονίᾳ ὡς ὄνομα ποταμοῦ, τοῦ ἀρχαίου Εἰάνθου πιθανῶς ¹, εἰς ὃν μετεδόθη, καθ' ἃ φαίνεται, τὸ ὄνομα ἐξ ὁμωνύμου χωρίου ἀλθωνικοῦ ². Κυριώτατα δὲ μνημονευτέον ἐνταῦθα τοῦ ὀνόματος *Λιόπεσι*, ὅπερ φέρει μὲν τὸ γνωστὸν χωρίον τοῦ δήμου Κρωπίας, ἀλλὰ καὶ χωρίον τοῦ δήμου Σικυῶνος καὶ χωρία τῆς Ἠπείρου ³. Καὶ ἠδύνατο μὲν νὰ ὑποτεθῆ, ὅτι ἔχομεν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ τὴν γενικὴν *Λιόπεσε* τῆς λέξεως *Λιόπα*, σημαίνουσης τὴν δάμαλιν, ἀλλ' ἐπειδὴ τοιαύτη γενικὴ, ἔχουσα τὸ ε κλειστὸν, μόλις ἀκουόμενον καὶ μᾶλλον παρεμφερὲς πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ι, ἠδύνατο νὰ σχηματισθῆ ὡς καὶ τὰ μέσῳ ἀνωτέρω μνημονευθέντα εἰς σι ὀνόματα ὡς ἐξ ὀνόματος φυλάρχου τινὸς *Λιόπα*, εἰ καὶ τοιοῦτον οὐδένα γινώσκω μαρτυρούμενον ῥητῶς, εὐρίσκω τοιοῦτον ἔτυμον πολὺ πιθανώτερον ἢ τὴν δυσερμηνευτὸν ὀνομασίαν χωρίων ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς ἀγελάδος. Βουστάσιον δὲ δὲν θὰ ἠδύνατο, ὡς ὑπέθεσάν τινες, νὰ σημάνη ἢ ἀπλῆ γενικὴ τῆς λέξεως *λιόπα*. Κατὰ ταῦτα δὲ *Λιόπεσι* θὰ ἐσήμαινεν ὅτι ἑλληνιστὶ τὸ κατὰ γενικὴν κτητικὴν ὄνομα τοῦ χωρίου τῆς Τροιζηνίας *Δαμαλαῖ*.

Εἰς τὰς ἀλθωνικάς δὲ τέλος οἰκογενειακὰς τοπωνυμίας τῆς Ἀττικῆς ὁσον νὰ προστεθῆ καὶ ἡ ὀνομασία τοῦ *Τατόνη*, ὅπερ ἐπ' ἴσης μετεγράφη κακῶς εἰς *Τατόιον*, ἴσως δὲ καὶ τὸ *Κοροπῆ*, ὅπερ οὐδεμίαν βεβαίως ἔχει κατ' ὄνομα σχέσιν πρὸς τὴν ἀρχαίαν Κρωπίαν. Καὶ τὸν μὲν οἶκον τῶν *Τατόνη* γινώσκομεν ἐξ ἐγγράφου τοῦ ἀρχείου τῆς ἐνταῦθα Ἱστορικῆς καὶ ἔθνολογικῆς ἐταιρίας ὑπ' ἀριθ. 1833, δι' οὗ ὁ Γεώργης Ἀρτίκης *Τατόνης* πωλεῖ τῷ 1552 κτῆμά τι αὐτοῦ. Ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ἀναφέρονται ὡς ὄμοροι κτηματῆαι ὁ *Ῥινατζούντας* (;) *Τατόνης*, ὁ *Πέτρος Τατόνης*, ὁ *Λάζαρος Τατόνης* καὶ ὁ

¹ Ἀραβαντινοῦ Χρονογραφία τῆς Ἠπείρου. Τόμ. Β' σ. 127.

² Ἐπιθι τὰ ὀνόματα τῶν πελοποννησιακῶν χωρίων *Μάνεσι*, *Τόσκεσι*, *Ῥένεσι*, *Μπέλεσι*.

³ *Pouqueville Voyage dans la Grèce* Τόμ. Α' σ. 232, 278, 367, 450.

Μουρίκης Τατόης¹. Καὶ ὁποῖον μὲν βαπτιστικὸν ὄνομα εἶνε τὸ 'Ρινατζούντας ἀγνοῶ, τῶν δὲ λοιπῶν βαπτιστικῶν ὀνομάτων τοῦ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀλβανικοῦ οἴκου τῶν Τατόη ἄξιον ἰδίας μνείας εἶνε τὸ Μουρίκης, ὅπερ ἐνθυμίζει ἡμᾶς καὶ ἄκοντας τὸν τελευταῖον ἐκ τοῦ γένους τῶν Σπαταίων κύριον τῆς Ἄρτης Μουρίκην Σγοῦρον. Τὸ δὲ ὄνομα Κοροπῆ ἐδόθη μὲν τὸ πρῶτον κατὰ νεωτάτους χρόνους εἰς τὸ χωρίον, ὅπερ πρότερον ὀνομαζέτο Κουρσαλας², ἀλλὰ βεβαίως δὲν ἐπλάσθη τότε τὸ πρῶτον, ἀλλ' εἶνε παλαιὸν, παραληφθὲν ἄλλοθεν ποθεν· ἴσως δὲ δυνάμεθα νὰ συσχετίσωμεν αὐτὸ πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ ἀλβανικοῦ οἴκου Κρόπα. Εἰς Παῦλον τὸν Κρόπαν παρεχώρησε Κάρλος ὁ Ἀνδηγαυὸς διάφορα κτήματα ἐκτὸς τῆς Ἀλβανίας, ἀπέβη δὲ γενάρχης ἰσχυροῦ δυναστικοῦ οἴκου, οὗ οἱ μὲν κληρονόμοι ἔκουν περὶ τὴν Ἀχρίδα καὶ τὴν Δίβρην, οἱ δὲ τελευταῖοι ἀπόγονοι μετενάστευσαν τῷ 1467 εἰς τὴν Ἰταλίαν³.

Εἰς τάλβανικὰ ταῦτα οἰκογενειακὰ ὀνόματα δὲν προσθέτω τὸ τοῦ Βρανᾶ, ὅπερ ῥητῶς ἀνέγραψα ἀνωτέρω εἰς τὰς βυζαντιακὰς τοπωνυμίας. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι εὐρίσκωμεν καὶ παρ' Ἀλβανοῖς τὸ ὄνομα Βρανᾶς⁴, καὶ ὅτι βράνες σημαίνει τὸν κατηφῆ καὶ συνωφρυσμένον παρ' Ἀλβανοῖς⁵, ἐν δὲ τοῖς περὶ τὴν Πρεμετὴν χωρίοις τὸν φονέα⁶, ἀλλ' οὐδένα ἔχομεν λόγον νὰ θεωρήσωμεν τὸ ἀπτικὸν χωρίον λαθὼν τὴν ὀνομασίαν ἐξ Ἀλβανοῦ τινος Βρανᾶ, ἀφ' οὗ ἔχομεν ὁμώνυμον ἐπιφανῆ καὶ πολὺκλαδὸν βυζαντιακὸν οἶκον. Ἄλλο δὲ τὸ ζήτημα ἂν πρὸς ἐξήγησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ οἴκου ἐκείνου δυνάμεθα καὶ πρέπει νὰ προσφύγωμεν εἰς τὴν ἀλβανικὴν.

¹ Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Δημ. Καμπούρογλου ἐν Μνημείοις τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Α' σ. 179.

² Πολυκράτους Ἡ Κορωπὴ ἢ τὸ Κορωπίον, ἐν Παρνασσῷ. Τόμ. ΙΒ' (1888), σ. 212.

³ Hopf ἐνθ' ἄν. Τόμ. 85, σ. 300.

⁴ Hahn Albanesische Studien. Τόμ. Α' σ. 309.—Musachi Historia della casa Musachia ἐν ταῖς τοῦ Hopf Chroniques Gréco-Romanes σ. 301.—Σάθα Μνημεῖα Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Τόμ. Α' σ. XVIII.

⁵ Hahn ἐνθ' ἄν. Τόμ. Γ' σ. 40 ἐν λ.

⁶ Κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ προμνημονευθέντος ἐκ τῆς βορείας Ἀλβανίας φοιτητοῦ τῆς ἰατρικῆς.

Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι τοπωνυμῖαι ἐν Ἀττικῇ ἀναμφηρίστως μὲν ἄλβανικαί, ἀλλὰ μὴ οἰκογενειακαί, οἷον κατὰ τὸ Χαλάντρι ἢ Γκράβα, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει τὸν κρημνὸν¹, ἢ Λοῦτσα κατὰ τὸ Κοροπῆ, ἧτοι βόρβορος ἢ λίμνη², τὸ Λόχα ἐν τῷ ἐλκιῶνι Ἀθηνῶν, ἧτις λέξις σημαίνει τὴν βροχὴν καὶ τὸν ὑγρὸν τόπον³, καὶ τὸ Γιαχουντιῆ ἐν τῷ ἐλαιῶνι⁴.

Ἄλλαι δὲ τοπωνυμῖαι δηλοῦνται ὡς ἄλβανικαὶ ὑπὸ τῶν καταλήξεων ἰσα ἢ ἔσα, αἵτινες ἐν τισὶ τοπικοῖς ὀνόμασι προστεθεῖσαι εἰς ῥίζας ἑλληνικὰς δεικνύουσιν οὐχ ἦττον τὴν ἐπίδρασιν τῶν Ἀλβανῶν ἐποίκων. Τοιαῦτα δ' ὀνόματα εἶνε τὸ Θράσιζα ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ χωρίου Βαρνάβα τοῦ δήμου Μαραθῶνος, ὅπερ σημαίνει πιθανῶς ὅτι καὶ τὸ Ντράσιζα κατὰ τὸ Σάλεσι, ἧτοι τόπον πετρώδη, σάραν, ὡς λέγει ὁ ἑλληνικὸς λαὸς⁵, Πύριζα, Κόπριζα πλησίον τοῦ Καρηττοῦ κατὰ τὸ Πεντελικόν, Δρῆζα ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Φυλῆς, Κάντζα⁶ πλησίον τοῦ Γέρακα, Ξυλοκέριζα τοῦ δήμου Μαραθῶνος, Καλογορέζα οὐ μακρὰν τοῦ Ἀμαρουσίου καὶ Βελανιδέζα κατὰ τὰνατολικά παράλια τῆς Ἀττικῆς.

Ἀλβανικῶς δὲ φαίνονται ἠχοῦντα καὶ τὰ ἐξῆς τοπικά ὀνόματα τῆς Ἀττικῆς, ὧν τῆς ἐξετάσεως καὶ ἐρμηνείας ἄς ἐπιληφθῶσιν οἱ Ἀλβανολόγοι. Μπιθίμι κατὰ τὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς, Μπαράλια ἐγγυὲς τῶν Σεπολίων, Μπελυτέτσι ἐν τῇ περιοχῇ Ἀμαρουσίου, Κιοῦρκα ἐν τῷ δήμῳ Μαραθῶνος, Μύρρεντα, Κίτσι καὶ Θίτι ἐν τῇ

¹ Κατὰ τὰ βεβαιωθέντα μοι ὑπ' Ἀλβανῶν τῆς Ἀττικῆς.

² *Hahn Albanesische Studien*. Τόμ. Γ' σ. 65 ἐν λ. λζούτσε-α. Ὁ *Hahn* ἀναγράφει μόνον τὰ σημαίνόμενα ῥύπου καὶ βορβόρου, ἀλλὰ παρὰ τοῖς Ἀλβανοῖς τῆς Ἀττικῆς ἡ λέξις σημαίνει καὶ τὴν λίμνην.

³ *Hahn* ἐνθ' ἄν. σ. 59 ἐν λ.

⁴ Κατὰ τὸν *Hahn* (ἐνθ' ἄν. σ. 23) ἡ γακούνδι ἢ ἡ γακούνδ λέγουσιν οἱ Γκέγκιδες τὸ οὐδαμοῦ. Ἄγνωστον δὲ τί σημαίνει ἡ λέξις ἐν τῇ διαλέκτῳ τῶν Ἀλβανῶν τῆς Ἀττικῆς.

⁵ Ὁ *Hahn* (ἐνθ' ἄν. σ. 31) ἐρμηνεύει τὴν λέξιν *δράσε-α* διὰ τοῦ τράπεζα. Ἄγνωστος ἂν ἡ λέξις αὕτη ἔχει τὴν αὐτὴν ῥίζαν καὶ τὸ *δράσιζα*, ὅπερ παρὰ τοῖς Ἀλβανοῖς τῆς Ἀττικῆς σημαίνει κατὰ τὴν βεβαίωσιν χωρικοῦ ἐκ Σαλεσίου τὴν σανίδα, ἀλλὰ καὶ τὴν σάραν.

⁶ Ἴσως ἐκ τοῦ *καυτ-δι*, σημαίνοντος τὸ κράσπεδον, τὴν ἄκραν, τὸ ὄριον (*Hahn* ἐνθ' ἄν. σ. 42) τῇ προσθήκῃ τῆς καταλήξεως ζα (*καυτ-δι-ζα*).

περιοχῆ τοῦ Κοροπῆ, *Μέρουπακα*, ἴσως δὲ καὶ τὸ *Χαλάντρι* τοῦ δήμου Ἀττικῆς, πρὸς ὃ πρᾶχληθῆτω ἡ *Χαλαντριῖσα* τοῦ δήμου Φαρῶν τῆς Ἀχαΐας.

Τέλος δ' εὐρίσκονται ἐν Ἀττικῇ καὶ ὀνόματα ὁμώνυμα πρὸς χωρία ἢ τόπους τῆς Ἠπείρου ἢ τῆς Ἀλβανίας, ὧν ἡ μεταγωγὴ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἔγινε πάντως διὰ τῶν Ἀλβανῶν. Τοιαῦτα ὀνόματα εἶνε τὸ *Μενίδι*¹ τοῦ δήμου Ἀχαρνῶν, τὸ *Σουλι* ἄνω καὶ κάτω, τὸ *Καλέντζι*² καὶ τὸ *Συρράκου*³ τοῦ δήμου Μπραθῶνος καὶ τὰ *Χασιά* τοῦ δήμου Φυλῆς⁴. Εἰς ταῦτα δ' ἠθέλωμεν προσθέσει καὶ τὴν τοπωνυμίαν *Φυλιάτη* ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Κοροπῆ, ἣτις ἐνθυμίζει τοὺς *Φυλιάταις* ἢ *Φυλλάταις* ἐν τῷ τμήματι Δελβίνου, ἃν ἡ κόμη αὕτη, περὶ ἧς ἰκανὰ γράφει ὁ *Rouqueville*⁵, δὲν ἐμαρτυρεῖτο ῥητῶς ὡς ἴδρυμα τῶν κατωτάτων χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, οὐ κτίστης ἢ γαιοκτημῶν ὑπῆρξε *Τριανταφύλλης* τις ἢ *Φούλης*⁶, τοῦθ' ὅπερ ἀποκλείει τὴν ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν ἐν παλαιότεροις χρόνοις μεταφορὰν τοῦ τοπικοῦ τούτου ὀνόματος ἐξ Ἀλβανίας εἰς τὴν Ἀττικὴν. Διὸ ἐθεωρήσαμεν εὐλογώτερον νὰ τάξωμεν τὴν τοπωνυμίαν ταύτην ἄνωτέρω εἰς τὰς ἐν τῇ Ἀττικῇ βυζαντιακάς.

¹ Παράβαλε τὸ *Μενίδι* τοῦ δήμου Ἄρτης.

² Παράβαλε τὸ *Καλέντζι* πλησίον τῶν Ἰωαννίνων καὶ τὸ ὁμώνυμον χωρίον ἐγγὺς Δρυινοὑπόλεως. *Rouqueville Voyage dans la Grèce*. Τόμ. Α' σ. 335 καὶ Β' σ. 165.

³ Παράβαλε τὸ *Συρράκου* ἀπέναντι τῶν Καλαρρυτῶν.

⁴ Παράβαλε τὸ ἐγγὺς τῆς Ἠπείρου Θεσσαλικὸν ὄρος *Χασσία* ἢ *Χάσσια*. Ἀλλὰ παρατηρητέον ὅτι ὁ Ἀραβαντινὸς (Χρονογραφία τῆς Ἠπείρου Τόμ. Β' σ. 176) γράφει: «Χάσσι λέξις Τουρκικῆ, σημαίνουσα περιοχῆς τινος καθαρὸν ἢ ἀποκεκομμένον ἐτήσιον εἰσόδημα, διαβιβαζόμενον εἰς τὸ ταμίειον τῆς Βασιλομήτορος, ἐκ γαιῶν ἢ χωρίων ἐλευθέρων ἰδιαιτέρου δεκατιστοῦ. Τοιοῦτόν τι σημαίνει τὸ Χάσσι Καρίτζας, Πογδοριανῆς καὶ Ἄρτης...» Πρὸς τὸ τουρκικὸν δὲ τοῦτο Χάσσι συνδέει τὸ ὄνομα τῶν ὀρέων Χάσσια καὶ τῶν περὶ τὰ ὄρη ἐκεῖνα κειμένων χωρίων. Ἄν δ' ἡ βεβαίωσις αὕτη τοῦ Ἀραβαντινοῦ ἔχῃ ὀρθῶς, τότε καὶ τὸ ἄττικόν χωρίον σημαίνει τὸ αὐτὸ, καὶ φέρει ὄνομα τουρκικόν, ἢ δὲ ὁμωνυμία αὐτοῦ μετὰ τῶν Χασσίων ὀρέων εἶνε τυχαία σύμπτωσις καὶ δὲν δεικνύει κοινὴν ἀλβανικὴν καταγωγὴν.

⁵ Ἐνθ' ἄν. Τόμ. Α' σ. 442 κ. ἐ.

⁶ Ἀραβαντινοῦ Χρονογραφία τῆς Ἠπείρου. Τόμ. Β' σ. 175.

Πᾶσαι αὐταὶ αἱ τοπωνυμιαὶ αἱ ἀνωτέρω ὡς ἄλβανικαὶ ἀποδειχθεῖσαι ἢ προτεινόμενα ἐπεβλήθησαν κατὰ μικρὸν εἰς τὴν Ἀττικὴν ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν ἀποίκων τῶν ἀκολουθησάντων εἰς τὴν χώραν τοὺς ἐκ τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου καταφυγόντας φυλάρχους αὐτῶν τοὺς συγγενεῖς ἢ ἀπογόνους τῶν μεγάλων οἴκων τοῦ Λιώσα, τοῦ Σπάτα καὶ τοῦ Μπούα καὶ τῶν ἰσχυρῶν γενῶν τῶν Μαλακασαίων καὶ Μαζαρακαίων. Ἡ δ' εὐρεσις τῶν ὀνομάτων τῶν ἐπιφανῶν τούτων καὶ ἄλλοτε ἐν Ἡπείρῳ καὶ Αἰτωλίᾳ ἰσχυσάντων ἄλβανικῶν γενῶν ὡς τοπικῶν ὀνομάτων παρέχει ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ ἐκτεθέντα ἱστορικὰ γεγονότα τὴν ἀναντίρρητον κατ' ἐμὲ κριτὴν βεβηχίωσιν περὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν συνέβη ἢ εἰς τὴν Ἀττικὴν καθόδος ἀθρόων Ἀλβανῶν. Ὁ χρόνος δὲ οὗτος πρέπει νὰ τεθῆ μεταξύ τοῦ ἔτους 1418, ὅτε συνέβη ἢ κατάληψις τοῦ δεσποτάτου ὑπὸ τοῦ Καρόλου Τόκκου, καὶ τοῦ 1425, ὅτ' ἐμάθομεν ἐκ τοῦ ἐγγράφου τῆς βενετικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὸν ἐν Εὐβοίᾳ βασιλεὺς ἀρξάμενον ρεῦμα ἀποικισμοῦ τῶν Ἀλβανῶν εἰς τὴν νῆσον ἐκεῖνην. Ἡ νέα δ' ἐκεῖνη μετανάστευσις, προελθοῦσα πάντως ἐξ ὑπερπλεονασμοῦ τῶν ἐν Ἀττικῇ κατοικισθέντων Ἀλβανῶν, ἀνεχαιτίστη, ὡς εἶδομεν, κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου Ἀτζαγιώλη διὰ τῶν πρὸς τὴν Βενετιανὴν παραστάσεων αὐτοῦ. Ὁ Φλωρεντῖνος δοῦξ, φροντίσας παντὶ σθένει περὶ τῆς διὰ νέων παραχωρήσεων σαγηνεύσεως τῶν εἰς τὴν Εὐβοίαν μεταναστευσάντων Ἀλβανῶν καὶ συντηρήσεως ἐν Ἀττικῇ τῶν ἤδη ἐν αὐτῇ ἐγκαθιδρυμένων, παρέσχεν ἀληθῶς εἰς τὴν χώραν μεγάλην εὐεργεσίαν, ἧς καὶ σήμερον ὀφείλομεν νὰναγνωρίσωμεν τοὺς καρποὺς, βλέποντες τοὺς εἰς τὴν πάτριον γλῶσσαν ἐμμένοντας Ἀλβανοὺς τῆς Ἀττικῆς τᾶλλα συναδελφωθέντας ἐν τῇ ἐθνικῇ δράσει μετὰ τῶν Ἑλλήνων συγκατοίκων καὶ κυριώτατα συντελοῦντας εἰς τὸν ὁσημέραι μείζονα διὰ τῆς ἐπιμόχθου γεωργίας πλουτισμὸν τῆς ἄλλως λεπτόγεω Ἀττικῆς.

Σπου. Π. Λάμπρος

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΦΥΛΟΓΕΝΕΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΚΤΟΚΟΡΑΛΛΙΩΝ

(*Ανεκοινώθη ἐν συνεδριάσει τοῦ Φυσιγνωστικοῦ τμήματος*).

ΓΟΡΓΟΝΙΑ ΣΚΛΗΡΑΞΩΝΙΑ

Γένος Σωληνόκαυλον.

1. Μεταξὺ τῶν ἀτελέστατα ἐξετασθέντων ὀκτοκοραλλίων, καθ' ὅσον ὀλίγιστα εἶδη ἐξ αὐτῶν εἶχον ἀνευρεθῆ μέχρι τοῦδε¹, εἶνε καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Gray τῷ 1862 ἰδρυθὲν γένος Σωληνόκαυλον (*Solenocaulon* Gr., *Ann. and Mag. Nat. Hist.* vol. X. 3 ser. p. 147), περιλαμβάνον κοράλλια δεινδροειδῶς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον διακεκλαδωμένα, τῶν ὁποίων ὁ κορμὸς καὶ οἱ κλάδοι ἔχουσι μορφὴν σωληνοειδῆ.

Ἡ σπουδαιότης τῶν Σωληνοκαύλων γίνεται ἡμῖν καταληπτὴ, ἐὰν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ταῦτα ἀποτελοῦσι σχεδὸν τὴν κατωτάτην βαθμῖδα τῶν ἐχόντων ἄξονα (ἄξωνοφόρων) ὀκτοκοραλλίων καὶ παρουσιάζουσιν ἡμῖν τὰς πρώτας ἀπαρχὰς καὶ τὰς πρώτας ἐνδείξεις, τίνι τρόπῳ αἱ μεμονωμένως ἐντὸς τοῦ φλοιοῦ τῆς κοινότητος ἐγκατεσπαρμέναι ἀσβεστολιθικαὶ βελόναι (*Spicula*) χωροῦσι πρὸς τὸ κέντρον καὶ συμφύονται πρὸς ἀλλήλλας ἢ συνδέονται διὰ συγκολλητικῆς οὐσίας ἀσβεστώδους ἢ κερατίνης καὶ ἀποτελοῦσιν οὕτω πετάλια, κιοινίδια, ραβδία κλπ. κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον συμπαγῆ καὶ σκληρά, τὰ ὁποῖα ἢ μένουσι κεχωρισμένα ἢ συνεννοῦνται καὶ σχηματίζουσιν

¹ Τρία εἶδη Σωληνοκαύλου ἦσαν γνωστὰ μέχρι τοῦδε :

Σωληνόκαυλον τὸ περιελικτὸν (*Solenocaulon tortuosum* Gr.) ἐκ τῶν Βορ. τῆς Αὐστραλίας. Σωληνογόργια ἢ σωληνοειδῆς (*Solenogorgia tubulosa* Genth) ἐκ τῶν Φιλιππίνων νήσων.

Σωληνόκαυλον Γρέυ (*Solenocaulon Grayi* Stud.) ἐκ τῶν Βορ. τῆς Αὐστραλίας.

ἄξονα στερεόν, χρησιμεύοντα ὡς ὑποστήριγμα τῆς ὅλης κοινότητος, ὡς τοῦτο παρατηροῦμεν πρὸ πάντων εἰς τὸ εὐγενές ἢ ἐρυθρὸν κοράλλιον (*Corallium rubrum*).

Τούτου ἔνεκα εὐτύχημα οὐ σμικρὸν ἐθεώρησα, ὅταν κατὰ τὴν προκαταρκτικὴν ἐπισκόπησιν τῶν 11 εἰδῶν κοραλλίων, τὰ ὅποια πάντα ἀνῆκον εἰς τὴν τάξιν τῶν *Γοργονίων* (*Gorgonacea*) καὶ τῶν ὁποίων τὴν ἐξέτασιν εὐμενῶς πάνυ ἀνέθηκέ μοι ὁ καθηγητῆς κ. W. Kükenthal, παρετήρησα ὅτι τρία ἐξ αὐτῶν ἦσαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα *Εἶδη Σωληνοκαύλων*. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὴν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν γενομένην *Challenger Expedition*, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ συγκομισθὲν ὑλικὸν τῶν *Γοργονίων* ἀπετελεῖτο ἐξ ἑκατοντάδων εἰδῶν, οὐδὲ ἐν *Σωληνοκαύλων* εὐρέθη.

2. Ἐπισκοπήσωμεν πρῶτον διὰ βραχυτάτων τὴν κλάσιν τῶν Ὀκτοκοραλλίων, ὅπως κατανοήσωμεν τὴν ἐν αὐτοῖς θέσιν τῶν *Γοργονίων* καὶ μεταξὺ τούτων τὴν τοῦ γένους *Σωληνοκαύλου*.

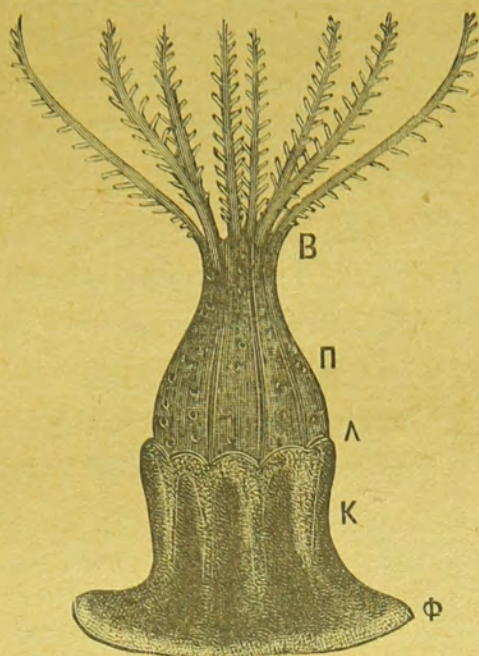
Τὰ Ὀκτοκοράλλια (*Octocorallia*, *Alcyonaria*), καὶ ἀνα-

Σχ. 1. Κλάδος κοραλλίου τοῦ ἐρυθροῦ μετὰ πολυπόδων προεκτεταμένων (α, β) καὶ ἐτέρων συνεσταλμένων ἐντὸς τοῦ χάλυκος (π, π').

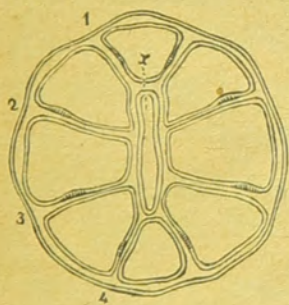
φέρω ὡς παραδείγματα αὐτῶν τρία κοινότατα εἶδη, τὸ ἐρυθρὸν κοράλλιον, τὸ ἀλκυνοῖον καὶ τὴν φωσφορίζουσαν θαλασσίαν πτερίδα, ζῶσιν, ἐκτὸς ὀλιγίστων τινῶν, κατὰ κοινότητος, σχηματίζοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σχήματα δενδροειδῆ ἢ πτεριδοειδῆ. Τὸ κυριώτερον γνῶρισμα αὐτῶν, ἐξ οὗ ἔλαβον καὶ τὸ ὄνομα, εἶνε ὅτι φέρουσιν ἐντὸς μὲν τοῦ κυλινδροειδοῦς σώματος αὐτῶν ὀκτῶ ἐπιμήκη διαφράγματα, διευθυνόμενα ἀκτινοειδῶς ἐκ τῆς περιφερείας πρὸς τὸ κέντρον καὶ χωρίζοντα τὴν κοιλότητα τοῦ σώματος εἰς ὀκτῶ μικροτέρας· ἐξωτερικῶς δὲ περὶ τὸ στόμα αὐτῶν φέρουσι στέφανον ἐξ ὀκτῶ κοίλων πτεροφόρων βραχιόνων, ὧν ἕκαστος συγκοινωνεῖ μὲ τὴν ὑποκειμένην κοιλότητα τὴν μεταξὺ δύο διαφραγμάτων περιλαμβανομένην. Οἱ βραχιόνες οὗτοι χρησιμεύουσι κυρίως πρὸς σύλληψιν τῆς λείας.

—ΣΗΜ. Πρὸς εὐκολωτέραν κατανόησιν τοῦ πράγματος παραθέτο-

Σχ. 2. Εἷς πολύπους κοραλλίου τοῦ εὐγενοῦς ἀπεςπασμένον ἀπὸ τοῦ φλοιοῦ καὶ προεκτεταμένον ἐκτὸς τοῦ κάλυκος. Κ, κάλυξ. Λ, λοβὸς τοῦ κάλυκος. Π, τὸ σῶμα τοῦ πολύποδος. Β, εἷς κοίλος βραχίον φέρων πτεροειδεῖς ἀποφυλάδας. Φ. φλοιός.

μεν τρεῖς εἰκόνας, ὧν ἡ μὲν 1η παριστᾷ κλάδον τοῦ ἐρυθροῦ κοραλλίου μετὰ πολυπόδων προεκτεταμένων ἐκτὸς τοῦ κάλυκος, ἡ δὲ 2α ἓνα πολύποδα τοῦ αὐτοῦ κοραλλίου μετὰ τοῦ κάλυκος ἀπεςπασμένον ἐκ τοῦ φλοιοῦ καὶ ἡ 3η τομὴν ἐγκαρσίαν διὰ τοῦ σώματος τοῦ πολύποδος ἐνὸς Ἄλκυονίου—.

Σχ. 3. Ἐγκαρσία τομὴ πολύποδος Ὀκτοκοραλλίου (Ἄλκυονίου). 1, 2, 3, 4. Τὰ τέσσαρα διαφράγματα τῆς μιᾶς πλευρᾶς, φέροντα πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος τὰ μυϊκὰ πετάσματα σημειωμένα διὰ λεπτῶν γραμμῶν. X, Οἴσοφαγικὸν στόμιον.

Καθ' ὅσον δὲ ὁ σκελετὸς τῶν κοινοτήτων ἀποτελεῖται ἐξ ἀσβεστολιθικῶν μεμονωμένων βελονῶν, ἐγκατεσπαρμένων ἐν τῷ μεσοδέρματι ἢ συνδεδεμένων οὕτως ἢ ἄλλως πρὸς ἀποτελέσειν ἄξονικοῦ τμήματος ἢ σωλήνων ἢ μάζης συμπαγοῦς κλπ., ὑποδιαίρεται ἡ κλάσις τῶν Ὀκτοκοραλλίων εἰς τάξεις, ὡς ἐξῆς :

ΟΚΤΟΚΟΡΑΛΛΙΑ

- Κοινότης προσπεφυκυῖα ἐπὶ τοῦ πυθμένος
- Ἄνευ ἄξονος
- Σῶμα μαλακὸν ἢ ὀπωσ-
δήποτε σκληρὸν ὡς ἐκ
τῶν ἐγκατεσπαρμένων
βελονῶν 1. Ἀλκυόνια
(Alcyonacea)
- Αἱ βελόναι συμφύονται
καὶ σχηματίζουσι σω-
λῆνας 2. Σωλινόπορα
(Tubiporacea)
- Μετ' ἄξονος ἐξ ἀσβεστολιθικῆς ἢ κε-
ρατίνης οὐσίας ἢ καὶ ἐξ ἀμφοτέρων. 3. Γοργόνια
(Gorgonacea)
- Ὁ σκελετὸς ἀποτελεῖ συμπαγῆ μά-
ζαν ἐνέχουσαν κοιλώματα, ἐντὸς τῶν
ὁποίων ἐγκατασκηνοῦσιν οἱ πολυά-
ριθμοι πολύποδες. 4. Ἡλιόπορα
(Helioporacea)
- Κοινότης διὰ τοῦ ἄκρου τοῦ στελέχους ἐντὸς τῆς ἄμμου
ἐγχεχωσμένη. 5. Πτεριδόμορφα.

Κατὰ τὴν ἀνωτέρω ταξινομήσιν ἢ τάξιν τῶν **Γοργονίων**, περιλαμβάνει ὀκτοκοράλλια, ζῶντα κατὰ κοινότητος δένδροειδεῖς, σταθερῶς ἐπὶ τοῦ πυθμένος προσπεφυκυίας καὶ φερούσας ἄξονα. Παριστᾷ ὀδηλονότι ἡ ὄλη κοινότης ἐν δένδρον ἐρριζωμένον ἐπὶ τινος βράχου εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης, τὸ ὁποῖον συνίσταται ἐξ ἄξονος ἀσβεστολιθικοῦ ἢ κερατίνου ἢ μικτοῦ, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον σκληροῦ, καὶ ἐκ τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ (Coenenchym), ὅστις ἐνέχει τοὺς πολύποδας.

Ὁ ἄξων τῶν μὲν **κατωτέρων Γοργονίων** σχηματίζεται διὰ **συμφύσεως** εἴτε **συγκολλήσεως** (Verschmelzung) ἀσβεστολιθικῶν βελονῶν τῇ παρεμβολῇ ἢ μὴ συγκολλητικῆς οὐσίας, ἢ δι' ἀπλῆς συνενώσεως αὐτῶν εἰς μάζαν ὀπωσδήποτε συμπαγῆ τῇ μεσολαβῇσει κερατίνης οὐσίας· καὶ εἶνε ὑπὸ μὲν τὴν ἀτελεστέραν αὐτοῦ μορφήν πεπλατυσμένος, οὐχὶ ὁμοιομόρφως ὑπὸ τοῦ φλοιοῦ περιβεβλημένος καὶ διακρίνει τις πολλαχοῦ τὰ ὄρια τῶν μερικῶν βελονῶν, ὑπὸ δὲ τὴν τελειοτέραν αὐτοῦ μορφήν εἶνε κυλινδρικός, συμπαγῆς, σκληρὸς καὶ ὁμοιομόρφως ὑπὸ τοῦ

φλοιού περικεκαλυμμένος. Ὁ τοιοῦτος ἄξων ἀπαντᾷ εἰς τὴν ὁμάδα τῶν Γοργονίων, ἣν ὁ Studer καὶ Wrigth ἐκάλεσαν *Scleraxonia*, ὁ δὲ v. Koch *Pseudaxonia*. Τῶν δὲ **τελειοτέρων Γοργονίων** ὁ ἄξων ἀποτελεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ κερατίνης οὐσίας τῇ προσμῖξει ἢ μὴ καὶ ἀσβεστολιθικῆς, ἢ ἐξ ἀσβεστολιθικῆς μάζης διατεταγμένης κατὰ συγκεντρικούς φλοιούς κλπ. Τὴν ὁμάδα τῶν τοιοῦτον ἄξωνα φερόντων Γοργονίων ἐκάλεσαν ὁ Wrigth καὶ Studer *Holaxonia* ὁ δὲ v. Koch *Axifera*. Ὑποδιαιρεῖται ὡς ἐκ τούτου ἡ τάξις τῶν Γοργονίων εἰς δύο ὁμάδας περιλαμβανούσας 11 ὁμοιογενείας.

Ἡ α' ὁμάς, ἡ τῶν *Σκληροαξωνίων* ἢ *Ψευδαξωνίων*, περιλαμβάνει τὰς ἐξῆς τέσσαρας ὁμοιογενείας :

Βριαροειδῆ	(Briareidae)
Σκληρογοργιοειδῆ	(Sclerogorgiidae)
Μελιταιοειδῆ	(Melitaeidae)
Κοραλλιοειδῆ	(Corallidae)

Ἡ β' ὁμάς, ἡ τῶν *Ὀλαξωνίων* ἢ *Ἀξωνοφόρων*, περιλαμβάνει ἑπτὰ ὁμοιογενείας :

Δασυγοργιοειδῆ	(Dasygorgidae)
Ἴσιοειδῆ	(Isidae)
Πρυμνοειδῆ	(Primnoidae)
Μυρηκιοειδῆ	(Muriceidae)
Πληξαυροειδῆ	(Plexauridae)
Γοργονιοειδῆ	(Gorgonidae)
Γοργονελλοειδῆ	(Gorgonellidae)

Εἰς τὴν πρώτην τῶν ὁμοιογενειῶν τούτων, τὴν τῶν Βριαροειδῶν, τάσσεται, παριστῶν ἓνα τῶν ἀτελεστέρων ἀντιπροσώπων αὐτῆς, τὸ γένος *Σωληνόκαυλον*.

Γένος Σωληνόκαυλον (*Solenocaulon* Gr.).

Solenocaulon Gray, Proc. Zool. Soc., London, 1862 p. 34, Taf. XXXVI.

Solenocaulon Gray, Ann. and Mag. Nat. Hist. ser. 3, Vol. X. p. 147, 1862.

Solenogorgia Genth, Zeitschr. für wiss. Zool. Bd. XVII, 1867.

Solenocaulon Studer, Monatsbericht d. Königl. Akad. d. Wiss. p. 668, 1878.

3. Ὁ Gray ἵδρυσεν τὸ γένος τοῦτο ἀποβλέψας εἰς τὴν ὅλως ἰδιαίχουσαν μορφήν, ἣν παρουσίαζε κοράλλιόν τι προερχόμενον ἐκ τῶν βορείων παραλίων τῆς Αὐστραλίας καὶ ἀνῆκον ὡς ἐκ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἄξονος αὐτοῦ εἰς τὴν ὁμοιογένειαν τῶν Βριαρροειδῶν. Τὸ κατώτερον τμήμα αὐτοῦ, ὁ καυλός, ἦν σωληνοειδής, ἀπλοῦς, τομῆς κυκλικῆς, διεκλαδοῦτο δὲ πρὸς τὰ ἄνω εἰς κλάδους καὶ κλώνους, μᾶλλον ἢ ἦττον πεπλατυσμένους καὶ συνεστραμμένους εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματίζωσι σωλήνας ἢ αὐλακας. Ἐνεκα τῆς τοιαύτης σωληνοειδοῦς διαμορφώσεως ἐκάλεσεν αὐτὸ ὁ Gray *Solenocaulon tortuosum* (Σωληνόκαυλον τὸ περιελικτόν).

Ὀλίγα ἔτη μετὰ ταῦτα περιέγραψεν ὁ Genth ἕτερον συγγενὲς κοράλλιον (*Zeitschrift für wissenschaftliche Zoologie*, Bd. XVII, 1869), τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτοῦ μορφήν παρουσίαζεν ἀρκετὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Gray ἀπεικονιζόμενον Σωληνόκαυλον, δι' ἀκριβεστέρας ἐρεύνης ὅμως προέκυψαν διαφοραὶ, αἵτινες ἐδικοιολόγουν τὴν ἵδρυσιν νέου γένους. Αἱ κυριώτεραι διαφοραὶ συνίσταντο ἐν τοῖς ἐξῆς: Τὸ κοράλλιον τοῦ Genth ἔφερε πρὸς τὸ κατώτερον αὐτοῦ μέρος στέλεχος συμπαγές, διελαυνόμενον κατὰ μῆκος ἐσωτερικῶς ὑπὸ θρεπτικῶν σωλήνων καὶ κατόπιν ὑψοῦντο πρὸς τὰ ἄνω ὁ κορμός, οἱ κλάδοι κλπ., οἱ ὁποῖοι παρουσίαζον ἐν γένει διακλάδωσιν διχοτόμον καὶ ἦσαν κοῖλοι, εἰς τρόπον ὥστε διῆκε δι' ὅλων τούτων σύστημα σωλήνων συγκοινωνούντων πρὸς ἀλλήλους. Ὁ ἄξων ὅμως τῶν κλάδων δὲν εἶχε τὴν σύστασιν τοῦ ἄξονος τοῦ στελέχους, ἀλλ' ἀπετελεῖτο ἐκ συγκεκολλημένων βελονῶν καὶ ἦν ὡς ἐκ τούτου σκληρός, μὴ ἐνέχων θρεπτικούς σωλήνας. Πρὸς τούτοις ὑπῆρχε μετὰ τοῦ στελέχους καὶ τοῦ ὑπερκειμένου κορμοῦ στόμιον ἄγον εἰς τὸ σύστημα τῶν ὀχετῶν, ἐπικαλυπτόμενον δὲ ὑπὸ ἐπιστομίδος. Τὰ διακριτικὰ ταῦτα γνωρίσματα ἐθεώρησεν ὁ Genth ὡς χαρακτηριστὰ ἀποχρῶντας, ὅπως ἰδρύσῃ ἴδιον γένος διὰ τὸ ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ κοράλλιον καὶ ὠνόμασεν αὐτὸ ὡς ἐκ τῆς ἰδιαίχουσας αὐτοῦ σωληνοειδοῦς μορφῆς *Solenogorgia tubulosa* (Σωληνογόργια ἢ σωληνοειδής).

Ὁ Studer κατόπιν ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν Ὀκτοκοραλλίων τῆς ἀποστολῆς S. M. S. Gazelle εὔρε δύο Σωληνόκαυλα (*Monatsbericht der Königl. Akad. der Wiss.* 1878), τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἐν ἦν ὅμοιον πρὸς τὸ εἶδος *Solenocaulon tortuosum* Gr.,

τὸ δὲ ἕτερον ἐδείκνυεν ὅλους τοὺς χαρακτῆρας τοῦ γένους *Solenogorgia* Genth, διέφερον ὅμως αὐτῶν εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ θεωρηθῆ ὡς νέον εἶδος. Ἐκ τῆς ἀκριβοῦς δὲ αὐτῶν ἐξετάσεως καὶ συγκρίσεως ἀμφοτέρων ἤχθη εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι δὲν ὑπῆρχον διαφοραὶ τοιαῦται, ὥστε νὰ δικαιολογῶσι τὴν ἴδρυσιν δευτέρου γένους, ὅπως ἔπραξεν ὁ Genth. Διὰ τοῦτο ἐθεώρησε καλλίτερον νὰ ὑπαγάγῃ καὶ τὸ νέον τοῦτο κοράλλιον, τὸ παρομοιάζον πρὸς τὴν *Solenogorgia tubulosa*, εἰς τὸ γένος *Solenocaulon* τὸ ὑπὸ τοῦ Gray ἰδρυθέν. Θέλων δὲ ὁ Studer, ὅστις ὁμολογουμένως τὰς γνώσεις ἡμῶν περὶ τῶν Ὀκτοκοραλλίων οὐκ ὀλίγον προήγαγε, νὰ καθορίσῃ ἀκριβέστερον καὶ σαφέστερον τὰ γνωρίσματα τοῦ Σωληνοκαύλου, ἔθεσε τὸν ἐξῆς χαρακτηρισμὸν αὐτοῦ :

« Κοράλλιον ὀλίγον διακεκλαδωμένον, συγκροτούμενον ἐκ δερματώδους φλοιοῦ καὶ ἐξ ἄξονος, ὅστις ἐξ ἐλευθέρων καὶ διὰ κερατίνης οὐσίας συνηνωμένων βελονῶν συνιστάμενος δὲν διελάνεται ὑπὸ θρεπτικῶν σωλήνων. Κορμὸς καὶ κλάδοι πεπλατυσμένοι, τὰ δὲ χεῖλη αὐτῶν συστρεφόμενα πρὸς τὰ ἔσω συγκολλῶνται εἰς σχηματισμὸν σωλήνων. Ἐκ τῶν κλάδων ἐκφύονται μᾶλλον ἢ ἤττον μακροὶ κλώνοι, σχηματίζοντες ἐπίσης σωλήνας ἢ αὐλακας, ὧν ἡ κοιλότης συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς τῶν κλάδων καὶ τοῦ κορμοῦ.

Οἱ κάλυκες οἱ ἐμπεριέχοντες τοὺς πολυπόδας προεξέχουσιν ὑπὲρ τὸν φλοιόν, εἶνε σχεδὸν σφαιρικοί, τὸ στόμιον αὐτῶν περιβάλλεται ὑπὸ λοβῶν ἐνεχόντων βελόνας, καὶ εἶνε τεταγμένοι ἐπὶ τῶν κλώνων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς δύο σειράς, ἐπεκτεινόμενοι συνήθως καὶ μέχρι τῶν κλάδων καὶ τοῦ κορμοῦ. Αἱ βελόναι τοῦ φλοιοῦ ἔχουσι σχῆμα ἀτράκτου ἢ διπλῆς κορύνης μετ' ἐπιφυμάτων μικρῶν.»

4. Οὕτως εἶχον τὰ περὶ τοῦ Σωληνοκαύλου μέχρι τοῦ 1894, ὅτε ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς διετοῦς αὐτοῦ ἐκδρομῆς ἀνά τὸ Μαλαϊκὸν Ἀρχιπέλαγος ὁ ἐξοχος ζωολόγος καὶ καθηγητῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Γένης κ. W. Kükenthal. Ἐκ τοῦ ἀφθόνου ὕλικου, τὸ ὅποιον προσεκομίσατο καὶ τὸ ὅποιον διενεμήθη εἰς τοὺς διαφόρους ζωολόγους τῆς Γερμανίας ἀναλόγως τῆς εἰδικότητος αὐτῶν, ὅπως ἐξετάσωσι καὶ δημοσιεύσωσι τὰς ἐρεῖνας αὐτῶν ἐν τοῖς *Abhandlungen der Senckenberg'schen naturforschenden Gesellschaft*, ἔσχε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην ὅπως ἐμπιστευθῆ καὶ ἐμοὶ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν Γοργο-

νίων, ἅτινα ἦσαν ἐν συνόλῳ ἔνδεκα διάφορα εἶδη καὶ μεταξύ τῶν ὁποίων κατὰ τὴν προκαταρκτικὴν ἐπισκόπησιν ἀνεγνώρισα, ὡς ἔφθην εἰπὼν, τρία εἶδη ὡς Σωληνόκαυλα.

Ἡ μετὰ ταῦτα ἐπακολουθήσασα ἐπισταμένη μακροσκοπικὴ καὶ μικροσκοπικὴ ἔρευνα κατέδειξεν ὅτι :

Τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν, ἐνῶ παρουσίαζεν ὅλους τοὺς οὐσιώδεις χαρακτῆρας τοῦ γένους *Σωληνοκαύλου* Gr., διέφερον ἀφ' ἐτέρου ἐν πολλοῖς ἀπὸ τοῦ εἶδους *Solenocaulon tortuosum* Gr. καὶ ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὴν μορφήν τῶν ἐν τῷ φλοιῷ ἐγκατεσπαρμένων βελονῶν, ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διακλαδώσεως τοῦ κορμοῦ, καὶ ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν καλύκων. Οἱ κάλυκες τούτου δὲν προεξείχον ὑπὲρ τὸν φλοιόν, ὥστε νὰ σχηματίζωσι θήκην ἐγκλείουσαν τὸν πολυπόδα καὶ ἀπολήγουσαν εἰς στόμιον μετὰ ὀκτὼ λοβῶν, ἀλλ' ἦσαν οἱ πολυποδες ἐγκεκλεισμένοι τρόπον τινὰ ἐντὸς κοιλώματος τοῦ φλοιοῦ. Κατὰ συνέπειαν ἐχαρακτήρισα αὐτὸ ὡς νέον εἶδος καὶ ἀποβλέψας εἰς τὸ ἀμέσως εἰς τὴν παρατήρησιν προσπίπτον γνῶρισμα τῆς ἐλλείψεως καλύκων, ὠνόμασα αὐτὸ *Solenocaulon akalyx* (Σωληνόκαυλον τὸ ἀκάλυκον).

Τὸ δεῦτερον καὶ τρίτον παρουσίαζον ἐξωτερικῶς διαμόρφωσιν σωληνοειδῆ προσομοιάζουσαν μᾶλλον πρὸς τὸ γένος *Σωληνόκαυλον* Gr., ἔφερον ὅμως στέλεχος, διὰ τοῦ ὁποίου διῆκον σωλῆνες θρεπτικοί. Ὁ ἄξων τοῦ στελέχους ἦν μαλακός, φελλώδης τὴν σύστασιν καὶ ἀπετελεῖτο ἐκ ραβδιομόρφων βελονῶν ἐλευθέρων καὶ δι' ἀφθόνου κερατίνης οὐσίας ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνηνωμένων· ἡ ἐπιφάνεια τῶν βελονῶν ἔφερεν ἀραιὰς μικρὰς ἀκάνθας ἢ ἐπιφύματα, ἄλλοτε δὲ ἦν ἐντελῶς λεία καὶ μόνον περὶ τὸ κέντρον ἔφερεν οἰονεὶ στέφανον ἐκ 5—7 μικρῶν ἀκανθῶν. Οἱ κλάδοι ὅμως ἔφερον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄξονα σκληρόν, συγκροτούμενον ἐκ σφιγκτὰ μετ' ἀλλήλων συμπεφυκῶτων βελονῶν. Καὶ ἀλλαχοῦ μὲν ὁ σκληρὸς ἄξων ἦν πεπλατυσμένος καὶ οὐχὶ ἐν τῷ κέντρῳ κείμενος, ἀλλαχοῦ δέ, εἰς τινὰς μικροὺς κλώνους, εἶχε μορφήν κυλινδρικήν καὶ περιεβάλλετο ὁμοιομόρφως πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ φλοιοῦ. Ἡ σύμφυσις δὲ τῶν βελονῶν τοῦ τοιοῦτου ἄξονος εἶχε προχωρήσει ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οὔτε διὰ βρασμοῦ μετὰ καυστικοῦ Κάλειος ἀπεχωρίζοντο ἀπ' ἀλλήλων αἱ βελόναι οὔτε τὰ ὅρια αὐτῶν ἠδύνατό τις νὰ διακρίνη ἐξετάζων διὰ τοῦ μικροσκοπίου λεπτοτάτας τομάς. Συνεπῶς τὰ δύο ταῦτα *Σωληνόκαυλα* παρουσίαζον τὰ δύο ἐκ τῶν οὐσιωδεστέρων

γνωρισμάτων τῆς Σωληνογοργίας Genth καὶ μάλιστα εἰς βαθμὸν πολὺ μᾶλλον προκεχωρημένον.

Κατ' ἀρχὰς ἀπεφάσισα, ἀκολουθῶν τὴν γνώμην τοῦ Studer, νὰ ὑπαγάγω καὶ ταῦτα εἰς τὸ γένος Σωληνόκαυλον (ὅπως εἶχε πράξει οὗτος διὰ τὴν Σωληνογόργιαν τὴν σωληνοειδῆ Genth), διὸ καὶ ὠνόμασα τὸ μὲν ἐν ἑξ αὐτῶν (Solenocaulon sterroklonium), Σωληνόκαυλον τὸ στεροροκλώνιον τὸ δὲ ἕτερον (Solenocaulon diplokalyx), Σωληνόκαυλον τὸ διπλοκάλυκον, καθ' ὅσον καὶ τὰ δύο, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἦσαν νέα εἶδη. Μετὰ ἀκριβεστέρας ἐρεύνας ὅμως καὶ συγκρίσεις τῶν ἐμῶν πορισμάτων πρὸς τὰ τοῦ Genth καὶ Studer καὶ πρὸς τοὺς διακριτικούς χαρακτῆρας τῶν διαφόρων ὁμοιογενειῶν τῶν Σκληραξωνίων κοραλλίων, παρατήρησα ὅτι τὰ οὐσιωδέστερα γνωρίσματα τῶν κοραλλίων τούτων ὄχι μόνον δὲν συνεφώνουν πρὸς τὸν νεώτερον χαρακτηρισμὸν τοῦ γένους Solenocaulon, ὃν ἔθεσεν ὁ Studer τῷ 1878 καὶ τὸν ὁποῖον διετήρησεν ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀπαράλλακτα τύπον καὶ ἐν τῇ πολλοῦ λόγου ἀξίᾳ μελέτῃ αὐτοῦ, Versuch eines Systems der Alcyonarien, τῇ δημοσιευθείσῃ τῷ 1887 ἐν τοῖς Archiv für Naturgeschichte, III Jahrgang, Bd. I, ἀλλ' ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος ἦν ἀτελής καὶ ἀνακριβῆς συγκρινόμενος πρὸς τὰ πορίσματα τῶν παρατηρήσεων τοῦ Genth, τὰ ὁποῖα βεβαίως ὁ Studer εἶχεν ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ θέτων τὸν χαρακτηρισμὸν τούτον. Εἶνε δὲ ἄπορον πῶς ὁ Studer, εἰς τῶν σημαντικωτέρων σημερινῶν κοραλλιολόγων, ἀπορρίπτων τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Genth καὶ ἐπιχειρῶν νὰ διορθώσῃ καὶ νὰ καθορίσῃ ἀκριβεστέρον τὰ τοῦ γένους Σωληνοκαύλου, περιπίπτει εἰς ἀνακριβείας καὶ δὴ καὶ εἰς ἀντιφάσεις πρὸς αὐτὰ τὰ πράγματα, αἵτινες γίνονται ἔτι μᾶλλον καταφανεῖς μετὰ τὴν ἐπισκόπησιν τῶν πορισμάτων, ἅτινα ἔφερον εἰς φῶς αἱ ἐμαὶ ἔρευναι ἐπὶ τῶν δύο τελευταίων κοραλλίων.

5. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Studer εἰς τὸ κοράλλιον τοῦ Genth, τότε τοῦτο κατ' οὐδένα λόγον δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸ γένος Σωληνόκαυλον: α') Διότι, ἐν ᾧ κατὰ τὸν Studer τὸ Σωληνόκαυλον πρέπει νὰ ἔχῃ ἄξονα συνιστάμενον ἐκ βελονῶν ἐλευθέρων καὶ μόνον διὰ κερατίνης οὐσίας συνηνωμένων, ὁ Genth ἐν τῇ ἐκτενεστάτῃ καὶ λεπτομερεῖ περιγραφῇ τῆς Solenogorgia tubulosa σαφέστατα ἐκφράζεται ἀναφέρων ἐπανειλημμένως

ὅτι τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐξετασθὲν κοράλλιον ἔφερεν εἰς τοὺς κλάδους ἄξονα σκληρὸν ἀποτελούμενον ἐκ συμπεφυκότων βελονῶν. Οὕτω π. χ. ἐν σελ. 38 λέγει: «Die Kalkkörper des centralen Theiles verschmelzen hier zu einer soliden Achse, welche an der hinteren Seite, an der Knickungsstelle des Rohres liegt und sich bis in die Spitzen der Äste durchzieht. . . »

6') Διότι ἐν τῷ μνησθέντι χαρακτηρισμῷ ὁ Studer, οὐδόλως λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπαρξίν *στελέχους συμπαροῦς*.

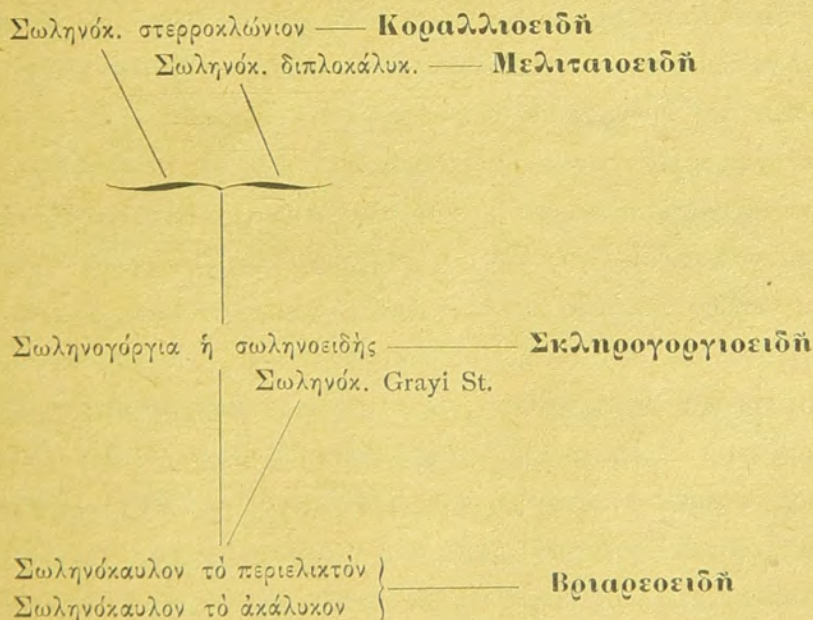
Παραλείπονται δηλονότι ἐν τῷ χαρακτηρισμῷ τοῦ Studer τὰ δύο οὐσιωδέστερα γνωρίσματα τοῦ κοράλλιου τοῦ Genth, ἐπὶ τῶν ὁποίων οὗτος ἐστήριξε τὸν χωρισμὸν αὐτοῦ εἰς ἰδιαιτέρον γένος καὶ τὰ ὅποια εὔρον καὶ ἐγὼ εἰς τὰ δύο ὑπ' ἐμοῦ ἐξετασθέντα Σωληνόκαυλα καὶ μάλιστα εἰς βαθμὸν πολὺ περισσότερον προκεχωρημένον.

Ἄλλ' ἀκριβῶς τὰ δύο ταῦτα γνωρίσματα ἔπρεπε, κατ' ἐμὴν γνώμην, νὰ κατέχωσι τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῷ χαρακτηρισμῷ τοῦ γένους, καὶ τότε μόνον θὰ ἐδικαιολογεῖτο καὶ ἡ συγχώνευσις τῆς Σωληνογοργίας εἰς τὸ γένος Σωληνόκαυλον. Διότι τὸ ποῖον καὶ ἡ μορφή τοῦ ἄξονος τοσαύτην κέκτηνται σπουδαιότητα, ὥστε ἐπ' αὐτῶν κυρίως στηρίζεται καὶ ἡ διάκρισις τῶν διαφόρων ὁμοιογενειῶν τῶν Γοργονίων. Οὕτως εἰς τὴν ὁμοιογένειαν τῶν **Βριαροσειδῶν**, ὁ ἄξων συνιστάμενος ἐκ βελονῶν συνηνωμένων κατὰ τὸ πλεῖστον ἀτελῶς διὰ κερατίνης οὐσίας, εἶνε μαλακός, φελλώδης τὴν σύστασιν καὶ δὲν διακρίνεται πάντοτε σαφῶς ἀπὸ τοῦ περιβάλλοντος φλοιοῦ οὐδὲ περικαλύπτεται ὑπ' αὐτοῦ περίξ ὁμοιομόρφως, — εἰς τὴν ὁμοιογένειαν τῶν **Σκληρογοργιοσειδῶν** ἡ σύνδεσις τῶν βελονῶν γίνεται στενωτέρα, συνεπῶς καὶ ὁ ἄξων σκληρότερος, κατέχει δὲ πάντοτε τὸ κέντρον καὶ περιβάλλεται ὁμοιομόρφως ὑπὸ τοῦ φλοιοῦ, — εἰς τὴν ὁμοιογένειαν τῶν **Μελιταιοσειδῶν** ὁ ἄξων ἀποτελεῖται ἐναλλάξ ἐκ τμημάτων *σκληρῶν* συνισταμένων ἐκ σφιγκτὰ συμπεφυκότων βελονῶν καὶ τμημάτων *μαλακῶν* συνισταμένων ἐκ βελονῶν συνηνωμένων διὰ κερατίνης οὐσίας, — καὶ τέλος εἰς τὴν ὁμοιογένειαν τῶν **Κοραλλιοσειδῶν**, ἀποτελοῦσαν τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα τῆς ὁμάδος τῶν Σκληραξωνίων, ὁ ἄξων ὀλόκληρος εἶνε σκληρὸς συνιστάμενος ἐκ βελονῶν συμπεφυκότων εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ ἀποτελῶσι μάζαν συμπαγῆ καὶ σκληράν.

6. Ἡ παρουσία λοιπὸν ἄξονος σκληροῦ εἰς τὴν Solenogorgia

tubulosa Genth καὶ εἰς τὸ Solenocaulon sterroklonium καὶ diplokalyx Germ., ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς ἀποτελεῖ ἐν τῶν οὐσιω-
δεστάτων γνωρισμάτων αὐτῶν, ἐξυψοῖ αὐτὰ ὑπεράνω τῶν λοιπῶν
Βριαρροειδῶν καὶ τάσσει αὐτὰ ἐν τῇ αὐτῇ σειρᾷ οὐ μόνον μετὰ τῶν
μελῶν τῆς ἀμέσως ἀνωτέρας ὁμοιογενείας τῶν Σκληρογοργιοειδῶν
ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς ὁμοιογενείας τῶν Μελιταιοειδῶν καὶ Κο-
ραλλιοειδῶν. Μάλιστα δὲ μετὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν μου
ἐπὶ τῶν δύο Σωληνοκαύλων, κατὰ τὰ ὁποῖα εὗρον ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ
κοινότητι τὰς διαφόρους μορφάς, ὑφ' ἃς ἀπαντᾷ ὁ ἄξων ἐν τῇ ὁμοιο-
γενείᾳ τῶν Βριαρροειδῶν, τῶν Σκληρογοργιοειδῶν καὶ τῶν Μελι-
ταιοειδῶν, δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὰ Σωληνόκαυλα ταῦτα ὡς
τὴν γέφυραν τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τῶν Βριαρροειδῶν εἰς τὰς ἄλλας
ἀνωτέρας ὁμοιογενείας. Ἡ κάλλιον δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν αὐτὰ
ὡς ἀποτελοῦντα τὴν ἀφετηρίαν, ἐξ ἧς λαμβάνουσι τὴν γένεσιν αὐτῶν
αἱ διάφοροι ὁμοιογένειαι τῶν Σκληροαξωνίων κοραλλίων. Καὶ δὴ ἂν
λάβωμεν ὡς βάσιν Σωληνόκαυλον τὸ ἀκάλυκον Γερμ. καὶ Σωλη-
νόκαυλον τὸ περιελικτὸν Gr., τῶν ὁποίων ὁ ἄξων ἀποτελεῖται ἐξ
ἐλευθέρων βελονῶν, στεροῦνται δὲ καὶ συμπαγοῦς στελέχους καὶ ἐν
γένει εἶνε τὰ ἀτελέστερα τῶν Σωληνοκαύλων, ἔχομεν :

α') Ἐκ τούτων ἀμέσως κατάγονται καὶ εὐρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ
σειρᾷ πάντα τὰ εἶδη τῶν Βριαρροειδῶν ἐχόντων ὡς εἶδομεν τὴν αὐτὴν
κατασκευὴν τοῦ ἄξονος.

β') Διὰ βαθμιαίας τελειοποιήσεως τοῦ ἄξονος, γιγνομένης τῆ στενωτέρᾳ συνενώσει ἢ τῆ συμφύσει τῶν βελονῶν, γεννῶνται τὰ δύο τελειότερα εἶδη, τὸ *Σωληνόκαυλον Grayi St.* καὶ ἡ *Σωληνογόργια ἢ σωληνοειδῆς Genth*, ἣτις παρουσιάζει πολὺ μᾶλλον προκεχωρηκυῖαν σύμπηξιν τοῦ ἄξονος καὶ ἣτις ὡς ἐκ τούτου δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἡ ἀρχὴ τῆς σειρᾶς τῶν εἰδῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν ὁμοιογένειαν τῶν **Σκληρογοργιοειδῶν**. Ἐχουσιν ὅμως πάντοτε αἱ δύο αὗται ὁμοιογένειαι τοῦτο τὸ κοινὸν πρὸς ἀλλήλας, ὅτι αἱ βελόνας τοῦ ἄξονος εἶνε συνηνωμέναι ἀπλῶς διὰ κερατίνης οὐσίας.

γ') Ἡ αὐτὴ *Σωληνογόργια ἢ σωληνοειδῆς*, ἐπειδὴ παρουσιάζει ἐν τοῖς κλάδοις ἄξονα σκληρὸν συγκροτούμενον ἐκ συμπεφυκῶτων βελονῶν (τῶν ὁποίων ὅμως διακρίνει τις τὰ ὅρια), δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς μορφή προγενεστέρα, ἐκ τῆς ὁποίας διὰ προϊούσης στενωτέρας συμφύσεως τῶν βελονῶν ἐσχηματίσθη ὁ ἄξων τῶν κλάδων εἰς μάζαν σκληρὰν καὶ συμπαγῆ καὶ οὕτω προέκυψαν τὰ δύο ἀνώτερα εἶδη τῶν *Σωληνοκαύλων*, τὸ στεροκλώνιον καὶ τὸ διπλοκάλυκον, εἰς τὰ ὁποῖα παρουσιάζεται τὸ φαινόμενον τῆς συμφύσεως τῶν βελονῶν εἰς βαθμὸν σχετικῶς πολὺ ὑπέρτερον. Διὸ καὶ λαμβάνομεν τὸ μὲν ἐν ὡς τὴν ἀφετηρίαν τῆς καταγωγῆς τῶν *Μελιταιοειδῶν*, ὧν ὁ ἄξων ἀποτελεῖται ἐναλλάξ ἐκ τμημάτων σκληρῶν καὶ τμημάτων μαλακῶν πολὺ μικροτέρων ὅμως τῶν πρώτων (συνεπῶς καὶ ἡ συγγένεια τῶν *Μελιταιοειδῶν* εἶνε μείζων πρὸς τὰ *Κοραλλιοειδῆ* παρὰ πρὸς τὰ *Σκληρογοργιοειδῆ*), τὸ δὲ δεύτερον ὡς δῶσαν χώραν εἰς τὴν γένεσιν τῶν **Κοραλλιοειδῶν**, ὧν ὁ ἄξων ἔχει φθάσει τὴν μείζονα δυνατὴν σκληρότητα ἐν τῇ ὁμάδι τῶν *Σκληραξωνίων Γοργονίων*.

Τοιοῦτω τρόπῳ δυνάμεθα νὰ χαράξωμεν ἐν σμικρῷ ἐν εἶδος γενεαλογικοῦ δένδρου τῶν *Σκληραξωνίων Γοργονίων*, ὡς βάσιν ἔχοντες κυρίως τὴν σύστασιν καὶ κατασκευὴν τοῦ ἄξονος. Ἐξ οὗ καταφαίνεται ἡ μεγάλη σημασία αὐτοῦ διὰ τὴν ταξινόμησιν αὐτῶν.

8. Οὐχὶ ἥττονα σπουδαιότητα κέκτηται καὶ τὸ δεύτερον γνῶρισμα τῆς *Solenogorgia tubulosa*, τὸ στερεὸν στέλεχος, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ κοινότης στηρίζεται ἐπὶ τοῦ πυθμένος. Τοιοῦτον στέλεχος κέκτηνται, ὡς εἶδομεν, καὶ τὰ εἶδη *Solenocaulon diplokalyx* καὶ *sterroklonium*.

Τί εἶνε τὸ στέλεχος τοῦτο, ποία ἡ σημασία αὐτοῦ διὰ τὴν ὅλην κοινότητα καὶ πῶς ἐγεννήθη; καὶ εἶνε τοῦτο προγενέστερον ἢ

μεταγενέστερον τοῦ ἐν τοῖς κλάδοις ἀπαντῶντος σκληροῦ ἄξονος, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν ;

Εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα πρέπει νὰ ἀποκριθῶμεν, μολονότι τὸ ὑλικόν, ὅπερ ἔχομεν ἐν ταῖς χερσίν, εἶνε πολὺ πτωχόν καὶ ἀτελῶς ἐξηρευνημένον, διότι, ἐκτὸς τῶν ἐρευνῶν τοῦ Genth, αἱ ἄλλαι περιγραφαί, τοῦ Gray καὶ Studer, πολὺ ὀλίγας πληροφορίας παρέχουσιν ἡμῖν.

Τὸ ἐλαφρὸν τῆς διακλαδώσεως τῶν Σωληνοκαύλων, ἢ αὐλακοειδῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μορφή τῶν κλαδίσκων αὐτῶν, ἢ διάταξις τῶν πολυπόδων εἰς δύο κατὰ μῆκος σειρὰς ἐκατέρωθεν ἐπὶ τῶν χειλέων τῶν αὐλάκων καὶ ἢ διεύθυνσις τῶν κλάδων, ἄγουσιν ἡμᾶς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αἱ ἀτελέστεραι κοινότητες τῶν Σωληνοκαύλων, στηριζόμεναι ἐπὶ τοῦ πυθμένος διὰ βραχέος τινὸς σωληνοειδοῦς κορμοῦ, δὲν ὀρθοῦνται εὐθὺ πρὸς τὰ ἄνω ἀλλ' ἔρπουσι μᾶλλον ἐπὶ τοῦ πυθμένος, ἔχουσαι τὸ ἄνοιγμα τῶν αὐλάκων πρὸς τὰ ἄνω καὶ τοὺς πολύποδας ἐλευθέρους, ὥστε νὰ δύνανται νὰ συλλαμβάνωσιν οὗτοι τὴν τροφήν αὐτῶν ἐκ τοῦ περὶ ἑαυτοὺς ὕδατος. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ὅμως θὰ ἦτο τὸ Σωληνοκαυλον καταδεδικασμένον νὰ παραμένη πάντοτε ἐν τῇ αὐτῇ ἀτελεῖ καταστάσει, χωρὶς νὰ δύναται νὰ διακλαδωθῇ περισσότερον καὶ νὰ λάβῃ μείζονα ἀνάπτυξιν, διότι, ὑποχρεωμένον ὄν νὰ ἔρπη καὶ νὰ ἀναζητῇ τὴν τροφήν αὐτοῦ ἐξ ἑνὸς στρώματος ὕδατος, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διαθρέψῃ μέγαν ἀριθμὸν πολυπόδων. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἀντίκειται πρὸς τὸν νόμον τῆς προοιούσης ἐξελιξέως τῶν ὄντων· ἔπρεπε καὶ τὸ Σωληνοκαυλον νὰ χωρήσῃ πρὸς τὰ πρόσω καὶ νὰ λάβῃ μείζονα καὶ τελειότεραν ἀνάπτυξιν· τὸ τοιοῦτον ὅμως θὰ ἐπετυγχάνετο μόνον διὰ τῆς πρὸς τὰ ἄνω ἀνορθώσεως, ὅτε θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναζητῇ τὴν τροφήν αὐτοῦ ἐκ μείζονος ὄγκου περιβάλλοντος ὕδατος. Διὰ τὴν τοιαύτην ἀνόρθωσιν ἀπητεῖτο πρὸ πάντων στήριγμα ἀσφαλές· καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος, δι' ὃν τὸ κατώτερον τμήμα τῆς κοινότητος ἐσχηματίσθη εἰς κορμὸν σωληνοειδῆ, κυλινδρικόν ἢ ὀλίγον πεπλατυσμένον, δυνάμενον νὰ ὑποβαστάσῃ ὀλόκληρον τὸ φορτίον τῶν ὑπερκειμένων κλάδων. Διὰ τὸν αὐτὸν ἐπίσης λόγον τῆς μείζονος σταθερότητος ἤρξαντο οἱ μεγάλοι κλάδοι νὰ γίνωνται τέλειοι σωλῆνες διὰ τῆς συγκολλήσεως τῶν χειλέων τῆς αὐλακος· οἱ πολύποδες ὅμως διετήρησαν καὶ νῦν τὴν ἦν εἶχον πρότερον θέσιν, τουτέστιν εἰς δύο παραλλήλους σειρὰς ἀπέναντι ἀλλήλων κατὰ μῆκος τῶν κλάδων, τοῦθ' ὅπερ ὑποδεικνύει τὴν

ἀρχικὴν μορφήν, ἐξ ἧς προῆλθον οἱ σωληνοειδεῖς κλάδοι καὶ τὴν θέσιν, ἣν εἶχον ἀρχικῶς οἱ πολύποδες κατὰ μῆκος τῶν χειλέων τῆς αὐλακος.

Δεύτερον βῆμα πρὸς ἀπόκτησιν ἀσφαλεστέρου ὑποστηρίγματος ὑπῆρξεν ἡ μετατροπὴ τοῦ σωληνοειδοῦς κορμοῦ εἰς στέλεχος συμπαγές. Ὁ πεπλατυσμένος ἄξων τοῦ ἐλάσματος, ὅπερ συστρεφόμενον ἀποτελεῖ τὸν σωλῆνα, μετατοπισθεὶς ἐνταῦθα πρὸς τὸ κέντρον ἐσχημάτισε πυρῆνα κυλινδρικὸν περιβεβλημένον περίξ ὁμοιομόρφως ὑπὸ τοῦ φλοιοῦ. Ἀπετελέσθη οὕτω τὸ συμπαγές στέλεχος τῆς *Solenogorgia tubulosa* Genth, *Solenocaulon sterroklonium* καὶ *diplokalyx* Germ., τὸ ὁποῖον ὡς τοιοῦτον παρουσιάζει μείζονα στερεότητα. Ὅτι δὲ τὸ συμπαγές στέλεχος ἔσχε τὴν προέλευσιν του ἐξ αὐτοῦ τοῦ φλοιοῦ τοῦ διακεκλαδωμένου μέρους τῆς κοινότητος, ἀποδεικνύει καὶ ἡ σύστασις αὐτοῦ. Ἐὰν φέρωμεν κατὰ μῆκος ἐνὸς κλάδου τοῦ *Solenocaulon sterroklonium* π.χ. μίαν τομήν, θὰ εὕρωμεν ὅτι ὁ φλοιὸς ἐνέχει ἐν τῷ μεσοδέρματι δύο στρώματα βελονῶν· τὸ ἐξώτερον στρώμα σύγκειται ἐξ ἀτρακτοειδῶν ἢ κυλινδρικῶν βελονῶν μετ' ἐπιφυμάτων ὀδοντωτῶν, τὸ δὲ ἐσώτερον ἐκ μακρῶν ραβδιομόρφων λείων βελονῶν μετὰ ἀραιῶν ἀκανθῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Ὑπὸ τὰ δύο δὲ ταῦτα στρώματα κεῖται ὁ σκληρὸς ἄξων περιβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ ἐνδοδέρματος. Ἐὰν κατέλθωμεν ἀκολούθως εἰς τὸ στέλεχος, καὶ ἐξετάσωμεν παρομοίαν τομήν, θὰ ἀπαντήσωμεν τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς δύο στρώματα τῶν βελονῶν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ μὲν ἐσώτερον στρώμα συμπήγνυται εἰς μάζαν κυλινδρικήν ἀποτελοῦσαν τὸν ἄξονα τοῦ στελέχους, τὸ δὲ ἐξώτερον μόνον πληροῖ τὸ μεσοδέρμα τοῦ φλοιοῦ.

Ἡ ἐμφάνισις λοιπὸν τοῦ κυλινδρικοῦ συμπαγοῦς στελέχους ὑποδεικνύει προῖοῦσαν τελειοποίησιν, γενομένην ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀποκτήσῃ ἡ κοινότης ἀσφαλέστερον ὑποστήριγμα καὶ νὰ δυναθῇ οὕτως ἀνορθουμένη πρὸς τὰ ἄνω νὰ διακλαδωθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ περισσύτερον· τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς συγκρίσεως τοῦ Σωληνοκαύλου πρὸς ἀνώτερα γένη τῆς αὐτῆς ὁμοιογενείας τῶν Βριαροειδῶν. Οὕτω π.χ. βλέπομεν ὅτι εἰς τὸ γένος *Semperia* Köll., ὅπερ ἔρχεται ἀμέσως μετὰ τὸ Σωληνόκαυλον, ἡ πεπλατυσμένη μορφή τῶν κλάδων ἀρχίζει νὰ ὑποχωρῇ καὶ λαμβάνουσιν οὗτοι μᾶλλον κυλινδρικήν μορφήν, εἰς δὲ τὸ ἀμέσως ἀνώτερον γένος *Suberia* St. ἡ διαμόρφωσις αὕτη ἔχει πλέον συντελεσθῆ· κορμὸς καὶ κλάδοι ἔχουσιν ἐνταῦθα καθαρῶς κυλιν-

δρικὴν καὶ συμπαγῆ κατασκευὴν μὲ τὸν ἄξονα ἐν τῷ κέντρῳ καὶ ὁμοιομόρφως πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ φλοιοῦ περιβεβλημένον.

9. Συγκεφαλαιοῦντες τὰ ἀνωτέρω παρατηροῦμεν ὅτι ἡ παρουσία συμπαγοῦς στελέχους καὶ ὁ σχηματισμὸς σκληροῦ ἄξονος ἐν τοῖς κλάδοις τοῦ Σωληνοκαύλου, εἶνε δύο γεγονότα πολλῆς σημασίας, διότι δεικνύουσι προϊούσαν τελειοποίησιν τοῦ Σωληνοκαύλου καὶ τάσιν αὐτοῦ, ὅπως ἀποκτήσῃ διὰ μὲν τοῦ συμπαγοῦς στελέχους στήριγμα ἀσφαλές τῆς ὅλης κοινότητος, διὰ δὲ τοῦ σκληροῦ ἄξονος τῶν κλάδων μείζονα στερεότητα αὐτῶν.

Ἄλλ' ἤδη προβάλλεται ἡ ἐρώτησις: φυλογενετικῶς ἐξεταζομένων τῶν δύο τούτων γεγονότων, ποῖον ἐξ αὐτῶν εἶνε προγενέστερον; προηγήθη δηλονότι ὁ σχηματισμὸς τοῦ στελέχους καὶ ἔπειτα ἐνεφανίσθη ὁ σκληρὸς ἄξων ἐν τοῖς κλάδοις ἢ τανάπαλιν;

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὸν σκοπὸν, ὅστις ἐπεδιώκετο διὰ τῶν τοιούτων μεταμορφώσεων καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἔλαβον χώραν αὐται, θὰ ἠδυνάμεθα καὶ διὰ τῆς ἀπλῆς λογικῆς σκέψεως νὰ συμπεράνωμεν ὅτι προηγήθη ἡ ἐμφάνισις τοῦ στελέχους, διότι ἔπρεπε πρῶτιστα πάντων νὰ ληφθῇ φροντίς περὶ ἀποκτήσεως βάσεως ὀνυαμένης νὰ ὑποστηρίξῃ ἀσφαλῶς τὴν ὅλην κοινότητα καὶ ἀκολουθῶς περὶ μείζονος στερεότητος τῶν κλάδων.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἀγόμεθα ἀσφαλέστερον διὰ τῆς συγκρίσεως τῶν ἐξ γνωστῶν εἰδῶν Σωληνοκαύλων, ἧτις παρουσιάζει τὴν ἐξῆς βαθμιαίαν προϊούσαν ἐξέλιξιν αὐτῶν.

1. Solenocaulon tortuosum Gr.
καὶ Solenoc. akalyx Germ.	}	"Ανευ στελέχους.—
		"Ανευ σκληροῦ ἄξονος ἐν τοῖς κλάδοις.
2. Solenocaulon Grayi St.	}	Μετὰ στελέχους(?)—
		"Ανευ σκληροῦ ἄξονος ἐν τοῖς κλάδοις.
3. Solenogorgia tubulosa Genth.	}	Μετὰ στελέχους.—
		Ἄπαρχὴ σχηματισμοῦ σκληροῦ ἄξονος ἐν τοῖς κλάδοις.
4. Solenocaulon sterroklonium Germ.	}	Μετὰ στελέχους.—
		Σκληρὸς ἄξων ἐν τοῖς κλάδοις τελείως ἐσχηματισμένος καὶ σαφῶς ἀπὸ τοῦ περιβάλλοντος φλοιοῦ διακεκριμένος.
5. Solenocaulon diplokalyx Germ.	}	Μετὰ στελέχους.—
		Σκληρὸς ἄξων ἐν τοῖς κλάδοις τελείως ἐσχηματισμένος. Ἄπαρχὴ σχηματισμοῦ σκληροῦ ἄξονος καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικόν τοῦ στελέχους.

Ὡς βλέπομεν ἐν τῷ πίνακι τούτῳ ὑπάρχουσι Σωληνόκαυλα ἄνευ

στελέχους καὶ ἄνευ σκληροῦ ἄξονος, κατόπιν ἔρχονται τοιαῦτα μετὰ στελέχους καὶ ἄνευ σκληροῦ ἄξονος, ἕτερα μετὰ στελέχους καὶ σκληροῦ ἄξονος εἰς διαφόρους βαθμοὺς ἀναπτύξεως καὶ τέλος εἰς τὸ *Solenocaulon diplokalyx* ἄρχεται ὁ σκληρὸς ἄξων νὰ προχωρῇ καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ στελέχους. Σωληνόκαυλα μετὰ σκληροῦ ἄξονος ἄλλ' ἄνευ στελέχους δὲν ὑπάρχουσιν.

Ἐπὶ τῶν γεγονότων τούτων βασιζόμενοι δυνάμεθα μετὰ πεποιθήσεως νὰ ἀποφανθῶμεν ὅτι ἡ ἐμφάνισις τοῦ στελέχους εἶνε πολὺ προγενεστέρα τῆς τοῦ σκληροῦ ἄξονος. Κατόπιν δὲ μόλις, χάριν μείζονος στερεότητος τῶν κλάδων, ἤρξατο νὰ λαμβάνη χώραν ποιά τις σύμφυσις τῶν ἐσωτερικῶν βελονῶν τοῦ φλοιοῦ πρὸς ἀποτελέσειν στερεωτέρας ἄξωνικῆς μάζης (*Solenogorgia tubulosa*), μέχρις οὗ ἡ σύμφυσις αὕτη ἐγένετο τελεία (*Solenocaulon sterroklonium*) καὶ μάλιστα ἤρξατο νὰ ἐπεκτείνηται καὶ εἰς τὸν ἄξωνα τοῦ στελέχους (*Solenocaulon diplokalyx*).

Καὶ οὐ μόνον εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἄγει ἡμᾶς ἡ τοιαύτη σύγκρισις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν παραδοχὴν, ἣν θεωρῶ λίαν πιθανήν, ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν ἀφ' ἑνὸς εἶδη Σωληνοκαύλων *τελειοτέρων* ἀκόμη, εἰς τὰ ὅποια ὁ σκληρὸς ἄξων ἔχει προχωρήσει πολὺ περισσότερον καὶ κατέλαβεν ὀλόκληρον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ στελέχους καὶ ἀφ' ἑτέρου εἶδη Σωληνοκαύλων *ἀτελεστέρων* καὶ αὐτοῦ τοῦ *Solenocaulon tortuosum*, εἰς τὰ ὅποια ὁ κορμὸς καὶ οἱ κλάδοι εἶνε αὐλακοειδεῖς ἢ ἐντελῶς πεπλατυσμένοι καὶ ἔρποντες ἐπὶ τοῦ πυθμένος. Ἴσως μάλιστα δὲν θὰ ἦτο πολὺ παράτολμον ἀπὸ τοῦδε νὰ συμπεριλάβωμεν εἰς τὸν ἀνωτέρω πίνακα δύο τοιαῦτα ὑποθετικὰ εἶδη, τὸ μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς σειρᾶς ὑπ' ἀριθμὸν 1^α καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Πλατύκαυλον τὸ ἔρπον* (*Platycaulon*), τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὸ τέλος ὑπ' ἀριθμὸν 7 καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Σωληνόκαυλον τὸ σκληραξόνιον* (*Solenocaulon scleraxonium*). Μέλλουςαι θαλάσσιαι ἐκδρομαὶ δὲν θὰ βραδύνωσι πιστεύω νὰ δικαιώσωσι τὴν τοιαύτην προϋπόθεσίν μου.

10. Καὶ ἤδη μετὰ τὰς γενικὰς ταύτας συγκριτικὰς καὶ φυλογενετικὰς παρατηρήσεις ἐρχόμενοι εἰδικῶς εἰς τὸ ζήτημα τῆς κατατάξεως τῶν Σωληνοκαύλων παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς ¹:

¹ Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐποίησάμην ἤδη προκαταρκτικὴν ἀνακοί-

Τὰ τρία εἶδη, *Solenogorgia tubulosa* Genth, *Solenocaulon sterroklonium* Germ. καὶ *Solenocaulon diplokalyx* Germ. δικαιῶνται ἔνεκα τῆς ἐν αὐτοῖς ὑπάρξεως στελέχους καὶ ἄξονος σκληροῦ, ὧν τὴν σημασίαν ἀνωτέρω κατεδείξαμεν, νὰ καταλάβωσι θέσιν ὑπερτέραν τῶν ἄλλων Σωληνοκαύλων καὶ νὰ σχηματίσωσιν ἴδιον γένος, ὅπερ νὰ ἀποτελέσῃ τὴν γέφυραν τῆς μεταβάσεως τὸ μὲν ἀπὸ τῶν Βριαροειδῶν πρὸς τὰ Σκληρογοργιοειδῆ, τὸ δὲ ἀπὸ τῶν Βριαροειδῶν πρὸς τὰ Μελιταιοειδῆ. Ἄφ' ἑτέρου ὅμως, ἐπειδὴ καὶ ταῦτα κέκτηνται τὴν ὅλως ἰδιάζουσαν σωληνοειδῆ διαμόρφωσιν τῶν κλάδων, ἔχουσι δὲ τὸν ἄξονα πεπλατυσμένον καὶ τοὺς πολύποδας τεταγμένους εἰς δύο σειρὰς ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τῶν κλάδων, καὶ ἐν γένει παρουσιάζουσιν ὅλα τὰ γνωρίσματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων βασισθεὶς ὁ Gray ἴδρυσεν πρὸ πολλοῦ ἤδη τὸ γένος *Solenocaulon*, διὰ τοὺς λόγους τούτους ἔκρινα προτιμώτερον νὰ συνενώσω καὶ ταῦτα τὰ Σωληνόκαυλα μετὰ τῶν τριῶν ἄλλων, τουτέστι τῶν *Solenocaulon tortuosum* Gr., *Solenocaulon Grayi* St. καὶ *Solenocaulon akalyx* Germ., καὶ νὰ ὑπαγάγω πάντα εἰς τὸ αὐτὸ ἀρχικὸν γένος *Solenocaulon* Gr. Διὰ νὰ ἐπιτευχθῆ ὅμως τοῦτο, ἔπρεπε νὰ μεταβληθῆ ἄρδην ὁ ὑπὸ τοῦ Studer τεθεὶς νεώτερος χαρακτηρισμὸς τοῦ γένους καὶ νὰ διαρρυθμισθῆ οὕτως ὥστε, τὸ μὲν νὰ περιλαμβάνῃ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα ἀνήκοντα καὶ εἰς τὰ ἕξ εἶδη, τὸ δὲ νὰ γίνηται ἡ διάκρισις τῶν διαφόρων εἰδῶν εἰς ὁμάδας ἐπὶ τῆ βάσει τῶν δύο οὐσιωδεστάτων κατ' ἐμὲ γνωρισμάτων, τουτέστι τῆς ὑπάρξεως στελέχους καὶ σκληροῦ ἄξονος.

Συνεπῶς πρὸς ταῦτα διερρῦθμισα τὰ τοῦ γένους Σωληνοκαύλου ὡς ἑξῆς :

Γένος Σωληνόκαυλον (*Solenocaulon* Gr. 1862).

(Διόρθωσις Γερμανοῦ 1895).

Κοράλλιον ἑλαφρῶς διακεκλαδωμένον, συγκείμενον ἐκ φλοιοῦ καὶ

νωσιν ἐν τῷ Naturwissenschaftlichen Verein ἐν Ἰένῃ, τῆς ὁποίας περίληψις ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ περιοδικῷ Zoologischer Anzeiger N° 489 καὶ 490, 1895, Leipzig.

ἄξωνικῆς μάζης, παρουσιάζον δὲ μᾶλλον ἢ ἥττον συντετελεσμένην σωληνοειδῆ διαμόρφωσιν.

Στέλεχος ὑπάρχει ἢ οὐχί.

Ἄξων τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν κλάδων συγκείμενος ἐκ βελονῶν ἐλευθέρων καὶ διὰ κερατίνης οὐσίας συνηνωμένων, ἢ ἐκ βελονῶν συμπεφυκυῶν καὶ σχηματιζουσῶν σκληρὸν ἄξονα.

Κάλυκες τῶν πολυπόδων προεξέχοντες ἢ μὴ, τεταγμένοι δὲ εἰς δύο σειρὰς κατὰ μῆκος τῶν κλάδων· εἰς τὸ στέλεχος ἐλλείπουσι.

Βελόνας τοῦ φλοιοῦ ἀτρακτοειδεῖς, ἐλλειψοειδεῖς, κορυνοειδεῖς ἀπλαῖ ἢ διπλαῖ καὶ εἴτε λεῖαι εἴτε κεκαλυμμέναι ὑπὸ ἐπιφυμάτων ὀδοντωτῶν. Βελόνας τοῦ ἄξονος μακραί, ραβδιόσχημοι μετὰ ἀραιῶν ἀκανθῶν.

1. Ὑποδιαίρεσις (1. Subgenus).

Σκληροσωληνόκαυλον (Sclerosolenocaulon).

Στέλεχος ὑπάρχει, κυλινδρικὸν ἢ ὀλίγον πεπλατυσμένον, συγκείμενον ἐκ δερματώδους φλοιοῦ καὶ φελλώδους ἄξονος. Ἄξων τοῦ στελέχους συνιστάμενος ἐξ ἐλευθέρων βελονῶν συνηνωμένων διὰ κερατίνης οὐσίας καὶ διελαυνόμενος ὑπὸ θρεπτικῶν σωλήνων. Ἄξων τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν κλάδων σκληρὸς ἐκ συμπεφυκυῶν βελονῶν συνιστάμενος καὶ ἄνευ θρεπτικῶν σωλήνων.

Κάλυκες τῶν πολυπόδων πάντοτε προεξέχοντες, πολύποδες δυνάμενοι νὰ συσταλῶσιν ὀλοσχερῶς ἐντὸς τοῦ κάλυκος. Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν:

Solenogorgia tubulosa Genth (Φιλιππῖνοι νῆσοι).

Solenocaulon sterroklonium Germ. (Ternate).

Solenocaulon diplokalyx Germ. (Ternate).

Ἀποτελοῦσι δὲ τὰ εἶδη ταῦτα τὴν γέφυραν τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τῶν Βριαρσοειδῶν εἰς τὰ Μελιταιοειδῆ.

2. Ὑποδιαίρεσις (2. Subgenus).

Μαλακωσωληνόκαυλον (Malacosolenocaulon).

Στέλεχος δὲν ὑπάρχει· ἡ σωληνοειδῆς διαμόρφωσις τῆς κοινότητος ἄρχεται ἀπὸ αὐτῆς τῆς βάσεως.

Ὁ ἄξων ὀλοκλήρου τῆς κοινότητος μαλακός, φελλώδης, ἐκ βελονῶν συνηνωμένων διὰ κερατίνης οὐσίας συνιστάμενος καὶ ὑπὸ θρεπτικῶν σωλήνων διελαυνόμενος.

Σκληρὸς ἄξων ἐλλείπει.

Κάλυκες τῶν πολυπόδων προεξέχοντες ἢ μή. Πολύποδες δυνάμενοι νὰ συσταλῶσιν ὀλοσχερῶς ἐντὸς τῶν καλύκων.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν :

Solenocaulon Grayi St. ? (Βόρ. Αὐστραλία).

Solenocaulon tortuosum Gr. (Βόρ. Αὐστραλία).

Solenocaulon akalyx Germ. (Ternate).

ΣΗΜ. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον εἶδος, τὸ *Solenocaulon Grayi* St., μολονότι ὁ Studer ἀναφέρει ὅτι εὔρεν αὐτὸ ἔχον ὅλους τοὺς οὐσιώδεις χαρακτῆρας τῆς *Solenogorgia Genth*, ἐν τούτοις κατωτέρω ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ εἶδους οὔτε περὶ σκληροῦ ἄξονος ποιῆται λόγον οὔτε περὶ στελέχους. Ἐκ τούτου καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Studer οὐδὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ τὰ γνωρίσματα ταῦτα εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ γένους, συμπεραίνω ὅτι τὸ *Solenocaulon Grayi* St. δὲν εἶχε τὰ γνωρίσματα ταῦτα ἀλλ' ὅτι ὁ Studer εἰς ἄλλα τιὰ ὡς εἰς οὐσιώδη ἀποβλέψας ἐθεώρησεν αὐτὸ ὅμοιον πρὸς τὴν *Solenogorgia Genth*. Δι' ὅπερ φρονῶ ὅτι ἡ θέσις τοῦ *Solenocaulon Grayi* St. εἶνε μᾶλλον ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ ὑποδιαίρεσει, τῷ Μαλακοσωληνοκαύλῳ καὶ ὅτι ἀποτελεῖ τοῦτο μορφήν διάμεσον μεταξὺ τοῦ Μαλακοσωληνοκαύλου καὶ τοῦ Σκληροσωληνοκαύλου.

Τὰ εἶδη τῆς ὑποδιαίρεσεως ταύτης ἀποτελοῦσι τὴν γέφυραν τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τῶν Βριαροειδῶν εἰς τὰ Σκληρογοργιοειδῆ.

Ἐγγραφον ἐν Ἀθήναις τῇ 15. Ὀκτωβρίου 1896.

Νικόλ. Γερμανός

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

ΕΝ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΠΟΙΗΜΑΣΙ

Αἱ δημῶδεις βυζαντιναὶ παροιμίαι, αἵτινες ἐπιμελέστατα ἀπὸ δεκαετίας περίπου μελετῶνται ὑπὸ Γερμανῶν καὶ Ῥώσων βυζαντινολόγων, ἀμετάλλακτοι αἱ πλεῖσται παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ μέχρι σήμερον διατηρηθεῖσαι, παρέχονται ἀναντιρρήτως συμβολὴν πολυτιμοτάτην εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀδιασπάστου ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας συνεχείας τοῦ ἔθνικοῦ βίου ἡμῶν. Δυστυχῶς ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν εἶναι μέγας· 275 περίπου περιλαμβάνει ἡ συλλογὴ τοῦ Μαξίμου Πλανούδη, εἰς 129 δ' ἀνέρχονται αἱ ὑπὸ τοῦ Krumbacher ἐκδοθεῖσαι ἐκ χειρογράφων περιεχόντων καὶ τὴν ἀλληγορικὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν· εἰς ταύτας πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ περὶ τὰς 50 νέας, ὅσαι δηλαδὴ ὑπολείπονται μετὰ τὴν ἐξαιρέσιν τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς συλλογῆς ἣν ἐδημοσίευσεν τῷ 1881, καὶ τῶν συλλογῶν ἅς ἐξ ἀγιορειτικῶν κωδικῶν ἀντέγραψεν ὁ Σ. Π. Λάμπρος¹. Πᾶσαι αὗται αἱ παροιμίαι περι-συνήχθησαν κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους πρὸς σκοπὸν θρησκευτικόν, ὡς παραβολαὶ ὅμοιαι πρὸς τὰς ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐκλαμβανόμεναι, διὸ καὶ λόγοι παραβολικοὶ συνήθως ὀνομάζονται· ὅθεν συνοδεύονται πᾶσαι ὑπὸ ψυχωφελοῦς ἐρμηνείας, κατὰ μωρὰν τινα ἀλληγορικὴν μέθο-δον συντεταγμένης, τὴν καλουμένην ἀναγωγὴν, καθ' ἣν καὶ τὰ φαι-νόμενα τῆς φύσεως ἐχρησιμοποιοῦντο πρὸς θεολογικὴν διδασκαλίαν, ὡς ἐκ τοῦ Φυσιολόγου μάλιστα καταφαίνεται². Καὶ αὕτῃ ἡ συλ-

¹ Περὶ τῶν ἐκδόσεων τῶν βυζαντινῶν παροιμιῶν καὶ τῶν χειρογράφων, ἐξ ὧν ἐγένοντο αὗται βλ. Krumbacher, *Mittelgriechische Sprichwörter*. München, 1893 καὶ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, *Geschichte der byzantinischen Litteratur* 2ας ἐκδ. 1897 σ. 907-909. Αἱ συλλογαὶ τοῦ κ. Σ. Π. Λάμπρου θὰ περιληφθῶσιν ἐν τῷ προσεχῶς ἐκδοθησομένῳ Α' τόμῳ τῆς ἐμῆς συλλογῆς Δημῶδων παροιμιῶν.

² Τὴν γνώμην ταύτην διαφέρουσαν τῆς παραδεδεγμένης περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν βυζαντινῶν συλλογῶν, ἐπιφυλάσσομαι ν' ἀναπτύξω ἐν τοῖς προλεγομένοις τῆς

λογὴ τοῦ Πλανούδη, καίπερ μὴ ἔχουσα τὴν ἑρμηνείαν, εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην πρέπει νὰ ὑπαχθῆ, ἀπάνθισμα οὔσα κατὰ τὸ πλεῖστον ἄλλων τοιούτων συλλογῶν.

Ἄλλην δὲ κατηγορίαν ἀποτελοῦσιν αἱ πρὸς σκοπὸν καθαρῶς φιλολογικὸν συμπηθεῖσαι συλλογαὶ δημῶδων παροιμιῶν, πρὸς συμπλήρωσιν τρόπον τινὰ τῶν συλλογῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν παροιμιῶν καὶ οὐχὶ χάριν τῆς ἀνυπάρκτου θρησκευτικῆς ἐννοίας αὐτῶν. Αὗται εἶναι δύο μόνον, φέρουσαι τὴν παράδοξον ἐκ πρώτης ὄψεως φαινομένην ἐπιγραφὴν *Αἰσώπου παροιμίαι ἢ Αἰσώπου κοσμικαὶ κωμῳδαί*¹. Διατί δ' εἰς τὸν ἀρχαῖον μυθογράφον ἀπεδόθησαν αἱ δημῶδεις παροιμίαι κατανοοῦμεν ἂν λάβωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι αἱ παροιμίαι ἐλέγοντο συνήθως ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν, ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς λαοῦ, μῦθοι ὅθεν εὐκόλον ἦτο ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν κατ' ἐξοχὴν μυθογράφον, τὸν Αἰσώπον². Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην τάσσομεν καὶ τὰς συλλογὰς τοῦ Ἀποστολίου καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀρσενίου τοῦ Μονεμβασίας, οἵτινες οὐκ ὀλίγας δημῶδεις ἀπεθησαύρισαν ἀναμιξ μετὰ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν.

Πλὴν δὲ τούτων καὶ τρίτη ὑπάρχει κατηγορία δημῶδων παροιμιῶν, αἱ ἐν τῷ λόγῳ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων ἐγκαταπλεκόμεναι. Ἡ

μνημονευθείσης συλλογῆς μου. Ἐνταῦθα δὲ περιορίζομαι μόνον ν' ἀναφέρω ὅτι κατὰ τὸν τύπον τῆς ἑρμηνείας τῶν παροιμιῶν συντεταγμένην ἔχομεν καὶ ἑρμηνείαν τῶν παραβολῶν τοῦ Εὐαγγελίου ἐν ἀγιορειτικῷ κώδικι (Καυσοκαλυβίων ἀρ. 14 φ. 211α καὶ ἐπόμε.), ἀμέσως μετὰ συλλογὴν δημῶδων παροιμιῶν.

¹ Ἡ μὲν ἐκ φλωρεντινοῦ κώδικος ἐξεδόθη ἐν *Paroemiographi graeci*, ed. Leutsch et Schneidewin τ. II σ. 228-230. Ἡ δ' ἑτέρα περιέχεται ἐν δυοῖ κώδιξιν, ἐν ἐνὶ τῆς Μόσχας ὁπόθεν ἐξεδόθη ἐν *Rhein. Museum* 1837 σ. 331 κέ. καὶ ἐν κώδικι τοῦ Μονάχου, ὁπόθεν τὴν εἶχον ἀντιγράψη, σκοπῶν νὰ τὴν δημοσιεύσω. Καίτοι δ' ἔγραψα περὶ τῶν δύο τούτων κωδίκων ἐν *Ἀττικῷ ἡμερολογίῳ* τοῦ 1882 σ. 362 κέ. ἀναφέρων καὶ τὴν ἐν τῷ *Rhein. Museum* ἔκδοσιν, οὐδεμίαν ἐγένετο μνεῖα τῆς συλλογῆς ταύτης καθὼς οὐδὲ τῆς ἐν τῷ αὐτῷ *Ἠμερολογίῳ* ἐκδοθείσης, ὑπὸ τῶν πραγματευθέντων περὶ τῶν βυζαντινῶν παροιμιῶν, ἀγνοούντων τὸ δημοσίευμα ἐκεῖνο. Πρῶτος δ' ἔκαμε χρῆσιν αὐτοῦ ὁ Jernstedt, ἐκδοὺς τὰς Αἰσώπου κωμῳδίας ἐκ τῶν κωδίκων τῆς Μόσχας καὶ τοῦ Μονάχου ἐν τῷ *Περιοδικῷ* τοῦ Ῥωσικοῦ ὑπουργείου τῆς ἐκπαιδεύσεως (1893 τ. 286 καὶ 287).

² Διάφορον ἐξήγησιν προτείνει ὁ Crusius ἐν *Hermes* τ. 42 καὶ ἄλλην ὁ Krumbacher (*MGS.* σ. 52. *Gesch. d. Byz. Litteratur.* 1897 σ. 906).

ἀναγνώρισις αὐτῶν δὲν εἶναι πάντοτε εὐχερής, ἕνεκα τοῦ οἰκτροῦ συστήματος τῶν συγγραφέων ἐκείνων, τῆς διαστροφῆς τοῦ δημῶδους τύπου καὶ τῆς ἀφομοιώσεως πρὸς τὸν ἴδιον αὐτῶν φραστικὸν χαρακτῆρα. Ὅπου δὲ ῥητῶς δὲν δηλοῦται ὑπ' αὐτῶν ὅτι δημῶδες λόγιον παραθέτουσι, μόνους ὁδηγούς ἔχομεν πρὸς ἀναγνώρισιν τὰς ἄλλοθεν γνωστὰς βυζαντινὰς παροιμίας καὶ τὰς νεοελληνικάς.

Ἀσχολούμενος ἀπὸ τινων ἐτῶν εἰς τὴν παρασκευὴν ἐκδόσεως τῶν δημῶδων παροιμιῶν, ἀναγκαῖον ἔκρινα νὰ περιλάβω ἐν αὐτῇ πλὴν τῶν ἄλλων βυζαντινῶν καὶ πάσας ὅσας ἠδυνήθη ν' ἀνεύρω εἰς τοὺς βυζαντινοὺς συγγραφεῖς. Ὡς δεῖγμα δὲ τῆς ἐργασίας ταύτης παρέχω ἐνταῦθα ἀπανθίσματα ἔκ τινων μεσαιωνικῶν ποιημάτων. Τὸ στενὸν τοῦ προσμεμετρημένου μοι ἐν τῇ Ἐπετηρίδι χώρου δὲν μοι ἐπιτρέπεται νὰ παραθέσω καὶ τὰς εὐρεθείσας ἐν τοῖς ποιήμασιν, ἐξ ὧν ἀφθονώτερον συνεκόμισα ἀμητόν, ἥτοι ἐν τοῖς τοῦ Ἰωάννου Τζέτζη, τοῦ Μανουὴλ Φιλῆ, τοῦ Πτωχοπροδρόμου, τοῦ Μιχαὴλ Γλυκᾶ. Καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν δὲ παραλαμβάνω μόνον ὅσα χωροῦσιν ἐν ταῖς ὑπολειπομέναις δεκαπέντε ταύταις σελίσιν τῆς Ἐπετηρίδος.

Σπανέας.

Ἄν ἔχῃς τίποτε κρυφὸν καὶ συμβουλὴν γυρεύης,
γερόντων ἔπαιρνε βουλὴν, ἀνθρώπων πειρασμένων.

(Σπανέας στ. 156-7. ἐν Μαυροφρ. Ἐκλογῇ σ. 6. (ἐκ παρισινοῦ κώδ.). στ. 407-8 στ. 17 Wagner (Ἐκ κωδίκων Ἐνετικοῦ καὶ Βιενναίου). — στ. 240-1 ἔκδ. Λάμπρου ἐν Δελτ. Ἰστ. Ἐτ. Ε' σ. 114-5 (ἐξ ἀγιορειτικῶν κωδίκων). Διάφοροι Γραφαὶ Ἄν ἔλθῃς εἰς ὑπόθεσιν (Ἐνετ. Βιενν. Παρισ.) καὶ σύμβουλον (Βιενν.) καὶ τὴν βουλὴν (Παρισ.) — ζήτησον βουλὴν (Παρισ.) ζήτησον βουλὰς (Ἐνετ.)).

Νεοελληνικὴ παροιμία Σύρου :

Γερόντων παῖρνε συμβουλὴ κι' ἀθρώπω περασμένω,
πόχουν περσότερο ψωμί κι' ἀλάτι φαγωμένο.

περασμένω = προβεβηκότων τὴν ἡλικίαν, ποῦ ἔχουν πολλὰ περασμένα· τὸ ἐν τῷ βυζαντινῷ ποιήματι πειρασμένων φαίνεται πλάσθην κατὰ παρετυμολογίαν ἀπὸ τοῦ πείρα.

Πολλαὶ τῶν παρὰ Σπανέα γνωμῶν ἀνευρίσκονται καὶ ἐν νεοελληνικαῖς παροιμίαις, προδήλως ὅμως δὲν ἔχουσιν ἄμεσον σχέσιν πρὸς

ταύτας, ἐκ παλαιότερων ληφθεῖσαι πηγῶν. Οὕτω λόγου χάριν ἡ ἐν τῇ ἀνεκδότῳ γορτυνιακῇ παροιμία γνῶμη :

Ὅποιον δὲν καλογνωρίσης,
φίλο μὴν τὸν ἀποχτήσης.

ἀντιστοιχεῖ πρὸς Σπανέα στ. 86 κέ. σ. 5 Wagner, στ. 100 κέ. σ. 108 ἔκδ. Λάμπρου, ἡ τοῦ Σπανέα ὅμως πηγὴ εἶναι ὁ γράψας τὸν εἰς τὸν Ἴσοκράτη ἀποδιδόμενον λόγον πρὸς Δημόν. 24.

Φυσιολόγος.

Ἡ νυκτερίδα, κί ὁ λαγός, καὶ δαίμων καὶ ἀγάπη
τὰ τέσσερα δαιμόνια τὴν νύκταν οὐ κοιμοῦνται.

(Annuaire de l'Association pour l'encour. des ét. gr. 1873 σ. 275.— Ἀντὶ τῶν δύο πρώτων λέξεων τὸ χειρόγρ. ἔχει ἡ νυκτε εὐδα, ἀνθ' οὗ ὁ ἐκδότης ἔγραψε «τὴν νύκτα εὔδει» ἀλλ' ἡ τε ἔννοια καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν τεσσάρων δαιμονίων καθιστῶσιν ἀναγκαίαν τὴν διόρθωσιν, ἣν ἀνεγράψαμεν).

Ὅτι οἱ δύο οὗτοι στίχοι ἐλήφθησαν ἐκ δημώδους παροιμίας δηλοῦται ῥητῶς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λέγοντος :

ἐξ οὗ καὶ μῦθον λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου.

Μῦθον δ' ἔννοεῖ τὴν παροιμίαν, ὡς ἀλλαχοῦ πλατύτερον θὰ διαλάβωμεν. — Ἀντίστοιχον τῆς παροιμίας ταύτης νεοελληνικὴν δὲν ἔχομεν. Ἡ διατύπωσις δ' εἶναι παραπλησία πρὸς τὰς ἐν Παροιμ. Σολομ. ΛΑ'.

Ὅργιζεταί τους ὁ θεός, κάμνουν πτερὰ καὶ φεύγουν,
κ' εὐρίσκουν τους τὰ πετεινὰ καὶ τρῶν τους κί ἀφανίζουν.
(αὐτ. σ. 284).

Ὁ λόγος περὶ μυρμηκῶν. Ἡ δὲ παρατήρησις αὕτη περὶ τῆς πετροφυΐας τῶν μυρμηκῶν, προδρόμου τοῦ θανάτου αὐτῶν, ἀποδίδεται εἰς ὄργην τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν ταῖς ἐπομέναις παροιμίαις, ὑπαινιττομέναις τὸν ταχὺν ὄλεθρον ἀλαζόνων νεοπλούτων, ἢ τῶν θρασέως ἐπιχειρούντων ἔργα ἀνώτερα τῶν δυνάμεών των.

— Ὅταν ὁ θεός καταραστῇ τὸν μύρμηγκα τοῦ δίδει πτερὰ καὶ πετᾷ. (Θήρας. Πανδῶρ. Γ' σ. 121 ἀρ. 67). — Πάρου ἀνέκδοτος ἀνακοινωθεῖσα μοι ὑπὸ Φρ. Σαρρῆ. [Σὰν κ. ὁ θ. τὸν μέρμηγκα τοῦ δίνει πτερὰ καὶ πετάει.].

— Ὁ θεὸς σὰν ὀργισθῆ τὸν μύρμηγκα τοῦ δίνει φτερά καὶ πετᾶ.
(Βενιζ. σ. 183, 104 [ἢ: σὰν καταρασθῆ]. — Φολεγάνδρου ἀνέκδοτος
παρὰ Κονταρίνη. [Ὅντας ὀργιστῆ ὁ θ. τὸ μέρμηγκα].

— Τοῦ μερμηγκιοῦ ὅταν θέλῃ νὰ χαθῆ, τοῦ δίνει ὁ θεὸς φτερά.
(Παπαζαφειροπούλου, Περιουναγωγὴ σ. 302 ἀρ. 1055).

— Ὅταν ὁ θεὸς ὀργισθῆ τοῦ μερμήκου τοῦ δίνει φτερά καὶ πετᾶ.
(Καρπάθου. Ζωγράφ. ἀγών Α' σ. 367 ἀρ. 504).

— Ἡ μυρμηκὰ ὅταν θεὰ ψοφᾶ, φέρει φτερά καὶ πετᾶ. (Πόντου.
Ἐπτάλοφος 1870 Β' 2 σ. 359 ἀρ. 95).

— Σὰν καταραστῆ ὁ θεὸς τοῦ μελιντάκου, τοῦ δίνει φτερά καὶ
πετᾶ. (Νάξου ἀνέκδοτος παρὰ Μ. Ι. Μαρκόπολι).

— Τὸ μερμηῆγκι ὅταν κἀνῆ φτερά χάνεται. (Γορτυνίας ἀνέκδοτος
παρὰ Ν. Λάσκαρι).

— Τὸ μερμηῆγκι ὅταν θέλῃ νὰ χαθῆ κἀνει φτερά. (Δημητσάνης
Γορτυνίας παρὰ Κ. Κασιμάτη).

Τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἐκφράζει καὶ ὁ Ἄρ. Βαλαωρίτης ἐν τῷ Ἀθανάση
Διάκῳ (Ποιήματα τ. Β' σ. 308), προσθέτων καὶ τὰ περὶ κατα-
βρώσεως τῶν μυρμηκῶν ὑπὸ πτηνῶν, ἧς μνημονεύει καὶ ὁ Φυσιολόγος.

Νὰ κλαῖτε τὸ μερμηῆγκι,
πῶταν ἢ μοῖρα τ' ὀργιστῆ, μὲ ψεύτικα φτερούγια
βγαίνει 'ς τὸν κόσμον καὶ πετᾶ ἢ 'ς τὸ νερὸ θὰ πέσῃ
. καὶ θὰ βρεθῆ πνιμένο,
ἢ θὰ τ' ἀρπάξῃ τὸ πουλί.

Πρβλ. καὶ Μάζαριν 25 σ. 183 Boissonade σ. 247 Ellissen :
« Ὁ γὰρ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος ἀπάρας ὁμοίος ἐστὶ πτεροφυήσαντι μύρ-
μηκι· καὶ καθάπερ ἐκεῖνος ὄλλυται διαπτὰς, οὕτω καὶ ὁ τοιοῦτος δια-
φθείρεται ἐνθεν κακεῖθεν φερόμενος».

Μικρὸς μὲν ἐστὶ παντελῶς (ὁ διάβολος) καὶ τὰ πρακτικὰ
[αὐτοῦ μεγάλα.

(Φυσιολ. κεφ. 18 ἐκδ. Karnejev ἐν Byz. Zeitschrift 1894 σ. 48 ἐκ
χειρογρ. τῆς ΙΑ' ἐκ. τῆς ἐν Μόσχᾳ συνοδικῆς βιβλιοθήκης· ἐν παρισινῷ χει-
ρογράφῳ τῆς ΙΕ' ἐκ. ὑπάρχει ἡ ἐξῆς παραλλαγή: «Μικρὸς μὲν ἐστὶν, αἱ δὲ
πράξεις αὐτοῦ μεγάλαι». Ἴσως ὁ δημῶδης τύπος δύναται ν' ἀποκατασταθῆ
οὕτω: «Μικρὸς ἔνε ὁ διάβολος, κ' αἱ πράξεις του μεγάλαι»).

Ὁμοία μὲ τὴν παροιμίαν ταύτην εἶναι ἡ βυζαντινὴ: «Μικρὸς δαί-

μων, μεγάλη πειρασία». (Krumbacher MGS. σ. 109. 126, 98. 213) καὶ ἡ νεοελληνική: «Μικροὺς διάβουλους, τρανὰ τσαρούχια». (Ἄνεκδοτος Τρικάλων τῆς Θεσσαλίας, ἀνακοινωθεῖσά μοι ὑπὸ Ν. Βραχνοῦ). Ἡ παροιμία αὕτη, ὡς πιθανώτατα καὶ αἱ βυζαντιναί, ἔχει τὴν ἔννοιαν ὅτι ἐξ ἀσημάντου πολλάκις ἀφορμῆς μεγάλη κακὰ δυνατὸν νὰ προέλθωσιν. Ὁ μικρὸς διάβολος εἶναι τρόπον τινὰ προσωποποιία τῆς μικρᾶς ἀφορμῆς. Ἀνάλογος τὴν ἔννοιαν εἶναι ἡ κοινοτάτη παροιμία: «Ὁ διάβολος ἔχει πολλὰ ποδάρια»¹, δηλοῦσα ὅτι τὸ κακὸν δύναται νὰ ἔλθῃ καὶ ὅθεν οὐδεὶς ὑποπτεύει.

Φυσιολογικὴ διήγησις τοῦ ὑπερτίμου κραδοπατέρος

Ὁ πεινασμένος χάσκοντας τὴν πίτταν ἐνθυμᾶται.

[Legrand, Recueil de chansons grecques σ. 2 στ. 8. Ἡ τε γραφή «χάσκοντας τὴν π.» (ἀντὶ τῆς ἐν τῷ βιενναίῳ κώδικι ἐξ οὗ ἡ ἔκδοσις τοῦ Legrand: χάσκει τὸν καὶ π.) καὶ ἡ ἐπιγραφή τοῦ ποιήματος ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ἀγιορειτικοῦ κώδικος (Ἰβήρων ἀρ. 152 φ. 111^α) κατὰ τὸ ἀπόγραφον τοῦ Σ. Π. Λάμπρου].

Παραλείποντες τὰρχαῖα ἑλληνικὰ παράλληλα, ἀναφέρομεν τὴν παρὰ Ἰωάννη τῆς Κλίμακος (σ. 1088 d) ῥῆσιν, ἣν καὶ ὁ Krumbacher (MGS. σ. 231, 48. βλ. καὶ σ. 233) ὡς παροιμίαν σημεῖσι. Ἡ ῥῆσις αὕτη φαίνεται ἔμμετρος, ἀποτελουμένη ἴσως ἐκ δύο διμέτρων ἱαμβικῶν καταληκτικῶν. «Ἀδύνατον (τὸν) πεινῶντα || μὴ μνημονεύειν ἄρτου» ἢ ἐξ ἑνὸς πολιτικοῦ, μικρὸν μεταβαλλομένη: «Ἀδύνατον ἐνὶ πεινῶν μὴ μνημονεύων ἄρτου». — Ὁ Timoschenk (Bizantinskija poslobici. Βαρσοβ. 1895. σ. 14) ἀναφέρει ῥωσικὴν παροιμίαν ὁμοιάζουσαν πρὸς τὴν ῥῆσιν ταύτην: Golodnoi kume chleb na ume (= εἰς πεινασμένο κουμπάρο ψωμὶ 'ς τὸν νοῦν).

Ὅμοιαι νεοελληνικαὶ παροιμίαι ὑπάρχουσι πάμπολλαι. Ἐν ταῖς

¹ Ἀραβαντινὸς σ. 824. (Ἡπείρου) — Βενιζέλος σ. 181 ἀρ. 83. — Παπαζαφειρόπουλος σ. 354, 95 [πόδια]. — Κράχτογλους σ. 25 (Βάρνα). — Παρνασσὸς τ. ΙΣ' σ. 480 ἀρ. 14 (Κρήτη). [Ὁ διάβολος — πόδια]. Παροιμία τοῦ Πόντου παρὰ Ι. Βαλαβάνη. [Ὁ διάβολον χίλια ποδάρια ἔσχει]. Πρβλ. τὴν κρητικὴν παροιμίαν: «Ἀλάργα τὴ φωτιά ἀπὸ τὰ λινόξυλα, κι' ὁ διάβολος ἔχει πολλὰ πόδια». (Βλαστοῦ, ὁ γάμος ἐν Κρήτη σ. 24).

πρώταις καταγράφομεν ἐκείνας, ἐν αἷς ἀναφέρονται καὶ πίτται ὡς ἐν τῇ Διηγῆσει τοῦ κρασοπατέρος.

— Ὅπου πεινᾷ ψωμιὰ θωρεῖ, καὶ ὅπου λιμάσσει πίττις. (Ἀνέκδοτος Λειβησίου Λυκίας, παρὰ τοῦ Μ. Μουσαίου).

— Ἀποῦ πεινᾷ ψωμιὰ θωρεῖ, καὶ ἀποῦ λιμάσσει πίτταις. (Κύπρου. Σακελλάριος σ. 284, 212. σ. 286, 289).

— Ὅποιος πεινᾷ ἔς τὸν ὕπνο του βλέπει ψωμιὰ καὶ πίτταις, || καὶ ὅποιος εἶναι ξυπόλυτος παπούτσια μὲ τοῖς μύταις. (Πελοποννήσου. Λελέκου, Ἐπιδόρπιον σ. 162).

— Ὅπου πεινᾷ πίτταις θωρεῖ, καὶ ὅπου διψᾷ πηγάδια. (Ἀνέκδοτος Νάξου παρὰ Μ. Ι. Μαρκόπολι. — Ἀνέκδοτος Σύρου παρὰ Π. Σαρρῆ. [ψωμιὰ θωρεῖ]. — Ἀνέκδοτος Φολεγάνδρου παρὰ Κονταρίνη [ὁμοίως]. — Νισύρου. Ζωγράφ. ἀγών. σ. 412, 48 [ὁμοίως]. — Καρπάθου. Ζωγράφ. ἀγ. 359, 349 [καὶ ὅποιος διψᾷ ποτάμια.]).

— Ὅποιος πεινᾷ ψωμιὰ ὀνειρεύεται (Ἡπείρου, Μανάρης σ. 32).

— Ὅποιος πεινάει βλέπει ἔς τὸν ὕπνο του κουλλούραις. (Ἀνέκδοτος Κεφαλληνίας, παρὰ Σ. Παγώνη).

— Ὅποιος πεινᾷ λεφταῖς βλέπει. (Παξῶν. Salvator Paxos σ. 49).

— Ὅποιος πεινᾷ καρβέλια βλέπει. (Ἡπείρου. Ἀραβαντινὸς 950. — Πελοποννήσου. Παπαζαφειρόπουλος 271, 687).

— Ὅποιος πεινᾷ κουλλούρια βλέπει. (Ἀνέκδοτος Κυνουριακὴ παρὰ Λεων. Κωνσταντοπούλου).

— Ὅποιος πεινᾷ κορμάτια βλέπει, καὶ ὁ ξυπόλυτος τσαρούχια. (Βενιζέλος, σ. 216, 576 [ἦ: καρβέλια βλ.]).

— Ὅπου διψᾷ βρύση θωρεῖ, καὶ ὅπου πεινᾷ καρβέλια. (Βερέττας σ. 45, 13. — Βενιζέλος σ. 216, 578 [Ὅποιος δ. βρύσαις βλέπει ἔς τὸνειρό του, καὶ ὅποιος π. κ.]. — Βύρων τ. Γ' σ. 437 ἀρ. 20).

— Ὅπου πεινᾷ φούρνους θωρεῖ, καὶ ὅπου διψᾷ βρύσαις, || θωρεῖ καὶ ὁ ἀξυπόλυτος παπούτσια μὲ ταῖς μύταις. (Ἀνέκδοτος Σύρου παρὰ Π. Σαρρῆ).

— Ὅπου πεινᾷ ψωμιὰ θωρεῖ, καὶ ὅπου διψᾷ λαγκάντζα, || καὶ ὅπου ναὶ ἀξυπόλυτος οὔλο παλιοπαπούτσαις. (Ἀνέκδοτος Πάτμου παρὰ Χ. Μαλανδράκη).

— Ὅπου πεινᾷ ὀνειρεύεται φούρνους μὲ καρβέλια. (Βάρνης. Κράχτοχλου σ. 26).

— "Οποῖος πεινάει φούρνους μὲ καρθέλια βλέπει ἔς τὸν ὕπνο του. (Καλαβρύτων παρὰ Α. Κωνσταντινοπούλου. — Ἡλείας παρὰ Α. Καρκαδίτσα. [Ἐποῦ πεινάει κ. βλέπει ἔς τὸν ὕ.]. — Κεφαλληνίας παρὰ Σ. Παγώνη. [Ποῦ π. κουλλούραις βλέπει ἔς τὸν ὕ.]. — Πύργου Ἡλείας παρὰ Λιναρδάκη [π. κ. βλέπει]. — Δημητσάνης παρὰ Κ. Κασιμάτη [φούρνους κ. βλέπει]).

— "Οποῖος πεινᾷ ψωμιᾷ θωρεῖ. (Βυζαντίου, Λεξικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς ἑλλ. λ. θωρῶ).

— Ποῦ κοιμᾶται πεινασμένος, θωρᾷ ψωμιᾷ ἔς τὸν νύπνον του. (Μεγίστης. Ὁ ἐν ΚΠ. Σύλλογος τ. ΚΒ' σ. 323, 391).

— "Οποῖους πεινᾷ κουμμάτια νειρεύεται. (Ἀνέκδοτος Πηλίου παρὰ Χ. Βλαμουτοπούλου).

— Ἡ γριὰ σὰν πεινοῦσι κουμμάτια νειρεύονται. (Πορταριά Πηλίου, παρὰ Δ. Κωλᾶ).

— "Οπ' ὄνειρεύεται καρθέλια βλέπει. (Βενιζέλος 216, 577).

— Ὁ πεινασμένος καρθέλια ὄνειρεύεται. (Κρομμύδου, Διατριβὴ Βιέννη, 1808. σ. 78, 133. — Β' Ἀκολ. Διατριβῆς 36 [Ὁ νηστικός]. — Βερέττας, 45, 14 [ὁμοίως]. — Βενιζέλος 200, 321 [ὁμοίως]. — Βύρων Γ' 437, 20 [ὁμ.]).

— Ὁ νηστικός ραπάνια ὄνειρεύεται (Negris, 93, 599).

— Ἡ νησικός κουμμάτις νειρεύεται (Λακκοβικίων Μακεδονίας παρὰ Ι. Πρωΐου).

— Ὁ πεινασμένος ψωμιᾷ βλέπει ἔς τὸνειρό του (Κρήνης (Τσεσμὲ) παρὰ Γρ. Βερναρδάκη).

— Ὁ πεινασμένον ἔς σ' ὄνερον ἄτ' καττέρια ἐλέπει. (Πόντου παρὰ Ι. Βαλαβάνη. [καττέρια = μεγάλα τεμάχια ἄρτου]. — Ἐπτάλοφος 1870 Β' 2. σ. 354, 47 [ἔς τῶνερον ἄτ' κερέτσια ἐ.].

Τὰ κατὰ Λύβιστρον καὶ Ῥοδάμνην.

Κάλλιον ἔνε εἰς ὁδὸν ἀδελφὸς ἢ μητέρα.

(Wagner, Trois poèmes grecs σ. 244 στ. 80. — Μαυροφρύδου, Ἐκλογή σ. 326 στ. 59).

Ἵτι εἶναι ὁ στίχος οὗτος παροιμία δημώδης δηλοῦται ἐν τῷ προηγούμενῳ στίχῳ: «ξένε, γνώριζε, λέγει ὁ δημώδης λόγος». Ἄλλ' ἢ

ἔννοια εἶναι σκοτεινή, οὐδὲ διευκρινεῖται ἐκ τῆς γραφῆς τοῦ παρισινοῦ κώδικος παρὰ Μαυροφρύδη· «Κάλλιον ἔνι εἰς ἀδελφοὺς εἰς στραταν παρὸ μάννα». Ὁ Μαυροφρύδης διορθώνει «εἰς ἀδελφός», ἀλλὰ καὶ οὕτω τὸ νόημα δὲν εὐοδοῦται, διότι ὁ λόγος εἶναι περὶ συνοδοιπόρου καὶ οὐχὶ περὶ ἀδελφοῦ. Νομίζομεν ὅτι ἡ ὀρθὴ ἀνάγνωσις ἀποκαθίσταται, διορθουμένου τοῦ στίχου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γραφῶν ἀμφοτέρων τῶν κωδίκων οὕτω :

Κάλλιον ἔνι συνοδὸς παρ' ἀδελφοὺς ἢ μάνναν.

Τὴν διόρθωσιν ταύτην κυροῦσι καὶ οἱ ἐπόμενοι στίχοι (85 κ. ἐ.) ἐν οἷς ὁ Λύβιστρος ὑποτίθεται λέγων εἰς τὸν συνοδοιπόρον του :

« Ἄν σ' εἶπω τίποτε, ξένε συνοδοιπоре, . . .

ἀντὶ πατρός, ἀντὶ μητρός, ἀντὶ ἀδελφοῦ καὶ φίλου
ἔχω ἑσένα σήμερον ἐδῶ 'ς τὴν ξενιτείαν.

Ὅμοίαν νεολληνικὴν παροιμίαν δὲν εὔρομεν.

Ὅποῦ φυλάσσει τὸ πονεῖ, γίνεται κίνδυνός του.

(σ. 244 στ. 82 Wagner. σ. 326 στ. 60 Μαυροφρ. Δ. Γ. γίνετ' εἰς κίνδυνόν του).

Ὅτι δημῶδη καὶ ἐνταῦθα ἔχομεν παροιμίαν, ἢ τοῦλάχιστον ἰδέαν ἐκ τοιαύτης παροιμίας ληφθεῖσαν συνάγεται ἐκ τῶν ἐξῆς ὁμοίων νεοελληνικῶν.

— Ὅποιος κρύβει τὸν πόνο του πάει μὲ δαῦτον. (Ἀνέκδοτος Μεσσηνιακὴ. Ὅμοια Κεφαλληνιακὴ ἀνακοινωθεῖσά μοι ὑπὸ Σπυρ. Παγώνη [μὲ δαύτονε]).

— Ὅποιος χῶνι τὸν πόνο τ', τὸν τρώει ἢ πλάκα. (Ἀνέκδοτος Τήνου, παρὰ τῆς Κας Στ. Καραλῆ).

— Ὅποιος χῶνει τὸν πόνο του μετὰ κεῖνον ἀποθαίνει. (Κρήτης. Φρατζεσκάκη, Ἀριάδνη σ. 112.—Παρνασσός τ. ΙΖ' σ. 796, ἀρ. 164 [μ' ἐκεῖνον]).

Τὴν αὐτὴν δ' ἔννοιαν ἐκφράζουσι καὶ αἱ ἐπόμεναι :

— Ὅποιος λέγει τὸν πόνο του βρίσκει τὴν γιατρείαν του. (Βενιζέλος 214, 543).

— Λέγε τὸν πόνο σου καὶ θὰ βρεθῆ γιατρός. (Ἀνέκδοτος Πελοποννησιακὴ).

— Ὅποιους ἔχει τοῦ πόνου πάγῃ 'ς τοῦ γιατροῦ. (Ἀνέκδοτος Λεσβιακὴ παρὰ Γρ. Ν. Βερναδάκη).

᾽Ωρας χαρὰ γὰρ δύναται νὰ διώξη χρόνου λύπην.

(σ. 303 στ. 2176 Wagner. Ἑλλείπει παρὰ Μαυροφρύδη).

Ἡ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τοῦ Λυβίστρου μεταπλασθεῖσα δημώδης παροιμία, εἶχεν ἴσως οὕτω : « ᾽Ωρας χαρὰ, χρόνου λύπη » ὡς φαίνεται ἐκ τῆς νεοελληνικῆς :

— Ἡμέρας χαρὰ, χρόνου λύπη. (Κρομμύδη, Β' Ἀκολουθία τῆς διατριβῆς 1813 σ. 24.—Negris σ. 52 ἀρ. 317 [καὶ χρ. λ.].—Βυζαντίου, Λεξικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐλλ. ἐν λ. χρόνος.—Βενιζέλος 101, 137 [καὶ χρ. λ.]).

᾽Ομοίαι τὴν διατύπωσιν εἶναι αἱ Βυζαντιναὶ παροιμίαι :

— ᾽Ωρας ἔργον, ἐνιαυτοῦ μελέτη. (Πλανοῦδ. 273 παρὰ Kurtz σ. 47).

— ᾽Ωρας μιᾶς ἔργον, ἐνιαυτοῦ μέριμνα. (Αἰσώπου 40.—Jernsted ἐν Journal σ. 28—29)¹.

¹ Ἀτόπως συνάπτει πρὸς τὴν παροιμίαν ταύτην ὁ Jernsted, ἂν καὶ μετὰ τινος ἐνδοιασμοῦ (βλ. σ. 48), τὴν ἐν τῷ κώδικι τῆς Μόσχας ἐν συνεχείᾳ γεγραμμένην « εἰς πυρετὸς καὶ τὰ πάντα κάτω ». Ἐν τῷ κώδικι τοῦ Μονάρχου ὀρθῶς φέρεται ὡς ἰδίᾳ παροιμία αὕτη, χωριζομένη μάλιστα τῆς ἐτέρας δι' ἄλλων δύο παροιμιῶν : « ᾽Ω καιρὲ διατὶ οὐκαλεῖς ὠμόν, ἀλλ' ἐμόν ». Ἡπατήθη δ' ἴσως ἐκ τῆς κατατάξεως αὐτῆς εἰς τὸ στοιχεῖον Ω, ἐνῶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ε. Ἄλλ' ἡ ἀταξία αὕτη ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἐν τῷ κώδικι τοῦ Μονάρχου γραφῆς « ᾽Ω εἰς πυρετὸς »· φανερόν ὅτι τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὦ ἐτέθη ἀνορθογραφῶς ἀντὶ τοῦ ἄρθρου ὀ. Οὐδαμῶς δ' εἶναι σπανία τοιαύτη ἔνεκα ἀνορθογραφίας διατάραξις τῆς ἀλφαθητικῆς τάξεως. Ἡ παροιμία αὕτη σημαίνουσα ὅτι εἰς πυρετὸς καταρρίπτει τὰ πάντα καὶ τὸν ῥωμαλεώτατον ἄνδρα ἐξασθενῶν, οὐδεμίαν σχέσιν δύναται νὰ ἔχη πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς προκειμένης παροιμίας. Εἶναι δ' ἡ ἔννοια αὐτῆς ὅτι ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ἂν λάβωμεν κατάλληλον ἀπόφασιν καὶ προσηκόντως ἐνεργήσωμεν αἴρομεν τὴν ἀφορμὴν πολυχρονίων μεριμνῶν καὶ φόβων· ἐκεῖνο ἐν ἄλλοις λόγοις τὸ ὁποῖον ἐπὶ ἔτος ὀλόκληρον ἐμβάλλει εἰς ἡμᾶς φροντίδας καὶ βασανίζει τὸν νοῦν μας δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἐντὸς μιᾶς ὥρας δι' ἀποφασιστικῆς ἐνεργείας. Τοῦτο συνάγομεν ἐκ τῆς χρήσεως τῶν ἀπαραλλάκτων νεοελληνικῶν παροιμιῶν. Ὅθεν δὲν φαίνονται ἐπιτυχεῖς αἱ ἐρμηνεῖαι οὔτε τοῦ Crusius (ἐν Rhein. Museum τ. 42 σ. 424) νομίζοντος ταυτόσημον τὴν παροιμίαν πρὸς τὴν ἄλλην νεοελληνικὴν « Τὰ φέρνει ὥρα, χρόνος δὲν τὰ φέρνει », οὔτε τοῦ Jernsted, παραδεχομένου ὅτι τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἔχει ἡ παροιμία καὶ ἡ τοῦ πρὸς Δημόνικον λόγου (34) ῥῆσις : « Βουλευοῦ μὲν βραδέως, ἐπετέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα ».

Σημειωτέον δ' ἐν παρόδῳ ὅτι τὰ μεταξύ τῶν δύο παροιμιῶν ἐν τῷ κώδικι τοῦ Μονάρχου παρεμβεβλημένα, ὀρθῶς μὲν ὁ Jernsted ἐδίχασεν, ἀναγνωρίσας

Καὶ αἱ νεοελληνικαί :

— Ὁροῦς δουλειά, χρόνου μελέτημα. (Ἀνέκδοτος Μυκόνου, παρὰ τῆς Κας Ἀργυρ. Οἰκονόμου).

— Χρόνου μελέτημα, ὥρας κάωμα. (Βενιζέλος 340, 51 [μελέτη]. — Χίου. Κανελλάκης 317, 184).

— Χρόνου μελέτημα, ὥρας καμωσί. (Καρπάθου. Ζωγράφ. ἀγών Α' 363, 418).

— Νοῦ χρόνου μελέτημαν, μιᾶς ὥροῦς δουλειά. (Κύπρου. Σακελλάριος 289, 399).

— Δέκα μερῶμ μελέτημα, μιανῆς ὥρας κάωμα. (Μεγίστης. Ὁ ἐν ΚΠ. σύλλ. τ. ΚΒ' σ. 317, 105).

— Ὁρας δουλειά, χρόνου ἔννοια. (Ἀνέκδοτος Πελοποννησιακή).

ὅτι δύο ἀποτελοῦσι παροιμίας, ἀλλ' ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς πρώτης παρεπλανήθη ἐκ τῆς γραφῆς τοῦ κώδικος τῆς Μόσχας: «ᾠ καιρέ, διατὶ οὐκ αὐλεῖς». Ἡ γραφή τοῦ ἐν Μονάχῳ εἶναι ἡ ὀρθότερα: «οὐ καλεῖς». Ὁ μὴ γινώσκων νὰ ἐπωφεληθῆται ἐκάστοτε τὸν ἀρμόδιον καιρόν, παραπονεῖται ὅτι ἔρχεται ἀπροσδοκῆτως οὗτος, χωρὶς ν' ἀναγγέλλῃ τὴν παρουσίαν του. Δὲν θὰ ἔχανε τὴν εὐκαιρίαν ὁ παραπονούμενος ἐν τῇ παροιμίᾳ, ἂν ὁ καιρὸς ἐπερχόμενος τὸν ἐκάλει. Δὲν εἶναι ὅμως ἀναγκαῖον καὶ ν' αὐλῇ ὁ καιρὸς. Τοῦτο συνάγει ὁ Jernsted ἐκ τῆς ἄλλης γραφῆς «οὐκ αὐλεῖς». «Ἄν ἐκάστοτε, λέγει, ὁσάκις πρέπει νὰ πράξωμέν τι ηὔλει ὁ καιρὸς ἢ ἔψαλλεν ἄσμά τι, ὥστε νὰ μανθάνωμεν οὕτω τὴν προσέγγισίν του, δὲν θὰ τὸν ἀφίναμεν πολλάκις νὰ φύγῃ».

Καθόλου δ' αἱ γραφαὶ τοῦ κώδικος τοῦ Μονάχου εἶναι ὀρθότεραι τῶν ἐν τῷ ἐτέρῳ. Καταφαίνεται δὲ μάλιστα τοῦτο ἐν τῇ 37 παροιμίᾳ, ἣτις ὡς φέρεται ἐν τῷ τῆς Μόσχας (Χορεία κυνός, ὄνομα λέοντος) εἶναι παντελῶς ἀκατάληπτος. Διὰ τοῦτο ἀτελεσφόρητοι ἀπέβησαν καὶ αἱ πρὸς ἐρμηνείαν αὐτῆς προσπάθειαι τοῦ Jernsted (σ. 41), ὑπολαβόντος αὐτὴν συγγενῆ τὴν ἔννοιαν πρὸς τὰς ῥωσικὰς: «Φόρεμα γερακιοῦ καὶ περπατησιὰ κοράκου» «Πρόσωπο γερακιοῦ, φωνὴ κοράκου». Ἐνῶ φανερὰ εἶναι ἡ ἔννοια προτιμωμένης τῆς γραφῆς τοῦ ἐν Μονάχῳ κώδικος: «Χωρία κινεῖ ὄνομα λέοντος». Καὶ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ λέοντος, οὐχὶ δὲ αὐτὸς ὁ λέων, ἀρκεῖ νὰ ταράξῃ χωρία, νὰ ἐνσπείρῃ τρόμον εἰς πολλούς· ἦτοι καὶ μόνῃ ἢ ἀπειλῇ τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἢ δῆλωσις τῆς θελήσεώς του ἀρκεῖ νὰ ἐπιβάλῃ ταύτην, χωρὶς νὰ χρειασθῇ νὰ μετέλθῃ καὶ ἄλλην βίαν. Προσφυστάτα σχολιάζει τὴν παροιμίαν, ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἰδέας ὑπαγορευθεῖσα, ἡ γνωστοτάτη ἐν Γερμανίᾳ γελοιογραφία Der Loewe kommt! Ἀπερίγραπτον ταραχὴν καὶ τρόμον, οὔ κωμικώτατα τὰποτελέσματα. παράγει κατὰ τὴν εἰκόνα ἐκείνην καὶ μόνῃ ἢ ἀγγελία ὅτι ἔρχεται ὁ λέων, χωρὶς τὸ φοβερὸν θηρίον νὰ φαίνεται πουθενά.

— Μιανῆς ὥρας δουλειά, χρονῶνε ἔγνοια. (Ἀνέκδοτος Κεφαλληνίας, παρὰ Σπ. Παγώνη).

— Μιᾶς ὥρας δουλειά, 'νοῦ χρόνου τεμπελιά. (Ἀθηναϊκή. Ἑβδομάς Α' σ. 152).

Ἄπέδω βράχοι καὶ κρημνά, βουνὸν ἀπέκει πάλιν.
(Σελ. 310 στ. 2425 Wagner).

Ἐμπρός μας ἔνε θάλασσα, κρεμνὸς ἀπέκει πάλιν.
(Αὐτ. στ. 2428).

Οἱ στίχοι οὗτοι ἐποιήθησαν πιθανώτατα κατὰ μίμησιν δημωδῶν παροιμιῶν. Βυζαντιακὴ τοιαύτη εἶναι ἢ παρ' Ἀποστολίῳ (Ζ' 15) «Ἐμπροσθεν κρημνός, ὀπισθεν λύκοι.» (Πρβλ. καὶ Otto, die Sprichwörter der Römer ἀρ. 986), ἴσως δὲ καὶ τὸ παρ' Ἰωάννη τῆς Κλίμακος, «ἐκ βοθύνου εἰς κρημνόν.» (τ. 88 σ. 839 d. Βλ. καὶ Krumbacher Mgs. σ. 231). Νεοελληνικαὶ δὲ αἱ ἐξῆς :

— Ἐμπρός γκρεμὸς καὶ πίσω βράχος. (Παπαζαφειρόπουλος 247, 407 [Καὶ μπροστὰ γρεμὸς]. — Ἀνέκδοτοι γορτυνιακαὶ παρὰ Ν. Λάσκαρι [Μπροστὰ γ.] καὶ Κ. Κασιμάτη ἐκ Δημητσάνης).

— Ὀμπρός γρεμὸς κι' ὀπίσω θάλασσα. (Κρητικὴ. Jeannarakī 111. — Φραντζεσκάκη σ. 111).

— Μπροστὰ ρέμα, πίσω βράχος. (Βερέττας 35, 8. [Μπροσθὰ]. — Βύρων τ. Γ', 281, 2).

— Ἐμπρός γκρεμὸς καὶ πίσω λύκος. (Δηλονότι αὐτὴ ἢ παρ' Ἀποστολίῳ παροιμία. — Μανάρης σ. 17 [Ἐμπροσθὰ κρημνὸς καὶ ἀπ' ὀπίσω λ.]. — Ἀραβαντινὸς ἀρ. 344. — 1786 [Ὀμπροστὰ γ. καὶ ὀπίσω λ.]. — Βενιζέλος 78, 183. [γκρεμνός].).

— Ἐμπρός βαθὺ καὶ πίσω ρέμα (Κρομμύδη, Ἀκολουθία τῆς διατριβῆς 1811 σ. 43 [Κ' ἐ. β. καὶ ὀπίσω ρεῦμα.] τοῦ αὐτοῦ Β' Ἀκολουθία σ. 26 [ὁμοίως]. — Μανάρης σ. 23 [Καὶ ἐ. β. κι' ὀπίσω λάκκος]. — Negrīs 69, 427 [Κ' ἐ. β. κ' ὀπίσω ρεῦμα]. — Ἀραβαντινὸς 343. — Βερέττας σ. 35, 8. [Κ' ἐ.]. — Βενιζέλος 78, 187 [ρεῦμα]. — Ἡπειροῦ. Ὁ ἐν ΚΠ σύλλογος τ. ΙΗ' 185, 84 [Κ' ἐ.]. — Βύρων Γ' 281, 2 [Κ' ἐ.]. — Ἀνέκδοτος Πορταριάς Πηλίου παρὰ Δ. Κωλᾶ. [Κ' ἔμπρός β. κι' πίσου ρ.]. — Κεφαλληνίας παρὰ Σ. Πα-

γώνη. [Κ' ἐ.]. — Ζατούνης Γορτυνίας παρὰ Κ. Κασιμάτη [Μπροστά β.]).

Διήγησις παιδιόφραστος τῶν τετραπόδων ζώων.

Καὶ τὰ δικά σου πράγματα λέγεις τα πρὸς ἐμένα.

(Wagner, Carmina gr. med. aevi σ. 147 στ. 164.—'Ἐν τῷ Βιενναίῳ κώδικι ὁ στίχος φέρεται ἄλλως: «Καὶ ἐκεῖνα τὰ ποιεῖς ἐσὺ λέγεις τα πρὸς ἐμένα.»).

Ὑποτίθεται ἐν τῷ ποιήματι λέγων ταῦτα ὁ ποντικός πρὸς τὸν κάτην. Ἐννοεῖ δ' ὅτι μὲ ὀνειδίζεις, ἐπιρρίπτων εἰς ἐμὲ τὰ ἴδιά σου ἐλαττώματα. Ὁ στίχος φαίνεται ὡς τις διασκευὴ παροιμίας, ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι ἐν τινι καρπαθία παροιμίᾳ πρὸς ἔκφρασιν ὁμοίας ἐννοίας ἀναφέρεται ἢ κάτα. «Ἡ κάτα ἢ ἐφακελοῦ || τὰ ἰκά της ῥήχτει ἄλλου.» (Ζωγράφ. ἀγών Α' σ. 352, 192). Ἐλήφθη ἄρα ἡ παροιμία ἐκ τοῦ μεσαιωνικοῦ ποιήματος, ἢ τάνάπαλιν εἶναι παλαιότερα αὐτοῦ; Τὸ τελευταῖον φαίνεται πιθανώτερον. Διότι καὶ ἄλλαι ὑπάρχουσι νεοελληνικαὶ παροιμίαι, ὅμοιαι τὴν ἐννοιαν καὶ τὴν διατύπωσιν, ἀντὶ γάτας ἄλλα ἀναφέρουσαι ζῶα ἢ ἀνθρώπους ἢ μυθικὰ δαιμόνια.

— Γῆ θειά μ' ἢ Λουλοῦ || παίρνι τὰ θκά τ'ς τσι πᾶ τα ἄλλου. (Ἀνέκδοτος Λέσθου παρὰ Γρ. Ν. Βερναρδάκη).

— Γῆ θειά μ' ἢ Γιαλού, || τὰ θκά τ'ς τὰ λέγι ἄλλου. (Λέσθου, παρὰ τοῦ αὐτοῦ. — Γιαλοῦ ἐν τῇ παροιμίᾳ ταύτῃ καὶ τῇ κατωτέρῳ ἢ Γελλῶ τῶν ἀρχαίων μύθων καὶ τῶν δημωδῶν παραδόσεων).

— Κακομοῖρα ἢ Γιαλλοῦ || τὰ δικά της ῥήχτει ἄλλου. (Σύμης. Ὁ ἐν ΚΠ. σύλλ. τ. Η' σ. 482, 6.).

— Ἡ κοκώνα ἢ Ραλλοῦ || τὰ δικά τση δίνει ἄλλου. (Ἀνέκδοτος Νάξου, παρὰ Μ. Ι. Μαρκόπολι).

— Ἡ καμένη ἢ ἄλεπού || τὰ δικά τση δίνει ἄλλου (Νάξου παρὰ τοῦ αὐτοῦ).

Ὅμοιαι τὴν ἐννοιαν εἶναι καὶ αἱ ἐπόμεναι.

— Τὰ δικά μας τῶν γειτόνων. (Κρομμύδη, Ἀκολουθία διατριβῆς. 40.—Negris 121, 794.—Βερέττας 56, 2.—Σακελλάριος 278, 32 [τοῦ γειτόνου μας]).

— Τὸ δικό μου τ' ὄνομα πάρ' το σύ, γειτόνισσα. (Βενιζέλος 304, 274.—Κρήτης Jeannaraki 174 [δ. μου ὄ.].—Κρήτης Ἐφημερίς

*Απτερα ἀρ. 64 [Ὅμοίως]. Κρήτης Φραντζεσκάκης 115 [δ. μου ὄ.]
νά το σύ γ.]. — Λακωνίας ἀνέκδοτος παρὰ Π. Γ. Γενναδίου. [δ. μου
ὄ.]. — Κεφαλληνίας παρὰ Σ. Παγώνη. [δ. σου τ' ὄ. νά το σύ, γ.]. —
Καρυᾶς Κορινθίας παρὰ Γ. Τσαγρῆ. — Ἐλευσῖνος Γόρτυνος παρὰ Κ.
Κασιμάτη).

— Νά, κυρὰ γειτόνισσα, τὸ δικό μου τὸ ὄνομα. (Κρομμύδη Δια-
τριβὴ 120. Β' Ἀκολουθία διατριβῆς 33. — Μανάρης σ. 27. — [δι-
κόν μου τ' ὄ.]. Negris 83, 525 [ὁμοίως]. — Ἀραβαντινὸς ἀρ. 771.
— Ῥόδου Πανδῶρ. τ. ΚΑ' σ. 369 καὶ Βενετοκλέους, Βραχεῖαι παρα-
τηρήσεις σ. 128, 14 [τὸ δ. τ' ὄνομα, νά κ. γ.]. — Φολεγάνδρου παρὰ
Κονταρίνη. [Ὅμοίως· κερὰ γ.]).

— Τὸ δικό σου τ' ὄνομα δός μου το, γειτόνισσα. (Κεφαλληνίας
ἀνέκδοτος παρὰ Σ. Παγώνη).

— Τῶνομά σ', κυρὰ γειτόνισσα. (Ἀνέκδοτος Τήνου παρὰ τῆς Κας
Στ. Καραλῆ).

— Γειά σου, || ποῦ μοῦ λές τῶνομά σου. (Ἀνέκδοτος Γορτυνίας
παρὰ Ν. Λάσκαρι).

— Ὅσα ἔχει ἡ μάνα μου, τὰ λείει τοῦ τάτα μου. (Ἀνέκδοτος
Δημητσάνης Γορτυνίας παρὰ Φ. Ἡλιοπούλου).

— Πές μου το νά μὴ σ' τὸ εἰπῶ. (Ἀραβαντινὸς 1842. — Βενιζέ-
λος 254, 109. — Παπαζαφειρόπουλος 281, 803 [μπουρτὰ σ' τὸ εἰπῶ].

— Τήνου παρὰ Στ. Καραλῆ καὶ Ἀδ. Ἀδαμαντίου. [Πέ μ' τα-τά
πῶ.]) — Νάξου παρὰ Μ. Μαρκόπολι. [Πέ μού το νά μὴ σοῦ τὸ πῶ.]

— Λέσθου παρὰ Γρ. Βερναρδάκη. [Πέ μί του νά μὴ σ' τοῦ πῶ.])

Ἐπίσης ὁμοίαι εἶναι καὶ αἱ πολυπληθεῖς παροιμίαι, αἱ πεποιημέ-
ναι κατὰ τὸν τύπον τῆς κοινοτάτης: «Εἶπ' ὁ γάδαρος τὸν πετεινὸ
κεφάλαι.»

Νά τινάξῃ τὴν γοῦνάν σου, νά κόψῃ τὴν ὄφρύν σου.

(Αὐτ. σ. 147 στ. 177. Δ. Γ. Τινάξῃ καὶ τὴν γοῦνάν σου. — Νά τιν. καὶ
τὴν γ.—εὐθὺς τινάσσει).

«Θὰ σοῦ τινάξω τὴν γοῦνα» «τοῦ τὴν τινάξε τὴ γοῦνα» κ.τ.τ.
εἶναι κοινόταται σήμερον παροιμιώδεις φράσεις, ἐμφαίνουσαι ἀπειλὴν
αὐστηρᾶς τιμωρίας, καὶ ἰδίως δαρμοῦ, διότι ἐννοεῖται ὅτι ἡ γοῦνα θὰ
τιναχθῆ, ἐνῶ θὰ τὴν φορῆ ὁ ἀπειλούμενος. Ὅμοια εἶναι ἡ φράσις

«τοῦ τίναξε τὸ σκουτὶ» (Πελοποννήσου). Ἄλλην ὅμως ἔννοιαν ἔχει ἡ φράσις «Ἐτίναξε τὰ ροῦχά του» ('Αραβαντινός σ. 175, 20. Βενιζέλος 84, 274), εἰλημμένη βεβαίως ἐκ τοῦ γραφικοῦ «ἐκτίναξάμενος τὰ ἱμάτια.» (Πράξ. Ἄποστ. ΙΗ' 6).

Φεύγεις ὡσπερ διάβολος ἐκ τοῦ θυμιαμάτου.

(Αὐτ. σ. 153 στ. 333).

Ἡ αὐτὴ παροιμία σώζεται καὶ σήμερον ἀπαραλλάκτως.

— Φεύγει, σάν ὁ διάβολος ἀπ' τὸ θυμιαμα. (Κρομμύδη, Β' Ἀκολουθία διατριβῆς σ. 54 [ὡσάν - ἀπὸ]. — Negris, 139, 919 [ἀπὸ τὸ]. — Βενιζέλος 331, 20 [ἡ : ἀπ' τὴν ἐκκλησιά.]).

— Ὁ διάβολος φεύγει ἀπ' τὸ θυμιαμα. ('Αραβαντινός ἀρ. 826).

Φησὶν ὁ ἐπιχώριος λόγος καὶ παροιμία,

Ἐβραῖος ὄζει καὶ βρωμεῖ καὶ ὄλη του ἢ θήκη.

(Αὐτ. σ. 156 στ. 423—4/Δ. Γ. Ἐβραῖον. ὄλοιτο ἡ θήκη).

Ἡ αὐτὴ παροιμία ἐν ἱαμβικῷ τριμέτρῳ εὔρηται καὶ ἐν μιᾷ τῶν ἀγιορειτικῶν συλλογῶν ('Ρωσικοῦ κωδ. 779 φ. 8 α) «Βρωμεῖ καὶ ὁ Ἐβραῖος καὶ ἡ θήκη του». Σημεριναὶ δὲ παραλλαγαὶ ταύτης ὑπάρχουσιν αἱ ἐπόμεναι :

— Βρωμεῖ ὁ Ὄβριός, βρωμεῖ καὶ τὸ ἔχει του. (Καρπάθου. Ζωγράφ. ἀγῶν Α' 347, 93).

— Βρωμᾶ ὁ Ὄβριός, βρωμοῦν καὶ τὰ καλά του. ('Ανέκδοτοι Σίφνου παρὰ Σ. Δουκάκη. — Πάρου παρὰ Π. Σαρρῆ. — Νάξου παρὰ Μ. Μαρκόπολι. — Φολεγάνδρου παρὰ Κονταρίνη [Βρωμεῖ]. — Τήνου παρὰ Ἀδ. Ἀδαμαντίου [Βρ. ὁ Βριγός, βρ. καὶ τὰ καλά τ']. — Ὁμοίως παρὰ Τηνίου χιακῆς καταγωγῆς [καλά τ'].).

— Βρωμᾶ ὁ Ὄβριός κ' ἡ τύχη του, βρωμοῦν καὶ τὰ καλά του. (Βενιζέλος 43, 79. — Πολίτης ἐν Πανδώρα τ. ΙΗ' ἀρ. 3).

— Βρωμεῖ ὁ Ὄβριός καὶ τό χει του καὶ ὅ τι καὶ ἂν ποτάσση. ('Ρόδου. Ἐφημ. Φιλομαθῶν 1860, σ. 1265).

Π Ρ Ο Σ Θ Η Κ Η

(εἰς σ. 98-106)

Μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων περὶ τοῦ ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Διὸς τοῦ Φειδίου ἐρύματος καὶ τῆς ἐν αὐτῷ διατάξεως τῶν γραφῶν τοῦ Παναίνου, περιῆλθεν εἰς γνῶσιν ἡμῶν ἡ περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος διατριβὴ τοῦ E. A. Gardner, ἡ δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ Journal of Hellenic Studies (τ. XIV σ. 233-241) ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν The paintings by Panaenus on the throne of the Olympian Zeus. Ὁ Βρεττανὸς ἀρχαιολόγος τὴν αὐτὴν ἔχων γνώμην περὶ τοῦ ἐρύματος, πρὸς ἀνασκευὴν τῆς ὑποθέσεως τοῦ Murray ἐπάγεται πολλὰ ἐξ ὧσιν καὶ ἡμεῖς ἀντετάξαμεν ἐπιχειρημάτων, ἀλλὰ διάφορον τῆς ὑφ' ἡμῶν ἐκτεθείσης παραδέχεται τὴν διάταξιν τῶν γραφῶν τοῦ Παναίνου ἐπὶ τῶν τριῶν μεσοποδίων τοῦ θρόνου. Κατ' αὐτὸν ἕκαστον μεσοπόδιον διηρεῖτο εἰς δύο τμήματα ὑπὸ τῶν μεταξὺ τῶν ποδῶν ἐστηκότων κίωνων, οἵτινες ἀνεῖχον κατὰ ταῦτα τὴν ἔδραν· οὕτω δ' ἐσχηματίζοντο ἐν ἐκάστῳ μεσοποδίῳ τέσσαρες χῶραι πρὸς ὑποδοχὴν γραφῶν. Καὶ ἐν μὲν ταῖς δυσὶν ἀνωτέραις ὑπὸ τὴν ἔδραν ἦσαν γεγραμμένοι αἱ γραφαί, ἅς διὰ τῶν ἀριθμῶν 1 καὶ 2 ἐδηλώσαμεν ἀνωτέρω (σ. 103), ἦτοι ἐν τῇ ἀριστερᾷ πλευρᾷ ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Ἄτλας καὶ ὁ Θησεύς καὶ ὁ Πειρίθους, ἐν τῇ ὀπισθεν ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Λέων καὶ ὁ Αἴας καὶ ἡ Κασάνδρα καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Προμηθεύς καὶ ὁ Ἀχιλλεύς καὶ ἡ Πενθεσίλεια. Ἐν δὲ ταῖς δυσὶ κατωτέραις ὑπὸ τοὺς κανόνας ὑπῆρχον τὰ τρία τῶν γυναικῶν ζεύγη.

Ἄλλὰ πολλοὶ λόγοι πείθουσιν ἡμᾶς νὰ μὴ ἀσπασθῶμεν τὴν γνώμην ταύτην, ἐμμένοντες εἰς τὴν ὑφ' ἡμῶν ἐξενεχθεῖσαν.

Α'. Οἱ κίονες καθ' ἡμᾶς ἀνεῖχον τοὺς κανόνας, ἐπέχοντας θέσιν ἐπιστυλίων, κατὰ δὲ τὸν Gardner αὐτὴν τὴν ἔδραν, ἔχοντες τὸ αὐτὸ περίπου ὕψος πρὸς τοὺς προσθίους πόδας. Ἄλλὰ τότε οἱ κανόνες θὰ ἐτέμνοντο δίχα, τοῦτο δὲ δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν περιγραφὴν τοῦ Πausανίου λέγοντος: «τῶν δὲ τοῦ θρόνου μεταξὺ ποδῶν τέσσαρες κανόνες εἰσίν, ἐκ ποδὸς εἰς πόδα ἕτερον διήκων ἕκαστος». Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὁμως τοῦ Gardner δύο ἐν ἐκάστῳ μεσοποδίῳ ἦσαν κανόνες διήκοντες ἐκ ποδὸς εἰς κίονα καὶ ἐκ κίονος εἰς πόδα ἕτερον. Ἀρχιτεκτονικῶς δ' ἀδικοιολόγητος θ' ἀπέμενεν ἡ προσαρμογὴ κανόνων εἰς τὸ μέσον ἐκάστου κίονος.

Β'. Ἄν τὰ ζεύγη τῶν γυναικῶν κατεῖχον δύο χῶρας ἕκαστον, τὰς ὑπὸ τοὺς κανόνας, θὰ ἐταράττετο ἡ συμμετρία τῶν μορφῶν, διότι πολλῶν μείζονες θὰ ἦσαν αἱ μορφαί τῶν γυναικῶν, ὧν ἐκάστη θὰ κατεῖχεν ἕνα πίνακα, τῶν ἐν τοῖς ὑπὲρ τοὺς κανόνας προσώπων διατεταγμένων ἀνὰ δύο ἐν ἐκάστῳ πίνακι. Τοῦτο δὲ καταφανέστατον γίνεται ἐν τῇ ἀναπαράστασει, ἣν ἐπεχείρησεν ὁ Gardner ἐν σ. 240.

Γ'. Τὰ συμπλέγματα τῶν γυναικῶν διασπῶνται, κατὰ τὴν διάταξιν

ταύτην, ἐκάστης μορφῆς ἐν ἰδίῳ πίνακι ἀπεικονιζομένης, χωριζομένου δ' ἐκάστου ζεύγους διὰ τοῦ μεταξὺ παρεντεθειμένου κίονος. Καὶ φρονεῖ μὲν ὁ Gardner ὅτι ἕκαστον ζεῦγος δὲν ἀπετέλει σύμπλεγμα, ἀλλ' ἀπλῶς ἴσταντο πλησίον ἀλλήλων αἱ γυναῖκες, ὅθεν δὲν ἦτο ἀναγκαῖον ν' ἀπεικονίζονται ἐν τῷ αὐτῷ πίνακι. Τοῦτο ὅμως δὲν φαίνεται πιθανόν. Ἐν παρίστατο πρᾶξις τις ἐκάστου ζεύγους γυναικῶν ἀγνοοῦμεν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐναντίον δυνάμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν· διότι καὶ ἐν τῷ πίνακι τοῦ Θησέως καὶ Πειρίθου ὁ Πausanίας περιορίζεται εἰς ψιλὴν τῶν ὀνομάτων ἀναγραφὴν, οὐδὲν περὶ πράξεως λέγων. Πάντως δὲ στενὴ εἶναι ἡ συνάφεια τῶν γυναικῶν ἐκάστου ζεύγους (Ἑλλάς καὶ Σαλαμίς, Ἴπποδάμεια καὶ ἡ μήτηρ, Ἑσπερίδες δύο).

Δ'. Ὁ ὑπὲρ τοὺς κανόνας χώρος δὲν ἐπήρκει εἰς δύο πίνακας, διότι πολὺ μέρος αὐτοῦ κατεῖχον τὰ ἐπὶ τῶν κανόνων ἰστάμενα ἀγάλματα, καθ' ἃ ἐν σ. 105-106 ἀνεπτύξαμεν. Ἡ δυσκολία αὕτη θὰ ἐξέλειπεν, ἂν ἦτο ὀρθὴ ἡ γνώμη τοῦ Brunn ὅτι ἐπειρασμένη εἰς τοὺς κανόνας ἦτο ἡ μάχη τῶν Ἀμαζόνων. Ὅτι ὅμως δὲν ἦτο ἀνάγλυφος ἡ παράστασις αὕτη, ἀλλ' ἀπετελεῖτο ἐξ ἀγαλμάτων ἐπὶ τῶν κανόνων ἰδρυμένων, συνάγεται ἐξ ὧν λέγει ὁ Pausanias περὶ τοῦ ὁμοίου πλαστικοῦ κόσμου τοῦ ἐπὶ τοῦ κανόνος τῆς προσθίας τοῦ θρόνου πλευρᾶς· ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν ὀκτὼ ἀγάλματα, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ περιηγητοῦ ἀπέμειναν ἐπτὰ: «τὸ γὰρ ὄγδοον ἐξ αὐτῶν (τῶν ἀγαλμάτων) οὐκ ἴσασι τρόπον ὃν τινα ἐγένετο ἀφανές». Οὐδεμία χωρεῖ ἐνταῦθα ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται περὶ ἀγαλμάτων περιφανῶν, ὧν ἐν ἐκλάπη ἢ καθ' οἷονδὴποτε ἄλλον τρόπον ἐξηφανίσθη, καὶ οὐχὶ περὶ ἀναγλύφου ἐξιτήλου γενομένου ὑπὸ τοῦ χρόνου. Ἀφ' οὗ λοιπὸν 9-10 ὑπῆρχον ἐφ' ἐκάστου κανόνος ἀγάλματα (διότι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑποθέσωμεν διάφορον τὸν πλαστικὸν κόσμον τῶν ἄλλων πλευρῶν τοῦ θρόνου) ὁ μὴ ὑπὸ τούτων καλυπτόμενος χώρος εἰς ἓνα μόνον ἐπήρκει πίνακα.

Ε'. Οἱ τρεῖς πίνακες, οἱ ἄθλους τοῦ Ἡρακλέους ἀπεικονίζοντες, κατὰ μὲν τὴν ἡμετέραν διάταξιν, ἦσαν ἐν τῷ ὑπὲρ τοὺς κανόνας χώρῳ μεταξὺ τῶν ἀγαλμάτων, ὥστε ὅμοιαι παραστάσεις ἐκόσμουν συμμέτρως τὸν αὐτὸν χώρον, κατὰ δὲ τὴν τοῦ Gardner, παρὰ τὴν τοῦ ἄθλου τοῦ Ἡρακλέους καὶ ἄλλη παράστασις ἦτο γεγραμμένη ἐν ἐκάστῳ τῶν ὑπὸ τὴν ἔδραν τμημάτων τῶν μεσοποδίων. Τοιαύτη δ' ἀνάμιξις καθιστᾷ δυσδιάγνωστον τὸν λόγον δι' ὃν τὰ θέματα τριῶν ἐκ τῶν ἐξ πινάκων ἐξελέχθησαν ἐκ τῶν περὶ Ἡρακλέους μύθων.

Σ'. Ὁ παρὰ Pausanias χαρακτηρισμὸς ὡς τελευταίων τῶν δύο πινάκων, τοῦ ἀπεικονίζοντος τὸν Ἀχιλλεὺς καὶ τὴν Πενθεσίλειαν καὶ τοῦ τὰς δύο Ἑσπερίδας, δὲν ἐξηγεῖται διὰ τῆς διατάξεως τοῦ Gardner. Ὁ περιηγητὴς ἔπρεπεν ὡς τελευταίας ν' ἀναφέρῃ τὰς δύο Ἑσπερίδας ἂν μάλιστα ἐν δυσὶν ἀπεικονίζοντο αὗται πίναξις. Ἄλλως τίς ὁ λόγος δι' ὃν ἐκ τῶν τεσσάρων πινάκων μιᾶς πλευρᾶς τοῦ θρόνου θὰ ὠνόμαζε τοὺς τρεῖς τούτων τελευταίους, ἐν ᾧ οὐδ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας ἦσαν καὶ οἱ τρεῖς;

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

Λ Ο Γ Ο Δ Ο Σ Ι Α

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩΙ ΣΥΛΛΟΓΩΙ ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ ΚΗ', ΚΘ', Λ' ΚΑΙ ΛΑ'.

(ΠΡΟΒΑΡΕΙΑ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ)

Τέσσαρα ὅλα ἔτη παρήλθον ἀφότου ἐξεδόθη ἡ τελευταία λογιδοσία τοῦ Συλλόγου ἢ περιλαμβάνουσα καὶ τὰ ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι αὐτοῦ τελεσθέντα. Καὶ τὰ μὲν ἐν τῷ Συλλόγῳ γεινόμενα τακτικῶς ἐδημοσιεύοντο κατὰ μῆνα ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Συλλόγου, ἐπέλλοντο δὲ καὶ πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Κράτους οἱ λογαριασμοὶ καὶ οἱ πράξεις, ὧν κατὰ τοὺς καταστατικoὺς νόμους ὀφείλομεν δημοσίᾳ λόγον νὰ δίδωμεν. Διακοπείσης ὅμως τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικoῦ ἀπεφασίσθη ὅπως ἀντ' αὐτοῦ ἐκδίδεται ἐτησίως ἐπετηρίς, ταύτης δὲ σήμερον δημοσιευμένης συνδημοσιεύεται καὶ ἡ λογιδοσία τῆς ὅλης τετραετίας ὅπως μὴ διακοπῇ ἡ σειρά τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Συλλόγου.

Περὶ μελῶν.

Ἄρχεται δὲ ὡς εἶκος ὁ λόγος τῶν γενομένων ἀπὸ τῆς καταστάσεως τῶν μελῶν.

Κατὰ τὴν τετραετίαν ταύτην προσετέθησαν ἐν συνόλῳ μέλη 182 ἐξ ὧν πάρεδρα μὲν 110, ἐπίτιμα 8 καὶ ἀντεπιστέλλοντα 64.

Τὰ προστεθέντα μέλη εἰσὶ τὰ ἐξῆς κατὰ τὴν σειράν τῶν ἐτῶν.

1892-1893. Μέλη πάρεδρα ἐξελέχθησαν οἱ κκ. Γ. Δ. Ἄντωνόπουλος, Περ. Βαρατάσης, Ἡλίας Ζέγγελης, Ἰωάννης Θ. Κυριακός, Γ. Μπουκουβάλας, Γ. Πασπάτης, Δημ. Ῥαζῆς, Κωνστ. Σάμιος, Δημ. Ι. Σοῦτσος, Π. Μπασιάκος, Κ. Ἀγγελόπουλος, Κ. Κηλούδης, Π. Λουκάκος, Α. Γ. Κούπας, Μάρκος Δαμηράλης, Δ. Μ.

Βενιζέλος, Ν. Βλάχκαλης, Μ. Ἰορδανόπουλος, Ἄντ. Μάτσης, Νικ. Μοσχοβάκης, Π. Σάρογλος, Ν. Τριανταφυλλάκος.

Ἐπίτιμα ἐν Ἀθήναις ὁ Σ. Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Γερμανός, ὁ Σ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἰωσήφ Ζαφφίνος, ἐν Ἱερουσαλήμ ὁ ἀρχιμανδρίτης Εὐθ. Πλατάκος καὶ ἐν Καλκούττα ὁ κ. Κάρολος Πῶλ.

Ἀντεπιστέλλοντα οἱ κ. κ. Ἡλ. Πανταζόπουλος ἐν Καλάμαις, Μιχ. Πολίτης ἐν Ναυπλίῳ, Β. Παίζης καὶ Γ. Γεωργόπουλος ἐν Πάτραις, Ἐμμ. Λαδόπουλος ἐν Σύρῳ, Δημ. Κιμπρίτης ἐν Σάμῳ, Γ. Καλαϊσάκης ἐν Χανίοις, Θ. Π. Ῥοδοκανάκης ἐν Μασσαλίᾳ, Ἐμμ. Ἀντωνιάδης, Α. Ταμπακόπουλος, Π. Σαλθάγος, Γ. Γρυπάρης, Σωτ. Μπουφίδης, Ν. Χαϊκάλης, Δ. Ταμπακόπουλος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Ἀχ. Σεγρέ καὶ Λ. Μαγγάιμερ ἐν Τεργέστη.

1893-1894. Μέλη πάρεδρα οἱ κκ. Μ. Ἀποστολόβιτς, Γ. Παπακωνσταντίνου, Μ. Ἀνδριτσάκης, Π. Α. Ἀξιώτης, Γ. Κ. Δεκόζης Βούρος, Π. Γκίκας, Κ. Δούμας, Ἰωσήφ Λιτζιέρης, Ἀγγ. Α. Μεταξᾶς, Ἐβεν Ἀλεξάνδερ, Δημ. Κιτσιῆς, Θάνος Μπασιᾶς, Ἰπποκράτης Καραβίας, Ἀγησ. Γιαννόπουλος, Ἄρ. Μεταξᾶς, Στυλ. Πετράς, Σπυρ. Δάσιος, Π. Βαρότσης, Δημ. Σακελλάριος, Νικ. Σταματόπουλος, Λάμπρος Ροῖλός, Κωνστ. Ἀγαθοκλῆς, Π. Παναγιωτόπουλος, Διομ. Φανδριδῆς, Λ. Π. Σκένδερ, Ἄριστ. Ράινεκ, Θρασύβουλος Μάνος, ὁ Πενταπόλεως Σ. Νεκτάριος Κεφαλάς, Γεώρ. Προβιλέγιος, Νικ. Βάρβογλης, Δημ. Σαμιωτάκης, Ἀλέξ. Μποςδάρης, Γεώρ. Σωτηριάδης, Κωνστ. Δ. Ἀντωνόπουλος, Δούκας Βακάλογλους, Κωνστ. Βούλτσος, Ἀντώνιος Ν. Θεοφιλάτος.

Ἐπίτιμα ἐν Ἀθήναις ὁ κ. Μιχαὴλ Ὀνοῦ, ἐν Παρισίοις ὁ κ. Ἀρθούρος Δεζαρδὲν καὶ ἐν Δουβλίῳ ὁ κ. Ἰωάννης Μαχάφου.

Ἀντεπιστέλλοντα ἐν Ἀμαρουσίῳ ὁ κ. Θεμ. Πολυκράτης, ἐν Πάτραις ὁ κ. Π. Πετρίδης, ἐν Πύργῳ ὁ κ. Γ. Παπανδρέου, ἐν Τριπόλει ὁ κ. Χ. Πασχαλίγκος, ἐν Βώλῳ ὁ κ. Κ. Τοπάλης, ἐν Σύρῳ ὁ κ. Κ. Καλομενόπουλος, ἐν Κερκύρᾳ ὁ κ. Ἰωσήφ Πόλλιο, ἐν Κεφαλληνίᾳ ὁ Σ. Ἀρχιεπίσκοπος Γεράσιμος Δόριζας, ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱ κκ. Χριστ. Σαμαρτσίδης καὶ Γερ. Δόριζας, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ οἱ κκ. Λ. Μπαίρας καὶ Γ. Γούσιος, ἐν Βραΐλα οἱ κκ. Ὄθων Σταθάτος καὶ Ἄντ. Βαλσαμάκης, ἐν Γαλαζίῳ ὁ κ. Σπυρ. Καραβίας, ἐν Ῥοστόβ ὁ κ. Α. Δ. Ζίζηλας, ἐν Ῥώμῃ ὁ κ. Κάρολος Γαλλιάν,

ἐν Φλωρεντία ὁ κ. Π. Φλαμπουριάρης, ἐν Τεργέστη ὁ κ. Α. Καρακάρης, ἐν Ἀμστελδάμῳ οἱ κκ. Ροδ. Λέμαν καὶ Ε. Μύλλερ, ἐν Βερολίῳ ὁ κ. Α. Βόϋζεν, ἐν Παρισίοις ὁ κ. Δημ. Γεωργιάδης, ἐν Λυὼν οἱ κκ. Δ. Καλογερόπουλος, Γεώρ. δὲ Μουζὲν δὲ Ροκεφόρ καὶ Ἰω. Ἀρτύ, ἐν Αἰξ ὁ κ. Πέτρος Λανερὺ δ' Ἄρκ, ἐν Μασσαλία ὁ κ. Ἰω. Σκαραμαγκᾶς, ἐν Μαλάγα ὁ κ. Κάρολος Σαλβέρδος.

1894-1895. Μέλη πάρεδρα οἱ κκ. Μιλτ. Ἡλιάδης, Ἀλέξ. Ἀγέλαστος, Σῆμος Δελαγραμμιάτης, Κωνστ. Δ. Ζέγγελης, Πάνος Ι. Λάμπρος, Ἀρ. Ἀραβαντινός, Παντιᾶς Ῥάλλης, Νικ. Ἀντωνιάδης, Κωνστ. Ἀντωνόπουλος, Ἀνδρ. Καμπᾶς, Μ. Καλθοκορέσης, Παῦλος Κουντουριώτης, Π. Κουγιτέας, Γ. Μπαλτατζῆς, Μιλτ. Μ. Νεγρεπόντης, Ἰάσων Γ. Μπούμπουλης, Κωνστ. Ἀραβαντινός, Γεώρ. Βούλγαρης, Ἀντ. Δαργέντας, Ἀρ. Θεοδωρίδης, Ἀθ. Δ. Μουτσόπουλος, Ἀνδρ. Πλατῆς, Σκαρ. Ροσσέτος.

Ἐπίτιμον ἡ Κυρία Ἐλίζα Ἐδμονδς ἐν Λονδίῳ.

Ἀντεπιστέλλοντα ἐν Βώλῳ ὁ κ. Π. Πολίτης, ἐν Βουκουρεστίῳ ὁ αἰδ. ἀρχιμ. Νεόφυτος Καλόγερος, ἐν Πράγῃ ὁ κ. Ἰαροσλάβ Στάστνυ, ἐν Ῥώμῃ ὁ κ. Δημ. Μεταξᾶς, ἐν Παρισίοις ὁ βικρῶνος Π. δὲ Κουμπερτέν, ἐν Μασσαλία ὁ κ. Πέτρος Ρολάν, ἐν Αἰξ ὁ κ. Ἰούλιος Μαγαλλόν, ἐν Βωμὸν ὁ κ. Ἀλ. Μιλλιέν, ἐν Βικρελλώνῃ ὁ μαρκήσιος Ι. Ὀλλιβάρ.

1895-1896. Μέλη πάρεδρα οἱ κκ. Παῦλος Βικᾶς, Ἡλίας Βερρόπουλος, Στέφανος Φραγκιάδης, Κωνστ. Παπαρρηγόπουλος, Δημ. Δημόκας, Κυρ. Μαυρομιχάλης, Πιζάνη Δόσση, Γεώργ. Ἀθήρωφ, Στέφ. Βιλακάκης, Δημ. Θεοδωράκης, Γεώρ. Θεοβιδόπουλος, Ἰω. Κουντουριώτης, Γεώρ. Κυριακός, Γ. Λιόλιος, Παῦλος Μ. Μελάς, Ἰω. Δ. Πετρίδης, Σεσίλ Σμιθ, Ὄθων Φαβρικέζης, Ἐμμ. Βαλέττας, Ἐπαμ. Ἀγγελόπουλος, Ἄγγελος Γκίνης, Γεώρ. Βικέλας, Μιχαήλ Ἰατροῦ, Βασ. Ματαρᾶς, Κωνστ. Ῥάδος, Ἀλέξ. Ῥώμας, Γ. Ταμπακόπουλος, Νικ. Φαρμακόπουλος.

Ἀντεπιστέλλοντα οἱ κκ. Ἀναστάσιος Σπουργίτης ἐν Σύρῳ, Ἰωάννης Ναοῦμ καὶ Λεωνίδα Χρυσοβελόνης ἐν Κωνσταντινουπόλει, Γουλιέλμος Φοντάνας ἐν Ταϊγανίῳ, Ἰωάννης Χαρίσης ἐν Βουδαπέστη, Στανίσλαος Πράτο ἐν Νεαπόλει, Ἰππόλυτος Γκιλλιμπέρ καὶ Ἀλβέρτος Μασσιέρ ἐν Αἰξ.

Μετετέθησαν δὲ ψήφῳ τοῦ Συλλόγου εἴτε ἐκ τῆς τάξεως τῶν παρέδρων εἴτε ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀντεπιστελλόντων εἰς τὰ τακτικά συμπληρώσαντα τὸν ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ὀριζόμενον χρόνον ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν οἱ ἐξῆς κύριοι. Θεόδωρος Τζιφός, Σπυρίδων Ν. Δαμσκηνός, Ἀλέξανδρος Λαμπρινούδης, Ἀντώνιος Ἡπίτης, Κωνσταντῖνος Μιχρούδης, Πέτρος Κανάκης, Ἀναστάσιος Μεταξᾶς, Περ. Γρυπάρης, Ἰω. Ἰσηγόνης, Εὐάγγελος Παπαχατζῆς, Κωνστ. Μπαλάνος, Παναγιώτης Κουτσαλέξης, Μιχαὴλ Δαμιράλης, Βασίλειος Νάζος, Νικόλαος Βαφειαδάκης, Γεώργιος Τραπάντζαλης, Δημήτριος Μπαλάνος, Σόλων Τυπάλδος, Στ. Βαφειαδάκης, Γεώρ. Πιλάβιος, Ἰω. Θεολόγης, Γ. Ἀνδρικόπουλος, Ἀντ. Μάτεσης, Θεμ. Μεταξᾶς, Νικ. Ευδάκης, Ἡλ. Δ. Ζέγγελης, Κωνστ. Σάμιος, Μιλτ. Ἰορδανόπουλος, Νικ. Τριανταφυλλάκος, Μάρ. Δαμιράλης, Κωνστ. Καλούδης, Ἰάκ. Ψάλτης, Γ. Παπκωνσταντῖνου, Θεμ. Πολυκράτης, Γεώρ. Μπουκουβάλας, Γ. Δ. Ἀντωνόπουλος, Θ. Μπασιᾶς, Π. Βρατάσης, Στ. Βαλτῆς, Ἰω. Σέρμπος, Ἐβεν Ἀλεξάνδερ, Π. Δ. Πετρίδης, Π. Α. Ἀξιώτης, Ἡλ. Ἀγγελόπουλος, Κ. Θ. Μάνος, Π. Κουγιτέας, Κωνστ. Ἀγγελόπουλος, Κ. Δ. Ζέγγελης, Π. Ι. Λάμπρος, Ἰωσήφ Λιτζιέρης.

Κατετάχθησαν δὲ τῇ αἰτήσει των εἰς τὰ τακτικά καὶ τὰ παλαιὰ τοιαῦτα κ. κ. Ἰω. Π. Λάμπρος καὶ Σπ. Σακελλαρόπουλος.

Καὶ ἄλλαι ὅμως πολλαὶ μεταβολαὶ ἐγένοντο εἰς τὰς τάξεις τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου. Παλαιοὶ συνάδελφοι ἐπανῆλθον ἐξ ἀποδημίας μακροχρονίου ἐκ τῆς πρωτεύουσας καὶ κατετάχθησαν καὶ πάλιν εἰς τὰς τάξεις εἴτε τῶν τακτικῶν εἴτε τῶν παρέδρων μελῶν. Καὶ ἐκ τούτων δὲ πάλιν ἄλλοι ἀναχωρήσαντες μετετέθησαν εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀντεπιστελλόντων, ἄλλοι δὲ παρητήθησαν καὶ ἄλλοι τέλος διεγράφησαν μὴ καταβαλόντες τὴν συνδρομὴν αὐτῶν εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου.

Βαρυτάτα ὅμως ἐπληξε κατὰ τὸ τετραετές τοῦτο διάστημα τὰς τάξεις τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ὁ θάνατος, διότι ἀπωλέσαμεν προσφιλεστάτους συναδέλφους πολλὰς καὶ πολυτίμους παρασχόντας εἰς τὸν Σύλλογον ὑπηρεσίας καὶ ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται εἰς 63.

Ἰδεὺ τὰ ὀνόματα αὐτῶν κατ' ἔτος ἀναγραφόμενα·

1892. Τάσσοσ Νεροῦτσος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Κάρολος Τισσὸ ἐν

Λονδίνω, Ἀναστάσιος Βυζάντιος ἐν Τεργέστη, Ἰω. Καρύδας ἐν Λα-
ρίσση, Ἑρρίκος Κοιλίγγιος ἐν Ῥοσκόβη, Ἰω. Ἀμπανόπουλος ἐν Μι-
σσαλία, Ἀλέξανδρος Τράϊμπερ καὶ Μιχαὴλ Ἀβέρωφ ἐνταῦθα.

1893. Θεόδ. Ἀρεταῖος, Θεόδ. Ἀφεντούλης, Δημ. Ν. Λεβίδης,
Δ. Στεφάνοβικ Σκυλίσσης, Μενέλαος Νεγρεπόντης, Λ. Μύντερ ἐν-
ταῦθα, Γεώργ. Τζίνης καὶ Α. Γιᾶκος ἐν Πάτραις, Μιχαὴλ Δρούμπας
ἐν Βιέννη.

1894. Ὁ Σ. ἀρχιεπίσκοπος Διονύσιος Λάτας ἐν Ζακύνθω, Ἀθανά-
σιος Κυζικηνός, Γεράσιμος Δρακόπουλος, Νικόλαος Μοσχάκης, Γεώρ.
Ι. Δουρούτης, Ἰω. Νεγρεπόντης καὶ Νικόλαος Δεικτάκης ἐνταῦθα,
Ἑρρίκος Βρούνν ἐν Μονάχῳ, Στέφανος Ζαφειρόπουλος καὶ Ἰω. Σκα-
ρμαγκᾶς ἐν Μισσαλία, Λεωνίδας Ἐμπειρῆκος ἐν Βραΐλα, Λεωνί-
δας Ῥοζάκης ἐν Λαμία, Γεωρ. Καίσαρος Ῥώμας ἐν Ζακύνθω,
Κάρολος Ἐδουάρδος Ζαχαρίας φὸν Λίγγενθαλ ἐν Ὁρτράνδη, Ἰδομε-
νεὺς Βιττώρης ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Μ. Ζαρίφης καὶ Δ. Μ. Κατζινάκης
ἐν Λονδίνω.

1895. Ὁ Σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἰωτῆρ Ζαφῆνος, Ἰω.
Βάμβας, Ἀχ. Παράσχος, Ἀλ. Α. Σοῦτζος, Ἰω. Θεοφιλάτος, Νικ.
Χλωρός, Ἰω. Τυπάλδος, Δημ. Παππαγεωργίου, Α. Κανέλλης ἐν-
ταῦθα, Νικόλαος Ζαρίφης ἐν Κωνσταντινουπόλει, Μιχαὴλ Ἰδρωμέ-
νος καὶ Νικ. Τιμ. Βούλγαρης ἐν Κερκύρα, Α. Ν. Μαυροκορδάτος ἐν
Μακεδονίᾳ, Ἰω. Ἀντωνιάδης ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Κ. Σωτηριάδης ἐν
Πάτραις, Γεώργιος Κορωνιὸς ἐν Παρισίοις.

1896. Ἡ σεβαστὴ δέσποινα Σοφία Τρ. Μουτζοπούλου ἐν Πει-
ραιεῖ, ὁ Σ. Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Γερμανός, Βερνάρδος Ὁρνσταῖν,
Περ. Σοῦτζος, Δημ. Κοκίδης, Φίλ. Οἰκονομίδης, Γ. Βιζυηνός, Ν.
Δ. Καλλιφρονᾶς, Λ. Μηλιώτης, Σ. Δελαγραμμάτης, Ἰω. Ραΐσης,
ἐνταῦθα, Ἰω. Μεσσηνέζης ἐν Πάτραις, Π. Χιώτης ἐν Ζακύνθω, Ἑρρ.
Τράϊτσκε καὶ Ἑρνέστος Κούρτιος ἐν Βερολίνῳ, ὁ Σ. Μητροπολίτης
Γερμανός Μιχαηλίδης ἐν Δράμα, Ἑρνέστος Ῥόσσης ἐν Φλωρεντία
Ἰάκ. Πολυλάς ἐν Κερκύρα.

Πρὸς πάντας τοὺς θανόντας ὁ Σύλλογος ἔπραξε τὰ νόμιμα συλ-
λυπηθεῖς διὰ τοῦ προέδρου τὰς οἰκογενεῖας τῶν μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν,
τῶν δ' ἐν τῇ πόλει θανόντων καὶ παρακολουθήσας τὰς κηδεῖας διὰ
τῆς Ἐφορείας καὶ πολλάκις σύσσωμες.

Οἱ ἐν τέλει τῆς πικρῆς λογοδοσίας δημοσιευόμενοι πίνακες ἀναγράφουσι λεπτομερῶς τὴν κατάστασιν τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου κατὰ τάξεις καὶ τόπον διαμονῆς.

Σχέσεις πρὸς ἄλλα σωματεῖα.

Αἱ σχέσεις τοῦ Συλλόγου μετὰ τῶν ἑλληνικῶν καὶ ξένων σωματείων ὁσημέραι καθίστανται στενωτέραι. Νέα δὲ σωματεῖα μεθ' ὧν συνήψαμεν σχέσεις εἶναι τὰ ἑξῆς:

Ἐν Ἀθήναις: Σύλλογος Φιλοτέχνων, Θρακικὴ Ἀδελφότης, Σύλλογος Μικρασιατῶν ἢ Ἀνατολή, Ἐταιρία ὁ Ἑλληνισμός, Μεγαλοπολιτικὸς Σύνδεσμος, Σύλλογος Ἐμποροῦπαλλήλων, Λαϊκὴ Σχολὴ Ἐπαγγελματιῶν.

Ἐν Πειραιεῖ: Ὅμιλος Φιλομούσων, Καλλιτεχνικὸν Κέντρον, Ὅμιλος Πεζοπόρων.

Ἐν Ἐρμουπόλει. Σύλλογος τῶν Ἐμποροῦπαλλήλων.

Ἐν Μεσολογγίῳ. Παναιτωλικὸς Γυμναστικὸς Σύλλογος.

Ἐν Πύργῳ. Σωματεῖον Ἀλληλοβοηθείας Ὀλύμπια.

Ἐν Αἰξουρίῳ. Ἐργατικὸς σύνδεσμος Ἀδελφοποιήσις.

Ἐν Κορίνθῳ. Σύλλογος Ἀλληλοβοηθείας Ἅγιος Παῦλος.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ. Λέσχη τῶν Συντεχνιῶν.

Ἐν Οἰνῳ τοῦ Πόντου. Ἀναγνωστήριον Φιλαδελφείας.

Ἐν Λευκωσίᾳ τῆς Κύπρου. Ἀναγνωστήριον.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἑλληνοκαθολικὴ Ἐταιρία Σύμπνοια.

Ἐν Φιλιππουπόλει. Ἑλλ. Φιλαρμονικὸς Σύλλογος Ὀρφεύς.

Ἐν Ἱεραπέτρᾳ Κρήτης. Ἀδελφότης Ἱεραπέτρας.

Πρὸς πολλοὺς τῶν Συλλόγων ὅσοι ἐξητήσαντο ἀπεστείλαμεν βιβλία ἐκ τῶν ἐνόνητων. Εἰς τὸ σωματεῖον τῆς ἀλληλοβοηθείας Ὀλύμπια ἐν Πύργῳ διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ συστάσαν σχολὴν ἀπόρων παιδῶν ἀπεστείλαμεν πῖλους ὁμοιομόρφους διανεμηθέντας κατὰ τὰς ἐξετάσεις εἰς τοὺς ἀρίστους τῶν μαθητῶν. Εἰς τὴν Φιλαρμονικὴν Ἐταιρίαν Ἀθηνῶν ἐδωρήσαμεν καὶ τὰ μουσικὰ ὄργανα ἅτινα παρέμενον ἡμῖν ἐκ τοῦ διαλυθέντος μουσικοῦ θιάσου τῆς ἡμετέρας σχολῆς τῶν ἀπόρων. Βεβαίως δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς πάσας τὰς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ αἰτήσεις, διότι οἱ πόροι ἡμῶν εἶναι γλίσχροι, θὰ ἐφηπτόμεθα δ'

ούτω τῆς ἐνεργείας ἄλλων σωματείων πρὸς τοῦτο εἰδικῶς συνεστημένων.

Ἐνταῦθα δὲ προσῆκον εἶναι νὰ μνημονεύσωμεν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου ἀνκτεθεῖσαν ἡμῖν ἐντολὴν πρὸς ἐκλογὴν γυμνασιάρχου καὶ καθηγητῶν διὰ τὸ ἐν Λευκωσίᾳ ἀρτισύστατον γυμνάσιον. Τὴν ἐντολὴν ταύτην πάνυ ἀσμένως ἐξετελέσαμεν, τυχόντες θερμῶν εὐχαριστιῶν.

Παρὰ ξένων δὲ σωματείων καὶ ἰδρυμάτων ἐτύχομεν ὡς πάντοτε θερμῶν ἐκδηλώσεων συμπαθείας. Οὕτω καὶ ἡ Ἀκαδημία τοῦ Μομπελλιέ, καὶ ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Βρεταννικοῦ Μουσείου καὶ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας καὶ ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Πράγας καὶ ἡ Ἀσιατικὴ Ἀκαδημία καὶ ὁ ἐν Πετροπόλει Παλαιστινικὸς Σύλλογος καὶ ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Δρέσδης καὶ ἡ τοῦ Στρασβούργου ἔπεμψαν ἡμῖν εὐχαριστήρια ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ αὐτοῖς τῆς τελευταίας λογοδοσίας καὶ τακτικῶς πολλὰ τούτων ἔπεμπον τὰς δημοσιεύσεις αὐτῶν.

Ἡ δὲ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν προσεκάλεσε τὸν ἡμέτερον Σύλλογον ἵνα παραστῆ εἰς τὴν ἐπὶ τῇ ἑβδομηκοστῇ ἀμφιετηρίδι τοῦ Παστέρ γενομένην ἐπίσημον τελετὴν. Καὶ ὁ μὲν Σύλλογος εὐχαρίστως ἀποδεχθεὶς τὴν πρόσκλησιν ὤρισεν ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ τὸν κ. Δημήτριον Βικέλαν, τὸ δὲ Φυσιογνωστικὸν τμήμα συνῆλθεν ἐν ἐκτάκτῳ συνεδριάσει τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐωρτάζετο καὶ ἐν Παρισίοις ἡ ἑβδομηκονταετηρίς καὶ ὁ πρόεδρος αὐτοῦ κ. Μακκᾶς ἐμνήσθη τῶν εὐεργεσιῶν ἃς παρέσχεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὁ μέγας ἐπιστήμων. Ἐψηφίσθη δὲ καὶ ἀπεστάλη εἰς Παρισίους τηλεγράφημα συγχαρητήριον.

Καὶ ἐτέρας ὁμοίας ἐορτῆς γενομένης κατ' Ἀπρίλιον τοῦ παρελθόντος ἔτους πρὸς τιμὴν ἐπιφανοῦς ἀρχαιοδίφου καὶ ἀκραιφνοῦς τῆς Ἑλλάδος φίλου, τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ὀλυμπίας ἀποκαλυπτηρίων τῆς εἰκόνας τοῦ Ἐρνέστου Κουρτίου, ἔσπευσε νὰ μετάσχη προσκληθεὶς ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ἀποστείλας ἀντιπροσώπους του τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου καὶ τὸν τοῦ φιλολογικοῦ καὶ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος πρόεδρον κ. Σ. Π. Λάμπρον.

Τὸ Γαλλικὸν τέλος Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας δὲν ἔπαυσεν ὡς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη νὰ ἀποστέλλῃ διάφορα δημοσιεύματα εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου.

Συνεδριάσεις, ἀποφάσεις καὶ ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου.

Κατὰ τὸ τετραετὲς τοῦτο χρονικὸν διάστημα ὁ Σύλλογος συνῆλθεν ἐν συνόλῳ εἰς συνεδριάσεις 58. Τὸ πρῶτιστον θέμα τῆς πρώτης ἐκάστου ἔτους συνεδριάσεως ἦτο ἡ ἐπιψήφισις τοῦ ἐτησίου προϋπολογισμοῦ. Ἐκ τῶν προσηρτημένων ἐκθέσεων τῶν κατὰ καιροὺς ταμιῶν ἐμφαίνεται ἡ κατάστασις τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου ἐν ἐκάστῳ ἔτει, αἱ δ' ἐκθέσεις τῶν ἐξελεγκτικῶν ἐπιτροπῶν ἐνδεικνύουσι τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἀπολογισμῶν τοῦ Συλλόγου.

Ὁ Σύλλογος παραδεχθεὶς πρότασιν ὑποβληθεῖσαν αὐτῷ ἐξέλεξεν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κ. κ. Σ. Μπαλάνου, Μ. Π. Λάμπρου, Α. Ρούκη καὶ Π. Ἄγ. Ἀθανάτου ὅπως κλονίσῃ τὸ ζήτημα τῆς διαθέσεως τῶν χρημάτων ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῶν φυλακῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη προέτεινε σχέδιον ὀργανισμοῦ ὅπερ μετὰ τινων τροποποιήσεων ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου. Κατὰ τοῦτον συνιστᾶται πενταμελὴς ἐπιτροπὴ συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου, ἣτις θὰ διαχειρίζεται τὴν ἀπονομὴν προστασίας καὶ περιθάλψεως τοῖς ἀπολυομένοις ἐκ τῶν φυλακῶν ἀπόροις. Ἡ προστασία καὶ περίθλψις αὕτη παρέχεται τοῖς ἀποφυλακιζομένοις κατόπιν ἐπισταμένης βεβαίανου περὶ τῆς ἐν τῇ φυλακῇ διαγωγῆς καὶ τῆς ἐν γένει ἠθικῆς ποιότητος ἐκάστου ὡς καὶ τῆς ἐνδείας του. Ἡ ἐπιτροπὴ πρὸς τοῦτο ἀρύεται πληροφορίας ἢ ἐπισκεπτομένη τὰς φυλακάς ἢ ὅθεν δῆποτε ἄλλοθεν κρίνει εὐλογον, δύναται δὲ νὰ παρέχῃ τὴν ἠθικὴν προστασίαν τῆς εἰς τοὺς ἀπολυομένους τῶν φυλακῶν πρὸς εὐρεσιν ἐργασίας.

Συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ Συλλόγου συνέστη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ. κ. Σ. Μπαλάνου, Γ. Ἡλιοπούλου Π. Ἀγγελοπούλου Ἀθανάτου καὶ Σ. Δαμασκηνοῦ, ἣτις ἐκλέξασα γραμματέα τὸν κ. Σ. Δαμασκηνοὺν ἀνέλαβε τὴν περὶ τούτου φροντίδα. Ἡ δημοσιευομένη ἐν τέλει τῆς παρούσης ἐκθεσις διαλαμβάνει περὶ τῶν ἔργων τῆς ἐπιτροπῆς.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ἐπὶ τῇ γενομένῃ ἀπογραφῇ τῶν κατοίκων τοῦ Κράτους διαιρέσας τὰς Ἀθήνας εἰς ἕξ μεγάλας ἀπογραφικὰς περιφερείας ἀνέθηκε τὴν μίαν τούτων εἰς τὸν πρόεδρον καὶ τὰ μέλη τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου. Εὐχαρίστως ἀπεδέχθημεν τὴν ἐντολὴν ταύτην τοσοῦτο μᾶλλον ὅσον καὶ ἄλλοτε κατὰ τὸ 1879 ὁ ἡμέτερος

Σύλλογος εἶχεν εὐδοκίμως ἐκτελέσει ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ τὴν ἀπογραφὴν ὀλοκλήρου τῆς πόλεως.

ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συναδέλφου κ. Α. Ρούκη ὑπεβλήθη εἰς τὸν Σύλλογον πρότασις ὅπως πρωτοστατήσῃ εἰς τὴν ἀναδάσωσιν τῆς Ἑλλάδος, προβῆ δὲ τὸ πρῶτον εἰς τὴν τμηματικὴν ἀναδάσωσιν τῶν περιτὰς Ἀθήνας λόφων καὶ τὴν δενδροφύτευσιν ἐξοχικῶν λεωφόρων. Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτὴ καὶ ἐπιτροπὴ ἐξελέχθη ἐκ τῶν κ. κ. Ἐμ. Δραγούμη, Ν. Χλωροῦ, Θ. Χέλδραϊχ, Σ. Μηλιαράκη καὶ Α. Ρούκη. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ὑπέβλεπε τῷ Συλλόγῳ ὑπόμνημα, δι' οὗ ὑπεδείκνυεν ὅτι ἀναγκαῖον ἦτο πρὸς τελεσφορωτέραν τοῦ ἔργου ἐκτέλεσιν νὰ ζητηθῆ παρὰ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως ἢ ἄδεια ὅπως τεθῆ τοῦτο ὑπὸ τὴν προστασίαν ἑνὸς τῶν βασιλοπαιδῶν. Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἠϋδόκησε νὰ δεχθῆ εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἀπεδέξατο νὰ τεθῆ τὸ ἔργον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Β. Ὑ. τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου. Παραιτηθέντος ὅμως τούτου τῆς προεδρείας τὸ ἔργον ἔμεινεν ἐκκρεμὲς ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Ὁ ἡμέτερος συνάδελφος κ. Σπυρ. Λάμπρος προέτεινε καὶ ὁ Σύλλογος παρεδέχθη ὅπως ἀναλάβῃ αὐτὸς τὴν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν ἀνεγέρσεως ἀνδριάντος εἰς τὸν πρωτομάρτυρα Ῥήγαν τὸν Φεραῖον ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ τὴν τέλεσιν ἐθνικῆς ἐορτῆς κατὰ τὴν 11 Ἰουνίου 1898 ὅτε συμπύπτει ἑκατονταετηρὶς ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἡ ἐπιμέλεια τοῦ ὄλου ἔργου ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου εἰς ἐπιτροπὴν συγκαμμένην ἐκ τοῦ προέδρου καὶ τῶν κ. κ. Κ. Ν. Κωστῆ, Μιχ. Π. Λάμπρου, Σ. Π. Λάμπρου, Α. Ρούκη καὶ Κ. Χατζηπέτρου. Ἡ ἐπιτροπὴ θέλει φέρει εἰς αἴσιον πέρας τὸ ἔργον αὐτῆς.

Ὁ ἡμέτερος Σύλλογος συμμετέχων ὡς πάντοτε πάσης πανηγυρικῆς ἐκδηλώσεως τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν πόθων τοῦ Ἔθνους, συνεώρτασε τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῶν γάμων τῶν Α. Α. Μ. Μ. διὰ πανηγυρικῆς ἐσπερίδος ἐν τῷ καταστήματι αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἐσπερίδι ταύτῃ, τιμηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διαδόχου καὶ τῶν βασιλικῶν πριγκήπων Γεωργίου καὶ Νικολάου, ἐντολῇ τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Ἀγγελος Βλάχος ἐξιστόρησε τὸ ἔργον τῆς Βασιλείας κατὰ τὴν διαρρεῦσασαν εἰκοσιπενταετίαν.

Τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων ὁ Σύλλογος μετέσχεν ἀμέσως διὰ τοῦ προέδρου. Διότι εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν ἡ Α. Β. Ὑ. ὁ Διάδοχος εὐη-

ρεστήθη νὰ περιλάβῃ τὸν πρόεδρον τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ταύτην εἰς τὴν μεγάλην ἐπιτροπὴν τῶν ἀγώνων, εἰδικώτερον δὲ κατόπιν κατέταξε τοῦτον μεταξύ τῆς ἐφορείας τῶν ἀγώνων τῆς διατελούσης ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Β. Υ. τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου. Ἀλλὰ πλὴν τοῦ προέδρου καὶ πολλὰ τῶν μελῶν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καταταχθέντα εἰς τὰς διαφόρους ἐπιτροπὰς συνετέλεσαν εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην ἐπιτυχίαν.

Ὅτε ἐπῆλθον οἱ καταστρεπτικοὶ σεισμοὶ τῆς Ζακύνθου καὶ τῆς Ἀταλάντης ὁ Σύλλογος εὐθὺς ἐφρόντισεν ἵνα ἐπέλθῃ ἀρωγός. Καὶ διὰ μὲν τοὺς Ζακυνθίους ἐτέλεσε μουσικὴν καὶ ποιητικὴν προεσπερίδα ἐξ ἧς ἀπέμεινε καθαρὸν κέρδος ἐκ δρ. 2022.25 ὅπερ παρεδόθη τῇ ἐπιτροπῇ, διὰ δὲ τοὺς τῆς Ἀταλάντης διέθεσε τὸ ἥμισυ φιλανθρωπικῆς συναυλίας ἣτις εἶχεν ὀρισθῆ ὅπως δοθῆ ὑπὲρ τῆς σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων.

Ὁ ἡμέτερος Σύλλογος κατὰ τὴν διαρρέυσασαν τετραετίαν ἐνεκαίνισε τὸ σύστημα κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πάσχα ἀρχαιολογικῶν ἐκδρομῶν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Οὕτω δὲ πλὴν τοῦ παρόντος ἔτους, ὁπότε ἐνεκα τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχώρησις, ἐπεχείρησε κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη ἐκδρομὰς δύο μὲν εἰς Ὀλυμπίαν, μίαν δ' εἰς Μυκῆνας, Τίρυνθα καὶ Ἄργος. Κατὰ τὰς ἐκδρομὰς ταύτας, ὧν ἐκάστη διήρκεσε τριήμερον μετέσχον καὶ κυρίαι ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, ἐν συνόλῳ δ' οἱ ἐκδραμόντες συμποσοῦνται ἐκάστοτε εἰς ἑκατοστὺν σχεδόν. Ἀνεξάλειπτοι θέλουσι παραμείνῃ εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν αἱ ἐκ τῶν ἐκδρομῶν τούτων ἐντυπώσεις, ὡς καὶ ἡ ὑποδοχὴ ἧς ἐτύχομεν ἐν τε Νευπλίῳ Ἄργει καὶ Πύργῳ. Περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων κατὰ τὰς ἐκδρομὰς ταύτας ἐπραγματεύθησαν ἐπὶ τόπου ὁ πρόεδρος καὶ ὁ συνάδελφος ἡμῶν κ. Σπ. Π. Λάμπρος.

Ἐν ἔτει 1894 συνεπληροῦτο εἰκοσιπενταετία ἀφ' ὅτου ἐγένετο γενικὸς γραμματεὺς τοῦ συλλόγου ὁ ἔκτοτε τοιοῦτος διατελῶν κ. Μιχ. Π. Λάμπρος. Ὁ Σύλλογος δὲν ἠθέλησε νὰ παρέλθῃ ἡ εὐκαιρία τῆς ἐπετείου ταύτης, χωρὶς νὰ διατρανώσῃ ἐπισήμως τὰς εὐχαριστίας του πρὸς ἄνδρα, ἀφοσιώσαντα τὴν ὑπαρξίν του ὅλην ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ εἰς οὗ τὴν πεφωτισμένην ἐργασίαν ὀφείλει πολὺ τῆς εὐδοκίμησέως του. Ἀπεφάσισε δὲ διὰ κοινῆ τῶν μελῶν ἐράνου νὰ τῷ προσφέρῃ ἐνθύμιον τὴν ἰδίαν εἰκόνα, γραφεῖσαν ὑπὸ ἐγκρίτου καλλιτέχνιδος, τῆς Δδος

Προσαλέντη, ανέθεσε δ' εἰς τὸν κύριον Ἄρ. Ν. Ρούκην νὰ διερμηνεύσῃ τὰ πρὸς αὐτὸν αἰσθήματα τῶν μελῶν. Εἰς τὴν ἀκραιφνῶς δ' οἰκογενειακὴν ταύτην τελετὴν τοῦ Συλλόγου ἐνέκριναν νὰ προστεθῶσι καὶ πολλὰ τῶν ἐνταῦθα σωματείων, τιμῶντα τὸν ἡμέτερον συνάδελφον, τὸν διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτοῦ καταδείξαντα ὅποσον λυσιτελεῖς δύναται ν' ἀποβῆ εἰς τὴν κοινωνίαν ὁ συνεταιρισμός, ἢ σύμπραξις πολλῶν πρὸς ἐπίτευξιν ἐθνικοῦ τινος σκοποῦ ἢ θεραπείας κοινωνικῆς τινος ἀνάγκης. Μετὰ πολλῆς δὲ χαρᾶς ἀπεδέχθη ὁ Σύλλογος τὴν συμμετοχὴν αὐτῶν, οὐ μόνον διὰ τὴν ἀπονεμομένην οὕτω τιμὴν εἰς τὸν ἡμέτερον συνάδελφον, ἀλλὰ καὶ διότι ἦτο αὕτη περιφανὴς ἀπόδειξις τοῦ στενοῦ συνδέσμου καὶ τῆς ὑπάρχουσας ἀλληλεγγύης τῶν ἐνταῦθα σωματείων.

Ἀναγνώσματα, ὁμιλίαι καὶ διαλέξεις.

Τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν τετραετὴ ταύτην περίοδον ἐγίνοντο τακτικώτατα ὡς ὁμοίως τακτικώτατα ἐγίνοντο καὶ αἱ ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἔτους ἐγκαινισθεῖσαι θρησκευτικαὶ ὁμιλίαι. Πλὴν δὲ τούτων εἰσῆχθησαν καὶ αἱ δημόσιαι διαλέξεις εἰς ἃς ἐτέθη μικρὸν τμήμα εἰσόδου πρὸς κάλυψιν τῶν ἀπαιτουμένων δαπανῶν, διὰ τινὰς τούτων ἀπαιτούσας πειράματα καὶ προβολὰς φωτεινῶν εἰκόνων. Ἐγένοντο δ' ἐν συνόλῳ 180, ἧτοι ἀναγνώσματα μὲν 91, θρησκευτικαὶ ὁμιλίαι 36 καὶ δημόσιαι διαλέξεις 53. Κατὰ σειρὰν δὲ πάντα ταῦτα ἐγένοντο ὡς ἑξῆς :

1892 - 1893 :

Θεόδ. Βελλιανίτης τακτικὸν μέλος Περὶ τῶν καφενείων κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὁθωνος.

Ἰωάννης Λαμπρίδης τακτικὸν μέλος Περὶ Καλογήρων καὶ Λογιωτάτων.

Τιμ. Ἀμπελᾶς τακτικὸν μέλος Περὶ τῶν Ἑπτανησίων ἐπὶ Βενετοκρατίας.

Γεώρ. Π. Χαλκιόπουλος τακτικὸν μέλος Περὶ τῆς ἀδείας τῶν ὑποψηφίων ἀξιωματικῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ποινικὴν νομοθεσίαν.

Κωνστ. Μητσόπουλος πάρεδρον μέλος Περὶ Κατακλυσμοῦ καὶ

περὶ σεισμῶν μετὰ προβολῆς φωτεινῶν εἰκόνων, εἰς δύο ἀναγνώσματα.

Ἄντ. Μάτεσης τακτικὸν μέλος Περί τῶν ποιήσεων τοῦ Στεκέτη.

Δημ. Ἡλιόπουλος τακτικὸν μέλος Περί κοινωνικῶν ἀδιαθεσιῶν.

Σπυρ. Π. Λάμπρος τακτικὸν μέλος Περί τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀθη-
νῶν, τοῦ Φόρου τῆς Ῥώμης καὶ τοῦ Ἴπποδρόμου τῆς Κωνσταντινου-
πόλεως, μετὰ προβολῆς φωτεινῶν εἰκόνων, τρία ἀναγνώσματα.

Μιχ. Δαμιράλης τακτικὸν μέλος Περί Σχιζόσπηρ.

Νικ. Μαντζαβῖνος τακτικὸν μέλος Περί δικαστικῶν πλανῶν.

Γεώρ. Μπουκουβάλας τακτικὸν μέλος Περί τῆς διδασκαλίας
ἀρχαίων δραμάτων ἐπὶ τῆς σημερινῆς σκηνῆς.

Εὐάγ. Παπαχατζῆς τακτικὸν μέλος Περί τῶν αἰτίων τῆς Ἑλ-
ληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Κ. Δ. Καπράλος τακτικὸν μέλος Περί τῶν λουτρῶν τῆς Ὑπά-
της (ἐκ τῶν Λαμιακῶν αὐτοῦ ἐντυπώσεων).

Μ. Δ. Καλοποθάκης πάρεδρον μέλος Περί ἀστρονομίας καὶ θρη-
σκείας.

Δημ. Κακλαμάνος πάρεδρον μέλος Περί ἐφημερίδων καὶ ἐφημε-
ριδογράφων.

Στ. Δ. Βάλλης τακτικὸν μέλος Περί τῶν χρονικῶν ὁρίων τῆς
ἰσχύος τῶν νόμων τοῦ Σόλωνος.

Τιμολέων Ἀργυρόπουλος τακτικὸν μέλος Περί τῶν ἐκ τοῦ
ὕδατος φυσικῶν φαινομένων, μετὰ προβολῆς φωτεινῶν εἰκόνων.

Φιλοπ. Παρασκευαΐδης πάρεδρον μέλος Περί τῆς Λευκῆς Βα-
σιλίσσης.

Βλάδαν Γεώργεβιτς ἐπίτιμον μέλος Περί τοῦ Σέρβου ποιητοῦ
Λαζάρου Λαζάρεβιτς.

Νικ. Χ. Ἀποστολίδης πάρεδρον μέλος Περί τοῦ βίου τῶν ἐντό-
μων μετὰ προβολῆς φωτεινῶν εἰκόνων.

Πέτρος Κ. Ἀποστολίδης πάρεδρον μέλος Περί φυσιολογικῆς
ψυχολογίας.

Κ. Χ. Βάμβας τακτικὸν μέλος Περί συναγωνισμοῦ.

Διον. Σομερίτης πάρεδρον μέλος Περί τῆς ἀξίας τοῦ βουλευτι-
κοῦ ὄρκου.

Καλλιόπη Κεχαγιᾶ ἐπίτιμον μέλος Ὀδοιπορικῆς ἐντυπώσεις ἐξ
Ἀμερικῆς.

'Αλέξ. Καράλης τακτικὸν μέλος Περὶ Χίου καὶ Χίων.

Τιμολέων Ἀμπελάς τακτικὸν μέλος Περὶ τῶν Ἑπτανησίων ἐπὶ τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας.

'Αλέξ. Δευτεραῖος τακτικὸν μέλος Ἀλβανικὰ καὶ Μαυροβου-
νωτικὰ περίεργα.

'Ηλίας Τσιτσέλης ἀντεπιστέλλον μέλος Περὶ τῶν χαρακτήρων
τοῦ Λασκαράτου.

'Αριστ. Ρούκης τακτικὸν μέλος, ἐντολῇ τοῦ Συλλόγου, Περὶ
τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ ἀποθανόντος ἐταίρου Ἀναστ. Βυζαντίου.

Θρησκευτικαὶ ὁμιλίαι ἐγένοντο ἐν συνόλῳ ἑνδεκα, ἕξ μὲν ὑπὸ τοῦ
κ. Α. Διομήδους Κυριακοῦ, πέντε δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰγνατίου Μοσχάκη.

1893-1894 :

Σπυρ. Π. Λάμπρος τακτικὸν μέλος Περὶ τοῦ τελευταίου Ἑλ-
ληνος αὐτοκράτορος.

'Ιω. Ψυχάρης ἀντεπιστέλλον μέλος Τὸ φιλί.

Γ. Ἀνδρικόπουλος τακτικὸν μέλος Οἱ ἔμποροὶ μας.

Σταμάτιος Δ. Βάλλβης τακτικὸν μέλος Εἰς μαθητῆς γυμνασίου
πρὸ πενήκοντα τεσσάρων ἐτῶν.

'Αντ. Πεταλάς τακτικὸν μέλος Περὶ Δελφῶν.

Θ. Βελλιανίτης τακτικὸν μέλος Περὶ θεάτρων ἐπὶ Ὄθωνος.

'Αλέξ. Φιλαδελφεὺς τακτικὸν μέλος Περὶ τῆς γαστριμαργίας
παρ' ἀρχαίοις.

Π. Ἀξιώτης πάρεδρον μέλος Ὁ Δαίμων τοῦ Λερμοντώφ ἐν με-
ταφράσει.

Στίλπων Ἰωαννίδης τακτικὸν μέλος Πῶς καὶ ὑπὸ τίνων ἀπε-
δίδετο τὸ δίκαιον κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους.

Ε. Μύλλερ ἀντεπιστέλλον μέλος Περὶ φιλελληνισμοῦ.

'Αρ. Κουρτίδης τακτικὸν μέλος Ἐν κινδύνῳ.

Πέτρ. Κ. Ἀποστολίδης πάρεδρον μέλος Περὶ τῶν νοσημάτων
τῆς προσωπικότητος.

'Ιω. Πολέμης πάρεδρον μέλος Νέα ποιήματα.

'Αντ. Μάτσης τακτικὸν μέλος Περὶ τοῦ βιβλίου τῶν ἄσμάτων
τοῦ Χάινε.

'Απ. Ἀποστολόπουλος ἀντεπιστέλλον μέλος Ἰώνη καὶ Εὐ-
θυμος, ἔπος.

Ἄλξ. Καράλης τακτικὸν μέλος Περί Πυθέου τοῦ Μασσαλιώτου.
 Μ. Καλοποθάκης πάρεδρον μέλος Περί τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ
 τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποδείξεων.

Α. Δελλαπόρτας ἀντεπιστέλλον μέλος Περί τοῦ πνευματικοῦ τῆς
 νεωτέρας Ἑλλάδος βίου εἰς δύο ἐσπέρας.

Μιχ. Π. Λάμπρος τακτικὸν μέλος Ἡ ῥεκλάμα ἐν Ἑλλάδι.

Ι. Μαχάφφου ἐπίτιμον μέλος Περί τῶν Ἑλληνικῶν παπύρων τοῦ
 Φαγιούμ. εἰς τρεῖς ἐσπέρας.

Γ. Φιλήμων πάρεδρον μέλος Ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλήμ.

Φιλ. Παρασκευαΐδης πάρεδρον μέλος Περί τῶν μαρτύρων τοῦ
 λόγου καὶ τῆς γραφίδος.

Ἀχιλλεὺς Παράσχος πάρεδρον μέλος Ἐλεγείον εἰς Ἀναστάσιον
 Βυζάντιον καὶ Γεώργιον Παράσχον.

Τιμολέων Ἀργυρόπουλος τακτικὸν μέλος Περί τῶν νεωτέρων
 ἐφαρμογῶν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ μετὰ πειραμάτων.

Κ. Α. Καπράλος τακτικὸν μέλος Ἐν τῷ Πλημμελειοδικεῖῳ.

Καλλιόπη Κεχαγιᾶ ἐπίτιμον μέλος Περί τοῦ βίου τοῦ Σάμμερ
 ἦτοι πῶς σχηματίζονται οἱ μεγάλοι χαρακτῆρες.

Κ. Σάμιος τακτικὸν μέλος Εἰκόνες ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν θασῶν
 μετὰ προβολῆς φωτεινῶν εἰκόνων.

Τιμολέων Φιλήμων πάρεδρον μέλος Ἐπὶ τῶν κατὰ Θεουκυδίδη
 δημηγοριῶν τοῦ Κλέωνος καὶ τοῦ Διοδότου.

Θ. Πολυκράτης τακτικὸν μέλος Περί ἀρχαίας μουσικῆς. Κατὰ
 τὸ ἀνάγνωσμα δὲ τοῦτο ἐξετελέσθησαν ὑπὸ ὀρχήστρας καὶ χοροῦ οἱ
 ἀρχαῖοι γνωστοὶ ὕμνοι εἰς Ἀπόλλωνα καὶ εἰς Μοῦσαν καὶ ὁ α'. Πυ-
 θιονίκης τοῦ Πινδάρου.

Ἰω. Λαμπρίδης τακτικὸν μέλος Ἐντυπώσεις περὶ τῶν ἐν Ῥω-
 μουνίᾳ Ἑλλήνων.

Κ. Παλαμᾶς τακτικὸν μέλος Περί τῶν ἔργων τοῦ Κ. Κρυστάλλη.
 Θρησκευτικαὶ ὁμιλίαι ἐγένοντο ἐν συνόλῳ δέκα, πέντε μὲν ὑπὸ τοῦ
 κ. Ἀ. Διομήδους Κυριακοῦ, πέντε δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰγνατίου Μοσχάκη.

1894-1895 :

Βαρῶνος Π. δὲ Κουμπερτέν ἀντεπιστέλλον μέλος Περί διεθνῶν
 Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων.

Σπυρ. Π. Λάμπρος τακτικὸν μέλος Περί τῆς πατρίδος τοῦ Ῥήγα.

Γ. Σωτηριάδης πάρεδρον μέλος Περὶ Ἰλίου, μετὰ προβολῆς φωτεινῶν εἰκόνων.

Θ. Πολυκράτης τακτικὸν μέλος Περὶ τῆς μουσικῆς τοῦ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνου ὅστις καὶ ἐξετελέσθη ὑπὸ ὀρχήστρας καὶ χοροῦ.

Ἰω. Σκαλτσούνης ἐπίτιμον μέλος Περὶ θρησκευτικῆς παιδεύσεως.

Δ. Βαρδουνιώτης ἀντεπιστέλον μέλος Περὶ τοῦ ἀφνειοῦ Κορίνθου.

Ν. Σχινᾶς ἀντεπιστέλλον μέλος Ἐκδρομὴν εἰς Ἄργος.

Φιλ. Παρασκευαΐδης πάρεδρον μέλος Περὶ τῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἐλευθεριῶν τῶν ἠνωμένων τῆς Ἀμερικῆς πολιτειῶν.

Ἐπ. Ἐμπειρικός τακτικὸν μέλος Περὶ τῆς παρ' ἡμῖν πολυτελείας.

Εὐγ. Γ. Ζαλοκώστας ἀντεπιστέλλον μέλος Ἀπὸ τοῦ ἄνω Βοσπόρου.

Εὐάγ. Παπαχατζῆς τακτικὸν μέλος Περὶ πολιτευμάτων παρ' ἀρχαίοις Ἑλλησι καὶ ἰδίᾳ παρ' Ἀθηναίοις.

Ἡλίας Τσιτσέλης ἀντεπιστέλλον μέλος Περὶ προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ. Ἄγγελοι καὶ Δαίμονες.

Γ. Μπουκουβάλας τακτικὸν μέλος Περὶ τῶν δακρύων παρ' ἀρχαίοις.

Μ. Δ. Καλοποθάκης πάρεδρον μέλος Περὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ χαρακτῆρος τῆς ἀγίας Γραφῆς.

Καλλιόπη Κεχαγιᾶ ἐπίτιμον μέλος Περὶ τῶν μνημείων τῆς ἀρχαίας τέχνης.

Δημοσίας διαλέξεις ἐποίησαντο 31, τὰ ἐξῆς μέλη.

Τιμ. Ἀργυρόπουλος τακτικὸν μέλος Φυσικὰ ἀκροάματα διαλέξεις τρεῖς.

Σπ. Σακελλαρόπουλος τακτικὸν μέλος Περὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ποιήσεως διαλέξεις τρεῖς.

Σπ. Μηλιαράκης πάρεδρον μέλος Οἰκιακῆς βοτανικῆς διαλέξεις τρεῖς.

Σπ. Π. Λάμπρος τακτικὸν μέλος Περὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνίδος ἐν τῇ ἱστορίᾳ διαλέξεις τρεῖς.

Ν. Γ. Πολίτης τακτικὸν μέλος Ἱστορία καὶ ἐξήγησις τῶν δεισιδαιμονιῶν διαλέξεις τρεῖς.

Α. Ρούκης τακτικὸν μέλος Οἰκονομικὴν δι' οἰκοδεσποίνας διαλέξεις δύο.

Γ. Σωτηριάδης πάρεδρον μέλος Αί γυναῖκες ἐν τῇ Ἑλλην. ἐπαναστάσει διαλέξεις τέσσαρας.

Π. Ζαλοκώστας τακτικὸν μέλος Περὶ τῆς χημείας ἐν τῇ οἰκίᾳ διαλέξεις τρεῖς.

Α. Μηλιαράκης πάρεδρον μέλος Γεωγραφικὰ ἀναγνώσματα διαλέξεις τρεῖς.

Ν. Χ. Ἀποστολίδης πάρεδρον μέλος Βίος καὶ μεταμορφώσεις τῶν ἐντόμων διαλέξεις δύο.

Ἄρ. Κουρτίδης τακτικὸν μέλος Ψυχολογία τοῦ καθ' ἐκάστην βίου διαλέξεις δύο.

Ἐγένοντο δὲ καὶ ἐννέα θρησκευτικαὶ ὁμιλίαι 5 μὲν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Διομηδούς Κυριακοῦ, 4 δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰγν. Μοσχάκη.

1895 - 1896 :

Ἐμ. Ροΐδης πάρεδρον μέλος Τὸ παράπονον τοῦ Νεκροθάπτου.

Ἰω. Σκαλτσούνης ἐπίτιμον μέλος Περὶ τοῦ νέου πνεύματος καὶ κατ' ἄλλην ἐσπέρην Περὶ τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τῶν ἐξόχων ἱατρῶν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ἡλίας Ζέγγελης τακτικὸν μέλος Περὶ τῶν δημοσίων ἐξόδων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀθηναίοις.

Ἀλέξ. Ν. Φιλαδελφεύς τακτικὸν μέλος Περὶ τῆς γραφικῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι.

Σπυρίδων Δάσιος πάρεδρον μέλος Περὶ τοῦ συγχρόνου δημοσιογράφου.

Κ. Σάμιος τακτικὸν μέλος Τύπους καὶ εἰκόνας ἐκ τῶν ἐλληνικῶν δασῶν μετὰ προβολῆς φωτεινῶν εἰκόνων.

Μ. Ἡλιάδης πάρεδρον μέλος Περὶ γάμου καὶ διαζυγίου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι καὶ ἰδίως ἐν Ἀθήναις.

Δ. Φίλιος πάρεδρον μέλος Περὶ Ἑλευσινίων μυστηρίων εἰς δύο ἐσπέρας.

Εὐάγ. Παπαχατζῆς πάρεδρον μέλος Περὶ τῆς γυναικὸς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

Οὐγκ Λερού ἀνταποκριτῆς τοῦ Φιγαρῶ Εἰς Παρισινὸς ἐν Σαχάρα.

Βίτος Παλοῦμπος ἀντεπιστέλλον μέλος περὶ τῆς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Ἑλληνοσαλεντινῆς ἀποικίας.

Ἐγένοντο δὲ καὶ ἕξ θρησκευτικαὶ ὁμιλίαι τρεῖς μὲν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Διομηδούς Κυριακοῦ καὶ τρεῖς ὑπὸ τοῦ κ. Ἰγνατίου Μοσχάκη.

Δημόσιαι διαλέξεις ἐγένοντο 22 αἱ ἐξῆς :

Σπυρ. Π. Λάμπρος τακτικὸν μέλος Περὶ Ὀλυμπίας καὶ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, τέσσαρες διαλέξεις.

Ν. Χ. Ἀποστολίδης πάρεδρον μέλος Περὶ τῶν συκοφαντουμένων καὶ παραγνωριζομένων ζώων, τρεῖς.

Σπυρ. Μηλιαράκης πάρεδρον μέλος Περὶ ἀνθῶν, δύο.

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης τακτικὸν μέλος, Περιήγησις ἐντὸς τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τρεῖς.

Κωνστ. Ζέγγελης τακτικὸν μέλος, Περὶ ἀρωμάτων, δύο.

Τιμ. Ἀργυρόπουλος τακτικὸν μέλος Περὶ ἤχου, δύο, καὶ Περὶ τῶν ἀκύνων τοῦ Ῥαῖντχεν δύο.

Σπυρ. Κ. Σακελλαρόπουλος τακτικὸν μέλος Τί εἶναι φιλολογία, μία.

Νικ. Γ. Πολίτης τακτικὸν μέλος Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι σωζομένων ἀριστουργημάτων τῆς πλαστικῆς, τρεῖς.

Ἔργασίαι τμημάτων.

Τὰ τμήματα τοῦ Συλλόγου εἰργάσθησαν κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον τακτικῶς.

Καὶ εἰς μὲν τὸ Φυσιογνωστικὸν ὑπὸ πρόεδρον τὸν κ. Γ. Μακκᾶν καὶ γραμματέα τὸν κ. Γ. Φωκᾶν ἐγένοντο αἱ ἐξῆς ἀνακοινώσεις.

Ὁ κ. Γ. Μακκᾶς ὑπέβαλεν ἀνακοίνωσιν περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν χολερικῶν δελτίων.

Ὁ κ. Θ. Χέλδραϊχ 1) περὶ τῆς ἑλληνικῆς χλωρίδος καὶ τῶν φυσικῶν αὐτῆς ὀρίων· 2) περὶ τοῦ φυτοῦ Παρθενίου· 3) περὶ φυτῶν παρ' Ὀμήρῳ καὶ τῆς παρ' αὐτῷ χλωρίδος.

Ὁ κ. Α. Χρηστομάνος 1) περὶ τῶν αἰτίων καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ σειμοῦ τῆς Ζακύνθου· 2) περὶ ἀναλύσεως ὑδάτων· 3) περὶ τοῦ σειμοῦ τῆς Σαμοθράκης· 4) περὶ τῶν παρὰ τὴν Βουδαπέστην πηγῶν τοῦ καθαρτικοῦ ὕδατος Οὐνυάδι Ἰάνος· 5) περὶ Μεθάνων.

Ὁ κ. Κ. Μητσόπουλος περὶ τῆς φύσεως τοῦ σειμοῦ τῆς Ζακύνθου.

Ὁ μακαρίτης Δ. Κοκίδης 1) περὶ ἐπεκτάσεως καὶ διαδόσεως τῶν σεισμῶν· 2) μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐκδοθεισῶν τοῦ μακαρίτου Σμίθ.

Ὁ κ. Μιχ. Π. Λάμπρος περὶ τῶν ἐν θέσει Κερὶ τῆς Ζακύνθου πηγῶν πίστεως.

Ὁ κ. Ἰφ. Κοκίδης περὶ νέας φωτοτυπικῆς μεθόδου.

Ὁ κ. Εὐάγ. Καλλιοντζῆς περὶ διαφόρων περιέργων λίθων ἐξ ἐγχειρίσεων.

Ὁ κ. Δ. Μπαλάνος περὶ περιέργου περιπτώσεως νεκρώσεως τῆς κάτω σιαγόνας.

Ὁ κ. Γ. Πιλάβιος 1) περὶ τῆς χρήσεως τῆς μαλεΐνης· 2) περὶ τῆς ἱαματικῆς ιδιότητος τῆς μαλεΐνης.

Ὁ κ. Ν. Χ. Ἀποστολίδης 1) περὶ τοῦ αἰτίου τοῦ θανάτου εἰς τοὺς διὰ δυναμίτιδος ἀλιευομένους ἰχθύς· 2) περὶ περιέργου ἰχθύος ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν ἐξωκοίτων ἀλιευθέντος ἐν Δομβραΐνῃ· 3) περὶ τῶν ἰχθύων τῶν λιμνῶν Λυσιμαχίας καὶ Τριχωνίδος καὶ 4) περὶ τῶν ἐν τῷ Πουλολόγῳ ἀναφερομένων πτηνῶν.

Ὁ κ. Κ. Π. Λάμπρος περὶ ἀρχαίων χειρουργικῶν ἐργαλείων καὶ ἰδίᾳ περὶ σικυῶν.

Ὁ μακαρίτης Ἰω. Βάμβας περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐν Βουδαπέστη συνεδρίου τῆς ὑγιεινῆς.

Ὁ κ. Κ. Ζέγγελης 1) περὶ νέου ὀργανικοῦ ὀξέος ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθέντος τοῦ τετραῦδ로나φθαλικοῦ καὶ τῶν ἐνώσεων αὐτοῦ· 2) περὶ νέας συσκευῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθείσης ἣν ἐκάλεσεν ἀραιομετρικὴν ζυγόν.

Ὁ κ. Γ. Παπακωνσταντίνου περὶ τῶν τεχνικῶν ἔργων τῆς ἀποξηράνσεως τῆς Κωπαΐδος.

Ὁ κ. Ν. Γερμανὸς περὶ τριῶν νέων κοραλλίων ἐκ τοῦ γένους Σωληνοκαύλου.

Ὁ κ. Κ. Μαλτέζος 1) περὶ φαινομένων ἀνωμάλου διαθλάσεως καὶ ἀντικατοπτρισμοῦ παρατηρουμένων ἐν Ἀττικῇ· 2) ἐρεῦνας ἐπὶ τῆς σφαιροειδοῦς καταστάσεως τῶν ὑγρῶν.

Ὁ κ. Τιμ. Ἀργυρόπουλος 1) περὶ εὐπαθείας τῶν φλογῶν ἐκ τῶν ἤχων ἐπὶ τῶν λύχνων τοῦ Ἄουερ· 2) περὶ ὀπτικῆς αὐτοῦ νέας συσκευῆς· 3) περὶ πειραμάτων φωτογραφήσεως ἐν τῷ φυσικῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ Πανεπιστημίου γενομένων διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Ραϊντχεν.

Ὁ κ. Τ. Χόλτζμανν περὶ τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ ἐκ τῶν ὀρθοπτέρων ἐντόμου Μάντεως τῆς εὐλαβοῦς.

Ὁ κ. Θ. Σκουῖφος περὶ τῶν ἀπολιθωμάτων τοῦ Πικέρνη.

Εἰς δὲ τὸ Φιλολογικὸν καὶ ἀρχαιολογικὸν ὑπὸ πρόεδρον μὲν κατ' ἀρχὰς τὸν κ. Ἰω. Πανταζίδην, κατόπιν δὲ τὸν κ. Σπυρ. Λάμπρον, καὶ γραμματέα τὸν κ. Γ. Μπουκουβάλαν ἐγένοντο αἱ ἐξῆς ἀνακοινώσεις:

Ὁ κ. Ν. Γ. Πολίτης ὑπέβαλεν ἀνακοινώσεις: 1) περὶ χειρογράφου τοῦ ΙΔ' αἰῶνος περιέχοντος ἀσυνήθη ταχυγραφικὰ σημεῖα· 2) περὶ τῶν Σολομονικῶν καὶ τῶν ἰατροσοφίων καὶ τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ εὐρεθέντας ἐλληνικοὺς μαγικοὺς παπύρους· 3) διόρθωσιν τοῦ χωρίου τοῦ Παυσανίου Α. λα'. 3· 4) περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Πρυτανείῳ δικαστηρίου· 5) περὶ τοῦ μύθου τῆς Πανδώρας παρ' Ἡσιόδῳ.

Ὁ κ. Ἰάκ. Χ. Δραγάτσης 1) περὶ τοῦ μέσου σκέλους τοῦ τείχους Πειραιῶς· 2) περὶ τοῦ τείχους τοῦ περιβόλου κατὰ τὴν ΒΔ πλευρὰν· 3) περὶ τῶν λειψάνων τῆς ἐν τῷ Τινανείῳ κήπῳ Στοᾶς· 4) περὶ τοῦ κτιρίου τοῦ ἀνευρεθέντος ἐν Πειραιεῖ ἐν τῷ Δημοτικῷ Παρθεναγωγείῳ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ εὐρεθείσης ἐπιγραφῆς Ἡλίῳ τῷ Μίτρω· 5) περὶ τοῦ κατὰ τὸν Ἰλισσὸν ἀνευρεθέντος ἀναγλύφου τοῦ ἀποδοθέντος μὲν εἰς Δία τὸν Νάϊον, ἀλλ' ἀνήκοντος εἰς Δία τὸν Φίλιον· 6) περὶ τοῦ ἐν Πειραιεῖ ἀπέναντι τῆς Καστέλλας καὶ ἄνωθι τοῦ ἀρχαίου λιμένος τῆς Μουνιχίας ἀνευρεθέντος ὑπογείου οἰκοδομήματος.

Ὁ κ. Σπ. Π. Λάμπρος· 1) περὶ Καισαρίου Δαπόντε καὶ τῶν ἀνεκδότων αὐτοῦ ἐν τῇ κατὰ τὸ ἅγιον Ὄρος μονῇ τοῦ Ξηροποτάμου συγγραφεῶν· 2) περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Γεδεῶν συνταχθείσης πραγματείας «Παιδεία καὶ πτωχεία παρ' ἡμῖν κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας»· 3) περὶ τῆς ἀλθανικῆς ἐποικήσεως εἰς τὴν Ἀττικὴν· 4) περὶ τῆς παραγωγῆς τῆς λέξεως Τραχώματα· 5) περὶ τῆς ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 49 χειρογράφῳ τῆς μονῆς Παντοκράτορος ἐν Ἀγίῳ Ὄρει προσωποποιίας τῆς Νυκτὸς καὶ τοῦ Ὄρθρου· 6) περὶ τριῶν κρυπτογραφικῶν σημειώσεων ἐν δυσὶ χειρογράφοις τοῦ Ἀγίου Ὄρους ἐν τῇ ῥωσικῇ μονῇ τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος.

Ὁ κ. Σπ. Σακελλαρόπουλος κριτικὰς διορθώσεις εἰς Λατίνους συγγραφεῖς.

Ὁ κ. Στ. Δ. Βάλβης 1) περὶ τῆς συμπράξεως τῆς ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ βουλῆς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὰ Μηδικά· 2) περὶ τῶν ἀμέσων ἀποτελεσμάτων τοῦ περὶ σεισαχθείας νόμου τοῦ

Σόλωνος· 3) Διορθώσιν χωρίου ἐν τῷ Κεφ. ΙΓ'. τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας· 4) Διορθώσεις ἀναγομένας εἰς τὸ Ζ' Κεφάλαιον τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας. 5) Διορθώσεις εἰς τὸ χωρίον Πολιτειῶν τοῦ Ἀριστοτέλους Δ § 13. 35.

Ὁ κ. Τιμ. Ἀμπελαῖς ἀνεκδότα ἀπομνημονεύματα τοῦ ἄλλοτε δημάρχου Πειραιῶς Λουκᾶ Ῥάλλη.

Ὁ κ. Περ. Χ. Ἀποστολίδης περὶ τῶν ἐν Φεραῖς ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων.

Ὁ κ. Μ. Π. Λάμπρος περὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως ῥοκκοχάρτι ἀπαντώσης ἐν τοῖς μαγικοῖς Βιβλίοις.

Ὁ κ. Μιχ. Χρυσόχοος· 1) περὶ τῆς Πρασιάδος λίμνης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἐπιλιμνίων καλυβῶν· 2) περὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θεσσαλίᾳ παναρχαίων τύμβων· 3) περὶ τοποθεσιῶν διαφόρων πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου καὶ ἰδίως περὶ τῆς ἀγνώστου πόλεως Ἀθώσης, τῆς Σερυύλης καὶ τῆς τοποθεσίας τῆς Ὀλύνθου.

Ὁ Δανὸς καθηγητῆς κ. Κ. Κίγκ περὶ ἀνευρέσεως ἐν Ἀθωνί βίου καὶ πολιτείας τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου τοῦ νέου, συγγραφείσης παρὰ τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, ἐξ ἧς ἐξάγεται ὅτι ἡ λεγομένη Λίμνη τοῦ Ἀγ. Βασιλείου εἶναι ἡ Κορωνεῖα Λίμνη.

Ὁ κ. Γ. Καλαϊσάκης περὶ ἀνεκδότου ἐπιγραφῆς εὐρεθείσης ἐν Κρήτῃ εἰς τὸ παράλιον Καστέλλι.

Ὁ κ. Ἴω. Τσέτσης περὶ διαφόρων χειρογράφων εὐρισκομένων ἐν ταῖς μοναῖς Ἀγ. Γερασίμου καὶ Κηπαρίων Κεφαλληνίας.

Ὁ κ. Διον. Π. Λάμπρος περὶ τοῦ τύπου τοῦ Ἀρκτούρου ἐν τοῖς νομίσμασι τῆς Μαντινείας.

Ὁ μακαρίτης Φίλιππος Οἰκονομίδης περὶ ἐπιγραμμάτων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων καὶ περὶ ἐπιγραμματικοῦ κέντρου.

Ὁ κ. Γρηγόριος Βερναρδάκης διορθώσεις εἰς χωρία τοῦ Β' καὶ Γ'. Πυθικοῦ διαλόγου τοῦ Πλουτάρχου.

Ὁ κ. Μ. Δ. Καλοποθάκης περὶ ἐπιγραφῆς εὐρεθείσης παρὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπικυρώσεως χωρίου τοῦ Ἰωσήπου.

Τὸ Νομικὸν καὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν τμήμα εἰργάσθη ὑπὸ πρόεδρον τὸν κ. Ν. Δαμασκηνὸν καὶ γραμματέα τὸν κ. Δ. Ἠλιόπουλον τὸ πρῶτον καὶ εἶτα τὸν κ. Θάνον Μπασιᾶν. Αἱ ἐν αὐτῷ γενόμεναι ἐργασίαι συνοφίζονται ἐν τοῖς ἐξῆς:

Ἐν πρώτοις ἡσχολήθη εἰς μελέτην καὶ ἔλεγχον τοῦ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης κ. Α. Ν. Σιμοπούλου, ὑποβληθέντος εἰς τὴν Βουλὴν Νομοσχεδίου περὶ τροποποιήσεως τῆς διαδικασίας τῆς ἐκτελέσεως. Τὸ Νομοσχέδιον τοῦτο ἐκρίθη οὐ μόνον ἀτελές, ἀλλὰ καὶ ὡς περιέχον διατάξεις ἀσυμφόρους, δι' ὃ τὸ τμήμα τοῦτο τοῦ Παρνασσῶ ἠθεώρησεν εὐλογον νὰ ἐξετάσῃ αὐτὸ ἄρθρον πρὸς ἄρθρον καὶ νὰ ἐπιφέρῃ τὰς δεούσας τροποποιήσεις. Πραγματικῶς μετὰ ζήλου ἐπιληφθὲν τὸ τμήμα τῆς ἐργασίας ταύτης ἐν ἐπανειλημμέναις συνεδριάσεσι κατέγινεν εἰς ἐπεξεργασίαν αὐτοῦ καὶ σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἄρθρα τοῦ Νομοσχεδίου ἀντεκατεστάθησαν διὰ προσφόρων διατάξεων. Ἐκ τῶν συζητήσεων τούτων σαφῶς κατεδείχθησαν αἱ ἀτέλειαι τοῦ νομοσχεδίου τούτου. Εὐτυχῶς δὲ αἱ συζητήσεις αὗται συνετέλεσαν μεγάλως ὅπως ἀποσυρθῇ τὸ νομοσχέδιον ἀπὸ τῆς Βουλῆς, πρὶν τοῦτο ἐπεξεργασθῇ ὁλόκληρον τὸ τμήμα. Ἀφοῦ δ' ἀπεσύρθη ἔπαυσαν καὶ αἱ ἐπ' αὐτοῦ ἐργασίαι τοῦ τμήματος.

Ὁ κ. Ε. Ἐμπειρικός ὑπέβαλε πρότασιν περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν ἄρθρων 216 καὶ 407 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου. Κατὰ τὰ ἄρθρα ταῦτα ἐν περιπτώσει συγκρούσεως ἢ εὐθύνης τοῦ προξενήσαντος τὴν ζημίαν παύει διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ πλοίου καὶ τοῦ ναύλου. Κατὰ τὸν κ. Ἐμπειρικὸν αἱ διατάξεις αὗται καθίστανται ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ναυτιλίαν, προέτεινε δὲ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν διὰ τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Ἀγγλικοῦ νόμου, καθ' ἃς ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἰδιοκτῆτου τοῦ ὑπαιτίου τῆς συγκρούσεως πλοίου, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἐπῆλθεν ἢ ἐκ τῆς συγκρούσεως ζημία, δὲν ὑπερβαίνει τὸ νομοθετικῶς ὠρισμένον χρηματικὸν ποσὸν ὡς ἀντιπροσωπεῦον τὴν ἀξίαν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πλοίου μετὰ τοῦ ναύλου. Τὴν πρότασιν του ταύτην ὑπεστήριξε διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων ὁ κ. Ἐμπειρικός πολλὰ δὲ τῶν μελῶν τοῦ τμήματος ἔλαβον τὸν λόγον καὶ πολλαὶ ἀντιρρήσεις ἐγένοντο ὡς πρὸς τὴν προταθεῖσαν μεταρρυθμίσιν.

Ὁ ἐν Κερκύρα καθηγητῆς κ. Σπυρ. Παπαγεωργίου ἐποίησεν ἀνακοίνωσιν ἐν τῷ τμήματι περὶ μικτῶν γάμων.

Ὁ κ. Τ. Φιλίμων ἀνεκοίνωσεν ἐν τῷ τμήματι πλήρες καὶ τέλειον σύστημα σκοποῦν τὴν τροποποίησιν τῶν παρ' ἡμῖν ἰσχυουσῶν διατάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Νόμου. Καίτοι τὸ ἔργον τοῦ κ. Φιλίμονος

ἦτο πλήρες, ἔργον μεμελετημένον, βάσιν ἔχον τὰς νῦν κρατούσας ὑγιε-
στέρας ἀρχὰς περὶ Δήμων, οὐχ ἦττον προεκάλεσε τὴν ἐπὶ τοῦ ἔργου
του γνώμην τοῦ τμήματος.

Τέλος εἰσηγήσει τοῦ τμήματος τῶν καλῶν τεχνῶν τὸ νομικὸν
τμήμα ἐπεξεργάσθη νομοσχέδιον περὶ δραματικῆς ἰδιοκτησίας.

Τὸ τμήμα τῶν Καλῶν Τεχνῶν ὑπὸ πρόεδρον κατ' ἀρχὰς μὲν τὸν
μακαρίτην Α. Α. Σοῦτζον καὶ κατόπιν τὸν κ. Α. Θεοφιλᾶν συνεζή-
τησε προτάσεις τινὰς καὶ ἀπεφάσισε περὶ τούτων. Ὑπεβλήθησαν
δ' εἰς αὐτὸ καὶ τινες ἀνακοινώσεις.

Οὕτω προτάσει τοῦ ἐν Κερκύρα ἀντεπιστέλλοντος αὐτοῦ μέλους
Νικολάου Τιμολ. Βουλγάρως προκειμένου νὰ κατεδαφισθῆ ἢ αὐτόθι
ὑπάρχουσα Βασιλικὴ Πύλη (Porta Reale) ἐξέφρασεν εὐχὴν πρὸς τὸ
Δημοτικὸν Συμβούλιον Κερκυραίων περὶ τῆς συντηρήσεως αὐτῆς. Δυ-
στυχῶς ἡ εὐχὴ αὕτη δὲν εἰσηκούσθη.

Τὸ τμήμα συνεζήτησε σχέδιον τοῦ μακαρίτου Ἀλεξ. Α. Σούτσου
περὶ δραματικῆς ἰδιοκτησίας, ὅπερ ὑπεβλήθη καὶ εἰς τὸ συνέδριον τῶν
Ἑλληνικῶν Συλλόγων καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τοῖς πρακτικοῖς αὐτοῦ.
Παραπέμφθη δὲ τὸ νομοσχέδιον πρὸς περαιτέρω μελέτην εἰς τὸ νομι-
κὸν τμήμα.

Ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τῆς γεννήσεως τοῦ Φιλέλληνος Γάλλου
ποιητοῦ Καζιμίρ Delavigne, τὸ τμήμα ἀπεφάσισε καὶ ἔπεμψεν εἰς
τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ ἐπιστολὴν διατρανοῦσαν τὰ πρὸς τὴν μνήμην
τοῦ ποιητοῦ τῶν Μεσσηνιακῶν ῥόδων αἰσθήματα τῶν εὐγνωμονούν-
των Ἑλλήνων.

Ὁ κ. Ἰφ. Κοκίδης ὠμίλησε περὶ τῆς νεωτέρας ἀρχιτεκτονικῆς
τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ μακαρίτης Α. Α. Σοῦτσος 1) περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πρὸ τῆς
ἀναγεννήσεως καὶ κατ' αὐτὴν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν 2) περὶ τῶν
ἀρχῶν τῆς ἀναγεννήσεως ἐν Ἰταλίᾳ.

Ὁ μακαρίτης Γεώργιος Δουρούτης περὶ τῆς ἐν τῷ ναϊδίῳ τῆς
ἀγίας Φιλοθέης ὑπογείου κρύπτῆς καὶ τῶν ἐν τοῖς κελλίοις τῆς μονῆς
σωζομένων εἰκόνων Βυζαντινῆς τέχνης.

Ὁ κ. Θεμιστοκλῆς Πολυκράτης ἀνεκοίνωσεν εἰς δύο συνεδριά-
σεις ἐξελλήνισιν τῶν ὄρων τῆς νεωτέρας μουσικῆς.

Ὁ μακαρίτης Φίλ. Οἰκονομίδης περὶ τῶν νεωτέρων μουσουργῶν.

Σχολαὶ ἀπόρων παιδῶν.

Σχολὴ Ἀθηνῶν

Ἡ Σχολὴ τῶν ἀπόρων παιδῶν τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Συλλόγου εἰς τὸ νέον κατάστημα αὐτοῦ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἀγλαότερους παράγει καρπούς. Ἡ δὲ φοίτησις ἐπὶ τοσοῦτον ἠύξησεν ὥστε καίτοι πολλῶ μείζων τοῦ προτοῦ εἶναι ὁ ἐν τῷ νέῳ καταστήματι διαθετόμενος χώρος, ἀπεδείχθη ὅμως ἀνεπαρκής. Ὅθεν ἠναγκάσθημεν τὸ λήξεν ἔτος νὰ προβῶμεν εἰς σύστασιν παραρτήματος τῆς σχολῆς ἔξω τοῦ καταστήματος τοῦ Συλλόγου. Ὁ σκοπὸς τῆς συστάσεως τοῦ παραρτήματος τούτου δικαιολογεῖται καὶ ἐξ ἄλλου λόγου, ὅτι ὑπάρχουσι πολλὰ παιδιὰ ἄπορα κατὰ συνοικίας, τὰ ὅποια ὅμως ἔνεκα τῆς ἀποστάσεως καὶ τῶν νυκτερινῶν κινδύνων ἀποφεύγουσιν οἱ γονεῖς νὰ ἀποστέλλωσιν εἰς τὴν Κεντρικὴν σχολὴν· ἐνῶ διὰ τῆς συστάσεως τῶν παραρτημάτων τούτων, κυρίως προωρισμένων διὰ τὰς κατωτέρας ἡλικίας παιδιὰ, ἡ φοίτησις τούτων ἤθελε κατὰ πολὺ διευκολυνθῆ.

Διὰ τὴν σύστασιν δὲ τοῦ παραρτήματος τούτου ἐτύχομεν προθυμοτάτης ὑποστηρίξεως τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας, παραχωρήσαντος ἡμῖν τὴν Α'. Δημοτικὴν σχολὴν τῶν ἀρρένων ἣν διεσκευάσαμεν καταλλήλως δι' ἐσπερινὴν διδασκαλίαν. Τὰ δ' ἐγκαίνια τοῦ παραρτήματος τούτου ἐγένοντο ἐπισήμως, τὴν 10 Νοεμβρίου π. ἔ. παρευρεθεισῶν τῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ ὑπουργοῦ κ. Ν. Δ. Λεβίδου, ἀρχαίου τοῦ Συλλόγου μέλους καὶ προέδρου, λαβόντος τὸν λόγον καὶ ὑπομνήσαντος τὰ κατὰ τὴν σύστασιν τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων, ἧτις ἐπ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἰδρύθη.

Ἐνεγράφησαν δὲ κατὰ τὴν λήξασαν τετραετίαν παῖδες

τῷ 1892 - 1893. 1235

τῷ 1893 - 1894. 1186

τῷ 1894 - 1895. 1332

καὶ τῷ 1895 - 1896. 1397

περιλαμβανομένων καὶ τῶν τοῦ παραρτήματος.

Ἡ καταπληκτικὴ αὕτη αὔξησις τῶν ἐγγραφῶν ἀποδεικνύει τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν τοῦ ἡμετέρου ἔργου, τόσον μᾶλλον καθόσον ἡ Κο-

σημητεία τῆς Σχολῆς κατιδοῦσα ὅτι πολλοὶ τῶν προσερχομένων ἐν ἀρχῇ μαθητῶν προσήρχοντο χάριν τῆς γενομένης παροχῆς δωρεᾶν βιβλίων κατήργησε ταύτην. Διότι ἐφρόνει, καὶ δικαίως, ὅτι ἡ ἀγορὰ μὲν ἐνὸς ἀναγνωστικοῦ βιβλίου δὲν ἦτο δυσχερῆς καὶ εἰς τοὺς ἐνδεεστάτους, ἀγοράζοντες δ' αὐτὸ ἐξ ἰδίων αἰσθάνονται καὶ πρὸς τὰ βιβλία ἀγάπην καὶ μείζον ἐνδιαφέρον εἰς τὴν διδασκαλίαν.

Παρατηρήθη δὲ καὶ πάλιν κατὰ τὰς ἐγγραφὰς καὶ κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα τὸ καὶ κατὰ προηγούμενα παρατηρηθὲν εὐχάριστον γεγονός ὅτι κατὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας ἐγγράφονται οἱ πλεῖστοι τῶν παιδῶν, ὅπερ συμβάλλεται μεγάλως εἰς τὴν κανονικὴν τῆς Σχολῆς λειτουργίαν.

Τῶν ἐγγραφέντων παιδῶν αἱ ἡλικίαι ἐποικίλλον μεταξὺ τῶν 5 καὶ 20 ἐτῶν, ἐξαιρετικῶς μόνον ἐπιτραπείσης τῆς φοιτήσεως εἰς ὀλιγίστους καὶ ἄνω τῆς ἡλικίας ταύτης.

Αἱ πατρίδες καὶ τὰ ἐπαγγέλματα τῶν μαθητῶν παρουσιάζουσι παραλλαγὰς ὡς καὶ ἐν τῷ παρελθόντι. Ἐν πρώτοις μεγίστη παρατηρεῖται αὐξήσις τῶν ἐκ Μεγαλοπόλεως παιδῶν, οἵτινες κατὰ τὸ πλεῖστον μετέρχονται τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑποδηματοκόρου ἐνῶ δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν δημοσιευθεῖσαν λογοδοσίαν εἶχομεν παῖδας ἐκ Μεγαλοπόλεως 264 καὶ ὑποδηματοκόρους 306 κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα παρατηρήθη ἡ ἐξῆς προϊοῦσα αὐξήσις

	ἐκ Μεγαλοπόλεως	ὑποδηματοκόροι
1892 - 1893	281	354
1893 - 1894	287	359
1894 - 1895	377	444
1895 - 1896	436	512

Τοῦτο ἀποδίδομεν εἰς τὰ εὐστοχα μέτρα ἅτινα ἔλαβεν ὁ Σύλλογος καὶ ἡ κομητεία τῆς σχολῆς πρὸς κατάργησιν τῆς σωματεμπορίας. Ἀπαλλαχθέντες οἱ παῖδες τῶν δεσμῶν καὶ τῶν συμβολαίων ἅτινα ἐξήρτων αὐτοὺς πρὸ πάντων ἀπὸ τῶν σωματεμπόρων, κωλύοντων τὴν εἰς τὴν σχολὴν προσέλευσιν, προσέρχονται ἀθρόοι καὶ ἐλεύθεροι εἰς αὐτὴν ἀποτελοῦντες οὕτως ἐν συνόλῳ τὸ ἡμισυ σχεδὸν τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν παιδῶν.

Μετ' αὐτοὺς κατ' ἀριθμὸν τάσσονται οἱ ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐκ Κορινθίας παῖδες. Εἰς τοὺς τελευταίους τούτους μετερχομένους τὸ ἐπάγ-

γελμα τοῦ ὀφκομιστοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον παρατηρεῖται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτους ἐλάττωσις. Οὕτω κατὰ τὴν τελευταίαν λογοδοσίαν εἶχομεν ἐκ Κορινθίας παῖδας 156 καὶ ὀφκομιστὰς 125, κατὰ τὰ τέσσαρα δὲ ταῦτα ἔτη ἡ φοίτησις εἶχεν ὧδε :

	ἐκ Κορινθίας	ὀφκομισταὶ
1892 - 1893	132	114
1893 - 1894	135	92
1894 - 1895	104	110
1895 - 1896	100	90

Ἡ μικρὰ αὕτη ἐλάττωσις προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἠλαττώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκ Κορινθίας κατερχομένων εἰς Ἀθήνας παιδῶν μὴ εὕρισκόντων εὐκόλως ἐργασίαν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξ Ἀθηνῶν παιδῶν μένει πάντοτε ὁ αὐτὸς μὲ μικρὰς ἀξομειώσεις. Εἶχομεν δὲ

τῷ 1892 - 1893	124
τῷ 1893 - 1894	120
τῷ 1894 - 1895	142
καὶ τῷ 1895 - 1896	136

Ὅμοίως ἐλάττωσιν εἶχομεν εἰς τοὺς ἐκ Μακεδονίας παῖδας τοὺς μετερχομένους τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πηλοφόρου καὶ κτίστου. Ἀπὸ 137 ὅσους ἀνέφερον ἡ τελευταία λογοδοσία κατήλθομεν εἰς τοὺς 28, καὶ τὸ ἐπάγγελμα ἐπομένως ἀπὸ 83 εἰς 31. Ἐνεκα τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ νομίματος μὴ συμφερούσης αὐτοῖς τῆς εἰς τὴν πατρίδα ἀποστολῆς χρυσοῦ ἔπαυσαν ἐκεῖθεν κατερχόμενοι εἰς Ἀθήνας οἱ παῖδες οὗτοι, ἀντικατασταθέντες, ὑπὸ τῶν ἐξ Ἄνδρου παιδῶν, οἵτινες ὁμῶς δὲν προσέρχονται ὡς ἔδει εἰς τὴν σχολήν.

Αὕξησιν παρουσιάζουσι κατὰ πατρίδας ἡ Κρήτη καὶ ἡ Γορτυνία, σημαντικὸς δὲ ἀριθμὸς τῶν παιδῶν προσέρχεται καὶ ἐκ Μαντινείας, οἵτινες ἐνῶ τὸ 1892-93 ἦσαν 15 κατὰ τὸ λῆξαν ἀνῆλθον ἐν τῇ ἐργασίᾳ εἰς 54.

Κατ' ἐπάγγελα δὲ ἔχομεν αὕξησιν εἰς τοὺς ὑπηρέτας οἵτινες ἀπὸ 117 τῆς τελευταίας λογοδοσίας ἀνῆλθον

τῷ 1892-1893	εἰς 167
τῷ 1893-1894	εἰς 170
τῷ 1894-1895	εἰς 186
καὶ τῷ 1895-1896	εἰς 197

Ὁμοίως διὰ λόγους ὅτινες καὶ ἄλλοτε ἐλέχθησαν ἠλαττώθη ἐπαι-
σθητῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφημεριδοπωλῶν ἕνεκα τῆς πωλήσεως τῶν ἐσπε-
ρινῶν φύλλων κατὰ τὴν πρὸς διδασκαλίαν ἐν τῇ σχολῇ ὠρισμένην ὥραν.

Ἡὔξησε δὲ ἀμείωτος ἡ προσέλευσις τῶν τεχνιτῶν, ὧν πρωτεύουσιν
ὡς πάντοτε οἱ ξυλουργοί, οἱ ὑποδηματοποιοὶ καὶ οἱ σιδηρουργοί.

Λεπτομερεῖς σημειώσεις καὶ περὶ τῶν πατρίδων καὶ περὶ τῶν ἐπαγ-
γελμάτων περιέχουσιν αἱ ἐν τέλει δημοσιευόμεναι ἐκθέσεις τῶν κατὰ
καιροὺς ἐφόρων. Ἐκ τούτων δὲ θέλει δηλωθῆ καὶ ἕτερον εὐχάριστον
γεγονός, ὅτι χάρις εἰς τὰς παροτρύνσεις τῶν διδασκάλων καὶ τὴν ἀέ-
ναον μέριμναν τῆς διοικήσεως τῆς Σχολῆς οἱ ἄεργοι παῖδες ἐξέλιπον
ἐντελῶς. Οὕτω δ' ἐνῶ ἄλλοτε ἐσημειοῦντο οὗτοι εἰς 145 κατὰ τὸ
λῆξαν ἔτος περιωρίσθησαν εἰς 10 καὶ οὗτοι δὲ κυρίως δὲν εἶναι ἄεργοι
ἀλλὰ μικρᾶς ἡλικίας παιδιὰ, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ ἐργασθῶσιν.

Ὁ δὲ μέσος ὄρος τῆς φοιτήσεως κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἦτο ὁ ἐξῆς:

1892 - 1893.	395
1893 - 1894.	373
1894 - 1895.	378
1895 - 1896.	415

περιλαμβανομένων καὶ τῶν τοῦ παραρτήματος. Εἰς τοῦτο δ' ἐνεγρά-
φησαν μὲν 190 μαθηταί, ἐφοίτων δὲ κατὰ μέσον ὄρον 84 μαθηταί.

Ἡ διδασκαλία ἐγίνετο ἐπὶ 2 1/2 ὥρας καθ' ἑσπέραν. Κατὰ τὰ
ἔτη δὲ ταῦτα ὁ κατ' ἐνιαυτὸν ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν ὠρῶν ἀνῆλθεν εἰς
191. Μόνον κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος αἱ ὥραι τῆς διδασκαλίας περιω-
ρίσθησαν καὶ τοῦτο διὰ τὴν βραδυτέραν ἑναρξιν τῶν μαθημάτων ἕνεκα
τῶν δημοτικῶν ἐκλογῶν.

Αἱ ἐξετάσεις τῆς σχολῆς κατὰ τὸ τετραετές τοῦτο διάστημα ἐγέ-
νοντο πάντοτε ἐπισήμως, προσερχομένων τῶν ἐκάστοτε ὑπουργῶν, τῶν
ἀρμοδίων ὑπουργῶν καὶ πολλῶν ἀκροατῶν.

Ἐξετάσθησαν δὲ παῖδες κατὰ μὲν τὸ 1892-3	335	καὶ ἀπελύθησαν	15
» » »	1893-4	342	» 11
» » »	1894-5	352	» 13
» » »	1895-6	370	» 8

Εἰς τοὺς ἀπολυομένους καὶ τοὺς προβιβαζομένους παῖδας ἀπενέμοντο
ἐκάστοτε βραβεῖα. Ταῦτα ὅμως κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος ἡ κοσμητεία
τῆς σχολῆς ἔκρινεν ἀναγκαῖον διὰ λόγους παιδαγωγικοὺς νὰ καταργήσῃ.

Αἱ κατὰ καιροὺς Κοσμητεῖαι δὲν ἔπαυσαν μεριμνῶσαι οὐ μόνον περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ χριστιανικῆς ἀγωγῆς τῶν παιδῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων αὐτῶν. Ὅθεν κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα οἱ παῖδες ἐξωμολογοῦντο ἐν τῇ σχολῇ ὑπὸ τῶν ἐφημερίων τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, προσήρχοντο δὲ μετὰ τοῦτο εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐκοινωνοῦν τῶν ἁγίων μυστηρίων.

Τὴν δὲ νύκτα τοῦ Πάσχα κατὰ τὸ ἐπικρατῆσαν ἔθιμον προσήρχοντο ἐν σώματι κατὰ τὴν τελετὴν τῆς Ἀναστάσεως εἰς τὸν ἐνοριακὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ κατόπιν εἰς τὴν σχολὴν, ὅπου διενέμοντο αὐτοῖς τὰ πασχαλινὰ ψά καὶ οἱ ἄρτοι.

Τὴν ἰατρικὴν ἐπίβλεψιν τῶν παιδῶν εἶχον πάντοτε οἱ συνάδελφοι ἡμῶν κκ. Μιλ. Θάλης καὶ Γ. Φωκᾶς, ἄλλους μὲν τῶν νοσοῦντων δεχόμενοι κατ' οἶκον, ἄλλους δ' ἐπισκεπτόμενοι ἐν τῇ σχολῇ. Παρείχμεν δὲ πάντοτε τὰ φάρμακα δωρεάν. Ὅτε δ' ἐνέσκηψεν ἡ εὐλογία ἐπιμελείᾳ τῆς Κοσμητείας ἠγοράσθησαν τὰ ἀναγκαῖα σωληνάρια δαμαλίδος καὶ ἐγένετο ὁ ἐμβολιασμός καὶ ἀναδαμαλισμός τῶν μαθητῶν.

Τοιαῦτα τὰ κατὰ τὴν σχολὴν τῶν ἀπόρων Ἀθηνῶν. Περὶ δὲ τῶν πρὸς τὴν σχολὴν δωρεῶν καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὰς εἰς χρήματα γενήσεται κατωτέρω λόγος ἐν τοῖς περὶ ταμείου καθόσον δ' ἀφορᾷ τὰς εἰς εἶδη αὐταὶ ἀναγράφονται ἐν ταῖς ἐκθέσεσι τῶν κατὰ καιροὺς κοσμητειῶν, αἵτινες δημοσιεύονται ἐν τέλει τῆς παρούσης Λογοδοσίας.

Σχολὴ Καλαμῶν

Ὁ Σύλλογος ἡμῶν ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὴν λήξασαν τετραετίαν συντηρῶν καὶ ἐν Καλάμαις σχολὴν ἀπόρων παιδῶν, περὶ ἧς λεπτομερείας παρέχουσιν αἱ ἐν τέλει δημοσιευόμεναι ἐκθέσεις τῆς ἐκεῖ κοσμητείας.

Περὶ ταμιευτηρίου.

Ὡς γνωστὸν ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ὡς παράρτημα τῆς ἐνταῦθα Σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν διατηρεῖ ταμιευτήριον ἐνῶ οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς καὶ οἱ πρόφην τοιοῦτοι καταθέτουσι τὰς οικονομίας αὐτῶν. Τοῦ ταμιευτηρίου τούτου ἡ διεύθυνσις ἀποφάσει τοῦ Συλλόγου ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὸν γενικὸν γραμματέα κ. Μιχ. Π. Λάμπρον, αἱ

ἐκθέσεις δ' αὐτοῦ καθ' ἕκαστον ἔτος αἱ πεμπόμεναι εἰς τὴν Κοσμητείαν τῆς σχολῆς παρῆχον λεπτομερῆ γνῶσιν περὶ τῆς κινήσεως αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ ἡμέτερος Σύλλογος μεθ' ὅλην τὴν πρὸς τὸν κ. Λάμπρον ἐμπιστοσύνην ἔγνω νὰ κανονίσῃ τὸ ζήτημα τῆς νομικῆς εὐθύνης ἣν ὑπέχει διαχειριζόμενος τὸ ταμειυτήριον. Πρὸς τοῦτο δὲ συνέστησεν ἐπιτροπὴν ἣτις ὑπέβαλεν αὐτῷ σχέδιον νέου ὀργανισμοῦ τοῦ ταμειυτηρίου, ψηφισθέντος μετ' ἐπανειλημμένας συζητήσεις τὰς τελευταίας συνεδριάσεις τοῦ λήξαντος ἔτους.

Κατὰ τὸν νέον ὀργανισμόν τοῦτον, ἀντὶ τοῦ ἐνὸς ἐπιτετραμμένου καθίσταται τριμελὴς διαχειριστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ ταμειυτηρίου, συγκειμένη ἐκ τοῦ ἐφόρου τῆς σχολῆς καὶ δύο κοσμητόρων κατ' ἐκλογὴν τῆς κοσμητείας. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη φροντίζει περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν χρημάτων τοῦ ταμειυτηρίου τῶν παιδῶν καὶ δέχεται τὰς καταθέσεις αὐτῶν ἅς τοποθετεῖ εἰς τράπεζαν ὠρισμένην. Καὶ τράπεζα μὲν ὠρίσθη ἡ τῶν Ἀθηνῶν, μέλη δὲ τῆς ἐπιτροπῆς οἱ κοσμητόρες κκ. Π. Κουτσαλέζης καὶ Ἀθ. Βρυζάκης. Ἡ τράπεζα τῶν Ἀθηνῶν ἐδέχθη τὰς καταθέσεις πρὸς 4 $\frac{0}{10}$ εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμόν, ὅθεν ὁ τόκος τοῦ ταμειυτηρίου ὠρίσθη εἰς 3 $\frac{0}{10}$ ὅπως ἡ διαφορὰ τοῦ 1 $\frac{0}{10}$ χρησιμεύσῃ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ταμειυτηρίου. Ἀνακοινωθέντος δ' εἰς τοὺς καταθέτας διὰ δηλώσεως δημοσιευθείσης ἐν ταῖς ἡμερίσι τοῦ περιορισμοῦ τοῦ τόκου, οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἀνέλαβον τὰς καταθέσεις των. Γενομένης δὲ ὑπὸ τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐξελέγξεως τῆς ἐξαετοῦς διαχειρίσεως τοῦ τέως διαχειριστοῦ κ. Μιχ. Π. Λάμπρου εὐρέθη αὕτη ἐν πλήρει τάξει καὶ ἀκριβεῖα, διὸ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ προέτεινε καὶ ὁ Σύλλογος παρεδέχθη ἵνα ἐκφρασθῶσι πρὸς αὐτὸν αἱ εὐχαριστίαι αὐτοῦ. Τὸ δ' ἐκκαθαρισθὲν εἰς χεῖρας αὐτοῦ ποσὸν ἐκ κεφαλαίου καὶ τόκων συμποσούμενον εἰς Δρ. 12,664.43 παρεδόθη τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν ὑπ' αὐτοῦ τῇ νέᾳ ἐπιτροπῇ ἣτις καὶ τὸ κατέθεσεν εἰς τὴν τράπεζαν τῶν Ἀθηνῶν.

Περὶ τοῦ ταμείου.

Κατὰ τὴν τετραετίαν ταύτην τὰ τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου διηύθυνεν ὁ κ. Κωνστ. Κουτσαλέζης, ὃν ἀντικατέστησε πέρυσιν ὁ κ. Δημ. Ἡλιόπουλος.

Ἰδού τὰ τῶν ἀπολογισμῶν αὐτοῦ ἔτος πρὸς ἔτος.

1892-1893	Ἔσοδα	Δρ.	43,371.93
	Ἔξοδα	»	43,365.70
	Περίσσευμα	Δρ.	6.23

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ Σύλλογος ἔνεκα ὑποχρεώσεων αὐτοῦ ἄς εἶχε νὰ καταβάλῃ πρὸς ἐξόφλησιν ἀπαιτήσεων, αἵτινες ἔμειναν ἐκ τῆς οἰκοδομῆς καὶ προκαταβολῆς δόθεισης εἰς τὸ ταμεῖον ὑπὸ τοῦ συναδέλφου ἡμῶν κ. Μιχ. Π. Λάμπρου, περιῆλθεν εἰς πολλὴν δυσχέρειαν, ἣν ἐπέτεινεν ἡ διαγραφὴ ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ δήμου Ἀθηναίων τῆς ἐκ Δρ. 4000 χορηγίας, καὶ ὁ περιορισμὸς τοῦ βοηθήματος τοῦ δημοσίου ἀπὸ Δρ. 1500 εἰς 1000, μὴ εἰσπραχθείσας καὶ ταύτας διὰ τὴν μὴ ἔκδοσιν τοῦ ἐντάλλματος. Ὅθεν ἠναγκάσθη νὰ προβῆ εἰς παραλαβὴν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς 10,000 Δρ. ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῆς ψηφισθεισῶν 30,000 λόγῳ δανείου, ὅπερ ὅμως δὲν ἐπραγματοποιήθη. Ἡ Τράπεζα προθύμως παρέσχε τὸ δάνειον ἐπὶ τόκῳ 7 %.

Δωρεὰς εἶχομεν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰς ἐξῆς·

Παρὰ τοῦ κ. Ἰω. Φωτίου δραχμὰς 500.

Παρὰ τοῦ κ. Στεφ. Ζαφειροπούλου δρ. 1000.

Παρὰ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ κ. Θ. Π. Ῥοδοκανάκη δρ. 1000.

Παρὰ τοῦ ἐν Ὁδησσῷ κ. Δ. Διαλεγμένου δρ. 500.

Ὁ ἐν Τεργέστη κ. Α. Καρακάρης ἔπεμψε πρὸς τὸν κ. Γενικὸν Γραμματέα 50 μετοχὰς τοῦ Πατριωτικοῦ δανείου ἵνα τὰς διαθέσῃ ὡς βούλεται ὑπὲρ τῆς σχολῆς.

Κληροδοτήματα δὲ εἶχομεν·

Παρὰ τῶν κυριῶν Φανῆς Ζαρίφη καὶ Ἰσαβέλλας Α. Σκουζέ εἰς μὴνῆμην τοῦ ἀποβιώσαντος πατρὸς αὐτῶν Θ. Ῥοδοκανάκη δρ. 2000.

Παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Θεοδώρου Ἀρεταίου δρ. 1000.

Παρὰ τοῦ κ. Α. Γεωργιάδου τρεῖς μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς αἵτινες θὰ περιέλθωσιν εἰς κατοχὴν ἡμῶν μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου αὐτοῦ.

Παρὰ τῆς μακαρίτιδος Δρακούλας Καστόρχη δρ. 1000 αἵτινες ἐμετρήθησαν ἡμῖν ὑπὸ τῶν υἱῶν αὐτῆς.

Μικρότεραι δωρεαὶ περιλαμβάνονται εἰς τὰς ἐν τέλει τῆς παρούσης Λογοδοσίας δημοσιευομένας ἐκθέσεις τοῦ ταμείου.

1893 - 1894	"Εσοδα	Δρ.	36,330.65
	"Εξοδα	»	32,286.35
	Περίσσευμα	Δρ.	4,044.30

Δωρεάς είχομεν·

Παρά τοῦ πρίγκιπος Βερνάρδου Σάξ-Μάϊνιγγεν δρ. 523 50.

Παρά τοῦ κ. Λ. Ἐμπειρικού δρ. 1000.

Παρά τοῦ κ. Χρ. Ζωγράφου δρ. 1000 ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῶν γάμων του.

Παρά τοῦ κ. Ῥοδ. Λέμαν δρ. 1500.

Παρά τοῦ κ. Π. Στεφάνοβικ Σκυλίτση δρ. 1000.

Μεταξὺ τῶν μικροτέρων ποσῶν τῶν ἀναφερομένων ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ταμίου ἀξία σημειώσεως εἶναι καὶ ἡ τοῦ μαθητοῦ τῆς σχολῆς κ. Ἰωάννου Σταθοπούλου, ὅστις κερδήσας τὸν α'. ἀριθμὸν τοῦ λαχείου τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας δὲν ἐλησμόνησε τὴν ἐκθρέψασαν Σχολὴν καὶ προσήνεγκεν ὑπὲρ αὐτῆς δρ. 100.

1894 - 1895	"Εσοδα	Δρ.	31,375.35
	"Εξοδα	»	29,815.65
	Περίσσευμα	Δρ.	1,559.70

Δωρεάς ἐλαχίστας είχομεν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο. Ἀξίον δὲ νὰ μνημονεύσωμεν τὴν τοῦ συναδέλφου ἡμῶν κ. Μιλτιάδου Ἰορδανοπούλου ὅστις ἐδῶρθε 500 δραχμάς τῇ σχολῇ τῶν ἀπόρων παιδῶν, πρὸς βελτίωσιν τοῦ φωτισμοῦ αὐτῆς. Ἄλλ' ἔσχομεν τὸ κληροδότημα τῆς ἀειμνήστου τοῦ Συλλόγου εὐεργέτιδος Εὐανθίας Καντζιλιέρη ἣτις καὶ ζῶσα ἐμερίμνα ὑπὲρ τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν καὶ θνήσκουσα ἐκληροδότησε ὑπὲρ αὐτῆς τῷ Συλλόγῳ τὴν ἐν ὁδῷ Αἰόλου ὑπ' ἀρ. 63 οἰκίαν τῆς ἐξ ἡμισείας μετὰ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης. Ὁ Σύλλογος εὐγνωμόνως ἀποδεχθεὶς τὸ κληροδότημα ἐτέλεσεν ὑπὲρ αὐτῆς ἰδίᾳ μνημόσυνον ἐν τῷ ναῷ τῆς ἀγίας Εἰρήνης, καθ' ὃ ὠμίλησεν ὁ εὐφραδῆς συνάδελφος ἡμῶν κ. Ἰγνάτιος Μοσχάκης. Ἀνέγραψε δὲ καὶ τὸ ὄνομα τῆς θανούσης εἰς τὴν στήλην τῶν μεγάλων εὐεργετῶν.

1895 - 1896	"Εσοδα	Δρ.	42,010.50
	"Εξοδα	»	39,595.55
	Περίσσευμα	Δρ.	2,414.95

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἶχομεν μεγάλην δωρεάν ἐκ δρ. 10,000 τῆς κυρίας Ἑλένης Ν. Ζαρίφη, συμπληρώσης οὕτω τὸ ἔργον τοῦ ἀειμνήστου αὐτῆς συζύγου δωρήσαντος πρὸ ἐτῶν τῷ Συλλόγῳ ἐτέρας δεκακισχιλίας δραχμάς. Τὸ ὄνομα τῆς εὐγενοῦς δεσποίνης ἐγγράφη παρὰ τὸ ὄνομα τοῦ συζύγου αὐτῆς εἰς τὴν στήλην τῶν μεγάλων τοῦ Συλλόγου εὐεργετῶν.

Προσήνεγκον δὲ καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ ἀποβιώσαντος Ἰωάννου Τσάτσου εἰς μνήμην τοῦ πατρὸς αὐτῶν δρ. 1000.

Ἔτι δὲ ὁ κύριος Α. Ἀλεξανδρῶφ δρ. 500.

Τὸ δημόσιον ηὔξησε τὴν ἐπιχορήγησιν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον εἰς 2000 δραχμάς ἔτι δὲ καὶ ὁ Δῆμος Ἀθηναίων εἰς τὸ αὐτὸ ποσόν.

Οὕτω δὲ κατωρθώσαμεν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ περιορίσωμεν κατὰ 10,000 δρ. τὸ δάνειον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Εἰς τὰς ἐκτάκτους εἰσφορὰς ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου κατὰ τὴν λήξασαν τετραετίαν κατατακτέον καὶ τὸν εὐεργετικὸν ὑπὲρ τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν χορὸν ὅστις τακτικῶς ἐδίδεδτο κατ' ἔτος ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῆς Α. Β. Υ. τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας εὐμενῶς ἀναλαβούσης ταύτην. Τὰ εἰσοδήματα τοῦ χοροῦ τούτου κατ' ἔτος αὐξάνουσιν ὡς ἐμφαίνεται ἐν ταῖς ἐκθέσεσι τοῦ ταμίου, ὑπὲρ αὐτοῦ δὲ κατ' ἔτος προσφέρει ἡμῖν ἢ μὲν Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς δρ. 500, ἢ δ' Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος δρ. 200.

Εἰς τὰς δωρεὰς πρέπει νὰ περιλάβωμεν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀναχωρήσαντος πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας κόμητος Ἀλεξάνδρου Φεδοστιάνη προσενεγκόντος τῷ Συλλόγῳ ἄριστον κλειδοκύμβαλον ἀξίας δρ. 4000 τοῦλάχιστον, ἐπὶ τῷ ὄρω ὅπως ἐπὶ δωδεκαετίαν παρέχεται κατ' ἔτος δωρεάν ἢ αἴθουσα τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου εἴτε εἰς τὴν Ἰταλικὴν παροικίαν εἴτε εἰς τὴν Ἰταλικὴν πρεσβείαν. Ὁ Σύλλογος προθύμως ἀποδεχθεὶς τὴν δωρεάν τοῦ εὐγενοῦς τοῦ Συλλόγου φίλου παρέσχε καὶ τὴν αἰτηθεῖσαν ἄδειαν.

Ἐκ τῶν ἐκκρεμῶν κληροδοτημάτων ἀπὸ παρελθόντων ἐτῶν ἀπωλέσαμεν μὲν δικαστικῶς τὸ τοῦ ἐν Βραίλα Ἀποστόλου Σταματιάδου, εἰσεπράξαμεν δὲ συμβιβαστικῶς τὸ τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ Θεοδώρου Καρούσου.

Περιουσία τοῦ Συλλόγου.

Κατὰ τὰ τέσσαρα ἔτη ταῦτα ἡ καθαρὰ περιουσία τοῦ Συλλόγου ὑπελογίσθη κατὰ τὴν ἐπομένην σημείωσιν.

1892-1893	Δρ.	144,415.22
1893-1894	»	151,302.82
1894-1895	»	167,172.47
1895-1896	»	183,016.14

Ὡστε καθ' ἕκαστον ἔτος αὐξάνει ἰκανῶς ἡ περιουσία τοῦ Συλλόγου. Σημειωτέον δ' ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ οἰκοπέδου ἀφίεται εἰς τὴν ἀρχικῶς ἀγορασθεῖσαν τιμὴν τῶν δρ. 52 κατὰ πῆχυν, καίτοι τὰ περίξ τοῦ Συλλόγου γήπεδα σήμερον ἔχουσι τιμὴν πολλῶ ἀνωτέραν.

Βιβλιοθήκη.

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Συλλόγου ἐταξινομήθη ὑπὸ τοῦ προέδρου, κατὰ τὸ σύστημα ὅπερ ἔχει εἰσαγάγη οὗτος καὶ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς, ἀναπτύξας τὰς ἀρχὰς ἐφ' ὧν στηρίζεται ἐν ἐκθέσει του τῆς 3 Μαρτίου 1882, ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Βουλὴν καὶ δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ παράρτημα τῶν ἐστενογραφημένων πρακτικῶν. Βάσις τοῦ συστήματος τούτου, ὡς ἐν τῇ αὐτῇ ἐκθέσει γράφει, εἶναι ἡ μεθοδική, ἥτοι κατ' ἐπιστήμας καὶ κλάδους ἐπιστημῶν κατάταξις καὶ τοποθέτησις τῶν βιβλίων. Δύο δὲ κατάλογοι ἐν δελτίοις συνετάχθησαν ὁ μεθοδικὸς καὶ ὁ ἀλφαθητικὸς, ἐν ᾧ τὰ βιβλία τάσσονται, μὴ σκοπομένου τοῦ περιεχομένου αὐτῶν, κατὰ τὴν ἀλφαθητικὴν τάξιν τῶν ὀνομάτων τῶν συγγραφέων.

Ἐν τῷ μεθοδικῷ καταλόγῳ, καθ' ὃν ἐγένετο καὶ ἡ τῶν βιβλίων τοποθέτησις, τὰ τμήματα περιωρίσθησαν εἰς εἴκοσι καὶ ἐν ἐν ὄλῳ, ἀναλόγως τοῦ μικροῦ σχετικῶς ἀριθμοῦ τῶν βιβλίων τῆς ἡμετέρας βιβλιοθήκης, καὶ αἱ ὑποδιαίρέσεις τῶν τμημάτων ἐγένοντο ὡς οἶόν τε ὀλίγιστα πρὸς μείζονα εὐκολίαν. Ἠριθμήθησαν δὲ κατ' αὐξοντα ἀριθμὸν τὰ βιβλία ἐκάστου τμήματος, τῆς ἀριθμήσεως τῶν μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου προστιθεμένων βιβλίων γινομένης διὰ παρενθέτων ἀριθμῶν.

Ὅπως εὐχερέστατος ὁ ἔλεγχος καταστῆ καὶ πλήρης ἐπιτευχθῆ

ασφάλεια αναγκαῖον εἶναι ν' ἀντιγραφῆ ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ ὁ μεθοδικὸς κατάλογος τῆς βιβλιοθήκης, γενόμενος μόνιμος ἀπὸ κινητοῦ, ὡς εἶναι σήμερον. Πρὸς τοῦτο δ' ἀπαιτεῖται πίστωσης τετρακοσίων περίπου δραχμῶν, τὴν ὁποίαν ἐλπίζομεν ὅτι ἐν καιρῷ θὰ ἐγκρίνη ὁ Σύλλογος.

Τὰ τμήματα καὶ αἱ ὑποδιαίρέσεις αὐτῶν ἐν τῷ μεθοδικῷ καταλόγῳ ἔχουσιν ὡς ἑξῆς :

I. Ἐγκυκλοπαιδεΐα. — Α'. Γενικὰ συγγράμματα. Β'. Λεξικά ἐγκυκλοπαιδικά. Γ'. Συλλογαὶ συγγραμμάτων ποικίλης ὕλης. Δ'. Πόλυγραφοί. Ε'. Ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις. Σ'. Ποικίλα ἐγκυκλοπαιδικά. Ζ'. Ἐκθέσεις. Η'. Βιβλιοθηκονομία, Βιβλιοθήκαι. Θ'. Βιβλιογραφία.

II. Ἀκαδημαϊκά. — (Ἱστορίαι καὶ πρακτικά, περιοδικὰ συγγράμματα καὶ πᾶν ἄλλο δημοσίευμα ἀκαδημιῶν, συλλόγων, ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν, τεταγμένων κατὰ χώρας καὶ πόλεις). Α'. Ἑλλάδος καὶ ἐλληνικῶν χωρῶν. Β'. Λοιπῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Γ'. Ἀμερικῆς. Δ'. Ἀσίας, Ἀφρικῆς, Ὠκεανίας. Ε'. Μυστικὰ ἐταιρία. Σ'. Διεθνῆ συνέδρια.

III. Περιοδικά. — Α'. Περιοδικὰ συγγράμματα κατ' ἀλφαθητικήν τάξιν τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν. Β'. Ἐφημερίδες κατ' ἀλφαθητικήν τάξιν τῶν χωρῶν καὶ τῶν πόλεων ἐν αἷς ἐκδίδονται. Γ'. Ἡμερολόγια καὶ ἐπετηρίδες.

IV. Φιλολογία. — Α'. Σύμμικτος φιλολογία. Β'. Ἑλληνικὴ φιλολογία. (α'. Γενικὰ συγγράμματα. β'. Συλλογαὶ συγγραφέων. γ'. Συγγραφεῖς κατ' ἀλφαθητικήν τάξιν. δ'. Ἑλληνικῆς φιλολογίας παράρτημα: Νεωτέρων ποιητῶν καὶ λογογράφων ἔργα εἰς ἀρχαίαν ἐλληνικήν). Γ'. Λατινικὴ φιλολογία. (α'. Γενικὰ συγγράμματα. β'. Συλλογὴ συγγραφέων. γ'. Συγγραφεῖς κατ' ἀλφαθητικήν τάξιν. δ'. Λατινικῆς φιλολογίας παράρτημα: Νεολατῖνοι). Δ'. Ἀσιατικὴ φιλολογία. (α'. Ἀραβικὴ. β'. Ἰνδική. γ'. Σινικὴ κλπ.). Ε'. Ἱστορία τῆς φιλολογίας.

V. Νεοελληνικὴ φιλολογία. — Α'. Γενικὰ συγγράμματα. Β'. Συλλογαί. Γ'. Δημώδης φιλολογία. Δ'. Μεσαιωνικὴ φιλολογία. Ε'. Συγγραφεῖς κατ' ἀλφαθητικήν τάξιν.

VI. Νεωτέρα φιλολογία. — (Κατ' ἔθνη καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν καὶ ἢ νεοελληνικὴν τάξιν). Α'. Γενικὰ συγγράμματα καὶ συλλογαί.

Β'. Σκανδιναυική φιλολογία. Γ'. Ἰταλική φιλολογία. Δ'. Ἰσπανική φιλολογία. Ε'. Πορτογαλική φιλολογία. Ϛ'. Γαλλική φιλολογία. Ζ'. Ἀγγλική. Η'. Γερμανική. Θ'. Σλαβικῶν ἔθνῶν κλπ.

VII. Γλῶσσολογία. — Α'. Γενικά συγγράμματα. Β'. Πολύγλωσσα. Γ'. Ἑλληνική γλῶσσα. Δ'. Λατινική γλῶσσα. Ε'. Ἰαπετικάι γλῶσσαι κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν τῶν ἔθνῶν. Ϛ'. Σημιτικάι γλῶσσαι ὁμοίως. Ζ'. Τουρανικάι γλῶσσαι. Η'. Λοιπαὶ γλῶσσαι. Θ'. Ῥητορική. Ι'. Μετρική.

VIII. Φιλοσοφία. — Συστηματικὴ φιλοσοφία καὶ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν τῶν συγγραφέων.

IX. Θεολογία. — Ὅμοίως κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν τῶν συγγραφέων.

X. Παιδαγωγία. — Ὅμοίως.

XI. Πολιτικάι Ἐπιστῆμαι. — Α'. Γενικά συγγράμματα. Β'. Δημόσιον δίκαιον. Γ'. Διοικητικὸν δίκαιον. Δ'. Διεθνὲς δίκαιον. Ε'. Πολιτικὴ οἰκονομία. Ϛ'. Κοινωνιολογία. Ζ'. Ἀπογραφική. Η'. Δημόσια ἔργα καὶ συγκοινωνία. Θ'. Δημοσιολογία. Ι'. Ἀποικιακά.

XII. Νομική. — Α'. Νομικὴ ἐπιστήμη καθόλου καὶ ἱστορία τοῦ δικαίου. Β'. Ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Γ'. Ἀστικὸν δίκαιον. Δ'. Ποινικὸν δίκαιον καὶ ποινικὴ δικονομία. Ε'. Πολιτικὴ δικονομία. Ϛ'. Νομοθεσία. Ζ'. Νομολογία. Η'. Ἐμπορικὸν καὶ ναυτικὸν δίκαιον. Θ'. Κανονικὸν δίκαιον. Ι'. Νομικὰ σύμμικτα.

XIII. Ἐπιστῆμαι. — Α'. Μαθηματικὴ. Β'. Φυσικὴ. Γ'. Χημεία. Δ'. Φυσικὴ ἱστορία (ζωολογία, φυτολογία). Ε'. Γεωλογία καὶ ὄρυκτολογία. Ϛ'. Ἰατρικὴ καθόλου. Ζ'. Ἀνατομὴ καὶ φυσιολογία. Η'. Παθολογία καὶ θεραπευτικὴ. Θ'. Χειρουργική. Ι'. Ἰατροδικαστική. ΙΑ'. Μαιευτικὴ. ΙΒ'. Ὑγιεινὴ καὶ πρακτικὴ ἱατρική. ΙΓ'. Κτηνιατρική. ΙΔ'. Φαρμακολογία καὶ φαρμακοποιία.

XIV. Καλολογία. — Α'. Γενικά συγγράμματα. Β'. Καλαὶ τέχνηαι. Γ'. Εἰκόνες. Δ'. Μουσική. Ε'. Δραματικὴ καὶ ὄρχηστική.

XV. Τεχνολογία. — Α'. Γενικά συγγράμματα. Β'. Τέχνηαι. Γ'. Γεωπονία, δασονομία, ζωοτεχνία. Δ'. Ἐμπόριον. Ε'. Μεταλλουργική.

XVI. Στρατιωτικά καὶ Ναυτικά. — Α'. Γενικά συγγράμματα. Β'. Στρατιωτικά. Γ'. Ναυτικά.

XVII. Λαογραφία. — Α'. Γενικά συγγράμματα. Β'. 'Ανθρωπολογία. Γ'. 'Ιστορία τοῦ πολιτισμοῦ ('Ηθῆ, ἔθιμα κλπ.). Δ'. 'Ιστορία τῶν θρησκευμάτων. Ε'. Δημώδης φιλολογία.

XVIII. 'Αρχαιολογία. — Α'. Γενικά συγγράμματα. Β'. 'Αρχαιολογία. (Βίος τῶν ἀρχαίων λαῶν). Δ'. 'Ιστορία τῆς ἀρχαίας τέχνης. Δ'. Νομισματολογία. Ε'. Παλαιογραφία. Σ'. 'Επιγραφική.

XIX. Γεωγραφία. — Α'. Γεωγραφία καθόλου. Β'. 'Εθνογραφία. Γ'. Γεωγραφία γενική καὶ μερική. Δ'. Γεωγραφία τῆς 'Ελλάδος. Ε'. Πίνακες γεωγραφικοί.

XX. 'Ιστορία. — Α'. Γενικά ἱστορικά συγγράμματα. Β'. Καθολική ἱστορία. Γ'. 'Αρχαία ἱστορία. Δ'. 'Ιστορία τῶν μέσων χρόνων. Ε'. 'Ιστορία τῶν νεωτέρων χρόνων. Σ'. 'Ιστορία τῆς Εὐρώπης. Ζ'. 'Ιστορία τῶν 'Ελλήνων. Η'. 'Ιστορία τῆς 'Ασίας, τῆς 'Αφρικῆς, τῆς 'Αμερικῆς καὶ τῆς 'Ωκεανίας. Θ'. Χρονικά καὶ ἀπομνημονεύματα. Ι'. Βιογραφίαι. ΙΑ'. Χρονολογία. ΙΒ'. Γενεαλογία καὶ σηματολογία. ΙΓ'. Σύμμικτα ἱστορικά. ΙΔ'. Πολιτικά φυλλάδια.

XXI. Σύμμικτα. — Κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν τῶν συγγραφέων.

Αἱ δὲ κατὰ τὴν τετραετίαν δωρεαὶ βιβλίων εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου συμποσοῦνται εἰς 700 περίπου τόμους. Μεταξὺ τῶν δωρεῶν διακρίνεται κατὰ πρῶτον λόγον ἡ τοῦ μακαρίτου συνταγματάρχου Π. Κολοκοτρώνη προσενεγκόντος εἰς τὴν βιβλιοθήκην 150 περίπου φυλλάδια μεταξὺ τῶν ὁποίων δυσεῦρετοι πραγματεῖαι καὶ διατριβαί. Ἔτι δὲ ἡ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ἡ τῆς Ἐφορείας τῆς Βουλῆς, ἡ τοῦ κ. Μιχαήλ Π. Λάμπρου, ἡ τοῦ κ. Κωνστ. Α. Μπαλάνου καὶ ἡ τῆς κυρίας Σοφίας Ν. Χλωροῦ δωρησάντων καὶ ἀριθμὸν τόμων ἰκανὸν καὶ βιβλία χρησιμώτατα τῇ Βιβλιοθήκῃ, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλὰ σπάνια.

'Αναγνωστήριον.

Κατὰ τὴν λήξασαν τετραετίαν τὸ ἀναγνωστήριον τοῦ Συλλόγου ἐξηκολούθει νὰ φοιτᾶται καὶ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων μελῶν καὶ πολλάκις ὑπὸ τῶν ξένων τῶν παρεπιδημούντων ἐν Ἀθήναις ὅσοι ἢ ἐλάμβανον εἰδικὴν ἄδειαν ἢ εἶχον τοιαύτην ἀνήκοντες εἰς τὰς ἐνταῦθα ξένας σχολάς. Εἶνε δὲ πάντοτε ἐπαρκῶς πεπλουτισμένον καὶ διὰ πασῶν μὲν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένων ἐλληνικῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν κυριωτέρων

τοῦ ἐξωτερικοῦ, διὰ πολλῶν δὲ ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν. Οὕτως ἐγένετο ἐν αὐτῷ ἐκάστοτε συνάθροισις λογίων ἡμεδαπῶν καὶ ξένων εὐχαρίστως συναντωμένων εἰς ἴδρυμα ὅπερ παρείχεν αὐτοῖς ὁ ἡμέτερος Σύλλογος.

Ἐντευκτήριο.

Καὶ τὸ ἐντευκτήριο τοῦ Συλλόγου ἐλειτούργησε τακτικῶς κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα καὶ ὑπὸ τοὺς ὄρους οὓς διαγράφει ὁ ἰδιαίτερος αὐτοῦ ὄργανισμός. Διότι πρέπει νὰ ρηθῆ τοῦτο ἐνταῦθα ὅτι τὸ ἡμέτερον ἐντευκτήριο εἶναι τόπος μὲν ἀναψυχῆς καὶ διασκεδάσεως, ἀλλὰ τοιοῦτος ὅποιος κατ' οὐδὲν παραβιάπτει μὲν τὴν λοιπὴν τοῦ Συλλόγου λειτουργίαν, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας συνεισφέρει αὐτῷ καλύπτων ὀλόκληρον τὴν ἐκ φωτισμοῦ δαπάνην τοῦ καταστήματος, γινόμενος δ' αἰτία τῆς ἐν αὐτῷ συνεντεύξεως ἐξῶθεν ἐρχομένων ὅτινες ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ ἀναπαύλας καὶ τῶν ἀναπτυσσομένων γνωριμιῶν ἀποκομίζουσι μὲν ἐν γένει ἀγαθὴν ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ιδέαν γίνονται δὲ πρόξενοι καὶ δωρεῶν πολλάκις σπουδαίων ὑπὲρ τοῦ καταστήματος.

Ἀρχαιρεσίαι.

Γενομένων κατὰ τὸ τέλος τῆς ληξιάσης περιόδου τῶν ἀρχαιρεσιῶν διὰ τὸ τρέχον ἤδη ΑΒ' ἔτος ἐξελέχθησαν οἱ ἐξῆς :

Πρόεδρος ὁ κ. Ν. Γ. Πολίτης, ἀντιπρόεδροι οἱ κκ. Π. Ταμπακόπουλος, Λ. Ἀργυρόπουλος καὶ Σ. Ναύτης, γενικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Μιχ. Π. Λάμπρος, εἰδικοί γραμματεῖς οἱ κκ. Ι. Λαμπρίδης καὶ Ἀ. Μάτσης, ἔφορος τοῦ καταστήματος ὁ κ. Κ. Κουτσαλέξης, ταμίας ὁ κ. Δ. Ἡλιόπουλος καὶ ἐπιμελητῆς τῆς Βιβλιοθήκης ὁ κ. Α. Α. Ραγκαβῆς.

Ἐφορος τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων παιδῶν ὁ κ. Ἀλέξανδρος Καμπᾶς, κοσμήτορες δὲ οἱ κκ. Μ. Κατσιμπαλῆς, Π. Κουτσαλέξης, Δ. Π. Λάμπρος, Α. Βρυζάκης, Θ. Μπαλτῆς, Κ. Γαρδίκης, Δ. Παπακωνσταντίνου καὶ Θ. Ζώρας.

Μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς οἱ κκ. Μιλτ. Ἰορδανόπουλος, Κ. Μαρίνος καὶ Γ. Πίσσας.

Μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τῶν βιβλίων οἱ κκ. Μ. Ἡλιάδης, Τ. Ἀργυρόπουλος, Τ. Ἡλιόπουλος καὶ Α. Μεταξᾶς.

Τοιαῦτα ἐν πιστῇ εἰκόνι τὰ κατὰ τὴν λήξασαν τετραετίαν γενόμενα ὑπὸ τοῦ Συλλόγου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΡΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Α'

1892-1893

Κύριε Πρόεδρε,

Συμφώνως ταῖς διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ ὑποβάλλομεν δι' Ὑμῶν τῷ Συλλόγῳ πρὸς γνῶσιν, ἔκθεσιν τῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Σχολῇ τῶν ἀπόρων παιδῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος 1892-93.

Ἡ διοικοῦσα τὴν Σχολὴν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο Κοσμητεία εὕρισκεται εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ διαβεβαιώσῃ τὸν Σύλλογον, ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν μαθητῶν χάρις εἰς τὰς ἐπενεχθείσας βελτιώσεις καὶ τροποποιήσεις ἀνυψώθη εἰς τοιοῦτον σημεῖον ἐπιτυχίας, ὥστε ἤδη ἔσεται ἐντελῶς ἐξησφαλισμένη ἡ πλήρης εὐόδωσις τοῦ σκοποῦ ἡμῶν διὰ τῆς τελείας πρακτικῆς διανοητικῆς μορφώσεως καὶ ἠθικῆς διαπλάσεως τῶν ἀπόρων μαθητῶν.

Τὸ ἔργον ἡμῶν ἀκολουθεῖ ὁδὸν ἀμετάβλητον καὶ βαθέως κεχαραγμένην, ἧς ἡ παραμέλησις ἐστὶν ἀδύνατος ἐφ' ὅσον ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας λειτουργεῖ ἡ Σχολή, καὶ ἧς οἱ καρποὶ ἔσονται ἐν τῷ μέλλοντι ὑπέρτεροι τῶν τοῦ παρελθόντος.

Α'. Τὰ παρὰ τῆς Κοσμητείας πεπραγμένα.

Ὁ ἐπιτυχῆς ὀργανισμὸς τῆς Σχολῆς ἐξακολουθεῖ λειτουργῶν ἀπταιστως, ἐλάχισται δὲ παρατηρήθησαν ἐν αὐτῷ ἐλλείψεις, εἰς ὧν τὴν

διόρθωσιν προέβη ἡ Κοσμητεία ἐν τῷ δικαιώματι, ὅπερ κέκτηται ἐν ἀρχῇ ἐκάστου σχολικοῦ ἔτους νὰ προβαίη εἰς τὰς ἀπαραιτήτους κρινόμενας παρ' αὐτῆς διορθώσεις τούτου. Οὕτως εἰς τὴν κατὰ χρόνον διανυμὴν τῆς διδακτικῆς ὕλης προέβημεν εἰς τροποποιήσεις τινὰς μειώσαντες ἐν τῷ ὥρολογίῳ προγράμματι τὰς ὥρας τῆς διδασκαλίας τῶν ἱερῶν μαθημάτων, αἵτινες ἦσαν περισσότεραι τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς ἐξάντλησιν τῆς διδασκομένης ὕλης καὶ προσθέσαντες ταύτας εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ᾠδικῆς καὶ πρὸ πάντων τῆς ἰχνογραφίας. Ἡ τοιαύτη μεταβολὴ ἐκρίθη ἀναγκαία τὸ μὲν καθόσον ἡ ᾠδικὴ μεγίστην ἐπίδρασιν ἔχει ἐπὶ τῶν ἀμορφώτων καὶ ἀγροίκων ἀπόρων παίδων ἐξημεροῦσα τὸ ἦθος αὐτῶν καὶ ἀφυπνίζουσα τὰ εὐγενῆ τῆς ψυχῆς ἔνστικτα, τὸ δὲ καθόσον ἡ ἰχνογραφία ἐκρίθη ἀναγκαιοτάτη, ἅτε τῶν μαθητῶν κατατριβομένων εἰς παντοῖα βιομηχανικὰ ἐπαγγέλματα, ὧν βάσις καὶ ἀπαραίτητον στοιχεῖον τυγχάνει ἡ ἰχνογραφικὴ κατὰστρωσις κανονικῶν σχεδίων τὰ μάλα συντελούντων εἰς τὴν ἐπιτυχῆ ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας αὐτῶν. Ἔτεροι μικραὶ ἐλλείψεις ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γραφείου παρετηρήθησαν, αἵτινες ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ προσεχοῦς ἔτους διορθωθήσονται.

Ἐπίσης ἡ Κοσμητεία συμμετέχουσα τοῦ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Συλλόγου περὶ διορθώσεως τῶν οὐχὶ ἐν ἀνθηρᾷ καταστάσει εὐρισκομένων οικονομικῶν αὐτοῦ ἐσκέφθη, ὅπως ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους τροποποιούσα ἐν τῷ δικαιώματί της τὸν ὄργανισμὸν προβῆ εἰς σπουδαίας οικονομίας εὐελπιστοῦσα ὅτι δι' αὐτῶν δὲν θὰ παραβλαβῆ ἡ κανονικὴ λειτουργία τῆς Σχολῆς. Καὶ ὡς τοιαύτη ὑπὸ σκέψιν εἶναι ἡ κατάργησις τῆς μισθοδοσίας τοῦ διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς καὶ τοῦ βοηθοῦ τοῦ γραφείου κατὰ τοὺς δύο θερινούς μῆνας ὡς καὶ ἡ κατάργησις τῶν βοηθητικῶν θεωρουμένων θρησκευτικῶν βιβλίων τῆς διδασκαλίας γενησομένης προφορικῶς.

Β'. Ἐγγραφαί.

Αἱ ἐγγραφαὶ ἤρξαντο ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ παρετάθησαν μέχρι τῆς 1ης Ἀπριλίου ἐ. ἔ. Προσῆλθον δὲ εἰς ἐγγραφὴν ἐν ὄλῳ 1235 (π. ἔ. 1233 καὶ προπαρελθόντος 1092) παῖδες, ἐξ ὧν κατετάχθησαν :

668	εις	την	Α'	τάξιν.	Παρελθ.	έτους	670
243	»	»	Β'	»	»	»	220
171	»	»	Γ'	»	»	»	186
101	»	»	Δ'	»	»	»	120
52	»	»	Ε'	»	»	»	37

ἦτοι δύο ἐπὶ πλέον τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ 186 τῶν τοῦ προπαραελθόντος.

Ὁ ἴσος σχεδὸν ἀριθμὸς τῶν ἐγγραφῶν τοῦ ἔτους τούτου πρὸς τὸν τοῦ παρελθόντος, ἐν ᾧ ἔδει κατὰ κανόνα νὰ ἦναι μεγαλείτερος, ὀφείλεται εἰς τὴν προσοχὴν, ἣν τὸ γραφεῖον τῆς Σχολῆς κατέβαλε κατὰ τὴν ἐγγραφὴν τῶν μαθητῶν φροντίζον νὰ προτιμῶνται οἱ παλαιοὶ μαθηταὶ αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν νέων οἱ ἔχοντες συστάσεις καὶ διαβεβαιώσεις, ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ σπουδάσωσι, καθόσον πολλοὶ μαθηταὶ ἐγγραφόμενοι ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔτους καὶ λαμβάνοντες τὰ δωρεὰν αὐτοῖς παρεχόμενα βιβλία ἀναχωροῦσι μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ οὕτως ἐν ᾧ ζημιοῦσιν ἀφ' ἑνὸς τὴν Σχολήν, ἀφ' ἑτέρου διὰ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ αὐτῶν καὶ τοῦ ἐπερχομένου συνωστισμοῦ καθιστῶσιν ἀσφυκτικὰς τὰς τάξεις. Τὸ τοιοῦτον εὐτυχῶς διὰ παντοίων μέσων κατορθοῦμεν ν' ἀποφύγωμεν λαμβανομένου ἄλλως τε ὑπ' ὄψει, ὅτι πολὺ ταχέως θ' ἀναγκασθῶμεν, καίτοι τοῦτο δὲν συνάδει πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς Σχολῆς, νὰ θέσωμεν ὑπέρτατον ὄριον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτῶντων, πέραν τοῦ ὁποίου δὲν θὰ δεχώμεθα ἄλλους ἐλλείψει χώρου εἰς τὰς αἰθούσας τῆς διδασκαλίας.

Ἐκ τῶν 1235 ἐγγραφέντων παιδῶν 237 ἦσαν ἀναλφάβητοι, 431 ὑπῆρξαν μαθηταὶ τῆς Σχολῆς καὶ κατὰ τὸ ἀμέσως προηγούμενον ἔτος, ἐξ ὧν 166 (π. ἔ. 146) ἔφερον ἐνδεικτικὰ τῶν τελευταίων ἐξετάσεων, 27 ὑπῆρξαν μαθηταὶ τῆς Σχολῆς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη καὶ οἱ λοιποὶ 540 προσῆλθον ἐξ ἄλλων σχολείων τοῦ Κράτους.

Αἱ πατρίδες καὶ τὰ ἐπαγγέλματα τῶν μαθητῶν ἦσαν τὰ αὐτὰ οἷα καὶ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη μετὰ μικρῶν παραλλαγῶν. Καὶ πάλιν ἐφέτος τὸν πρῶτον ἀριθμὸν κατέχουσιν οἱ ἐκ Μεγαλοπόλεως παῖδες ἀξηθέντες εἰς τὸν ἀριθμὸν 281 ἀπέναντι τῶν 264 τοῦ π. ἔτους. Κατόπιν δ' αὐτῶν ἔρχονται οἱ ἐκ Κορινθίας 132, οἱ ἐξ Ἀθηνῶν 124 καὶ οἱ ἐκ Μακεδονίας 84. Οἱ δὲ λοιποὶ εἰσι κατανεμημένοι εἰς διαφόρους πατρίδας τηρουμένων μετ' ἀξομείωσιν τῶν ἀναλογιῶν τῶν ἄλ-

λων ἐτῶν. Ὡς πρὸς δὲ τὰ ἐπαγγέλματα πρωτεύουσι καὶ πάλιν οἱ ὑποδηματοκαθαρισταὶ ἀνεληθόντες εἰς τὸν ἀριθμὸν 354 (π. ἔτους 306), ἅτε αὐξηθέντων τῶν ἐκ Μεγαλοπόλεως παίδων τῶν μετερχομένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο. Μετὰ τούτους ὁ ἔρχονται οἱ ὑπηρέται 167, οἱ ὀφκομισταὶ 114, οἱ πηλοφόροι καὶ κτίσται 88 καὶ οἱ ξυλουργοὶ 74. Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν ἀέργων σχεδὸν ἐξεμηδενίσθη περιορισθεὶς φέτος μόνον εἰς 10 ἀπέναντι τῶν 21 τοῦ π. ἔτους, 49 τῶν τοῦ προπαρελθόντος.

Ἡ κατὰ μῆνα δὲ καὶ κατὰ τάξιν ἐγγραφὴ ἀποτελεῖ τὸν ἐξῆς πίνακα :

Μῆν	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ἐν ὄλῳ π. ἔτος	προπ. ἔτος	ἔτος
Σεπτέμβριος	303	113	109	58	35	638	700	580
Ὀκτώβριος	85	49	22	13	11	180	232	183
Νοέμβριος	124	27	19	18	5	193	132	105
Δεκέμβριος	55	7	7	6	—	75	48	60
Ἰανουάριος	34	9	3	3	—	49	50	73
Φεβρουάριος	27	4	5	1	—	37	34	41
Μάρτιος	32	7	5	1	1	46	37	40
Ἀπρίλιος	—	7	1	1	—	17	—	—

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου καταφαίνεται ὅτι οἱ μαθηταὶ κατανοήσαντες τὸ ἑαυτῶν συμφέρον σπεύδουσιν εἰς ἐγγραφὴν κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας παρακολουθοῦντες οὕτως ἅπασαν τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων τῆς Σχολῆς.

Οὕτω δὲ καὶ φέτος ἔχομεν ἐγγεγραμμένους κατὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας τὰ $\frac{2}{3}$ τῶν ἐγγραφέντων καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

Ἡλικία τῶν ἐγγραφέντων μαθητῶν.

Ἐκ τῶν ἐγγραφέντων

130	ἦγον ἡλικίαν ἀπὸ	5—10	ἐτῶν	Παρελθ.	ἔτους	120
848	»	»	10—15	»	»	826
228	»	»	15—20	»	»	260
25	»	»	20—25	»	»	23
3	»	»	25—30	»	»	2
1	»	»	30 καὶ ἄνω	»	»	2

Κατήγοντο δὲ

ἐκ Μεγ/πόλεως	281	π. ἔ.	264	ἐκ Πύργου	6	π. ἔ.	4
ἐκ Κορινθίας	132	»	»	156	ἐκ Λαρίσσης	6	»
ἐξ Ἀθηνῶν	125	»	»	146	ἐξ Αἰγίνης	6	»
ἐκ Μακεδονίας	84	»	»	137	ἐκ Κύπρου	5	»
ἐκ Κρήτης	66	»	»	57	ἐξ Ἄρτης	5	»
ἐκ Γορτυνίας	64	»	»	41	ἐξ Ἀμφίσσης	5	»
ἐξ Ἠπείρου	32	»	»	29	ἐξ Ἀμοργοῦ	5	»
ἐκ Τριπόλεως	31	»	»	29	ἐκ Χαλκίδος	5	»
ἐξ Ἄνδρου	28	»	»	37	ἐκ Λαμίας	4	»
ἐξ Ὀλυμπίας	25	»	»	27	ἐκ Παρνασσίδος	4	»
ἐκ Τήνου	17	»	»	15	ἐξ Ἀνάφης	4	»
ἐκ Σπάρτης	17	»	»	21	ἐξ Ἐλευσίνος	5	»
ἐκ Νάξου	14	»	»	9	ἐκ Μυκόνου	4	»
ἐκ Καρυστίας	14	»	»	24	ἐκ Μ. Ἀσίας	4	»
ἐκ Κυνουρίας	12	»	»	10	ἐκ Ναυπάκτου	4	»
ἐκ Χίου	12	»	»	4	ἐξ Ὑδρας	4	»
ἐκ Σύρου	12	»	»	—	ἐκ Γαργαλιάνων	3	»
ἐκ Πάρου	12	»	»	18	ἐκ Ζακύνθου	3	»
ἐκ Πειραιῶς	12	»	»	7	ἐκ Μενιδίου	3	»
ἐκ Λακωνίας	12	»	»	12	ἐξ Ἀταλάντης	2	»
ἐξ Ἄργους	12	»	»	5	ἐκ Δομοκοῦ	2	»
ἐκ Κων/πόλεως	10	»	»	7	ἐκ Θάσου	2	»
ἐκ Ναυπλίου	9	»	»	6	ἐκ Καλύμνου	2	»
ἐκ Θήρας	8	»	»	10	ἐκ Κερκύρας	2	»
ἐκ Θεβῶν	8	»	»	6	ἐκ Καρπενησίου	2	»
ἐκ Κυθήρων	8	»	»	9	ἐκ Λαυρίου	2	»
ἐξ Αἰγίου	8	»	»	5	ἐκ Παξῶν	2	»
ἐκ Καλαμῶν	8	»	»	6	ἐκ Σπετσῶν	2	»
ἐκ Μεγάρων	7	»	»	1	ἐκ Σύμης	2	»
ἐκ Δωρίδος	7	»	»	6	ἐκ Σαλαμίνος	2	»
ἐκ Κεφαλληνίας	6	»	»	7	ἐκ Σίφνου	2	»
ἐκ Μεσολογγίου	6	»	»	2	ἐξ Ἀγρινίου	2	»
ἐκ Πατρῶν	6	»	»	4	ἐκ Σκύρου	2	»

ἐκ Σμύρνης	2	π. ἔ.	3	ἐκ Κορώνης	1	»	»	—	
ἐξ Ἀραχώβης	1	»	»	—	ἐκ Κιμώλου	1	»	»	2
ἐξ Ἀλεξανδρείας	1	»	»	—	ἐκ Λεβαθείας	1	»	»	1
ἐκ Βώλου	1	»	»	2	ἐκ Μυτιλήνης	1	»	»	3
ἐκ Δαρδανελλίων	1	»	»	—	ἐκ Τρικκάλων	1	»	»	1
ἐκ Διακοφτοῦ	1	»	»	—	ἐκ Στυλίδος	1	»	»	1
ἐκ Καλλιπόλεως	1	»	»	3	ἐκ Σκιάθου	1	»	»	1
ἐκ Καρδίτσης	1	»	»	1	ἐκ Σερίφου	1	»	»	1

Ἐπηγγέλλοντο δὲ πλὴν 10 ἀέργων (παρελθόντος ἔτους 21 καὶ προπαραελθόντος 49).

354 τὸν ὑποδηματοκαθ.	π. ἔ.	306	7 τὸν παντοπώλην	π. ἔ.	5
167 » ὑπηρέτην	»	117	7 » στρατιώτην	»	1
114 » ὀψοκομιστήν	»	125	7 » καλαθοπλόκον	»	—
88 » πηλοφ. καὶ κτίστ.	»	83	7 » ἐπιπλοποιὸν	»	5
74 » ξυλουργὸν	»	64	6 » τυπογράφον	»	5
46 » ὑποδηματοποιὸν	»	58	5 » βιβλιοδέτην	»	5
29 » σιδηρουργὸν	»	41	5 » χρωματιστήν	»	8
25 » μικρέμπορον	»	32	4 » ἐμβαλωματήν	»	1
24 » ῥάπττην	»	26	4 » ὑαλοπώλην	»	—
24 » ἐμποροῦπάλλ.	»	14	3 » ἄρτοπώλην	»	2
14 » οἰνοπώλην	»	8	3 » βιβλιοπώλην	»	2
13 » σιγαροποιὸν	»	19	3 » σκυτέα	»	3
13 » κρεωπώλην	»	3	3 » ξενοδόχον	»	2
15 » καπνοπώλην	»	5	3 » ἐφαπλωματοπ.	»	1
12 » ἐφημεριδοπώλην	»	18	3 » ζωγράφον	»	—
12 » ἐργάτην	»	54	3 » ζαχαροπλάστην	»	2
12 » λιθοξόον	»	29	3 » ὑπάλληλον	»	7
10 » γαλακτοπώλην	»	9	3 » λαχανοπώλην	»	1
10 » καφεπώλην	»	9	3 » κοσμηματογράφ.	»	6
10 » φανοποιὸν	»	14	3 » κιβωτοποιὸν	»	2
10 » χρυσοχόον	»	5	3 » χρίστην	»	8
8 » πιλοποιὸν	»	5	3 » φιαλοσυλλέκτην	»	—
8 » κουρέα	»	5	2 » ἀγγειοπλάστην	»	—
7 » ἀμαξοποιὸν	»	1	2 » μάγειρον	»	—

2 τὸν γραφέα	π. ἔ.	—	1 τὸν βαφέα	π. ἔ.	1
2 » ξυλογράφον	»	3	1 » γανωτὴν	»	2
2 » ὀρνιθοπώλην	»	—	1 » πεταλωτὴν	»	4
2 » ὀπωροπώλην	»	—	1 » ποιμένα	»	4
2 » οἰνοπνευματοπ.	»	—	1 » πιλοπώλην	»	—
2 » ἐπιπλοπώλην	»	2	1 » θερμαστὴν	»	—
2 » ὑπάλληλ.σιδῆρ.	»	—	1 » σχοινοπλόκον	»	—
2 » καθεκλοποιὸν	»	8	1 » σαγματοποιὸν	»	7
2 » χαρτοπώλην	»	6	1 » σκευαστὴν	»	—
2 » ὠρολογοποιὸν	»	2	1 » σπογγοπώλην	»	—
1 » ἀμαξοποιὸν	»	1	1 » τραγαλοπώλην	»	—
1 » ἀγαλματοποιὸν	»	3	1 » κηροπώλην	»	1
1 » ἀρτοποιὸν	»	7	1 » κατοπτροποιὸν	»	1
1 » ἀμαξηλάτην	»	—	1 » λιθογράφον	»	1
1 » ἀχθοφόρον	»	—	1 » κλινοποιὸν	»	—
1 » μαθητὴν	»	2			

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου καταδείκνυται τὸ εὐχάριστον γεγονός, ὅτι ἐν ᾧ ἀφ' ἐνὸς ηὔξηθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγραφέντων μαθητῶν, ἀφ' ἐτέρου ἐξεμηδενίσθη σχεδὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκ τούτων ἀέργων, διότι καὶ οἱ 10 οἱ σημειούμενοι ὡς ἄεργοι (παρελθ. ἔτους 21 καὶ προπαρελθ. 49) εἰσὶ παιδιά μικρᾶς ἡλικίας ἀπόρων οἰκογενειῶν ἐν Ἀθήναις ἐγκατεστημένων, ἅτινα ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας των δὲν δύνανται νὰ ἐργασθῶσι. Τὸ εὐχάριστον δὲ τοῦτο ἀποτέλεσμα, ὀφείλεται τὸ μὲν εἰς τὰς ἀδιαλείπτους συμβουλὰς καὶ προτροπὰς τῶν Κοσμητόρων καὶ διδασκάλων τῆς Σχολῆς, δι' ὧν ἐμπνεύσιν αὐτοῖς τὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν ἀγάπην, τὸ δὲ εἰς τὴν πατρικὴν μέριμναν τῆς δικικῆσεως τῆς Σχολῆς, ἥτις ἐξευρίσκει εἰς πάντα ἄεργον παρουσιαζόμενον μαθητὴν κατάλληλον ἐργασίαν ἀναλόγως τῆς ἡλικίας του καὶ τῆς σωματικῆς αὐτοῦ διαπλάσεως.

Οἱ γονεῖς τῶν μὴ ὀρφανῶν ἀνελθόντων εἰς 260 ἐξήσκουν τὰ ἐξῆς ἐπαγγέλματα :

τὸ τοῦ γεωργοῦ	467	τὸ τοῦ ξυουργοῦ	24
» » κτίστου	75	» » ποιμένος	16
» » ἐργάτου	56	» » γαλακτοπώλου	13
» » ὑποδηματοποιοῦ	29	» » ῥάπτου	13

τὸ τοῦ μαγείρου	11	τὸ τοῦ χρωματιστοῦ	4
» » λιθοξόου	11	» » ἄρτοποιῶλου	3
» » ὑπαλλήλου	11	» » ἀσβεστοχρίστου	3
» » ἀμαξηλάτου	11	» » ἀχθοφόρου	3
» » κλητῆρος	10	» » βαρελοποιοῦ	3
» » κρεσπῶλου	9	» » βυρσοδέψου	3
» » λαχανοπῶλου	8	» » βαφέως	3
» » ἐμπόρου	8	» » μυλωθροῦ	3
» » κηπουροῦ	8	» » μεσίτου	3
» » ὀπωροπῶλου	8	» » ξενοδόχου	3
» » ἰχθυοπῶλου	7	» » οἴνοπῶλου	3
» » καλαθοπλόκου	7	» » ἐπιστάτου	3
» » ἀγωγέως	6	» » ὑπαλλήλου	3
» » τέκτονος	6	» » τυπογράφου	3
» » σιδηρουργοῦ	6	» » καρραγωγέως	3
» » ἱερέως	6	» » φρεατωρύχου	3
» » καφεπῶλου	6	» » ἀλιέως	2
» » παντοπῶλου	5	» » οἴνοπνευματοποιοῦ	2
» » γλύπτου	4	» » ἐφαπλωματοποιοῦ	2
» » γανωτοῦ	4	» » πλοιάρχου	2
» » γυροπῶλου	4	» » καπνοκόπτου	2
» » ναύτου	4	» » ὑαλοπῶλου	2
» » ὄρνιθοπῶλου	4	» » καπνοπῶλου	2
» » στρατιωτικοῦ	4	» » κοσμηματογράφου	2
» » κτηματικοῦ	4	» » φανοποιοῦ	2

καὶ ἀνά εἰς τὸ τοῦ ἀμαξοποιοῦ, ἀργυραμοιβοῦ, ἀνθρακίως, ἀγγειοπλάστου, βιολιστοῦ, ἐργολάβου, ἐπιπλοποιοῦ, εἰσπράκτορος, συνταξιούχου, σχοινοπλόκου, σαγματοποιοῦ, σπογγαλιέως, κλιβανέως, κατοπτροποιοῦ, σκυτέως, τροχιστοῦ, πυρειακατασκευαστοῦ, καθεκλοποιοῦ, κλλιγράφου, φύλακος, φανοκόρου, ὑλοτόμου.

Ἔτι δὲ ὀκτῶ ἦσαν ἐντελῶς ἄεργοι καὶ εἰς ἐπαίτης.

Γ'. Φοίτησις.

Ἡ φοίτησις κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος ὑπῆρξε μονιμωτέρα καὶ ὑπερτέρα τῆς τῶν παρελθόντων ἐτῶν ἐξακολουθήσασα οὕτω μέχρι τῶν

ἐξετάσεων. Ὁ μέσος ὄρος τῆς καθ' ἑσπέραν φοιτήσεως ἀνῆλθεν εἰς 395 μαθητάς (παρελθ. ἔτους 381, τοῦ 1890-91 εἰς 296 τοῦ 1889-90 εἰς 211). Τῆς δὲ κατὰ μῆνα μέσος ὄρος φοιτήσεως ἐν παραβολῇ πρὸς τὴν τῶν παρελθόντων ἐτῶν ἔχει οὕτω :

	1892-93	1891-92	1890-91	1889-90
Σεπτέμβριος	435	486	303	275
Ὀκτώβριος	467	497	303	284
Νοέμβριος	475	488	322	310
Δεκέμβριος	491	395	296	249
Ἰανουάριος	366	384	370	170
Φεβρουάριος	388	340	255	176
Μάρτιος	371	335	275	224
Ἀπρίλιος	330	290	250	208
Μαΐος	189	244	—	—

Κατὰ τάξεις δὲ καὶ κατὰ μῆνα ὁ μέσος ὄρος ἔχει οὕτω :

	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'
Σεπτέμβριος	199	95	85	44	20
Ὀκτώβριος	188	112	95	48	26
Νοέμβριος	208	108	82	49	25
Δεκέμβριος	233	113	75	50	24
Ἰανουάριος	167	83	55	40	23
Φεβρουάριος	179	78	55	39	23
Μάρτιος	187	77	50	37	22
Ἀπρίλιος	153	72	47	38	20
Μαΐος	88	37	25	20	13
Γενικὸς κατὰ τάξεις	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'
μέσος ὄρος	179	86	63	40	22
Κατὰ τὸ 1891-92	171	60	64	42	15
» » 1890-91	151	59	50	24	14
» » 1889-90	138	58	27	19	9

Δ'. Διδασκαλία.

Ἡ διδασκαλία ἐγένετο ἐπὶ 2 1/2 ὥρας καθ' ἑκάστην ἑσπέραν,

μη

ἐγένοντο δὲ φέτος 191 τοιαῦται ἤτοι 6 περισσότεραι τῶν τοῦ παρελθόντος.

	1892-93	1891-92	1890-91	1889-90
Σεπτέμβριος	16	9	17	14
Ὀκτώβριος	26	26	25	19
Νοέμβριος	24	24	24	25
Δεκέμβριος	22	20	20	22
Ἰανουάριος	19	21	20	20
Φεβρουάριος	22	22	22	21
Μάρτιος	20	25	23	22
Ἀπρίλιος	25	16	14	19
Μαΐος	17	17	—	14
Ἰούνιος	—	5	—	4

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου καταφαίνεται, ὅτι ἡ Σχολὴ ἐλειτούργησε τακτικῶς καθ' ὅλον τὸ σχολικὸν ἔτος μὴ ἀργήσασα εἰμὴ μόνον κατὰ τὰς ἐν τῷ ὀργανισμῷ αὐτῆς σημειουμένας ἐξαιρεσίμους ἡμέρας. Καθ' ὅλον δὲ τὸ χρονικὸν τῶν σπουδῶν διάστημα ἐφηρμόσθη ἀκριβῶς τὸ ἀναλυτικὸν τῆς Σχολῆς πρόγραμμα ὡς ἐν τῷ ὀργανισμῷ παγίως ἔχει καταχωρισθῆ ὡς καὶ τὸ κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ σχολικοῦ συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῶν διδασκάλων ὠρολόγιον πρόγραμμα.

Ε'. Διδακτικὰ βιβλία.

Διενεμήθησαν τὰ ἐξῆς βιβλία τοῖς μαθηταῖς.

Εἰς τὸ Α'. Β'. καὶ Γ'. τμήμα τῆς Α'. τάξεως : Ἀλφabethάριον Χ. Παπαμάρκου. Εἰς τὴν Β'. τάξιν : Ἀναγνωσματάριον Χ. Παπαμάρκου, Παλαιὰ Διαθήκη Ἰγν. Μοσχάκη καὶ μικρὸν προσευχητάριον.

Εἰς τὴν Γ'. τάξιν Γεροστάθης Λ. Μελαῖ τόμος Α'. Καινὴ Διαθήκη Ἰγν. Μοσχάκη καὶ μικρὸν ὡσαύτως προσευχητάριον.

Εἰς τὴν Δ'. τάξιν : Γεροστάθης Λ. Μελαῖ τόμος Β'. Γραμματικὴ Π. Παυλάτου, Σκηνογραφίαι Π. Παυλάτου καὶ Ἀλ. Παπανδρέου καὶ κατήχησις Ἰγν. Μοσχάκη.

Εἰς τὴν Ε'. τάξιν : Γεροστάθης Λ. Μελαῖ τόμ. Γ'. Γραμματικὴ Παυλάτου, Ἑλληνικὴ Ἱστορία Δ. Πανταζῆ, Γεωγραφία Π. Κασίμη καὶ Εὐαγγέλιον.

Καὶ πάλιν ἡ κοσμητεία ὀφείλει νὰ ὑπομνήσῃ τῷ Συλλόγῳ, εἰς ὃν

προσφεύγει, ὅπως καὶ διὰ τῶν ἐκθέσεων τῶν προγενεστέρων ἐτῶν, ὅτι ὅπως λυθῆ τὸ σπουδαῖον ζήτημα τῆς ἀποκτήσεως καταλλήλων ἀναγνωστικῶν βιβλίων ἐξυπηρετούντων τὸ ἐφαρμοζόμενον σύστημα διδασκαλίας, ὅπερ ἐστὶ διπτόν, θεωρητικὸν ἅμα καὶ πρακτικόν, δεόν νὰ προκηρυχθῆ διαγώνισμα ἐπὶ τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων, ἐπὶ τῶν βάσεων, ἃς εἰδικῆ ἐπιτροπεῖα ἤθελε θέσει, ἵνα οὕτω κατορθωθῆ ἡ ἀποκτήσεις τῶν καταλλήλων συμφώνως τῷ σκοπῷ ἡμῶν, ὅστις συνίσταται εἰς τὴν μετάδοσιν πρακτικῶς διατετυπωμένων γνώσεων κατὰ ποσὸν ἀνωτέρων τῶν ἐν τοῖς δημοτικῶς σχολείοις διδασκομένων ἀπαιτήτων παντὶ ἀνθρώπῳ.

Ϛ'. Ἐξετάσεις.

Ἡ ἐναρξίς τῶν γενικῶν ἐξετάσεων τοῦ λήξαντος ἔτους ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν ἐορτῶν ἐνώπιον τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως καὶ πολλῶν τοῦ Συλλόγου μελῶν δι' ἐναρκτηρίου λόγου ἐκφωνηθέντος ὑπὸ τοῦ Κοσμήτορος Γραμματέως κ. Β. Δ. Ἀντωνοπούλου τῇ 2 Μαΐου ἐ. ἔ. ἡμέρᾳ Κυριακῇ καὶ ὥρα 10 π. μ. Ἡ δὲ λήξις τῇ 8 τοῦ ἰδίου μηνός.

Εἰς ταύτας προσῆλθον ἐν ὄλῳ 335 μαθηταὶ (παρελθ. ἔτους 269 καὶ προπαρελθόντος 236) ἐξ ὧν ἀνῆκον :

19	εἰς τὸ Α'	τμήμα τῆς Α'	τάξεως	παρ. ἔτους 48	προπ. ἔτους 58
58	»	»	»	»	» 22
83	»	»	»	»	» 49
69	»	τὴν Β'	τάξιν	»	» 50
56	»	»	»	»	» 53
32	»	»	»	»	» 32
18	»	»	»	»	» 15

Κατὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεων προήχθησαν ἐκ τοῦ Α' τμήματος τῆς Α' τάξεως εἰς τὸ Β' τμήμα τῆς αὐτῆς τάξεως 19, ἐξ ὧν 7 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 4 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 8 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς. 48 ἐκ τοῦ Β' τμήματος τῆς Α' τάξεως εἰς τὸ Γ' τῆς αὐτῆς τάξεως, ἐξ ὧν 12 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 8 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 28 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς. 72 ἐκ τοῦ Γ' τμήματος τῆς Α' τάξεως εἰς τὴν Β' τάξιν, ἐξ ὧν 13 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 9 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 50 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς.

60 ἐκ τῆς Β' τάξεως εἰς τὴν Γ', ἐξ ὧν 20 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 21 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 19 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς.

43 ἐκ τῆς Γ' τάξεως εἰς τὴν Δ', ἐξ ὧν 18 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 13 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 12 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς.

25 ἐκ τῆς Δ' τάξεως εἰς τὴν Ε', ἐξ ὧν 11 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 7 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 7 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς.

Ἀπελύθησαν δὲ τῆς Σχολῆς 15, ἐξ ὧν 1 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 6 διὰ τοῦ Λίαν καλῶς καὶ 8 διὰ τοῦ Καλῶς.

Οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ ἐξῆς :

1	Παρασκ. Ἄθ. Βάρλας	ἐτῶν 20	ἐκ Σπάρτης, ἐφημεριδοπώλης
2	Ἰωάν. Γ. Ναυπλιώτης	» 12	» Νάξου, ὑπηρέτης
3	Ἀναστάσιος Κίζος	» 20	» Μακεδονίας, ἐργάτης
4	Εὐάγγελος Ι. Γεωργαλῆς	» 13	» Δομοκοῦ, ὑπηρέτης
5	Ἰω. Α. Χρυσανθακόπουλος	» 13	» Διακοφτοῦ, »
6	Εὐστράτ. Μ. Λιονάκης	» 18	» Κρήτης, »
7	Χρῆστος Ν. Μαμάκης	» 15	ἐξ Ἄνδρου, »
8	Γ. Παπαδημητρακόπουλος	» 17	ἐκ Πατρῶν, »
9	Στέφανος Ι. Φατσέας	» 14	» Κυθήρων, »
10	Θεόδωρος Χατζηγεωργίου	» 14	» Θάσου, »
11	Νικόλ. Β. Βασιλείου	» 16	» Τριπόλεως, πιλοπώλης
12	Τιμολέων Δ. Κονσολάκης	» 15	» Κρήτης, κοσμηματογράφος
13	Νικ. Θ. Τριανταφύλλου	» 22	» Ναυπάκτου, ὑπηρέτης
14	Ἡρακλῆς Δ. Κονσολάκης	» 18	» Κρήτης, κοσμηματογράφος
15	Δημήτρ. Γ. Ζαμποῦκος	» 17	» Μ/πόλεως, ὑποδ/καθαριστής

Ζ'. Βραβεῖα.

Κατὰ τὸ εἰωθὸς ἡ Κοσμητεία τὴν ἐπομένην Κυριακὴν τῶν ἐξετάσεων ἐνώπιον τῶν ἀρχῶν, τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ ἐκλεκτοῦ πλήθους ἀμείβουσα τοὺς ἀριστεύσαντας τῶν μαθητῶν διένειμεν αὐτοῖς ἀνερχομένους εἰς 82, βραβεῖα ἅτινα ἦσαν βιβλία παντοίας διδακτικῆς ὕλης καλλιτεχνικῶς χρυσοδεδεμένα καὶ μετὰ τιμητικοῦ διπλώματος συνοδευόμενα. Ἐξαιρητικῶς δέ, ἡ Κοσμητεία ὅπως ἐμπνεύσῃ τοῖς μαθηταῖς τὸ αἶσθημα τῆς ἀμίλλης ἔθετο χρηματικὰ βοηθήματα εἰς τὰς τρεῖς ἀνωτέρας τάξεις, ἐξ ὧν πεντήκοντα δραχμαὶ ἀπενεμήθησαν εἰς τὸν ἀριστεύσαντα τῆς Ε' τάξεως Παρασκευᾶν Βάρλαν, εἴκοσι πέντε δραχ.

εις τὸν ἐξόχως ἀριστεύσαντα μαθητὴν τῆς Δ' τάξεως Γεώργ. Λινάρδον καὶ εἴκοσι πέντε δραχμὰς εἰς τὸν ἐξόχως ἀριστεύσαντα μαθητὴν τῆς Γ' τάξεως Φίλιππον Ἰωάννου.

Η'. Δωρεαί.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πολλοὶ τῶν εὐπορούντων καὶ δυναμένων νὰ διαθέσωσι χρηματικὸν τι ποσὸν πρὸς εὐόδωσιν τοῦ εὐγενοῦς ἔργου, ὅπερ ὁ Σύλλογος ἡμῶν ἐπιδιώκει διὰ τῆς μορφώσεως τῶν ἀπόρων παίδων προσήλθον ἀρωγοὶ εἰς τὴν Σχολὴν ἡμῶν προσενεγκόντες τὰ ἐξῆς ποσά: α') ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένουσα κυρία Ἑλένη Ι. Γεωργαντοπούλου δραχμὰς πενήτηκοντα (50) ἑτησίως, ὅπως χρησιμεύωσιν ὡς χρηματικὸν βραβεῖον διὰ τὸν ἀριστεύοντα μαθητὴν τῆς ἀνωτέρας τάξεως κατὰ τὰς ἐξετάσεις· β') ἡ ἐνταῦθα ἐγκατεστημένη κυρία Εὐανθία Καντζιλιέρη ἑτησίως δραχ. εἴκοσι πέντε (25) πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν· γ') ὁ ἐνταῦθα διατρίψας Ἄγγλος οικονομολόγος κ. Ἐδ. Λόου δραχ. ἑκατὸν (100). Ἐπίσης ἐκ τοῦ ἑτησίου εὐεργετικῷ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς χοροῦ εἰσεπράχθησαν μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν δαπανῶν τούτου δραχ. ἑπτὰ χιλιάδες ἑπτακόσiai δύο καὶ $\frac{25}{100}$ (7,702.25)· ἔτι δὲ εἰσεπράχθησαν διὰ τῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐκτεθειμένων κιβωτίων δραχ. διακόσiai τρεῖς καὶ $\frac{85}{100}$ (203.85). Ἰδιάζουσαν μνεῖαν ὀφείλομεν νὰ ποιήσωμεν τῆς εὐγενοῦς πράξεως τοῦ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ἀριστεύσαντος μαθητοῦ τῆς Σχολῆς Κωνστ. Ἀναγνώσταρου, ὅστις τὸ ἐξ εἴκοσι πέντε δραχ. ἀπονεμηθὲν αὐτῷ βραβεῖον κατέθηκεν, ἵνα χρησιμοποιοηθῇ ὡς τοιοῦτον διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος καὶ ὅπερ ἡ Κοσμητεία ἔπραξεν. Ἐκτὸς δὲ τῶν χρηματικῶν τούτων δωρεῶν ἡ κυρία Αἰκ. Πασπάτη ἐδωρήσατο τριάκοντα ἀντίτυπα τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ θεῖος Παῦλος» διηγήματος τοῦ Χ. Πέρβελη ἵνα χρησιμεύωσιν ὡς βραβεῖα τοῖς μαθηταῖς τῆς Σχολῆς.

Θ'. Προσωπικὸν τῆς Σχολῆς.

Εἰς τὸ προσωπικὸν τῆς Σχολῆς κατὰ τὸ λήξαν τοῦτο ἔτος οὐδεμία ἐτέρα μεταβολὴ ἐγένετο εἰμὴ ἡ παῦσις τοῦ ἐπιστάτου Ἰωάν. Χ. Λεβεντοπούλου, ὃν διεδέχθη διορισθεὶς ὁ Ἄπ. Λεβέντης, ἀπόφοιτος μαθητῆς τῆς Σχολῆς ἡμῶν.

Ἐκ τῶν διδασκάλων δὲ ἐδίδαξαν εἰς μὲν τὸ Α' τμήμα τῆς Α' τάξεως ὁ κ. Ἄνδρ. Δριβελλόπουλος, εἰς τὸ Β' τμήμα ὁ κ. Γεώρ. Ἀγγέλου, εἰς τὸ Γ' τμήμα ὁ κ. Ἡλ. Κοντός, εἰς τὴν Β' τάξιν ὁ κ. Νικ. Καρνέσης, εἰς τὴν Γ' τάξιν ὁ κ. Νικ. Μεταξάς, εἰς τὴν Δ' ὁ κ. Κωνστ. Πιέτρης καὶ εἰς τὴν Ε' ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κ. Π. Κυπριώτης καὶ ὁ βοηθὸς τοῦ γραφείου κ. Ἄλ. Παπανδρέου.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς ὁλόκληρον τὸν σύλλογον τῶν διδασκάλων καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς Σχολῆς κ. Π. Κυπριώτην καὶ εἰς τὸν βοηθὸν τοῦ γραφείου κ. Ἄλ. Παπανδρέου ἐκφράζομεν δημοσίᾳ τὴν πλήρη εὐαρέσκειαν ἡμῶν διὰ τὴν μετὰ ζήλου καὶ ἄκρας ἀφοσιώσεως ἐπιτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν.

Ἐπίσης καθήκον ἡμῶν θεωροῦμεν νὰ παρακαλέσωμεν τὸν Σύλλογον, ὅπως ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπισήμως πρὸς τοὺς ἰατροὺς τῆς Σχολῆς κκ. Μ. Θάλην καὶ Γ. Φωκᾶν, τακτικὰ τοῦ Συλλόγου μέλη, διὰ τὴν μετὰ προθυμίας παροχὴν ἀφιλοκερδῶς τῆς ἰατρικῆς αὐτῶν συνδρομῆς πρὸς τοὺς πάσχοντας μαθητάς.

Γ'. Ταμειυτήριον.

Ἡ κατάστασις τοῦ Ταμειυτηρίου ἐμφαίνεται ἐν τῇ συνημμένῃ ἐκθέσει τοῦ διευθύνοντος αὐτὸ Γενικοῦ Γραμματέως κ. Μ. Π. Λάμπρου, πρὸς ὃν καὶ πάλιν δεόν νὰ ἐκφρασθῶσιν αἱ ἐνθερμοὶ εὐχαρισταὶ τοῦ Συλλόγου διὰ τοὺς κόπους, οὓς καταβάλλει καὶ εἰς ὃν ὀφείλεται ἡ μεγίστη πρόοδος τοῦ εὐεργετικοῦ διὰ τοὺς ἀπόρους μαθητάς τούτου ιδρύματος.

Τοιαῦτά εἰσι τὰ ἐν τῇ Σχολῇ πεπραγμένα κατὰ τὸ ληξάν σχολικὸν ἔτος.

Μετὰ τῆς ἰδιαζούσης ὅλως πρὸς ὑμᾶς ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Αὐγούστου 1893.

Ὁ Ἐφόρος τῆς Σχολῆς

Ε. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

Ὁ Κοσμητὸρ Γραμματεὺς

Β. Δ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

B'

1893 - 1894

Κύριε Πρόεδρε,

Συμμορφούμενοι με τὸν κανονισμόν ὑποβάλλομεν δι' ὑμῶν τῷ Συλλόγῳ Ἐκθεσιν τῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Σχολῇ πεπραγμένων κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος 1893-1894.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ διδασκαλία τῶν μαθητῶν ὡς καὶ εἰς τὸ παρελθὸν συστηματοποιηθεῖσα τελείως, ἐπέφερον ἀρίστους καρπούς ἀξίους τῆς φροντίδος τοῦ συλλόγου τῶν διδασκάλων καὶ τῆς πατρικῆς μερίμνης τῆς διοικήσεως Κοσμητείας καὶ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Τὰ παρὰ τῆς Κοσμητείας πεπραγμένα.

Αἱ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπιτευχθεῖσαι διορθώσεις τῶν πιστοποιηθεισῶν ἐλλείψεων τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Σχολῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατὰ χρόνον διανομὴν τῆς διδακτικῆς ὕλης, ἐπέφερον ἀρκούντως εὐχάριστον ἀποτέλεσμα, καθόσον ἐνισχύθησαν τὰ μαθήματα τῆς ᾠδικῆς καὶ τῆς ἰχνογραφίας, τὰ τοσοῦτον χρησιμεύοντα εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν ἀξέστων μαθητῶν μας καὶ συντελοῦντα εἰς τὴν πρὸς αὐτοὺς ἔμπνευσιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος, ὅπερ ἐπιφέρει τὴν πλήρη ἐξημέρωσίν των καὶ τὴν πρὸς πᾶν καλὸν τάσιν αὐτῶν.

Ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος χάριν τῶν γενικῶν οικονομιῶν τοῦ Συλλόγου ἐπελθοῦσα κατάργησις τῶν βοηθητικῶν θεωρουμένων θρησκευτικῶν βιβλίων, δὲν ἐμείωσε τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν εἰς τὰ μαθήματα ταῦτα, καθόσον οἱ διδάσκαλοι ἐν τῇ διακρινούσῃ αὐτοὺς προθυμίᾳ διὰ τῆς προφορικῆς διδασκαλίας ἀνεπλήρωσαν τὴν τῶν βιβλίων τούτων ἐλλείψιν καὶ οὕτως οἱ μαθηταὶ ἀπέκτησαν πλήρεις τὰς ἐν τῷ παγίῳ προγράμματι τῶν μαθημάτων σημειουμένης θρησκευτικῆς γνώσεως.

Ἐγγραφαί.

Αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητῶν ἤρξαντο ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου καὶ παρατέθησαν μέχρι τέλους Μαρτίου. Προσῆλθον δὲ καὶ ἐνεγρά-

φησαν ἐν ὄλῳ 1186 (παρελθόντος ἔτους 1233) παῖδες, ἐξ ὧν κατετάχθησαν :

629	εἰς	τὴν	Α'	τάξιν
232	»	»	Β'	»
196	»	»	Γ'	»
84	»	»	Δ'	»
44	»	»	Ε'	»

ἦτοι 49 ἐπὶ ἔλαττον τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Ἐκ τούτων 203 ἦσαν ἀναλφάβητοι, 446 μαθηταὶ τῆς σχολῆς καὶ κατὰ τὸ ἀμέσως προηγούμενον ἔτος, ἐξ ὧν 205 ἔφερον ἐνδεικτικὰ τῶν τελευταίων ἐξετάσεων, 14 ὑπῆρξαν μαθηταὶ τῆς σχολῆς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη καὶ οἱ λοιποὶ 523 προσῆλθον ἐξ ἄλλων σχολείων τοῦ Κράτους.

Ἡ φοίτησις εἶχε μέσον ὄρον καθ' ἑσπέραν 402. Αἱ πατρίδες καὶ τὰ ἐπαγγέλματα τῶν μαθητῶν ἦσαν τ' αὐτὰ σχεδὸν οἷα καὶ τὰ τῶν προτέρων ἐτῶν. Φέτος τὸν πρῶτον ἀριθμὸν κατέχουσι καὶ αὐθις οἱ ἐκ Μεγαλοπόλεως παῖδες ἀνερχόμενοι εἰς τὸν ἀριθμὸν 237 ἀπέναντι 281 τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους, μετ' αὐτοὺς δὲ ἔρχονται οἱ ἐκ Κορινθίας 135, ἀκολουθῶς δὲ οἱ ἐξ Ἀθηνῶν 116 ὡς καὶ οἱ ἐκ Μακεδονίας 116. Εἰς τὰ ἐπαγγέλματα δὲ τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσιν οἱ ὑποδηματοκαθαρισταὶ 349, μετ' αὐτοὺς δὲ οἱ ὑπηρέται 170, οἱ ὀψοκομισταὶ 92, οἱ ξυλουργοὶ 68 καὶ οἱ πηλοφόροι 65.

Ἡ κατὰ μῆνα δὲ καὶ κατὰ τάξεις ἐγγραφὴ ἀποτελεῖ τὸν ἐξῆς πίνακα.

Μῆν	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ἐν ὄλῳ
Σεπτέμβριος	310	164	130	57	40	701
Ὀκτώβριος	90	19	28	11	3	151
Νοέμβριος	54	22	10	5	—	91
Δεκέμβριος	40	7	9	7	1	64
Ἰανουάριος	49	7	4	3	—	63
Φεβρουάριος	24	8	1	—	—	33
Μάρτιος	52	6	14	1	—	73

Αἱ αὐταὶ ἀναλογίαι παρατηρήθησαν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐγγραφὴν οἷα καὶ τὰ παρελθόντα ἔτη· οἱ πλεῖστοι τῶν μαθητῶν ἐνεγράφησαν κατὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας.

Ἡλικίαι τῶν ἐγγραφέντων μαθητῶν.

Ἐκ τῶν ἐγγραφέντων

116	ἦγον	ἡλικίαν	ἀπὸ	5 — 10	ἐτῶν
737	»	»	»	10 — 15	»
307	»	»	»	15 — 20	»
26	»	»	»	20 — 25	»

Κατήγοντο δὲ

ἐξ Ἄνδρου	18	ἐξ Εὐβοίας	2
ἐξ Ἀνδριτσαίνης	10	ἐξ Εὐρυτανίας	1
ἐξ Ἀθηνῶν	120	ἐκ Ζακύνθου	3
ἐξ Ἄργους	10	ἐξ Ἠπείρου	22
ἐξ Αἰγίνης	3	ἐξ Ἠλείας	2
ἐξ Ἀμοργοῦ	3	ἐκ Θήρας	8
ἐξ Ἀγρινίου	2	ἐκ Θηβῶν	4
ἐξ Ἀραχώθης	2	ἐκ Θεσσαλίας	6
ἐξ Αἰγίου	5	ἐκ Θάσου	1
ἐξ Ἀνάφης	3	ἐκ Θεσσαλονίκης	2
ἐξ Ἀρεοπόλεως	1	ἐξ Ἰκαρίας	2
ἐξ Ἀγίου Βασιλείου	1	ἐξ Ἰμβρου	2
ἐξ Ἄστρους	1	ἐξ Ἰθάκης	1
ἐξ Ἄλμυροῦ	1	ἐξ Ἴου	1
ἐξ Ἄρτης	1	ἐκ Κρήτης	45
ἐκ Βοιωτίας	2	ἐκ Κωνσταντινουπόλεως	4
ἐκ Βόλου	1	ἐκ Κέας	9
ἐκ Γορτυνίας	54	ἐκ Κορινθίας	135
ἐκ Γυθείου	2	ἐκ Κύπρου	4
ἐκ Γαργαλιάνων	3	ἐκ Κεφαλληνίας	5
ἐκ Δίβρης	3	ἐκ Κυνουρίας	10
ἐκ Δωρίδος	2	ἐκ Καρύστου	16
ἐκ Δαδίου	1	ἐκ Καλαμῶν	7
ἐκ Δημητσάνης	1	ἐκ Καρπάθου	1
ἐξ Ἐλευσίνος	4	ἐκ Κερατέας	2
ἐξ Ἐπιδαύρου Λιμηράς	1	ἐκ Κυθήρων	10

ἐκ Καρπενησίου	2	ἐξ Ὀλυμπίας	16
ἐκ Κρανιδίου	2	ἐκ Πάρου	16
ἐκ Κύθνου	4	ἐκ Πύργου	2
ἐκ Καλύμνου	2	ἐκ Πειραιῶς	6
ἐκ Καρδίτσης	1	ἐκ Πατρῶν	6
ἐκ Κιμῶλου	4	ἐκ Παρνασσίδος	3
ἐκ Καλαβρύτων	2	ἐκ Πόρου	2
ἐκ Κερκύρας	3	ἐκ Σύρου	16
ἐκ Καβάλλας	1	ἐκ Σπάρτης	17
ἐκ Λακωνίας	9	ἐκ Σμύρνης	5
ἐκ Λοκρίδος	3	ἐκ Σικίνου	2
ἐκ Λεβαδείας	1	ἐκ Σκιαθου	1
ἐκ Λέσθου	1	ἐκ Σαμοθράκης	2
ἐκ Λιδωρικίου	3	ἐκ Σπετσῶν	2
ἐκ Λαμίας	3	ἐκ Σκύρου	2
ἐκ Μεγαλοπόλεως	237	ἐκ Σαλαμῖνος	2
ἐκ Μακεδονίας	116	ἐκ Σίφνου	2
ἐκ Μυκῶνου	3	ἐκ Σκοπέλου	2
ἐκ Μιτυλήνης	1	ἐκ Τήνου	14
ἐκ Μαντινείας	43	ἐκ Τυρνάθου	2
ἐκ Μεγάρων	3	ἐκ Τρικκάλων	1
ἐκ Μήλου	3	ἐκ Τριφυλλίας	1
ἐκ Μεσολογγίου	7	ἐξ Ὑδρας	5
ἐκ Μεσσηνίας	1	ἐκ Φθιώτιδος	9
ἐκ Ναυπλίου	6	ἐκ Χίου	6
ἐκ Νάξου	11	ἐκ Χαλκίδος	6

Ἐπηγγέλλοντο δὲ πλὴν 3 ἀέργων,			
τὸν ἀγαλματοποιὸν	2	τὸν γυροπώλην	1
» ἀμαξηλάτην	1	» γαλακτοπώλην	8
» ἀνθρακοπώλην	3	» γανωτήν	2
» ἄρτοπώλην	6	» διανομέα ἐφημερίδων	2
» βιβλιοδέτην	9	» ἐργάτην	10
» βαρελλοποιὸν	1	» ἐφημεριδοπώλην	33
» βαφέα	1	» ἐφαπλωματοπώλην	4
» βιβλιοπώλην	6	» ἐπιπλοποιὸν	15

τὸν ἐπιποπώλην	2	τὸν ὀρνιθοπώλην	1
» ἐμποροῦπάλληλον	21	» ὀδοκαθαριστήν	1
» ζωγράφον	1	» πιλοποῖον	3
» ζαχαροπλάστην	5	» πηλοφόρον	65
» καθεκλοποῖον	8	» παντοπώλην	13
» κουρέα	9	» πεταλωτήν	2
» κρεοπώλην	4	» ποιμένα	1
» καλαθοπλέκτην	1	» ῥάπττην	16
» καρραγωγέα	1	» σιγαροποῖον	21
» κηροποῖον	2	» σιδηρουργόν	31
» κλιβανέα	2	» στοιχειοχύτην	1
» κτίστην	11	» σαγματοποῖον	1
» κοσμηματογράφον	1	» σπογγοπώλην	1
» κιβωτοποῖον	3	» τερνευτήν	2
» καπνοπώλην	13	» τυπογράφον	5
» καπνοκόπττην	5	» τῶπετσιέρην	2
» κηπουρόν	5	» ὑποδηματοκαθαριστήν	349
» καφεπώλην	4	» ὑπάλληλον ἀερίοφωτος	1
» καφεκόπττην	2	» ὑπηρέτην	170
» λιθοξόον	11	» ὑποδηματοποῖον	31
» λιθογράφον	2	» ὑπάλληλον σιδηροδρόμου	2
» μικρέμπορον	9	» ὑαλοπώλην	2
» μάγειρον	7	» ὑδραυλικόν	1
» μεταξουργόν	1	» ὑφαντήν	1
» μαχαιροποῖον	1	» φανοποῖον	14
» ξυλουργόν	68	» φωτογράφον	1
» ξυλογράφον	1	» χαλκία	9
» ξυλογλύπττην	1	» χρίστην	6
» ὀψοκομιστήν	92	» χρωματιστήν	5
» ὀπωροπώλην	10	» χρυσοχόον	11
» οἰνοπώλην	13	» ὠρολογοποῖον	1

Ἡ Κοσμητεία τέλος δι' ἀτρύτων κόπων καὶ προσπαθειῶν κατῶρ-
 θωσε νὰ μὴ ἔχη πλέον ἀέργους μαθητὰς εἰς τὴν Σχολήν, ἀφοῦ μεταξὺ
 1186 ἐγγραφέντων μαθητῶν μόνον τρεῖς ἄεργοι σημειοῦνται, ἐνῶ εἰς
 τὰ παρελθόντα ἔτη εἴχομεν 40 καὶ 50 τοιοῦτους.

Τὰ ἐπαγγέλματα τῶν γονέων διηροῦντο ὡς ἔπεται :

άνθρακοπῶλαι	2	κτηματικοὶ	9
άχθοφόροι	4	καθεκλοποιοὶ	2
άσβεστοποιοὶ	1	καπνοκόπται	4
άμ.α.ξ.η.λ.ά.ται	11	καπνοπῶλαι	4
άρτοποιοὶ	9	κηπουροὶ	9
άγροφύλακες	3	λιθοξόοι	7
βαφεῖς	1	λαχανοπῶλαι	1
βαρελοποιοὶ	1	μουσικοὶ	3
βιβλιοπῶλαι	1	μηχανικοὶ	2
βυρσοδέψαι	2	μάγειροι	15
γαλακτοπῶλαι	9	μικρέμποροι	1
γανωταὶ	1	μαχαιροποιοὶ	1
γεωργοὶ	347	μυλωθροὶ	5
διδάσκαλοι	3	ναυτικοὶ	10
διερμηνεῖς	2	ξύλουργοὶ	34
ἐργάται	55	ξενοδόχοι	2
ἐπιστάται	3	ὀρνιθοπῶλαι	3
ἐπαῖται	2	ὀπωροπῶλαι	7
ἐμποροι	1	ὀπλοποιοὶ	1
ἐπιχρίσται	1	ὀρειχαλκεῖς	2
ἐφημεριδοπῶλαι	1	οἶνοπῶλαι	1
ἐργολάβοι	1	ὀρφανοὶ	348
ἐπιπλοποιοὶ	2	πιλοποιοὶ	1
ἐφαπλωματοποιοὶ	2	πριονεῖς	2
ζαχαροπλάσται	2	παντοπῶλαι	9
θερμασταὶ	1	πεταλωταὶ	2
ιερεῖς	6	ποιμένες	19
ἰχθυοπῶλαι	8	ράπται	13
κρεοπῶλαι	13	σιδηρουργοὶ	10
κτίσται	78	στοιχειοχῦται	1
καρραγωγεῖς	6	σκυτεῖς	1
κουρεῖς	2	στρατιωτικοὶ	2
κλητῆρες	1	σαγματοποιοὶ	4
κλητῆρες δικαστικοὶ	3	σχοινοπλόκοι	1

σπογγαλιεῖς	1	ύλοτόμοι	4
ταχυδρόμοι	1	ύφονται	1
τελωνοφύλακες	2	ύπάλληλοι σιδηροδρόμου	6
τυπογράφοι	1	φερετροποιοὶ	1
ύποδημακτοποιοὶ	27	χρωματισταὶ	1
ύπηρέται	1	χρυσοχόοι	1
ύπάλληλοι	3	ψάλλται	1

Φοίτησις.

Ἡ φοίτησις τὸ λήξαν ἔτος εἶχεν ὡς ἐξῆς :

Σεπτέμβριος	402
Ὀκτώβριος	416
Νοέμβριος	425
Δεκέμβριος	391
Ἰανουάριος	367
Φεβρουάριος	358
Μάρτιος	356
Ἀπρίλιος	324
Μαΐος	319

Κατὰ τάξεις δὲ καὶ κατὰ μῆνα ὁ μέσος ὅρος τῆς φοιτήσεως ἔχει οὕτω :

	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'
Σεπτέμβριος	208	90	72	45	12
Ὀκτώβριος	229	85	81	51	22
Νοέμβριος	225	93	79	52	18
Δεκέμβριος	201	74	75	44	25
Ἰανουάριος	174	69	64	41	13
Φεβρουάριος	157	58	58	43	17
Μάρτιος	168	64	59	38	19
Ἀπρίλιος	112	49	53	35	18
Μαΐος	87	42	44	25	14

Διδασκαλία.

Ἡ διδασκαλία ἐγένετο $2\frac{1}{2}$ ὥρας καθ' ἐκάστην ἑσπέραν· ἐγένοντο δὲ φέτος 191 τοιαῦται ἴσαι δὲ πρὸς τὰς τοῦ παρελθόντος ἔτους. Καὶ δὴ

Σεπτέμβριον	17
Ὀκτώβριον	26

Νοέμβριον	26
Δεκέμβριον	23
Ἰανουάριον	22
Φεβρουάριον	21
Μάρτιον	26
Ἀπρίλιον	18
Μάϊον	12

Ἐκ τοῦ ἄνω πίνακος ἐνδείκνυται, ὅτι ἕνεκεν τοῦ ὀλίγου σχετικοῦ χρόνου τῆς διδασκαλίας ἡ Κοσμητεία περιώρισε τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας καὶ οὕτως ηὐξήθησαν αἱ τῆς διδασκαλίας τοιαῦται κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη.

Διδακτικὰ βιβλία.

Κατὰ τὸ ἔτος 1893—94 διενεμήθησαν τὰ ἐξῆς διδακτικὰ βιβλία εἰς τοὺς μαθητάς :

Εἰς τὸ Α' καὶ Β' τμήμα τῆς Α' τάξεως : Ἀλφαβητάριον Χ. Παπαμάρκου.

Εἰς τὸ τρίτον τμήμα τῆς Α' τάξεως : Ἀλφαβητάριον καὶ Ἀναγνώσματάριον τοῦ β' ἔτους Χ. Παπαμάρκου καὶ προσευχητάριον.

Εἰς τὴν Β' τάξιν : Ἀναγνώσματάριον καὶ προσευχητάριον.

Εἰς τὴν Γ' τάξιν : Γεροστάθου Α' τόμος, Καινὴ Διαθήκη Ἰγ. Μοσχάκη καὶ προσευχητάριον.

Εἰς τὴν Δ' τάξιν : Γεροστάθου Β' τόμος, Γραμματικὴ Παυλάτου, Κατήχησις Μοσχάκη καὶ Σκηνογραφίαι Παυλάτου.

Εἰς τὴν Ε' τάξιν : Γεροστάθου Γ' τόμος, Γραμματικὴ Παυλάτου, Εὐαγγέλιον καὶ Ἑλληνικὴ ἱστορία Πανταζῆ.

Ἡ ἔλλειψις ἐιδικῶν βιβλίων διὰ τὴν Σχολὴν ἐστὶν ἐπαισθητὴ, δὲν θὰ παύσῃ ὃ ὑπάρχουσα, ἐν ὅσῳ ὁ Σύλλογος δὲν εἰσακούει τὰς ἐπανειλημμένας παρακελεύσεις τῆς Κοσμητείας, ὅπως διὰ διαγωνισμοῦ ἀποκτήσωμεν τὰ κατάλληλα εἰς τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας καὶ εἰς τὸν σκοπὸν ἡμῶν τοιαῦτα.

Ἐξετάσεις.

Κατὰ τὸ συνήθως γινόμενον ἡ ἑναρξίς τῶν γενικῶν ἐξετάσεων τοῦ λήξαντος ἔτους ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν ἐορτῶν, ἐνώπιον

τοῦ ἐκ τῶν ἀρχῶν καὶ μελῶν τοῦ Συλλόγου πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου, δι' ἐναρκτηρίου προσφωνήσεως τοῦ Ἐφόρου τῆς Σχολῆς κ. Κ. Βάμβρα καὶ εἰσηγήσεως περὶ τῆς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο φοιτήσεως καὶ προόδου τῶν μαθητῶν ὑπὸ τοῦ Κοσμήτορος Γραμματέως κ. Β. Δ. Ἀντωνοπούλου τὴν 14^{ην} Μαΐου ἐ. ἔ. ἡμέραν Σάββατον καὶ ὥραν 10^{ην} π. μ. ἔληξαν δὲ τὴν 21^{ην} τοῦ μηνός.

Εἰς ταύτας ἐν ὄλῳ προσῆλθον 424 μαθηταὶ ἐξ ὧν ἀνῆκον:

73	εἰς	τὸ	Α'	τμήμα	τῆς	Α'	τάξεως
54	»	»	Β'	»	»	»	»
88	»	»	Γ'	»	»	»	»
84	»	τὴν	Β'	τάξιν			
65	»	»	Γ'	»			
46	»	»	Δ'	»			
14	»	»	Ε'	»			

Ἐκ τοῦ Α' τμήματος τῆς Α' τάξεως προήχθησαν εἰς τὸ Β' τμήμα 1 μὲ τὸν βαθμὸν Ἄριστα, 2 μὲ Λίαν καλῶς καὶ 19 μὲ τὸν βαθμὸν Καλῶς. Ἐκ τῆς αὐτῆς τάξεως καὶ τοῦ αὐτοῦ τμήματος προήχθησαν τρεῖς μὲ τὸν βαθμὸν Ἄριστα εἰς τὸ Γ' τμήμα, 5 μὲ τὸν βαθμὸν Λίαν καλῶς, 10 μὲ τὸν βαθμὸν Καλῶς καὶ 6 μὲ τὸν βαθμὸν Ἄριστα εἰς τὴν Β' τάξιν.

Ἐκ τοῦ Β' τμήματος εἰς τὸ Γ' τρεῖς μὲ τὸν βαθμὸν Ἄριστα, 5 μὲ τὸν βαθμὸν Λίαν καλῶς καὶ 10 μὲ τὸν βαθμὸν Καλῶς, 8 δὲ μὲ τὸν βαθμὸν Ἄριστα, 12 μὲ Λίαν καλῶς καὶ 10 μὲ Καλῶς εἰς τὴν Β' τάξιν.

Ἐκ τοῦ Γ' τμήματος εἰς τὴν Β' τάξιν προήχθησαν 6 μὲ τὸν βαθμὸν Ἄριστα, 14 μὲ Λίαν καλῶς καὶ 28 μὲ Καλῶς.

58 ἐκ τῆς Β' τάξεως εἰς τὴν Γ', ἐξ ὧν 12 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 16 διὰ τοῦ Λίαν καλῶς καὶ 30 διὰ τοῦ Καλῶς.

31 ἐκ τῆς Γ' εἰς τὴν Δ', ἐξ ὧν 8 διὰ τοῦ Ἄριστα, 4 διὰ τοῦ Λίαν καλῶς καὶ 19 διὰ τοῦ Καλῶς.

31 ἐκ τῆς Δ' εἰς τὴν Ε', ἐξ ὧν 6 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 13 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 12 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς.

Ἀπελύθησαν δὲ τῆς Σχολῆς 11, ἐξ ὧν 1 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 6 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 4 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς.

Οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ ἐξῆς :

1	Γεώργιος Δ. Λινάρδος	ἑτῶν	16	ἐκ	Μεγαλοπόλεως	ὑποδ/ριστῆς
2	Κωνστ. Ι. Παπαμαρκάκης	»	13	»	Κρήτης	ὑπηρέτης
3	Γεώργιος Δ. Λυμπέρης	»	14	ἐξ	Ἀθηνῶν	»
4	Κωνστ. Ν. Ντόρτας	»	15	ἐκ	Μεγαλοπόλεως	ὑποδ/ριστῆς
5	Νικόλ. Σ. Πανταζῆς	»	15	»	Μακεδονίας	πηλοφόρος
6	Γεώργ. Χ. Ἀγγέλου	»	20	»	»	ὑπηρέτης
7	Ἰωαννης Δ. Πηλιχός	»	17	»	Καρύστου	»
8	Γεώργ. Ι. Παπαμαρκάκης	»	15	»	Κρήτης	»
9	Σπυρίδων Β. Κύρου	»	11	»	Ναυπλίου	»
10	Νικόλ. Γ. Κοκκόλης	»	13	ἐξ	Ἀθηνῶν	»
11	Κ. Β. Παναγιωτόπουλος	»	17	ἐκ	Μεγαλοπόλεως	ὑποδ/ριστῆς

Βραβεῖα.

Ὅπως καὶ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη ἡ Κοσμητεία σκοποῦσα νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν πρὸς τὴν μάθησιν ζῆλον τῶν μαθητῶν καὶ νὰ διεγείρῃ τὴν μεταξὺ αὐτῶν ἀμιλλαν προεκήρυξε βραβεῖα εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας ἐξ αὐτῶν καὶ τὴν ἐπομένην Κυριακὴν τῶν ἐξετάσεων ἐνώπιον τῶν ἀρχῶν τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ ἐκλεκτοῦ πλήθους, διένειμεν αὐτοῖς ἀνερχομένοις εἰς ἐξήκοντα δύο, βραβεῖα, ἐκ τούτων ἐννέα προήχθησαν ἐκ τοῦ πρώτου τμήματος τῆς πρώτης τάξεως εἰς τὸ δεύτερον τμήμα τῆς αὐτῆς τάξεως, ὀκτὼ ἐκ τοῦ δευτέρου εἰς τὸ τρίτον τμήμα, ὀκτὼ ἐκ τοῦ τρίτου εἰς τὴν δευτέραν τάξιν, δώδεκα ἐκ τῆς δευτέρας τάξεως εἰς τὴν τρίτην, ἑπτὰ ἐκ τῆς τρίτης εἰς τὴν τετάρτην τάξιν, ἑπτὰ ἐκ τῆς τετάρτης εἰς τὴν πέμπτην τάξιν καὶ εἰς ἀπολυθεῖς ἐβραβεύθη.

Τὰ διανεμηθέντα βραβεῖα ἦσαν παντοίας διδακτικῆς ὕλης καλλιτεχνικῶς χρυσοδεμένα καὶ μετὰ τιμητικοῦ διπλώματος συνοδευόμενα. Ἐκτὸς ὅμως τῆς διὰ βραβείων βραβεύσεως, ἡ Κοσμητεία διένειμε καὶ χρηματικὰ βοηθήματα εἰς τὸν ἐξόχως ἀριστεύσαντα ἐκάστης τάξεως, οὕτω δὲ εἰς τὸν ἀπολυθέντα ἄριστον τῆς πέμπτης τάξεως Γεώργιον Δ. Λινάρδον ἐδόθη τὸ ἐκχτοντάδραχμον ἐτήσιον βοήθημα, ὅπερ ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος ἡμῶν κ. Δ. Λάμπρος ἐτησίως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰσφέρει, εἰς τὸν ἐξόχως ἄριστον τῆς τετάρτης τάξεως Νικόλῳ Κ. Βιτσιλάκῳ ὀραχμάς πενήκοντα, εἰς τὸν ἄριστον τῆς

τρίτης τάξεως Νικόλαον Κοντσοβάνον δραχμὰς εἴκοσι πέντε, εἰς τὸν ἄριστον τῆς δευτέρας τάξεως Ἀθανάσιον Φ. Χριστοφῆν δραχμὰς εἴκοσι πέντε καὶ εἰς τὸν ἄριστον τοῦ τρίτου τμήματος τῆς πρώτης τάξεως Δ. Ι. Παπαδάκην δραχμὰς εἴκοσι πέντε.

Δωρεαί.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πολλὰ βοηθήματα προσηνήχθησαν εἰς τὴν Σχολὴν ἡμῶν. Ἐπιβεβλημένον ὅμως ἡμῖν καθήκον εἶναι νὰ ἐξάρω-
 μεν μεταξὺ τούτων τὴν ἐτησίαν ἐξ ἑκατὸν δραχμῶν χορηγίαν πρὸς
 βράβειυσιν τοῦ ἐξόχως ἀριστεύοντος καὶ ἀπολυομένου τῆς σχολῆς μα-
 θητοῦ τῆς πέμπτης τάξεως, ἣν ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν συναδελφος καὶ
 κοσμήτωρ τῆς σχολῆς κ. Διονύσιος Λάμπρος προσήνεγκεν, ὅστις οὐ
 μόνον ἐπὶ δεκαπενταετίαν ὀλόκληρον ἐργαζόμενος ὡς κοσμήτωρ συντε-
 λεῖ διὰ τῆς πολυτίμου αὐτοῦ συνδρομῆς εἰς τὴν ὅσον ἔνεστι ἐπιτέλειαν
 τοῦ φιλανθρώπου αὐτῆς ἔργου, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς γενναίας ταύτης
 ἐτησίας συνδρομῆς ἠθέλησε νὰ αὐξήσῃ τὸν πρὸς τὴν μάθησιν ζῆλον
 τῶν μαθητῶν καὶ νὰ διεγείρῃ τὴν μεταξὺ αὐτῶν ἀμιλλαν καθιστάμε-
 νος οὕτως εὐεργέτης τῶν ἀπόρων μαθητῶν. Ἐτέρας δὲ ἀξιολόγους δω-
 ρεὰς τοῦ ἔτους τούτου πρὸς τὴν σχολὴν ἡμῶν ἀναφέρομεν τοῦ κ. Λεω-
 νίδα Ἐμπειρικοῦ ἐκ δραχμῶν χιλίων (1000), τοῦ κ. Χρηστάκη καὶ
 Κυρίας Δομνίκης Ζωγράφου ἐκ δραχμῶν χιλίων (1000), τῆς Κυρίας
 Σοφίας Τσίλλερ εἰσπραξίς ἐκ τῆς δοθείσης παρ' αὐτῆς συναυλίας ὑπὲρ
 τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν δραχ. δύο χιλιάδας εἴκοσι μίαν (2021),
 ἐκ κληροδοτήματος τῆς ἀειμνήστου Δρακούλας Καστόρχη καταβλη-
 θέντος παρὰ τῶν κληρονόμων αὐτῆς Κυρίας Ἑλ. Δ. Κατερινοπούλου
 καὶ τοῦ κ. Δημ. Καστόρχη δραχμὰς ἑξακοσίας ἐξήκοντα ἕξ καὶ λεπτὰ
 ἑβδομήκοντα ($666.\frac{70}{100}$). Παρὰ τῶν Κυριῶν Τσουκᾶ καὶ Γαλάτῃ δραχ-
 μὰς ἑκατὸν πενήκοντα (150), παρὰ τῆς Κυρίας Πολυξ. Δ. Παπαμι-
 χαλοπούλου δραχμὰς ἑκατόν. Παρὰ τῆς Κυρίας Φεράλδῃ ἐξ εἰσπράξεως
 τῆς παρ' αὐτῆς ὑπὲρ τῆς σχολῆς δοθείσης συναυλίας ἑνεακοσίας ἑβδο-
 μήκοντα (970). Ὁμοίως προσηνήχθησαν εἰδικῶς πρὸς ἀπονομὴν χρημα-
 τικῶν βραβείων κατὰ τὰς ἐξετάσεις παρὰ τῆς Κυρίας Ἑλ. Γεωργαν-
 τοπούλου δραχμαὶ πενήκοντα (50), παρὰ τοῦ κ. Δ. Ι. Σταθοπούλου
 δραχμαὶ ἑκατόν (100), παρὰ τῆς Κυρίας Εὐανθ. Καντζιλίερη δραχμαὶ
 εἴκοσι πέντε (25). Παρὰ δὲ τοῦ ἀγαπητοῦ συναδέλφου κ. Σπυριδῶνος

Κωνοφάου κοσμητόρος τῆς σχολῆς προσηνήχθη πλήρης συλλογὴ ὀργάνων φυσικῆς καὶ χημείας, ἣτις χρησιμωτάτη τυγχάνει εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν μαθητῶν καὶ δι' ἣν δωρεὰν καθῆκον ἔχει ἡ Κοσμητεία ἰδιαιτέρως νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἀξιότιμον συνάδελφον, ὅστις οὐχὶ μόνον διὰ τῆς προσωπικῆς του ἐργασίας συντρέχει μὴ φειδόμενος κόπων τὴν σχολὴν, ἀλλὰ καὶ ὑλικῶς βοηθεῖ ταύτην συμπληρῶν οὕτω τὸ φιλάνθρωπον ἔργον, ὅπερ αὕτη ἐπιδιώκει. Ὁμοίως ὁ βοηθὸς τοῦ γραφείου τῆς σχολῆς κ. Α. Παπανδρέου προσήνεγκε τριάκοντα ἀντίτυπα τῆς ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσης Ἱστορίας τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς δῶρα κατὰ τὰς ἐξετάσεις. Ἐπίσης παρὰ τοῦ ἐτησίου εὐργετικοῦ χοροῦ ὑπὲρ τῆς σχολῆς δοθέντος εἰσεπράχθησαν μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν δαπανῶν δραχμαὶ 7,632,75/00.

Εἰς πάντας τοὺς ἀνωτέρω φιλανθρώπους δωρητὰς ἡ κοσμητεία τῆς σχολῆς διαβιβάζει τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν ἀπόρων παιδῶν καὶ ἰδιαιτέρως τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς διὰ τὴν μέριμναν καὶ συνδρομὴν, ἣν παρέσχον εἰς ἔργον τοσοῦτον κοινωφελὲς ὑπὲρ οὗ πάντες συντρέχομεν καὶ ἐργαζόμεθα.

Προσωπικὸν τῆς Σχολῆς.

Εἰς τὸ προσωπικὸν τῆς σχολῆς οὐδεμία ἐτέρα μεταβολὴ ἐγένετο εἰμὴ ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ἐπιστάτου Ἀποστόλου Λεβέντη διὰ τοῦ Στυλιανοῦ Κωστογιαννάκη.

Ἐδίδαξαν δὲ ἐκ τῶν διδασκάλων εἰς μὲν τὸ πρῶτον τμημα τῆς πρώτης τάξεως ὁ κ. Κωνστ. Πιέτρης, εἰς δὲ τὸ δεύτερον τμημα ὁ κ. Α. Δριβελλόπουλος, εἰς τὸ τρίτον τμημα ὁ κ. Γεώργ. Ἀγγέλου, εἰς τὴν δευτέραν τάξιν ὁ κ. Ἡλίας Κοντός, εἰς τὴν τρίτην ὁ κ. Ν. Καρνέσης, εἰς τὴν τετάρτην ὁ κ. Ν. Μεταξᾶς καὶ εἰς τὴν πέμπτην ὁ διευθυντῆς τῆς σχολῆς κ. Π. Κυπριώτης καὶ ὁ βοηθὸς τοῦ γραφείου κ. Α. Παπανδρέου. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ κοσμητεία ἐκφράζει τὴν πλήρη εὐαρέσκειάν της εἰς ἅπαντα τὸν σύλλογον τῶν διδασκάλων διὰ τὴν μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ἐπιτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν.

Ἐπίσης παρακαλοῦμεν τὸν σύλλογον ὅπως ἐκφρασθῶσιν αἱ εὐχαριστίαι αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἰατροὺς τῆς σχολῆς κκ. Μ. Θάλην καὶ Γ. Φωκᾶν τακτικὰ τοῦ συλλόγου μέλη διὰ τὴν ἀφιλοκεροῦ καὶ πρόθυμον παροχὴν τῆς ἰατρικῆς αὐτῶν συνδρομῆς πρὸς τοὺς ἀσθενοῦντας μαθητὰς.

Ταμειυτήριον.

Ἡ κατάσταση τοῦ Ταμειυτηρίου ἐμφαίνεται ἐν τῇ συνημμένῃ ἐκθέσει τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως κ. Μ. Π. Λάμπρου πρὸς ὃν καὶ αὐθις δέον νὰ ἐκφρασθῶσιν αἱ εὐχαριστίαι τοῦ Συλλόγου διὰ τοὺς κόπους, οὓς καταβάλλει ὑπὲρ τοῦ ἰδρύματος τούτου τοῦ διασώζοντος τὰς μικρὰς περιουσίας τῶν ἀπόρων.

Ταῦτα εἰσὶ τὰ ἐν τῇ σχολῇ κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος πεπραγμένα.

Μετὰ τῆς συναδελφικῆς πρὸς ὑμᾶς ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως.

Ἐν Αθήναις τῇ 30 Αὐγούστου 1894.

Ὁ Ἐφορος τῆς Σχολῆς
Κ. Χ. ΒΑΜΒΑΣ

Ὁ Κοσμητὼρ Γραμματεὺς
Β. Δ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

Γ'

1894 - 1895

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐπόμενοι τῷ κανονισμῷ ὑποβάλλομεν δι' ὑμῶν τῷ Συλλόγῳ πρὸς γνῶσιν, ἔκθεσιν τῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σχολῇ τῶν ἀπόρων παιδῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος 1894-1895.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ σχολὴ ἡμῶν χάρις εἰς τὸν εὐγενῆ ζήλον τῶν κ. κ. Κοσμητόρων καὶ τῶν διδασκάλων αὐτῆς ἐλειτούργησεν ἀπροσκόπτως καὶ μόνον ἢ καθ' ὅλον τὸ ἔτος τοῦτο ἐνσκήψασα ἐν τῇ πόλει ἐπιδημία τῆς εὐλογίας, ἣτις προσέβαλε καὶ τινὰς μαθητὰς τῆς Σχολῆς ἐκτεθειμένους ὡς ἐκ τῶν δυσμενῶν ὄρων τοῦ βίου των πλέον παντὸς ἄλλου, ἠλάττωσε ὅπωςδῆποτε τὴν φοίτησιν τῶν μαθητῶν, ἀπελθόντων ἐκ φόβου πολλῶν εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας, ἂν καὶ ἡ Κοσμητεία προέλαβε τὴν μείζονα μετὰδοσιν τῆς νόσου μεταξὺ τῶν μαθητῶν διὰ τοῦ ἐγκαίρου δαμαλισμοῦ καὶ ἀναδαμαλισμοῦ καὶ τῆς ταχείας ἀπομονώσεως τῶν προσβαλλομένων.

Τὰ ἐν λεπτομερείᾳ ἀποτελέσματα των τε ἐγγραφῶν καὶ ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν ὡς καὶ πᾶσα πληροφορία σχετικὴ μὲ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν καὶ προκοπὴν τῆς Σχολῆς καταγράφονται εἰς τοὺς ἀμέσως κατωτέρω καταχωριζομένους οἰκείους πίνακας.

Β'. Ἐγγραφαί.

Αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητῶν ἤρξαντο τὴν 1ην Σεπτεμβρίου καὶ παρετάθησαν μέχρι τέλους Μαρτίου ἐ. ἔ. Προσῆλθον δὲ καὶ ἐνεγράφησαν ἐν ὅλῳ 1333 παῖδες, ἐξ ὧν κατετάχθησαν

733	εἰς	τὴν	Α'	τάξιν
278	»	»	Β'	»
177	»	»	Γ'	»
98	»	»	Δ'	»
47	»	»	Ε'	»

Ἐκ τῶν 1333 ἐγγραφέντων μαθητῶν 319 ἦσαν ἀναλφάβητοι, 451 ὑπῆρξαν μαθηταὶ τῆς Σχολῆς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, οἱ δὲ λοιποὶ 563 προσῆλθον ἐκ διαφόρων σχολείων τοῦ Κράτους.

Τὰς κατὰ μῆνα δὲ καὶ κατὰ τάξιν ἐγγραφὰς παριστᾷ ὁ ἐξῆς πίναξ :

Μῆν	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'
Σεπτέμβριος	347	175	115	65	35
Ὀκτώβριος	166	13	20	22	8
Νοέμβριος	60	29	24	6	—
Δεκέμβριος	42	16	4	1	—
Ἰανουάριος	49	16	5	1	—
Φεβρουάριος	32	14	4	3	—
Μάρτιος	23	5	6	—	—

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος καταφαίνεται ὅτι οἱ μαθηταὶ κατὰ τὰ $\frac{3}{4}$ ἐνεγράφησαν τοὺς δύο πρώτους μῆνας.

Ἡλικίαι τῶν ἐγγραφέντων μαθητῶν.

Ἐκ τῶν ἐγγραφέντων

91	ἦγον	ἡλικίαν	ἀπὸ	5	—	10	ἐτῶν
863	»	»	»	10	—	15	»
379	»	»	»	15	—	20	»

Κατάγοντο δὲ

ἐκ Μεγαλοπόλεως	377	ἐξ Αἰγιαλείας	7
ἐξ Ἀθηνῶν	142	ἐξ Οἰτύλου	7
ἐκ Κορινθίας	104	ἐκ Μυκῶνου	6
ἐκ Γορτυνίας	63	ἐξ Ἀμοργοῦ	6
ἐκ Κρήτης	61	ἐκ Βιωτίας	6
ἐκ Μακεδονίας	56	ἐκ Γυθείου	5
ἐκ Μαντινείας	46	ἐξ Ἀττικῆς	5
ἐκ Λακεδαιμόνος	25	ἐκ Τροιζηνίας	5
ἐκ Θεσσαλίας	22	ἐκ Ναυπακτίας	4
ἐξ Ἠπείρου	22	ἐξ Ἀνάφης	4
ἐκ Θήρας	19	ἐκ Χίου	4
ἐκ Νάξου	18	ἐκ Κύπρου	4
ἐκ Καρυστίας	18	ἐκ Ναυπλίας	3
ἐξ Ὀλυμπίας	17	ἐκ Τριχωνίας	3
ἐκ Πάρου	17	ἐκ Βονίτσης	3
ἐξ Ἄνδρου	17	ἐκ Χαλκίδος	3
ἐκ Καλαμῶν	15	ἐξ Ὑδρας	3
ἐκ Μεσσήνης	14	ἐξ Αἰγίνης	3
ἐκ Κυνουρίας	13	ἐκ Κύθνου	3
ἐκ Δωρίδος	12	ἐκ Λοκρίδος	3
ἐκ Φθιώτιδος	12	ἐκ Μεσολογγίου	2
ἐξ Ἄργους	11	ἐξ Εὐρυτανίας	2
ἐκ Τήνου	11	ἐκ Σκοπέλου	2
ἐκ Κέας	11	ἐξ Ἴμβρου	2
ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας	11	ἐξ Ἠλείας	2
ἐκ Σύρου	10	ἐκ Καλαβρύτων	2
ἐκ Θράκης	10	ἐκ Ζακύνθου	2
ἐκ Κεφαλληνίας	9	ἐξ Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς	2
ἐκ Πατρῶν	9	ἐκ Πειραιῶς	2
ἐκ Μεγαρίδος	9	ἐκ Τριφυλίας	2
ἐκ Παρνασσίδος	9	ἐκ Πυλίας	2
ἐκ Σπετσῶν	8	ἐκ Σκύρου	2
ἐκ Κυθήρων	7	ἐξ Ἄρτης	1

ἐκ Κερκύρας	1	ἐκ Κιμώλου	1
ἐξ Ἰθάκης	1	ἐκ Κῶ	1
ἐκ Καλύμνου	1	ἐκ Σάμου	1
ἐκ Σίφνου	1	ἐκ Λέσβου	1
ἐκ Σικίνου	1	ἐκ Μήλου	1
ἐξ Ἰου	1		

Ἐπηγγέλλοντο δέ :

444	τὸν ὑποδηματοκαθαριστήν	6	τὸν κουρέα
197	» ὑπηρέτην	6	» λαχανοπώλην
110	» ὀψοκομιστήν	6	» γανωτήν
59	» ὑποδηματοποιὸν	5	» λεπτουργὸν
54	» ξυλουργὸν	5	» ἀμαξοποιὸν
46	» πηλοκομιστήν	5	» μεταξουργὸν
28	» σιδηρουργὸν	5	» βαφέα
27	» ἐφημεριδοπώλην	4	» ὑδραυλικὸν
16	» μικρέμπορον	4	» πιλοπώλην
14	» ῥάπττην	4	» ὑπάλληλον
13	» καπνοπώλην	4	» βυρσοδέψτην
13	» παντοπώλην	4	» βιβλιοπώλην
12	» οἰνοπώλην	3	» ὀδοπώλην
12	» γαλακτοπώλην	3	» ἀρτοποιὸν
11	» κτίστην	3	» ἀνθρακοπώλην
11	» ἐργάτην	3	» κιβωτοποιὸν
11	» βιβλιοδέτην	3	» κρεωπώλην
11	» φανοποιὸν	3	» κοσμηματογράφον
10	» τρογαλοπώλην	3	» ζαχαροπλάστην
9	» ἐμποροῦπάλληλον	3	» χαλκέα
9	» τυπογράφον	3	» ὀπλοδιορθωτήν
8	» σιγαροποιὸν	2	» καπνοκόπττην
8	» καφεπώλην	2	» ἐφαπλωματοποιὸν
7	» ξενοδόχον	2	» ἰχθυοπώλην
7	» καθεκλοποιὸν	2	» ἀνθοπώλην
7	» ὀπωροπώλην	2	» ἐλαιοχρωματιστήν
7	» χρυσοχόον	2	» πεταλωτήν
6	» λιθοξόον	2	» ὀδοκαθαριστήν

2 τόν σκυτέα	1 τόν υπάλληλον Φωταερίου
2 » ζυθοπώλην	1 » καφεκόπττην
2 » κηροποιόν	1 » χαρτοπώλην
2 » πιλοποιόν	1 » σανδαλοποιόν
2 » άγωγέα	1 » έμβαλωματήν
1 » άλευροπώλην	1 » χρηματοφυλακιοποιόν
1 » κορνιζοποιόν	1 » μουσικόν
1 » ξυλογράφον	1 » κατοπτροποιόν
1 » ταινιοπλέκτην	1 » στοιχειοχύτην
1 » βαρελοποιόν	1 » γεωργόν
1 » κηπουρόν	1 » ποιμένα
1 » ψηκτροποιόν	1 » ύφαντήν

Άξιον παρατηρήσεως είναι ότι κατά τὸ ἔτος τοῦτο ἐξ ἑνὸς ἐκ τῶν ἐγγραφέντων μαθητῶν ἦσαν ἄεργοι.

Οἱ γονεῖς τῶν μὴ ὀρφανῶν ἀνελθόντων εἰς 68 ἐξήσκουν τὰ ἐξῆς ἐπαγγέλματα :

593 τὸ τοῦ γεωργοῦ	6 τὸ τοῦ έμβαλωματοῦ
56 » » κτίστου	6 » » κτηματίου
45 » » έργάτου	5 » » ὄψοπώλου
29 » » ὑποδηματοποιοῦ	5 » » παραγωγέως
25 » » ξυλουργοῦ	5 » » ιερέως
16 » » ποιμένος	5 » » βυρσοδέψου
14 » » ράπτου	5 » » σιδηρουργοῦ
13 » » κηπουροῦ	5 » » μεσίτου
12 » » γαλακτοπώλου	5 » » άγωγέως
11 » » άμαξηλάτου	5 » » ναυτικοῦ
9 » » ξενοδόχου	4 » » ἐπιπλοποιοῦ
7 » » ὀπωροπώλου	4 » » άνθρακοπώλου
7 » » παντοπώλου	4 » » κουρέως
7 » » λιθοξόου	4 » » ιχθυοπώλου
7 » » άρτοπώλου	3 » » ἐπιστάτου
7 » » κρεοπώλου	3 » » φανοποιοῦ
7 » » υπάλλήλου	3 » » ἐπιχρίστου
6 » » γανωτοῦ	3 » » δικαστ. κλητῆρος

3	τὸ τοῦ κοσμηματογράφου	2	τὸ τοῦ ζαχαροπλάστου
3	» » τυπογράφου	2	» » σπογγοπώλου
3	» » στρατιωτικοῦ	2	» » σκυτέως
3	» » βαρελοποιουῦ	2	» » λατόμου
2	» » ὑπηρέτου	»	» » ἐργολάβου
2	» » ὑδραυλικουῦ	2	» » μουσικοῦ
2	» » ταχυδρόμου	2	» » καπνοκόπτου
2	» » ἀστυφύλακος	2	» » ἀλιέως
2	» » πεταλωτοῦ	2	» » καπνοπώλου
2	» » διδασκάλου	2	» » λεπτουργοῦ

Καὶ ἀνά εἰς τὸν καθεκλοποιόν, τὸν ὁδοστάτην, τὸν ἀγροφύλακα, τὸν φωτογράφον, τὸν οἰνοπώλην, τὸν ἐπαίτην, τὸν ὑπάλληλον τοῦ σιδηροδρόμου, τὸν ὀρνιθοπώλην, τὸν ὁδοκαθαριστήν, τὸν ζωγράφον, τὸν ὀψοκομιστήν, τὸν ἀσβεστοποιόν, τὸν μυλωθρόν, τὸν κηροπώλην, τὸν σιγαροποιόν, τὸν ἐφαπλωματοποιόν, τὸν τρωγαλοπώλην, τὸν κεραμέα, τὸν στοιχειοχύτην, τὸν ἀρτοποιόν καὶ τὸν ὄπλοποιόν.

Ἔτι δὲ δύο τούτων ἦσαν ἐντελῶς ἄεργοι.

Γ'. Φοίτησις.

Ἡ φοίτησις κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος ὑπῆρξεν ὀλίγον ἀνώμαλος ἕνεκα τῆς ἀναχωρήσεως εἰς τὰς πατρίδας των πολλῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς συνεπειᾶ τῆς καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐπικρατησάσης ἐν τῇ πόλει ἐπιδημίας τῆς εὐλογίας. Ὁ μέσος ὅρος τῆς καθ' ἐσπέραν φοιτήσεως ἀνῆλθεν εἰς 385, τῆς δὲ κατὰ μῆνα ὁ μέσος ὅρος ἔχει οὕτω :

Σεπτέμβριος	496
Ὀκτώβριος	503
Νοέμβριος	478
Δεκέμβριος	440
Ἰανουάριος	445
Φεβρουάριος	401
Μάρτιος	360
Ἀπρίλιος	356
Μαῖος	350

Δ'. Διδασκαλία.

Ἡ διδασκαλία ἐγένετο ἐπὶ 2 1/2 ὥρας καθ' ἑκάστην ἑσπέραν, ἐγένοντο δὲ ἐφέτος 187 παραδόσεις :

Σεπτέμβριος	19
Ὀκτώβριος	24
Νοέμβριος	25
Δεκέμβριος	21
Ἰανουάριος	19
Φεβρουάριος	21
Μάρτιος	22
Ἀπρίλιος	22
Μαῖος	22

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου καταφαίνεται, ὅτι ἡ Σχολὴ ἐλειτούργησε τακτικῶς καθ' ὅλον τὸ σχολικὸν ἔτος, μὴ ἀργήσασα εἰμὴ κατὰ τὰς ἐν τῷ ὀργανισμῷ σημειουμένας ἐξαιρέσιμους ἡμέρας.

Ε'. Διδακτικὰ βιβλία.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διενεμήθησαν τὰ ἐξῆς διδακτικὰ βιβλία εἰς τοὺς μαθητάς.

Εἰς τὸ Α' καὶ Β' τμήμα τῆς Α' τάξεως Ἀλφαβητάριον Χ. Παπαμάρκου. Εἰς τὸ Γ' τμήμα τῆς Α' τάξεως Ἀναγνωσματάριον Β' τάξεως Χ. Παπαμάρκου. Εἰς τὴν Β' τάξιν Ἀναγνωσματάριον τῆς Γ' τάξεως Χ. Παπαμάρκου καὶ προσευχητάριον.

Εἰς τὴν Γ' τάξιν Γεροστάθης καὶ Ἱερὰ ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης. Εἰς τὴν Δ' τάξιν Γεροστάθης καὶ Κατήχησις Μοσχάκη. Εἰς τὴν Ε' τάξιν Γεροστάθης καὶ Εὐαγγέλιον Στερεότυπον.

Σ'. Ἐξετάσεις.

Ἡ ἐναρξὶς τῶν ἐνιαυσίων ἐξετάσεων τῆς Σχολῆς ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν ἐορτῶν καὶ ἐνώπιον τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως, πολλῶν τοῦ Συλλόγου μελῶν καὶ λοιποῦ πλήθους τὴν 7ην Μαΐου ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10ην π. μ. Τὸν ἐναρκτήριον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ γραμματεὺς τῆς Κοσμητείας κ. Ι. Λαμπρίδης, μεθ' ὃ ἤρξαντο νὰ προσέρχωνται πρὸς ἐξέτασιν οἱ μαθη-

ταὶ καὶ πρῶτοι κατὰ σειρὰν οἱ τῆς Ε' τάξεως, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Κοσμητείας, βαθμολογούσης τῆς κατὰ τὸν ὄργανισμὸν ἐπιτροπῆς ἀπαρτιζομένης ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου τῆς Σχολῆς, τοῦ Γραμματέως τῆς Κοσμητείας, τοῦ διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς καὶ τοῦ διδασκάλου τῆς οἰκειίας τοῦ ἐξετάζομένου τάξεως. Ἡ λῆξις δ' αὐτῶν ἐκηρύχθη τὴν 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

Εἰς ταύτας προσῆλθον ἐν ὅλῳ 342 μαθηταί, ἐξ ὧν ἀνῆκον

εἰς	τὸ	Α'	τμήμα	τῆς	Α'	τάξεως	30
»	»	Β'	»	»	»	»	49
»	»	Γ'	»	»	»	»	80
»	τὴν	Β'	τάξιν				84
»	»	Γ'	»				48
»	»	Δ'	»				29
»	»	Ε'	»				22

Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσελθόντων εἰς ἐξετάσεις καὶ ἰδίως τῶν εἰς τὰ τμήματα τῆς πρώτης τάξεως ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν εἶναι μικρὸς. Τοῦτο πρέπει νὰ ἀποδοθῆ, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη εἰς τὴν ἐπισκῆψασαν ἐν τῇ πόλει ἐπιδημίαν τῆς εὐλογίας καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν ἐργασιῶν συνήθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην· οὐχ ἦττον ἢ ἀνωμαλία αὕτη οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἐπηρεάζει τὴν πρόοδον τῆς Σχολῆς, διότι οἱ μαθηταὶ ἐπιστρέφοντες κατὰ Σεπτέμβριον ὑφίστανται τὴν δοκιμασίαν ταύτην.

Κατὰ τ' ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεων τούτων προήχθησαν 20 ἐκ τοῦ Α' τμήματος τῆς Α' τάξεως εἰς τὸ Β' τμήμα, 8 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 9 διὰ τοῦ Λίαν καλῶς καὶ 3 διὰ τοῦ Καλῶς, 35 ἐκ τοῦ Β' τμήματος εἰς τὸ Γ' τμήμα τῆς Α' τάξεως, ὧν 8 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 14 διὰ τοῦ Λίαν καλῶς καὶ 13 διὰ τοῦ Καλῶς, 72 ἐκ τοῦ Γ' τμήματος τῆς Α' τάξεως εἰς τὴν Β' τάξιν, ὧν 11 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 33 διὰ τοῦ Λίαν καλῶς καὶ 28 διὰ τοῦ Καλῶς.

48 ἐκ τῆς Β' τάξεως εἰς τὴν Γ', ὧν 9 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 13 διὰ τοῦ Λίαν καλῶς καὶ 26 διὰ τοῦ Καλῶς.

38 ἐκ τῆς Γ' τάξεως εἰς τὴν Δ', ὧν 10 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 11 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 17 διὰ τοῦ Καλῶς.

19 ἐκ τῆς Δ' τάξεως, 4 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 4 διὰ τοῦ Λίαν καλῶς καὶ 11 διὰ τοῦ Καλῶς.

Ἀπελύθησαν δὲ τῆς Σχολῆς 13, ἐξ ὧν 3 διὰ τοῦ Ἄριστα, 5 διὰ τοῦ Λίαν καλῶς καὶ 5 διὰ τοῦ Καλῶς.

Οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ ἐξῆς :

1	Κ. Παπαδρόσου	ἐτῶν	14	ἐκ Δωρίδος ὑπηρέτης	ἄριστα
2	Δ. Μανωλόπουλος	»	16	ἐξ Ἀκαρνανίας ἀρτοποιῆς	»
3	Κωνστ. Τάλιος	»	15	» Ἡπείρου ὑπηρέτης	»
4	Μιχαήλ Κοντολέων	»	16	ἐκ Χίου ὑπηρέτης	Λ. καλῶς
5	Χαράλ. Καρέτσος	»	20	» Μακεδονίας ἀρτοποιὸς	»
6	Π. Ζαφειρόπουλος	»	14	ἐξ Αἰγίου ἐμποροῦπάλληλος	»
7	Γ. Φωτεινόπουλος	»	13	ἐκ Γορτυνίας ὑπηρέτης	»
8	Θεόδωρος Γάσπαρης	»	18	ἐξ Ἀμοργοῦ ὑπηρέτης	»
9	Νικ. Νικηφοράκης	»	15	ἐκ Σίφνου ὑπηρέτης	Καλῶς
10	Σπ. Ἀντωνόπουλος	»	13	» Μαντινείας ὑπηρέτης	»
11	Ἡλίας Δάνος	»	15	» Μακεδονίας γαλακτοπώλης	»
12	Βασίλειος Εὐθυμίου	»	19	» Θεσ/νίκης ὑπάλλ. φωταερίου	»
13	Ζαχαρίας Τσοῦτης	»	14	ἐξ Ἀθηνῶν ὑπηρ. καφενείου	»

Ζ'. Βραβεῖα.

Ἡ Κοσμητεία τὴν μετὰ τὰς ἐνιαυσίους ἐξετάσεις Κυριακὴν ἐνώπιον τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως, πολλῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ λοιποῦ πλήθους, ἀμείβουσα τὴν ἐπιμέλειαν, ἦν κατὰ τὸ ληξάν σχολικὸν ἔτος ἐπεδείξαντο οἱ ἀριστεύσαντες μαθηταὶ τῆς Σχολῆς διένειμεν εἰς αὐτοὺς ἀνερχομένους εἰς 40 βραβεῖα.

Ἐκ τούτων 8 προήχθησαν ἐκ τοῦ Α' τμήματος τῆς Α' τάξεως εἰς τὸ Β' τμήμα τῆς αὐτῆς τάξεως, 8 ἐκ τοῦ Β' τμήματος εἰς τὸ Γ' τμήμα τῆς Α' τάξεως, 11 ἐκ τοῦ Γ' τμήματος εἰς τὴν Β' τάξιν, 9 ἐκ τῆς Β' εἰς τὴν Γ' τάξιν, 10 ἐκ τῆς Γ' εἰς τὴν Δ' τάξιν, 4 ἐκ τῆς Δ' εἰς τὴν Ε' καὶ 13 ἀπελύθησαν.

Τὰ διανεμηθέντα βιβλία πολυτελῶς δεδεμένα καὶ μετὰ τιμητικοῦ διπλώματος συνοδευόμενα ἦσαν πάντα διδακτικῆς ὕλης, λεξικά, θρησκευτικὰ κλπ. Εἰς πάντας δὲ τοὺς ἀπολυθέντας εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν τῷ σχολεῖω φοιτήσεώς των ἀπενεμήθησαν εὐαγγέλια χρυσοδέτα.

Εἰς τοὺς ἐξόχως δὲ ἀριστεύσαντας μαθητὰς ἐδόθησαν πλὴν τῶν χρυσοδεδεμένων βιβλίων καὶ τῶν οἰκείων διπλωμάτων καὶ χρηματικὰ βραβεῖα.

Οὕτως εἰς τὸν μαθητὴν τῆς Ε' τάξεως Κωνστ. Παπαδρόσου δραχ. 100, εἰς τὸν τῆς Δ' τάξεως Ἀριστ. Βιτσικουνάκη 50, εἰς τὸν τῆς Γ' τάξεως Δημήτριον Παπαδρόσου 25, εἰς τὸν τῆς Β' τάξεως Δημήτριον Ξενάκη 25 καὶ εἰς τὸν τοῦ Γ' τμήματος τῆς Α' τάξεως Δημήτριον Βοσκὸν 25 δρ.

Η'. Δωρεαί.

Τὸ ἔτος τοῦτο εἶχομεν σπουδαιοτάτην ὑπὲρ τῆς σχολῆς δωρεάν. Ἡ μακαρίτις Εὐανθία Θ. Καντζιλιέρη ἦτις καὶ ζῶσα οὐδέποτε ἐλησμονεῖ τὴν σχολὴν, ἐκληροδότησε τῷ ἡμετέρῳ Συλλόγῳ τὴν ἐν τῇ ὁδῷ Αἰόλου ὑπ' ἀριθ. 63 οἰκίαν τῆς ἐξ ἡμισείας μετὰ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Εἰρήνης. Ἡ δωρεὰ αὕτη τῆς ἀειμνήστου γυναικὸς ἀνακουφίζει πολὺ τὴν σχολὴν διὰ τοῦ ἐτησίου αὐτῆς εἰσοδήματος.

Ὁ συνάδελφος ἡμῶν κ. Μιχ. Π. Λάμπρος παρεχώρησε μίαν τῶν τῶν ἐσπερῶν τοῦ ἔργου αὐτοῦ Λίγο ἀπ' Ὅλα διὰ τοῦ θιάσου ἢ Πρόδος χάριν τῆς ἡμετέρας Σχολῆς. Ἐκ τῆς παραστάσεως ταύτης εἰσέπραχθησαν δρ. 962.80. Πρὸς τὸν κ. Λάμπρον ἐξεφράσαμεν τὰς εὐχαριστίας τῆς Σχολῆς.

Ὁ ἡμέτερος συνάδελφος κ. Μιλτ. Ἰορδανόπουλος ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ἰδὼν τὸ ἐλλειπὲς τοῦ φωτισμοῦ τῆς Σχολῆς προσήνεγκε δρ. 500 πρὸς βελτίωσιν αὐτοῦ. Οὕτω δὲ διὰ τῆς ἐπιγενομένης μεταβολῆς ὁ φωτισμὸς εἶναι νῦν ἄριστος.

Ὁ κ. Κ. Ε. Καστόρχης ἐπλήρωσε καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ κληροδοτήματος τῆς μακαρίτιδος αὐτοῦ μητρὸς Δρακούλας Καστόρχη ὑπὲρ τῆς Σχολῆς.

Ἡ Κυρία Ἰουλία Ι. Σκαραμαγκᾶ προσήνεγκε δρ. 188.

Ὁ ἐτήσιος χορὸς ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ἐπήνεγκεν εἰσόδημα δρ. 8807.

Θ'. Προσωπικὸν τῆς Σχολῆς.

Κατὰ τὸ ληξάν ἔτος ἐγένοντο εἰς τὸ προσωπικὸν τῆς Σχολῆς αἱ ἐξῆς μεταβολαί.

Διωρίσθη εἰς τὴν Σχολὴν ὁ κ. Λάμπρος Παπαντωνίου πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος ἀντὶ τοῦ κ. Νικολ. Μεταξᾶ τέως διδασκάλου τῆς Σχολῆς τοποθετηθέντος ὡς βοηθοῦ τοῦ γραφείου τῆς Κοσμητείας, ἀντὶ τοῦ κ. Ἀλεξ. Παπανδρέου ἀπαλλαγέντος τῆς ὑπηρεσίας ταύτης.

Συμπληρωθέντος ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη τοῦ προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς ἐδίδασξαν κατὰ τὴν ἐξῆς σειρὰν.

Εἰς τὸ Α'. μὲν τμήμα τῆς Α'. τάξεως ὁ κ. Λ. Παπαντωνίου, εἰς δὲ τὸ Β'. τμήμα ὁ κ. Κωνστ. Πιέτρης, εἰς τὸ Γ'. τμήμα ὁ κ. Ἀνδρέας Δριβελλόπουλος, εἰς τὴν Β'. τάξιν ὁ κ. Γεώρ. Ἀγγέλου, εἰς τὴν Γ'. τάξιν ὁ κ. Ἠλίας Κοντὸς εἰς τὴν Δ'. τάξιν ὁ κ. Νικόλαος Καρνέσης καὶ εἰς τὴν Ε'. ὁ Διευθυντῆς τῆς Σχολῆς κ. Π. Κυπριώτης. Ἐπιστάτης τῆς Σχολῆς παρέμεινε καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ Στυλιανὸς Κωστογιαννάκης.

Εἰς ὀλόκληρον τὸν Σύλλογον τῶν διδασκάλων καὶ εἰς τὸν βοηθὸν τοῦ γραφείου τῆς Κοσμητείας ἐκφράζομεν δημοσίᾳ τὴν πλήρη εὐαρέσκειαν ἡμῶν διὰ τὴν μετὰ ζήλου καὶ ἄκρας ἀφοσιώσεως ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν.

Ἐπίσης καθήκον ἡμῶν θεωροῦμεν νὰ παρακαλέσωμεν τὸν Σύλλογον, ὅπως ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἰατροὺς τῆς Σχολῆς κκ. Μ. Θάλην καὶ Γ. Φωκᾶν, τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, διὰ τὴν μετὰ προθυμίας παροχὴν ἀφιλοκερδῶς τῆς ἰατρικῆς αὐτῶν συνδρομῆς πρὸς τοὺς πάσχοντας μαθητάς· ὡσαύτως δὲ καὶ πρὸς τὸν κ. Γ. Πιλάβιον ἐνεργήσαντα λίαν προθύμως κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸν ἐμβολιασμὸν τῶν μαθητῶν.

Γ'. Ταμιευτήριον.

Ἡ κατάστασις τοῦ ταμιευτηρίου ἐμφαίνεται ἐν τῇ συνημμένῃ ἐκθέσει τοῦ διευθύνοντος αὐτὸ Γενικοῦ Γραμματέως κ. Μιχ. Π. Λάμπρου πρὸς ὃν δέον νὰ ἐκφρασθῶσιν αἱ ἔνθερμοι εὐχαριστίαι τοῦ Συλλόγου διὰ τοὺς κόπους, οὓς καταβάλλει καὶ εἰς ὃν ὀφείλεται ἡ ἔνεκα τῆς ἀκριβεστάτης διαχειρίσεως ἀπρόσκοπτος λειτουργία τοῦ εὐεργετικῶς μέχρι τοῦδε διὰ τοὺς ἀπόρους μαθητάς ἐργασθέντος τούτου ἰδρύματος.

Μετ' ἄκρας ὑπολήψεως.

Ὁ Ἐφόρος τῆς Σχολῆς
Κ. Χ. ΒΑΜΒΑΣ

Ὁ Κοσμητὸς Γραμματεὺς
Ι. ΔΑΜΠΡΙΑΔΗΣ

1895-1896

Κύριε Πρόεδρε,

Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Συλλόγου ὑποβάλλομεν ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1895-1896 πεπραγμένων ὑπὸ τῆς ἡμετέρας σχολῆς.

Ἡ ἡμετέρα Σχολὴ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀρίστους ἐπήνεγκε καρπούς ἢ δὲ προσέλευσις μαθητῶν ὑπῆρξε τοσαύτη ὥστε ἠναγκάσθημεν νὰ πραγματοποιήσωμεν τὴν ἀπὸ πολλοῦ μελετηθεῖσαν ἰδέαν περὶ συστάσεως παραρτημάτων τῆς Σχολῆς εἰς τὴν πόλιν. Τὸ πρῶτον τοιοῦτο συνέστη, εὐμενῶς συγκατανεύσαντος τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας, εἰς τὴν Α' δημοτικὴν σχολὴν τῶν ἀρρένων, ἣν δεόντως κατηρτίσαμεν πρὸς νυκτερινὴν διδασκαλίαν.

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ α' τούτου παραρτήματος τῆς ἡμετέρας σχολῆς ἐγένοντο ἐπισημῶς τὴν 10 Νεβρίου παραστάντων πλὴν τῶν ἀρχῶν καὶ πολλῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ αὐτῶν τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως. Παρέστη δὲ καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν κ. Ν. Δ. Λεβίδης, ὅστις συγκεκινημένως ἀπήντησεν εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ Ἐφόρου τῆς Σχολῆς ἐνθουμηθεὶς ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ὡς προέδρου τοῦ Συλλόγου συνέστη ἡ Σχολὴ τῶν ἀπόρων παιδῶν καὶ ἀναμνηθεὶς τῶν πρώτων αὐτῆς ἰδρυτῶν. Ἡ λειτουργία τοῦ παραρτήματος τούτου ἐν ᾧ συνέστησαν αἱ τάξεις Α' τμήμα Β' Β' καὶ Γ' συνεβάδισαν ἐν ἐπιτυχίᾳ μετὰ τῆς λειτουργίας τῆς Κεντρικῆς Σχολῆς.

Ἡ μεγάλη δὲ αὕτη φοίτησις τῶν παιδῶν ἡ παρατηρηθεῖσα κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος δέον καὶ ὑπ' ἄλλην ἔποψιν νὰ ἐκτιμηθῇ διότι κατ' ἀπόφασιν τῆς κοσμητείας ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους ληφθεῖσαν, κατηργήθη ἡ δωρεὰν παροχὴ βιβλίων εἰς τοὺς φοιτῶντας παῖδας. Ἐπέισθη δηλαδὴ ἡ Κοσμητεία ὅτι οἱ παῖδες ἠδύναντο κάλλιστα νὰ ἀγοράζωσι τὰ ἀναγνωστικὰ αὐτῶν βιβλία, ὧν ἡ δαπάνη ἄλλως δὲν εἶναι μεγάλη, καὶ τοῦτο διότι πολλοὶ κατὰ τὸ παρελθὸν προσήρχοντο εἰς τὴν σχολὴν μόνον καὶ μόνον χάριν τῶν βιβλίων, τὰ ὅποια ἢ μετεπώλουν ἢ κατόπιν ἐτρέποντο τὴν πρὸς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἄγουσαν. Καὶ

ὅμως μεθ' ὅλον τοῦτο τὸ ληφθὲν μέτρον καὶ αἱ ἐγγραφαὶ καὶ ἡ φοίτησις ὡς ἀμέσως κατωτέρω ῥηθήσεται ὑπερέβησαν τὰς τῶν προηγουμένων ἐτῶν.

Εἴμεθα δ' εὐχαριστημένοι ὅτι αὐταὶ ἀντιπροσωπεύουσι τοὺς ἀληθεῖς παῖδας, δι' οὓς προώρισταὶ ἡ ἡμετέρα Σχολή.

Β'. Ἐγγραφαί.

Αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἤρξαντο δέκα ἡμέρας βραδύτερον ἢτοι τὴν 11ην Σεπτεμβρίου ἕνεκα τῆς κατὰ τὴν προηγουμένην ἡμέραν ἐνεργείας τῶν δημοτικῶν ἐκλογῶν καὶ παρετάθησαν μέχρι τέλους Μαρτίου ἐ. ἔ. Προσῆλθον δὲ καὶ ἐνεγράφησαν ἐν ὅλῳ 1397 (παρελθόντος ἔτους 1333) παῖδες, ἐξ ὧν κατετάχθησαν :

770	εἰς τὴν Α'	τάξιν.	Παρελθ.	ἔτους	733
290	»	» Β'	»	»	278
209	»	» Γ'	»	»	177
104	»	» Δ'	»	»	98
24	»	» Ε'	»	»	47

ἢτοι ἐνεγράφησαν 64 πλείότεροι τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Ἐκ τῶν 1397 ἐγγραφέντων μαθητῶν 320 ἦσαν ἀναλφάβητοι, 535 ὑπῆρξαν μαθηταὶ τῆς Σχολῆς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη καὶ οἱ λοιποὶ 542 προσῆλθον ἐξ ἄλλων σχολείων τοῦ Κράτους.

Ἡ κατὰ μῆνα δὲ καὶ κατὰ τάξιν ἐγγραφὴ ἀποτελεῖ τὸν ἐξῆς πίνακα.

Μῆν	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'
Σεπτέμβριος	332	164	114	60	20
Ὀκτώβριος	239	70	51	20	3
Νοέμβριος	93	25	26	17	1
Δεκέμβριος	44	16	5	3	—
Ἰανουάριος	32	26	4	3	—
Φεβρουάριος	35	6	9	1	—
Μάρτιος	11	1	2	—	—

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος καταφαίνεται ὅτι οἱ μαθηταὶ κατενόησαν τὸ συμφέρον αὐτῶν καὶ ἐνεγράφησαν οἱ πλεῖστοι τούτων (τὰ $\frac{3}{4}$) ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τῆς Σχολῆς πρόθυμοι νὰ ἀκροασθῶσιν ἅπασαν τὴν σειρὰν αὐτῶν.

Ἡλικία τῶν ἐγγραφέντων μαθητῶν.

Ἐκ τῶν ἐγγραφέντων

138	ἦγον	ἡλικίαν	ἀπὸ	5—10	ἐτῶν
915	»	»	»	10—15	»
344	»	»	»	15—20	»

Κατύγοντο δὲ

ἐκ Μεγαλοπόλεως	436	ἐκ Κέας	8
ἐξ Ἀθηνῶν	144	ἐκ Σίφνου	8
ἐκ Κορινθίας	100	ἐκ Τήνου	8
ἐκ Γορτυνίας	84	ἐκ Πατρῶν	8
ἐκ Κρήτης	72	ἐκ Μεγάρων	8
ἐκ Μαντινείας	54	ἐκ Κεφαλληνίας	7
ἐκ Νάξου	33	ἐξ Αἰγιαλείας	7
ἐκ Μακεδονίας	28	ἐκ Σπετσῶν καὶ Ἐρμιονίδος	7
ἐκ Λακεδαιμόνος	27	ἐκ Γυθείου	7
ἐξ Ὀλυμπίας	25	ἐκ Τροιζηνίας	7
ἐκ Δωρίδος	20	ἐξ Ἀμοργοῦ	6
ἐξ Ἡπείρου	19	ἐξ Ἠλείας	6
ἐξ Ἄνδρου	19	ἐκ Ναυπλίου	6
ἐκ Μ. Ἀσίας	18	ἐκ Μεσολογγίου	5
ἐκ Πάρου	18	ἐξ Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς	5
ἐξ Ἄργους	15	ἐκ Κύπρου	5
ἐκ Μεσσηνίας	14	ἐκ Πειραιῶς	4
ἐκ Θήρας	14	ἐκ Καλαβρῦτων	4
ἐκ Παρασσίδος	12	ἐκ Ναυπάκτου	4
ἐκ Θεσσαλίας	12	ἐκ Κύθνου	4
ἐκ Καρυστίας	12	ἐκ Ζακύνθου	4
ἐκ Θράκης	12	ἐξ Ὑδρας	4
ἐκ Σύρου	11	ἐκ Τριχωνίας	4
ἐκ Καλαμῶν	11	ἐξ Ἄρτης	4
ἐκ Κυνουρίας	10	ἐκ Κερκύρας	3
ἐκ Κυθήρων	9	ἐκ Σκύρου	3
ἐκ Φθιώτιδος	8	ἐξ Αἰγίνης	2

ἐξ Οἰτύλου	2	ἐξ Ἰθάκης	1
ἐκ Χαλκίδος	2	ἐκ Πυλίας	1
ἐκ Τριφυλλίας	2	ἐκ Καισαρείας	1
ἐκ Λοκρίδος	2	ἐκ Κουρδιστάν	1
ἐξ Εὐρυτανίας	2	ἐκ Κῶ	1
ἐκ Χίου	2	ἐκ Ῥόδου	1
ἐκ Καρπάθου	2	ἐκ Μελίτης	1
ἐκ Μυκόνου	2	ἐξ Ἰταλίας	1
ἐκ Τεργέστης	2	ἐξ Ἰου	1
ἐκ Κιμώλου	2	ἐξ Ἀνάφης	1
ἐκ Σερίφου	1	ἐξ Ἀβυσσινίας	1

Ἐπηγγέλονται δὲ πλὴν 10 ἀέργων

512	τὸν ὑποδηματοκαθαριστήν	10	τὸν οἰνοπώλην
186	» ὑπηρέτην	8	» καφεπώλην
90	» ὀψοκομιστήν	8	» χρυσοχόον
52	» ξυλουργόν	8	» ἄρτοπώλην
45	» ὑποδηματοποιόν	8	» χαλκία
31	» ἐφημεριδοπώλην	8	» ἀγγειοπλάστην
29	» ἐμποροὑπάλληλον	7	» τυπογράφον
27	» σιδηρουργόν	7	» κρεωπώλην
21	» πηλοκομιστήν	6	» λεπτοουργόν
21	» ῥάπττην	6	» λαχανοπώλην
20	» καπνοπώλην	6	» βυρσοδέψτην
19	» φανοποιόν	6	» καθεκλοποιόν
17	» γαλακτοπώλην	6	» ἀνθρακοπώλην
17	» κιβωτοποιόν	5	» μεταξουργόν
14	» βιβλιοδέτην	5	» καπνοκόπττην
14	» σιγαροποιόν	5	» ξενοδόχον
14	» κουρέα	4	» ποιμένα
13	» παντοπώλην	4	» ἐργάτην
12	» λιθοξόον	4	» γανωτήν
12	» ἐπιπλοποιόν	4	» κοσμηματογράφον
11	» πιλοποιόν	4	» βαφέα
10	» κτίστην	4	» ζαχαροπλάστην
10	» ἄρτοποιόν	3	» χαρτοπώλην

3	τὸν καφεκόπτην	1	τὸν ξυλοπῶλην
3	» λατόμον	1	» ἀγώγέα
3	» φωτογράφον	1	» ὑπάλληλ. ἀεριόφωτος
3	» οἶνοπνευματοπῶλην	1	» ἀχθοφόρον
3	» λιθογράφον	1	» σανδαλοποιὸν
2	» βιβλιοπῶλην	1	» σανοπῶλην
2	» κιβωτοποιὸν	1	» ξυλογράφον
2	» ζωγράφον	1	» ὠρολογοποιὸν
2	» γεωργὸν	1	» ἐφαπλωματοποιὸν
2	» ζυθοπῶλην	1	» ἐπιστάτην
2	» στοιχειοχύτην	1	» ὄπλοποιὸν
2	» ἀμαξοποιὸν	1	» ὑδραυλικὸν
2	» ὑαλοπῶλην	1	» μελανοπῶλην
2	» φαρμακοποιὸν	1	» ἰχθυοπῶλην
2	» χρωματοποιὸν	7	» βαρελοποιὸν
2	» ἐπιχρίστην	1	» νεωκόρον
2	» κηπουρὸν	1	» γλύπτην
1	» κοφινοποιὸν	1	» ὑπάλλ. μονοπωλίου
1	» λευκαντήν	1	» ἵπποκόμον

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος καταφαίνεται ὅτι σχεδὸν ἐξέλιπον οἱ ἄεργοι περιορισθέντος τοῦ ἀριθμοῦ τούτων εἰς 10 μόνον. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὰς καθημερινὰς παραινέσεις καὶ παροτρύνσεις τῶν Κοσμητόρων καὶ διδασκάλων τῆς Σχολῆς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν ἀγάπην.

Οἱ γονεῖς τῶν μὴ ὀρφανῶν ἀνεληθόντων εἰς 272 ἐξήσκουν τὰ ἐξῆς ἐπαγγέλματα :

τὸ τοῦ γεωργοῦ	659	τὸ τοῦ κρεοπῶλου	11
» » ἐργάτου	49	» » ποιμένος	11
» » ὑποδηματοποιοῦ	37	» » ἐπιστάτου	10
» » κτίστου	33	» » σιδηρουργοῦ	6
» » ξυλουργοῦ	31	» » τυπογράφου	8
» » ῥάπτου	18	» » ἀμαξηλάτου	8
» » ἰχθυοπῶλου	11	» » παντοπῶλου	7
» » ἐμπόρου	11	» » γαλακτοπῶλου	7
» » λιθοξόου	11	» » λαχανοπῶλου	7

τὸ τοῦ ναύτου	7	τὸ τοῦ ταχυδρ. ὑπαλλήλου	3
» » κηπουροῦ	7	» » ὑπαλλήλου	3
» » μαγείρου	6	» » λατόμου	3
» » γανωτοῦ	6	» » οἰνοπώλου	3
» » κουρέως	6	» » ἀρτοποιώλου	3
» » καραγωγέως	6	» » ὑαλοπώλου	2
» » καπνοκόπτου	5	» » μουσικοῦ	2
» » ὀπωροπώλου	5	» » θερμαστοῦ	2
» » στρατιωτικοῦ	5	» » ἀγιογράφου	2
» » ἀσβεστοχρίστου	5	» » σαγματοποιοῦ	2
» » ἱερέως	5	» » χρυσοχόου	2
» » ἀρτοποιοῦ	4	» » καλαθοπλόκου	2
» » πιλοποιοῦ	4	» » ἀλιέως	2
» » ὀρνιθοπώλου	4	» » ἀγγειοπλάστου	2
» » δικαστικοῦ κλητῆρος	4	» » κοσμηματογράφου	2
» » ἀχθοφόρου	4	» » καθεκτοποιοῦ	2
» » σανδαλοποιοῦ	3	» » κτηματικοῦ	2
» » μυλωθροῦ	3	» » ὑλοτόμου	2
» » βυρσοδέφου	3	» » ἐμβαλωματοῦ	2
» » καπνοπώλου	3	» » βαρελοποιοῦ	3

καὶ ἀνὰ εἰς τὸ τοῦ ἀργυραμισιοῦ, ὠρολογοποιοῦ, χαλκέως, παγοποιοῦ, ψηκτροποιοῦ, ἀμαξοποιοῦ, ὄψοπώλου, ἐργοδηγοῦ, βιβλιοπώλου, φανοποιοῦ, βαφέως, ἐργολάβου, ὑδραυλικοῦ, ζαχαροπλάστου, στοιχειοχύτου, σιγαροποιοῦ, ἀγροφύλακος, ὄπλοποιοῦ, βιβλιοδέτου, ἀμπελοφύλακος καὶ μελισσοουργοῦ.

Πρὸς τούτοις δὲ καὶ δύο ἦσαν ἐντελῶς ἄεργοι.

Γ'. Φοίτησις.

Ἡ φοίτησις κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος ὑπῆρξε τακτικωτέρα καὶ ὑπερτέρα τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ ὡς τοιαύτη ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ πέρατος τῶν μαθημάτων. Ὁ μέσος ὅρος τῆς καθ' ἑσπέραν φοιτήσεως ἀνῆλθεν εἰς 415 σὺν τῷ παραρτήματι.

Τῆς δὲ κατὰ μῆνα φοιτήσεως ὁ μέσος ὅρος ἔχει οὕτω :

Σεπτέμβριος	495
Ὀκτώβριος	510

Νοέμβριος	498
Δεκέμβριος.	435
Ἰανουάριος	406
Φεβρουάριος.	392
Μάρτιος	390
Ἀπρίλιος	385
Μαΐος	380

Κατὰ τάξεις δὲ καὶ κατὰ μῆνα ὁ μέσος ὅρος τῆς φοιτήσεως ἔχει οὕτω:

Τάξις	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'
Σεπτέμβριος	265	120	95	64	18
Ὀκτώβριος	275	124	122	68	23
Νοέμβριος	264	118	115	61	21
Δεκέμβριος	256	115	112	59	20
Ἰανουάριος	248	112	106	53	20
Φεβρουάριος	239	109	102	49	18
Μάρτιος	247	104	100	46	17
Ἀπρίλιος	219	100	96	38	15
Μαΐος	170	95	74	35	14
Γενικὸς κατὰ τάξεις μέσος ὅρος	239	110	102	52	17

Δ'. Διδασκαλία.

Ἡ διδασκαλία ἐγένετο ἐπὶ 2 1/2 ὥρας καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ἐγένοντο δὲ ἐφέτος 181 τοιαῦται ἡτοὶ 6 ἐπὶ ἔλαττον τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἐν δὲ τῷ παραρτήματι 130, ἀρξαμένων τῶν μαθημάτων ἐν αὐτῷ ἀπὸ τῆς 10 Νοεμβρίου π. ἔ.

Σεπτέμβριος	10
Ὀκτώβριος.	25
Νοέμβριος	25
Δεκέμβριος	22
Ἰανουάριος	21
Φεβρουάριος	22
Μάρτιος	16
Ἀπρίλιος	25
Μαΐος	15

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου καταφαίνεται ὅτι ἡ Σχολὴ ἐλειτούργησε τακτικῶς καθ' ὅλον τὸ σχολικὸν ἔτος, μὴ ἀργήσασα, εἰμὴ κατὰ τὰς ἐν τῷ ὀργανισμῷ σημειουμένας ἐξαιρεσίμους ἡμέρας.

Ε' Διδακτικὰ βιβλία.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ Κοσμητεία τῆς Σχολῆς πρόεβη εἰς καινοτομίαν, ἣτις τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπίδοσιν καὶ προκοπὴν τῶν μαθητῶν αὐτῆς.

Ἐπειδὴ παρατηρήθη ὅτι οὐκ ὀλίγοι τῶν ἐγγραφομένων μαθητῶν προσήρχοντο πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν νὰ λάβωσι δωρεὰν παρὰ τῆς Σχολῆς τὰ ἐκάστοτε παρεχόμενα αὐτοῖς βιβλία, ἡ Κοσμητεία ἀπεφάσισεν ἵνα τοῦ λοιποῦ ἀγοράζωσιν οἱ μαθηταὶ ἐξ ἰδίων τὰ ἐκάστοτε καθοριζόμενα ὑπ' αὐτῆς βιβλία. Τὸ μέτρον τοῦτο ὄχι μόνον περιεφρούρησε τὰ συμφέροντα τῆς Σχολῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν προκοπὴν τῶν μαθητῶν οὐκ ὀλίγον συνετέλεσε διότι καὶ ἐπιμελέστεροι κατέστησαν καὶ μᾶλλον προσεκτικοὶ καὶ καθάριοι εἰς τὰ βιβλία των· ἐπὶ πᾶσι δὲ ἐξέλιπεν ἡ ἀθρόα ἐκείνη προσέλευσις πρὸς ἐγγραφήν, ἡ ὁποία καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς Σχολῆς εἰς δυσχέρειαν περιῆγε καὶ τὰ δωμάτια τῶν παραδόσεων ὑπερεπλήρου κατὰ τὰς πρώτας τῶν ἐγγραφῶν ἡμέρας ἕνεκα τῆς προσελεύσεως πολλῶν μὴ σκοποῦντων νὰ μαθητεύσωσιν ἐν τῇ Σχολῇ, ἀποκλειομένων, ἐλλείψει ἐπαρκοῦς χώρου, τῶν ὀρεγομένων μαθήσεως. Πάντα δὲ τὰ καλὰ ταῦτα ἀποτελέσματα τὰ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Κοσμητείας ὀφειλόμενα προέκυψαν χωρὶς νὰ ἐλάττωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος ἀληθῶς φοιτῶντων μαθητῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἶχον ὀρισθῆ τὰ ἐξῆς βιβλία.

Εἰς τὸ Α' καὶ Β' τμήμα τῆς Α' τάξεως Ἀλφαθητάριον Βρατσάνου.

Εἰς τὸ Γ' τμήμα τῆς Α' τάξεως Ἀναγνωσματάριον Β' τάξεως Χ. Παπαμάρκου.

Εἰς τὴν Β' τάξιν Ἀναγνωσματάριον Γ' τάξεως Χ. Παπαμάρκου.

Εἰς τὴν Γ' τάξιν Ἀναγνωσματάριον Κουρτίδου.

Εἰς τὴν Δ' τάξιν Γεροστάθης καὶ

Εἰς τὴν Ε' τάξιν Γεροστάθης καὶ Εὐαγγέλιον Κοφινιώτου.

5'. Ἐξετάσεις.

Αἱ ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τῆς τε Κεντρικῆς Σχολῆς καὶ τοῦ παραρτήματος ἤρξαντο τῇ 9 Μαΐου ἡμέρᾳ Κυριακῇ καὶ ὥρᾳ 10 π. μ. ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως καὶ πολλῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου. Τὸν ἐναρκτήριον λόγον ἐξεφώνησεν ἐκ τῶν κοσμητόρων ὁ κ. Ἀθανάσιος Βρυζάκης, εἶτα δὲ ἤρξαντο προσερχόμενοι πρὸς ἐξέτασιν πρῶτοι κατὰ σειρὰν οἱ μαθηταὶ τῆς ἀνωτάτης τάξεως, βαθμολογούσης τῆς κατὰ τὸν ὄργανισμόν ἐπιτροπῆς ἀπαρτιζομένης ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῆς Σχολῆς καὶ τοῦ διδασκάλου τῆς οἰκείας τοῦ ἐξεταζομένου τάξεως. Ἡ δὲ λήξις αὐτῶν ἐκηρύχθη τὴν 26 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

Εἰς ταύτας προσῆλθον ἐν ὄλῳ 370, 80 ἐκ τοῦ παραρτήματος οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τῆς Κεντρικῆς Σχολῆς, (παρελθόντος ἔτους 352) ἐξ ὧν ἀνῆκον :

Κεντρικὴ Σχολή.

37	εἰς τὸ Α'	τμήμα	τῆς Α'	τάξεως	Παρ. ἔτους	33
33	»	» Β'	»	»	»	53
68	»	» Γ'	»	»	»	82
64	»	τὴν Β'	τάξιν		»	85
47	»	» Γ'	»		»	48
30	»	» Δ'	»		»	29
11	»	» Ε'	»		»	22

Παράρτημα.

22	εἰς τὸ Β'	τμήμα	τῆς Α'	τάξεως
32	»	τὴν Β'	τάξιν	
26	»	» Γ'	»	

Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσελθόντων εἰς ἐξετάσεις καὶ ἰδίως τῶν εἰς τὰ τμήματα τῆς πρώτης τάξεως σχετικῶς πρὸς τὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν εἶνε ὀλίγος. Τοῦτο δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸ ὅτι κατὰ τὰ μέσα Μαΐου ἔνεκεν τῆς προπαρασκευῆς τοῦ θερισμοῦ καὶ τῆς ἐλλείψεως ἐπαρκoῦς ἐργασίας ἐν τῇ πόλει κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας, οἱ πλεῖστοι τῶν παιδῶν σπεύδουσι ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὰς πατρίδας των προσερχόμενοι εἰς δοκιμασίαν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν, τὸν Σεπτέμβριον.

Κατὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεων τούτων προήχθησαν 18 ἐκ τοῦ Α' τμήματος τῆς Α' τάξεως εἰς τὸ Β' τμήμα, ἐξ ὧν 6 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 3 διὰ τοῦ Λίαν καλῶς καὶ 9 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς. 28 ἐκ τοῦ Β' τμήματος τῆς Α' τάξεως εἰς τὸ Γ' τμήμα τῆς Α' τάξεως, 10 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 13 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 5 διὰ τοῦ Καλῶς. 42 ἐκ τοῦ Γ' τμήματος εἰς τὴν Β' τάξιν, 12 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 10 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 20 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς. 55 ἐκ τῆς Β' τάξεως εἰς τὴν Γ' 18 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 18 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν Καλῶς καὶ 19 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς. 28 ἐκ τῆς Γ' τάξεως εἰς τὴν Δ' τάξιν, 7 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 7 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 14 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς. 19 ἐκ τῆς Δ' τάξεως εἰς τὴν Ε', 5 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 6 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 8 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς.

Παράρτημα. 11 ἐκ τοῦ Β' τμήματος τῆς Α' τάξεως εἰς τὸ Γ' τμήμα τῆς αὐτῆς τάξεως, 4 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 4 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 3 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς. 23 ἐκ τῆς Β' τάξεως εἰς τὴν Γ' τάξιν, 6 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 6 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς, 11 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς. Ἐκ τῆς Γ' τάξεως 8 διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα, 4 διὰ τοῦ βαθμοῦ Λίαν καλῶς καὶ 10 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς.

Ἀπελύθησαν δὲ τῆς σχολῆς 8, ἐξ ὧν ἀνά εἰς διὰ τοῦ βαθμοῦ Ἄριστα καὶ Λίαν καλῶς καὶ 6 διὰ τοῦ βαθμοῦ Καλῶς.

Οὗτοι δὲ εἰσὶν οἱ ἐξῆς :

1	Βασίλ. Κωστόπουλος	ἐτῶν 16	ἐκ Πειραιῶς χαλκεὺς	ἄριστα
2	Νικόλαος Ι. Θηραῖος	» 12	ἐξ Ἀμοργοῦ ὑπηρέτης	Λ. καλῶς
3	Ἀνδρέας Κ. Ἀνδρέου	» 16	ἐκ Σκύρου ἐπιπλοποιοὺς	Καλῶς
4	Εὐάγγελος Λάμπρου	» 14	» Παρνασσίδος ὑπηρέτης	»
5	Ἀνδρέας Κ. Βαλκανᾶς	» 17	» Μεγαλοπόλεως ὑπηρέτης	»
6	Εὐθύμιος Μιχαηλίδης	» 14	» Μ. Ἀσίας ὑπηρέτης	»
7	Κυριάκος Κροντηρᾶς	» 18	ἐξ Ἀθηνῶν βυρσοδέψης	»
8	Ἐμμ. Ἀναγνωστάκης	» 19	ἐκ Κρήτης μικρέμπορος	»

Ζ'. Βραβεῖα.

Ἡ Κοσμητεία τὴν ἐπομένην Κυριακὴν τῶν ἐξετάσεων ἐνώπιον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως καὶ πολλοῦ πλή-

θους ἀμείβουσα τὴν ἔξοχον ἐπιμέλειαν, ἣν κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος ἐπεδείξαντο οἱ ἀριστεύσαντες μαθηταὶ τῆς Σχολῆς διένειμεν εἰς αὐτοὺς ἀνερχομένους εἰς τὸν ἀριθμὸν 104 βραβεῖα.

Ἐκ τούτων 6 προήχθησαν ἐκ τοῦ Α' τμήματος εἰς τὸ Β', 9 ἐκ τοῦ Β' τμήματος εἰς τὸ Γ', 11 ἐκ τοῦ Γ' τμήματος εἰς τὴν Β' τάξιν, 17 ἐκ τῆς Β' τάξεως εἰς τὴν Γ', 18 ἐκ τῆς Γ' τάξεως εἰς τὴν Δ', 7 ἐκ τῆς Δ' τάξεως εἰς τὴν Ε' καὶ 8 ἀπελύθησαν.

Ἐκ δὲ τῶν τριῶν τάξεων τοῦ παραρτήματος ἠρίστευσαν 18 ἐκ τοῦ Β' τμήματος 4 προαχθέντες εἰς τὴν Β' τάξιν, 6 ἐκ τῆς Β' τάξεως εἰς τὴν Γ' καὶ 8 ἐκ τῆς Γ' τάξεως εἰς τὴν Δ'.

Τὰ διανεμηθέντα βιβλία καλλιτεχνικῶς χρυσοδεμένα καὶ μετὰ τιμητικοῦ διπλώματος συνοδευόμενα ἦσαν πάντα διδακτικῆς ὕλης, λεξικά, θρησκευτικὰ κτλ. Εἰς πάντας δὲ τοὺς ἀπολυθέντας εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν τῷ σχολεῖῳ φοιτήσεώς των ἀπενεμήθησαν Εὐαγγέλια χρυσοδέτα.

Ἐκτὸς τῶν εἰς βιβλία βραβείων τῶν παρεχομένων εἰς τοὺς κατὰ τὰς ἐξετάσεις ἀριστεύοντας μαθητὰς ἐκάστης τάξεως, εἶχεν ἐπικρατήσῃ ἀπὸ τινων ἐτῶν ἢ συνήθεια νὰ δίδηται εἰς τὸν διαπρέποντα μαθητὴν ἐκάστης τάξεως καὶ χρηματικὸν βραβεῖον ὑπὸ τῆς Κοσμητείας καθοριζόμενον. Ἀλλὰ τοῦτο, καθὼς οἱ διδάσκαλοι παρετήρησαν ἀντὶ νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ἀμιλλαν τῶν μαθητῶν καὶ νὰ ὑποκαίῃ τὸν ζῆλον αὐτῶν εἰς τὰ μαθήματα ἠπέιλει νὰ διαφθείρῃ τὸ ἦθος αὐτῶν ἕνεκα τοῦ φθόνου, ὅστις ἀνεπτύσσετο μεταξὺ τῶν μαθητῶν. Τούτου ἕνεκεν ἡ Κοσμητεία, περιῆλθεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ προβῇ εἰς τὴν κατάργησιν τῶν χρηματικῶν βραβείων.

Η'. Δωρεαί.

Δωρεὰς χρηματικὰς κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἶχομεν τὰς ἐξῆς:

Τῶν υἱῶν τοῦ μακαρίτου Ἰωάν. Τσάτσου εἰς μνήμην τοῦ πατρὸς αὐτῶν δρ. 1000, τοῦ κ. Α. Ἀλεξανδρῶφ δρ. 500, τοῦ κ. Σ. Γοργίου δρ. 173,50. Εἰσεπράχθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ εὐεργετικοῦ χοροῦ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Σχολῆς δρ. 8872.

Θ'. Προσωπικὸν τῆς Σχολῆς καὶ τοῦ Παραρτήματος.

Ἐνεκα τῆς συστάσεως τοῦ παραρτήματος τῆς Σχολῆς ἀποφάσει τῆς Κοσμητείας ἠϋξήθη τὸ προσωπικὸν τῶν διδασκάλων τῆς Σχολῆς

κατὰ τρεῖς, προσληφθέντων ὡς τοιούτων τῶν κ.κ. Κωνστ. Καρατζίνα, Γεωργίου Βασιλάκη καὶ Ἰωάννου Λῶλου ἀπάντων πρωτοβαθμίων δημοδιδασκάλων.

Οὕτω δὲ ἐδίδαξαν εἰς μὲν τὸ Α' τμήμα τῆς Α' τάξεως τῆς Κεντρικῆς Σχολῆς ὁ κ. Γεώργιος Βασιλάκης, εἰς τὸ Β' ὁ κ. Λάμπρος Παπαντωνίου, εἰς τὸ Γ' τμήμα ὁ κ. Κωνστ. Πιέτρης εἰς τὴν Β' τάξιν ὁ κ. Ἀνδρέας Δριβελλόπουλος, εἰς τὴν Γ' ὁ κ. Γεώργιος Ἀγγέλου, εἰς τὴν Δ' ὁ κ. Ἡλίας Κοντός καὶ εἰς τὴν Ε' ὁ Διευθυντῆς τῆς Σχολῆς κ. Π. Κυπριώτης.

Ἐν δὲ τῷ παραρτήματι ἐδίδαξαν ὁ κ. Ἰωάννης Λῶλος εἰς τὸ Β' τμήμα τῆς Α' τάξεως ὁ κ. Κωνσταντῖνος Καρατζίνας εἰς τὴν Β' τάξιν καὶ εἰς τὴν Γ' τάξιν ὁ ἐκ τῶν ἐμπείρων διδασκάλων τῆς Κεντρικῆς Σχολῆς κ. Νικόλαος Καρνέσης, εἰς ὃν ἀνετέθη καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ παραρτήματος.

Βοηθὸς τοῦ Γραφείου τῆς Κοσμητείας παρέμεινεν ὁ καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τοποθετηθεὶς ὡς τοιοῦτος κ. Νικόλ. Μεταξῆς τέως διδάσκαλος τῆς Σχολῆς.

Εἰς ὀλόκληρον τὸν Σύλλογον τῶν διδασκάλων καὶ εἰς τὸν βοηθὸν τοῦ γραφείου ἐκφράζομεν τὴν πλήρη εὐαρέσκειαν ἡμῶν διὰ τὴν μετὰ ζήλου καὶ ἄκρας ἀφοσιώσεως ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν.

Ἐπίσης καθήκον ἡμῶν θεωροῦμεν νὰ παρακαλέσωμεν τὸν Σύλλογον, ὅπως ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἰατροὺς τῆς Σχολῆς κ.κ. Μ. Θάλην καὶ Γ. Φωκᾶν, τακτικὰ τοῦ Συλλόγου μέλη, διὰ τὴν μετὰ προθυμίας παροχὴν ἀφιλοκερδῶς τῆς ἰατρικῆς αὐτῶν συνδρομῆς πρὸς τοὺς πάσχοντας μαθητάς.

Ἐπιστάτης τῆς σχολῆς ἀντὶ τοῦ τέως τοιοῦτου Στυλιανοῦ Κωστογιαννάκη διορίσθη ὁ Κωνσταντῖνος Χατζηλίας.

Γ'. Ταμειυτήριον.

Γινώσχετε καλῶς, κύριε Πρόεδρε, ὅτι τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Συλλόγου συνέστη ἐπιτροπὴ ἐκ νομικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, ὅπως ῥυθμίσῃ τὰ τοῦ ταμειυτηρίου ἐπὶ νέων βάσεων καὶ ὅπως μὴ ὁ Σύλλογος ὑπέχη νομικὴν εὐθύνην. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη εἰς ἣν μετέσχε καὶ ὁ Ἐφορος τῆς Σχολῆς ἐξήνεγκε τὴν ἑαυτῆς γνώμην, συνέστη δὲ κατόπιν καὶ εἰδικω-

τέρα τοιαύτη ὅπως συντάξῃ νέον ὄργανισμὸν τοῦ ταμειυτηρίου, ὅστις καὶ ἐψηφίσθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου καὶ τίθεται εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου. Κατὰ τὸν ὄργανισμὸν τοῦτον ἀντὶ ἐνὸς μέλους ἐπιτετραμμένου τὰ τοῦ ταμειυτηρίου ὡς μέχρι τοῦδε, ὠρίσθη ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τοῦ ἐφόρου τῆς Σχολῆς καὶ δύο κοσμητόρων αὐτῆς ὑπὸ τῆς Κοσμητείας ἐκλεγομένων. Ὁ τόκος ὑπεβιβάσθη εἰς 3 0/0 καὶ αἱ καταθέσεις θὰ καταβάλλωνται τὴν ἐπομένην εἰς μίαν τῶν ἐν Ἀθήναις τραπεζῶν, ὀρισθείσης πρὸς τοῦτο τῆς τῶν Ἀθηναίων. Τὰ ἐν τῷ νῦν λειτουργοῦντι ταμειυτηρίῳ χρήματα τὰ μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου κατατεθέντα μετὰ τὸν γενησόμενον ἰσολογισμὸν ἐντὸς τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ τὴν ἐξέλεγχξιν καὶ ἐκκαθάρισιν τῶν μεριδῶν θέλουσι κατατεθῆ εἰς τὴν ἄνω ὡς εἴρηται τράπεζαν. Πρὸ τούτου ὅμως ἀπεφασίσθη ὅπως δημοσιευθῆ δήλωσις εἰς τὰς ἐφημερίδας γνωστοποιούσα εἰς τοὺς παῖδας τὸν ὑποβιβασμὸν τοῦ τόκου, ἵνα οἱ βουλόμενοι αὐτῶν προσέλθωσι καὶ ἀναλάβωσι τὰ χρήματά των. Ὁ ὑποβιβασμὸς τοῦ τόκου καὶ ὁ κακῶς τεθεὶς ἐν τῷ νέῳ ὄργανισμῷ ὄρος, καθ' ὃν ἀπαγορεύεται καὶ εἰς τοὺς πρώην μαθητὰς ἢ κατάθεσις χρημάτων, ἐγένετο αἰτία ὅπως οἱ πλείστοι τῶν παίδων ἀναλάβωσι τὰ χρήματά των παρὰ τοῦ μέχρι τοῦδε ἐπιτετραμμένου τὸ ταμειυτήριον ἐντολῇ τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Κοσμητείας τῆς Σχολῆς κ. Μιχαήλ Π. Λάμπρου.

Καὶ τὰς μὲν λεπτομερείας περὶ τῶν τοῦ ταμειυτηρίου διαλαμβάνει ἡ προσαρτωμένη ἔκθεσις αὐτοῦ τοῦ μέχρι τοῦδε ἐπιτετραμμένου, θέλει δὲ διαλάβῃ ἐπίσης καὶ ἡ ἔκθεσις τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς. Ἡμεῖς ὅμως καὶ ἐν ὀνόματι τῆς κοσμητείας τῆς Σχολῆς ἐκφράζομεν διὰ τῆς παρουσίας τὰς θερμὰς τῆς Σχολῆς καὶ τῶν ἀπόρων παίδων εὐχαριστίας πρὸς τὸν κ. Μιχ. Π. Λάμπρον, ὅστις μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας, τάξεως καὶ ἀκριβείας διεχειρίσθη ἐπὶ τσαῦτα ἔτη τὸ ταμειυτήριον φροντίζων μετ' ἀγάπης καὶ ζήλου περὶ πάντων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1896.

Ὁ Ἐφορος τῆς Σχολῆς
Σ. Κ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ

Ὁ Κοσμητὼρ Γραμματεὺς
ΑΛΕΞ. ΚΑΜΠΙΑΣ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ

1892-1893

Πρὸς τὸν Κύριον Ἐφορον τῆς Σχολῆς
τῶν Ἀπόρων Παίδων.

Κύριε Ἐφορε,

ὑποβάλλω ὑμῖν τὴν ἔκθεσιν τῆς κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1892-1893 κινήσεως τοῦ Ταμειυτηρίου τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων ὅπερ τρίτον τοῦτο ἔτος ἐγκρίσει καὶ ψήφῳ τοῦ Συλλύγου διατελεῖ κεχωρισμένον τοῦ ταμείου ἵνα μὴ τὰ χρήματα τῶν παίδων ἀναμιγνύωνται μὲ τὰ λοιπὰ τοῦ Συλλόγου εἰσοδήματα.

Ζωηροτάτη δὲ ἐγένετο κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἡ κίνησις τοῦ Ταμειυτηρίου. Διότι ἐγένοντο μὲν καταθέσεις ὑπὸ καταθετῶν παίδων 642 δρ. 50273.35 καὶ ἀπεδόθησαν εἰς παῖδας 164 δρ. 50.754, ἐξ ὧν δρ. 48707.95 ἀντιπροσωπεύουσι κεφάλαιον καὶ δρ. 2046.05 τόκους. Ὡς παρατηρεῖτε σχεδὸν ὀλόκληρον τὸ κατατεθὲν ποσὸν ἐξηνητήθη εἰς ἀποδόσεις.

Αἱ καταθέσεις κατὰ μῆνα καὶ κατὰ παῖδας ἔχουσιν ὡς ἐξῆς :

Σεπτέμβριος	Καταθέται	60	Δρ.	9,010.60
Ὀκτώβριος	»	74	»	3,495.—
Νοέμβριος	»	80	»	4,642.15
Δεκέμβριος	»	61	»	3,758.90
Ἰανουάριος	»	65	»	3,597.25
Φεβρουάριος	»	57	»	3,228.95
Μάρτιος	»	48	»	4,870.10
Ἀπρίλιος	»	47	»	3,048.90
Μαῖος	»	51	»	4,272.50
Ἰούνιος	»	21	»	1,505.—
Ἰούλιος	»	39	»	5.854.—
Αὐγούστος	»	39	»	2,990.—
Ἐν ὅλῳ	Καταθέται	642	Δρ.	50,273.35

Αἱ ἀποδόσεις ὡς ἐξῆς :

Σεπτέμβριος	εἰς παιῶδας	5	Δρ.	485.80
Ὀκτώβριος	»	14	»	2,135.—
Νοέμβριος	»	14	»	3,542.95
Δεκέμβριος	»	2	»	140.—
Ἰανουάριος	»	14	»	1,864.60
Φεβρουάριος	»	10	»	763.40
Μάρτιος	»	26	»	4,424.—
Ἀπρίλιος	»	19	»	11,524.70
Μάϊος	»	22	»	6,412.10
Ἰούνιος	»	11	»	1,607.—
Ἰούλιος	»	8	»	1,128.40
Αὐγούστος	»	19	»	14,680.—
		<u>164</u>	Δρ.	<u>48,707.95</u>
Προστιθεμένων καὶ τῶν τόκων			»	2,046.05
			Ἐν ὄλῳ Δρ.	<u>50,754.00</u>

Ὡστε ὁ τρέχων λογαριασμός τοῦ Ταμιευτηρίου ἔχει ὡς ἐξῆς :

Κατετέθησαν καθ' ὄλον τὸ ἔτος Δρ.	50,273.35
Ἀπεδόθησαν »	48,707.95
Καὶ ἀπέμειναν Δρ.	<u>1,565.40</u>

Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος τὸ Ταμιευτήριον ἐλειτούργησεν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπὸ τῆς Κοσμητείας κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους ψηφισθέντος καὶ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου κυρωθέντος ὀργανισμοῦ αὐτοῦ.

Μετὰ πάσης ὑπολήψεως

Ἐν Ἀθήναις τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1893.

Ὁ ἐπιτετραμμένος τὰ τοῦ Ταμιευτηρίου
Μ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

1893 - 1894

Πρὸς τὸν Κύριον Ἐφορον τῆς Σχολῆς
τῶν Ἀπόρων Παίδων.

Κύριε Ἐφορε,

Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 55 τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων ὑποβάλλω ὑμῖν τὴν ἐκθεσιν τῆς κατὰ τὸ λήξαν ἔτος

1893-94 κινήσεως τοῦ Ταμειυτηρίου τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων.

Κατὰ τὸ ληξάν ἔτος αἱ καταθέσεις τῶν παίδων ὑπὸ 539 τοιούτων γενόμεναι ὑπερέβησαν πάσας τὰς μέχρι τοῦδε διότι ἀνῆλθον εἰς δρ. 54,813.85. Ἀπεδόθησαν δ' εἰς παῖδας 189 δρ. 40,147.40 ἐξ ὧν δρ. 39,131.20 ἀντιπροσωπεύουσι κεφάλαιον καὶ δρ. 1016.20 τόκους.

Αἱ καταθέσεις κατὰ μῆνα καὶ κατὰ παῖδας ἔχουσιν ὡς ἐξῆς :

Σεπτέμβριος	Καταθῆται	55	Δρ.	3,630.85
Ὀκτώβριος	»	67	»	3,390.40
Νοέμβριος	»	72	»	12,733.—
Δεκέμβριος	»	42	»	6,125.50
Ἰανουάριος	»	68	»	5,878.80
Φεβρουάριος	»	41	»	8,586.30
Μάρτιος	»	50	»	2,905.05
Ἀπρίλιος	»	30	»	2,307.25
Μάϊος	»	33	»	2,560.20
Ἰούνιος	»	27	»	2,877.—
Ἰούλιος	»	31	»	2,448.—
Αὐγούστος	»	23	»	1,371.50
Ἐν ὅλῳ Καταθῆται		539	Δρ.	54,813.85

Καὶ ἀπεδόθησαν ὡς ἐξῆς :

Σεπτέμβριος	εἰς παῖδας	21	Δρ.	5,819.—
Ὀκτώβριος	»	14	»	4,163.—
Νοέμβριος	»	18	»	2,263.50
Δεκέμβριος	»	7	»	729.—
Ἰανουάριος	»	15	»	4,205.90
Φεβρουάριος	»	16	»	3,123.10
Μάρτιος	»	15	»	2,979.60
Ἀπρίλιος	»	15	»	2,195.—
Μάϊος	»	41	»	8,371.60
Ἰούνιος	»	8	»	583.—
Ἰούλιος	»	8	»	2,718.—
Αὐγούστος	»	11	»	1,980.50
		189	Δρ.	39,131.20

Προστιθεμένων καὶ τῶν τόκων

Ἐν ὅλῳ Δρ. 40,147.40

Ὁ τρέχων λοιπὸν λογαριασμὸς τοῦ Ταμειυτηρίου κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἶχεν ὡς ἐξῆς :

Καταθέσεις	Δρ.	54,813.85
Ἀποδόσεις	»	39,131.20
	Ἐμειναν	Δρ. 15,682.65

Ὅφείλω νὰ δηλώσω ὑμῖν, κ. Ἐφορε, ὅτι ἐκ τοῦ εἰς χεῖρας τοῦ Συλλόγου μείναντος ποσοῦ ἐκ δρ. 5,891.95 ἐκ καταθέσεων τῶν παιδῶν, ὅτε ἀποφάσει αὐτοῦ τὸ ταμειυτήριον ἐχωρίσθη τοῦ ταμείου, ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου λέγω αἰ πλεῖσται τῶν μερίδων ἐξωφλήθησαν καταβληθέντος ὑπ' ἐμοῦ καὶ τοῦ τόκου. Ἐπομένως τὸ χρέος τοῦτο τοῦ Συλλόγου δὲν ἐπιβαρύνει πλέον ὠρισμένας μερίδας παιδῶν, ἀλλὰ τὴν ὅλην κίνησιν τοῦ Ταμειυτηρίου.

Μετὰ πάσης ὑπολήψεως.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1894.

Ὁ ἐπιτετραμμένος τὰ τοῦ Ταμειυτηρίου
Μ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

1894 - 1895

Πρὸς τὸν κ. Ἐφορον τῆς Σχολῆς
τῶν Ἀπόρων Παίδων.

Κύριε Ἐφορε,

Ὑπεβάλλω ὑμῖν τὴν ἔκθεσιν τῆς κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1894-1895 κινήσεως τοῦ Ταμειυτηρίου τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων. Ἐγένοντο δὲ καταθέσεις κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1894-1895 ὑπὸ καταθετῶν παιδῶν 416 δρ. 52,536.55 καὶ ἀπεδόθησαν εἰς παῖδας 192 δρ. 46,883, ἐξ ὧν δρ. 45,331.60 ἀντιπροσωπεύουσι κεφάλαιον καὶ δρ. 1551,40 τόκους. Ἡ κίνησις οὕτω τοῦ Ταμειυτηρίου ἦν κατὰ δρ. 2,277.30 κατωτέρα τῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους καθόσον ἀφορᾷ τὰς καταθέσεις, ἀνωτέρα δὲ κατὰ δρ. 5184.20 καθόσον ἀφορᾷ τὰς ἀποδόσεις.

Κατὰ μῆνα καὶ κατὰ παῖδας αἱ ἀποδόσεις ἔχουσιν ὡς ἐξῆς :

Σεπτέμβριος	Καταθέται	37	Δρ.	3,542.50
Ὀκτώβριος	»	57	»	3,612.45
Νοέμβριος	»	32	»	3,278.—
Δεκέμβριος	»	34	»	4,715.—
Ἰανουάριος	»	74	»	7,978.40
Φεβρουάριος	»	36	»	2,318.70
Μάρτιος	»	21	»	4,137.—
Ἀπρίλιος	»	13	»	1,122.50
Μάϊος	»	30	»	5,156.—
Ἰούνιος	»	24	»	6,748.—
Ἰούλιος	»	33	»	6,460.—
Αὐγούστος	»	25	»	3,468.—
Ἐν ὅλῳ Καταθέται			416	Δρ. 52,536.55

Αἱ δὲ ἀποδόσεις ἔχουσιν ὡς ἐξῆς :

Σεπτέμβριος	εἰς παῖδας	18	Δρ.	4,878.—
Ὀκτώβριος	»	17	»	2,680.70
Νοέμβριος	»	12	»	3,062.10
Δεκέμβριος	»	5	»	420,50
Ἰανουάριος	»	25	»	5,686.75
Φεβρουάριος	»	13	»	2,536.—
Μάρτιος	»	24	»	8,066.95
Ἀπρίλιος	»	19	»	3,969.—
Μάϊος	»	25	»	5,295.60
Ἰούνιος	»	13	»	2,987.—
Ἰούλιος	»	15	»	4,106.—
Αὐγούστος	»	6	»	1,643.—
Ἐν ὅλῳ παῖδες καταθέται			192	Δρ. 45,331.60
Προστίθενται οἱ τόκοι				» 1,551.40
Σύνολον			Δρ.	46,883.—

Ὁ τρέχων ἐπομένως λογαριασμός τοῦ Ταμιευτηρίου ἔχει ὡς ἐξῆς :

Κατετέθησαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος	Δρ.	52,536.55
Ἀπεδόθησαν	»	45,331.60
Καὶ ἔμειναν	Δρ.	7,204.95

Μένουσι δὲ πάντοτε εἰς χεῖρας τοῦ Συλλόγου δρ. 5,891.95 ὀφειλόμενοι εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Ταμιευτηρίου. Ἐκ τούτων ὡς εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω ὑμῖν καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐξωφλήθησαν ὑπ' ἐμοῦ εἰς τοὺς παῖδας πληρωθέντων καὶ τῶν τόκων αἱ πλεῖσται μερίδες.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἄκρας μου ὑπολήψεως.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1895.

Ὁ ἐπιτετραμμένος τὰ τοῦ Ταμιευτηρίου

Μ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

1895 - 1896

Πρὸς τὸν Κύριον Ἐφορον τῆς Σχολῆς
τῶν Ἀπόρων Παίδων.

Κύριε Ἐφορε,

ὑποβάλλω ὑμῖν τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἔτους 1895—1896 τῆς κινήσεως τοῦ Ταμιευτηρίου τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων παίδων. Ἐγένοντο δὲ καταθέσεις ὑπὸ καταθετῶν παίδων 430 δρ. 61,022.60 καὶ ἀπεδόθησαν εἰς παῖδας 250 δρ. 100,320.95, ἐξ ὧν ἀντιπροσωπεύουσι κεφάλαιον δρ. 95,727.65 καὶ δρ. 4,603.30 τόκους.

Κατὰ μῆνα καὶ κατὰ παῖδας αἱ καταθέσεις ἔχουσιν ὡς ἐξῆς :

Σεπτέμβριος	Καταθέται	30	Δρ.	2,747.—
Ὀκτώβριος	»	58	»	5,882.60
Νοέμβριος	»	42	»	3,641.—
Δεκέμβριος	»	70	»	11,885.—
Ἰανουάριος	»	53	»	5,952.—
Φεβρουάριος	»	28	»	2,317.—
Μάρτιος	»	23	»	3,899.—
Ἀπρίλιος	»	30	»	8,343.—
Μάϊος	»	32	»	7,568.—
Ἰούνιος	»	22	»	3,789.—
Ἰούλιος	»	30	»	3,429.—
Αὐγούστος	»	12	»	1,570.—
Ἐν ὅλῳ	Καταθέται	430	Δρ.	61,022.60

Αἱ δὲ ἀποδόσεις ἔχουσιν ὡς ἐξῆς :

Σεπτέμβριος	εἰς	παῖδας	13	Δρ.	4,621.25
Ὀκτώβριος	»	»	16	»	3,241.50
Νοέμβριος	»	»	15	»	2,920.—
Δεκέμβριος	»	»	9	»	2,700.—
Ἰανουάριος	»	»	17	»	2,323.—
Φεβρουάριος	»	»	17	»	8,589.—
Μάρτιος	»	»	30	»	8,085.—
Ἀπρίλιος	»	»	41	»	16,980.—
Μάϊος	»	»	16	»	3,971.—
Ἰούνιος	»	»	11	»	4,473.—
Ἰούλιος	»	»	10	»	4,367.—
Αὐγούστος	»	»	55	»	33,456.90
Ἐν ὄλῳ Παῖδες			250	Δρ.	95,727.65
Προστίθενται οἱ τόκοι				»	4,603.30
			Ἐν ὄλῳ	Δρ.	100,330.95

Ἐπομένως ὁ τρέχων λογαριασμός τοῦ ταμειυτηρίου ἔχει ὡς ἐξῆς :

Ἀπεδόθησαν καθ' ὄλον τὸ ἔτος	Δρ.	95,727.65
Κατετέθησαν » » » »	»	61,022.60
ἦτοι ἀπεδόθησαν ἐπὶ πλέον	Δρ.	34,705.05

Ὁργανισθέντων ἄλλως τῶν τοῦ Ταμειυτηρίου ὑπὸ τοῦ Συλλόγου προέβην συμφώνως τῷ 17 ἄρθρῳ τοῦ νέου ὀργανισμοῦ εἰς τὸ κλείσιμον τῶν ἀνοικτῶν ἔτι μερίδων τοῦ Ταμειυτηρίου αἵτινες ἀνέρχονται μετὰ τοῦ τόκου εἰς Δρ. 19,373.50 καὶ ὧν τὸ χρῆμα ἅμα τῇ ἐξελέγξει θέλει κατατεθῆ εἰς τὴν ὀρισθεῖσαν Τράπεζαν.

Ἀπαλλασσόμενος τῆς ἐντολῆς ἣν ἐπὶ τόσα ἔτη μοὶ εἶχε διαπεπιστευμένην ὁ Σύλλογος σπεύδω δι' ὑμῶν ὅπως ἐκφράσω τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ πρὸς με ἐμπιστοσύνη καὶ τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν ἐκάστοτε Κοσμητιῶν διὰ τὴν διαχείρισιν τοῦ Ταμειυτηρίου τῶν παίδων.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1896.

Ὁ Ἐπιτετραμμένος τὰ τοῦ Ταμειυτηρίου

Μ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

Λ Ο Γ Ο Ι

Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς Κοσμητείας κ.
Ἰωάννου Λαμπρίδου κατὰ τὴν διανομὴν τῶν βραβείων
τὴν 14 Μαΐου 1895.

Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

Ἐκπεφρασμένην δὲν ἔχω, ἀλλὰ σιωπηρὰν ἐντολὴν τοῦ Συλλόγου «Παρνασσῶ» νὰ σᾶς εὐχαριστήσω ὅλας καὶ ὅλους ἐπὶ τῇ τιμῇ, ἣν μᾶς παρέχει ἡ παρουσία σας, οὐδεὶς, πιστεύω, θὰ μοὶ ἀρνηθῇ. Ἀλλὰ δὲν εἶνε τοῦτο μόνον· ἡ παρουσία ὑμῶν ἐνέχει ὑψίστην ἐνθάρρυνσιν τοῦ ἔργου εἰς ὃ ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον τῶρα γενεάν ὁ «Παρνασσός» ἀφιέρωσε τὴν εἰλικρινεστάτην μέριμνάν του, ἔργον ἐφ' ᾧ εὐλόγως ἐναβρύνεται ὁ «Παρνασσός», ἀλλ' ἐξ ἴσου δικαίως δύναται νὰ καυχᾶται καὶ ἡ παρ' ἡμῖν κοινωνία, διότι ἄνευ τῆς ὑποστηρίξεως αὐτῆς τῆς ἐμπράκτου ἐλάχιστα τῶν κατορθωθέντων θὰ ἐπετελοῦντο.

Ἀλλὰ τί ἐπετελέσθη;

Ἐκαστον τῶν ὑπερτριακοσίων αὐτῶν παιδιῶν, τὰ ὅποια βλέπετε παρατεταγμένα ἐκεῖ, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ τοῦ Παράσχου

Τῆς Μοίρας ἀποπαῖδι, σὰν φθινοπώρου φύλλο,

Τὸ ἄσκοπό μου βῆμα ἐδῶ κ' ἐκεῖ πλανῶ.

Τώρα οὐδὲν ἐξ αὐτῶν δικαιούται νὰ τὸ εἶπῃ. Ἐκθετα τῆς ἀπηνουῆς Μοίρας τὰ περισυνέλεξεν ὁ Παρνασσός, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ φιλανθρωπία διὰ τοῦ σωματείου τούτου δύναται νὰ καυχᾶται δι' ἓνα τῶν θετικωτέρων θριάμβων τῆς.

Εἶδον ποτε τὸ νέον πλυντήριο τῆς Μεταλλουργικῆς ἐταιρίας τοῦ Λαυρίου καὶ ἐθαύμασα τὸν πολυδαίδαλον μηχανισμόν του μέχρι θαύματος· καὶ τὰ ἐλάχιστα τοῦ μολύβδου μόρια περισώζονται δι' αὐτοῦ ἀποδιδόμενα εἰς τὴν ἀκόρεστον βιομηχανίαν· τοιοῦτον μηχανισμόν ἡμεῖς ἐδῶ δὲν ἔχομεν· μόνον ἐπτὰ διδασκάλους καὶ ἓνα βοηθὸν τούτων.

ἀλλ' ἀντὶ μολύβδου, κύριοι, ἡμεῖς ἀπὸ τῆς κοινωνικῆς ἰλύος, ἀνασύρομεν μαργαρίτας! Ἐπὶ ἕξ τοῦλάχιστον ἔτη ἀσχολούμεθα εἰς τὴν πλύσιν· ἀλλὰ δὲν εἶνε τὸ ἔργον ἡμῶν μόνον ἢ ἀποκάθαρσις· πᾶν τοῦναντίον· θὰ ἦτο ἡμιτελὲς τότε τὸ ἔργον ἡμῶν· τοῖς χορηγοῦμεν φανὸν μὲ ἔλαιον ἐπαρκὲς δι' ὅλον τῶν τὸν βίον, φανὸν τοῦ ὁποίου τὸ φῶς δὲν ἔχει τὴν δύναμιν τῆς ποικίλης διδακτορικῆς παιδεύσεως ἀπὸ τὴν πολλὴν τῆς ὁποίας λάμπειν κινδυνεύομεν ἐν Ἑλλάδι νὰ ἀποτυφλωθῶμεν καὶ δυστυχῶς ἀποτυφλώσωμεν πάντας, ἀλλὰ τὴν μετριόφρονα ἐκείνην ἐπάρκειαν, ἐξ ἧς ὁ φέρων τὸν φανὸν δὲν κινδυνεύει νὰ σκοντάψῃ. Δὲν πλανᾷ πλέον ἕκαστον αὐτῶν τὸ βῆμά του ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ἀλλὰ τὸ κατευθύνει καὶ ἐκεῖ, ὅπου θέλει καὶ μὲ τὴν ἀρκούσαν εὐστάθειαν.

Ἴδου τί ἐπιτελέσαμεν καὶ τί θὰ ἐξακολουθήσωμεν, ἂν Θεὸς θέλῃ, ἐπιτελοῦντες. Μὲ αὐτὰ τὰ ἐφόδια σᾶς, ὅσοι θὰ ἐξακολουθήσητε φοιτῶντες εἰς τὴν σχολὴν τῶν Ἀπόρων παιδῶν προσπαθοῦμεν νὰ σᾶς ἐνισχύσωμεν, μὲ αὐτὰ ὅσον ἠδυνήθημεν, ἐνισχύσαμεν τοὺς φέτος ἀπολυομένους. Σεῖς πρὸ πάντων οἱ καταλείποντες τὴν Σχολὴν μὴ λησμονήσετε αὐτὴν καὶ τὸν «Παρνασσόν» ὅστις ὑπῆρξε τὸ καταλληλότερον ὄργανον τῆς κοινωνικῆς προνοίας, τῆς τοσοῦτον διὰ σᾶς εὐεργετικῆς. Δεῖγμα τῆς ὀφειλομένης πρὸς τὸν «Παρνασσόν» εὐγνωμοσύνης ἀσφαλίστατον καὶ λαμπρότατον θὰ δώσητε, ἂν εἰς τὴν κοινωνίαν ἀποκλειστικῶς νῦν ῥιπτόμενοι φανῆτε ἔντιμοι πολῖται, ἂν τῆς πολιτείας, εἰς ἣν ἀνήκετε, ἀποβῆτε εὖορκοι στρατιῶται καὶ φιλόνομα μέλη, σεβόμενοι τὰς διατάξεις τῆς Θρησκείας τῶν πατέρων σας καὶ ὑπακούοντες εἰς τῆς Πατρίδος σας τοὺς νόμους. Αὐτὴν τὴν εὐγνωμοσύνην ζητεῖ ὁ «Παρνασσός» καὶ ἡ κοινωνία, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ἐζήσατε καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ἀκόμη πλείοτερον θὰ ζήσητε.

Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς κοσμητείας κ.

Ἄθ. Βρυζάκη κατὰ τὴν διανομὴν τῶν βραβείων τῇ 26 Μαΐου 1896.

Φιλόμουσος ὁμήγουρις.

Ἐκλήθητε σήμερον ἐνταῦθα ὅπως παραστήτε εἰς τὴν σεμνὴν ταύτην τελετὴν τῆς διανομῆς τῶν βραβείων εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας ἐκ τῶν μαθητῶν τῆς ἡμετέρας Σχολῆς. Πλὴν πρὸ τούτου συγγνωτέ μοι νὰ ἀπασχολήσω τὴν προσοχὴν ὑμῶν ἐπὶ στιγμὰς ὀλίγας.

Χαράς πολλῆς πληροῦται ἡμῶν ἡ καρδία ὅτι καὶ ἐφέτος συμπληρουμένου τοῦ 24ου ἔτους ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων παρουσιάζομεν ὑμῖν τοὺς μικροὺς μας μαθητὰς βελτίονας μὲν κατὰ πολὺ ἀπὸ πέρισι κατὰ τὴν ἐν τοῖς γράμμασιν ἐπίδοσιν, τελειοποιουμένους δὲ οὐχ' ἤττον ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀνατροφὴν καὶ μόρφωσιν.

Εὐτυχεῖς λογιζόμεθα ὅτι ἔλαχεν ἡμῖν ὁ κληρὸς νὰ ὑπηρετήσωμεν τὸ ἔργον ὅπερ ἡ εὐρεῖα διάνοια τοῦ ἀειμνήστου Βασιλειάδου συνέλαβεν, ὁ δὲ «Παρνασσός» μετὰ πατρικῆς στοργῆς υἰοθέτησε καὶ ἐτελειοποίησεν· ἡ ἐν τοιοῦτῳ ἔργῳ ὑπηρεσία εἶνε ὑπηρεσία πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν πατρίδα, εἰ καὶ πολλὰς παρουσιάζει ἐκάστοτε δυσχερείας.

Καὶ ναὶ μὲν τὸ ἔργον φαίνεται δυσχερὲς οὐχ' ἤττον οἱ καρποὶ αὐτοῦ εἰσὶ δαψιλεῖς· μόνῃ δὲ ἡ συναίσθησις ὅτι ἐπιτελεῖ τις καθῆκον τοιοῦτο, εἶνε ἀρκετὴ ἀμοιβὴ τῶν κόπων οὓς καταβάλλει.

Οἱ μικροὶ μας οὗτοι φίλοι οὓς ἀδιαλείπτως ἐπετηροῦμεν καὶ ἐπωπτεύομεν κατὰ τὸ λῆγον ἔτος, συναισθανόμενοι οὐχ' ἤττον τὴν ὑπὲρ αὐτῶν πατρικὴν τοῦ «Παρνασσοῦ» μέριμναν καὶ φροντίδα δὲν ὑπέρρησαν ἐν τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ τῇ ἐπιδόσει καὶ τῇ τοῦ ἠθους μορφώσει, τακτικῶς φοιτῶντες εἰς τὴν Σχολὴν καὶ παρακολουθοῦντες τὰς παραδόσεις μετὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος μ' ὅλας τὰς περιβαλλούσας αὐτοὺς ὡς ἐκ τῶν ἐπαγγελμάτων των δυσκολίας, διὸ λίαν δικαίως μέλλουσι σήμερον νὰ λάβωσιν ἀμοιβὴν τοὺς καρποὺς τῶν κόπων αὐτῶν.

Εἶνε ὄντως συγκινητικὸν νὰ παρακολουθῆ τις τοὺς νεαροὺς καὶ τρυφεροὺς, ἀλλ' ἐγκαταλειμμένους ἐν τῷ ὠκεανῷ τῆς κοινωνικῆς ἀδιαφορίας βιοπαλαιστὰς τούτους ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς τρικυμιώδους αὐτῶν ζωῆς. Ἀπὸ ὄρθρου βαθέως μέχρι νυκτὸς ἀγωνιζόμενοι τὸν σκληρὸν ὅσον καὶ δύσκολον τοῦ βίου ἀγῶνα, εὐρίσκουσιν ὥρας ὅπως κεκμηκότες προσέλθωσι καὶ ἐπὶ τρίωρον ἀκροασθῶσι τῶν ἐν τῇ Σχολῇ μαθημάτων. Οὔτε μητρικὴ ἀγκάλη καὶ θωπεία, οὔτε πατρὸς στοργὴ καὶ μέριμνα πρόκειται ν' ἀνακουφίσωσιν αὐτοὺς μετὰ τοὺς πόνους τῆς ἡμέρας καὶ τὸν διανοητικὸν τοῦ μαθήματος κάματον, κατὰ τὴν ἐκ τῆς Σχολῆς ἐξόδον. Ἡ ὁδὸς δέχεται αὐτοὺς ἀντὶ τῆς μητρικῆς ἀγκάλης, σκοτεινὸς δὲ καὶ ὑγρὸς χῶρος, ἐν ᾧ θὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν Μορφέα, πρόκειται ν' ἀναπληρώσῃ τῶν πατρικῶν θωπειῶν τὴν γλυκειὰν ἀπόλαυσιν. Ἐκ πάντων τούτων δὲν ἀποκαρτεροῦσιν οἱ μικροὶ κοινωνικοὶ μάρτυρες. Ἡ πρωΐα εὐρίσκει αὐτοὺς πρὸ πολλοῦ ἐγρηγορότας καὶ αἰ

μικραί των χειρες ἀεννάως ἐργάζονται ὅπως προσπορίσωσιν αὐτοῖς τὸν ἡμερήσιον ἄρτον.

Διὰ τοῦτο οἱ παῖδες οὗτοι οὐχὶ μόνον ἀξιέπαινοι εἶνε ἀλλὰ κατὰ πολὺ ἀνώτεροι κατὰ τὴν φιλοπονίαν ἄλλων μὴ ζώντων ὑπὸ τὰς αὐτὰς μὲ αὐτοὺς συνθήκας· εἶνε ὑπάρξεις προκαλοῦσαι τὸν θαυμασμὸν ἅμα καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ παρατηρητοῦ, δὲν εἶνε ἀγυιόπαιδες ὅπως περιφρονητικῶς ἀποκαλοῦνται, ἀλλ' εὐπλαστος ὕλη ἦν ὁ «Παρνασσός» διὰ τῆς Σχολῆς αὐτοῦ μεταβάλλει εἰς χρηστοὺς καὶ φιλοπόνους πολίτας, εἰς ἀγαθοὺς οἰκογενειάρχας, εἰς πολύτιμα μέλη τῆς κοινωνίας, ἅτινα διὰ τῆς τιμιότητος καὶ τῆς ἐργασίας τοῦ πρωτίστου καὶ γονιμωιάτου τούτου νόμου τῆς ἀνθρωπότητος πρόκειται νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν πρόοδον τῆς κοινωνίας καὶ συντελέσωσιν εἰς τῆς Πατρίδος τὴν εὐημερίαν. Αἱ ποικίλαι γνώσεις ἅς ἀντλοῦσιν ἐκ τῆς πεφωτισμένης καὶ περιεσκευασμένης διδασκαλίας καὶ τὰ ἠθικὰ διδάγματα εἶνε ἐφόδια πολύτιμα, εἶνε ἀσπίδες ἅς θέλουσιν ἀντιτάσσει κατὰ τῶν παντοίων δυσκολιῶν καὶ ἀτυχιῶν ἐν τῷ πολυκυμάντῳ αὐτῶν βίῳ.

Παρήγορον ὅμως καὶ ἐνθαρρυντικὸν εἶνε καὶ τὸ τῆς ἐπισήμου Πολιτείας ἐνδιαφέρον καὶ τῆς παρ' ἡμῖν κοινωνίας ἢ φιλάνθρωπος ἀρωγὴ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς ἡμετέρας Σχολῆς. Ἡ τῶν Ἀθηνῶν κοινωνία συγκινεῖται πάντοτε καὶ ἐπέρχεται ἀρωγὸς εἰς τὰς ἐκάστοτε παρουσιαζομένας κοινωνικὰς ἀνάγκας. Δὲν δύναμαι ὅμως ν' ἀποκρύψω ὅτι ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν Σχολὴν ἐφάνη ἀνεξάντλητος ἡ φιλάνθρωπία της, γενναῖα δὲ τέκνα τῆς Πατρίδος ἐκτιμήσαντα θεόντως τὴν τῆς Σχολῆς χρησιμότητα παρέσχον τῷ Συλλόγῳ ἡμῶν ποσὰ ἀξιόλογα πρὸς συντήρησιν τοῦ κοινωφελοῦς ἰδρύματός του. Ἀντὶ δὲ τῆς συμβολῆς ταύτης τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, ἡ Σχολὴ τῶν Ἀπόρων Παίδων πλοῦσιον ἀπέδωκε τὸν τῆς εὐγνωμοσύνης φόρον, μορφώσασα καὶ διαπαιδαγωγήσασα κατὰ τὴν ἀπελθοῦσαν 24ετίαν χιλιάδας χρηστῶν πολιτῶν, ἐξ ὧν οἱ πλείστοι, ἂν οὐχὶ πάντες, ἄνευ τῆς εὐεργετικῆς ἀντιλήψεώς της ἤθελον καταστῆ ἄνθρωποι τῶν κατέργων.

Ἄψευδῆς τούτου μάρτυς ἔστω ἡ καταπληκτικὴ τῆς φοιτήσεως αὐξήσις ἣτις κατέστησε τὸν εὐρύτατον τῆς Σχολῆς χῶρον ἀνεπαρκῆ, ἠνάγκασε δὲ τὸν Σύλλογον νὰ σκεφθῆ περὶ ἰδρύσεως παραρτήματος αὐτῆς ὅπως ἀραιωθῆ ἡ μυρμηκιοῦσά αὐτῆ τῶν ὅλον ἐν προσερχομένων μαθητῶν.

Καὶ ὄντως διὰ τῆς ἰδρύσεως ἐφέτος τῆς 6' Σχολῆς τῶν Ἀπόρων

Παίδων ἐν τῇ λίαν εὐγενῶς παραχωρηθείση πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Σ. ὑπουργείου τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως ἀ' δημοτικῆ Σχολῆ ἔβεβαιώθη ὡς παρακατιῶν θέλομεν ἴδῃ ὅτι τὸ πείραμα ἐπέτυχε πληρέστατα, μολονότι αὕτη ἤρξατο λειτουργοῦσα κατὰ Νοέμβριον παρελθόντα, αἱ δὲ κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ὡς ἐκ τῶν ἀσθενειῶν καὶ τῆς δριμύτητος τοῦ ψύχους δυσκολίαι ἦσαν οὐκ ὀλίγαι. Ἡ β' αὕτη Σχολὴ παρέδωκεν ἡμῖν πρὸς μόρφωσιν καὶ ἠθικὴν διάπλασιν 70 πλέον ψυχάς, τοῦτο δὲ οὐχὶ μικρὸν κέρδος εἶνε, παρέχον ἡμῖν τὸ θάρρος νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸ ἔργον ἡμῶν μετὰ πεποιθήσεως περὶ τῆς ἐπιτυχίας καὶ ἐν τῇ νέᾳ αὐτοῦ σταδιοδρομίᾳ. Πλὴν τούτου δέ, ἡ ἴδρυσις τῆς νέας ταύτης Σχολῆς, διηκολύνει οὐχ ἥττον τὴν λειτουργίαν καὶ τῆς κεντρικῆς Σχολῆς, ἐν ἣ ἔνεκα τοῦ ἀφορήτου συνωστισμοῦ καθίστατο ἀνέφικτος ἡ κανονικὴ διδασκαλία.

Νῦν δὲ περατωθεισῶν τῶν ἐξετάσεων ἡ Κοσμητεία, ἀμείβουσα τὴν φιλοπονίαν καὶ τὴν ἔξοχον τῶν παιδῶν ἐπιμέλειαν θέλει διανεῖμει εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας βραβεῖα ἀνάλογα εἰς βιβλία ἵνα ὑπενθυμίζωσιν αὐτοῖς ὅτι μετὰ τῆς αὐτῆς φιλοπονίας καὶ ἐπιμελείας ὀφείλουσιν ἐν παντὶ νὰ ἐπιδιώκωσι τὴν βελτίωσιν ἑαυτῶν. Εἰς τοὺς λοιποὺς προβιβασθέντας μὲ κατωτέρους βαθμοὺς δὲν θὰ διανεμηθῶσι βραβεῖα. Ἀρκεῖ ἡ συμβουλὴ ὅπως ἐπιμεληθῶσι καὶ καταστῶσι καὶ οὗτοι ἄριστοι.

Εἰς τὸ προσωπικὸν τῶν δύο σχολῶν τὸ ἄριστον ὀφείλονται τὰ εὐάρεστα ἀποτελέσματα τῶν ἐφετεινῶν ἐξετάσεων· διὰ τὴν ἄοκνον δὲ ἐπιμέλειαν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν μεθ' οὗ ἐδίδαξαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀψηφίσαντες καὶ τῆς ἑαυτῶν ὑγείας πολλακίς ἐκφράζω δημοσίᾳ τὴν εὐαρέσκειαν τῆς Κοσμητείας τῆς Σχολῆς.

Ἦδη τελευτῶν στρέφω τὸν λόγον πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἀπερχομένους τῶν ἀγκυλῶν τῆς μητρὸς σας σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν, ἧτις ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη φιλοστόργως σας περιέθαλψε. Συμβουλεύω νὰ μὴ λησμονήσητε ποτὲ τὴν εὐγνωμοσύνην ἣν πρὸς αὐτὴν ὀφείλετε. Ἀπέρχεσθε εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου πλήρεις ἐφοδίων ἅτινα λίαν μητρικῶς ἐφρόντισε νὰ σπείρῃ εἰς τὰς καρδίας καὶ τὸν νοῦν σας. Τὰ ἐφόδια ταῦτα τ' ἀγαθὰ ἅς καταστῶσιν ὑμῖν παραγωγὰ εὐδαιμονίας δι' ὅλου σας τοῦ βίου, καὶ ἅς ἀνθήσωσιν ἐν ταῖς καρδίαις σας τὸ αἶσθημα τῆς πρὸς τοὺς ὁμοίους σας ἀγάπης καὶ τῆς πρὸς τὴν Πατρίδα μας ὀφειλομένης λατρείας καὶ αὐταπαρνήσεως. Μέννησθε πάντοτε ὅτι ὁ «Παρνασσός»

εἶνε θετός σας πατήρ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἄς ἠλεκτρίζη τὰς καρδίας σας διὰ παντος.

Κατὰ τὰ ἐγκαινία τοῦ παραρτήματος τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων τῇ 10 Νοεμβρίου 1895 μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Γερμανοῦ τελεσθεῖσαν ἀκολουθίαν τοῦ ἀγιασμοῦ, ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. *N. Γ. Πολίτης* εἶπε τοὺς ἐξῆς λόγους:

Ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς ἐκκλησίας ἐγκαινίζομεν ἐπ' αἰσίαις οἰωνοῖς σήμερον τὴν δευτέραν ἐν Ἀθήναις σχολὴν ἀπόρων παίδων, τὴν ὁποῖαν ἡ γενναιοδωρία φιλανθρώπων προστατῶν παρέσχεν εἰς τὸν ἡμέτερον σύλλογον Παρνασσὸν τοὺς πόρους νὰ ἰδρῦση. Ἐν τῷ διδακτηρίῳ τούτῳ, οὗ τὴν ἐσπερινὴν χρῆσιν εὐμενῶς καὶ προθύμως εὐθὺς ὡς ἐζητήθη ἔσπευσε νὰ ἐπιτρέψῃ ἡμῖν ὁ ἀξιότιμος ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ εἰς τὸ ὅποῖον φοιτῶσι καὶ διδάσκονται τὴν ἡμέραν παῖδες οὓς περιθάλλει ἔπειτα ἡ οἰκογενειακὴ ἐστία, θὰ προσέρχωνται τοῦ λοιποῦ καθ' ἐσπέραν ἄλλοι παῖδες ὀλιγώτερον ἐκείνων εὐτυχεῖς, ζητοῦντες ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει καὶ μορφώσει ἀναψυχὴν ἀπὸ τῶν πόνων τῆς ἡμέρας. Καὶ ἐν τούτῳ δὲ κατὰ δὴλον γίνεται ὅτι τὸ ἔργον, ὅπερ ὁ Παρνασσὸς ἀνέλαβεν εἶναι ἀναγκαῖα καὶ κοινωφελεστάτη συμπλήρωσις τῆς μερίμνης τῆς πολιτείας ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἐν χώρᾳ ὅπου ἡ πολιτεία ἀνεγνώρισε τὴν ἀνάγκην τῆς καθολικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ διὰ νόμου ὑποχρεωτικῶς ἐπέβαλε ταύτην, ὅπου ὅμως κοινωνικαὶ ἀνάγκαι ἢ καὶ κοινωνικαὶ συνήθειαι ἀπεδείχθησαν ἰσχυρότεραι ἀπὸ τὰ κελεύσματα τοῦ νόμου, ματαιώσασαι τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν· ἐν χώρᾳ, ὅπου πλεῖστοι παῖδες ἀδυνατοῦσι νὰ φοιτῶσιν εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα, ἔπρεπεν ἡ ἰδιωτικὴ τούλάχιστον πρωτοβουλία ν' ἀναλάβῃ τὴν πρόνοιαν τῆς μεταδόσεως τῶν ἀπὸ τῆς παιδείας ἀγαθῶν εἰς ὅσον ἔνεστι μέγιστον ἀριθμὸν ἐκ τούτων. Οὕτω δὲ συντελοῦσα εἰς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τῆς πολιτείας, εἶναι βέβαιον ὅτι ἀπὸ δεινῶν κινδύνων προφυλάσσει ἐκείνους, ὧν ἀνέλαβε τὴν ἐκπαιδεύσιν, διότι ἡ ἐνδεῖα καὶ ἡ δυστυχία ἂν τύχωσιν ἠνωμένοι μετὰ τῆς ἀμαθείας εὐκολον καὶ προχειροτάτην παρέχουσιν ἄγραν εἰς τὴν κακίαν. Καὶ εἶναι ἀληθές ὅτι δεινοὺς διατρέχουσι κινδύνους οἱ παῖδες,

τοὺς ὁποίους προσκαλοῦμεν εἰς τὰ σχολεῖα ἡμῶν. Ἐν τρυφερᾷ ἡλικίᾳ ἠναγκασμένοι νὰ ἐπαρκῶσι διὰ τῆς ἐργασίας των εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου, εἰς συντήρησιν πολλάκις τῶν οἰκογενειῶν των, οἱ μικροὶ οὗτοι παλαισταὶ τοῦ βίου εὐρίσκονται πολὺ πρὸ τοῦ τεταγμένου ὑπὸ τῆς φύσεως χρόνου, καθ' ὃν οἱ ἄνθρωποι κύριοι ἑαυτῶν γενόμενοι δηλοῦσι διὰ τῶν πράξεών των ἂν θ' ἀποβῶσι χρηστοὶ ἢ φαῦλοι, εὐρίσκονται εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἡρακλέους τοῦ βαθυνοστάτου ἐκείνου ἀρχαίου μύθου, ἀποροῦντες ποῖαν ὁδὸν τοῦ βίου νὰ τραπῶσι τὴν διὰ τῆς ἀρετῆς ἢ τὴν διὰ τῆς κακίας. Καὶ ἐν τοιαύτῃ κρισιμωτάτῃ ὥρᾳ προσέρχεται ἀρωγὸς ὁ Σύλλογος φέρων σωστικὴν εἰς αὐτοὺς σανίδα, τὴν ἐκπαίδευσιν.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνον ἀρνητικὰ τὰ ὠφελήματα, ἅτινα παρέχουσιν αἱ σχολαὶ τῶν ἀπόρων παιδῶν. Δὲν ἀποτρέπουσι μόνον ἀπὸ τῆς κακίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν καθοδηγοῦσι, χορηγοῦσαι τὰ ἀναγκαῖα ἐκεῖνα ἐφόδια, δι' ὧν οἱ μαθηταὶ αὐτῶν γίνονται ἀγαθοὶ ἄνδρες καὶ πολῖται χρηστοί. Τὰ ἔμφυτα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εὐγενῆ αἰσθήματα καλλιεργοῦνται δεξιῶς καὶ ἀναπτύσσονται ἐν ταῖς σχολαῖς, οὐχὶ δὲ σπανίως παρέστημεν μετὰ συγκινήσεως μάρτυρες ἐκδηλώσεων γενναίων φρονημάτων τῶν ἀποφοίτων τῶν σχολῶν.

Οὗτος εἶναι ὁ λόγος δι' ὃν ἐξ ἀρχῆς τὰ ἰδρύματα ταῦτα ἠὲδοκίμησαν, δι' ὃν ἐξ ἀρχῆς ἀνεγνωρίσθη ἡ χρησιμότης αὐτῶν ὑπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας. Σημεῖον δὲ μέγιστον τῆς εὐδοκίμησεως παρέχει καὶ ὁ αἰεὶ αὐξων ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν. Ἀπὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν τὸ πρῶτον συνέστη ἡ σχολὴ τῶν ἀπόρων παιδῶν, πρὸ εἰκοσιπενταετίας περίπου ὅτε προήδρευε τοῦ Συλλόγου ὁ τιμῶν διὰ τῆς παρουσίας του τὴν σημερινὴν ἑορτὴν ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν κύριος Λεβίδης, οἱ μαθηταὶ ὁσημέραι πληθύνονται. Πρὸ πενταετίας ἀκόμη ὠκοδομήσαμεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Παρνασσοῦ διδακτήριον εὐρὺ, ἱκανὸν νὰ περιλάβῃ διπλασίους μαθητὰς ἀπὸ τοὺς τότε φοιτῶντας. Ἄλλὰ καὶ τὸ διδακτήριον τοῦτο ἀπεδείχθη ἀνεπαρκές, καὶ σήμερον προσθέτομεν νέον εἰς αὐτό. Ἐλπίζομεν δ' ὅτι δὲν ἀπέχει μακρὰν ὁ χρόνος καθ' ὃν θὰ δυνηθῶμεν αὐξάνοντες αἰεὶ καὶ τῶν διδακτηρίων τὸν ἀριθμὸν νὰ καταστήσωμεν ἐφικτὴν τὴν εἰς τὰς νυκτερινὰς σχολὰς τοῦ Συλλόγου προσέλευσιν πάντων τῶν ἐν Ἀθήναις ἀδυνατούντων νὰ φοιτῶσιν εἰς τὰ ἡμερινὰ σχολεῖα τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπὶ ταῖς ἀγαθαῖς ταύταις ἐλπίσι παρακαλῶ τὸν κύριον Ἐφορον τῆς Σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς δευτέρας ταύτης σχολῆς.

Ὁ ἔφορος τῆς Σχολῆς κ. Σῆμος Κ. Μπαλάνος εἶπε τὰ ἐξῆς :

Ἡ σήμερον τελουμένη ἐγκαινιάσις τῆς δευτέρας Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων, μαρτυρεῖ ἀρκούντως πόσον εὐστοχος καὶ πρακτικὴ ἦτο ἡ παρά τοῦ προῶρος ἀφ' ἡμῶν μεταστάντος πολυκλαύστου Σπυρίδωνος Βασιλειάδου συλληφθεῖσα καὶ παρά τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ πραγματωθεῖσα ἰδέα τῆς περισυλλογῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν ἀποκλήρων ἐκείων τῆς τύχης παιδῶν, οἵτινες στερούμενοι τῶν ὕλικῶν μέσων, εἰσὶν ἠναγκασμένοι καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς τρυφερᾶς ἔτι ἡλικίας νὰ πορίζωνται διὰ τῆς ἐργασίας τὸν ἄρτον των.

Δὲν προτίθεμαι νὰ ἐκθέσω τὰ καθ' ἕκαστα τῆς διοργανώσεως τῶν Σχολῶν τῶν Ἀπόρων Παίδων καὶ τὴν βαθμιαίαν πρόοδον αὐτῶν, οὐ μόνον διὰ τὸ ἀνεπαρκές τοῦ χρόνου, ἀλλὰ καὶ διότι ταῦτα πάντα ἐκτίθενται ἐν ταῖς ἐνιαυσίαις λογοδοσίαις τοῦ Συλλόγου. Ἄλλως τε δὲ καὶ ἐν τῇ πρό τινων ἐτῶν ἀναγνωσθεῖση ὠραία μελέτη τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Συλλόγου κ. Μ. Π. Λάμπρου οὐ μόνον τὰ περὶ τῶν Σχολῶν τούτων ἐξιστορήθησαν, ἀλλὰ καὶ ὁ βίος καὶ τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν ἀπόρων παιδῶν πιστῶς ἐσκιαγραφήθησαν.

Θέλω ρίψει μόνον ἐν βλέμμα εἰς τὸ παρελθόν, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πνευματικῆς προόδου, ἣν ἡ ἐκπλήρωσις τῆς εὐγενοῦς ταύτης ἰδέας ἐποιήσατο.

Ἡ πρότασις αὕτη, εἰσαχθεῖσα παρά τοῦ Σπυρίδωνος Βασιλειάδου, ἐν τῇ συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου τῆς 2 Ἰουνίου 1872, ἐγένετο ἀμέσως ἀποδεκτή, ἐννεαμελῆς δὲ ἐπιτροπὴ ἐκλεχθεῖσα ἐπεξεργάσθη τὸν κανονισμόν, ὃν μετὰ τινὰς συζητήσεις ἐνέκρινεν ὁ Σύλλογος. Τὴν δὲ 3 Δεκεμβρίου 1872 εὐλογοῦντος τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Θεοφίλου, ἤρξατο ἡ λειτουργία τῆς Σχολῆς, δημοσιευθεῖσης συνάμα καὶ ὠραιότητος ἐπικλήσεως πρὸς τὸ κοινόν, συνταχθεῖσης ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σπυρίδωνος Βασιλειάδου, δι' ἧς ἐξετίθετο ὁ σκοπὸς τῆς συστάσεως αὐτῆς. «Τὰ παιδία ταῦτα, ἔλεγε σὺν τοῖς ἄλλοις ὁ Βασιλειάδης, οὐδέποτε ἴσως ἐθέρμανε μητρικὴ ἀγκάλη, οὐδέποτε ἤκουσαν χρηστὸν ἓνα λόγον, οὐδέποτε ἐγνώρισαν τὴν εὐεργεσίαν τῆς πολιτείας, σπανίως τοῦ πολίτου τὸ ἔλεος».

Ἡ ἱερότης τοῦ σκοποῦ καὶ ἡ ὠραία αὐτῆ ἐπίκλησις ἐπόμενον ἦτο νὰ συγκινήσῃ πάντας τοὺς φιλανθρώπους, δι' ὃ ἅμα τῇ προσκλήσει τῆς Κυβερνήσεως καὶ Δῆμοι καὶ Σύλλογοι καὶ πολλοὶ τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμογενῶν προσῆλθον ἄρωγοί, τσαύτη δὲ ἦτο ἡ τῶν ἀπόρων παίδων συρροή, ὥστε ἀμέσως ὑπερεπληρώθη ὁ πρὸς τοῦτο διατιθέμενος χώρος. Ἐκτοτε ἡ Σχολὴ ἐξηκολούθησε λειτουργοῦσα βελτιουμένη σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου, σήμερον δὲ ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἐντελείας, ὥστε δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον. Παρατηρητέον ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς Σχολῆς δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὴν μετάδοσιν γραμματικῶν ἀπλῶς γνώσεων, ἀλλ' ἔτεινε καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν παίδων καὶ τὸν ἐν γένει ἐξανθρωπισμὸν αὐτῶν. Συνεστήθησαν ταμιευτήρια, εἰς ἃ οἱ ἄποροι παῖδες ἠδύναντο νὰ καταθέτωσιν ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ καὶ τὰ ἐλάχιστα περισσεύματα. Τὰ ἀποτελέσματα δὲ τῶν ταμιευτηρίων τούτων ὑπῆρξαν θαυμάσια, οὐχὶ δὲ σπανίως τὰ καταθέματα ταῦτα ἐλαμβάνοντο εἴτε ἐπὶ σκοπῷ προικίσεως ἀδελφῆς, εἴτε πρὸς πληρωμὴν πατρικοῦ χρέους.

Τὸ πόσον ἐπέδρασεν ἡ Σχολὴ ἐπὶ τῆς ἐν γένει διαμορφώσεως τῶν παίδων τούτων μαρτυρεῖται ἐκ τῶν ἐξ αὐτῆς ἀποφοιτῶντων, γνωστὸν δ' εἶναι ὅτι πάντες οὗτοι ἐγένοντο χρηστοὶ πολῖται, οὐκ ὀλίγοι δὲ ἔφθασαν καὶ εἰς περίβλεπτον κοινωνικὴν θέσιν.

Τὰ αἴσια ταῦτα ἀποτελέσματα δὲν ἐπετεύχθησαν ὁμολογουμένως ἄνευ μεγάλων θυσιῶν, ἄνευ ὑπερμέτρων κόπων, διότι καὶ ἔλλειψις χρημάτων ὑπῆρχε καὶ σπουδαῖαι ἀντιπράξεις τῶν σωματεμπόρων, καὶ ἀέναοι φροντίδες πρὸς ἐπίβλεψιν τῶν μαθητευομένων, ἀλλ' ὁ Παρνασσὸς ἀπάσας τὰς δυσχερείας ταύτας ὑπερενίκησεν. Ἰδίως δὲ οἱ κόποι οὗτοι κατεβλήθησαν παρὰ τῶν κατὰ καιροῦς Κοσμητειῶν τῆς Σχολῆς, συνάμα δὲ καὶ παρὰ τῶν διδασκάλων ἐπιτελούντων ἀπαρασαλεύτως τὰ δυσχερέστατα αὐτῶν καθήκοντα, δι' ὃ δίκαιος ὀφείλεται αὐτοῖς ἔπαινος.

Ἄλλ' ἡ ἐπίδοσις τῆς Σχολῆς ἐπόμενον ἦτο νὰ προκαλέσῃ τσαύτην συσῶρευσιν μαθητῶν, ὥστε νὰ δυσχεραίνηται ἡ ὄλως κανονικὴ λειτουργία αὐτῆς, καὶ ἐνομίζετο μὲν ὅτι τὸ κακὸν θὰ ἐθεραπεύετο μετὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ καταστήματος τοῦ Συλλόγου, ἐν ᾧ ἐλήφθη πᾶσα φροντίς ὅπως εὐρεῖαι κατασκευασθῶσιν αἴθουσαι διδασκαλίας, ἀλλ' ὁ συνωστισμὸς ἐξηκολούθει προβαίνων, ἰδίως δὲ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἔλαβε μεγίστας διαστάσεις διότι ἐνῶ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου

μέχρι τῆς 6 Νοεμβρίου ἐνεγράφησαν 1012 μαθηταί, κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα τοῦ τρέχοντος ἔτους ἐνεγράφησαν 1104 ἤτοι ἐπὶ πλέον 80. Τούτων ἕνεκα ἡ Κοσμητεία ἐσκέφθη ὅτι ἢ ἔπρεπε νὰ διακόψῃ τὰς ἐγγραφὰς ἢ νὰ ἐξεύρῃ ἕτερον κατάστημα. Τὸ πρῶτον ἐνόμισεν, ὅτι ἀντίκειται εἰς τὴν ἱεράν ὑποχρέωσιν ἣν ἀνέλαβεν ὁ Σύλλογος, δι' ὃ ἐπεδίωξε τὸ δεύτερον. Εὐτυχῶς ἡ πρότασις αὕτη ἔτυχεν εὐμενεστάτης ὑποδοχῆς παρὰ τοῦ ἐπαξίως διευθύνοντος τὸ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργεῖον κ. Δ. Πετρίδου, ἐνὸς τῶν ἀρχαιοτέρων ἐπιτίμων μελῶν τοῦ Συλλόγου, ὅστις ἀσμένως ἐδέχθη νὰ παραχωρήσῃ διὰ τὰς ἐσπερινὰς παραδόσεις τῆς Σχολῆς ἐν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων, ὑποσχεθεὶς καὶ πᾶσαν ἄλλην δυνατὴν ὑποστήριξιν. Καίτοι δὲ ἡ σύστασις τῆς Σχολῆς ἀπαιτεῖ τὴν πρόσληψιν νέων διδασκάλων καὶ κατ' ἀκολουθίαν αὐξήσιν δαπανῶν, οὐχ ἤττον ὁ Σύλλογος χάριν τῆς ἱερότητος τοῦ σκοποῦ ἀσμένως ἐδέχθη τὴν πρότασιν τῆς συστάσεως δευτέρας Σχολῆς Ἀπόρων παιδῶν, ἣτις καὶ ἰδρύεται κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην εὐλογοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Γερμανοῦ.

Διὰ τῆς συστάσεως τῆς δευτέρας ταύτης Σχολῆς, ἀρχεται νέον στάδιον δράσεως. Ἡ Σχολὴ αὕτη δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς σκέψεις εὐρυτέρας, περὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν τοιοῦτου εἶδους Σχολῶν χρησίμων διὰ τὴν ἄπορον τάξιν. Δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς σκέψεις, ὅτι ἀφοῦ τσαῦτα δαπανῶνται πρὸς συντήρησιν δημοτικῶν ἡμερησίων σχολῶν διὰ τὴν εὐπορον σχετικῶς τάξιν, ἴσως εἶναι δίκαιον μέρος τῶν δαπανῶν τούτων νὰ χρησιμεύσῃ διὰ νυκτερινὰς Σχολάς.

Ὅπως δὴποτε πεπείσαμεθα ὅτι ἡ νέα αὕτη σχολὴ ἕνεκα τοῦ ἀπείρου ζήλου τῆς Κοσμητείας καὶ τῆς ἄκρας συναισθήσεως τοῦ καθήκοντος τῶν διδασκάλων θὰ ἀποφέρῃ ἀγλαοὺς καρπούς, δὲν θὰ λείψωσι δὲ οἱ φιλόανθρωποι, ὅπως ἔλθωσιν ἀρωγοί, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὴν ἱερότητα τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ.

Σεῖς δὲ παιδιὰ τῆς λεγομένης Σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν προσέλθετε μετὰ θάρρους, ἄς μὴ σᾶς ἀποδειλιάσῃ οὔτε ὁ κάματος ὁ ἡμερήσιος, οὔτε ἡ τάξις καὶ τὸ ὄνομα ὅπερ φέρετε. Τῷ ὄντι, τὸ ἔργον σας εἶναι δυσχερές, κατὰ πολλῶν θὰ προσκόψητε ἀκανθῶν, ἀλλ' αἱ ἀκανθοὶ αὗται θὰ μεταβληθῶσι μετ' ὀλίγον εἰς εὐχύμους καρπούς. Κοινω-

νικαὶ δὲ διακρίσεις εὐτυχῶς σήμερον δὲν ὑφίστανται παρελθούσαι πρὸ πολλοῦ καὶ ἀνεπιστρεπτεῖ. Σήμερον τὸ μέλλον ἐκάστου ἔγκειται ἐν τῇ θελήσει αὐτοῦ, σήμερον εὐποροὶ δὲν εἶναι οἱ τυχόντες κληρονομικοῦ πλοῦτος καὶ μὴ ὄντες φίλεργοι, τίμιοι καὶ ἐργατικοί· ὁ πλοῦτος τῶν τοιούτων ταχέως ἀποβάλλεται μεταβαίνων εἰς τὰ βαλάντια ἄλλων. Παραδείγματα τῶν λόγων μου ἄπειρα ἠδυνάμην νὰ σᾶς ἀναφέρω. Σήμερον εὐπορος εἶναι ὁ φίλεργος, ὁ μετὰ φειδοῦς δαπανῶν καὶ ὁ τίμιος. Ἡ τιμιότης δὲν εἶναι μόνον ἠθικὸν παράγγελμα, ἀλλὰ καὶ ἀναπόφευκτον προσὸν πρὸς τὴν εὐπορίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Ἐὰν ὦ παιδιὰ κατορθώσητε νὰ εἴσθε ἐργατικοί, τίμιοι καὶ οἰκονόμοι, θὰ ἀποδείξητε ἐμπράκτως, ὅτι ἡ ὀνομασία τῶν Ἀπόρων παιδῶν, ἣτις σᾶς ἀποδίδεται εἶναι προσωρινή καὶ ὅτι ἡ Σχολή τῶν Ἀπόρων παιδῶν εἶναι ἀληθῶς Σχολή εὐπόρων, χρηστῶν καὶ εὐδαιμόνων πολιτῶν.

Ἐν τέλει ὁ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν κ. Ν. Δ. Λεβίδης εἶπε τὰ ἐξῆς :

Ἐπιτρέψατε καὶ ἐμοί, Κύριε Πρόεδρε, παρακαλῶ, κατὰ τὴν ἱεράν ταύτην στιγμήν, καθ' ἣν τίθενται τὰ θεμέλια καὶ ἄλλης Σχολῆς τῶν τέκνων τοῦ Λαοῦ, ὅπως δι' ὀλίγων λέξεων πραγματικώτερον μετάσχῃ τῆς σεμνοτάτης ταύτης ἑορτῆς. Τριάκοντα περίπου συμπληροῦνται ἔτη σήμερον ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ *Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ*. Παῖδες ἡμεῖς τότε ἀκόμη ὄντες, κατηρτίζομεν ἐν στενοχώρῳ τινὶ δωματίῳ οἰκίας συμμαθητῶν, παίζοντες καὶ ἐρίζοντες ἅμα, τὸν νῦν ἐξ ὑψηροῦς μεγάρου ἐξακοντίζοντα τὰς εὐεργετικὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας *Φιλολογικὸν Σύλλογον Παρνασσόν*. Τρία δὲ καὶ εἴκοσι συμπληροῦνται ἔτη σήμερον, ἀφ' ἧς, ἔχοντας καὶ ἐμοῦ τότε τὴν τιμὴν νὰ προεδρεύω τοῦ σωματείου τούτου, ἰδρύετο παρ' αὐτοῦ ἐνταῦθα ἡ πρώτη τῶν *Σχολῶν τῶν Ἀπόρων Παίδων*.

Ὀλίγιστοι τῶν πρώτων ἰδρυτῶν τοῦ Συλλόγου, ὀλίγιστοι τῶν πρώτων ἰδρυτῶν τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων ζῶσι πλέον. Αἰωνία καὶ ἀγήρω εἴστω ἡ μνήμη αὐτῶν! Διότι εἰργάσθησαν δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν ἐμπνευσμένων ψυχῶν αὐτῶν, διότι αἱ καρδίαι αὐτῶν ἔπαλλον ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας τοῦ Λαοῦ. Ναί, ἀγαπητοί μου φίλοι, ἡμεῖς μὲν οἱ καὶ τότε συγκινούμεθα καὶ δακρυσόμεν, ἀναπολοῦντες κατὰ τὴν ὠραίαν ταύτην τελετὴν τὸ μακρὸν παρελ-

θόν, τοὺς φίλους, τοὺς ἐταίρους, τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν ἐκείνους· ὑμεῖς δέ, ὧ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς ταύτης, εὐλογεῖτε τὰς ὠραίας ψυχὰς ἐκείνων, οἵτινες ἀφιλοκερδῶς ἐμόχθησαν ὑπὲρ τε τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας ὑμῶν.

Ἡ ἀπαρχμίλλητος ἀκμὴ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, ὁ πολλαπλασιασμός δι' αὐτοῦ τῶν Σχολῶν τῶν Ἀπόρων Παιδῶν ἀποδεικνύουσιν ἐναργῶς τὴν δύναμιν τῆς ιδιώτιδος πρωτοβουλίας, ὀρθῶς ὀδηγουμένης. Ἔθνος δέ, οὗτινος οἱ πολῖται οὕτως εἰργάζοντο καὶ ἐργάζονται, μέγα ἔχει πρὸ αὐτοῦ τὸ μέλλον.

Ἐμμείνατε, Κύριοι, σταθεροὶ καὶ ἀκμαῖοι εἰς τὸν σκοπόν, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἡμῖν ἐτάχθη, καὶ πεποιθατε, ὅτι μεγίστην προσφέρετε ὑπηρεσίαν τῇ ἑλληνικῇ φυλῇ.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΚΑΛΑΜΑΙΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΡΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

1892-1893

Πρὸς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον «Ὁ Παρνασσός».

Κύριε Πρόεδρε!

Συνωδὰ τῷ ἄρθρῳ 113 τοῦ κανονισμοῦ ἡ Κοσμητεία ὑποβάλλει τῷ Συλλόγῳ τούτῳ δι' Ὑμῶν, Κύριε Πρόεδρε, τὴν Ἐκθεσὶν τῆς ταύτης περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐνταῦθα Σχολῆς τῶν Ἀπόρων παιδῶν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1892 — 1893 καὶ περὶ τῶν ὑπὸ τῆς Κοσμητείας πεπραγμένων.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐφοίτησαν εἰς τὴν Σχολὴν 27 μαθηταὶ οἵτινες ἐδιδάχθησαν τὰ κανονισμένα μαθήματα ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τῆς Σχολῆς Νικολάου Ξυπολίτου ἔχοντος καὶ ἀναπληρωτὴν αὐτοῦ ὅτε ἐκώλυετο ἐκ περιστάσεως τινὸς τὸν Θ. Χριστόπουλον, οἵτινες ἀμφοτέροι εἰργάσθησαν φιλοτίμως. Ἐκ τούτων προσῆλθον εἰς τὰς δημοσίας ἐξετάσεις μαθηταὶ δέκα ἐπτὰ, τῶν λοιπῶν κωλυθέντων ἕνεκα ἀσθενείας καὶ δικαιολογημένων λόγων.

Αἱ ἐξετάσεις ἐγένοντο δημοσίως τὴν 30 Ἰουνίου ε. ε. παρουσία τῶν Κοσμητόρων τῆς Σχολῆς, τοῦ Ἐλεγκτοῦ αὐτῆς, καὶ διαφόρων φιλομούσων πολιτῶν προηγηθείσης θρησκευτικῆς προσευχῆς καὶ ἐκφωνήσαντος τοῦ Ἐφόρου τῆς Σχολῆς κατάλληλον τῇ περιστάσει λογίδριον περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Σχολῆς καὶ τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ ὠφελίμου τῆς διατηρήσεως αὐτῆς. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τῶν ἐξετάσεων ὑπῆρξεν ἀρκούντως εὐάρεστον, παρατηρήθη δὲ οὐ σμικρὰ ἐπίδοσις τῶν ἐξετασθέντων παιδῶν εἰς τὰ μαθήματα καὶ ἰκανὴ πρόοδος αὐτῶν ὑπὸ τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν αὐτῶν. Ἡ Κοσμητεία κατὰ τὸ εἰρημένον ἔτος ἐνέκρινε καὶ διένειμεν εἰς τοὺς μαθητάς τῆς Σχολῆς ἰκανὰ βιβλία ἐκ τῶν παρ' αὐτῇ ὑπαρχόντων ἐκ δωρεῶν ἵνα ἐμψυχώσῃ τὸν εἰς τὰ μαθήματα ζῆλον καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν.

Κατὰ τὸ ρηθὲν ἔτος ἡ Σχολὴ ἔσχε τοὺς ἐξῆς πόρους :

1) Τὰς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τούτου χορηγηθείσας διὰ καθυστερουμένην ἐκ τοῦ παρελθόντος ἔτους συνδρομὴν	Δρ.	800.—
2) Ἐκ συνδρομῆς τοῦ κ. Βίκτωρος Τζάν προσενεγκόντος καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο	»	25.—
	Δρ.	825.—

Ἐδαπανήθησαν δὲ κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος :

1) Διὰ τὰ ὀφειλόμενα ὑπὸ τοῦ Ταμείου τῆς Σχολῆς ἐκ τῆς διαχειρίσεως τοῦ παρελθόντος ἔτους 1891 — 1892 εἰς τὸν ἔφορον τῆς Σχολῆς Νικήταν Α. Στρατηγόπουλον, ὅστις εἶχε προκαταβάλει προσωρινῶς ταύτας πρὸς ἐξόφλησιν τῶν διὰ τὸ ἔτος ἐκείνο δαπανῶν τῆς Σχολῆς	Δρ.	743.71
2) Εἰς ἀγορὰν 14 ζευγῶν σανδαλίων δοθέντων κατὰ τὸ Πάσχα εἰς ἰσαριθμούς ἀπόρους παιῖδας στερουμένους τοιούτων	»	34.30
3) Εἰς μισθοδοσίαν τοῦ διδασκάλου τῆς Σχολῆς Νικολάου Εὐπολίτου	»	333.33
4) Εἰς μισθοδοσίαν τοῦ Ἐπιστάτου τῆς Σχολῆς	»	140.—
5) Εἰς φωτισμὸν τῆς Σχολῆς, χάρτην καὶ ἄλλα τινὰ μικρὰ ἔξοδα	»	25.70
	Δρ.	1277.04

Ὅθεν τὸ πρὸς ἐξίσωσιν ὑπόλοιπον συνίσταται εἰς Δρ. 452.04 τὰς ὁποίας προκατέβαλεν ὁ Ἐφορος τῆς Σχολῆς κ. Νικήτας Α. Στρατηγόπουλος καὶ διὰ τῶν ὁποίων ἐχρεώθη τὸ Ταμεῖον τῆς Σχολῆς εἰς λ/σμὸν τοῦ ἐπιόντος σχολικοῦ ἔτους. Μόνην δὲ ἰδιωτικὴν συνδρομὴν ἔσχεν ὁ Σύλλογος τὴν τοῦ κ. Βίκτωρος Τζάν, ὅστις κατ' ἔτος παρέχει τοιαύτην, ὃ δὲ τυπογράφος Β. Γ. Μιχαλακίας ἐδώρησε τῇ Σχολῇ ἀριθμὸν τινὰ βιβλίων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς.

Οἱ πόροι δὲ τῆς Σχολῆς διὰ τὸ προσεχὲς Σχολικὸν ἔτος ὑπολογίζονται, ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τοῦ ὑμετέρου Συλλόγου χορηγητέας συνδρομῆς, εἰς δραχμάς τριακοσίας (300) ἃς ἐλπίζει ἡ Κοσμητεία ὅτι θέλει χορηγήσῃ ὁ Δῆμος Καλαμῶν εἰς συνδρομὴν τῆς Σχολῆς. Ἐχει δὲ ἡ Κοσμητεία δι' ἐλπίδος ὅτι κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος καὶ ἄλλοι συμπολιταὶ ἡμῶν δυναμένοι, καὶ ἐμφορούμενοι ὑπὸ τῆς φιλανθρωπίας θέλουν εἰσα-

κούσει τὴν ἐπίκλησιν τῆς Κοσμητείας ὅπως ἔλθωσιν εἰς ὑποστήριξιν τῆς Σχολῆς.

Ἐκ τῶν εἰρημένων παρατηρεῖ ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος ὅτι τῶν πόρων τῆς Σχολῆς σμικρῶν ὄντων καθίσταται ἀναπόφευκτος ἡ συνδρομὴ τοῦ Συλλόγου ἵνα καταστῆ δυνατὴ ἡ συντήρησις τῆς Σχολῆς, ἡ χρησιμότης καὶ τὸ κοινωφελές τῆς ὁποίας εἶναι προφανές, ὅπως δὲ δυνηθῆ ἡ Σχολὴ νὰ συντηρηθῆ κατὰ τὸ ἀρξάμενον νέον Σχολικὸν ἔτος ἔχει ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς τοῦ Συλλόγου τοῦλάχιστον ἐκ δραχμῶν χιλίων διακοσίων (1200).

Ἐποβάλλουσα ταῦτα ἡ Κοσμητεία εἰς τὸν Σύλλογον τοῦτον παρακαλεῖ αὐτὸν ὅπως εὐαρεστηθῆ νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην τὴν ῥηθεῖσαν συνδρομὴν διὰ τὸ ἀρχόμενον ἔτος ἀποστέλλων καὶ ποσὸν τι διὰ τὴν συνδρομὴν τοῦ λήξαντος ἔτους, ἵνα οὕτω καλυφθῆ τὸ ὑπὸ τῆς Σχολῆς ὀφειλόμενον ποσὸν τῶν δραχμῶν τετρακοσίων πεντήκοντα δύο καὶ λεπτῶν τεσσάρων (452.04) ἐκ τῆς διαχειρίσεως τοῦ λήξαντος ἔτους καὶ δυνηθῆ συνάμα ἡ Σχολὴ νὰ ἐπαρκέσῃ διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ συλλόγου σὺν τῇ ἐλπίζομένῃ εἰσπράξει τῆς συνδρομῆς τοῦ Δήμου Καλαμῶν καὶ κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος εἰς τὰς ἀπολύτους αὐτῆς ἀνάγκας, οὕτω δὲ συντηρηθῆ καὶ κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος τὸ εὐεργετικὸν καὶ φιλάνθρωπον τοῦτο καθίδρυμα καὶ ἀνταποκριθῆ εἰς τὸν χριστιανικὸν σκοπὸν του, ὅστις ὑπηγόρευεν εἰς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον Παρνασσὸν τὴν καθίδρυσίν του.

Διατελοῦμεν μετὰ τῆς ὀφειλομένης πρὸς Ὑμᾶς καὶ τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου ὑπολήψεως.

Ἐν Καλάμαις τῇ 19 Σεπτεμβρίου 1893.

Ἡ Κοσμητεία τῆς ἐνταῦθα Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων

N. A. Στρατηγόπουλος Ἐφορος

I. Κυταριόλος

M. Ἀσημακόπουλος

Θεμ. Κ. Κουτόμυτιόπουλος

1893 - 1894

Κύριε Πρόεδρε!

Ἡ Κοσμητεία τῆς Σχολῆς ταύτης συμμορφουμένη μετὰ τὸ ἐπιβλα-
λόμενον Αὐτῇ ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ καθῆκον δίδωσι τῷ Συλλόγῳ τούτῳ
διὰ τῆς παρούσης λόγον περὶ τῶν πεπραγμένων ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ
τῶν Ἀπόρων Παίδων κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος 1893—1894.

Κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος ἐφοίτησαν ἐν τῇ Σχολῇ μαθηταὶ
ἑβδομήκοντα (70) περίπου, διδαχθέντες ὑπὸ τοῦ διδασκάλου κ. Νικο-
λάου Ξυπολίτου καὶ ἀσθενήσαντος τούτου ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου
ε. ε., ὑπὸ τοῦ ἀναπληροῦντος αὐτὸν διδασκάλου κ. Θεοδοσίου Χρι-
στοπούλου τὰ κανονισμένα μαθήματα, μεταξύ δὲ αὐτῶν ἦσαν τεσσα-
ράκοντα ἑννέα στιλβωταὶ ὑποδημάτων, τοὺς ὁποίους τῇ συνδρομῇ τῆς
Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας, ἣν καὶ ἐπεκαλέσθη ἡ Κοσμητεία, κατώρ-
θωσε νὰ περιτυλλέξῃ, οἵτινες καὶ ἐξηκολούθησαν φοιτῶντες μετὰ προ-
θυμίας καὶ ἐπιμελείας ἐν τῇ Σχολῇ· ἐξ ὅλων δὲ τῶν φοιτησάντων ἐν
τῇ Σχολῇ προσῆλθον εἰς τὰς ἐξετάσεις μαθηταὶ πενήκοντα πέντε
(55) περίπου.

Αἱ ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν ἐγένοντο δημοσίως τὴν 19 Ἰουνίου ε. ε.
παρόντων τοῦ Νομάρχου, τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Στρατιωτικῆς Ἀστυ-
νομίας Κ. Πετρινοῦ, τῆς Κοσμητείας τῆς Σχολῆς, τοῦ Ἐλεγκτοῦ
ταύτης καὶ πολλῶν φιλομούσων πολιτῶν, ἀφοῦ ἐτελέσθη ἱερά ὁξολο-
γία, τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθησεν ὁμιλία τοῦ Ἐφόρου Νικήτα Α. Στρα-
τηγοπούλου περὶ τοῦ προορισμοῦ καὶ τοῦ κοινωφελοῦς τῆς Σχολῆς,
ἣτις ἔχει ἀνάγκην τῆς ὑποστηρίξεως παντός, ἐμπορουμένου ὑπὸ χρι-
στιανικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν αἰσθημάτων, καὶ τῆς τοῦ Δήμου Κα-
λαμῶν, ὅστις ὡς μὴ ὄφειλε καθυστεροῖ τὰς συνδρομὰς τριῶν ἐτῶν οὐ
ἐνεκα ἡ Κοσμητεία εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐγείρῃ ἀγωγὴν.

Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τῶν ἐξετάσεων ὑπῆρξεν εὐάρεστον καὶ κατέδειξεν
τὴν ἐκ τῆς ἰδρύσεως τοιούτων φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων κοινωνικὴν
ὠφέλειαν διὰ τῆς κατὰ τὸ δυνατόν διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς μορφώσεως
ἀσθενῶν καὶ δυστυχῶν πλασμάτων, ἐχόντων ἀνάγκην τῆς προστασίας
τῆς κοινωνίας ἵνα καταστῶσι χρήσιμα εἰς ἑαυτὰ καὶ εἰς τὴν πολι-

τείαν, ἀποφεύγοντα τὰ κακά, τὰ ὅποια ἐπιφέρει ἡ ἐγκατάλειψις καὶ ἡ ἀργία.

Οἱ μόνοι πόροι, οὓς ἡ Σχολὴ ἔσχε κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος συνίστανται εἰς τὰ ἐξῆς·

1) Τὰς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τούτου ἀποσταλείσας διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 695 καὶ 696 τῆς 28 Ἰανουαρίου ε. ε. ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν Δρ. 600.—

2) Τὴν συνδρομὴν τοῦ κ. Βικτωρος Τζᾶν ἐκ » 25.—

Τὸ ὅλον τῶν ἐσόδων ἀνῆλθον οὕτως εἰς . . . Δρ. 625.—

Ἐδαπανήθησαν δὲ κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν περίοδον τὰ ἐξῆς·

Ἄσα ὄφειλεν ἡ Σχολὴ εἰς τὸν Ἐφορον αὐτῆς κ. Νικήταν Α. Στρατηγόπουλον ἐκ τῆς διαχειρίσεως τοῦ παρελθόντος ἔτους 1892—1893, καταβαλόντα προσωρινῶς αὐτά, πρὸς ἐξόφλησιν τῶν δαπανῶν τοῦ ἔτους ἐκείνου Δρ. 452.04

Διὰ μισθοδοσίαν τοῦ διδασκάλου Ν. Ευπολίτου καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ ἀναπληρώσαντος αὐτὸν διδασκάλου Θ. Χριστοπούλου διὰ τὸ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ὀκτωβρίου μέχρι 19 Ἰουνίου 1894 χρονικὸν διάστημα πρὸς δραχ. 40 κατὰ μῆνα δραχ. παλαιᾶς 336.75 ἀντιστοιχοῦσας ὡς δραχ. νέας » 309.60

Διὰ μισθὸν τοῦ ἐπιστάτου Ν. Ἀναγνωστοπούλου ἀποσυρθέντος τοῦ πρώην τοιούτου, ἐπὶ μῆνας ἕξ καὶ δέκα ἡμέρας μέχρι 20 Ἰουνίου ε. ε. πρὸς δραχμὰς 15 τὸν μῆνα » 95.—

Δι' ἐνδυμασίαν, ὑποδήματα καὶ καλύμματα τῆς κεφαλῆς τῶν ἐκ τῶν ἀπόρων παιδῶν στερουμένων ἐντελῶς τοιούτων » 183.70

Διὰ μικρὰ κηρία δοθέντα εἰς τοὺς ἀπόρους παιδας διὰ τὸ Ἅγιον Πάσχα » 2.40

Διὰ φωτισμὸν τῆς Σχολῆς κατὰ τὸ ῥηθὲν σχολικὸν ἔτος καὶ ἀγορὰν μιᾶς λάμπας » 26.30

Διὰ χάρτην, γραφικὴν ὕλην καὶ λοιπὰ μικρὰ ἐξόδα » 10.—

Τὸ ὅλον τῶν δαπανῶν Δρ. 1079.04

Ἐκ τούτων καταφαίνεται, ὅτι τὸ πρὸς ἐξίσωσιν ὑπόλοιπον εἶναι

δραχμαὶ 454.04, τὰς ὁποίας προκατέβαλεν ὁ Ἐφορος κ. Νικήτας Α. Στρατηγόπουλος εἰς ὃν καὶ ὀφείλονται. Ὅπως δὲ συντηρηθῆ ἡ Σχολὴ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἤδη σχολικὸν ἔτος ἀπαιτοῦνται τοῦλάχιστον μεθ' ὅλην τὴν καταβληθησομένην οἰκονομίαν δραχμαὶ 1350. Ἐὰν δὲ ὡς ἐλπίζομεν καὶ θέλομεν ἐργασθῆ καὶ ἐνεργήσῃ πρὸς τοῦτο, τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Καλαμῶν μετὰ τοῦ Δημάρχου χορηγήσωσιν ὡς κατ' ἄλλα προλαβόντα ἔτη δραχμὰς τοῦλάχιστον τριακοσίας ὡς συνδρομὴν τῆς Σχολῆς, δεῖται αὕτη πρὸς συντήρησιν αὐτῆς εἰσέτι δραχμὰς χιλίας πενήκοντα.

Ταῦτα ὑποβάλλουσα ἡ Κοσμητεία τῷ ὑμετέρῳ Συλλόγῳ δι' ὑμῶν, κύριε Πρόεδρε, παρακαλεῖ αὐτόν, ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ χορηγήσῃ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν ἑαυτοῦ συνδρομὴν, τῆς ὁποίας τὸ ποσόν, ὅπως ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς καθ' ὑπολογισμὸν δαπάνας, δεόν νὰ ᾖ τοῦλάχιστον δραχμαὶ 1050 καὶ τοῦτο διὰ νὰ δυνηθῆ νὰ συντηρηθῆ τὸ καθίδρυμα τοῦτο, τοῦ ὁποίου ὁ εὐεργετικὸς προορισμὸς καὶ ἡ ὠφέλεια εἰσὶ πασιφανῆ.

Διατελοῦμεν μετὰ τῆς ὀφειλομένης πρὸς Ὑμᾶς καὶ τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου διακεκριμένης ὑπολήψεως.

Ἐν Καλάμαις τὴν 8 Σεπτεμβρίου 1894.

Ἡ Κοσμητεία τῆς ἐν Καλάμαις Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων
**Ν. Α. Στρατηγόπουλος, Ι. Θ. Μαρκόπουλος, Ι. Κυταριόλος,
 Μ. Ἀθημακόπουλος, Θεμ. Κ. Κουτσομπτόπουλος.**

1894 - 1895

Κύριε Πρόεδρε,

Συνωδὰ τῷ ἄρθρῳ 113 τοῦ Κανονισμοῦ ἡ Κοσμητεία τῆς Σχολῆς ταύτης ὑποβάλλει τῷ Συλλόγῳ τούτῳ Ἐκθεσιν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Σχολῆς καὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος 1894-95.

Κατὰ τὸ ρηθὲν ἔτος ἐφοίτησαν ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ μαθηταὶ ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἄλλων μερῶν 72, οἵτινες ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου Ν. Ευπολίτου τὰ κανονισμένα μαθήματα, μεταξύ δὲ αὐτῶν ἦσαν καὶ πλείστοι στυλιβωταὶ ὑποδημάτων, οἵτινες προσήρχοντο τακτικῶς εἰς τὰς παραδόσεις τῆ συνδρομῆ τοῦ διευθύνοντος τὴν στρατιωτικὴν ἀστυνομίαν λοχαγοῦ κ. Γιαννοπούλου, ἣν μετὰ πάσης προθυμίας παρέσχε, ἐξ ὧν δὲ τῶν φοιτησάντων ἐν τῇ σχολῇ προσῆλθον εἰς τὰς ἐξετάσεις μαθηταὶ 51.

Αἱ ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς ἐγένοντο δῆμοσίως τὴν ἐνδεκάτην Ἰουνίου ἐ. ἔ. παρόντων τοῦ κ. Νομάρχου Μεσσηνίας, τοῦ εἰρημένου διευθυντοῦ τῆς στρατιωτικῆς ἀστυνομίας, τῆς Κοσμητείας τῆς Σχολῆς καὶ πλείστων φιλομούσων πολιτῶν. Τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐξετάσεων προηγῆθη ἡ Κυριακὴ προσευχή, ἣν συνώδευσε θρησκευτικὴ δοξολογία καὶ παρηκολούθησεν ὁ βασιλικὸς ὕμνος. Εἶτα ὁ ἔφορος τῆς σχολῆς Νικήτας Α. Στρατηγόπουλος ἐξεφώνησε λογιότριον, δι' οὗ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῶν παρευρεθέντων ἐπὶ τὸ κοινωφελές τοῦτο καθίδρυμα καὶ κατέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς διατηρήσεως αὐτοῦ, δεομένου πρὸς τοῦτο τῆς ὑποστηρίξεως καὶ συνδρομῆς παντὸς ἐμπορουμένου ὑπὸ χριστιανικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν αἰσθημάτων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων πρὸς συντήρησίν του.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεων, λίαν εὐάρεστον, ἐνεποίησεν ἀγαθὴν ἐντύπωσιν καὶ κατέδειξε τὴν ἀναγκαιότητα τοιούτων φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, ἅτινα συντελοῦσιν εἰς τὴν κατὰ τὸ ἐφικτὸν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν δυστυχῶν καὶ ἐγκαταλελειμμένων ἀσθενῶν πλασμάτων, ἐχόντων ἀνάγκην τῆς μερίμνης τῆς κοινωνίας, ἵνα ἀποφεύγοντα τὰ κακά, εἰς τὰ ὅποια εἶναι ἐκτεθειμένα, μορφωθῶσι κατὰ τὸ δυνατόν καὶ καταστῶσιν ἀγαθοὶ πολῖται.

Ἡ Σχολὴ κατὰ τὸ ληξάν ἔτος δὲν ἔσχε χρηματικούς πόρους, καθόσον τὸ δημοτικὸν ταμεῖον καθυστερεῖ συνδρομὰς τριῶν ἐτῶν καὶ ἡ Κοσμητεία δὲν κατώρθωσε νὰ πληρωθῇ μέρος τοῦλάχιστον, δι' ὃ ἠναγκάσθη νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν δικαιοσύνην, ἐπιτυχοῦσα τελευταίως ὀριστικὴν ἀπόφασιν τοῦ εἰρηνοδικείου, εἶναι δὲ ἄδηλον πότε θὰ δυναθῇ νὰ εἰσπράξῃ τὰ ὀφειλόμενα.

Μόνη δὲ συνδρομὴ ἦν ἔσχεν εἶναι ἡ τοῦ κ. Βικτωρος Τζάν, ὅστις αἰείποτε παρέχει τοιαύτην συνδρομὴν ἐκ ὄρ. εἴκοσι πέντε.

Αἱ δαπάναι δὲ τῆς Σχολῆς κατὰ τὴν ρηθεῖσαν περίοδον εἰσὶν αἱ ἐξῆς:

Ὅσα τὸ ταμεῖον τῆς σχολῆς ἐμείνεν ὀφειλέτης εἰς τὸν ἔφορον αὐτῆς Νικήταν Α. Στρατηγόπουλον ἐκ τῆς διαχειρίσεως τοῦ παρελθόντος ἔτους 1893-1894 καταβαλόντα ταῦτα εἰς χρέωσιν αὐτῆς πρὸς ἐξόφλησιν τῶν δαπανῶν τοῦ ἔτους ἐκείνου. . . . Δρ. 454.04

Διὰ μισθοδοσίαν τοῦ διδασκάλου Ν. Ευπολίτου ἀπὸ 12 Ὀκτωβρίου 1894 μέχρι 11 Ἰουνίου ἤτοι ἐπὶ

Εἰς μεταφορὰν Δρ. 454.04

Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ.	454.04
ὀκτῶ μῆνας πρὸς δραχμὰς 40 παλαιᾶς κατὰ μῆνα		
παλαιᾶς δρ. 320 ἀντιστοιχοῦσας εἰς δρ. νέας . . .	»	285.71
Διὰ μισθὸν τοῦ ἐπιστάτου τῆς Σχολῆς Ν. Ἀναγνωστοπούλου κατὰ τὸ ῥηθὲν ὀκτάμηνον διάστημα		
πρὸς δρ. 15 κατὰ μῆνα	»	120.—
Διὰ φωτισμὸν τῆς Σχολῆς κατὰ τὸ ῥηθὲν σχολικὸν ἔτος	»	23.—
Διὰ χάρτην, γραφικὴν ὕλην κλπ. μικρὰ ἐξόδα .	»	10.—
Τὸ ὅλον τῶν ἐξόδων	Δρ.	892.75

Ὅθεν τὸ πρὸς ἐξίσωσιν ὑπόλοιπον εἶναι δραχμὰς 867.75, αἵτινες προκαταβληθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῆς Σχολῆς Νικήτα Α. Στρατηγόπουλου ὀφείλονται αὐτῷ.

Μετὰ τὰ ἐκτεθέντα ἡ Κοσμητεία τῆς Σχολῆς θεωρεῖ ἀναγκαῖον ν' ἀναφέρῃ τῷ Συλλόγῳ τούτῳ ὅτι ὅπως συντηρηθῇ ἡ Σχολὴ κατὰ τὸ ἀρξάμενον σχολικὸν ἔτος μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς οικονομίας ἔχει ἀνάγκην τοῦλάχιστον δραχμῶν 1400, καθόσον βεβαίαν συνδρομὴν δύναται νὰ ἐλπίζῃ τὴν τοῦ Φιλολογικοῦ τούτου Συλλόγου. Εἰ δὲ καὶ ἐλπίζει ὅτι τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον θέλει ψηφίσει τὴν συνήθη συνδρομὴν ἐκ δραχμῶν 300, ἡ Κοσμητεία δὲν δύναται νὰ ἦναι βεβαία περὶ τῆς πραγματικῆς πληρωμῆς. Οὐχ ἥττον ἐλπίζει ἡ Κοσμητεία ὅτι κατὰ τὸ ἀρξάμενον σχολικὸν ἔτος θέλει ἐντείνει τὰς προσπάθειάς της ὅπως κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον φιλομούσων καὶ φιλανθρώπων τινῶν ἰδιωτῶν ἵνα διὰ τῆς ὑποστηρίξεως καὶ τούτων ἐπιτευχθῇ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς καὶ ἰδιωτικὴ συνδρομὴ κατὰ τὸ δυνατόν.

Πάντα ταῦτα ὑποβάλλουσα ἡ Κοσμητεία τῷ ὑμετέρῳ Συλλόγῳ δι' ὑμῶν, κ. Πρόεδρε, ἐξαιτεῖται παρ' αὐτοῦ ὅπως χορηγήσῃ τὴν διὰ τὸ ἔτος τοῦτο συνδρομὴν του, τῆς ὁποίας τὸ ποσὸν δεῖον νὰ ἦνε ἐπαρκές τοῦλάχιστον ἐκ δραχμῶν χιλίων ἑκατὸν (ἀριθ. 1100), ἵνα δυνηθῇ νὰ διατηρηθῇ τὸ καθίδρυμα τοῦτο τὸ ἀποδεδειγμένως εὐεργετικὸν καὶ ὠφέλιμον.

Διατελοῦμεν μετὰ τῆς διακεκριμένης πρὸς ὑμᾶς καὶ τὰ ἀξιοτίμα μέλη τοῦ Συλλόγου ὑπολήψεως.

Ἐν Καλάμῃς τῇ 8 Ἰουλίου 1895.

Ἡ Κοσμητεία τῆς ἐνταῦθα Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων
Ν. Α. Στρατηγόπουλος, Μ. Ἀθημακόπουλος, Ι. Κυταριόλος,
Θεμ. Κ. Κουτσομπτόπουλος, Ι. Θ. Μαρκόπουλος.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΑΜΙΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

1892 - 1893

Κύριε Πρόεδρε

Υποβάλλω ὑμῖν τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ ἔτους 1892—1893 τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Κατὰ τοῦτον τὰ μὲν ἔσοδα ἀνῆλθον εἰς . . .	Δρ.	43,371.90
τὰ δὲ ἔξοδα	»	43,365.70
Καὶ ἔμεινε περίσσευμα	Δρ.	6.20
Τὰ ἔσοδα τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ εἶχον προϋπολογισθῆ εἰς	Δρ.	32.600.—
Εἰσεπράχθησαν δέ	»	29.599.40
ἧτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	3,000.60
Ἄν ὅμως λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰσεπράχθησαν ἐπὶ πλέον ἕκ τινων κονδυλίων	»	3,044.40
Ἐχομεν κυρίως εἰσεπραχθείσας ἐπὶ ἔλαττον	»	6,045.—
Ἡ κυρία ἐλάττωσις τῶν ἐσόδων προέρχεται ἐκ τῆς διαγραφῆς ἕνεκα τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως τῶν κονδυλίων τῶν χορηγιῶν ἧτοι τοῦ μὲν Δήμου Ἀθηναίων	Δρ.	4,000.—
Τοῦ δὲ Δημοσίου	»	1,500.—
Τὰ δὲ ἔξοδα τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ εἶχον προϋπολογισθῆ εἰς	Δρ.	28,652.95
Ἐδόθησαν πιστώσεις ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ	»	2,970.—
Ἐκτακτοὶ ἐπὶ ἄλλων δαπανῶν	»	1,650.—
	Δρ.	33,272.91
Ἐδαπανήθησαν δ' ἐκ τῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ	Δρ.	27,772.53
Ἐκ τῶν ἐκτάκτων πιστώσεων	»	1,371.15
Ἐδαπανήθησαν ἐν συνόλῳ	»	29,143.68
Ἦτοι ἐδαπανήθησαν ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	4,129.27

Παραβάλλοντες νῦν τὰς εἰσπράξεις	Δρ.	29,599.40
εἰς ἃς προσθετέον τὸ περίσσευμα τοῦ λήξαντος ἔτους καὶ μικρὸν ποσὸν ἐκ πωλήσεως ὑλικῶ ἀχρήστου.	»	357.53
	Δρ.	29,956.93
Πρὸς τὰς δαπάνας	»	29,143.68
Ἔχομεν περίσσευμα	Δρ.	813.25

Ἦτοι βλέπομεν ὅτι αἱ εἰσπράξεις τοῦ Συλλόγου ἐπῆρκεσαν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἰς κάλυψιν πασῶν τῶν δαπανῶν αὐτοῦ.

Ἄλλ' εἶχομεν ὑποχρεώσεις ἐκ τοῦ παρελθόντος ἃς κατέλιπον ἡμῖν ἡ οἰκοδομὴ τοῦ καταστήματος καὶ ἡ ἐπίπλωσις αὐτοῦ καὶ δι' ἃς ἔδωκε μὲν ὁ Συλλογος τὰς δεούσας πιστώσεις, ἠλπίζομεν δὲ νὰ καλύψωμεν ἐκ τῶν χορηγιῶν αἵτινες μᾶς ἐκόπησαν, ἔδει δὲ νὰ ἐξοφλήσωμεν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους δοθεῖσαν τῷ Συλλόγῳ ἀτόκως προκαταβολὴν ὑπὸ τοῦ συναδέλφου ἡμῶν κ. Μ. Π. Λάμπρου.

Αἱ ὑποχρεώσεις αὗται ἦσαν αἱ ἐξῆς :

1) Ὑπόλοιπον ἐπιπλώσεως	Δρ.	4,588.40
2) » οἰκοδομῆς καταστήματος	»	3,718.65
3) Δάνειον Μ. Π. Λάμπρου.	»	2,500.—
	Δρ.	10,807.05

Ταῦτας εἶχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ ἐξοφλήσωμεν καὶ διότι ὡς εἰκὸς ἀπῆτουν ταῦτας οἱ προμηθευταὶ καὶ διότι τινὲς τούτων ἔγραψαν ἡμῖν ἀπαιτοῦντες τόκον. Ἐσκέφθημεν λοιπὸν ὅπως ζητήσωμεν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς μέρος τοῦ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ψηφισθέντος καὶ μὴ πραγματοποιηθέντος δανείου τῶν 30,000, ἧτοι δραχ. 10,000 ἃς προθύμως παρέσχεν ἡμῖν ἡ Διοίκησις αὐτῆς ἐπὶ τῷ αὐτῷ τόκῳ ἃς καὶ τὸ δάνειον ἡμῶν τῶν 40,000 δραχ. ἧτοι 7⁰/₁₀. Οὕτω δ' ἐξοφλήσαμεν πάσας τὰς καθυστερήσεις ἡμῶν διὰ τοῦ δανείου τῶν 10,000 δραχ. τοῦ ὑπολοίπου ἐκ δραχ. 807,05 καταβληθεισῶν ἐκ τῶν περισσευμάτων τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Προβαίνω μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν διαφορῶν μερίδων τῶν ἐσόδων.

Συνδρομαὶ Μελῶν.	Εἰσепράχθησαν	Δρ.	10,313.65
	Προϋπελογίσθησαν	»	10,000.—
	Ἦτοι ἐπὶ πλέον	Δρ.	313.65

Εὐχαρίστως ἀνακοινῶ ὑμῖν, κ. Πρόεδρε ὅτι πλὴν τῶν τακτικῶν μελῶν καὶ παρέδρων καὶ τ' ἀντεπιστέλλοντα, πρὸς ἃ ἀπετάθην, ἤρξαντο ἐκπληροῦντα τὴν ὑποχρέωσιν τὴν ἀναγραφομένην ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ, τῆς καταβολῆς τῆς δωδεκαδράχμου αὐτῶν ἐτησίας καταβολῆς. Πολλὰ δὲ καὶ μακρόθεν ἔπεμψαν ἡμῖν τὴν συνδρομὴν αὐτῶν. Πέποιθα ὅτι καὶ οἱ καθυστερήσαντες μέχρι τοῦδε θὰ ἐκπληρώσωσι προθύμως τὴν ὀφειλὴν αὐτῶν.

Καταβολαὶ Ἐντευκτοῦ.	Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	1,500.—
	Εἰσεπράχθησαν	»	1,111.—
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	389.—

Καὶ τοῦτο διότι σχετικῶς πρὸς τὰ προηγούμενα ἔτη ἐψηφίσθησαν ὀλιγώτερα μέλη.

Χορηγίαι. Ἐκ τῶν χορηγιῶν εἰσεπράχθη μόνη ἡ ψηφισθεῖσα ἐκ δραχ. 200 τοῦ Δήμου Λαυρεωτικῆς, ἡ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων ἐκ δραχ. 4000 ἐψηφίσθη μὲν ὑπὸ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἀλλὰ δὲν ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ Νομάρχου μεθ' ὅλας τὰς καταβληθείσας ἐνεργείας. Ἡ δὲ τοῦ Δημοσίου ἐκ δραχ. 1500 εἰς ὅσας περιωρίσθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, κατεβιάσθη εἰς δραχ. 1000, ἀλλὰ καὶ τούτων τὸ σχετικὸν ἔνταλμα δὲν ἐξεδόθη μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου.

Ἐκτακτὰ ἔσοδα.	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	14,466.40
	Προϋπελογίσθησαν	»	12,000.—
	Ἦτοι ἐπὶ πλεόν	Δρ.	2,466.40

Τὰ ἔσοδα ταῦτα προῆλθον ἐκ τῶν ἐξῆς κονδυλίων·

Κατὰ πρῶτον λόγον ἐκ τῶν ἐσόδων τοῦ χοροῦ, ἄτινα ἀνῆλθον καθαρὰ εἰς δραχ. 7,702,25 ἧτοι ἐπὶ πλεόν τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ δραχ. 306,40. Τὸ ποσὸν τοῦτο εἶναι ἀνώτερον πάντων τῶν μέχρι τοῦδε εἰσπραχθέντων. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ χοροῦ ἡ μὲν Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀπέστειλε δραχ. 500, ἡ δὲ Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος δραχ. 150.

Δωρεὰς ἔσχομεν·

Παρά τοῦ κ. Ι. Φωτίου δραχ. 500.

Παρά τοῦ κ. Στ. Ζαφειροπούλου δραχ. 1000.

Παρά τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ κ. Θ. Π. Ῥοδοκανάκη δραχ. 1000.

Παρά τοῦ κ. Δ. Διαλεγμένου δραχ. 500.

Παρά τοῦ μουσικοῦ θιάσου τῶν Hellmesberger ὑπὲρ τῆς Σχο-
λῆς δραχ. 100.

Παρά τοῦ οικονομικοῦ ἀκολουθου κ. Λόου ἐπισκεφθέντος τὴν Σχο-
λὴν δραχ. 100.

Κληροδοτήματα δ' ἔσχομεν·

Εἰς μνήμην τοῦ ἀποβιώσαντος πατρὸς αὐτῶν Θ. Ῥοδοκανάκη παρὰ
τῶν κυριῶν Φανῆς Ζαρίφη καὶ Ἰσαβέλλας Α. Σκουζέ δραχ. 2000.

Παρά τοῦ ἀειμνήστου Θεοδώρου Ἀρεταίου δραχ. 1000.

Κατελήφθησαν δ' ἡμῖν κληροδοτήματα μὴ εἰσπραχθέντα παρὰ μὲν
τοῦ κ. Α. Γεωργιάδου 3 μετοχαὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, παρὰ δὲ τῆς
Δρακούλας Καστόρχη δραχ. 1000.

Ὁ ἐν Τεργέστη κ. Ἄρ. Καρακάρης παρευρεθεὶς εἰς τὰς ἐξετάσεις
τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων ἔπεμψε πρὸς τὸν Γενικὸν Γραμμα-
τέα τοῦ Συλλόγου 50 μετοχὰς τοῦ πατριωτικοῦ δανείου ἵνα τὰς δια-
θήσῃ οὗτος ὡς βούλεται ὑπὲρ τῆς Σχολῆς. Ὁ Γεν. Γραμματεὺς ἀνέ-
θηκε τὴν διάθεσιν τούτων εἰς τὴν Κοσμητεῖαν τῆς Σχολῆς καὶ αἱ
μετοχαὶ κτετέθησαν εἰς τὸ Ταμεῖον· φέρουσι δὲ τοὺς ἀριθ. 140490—
140493, 177831—177849, 177851—67, 177869—72, 177874
—76, καὶ 177878—80.

Ἐκ τῶν κιβωτιῶν τῶν Ἐκκλησιῶν εἰσεπράξαμεν δραχ. 203,85.

Ἦτοι ἐκ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου . . .	Δρ.	119.30
» » » » Ἁγίου Παύλου . . .	»	27.—
» » » » Ἁγίου Διονυσίου . . .	»	27.85
» » » τῆς Ἁγίας Εἰρήνης . . .	»	29.70
Ἐν ὄλῳ . . .	Δρ.	203.85

Εἰσεπράξαμεν δὲ καὶ δραχ. 247,50 παρὰ τοῦ βιβλιοπώλου κ. Καρ.
Μπέκ ἐκ πωλήσεως 24 ἀντιτύπων Μετεωρολογίας τοῦ Σμιθ καὶ 10
ἀντιτύπων τῆς Πατριακῆς Βιβλιοθήκης.

Ἐνοίκιον καὶ πρόδοδοι	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	2,264.35
Αἰθούσης.	Προϋπελογίσθησαν	»	2,000.—
	Ἦτοι ἐπὶ πλεόν	Δρ.	264.35

Ταῦτα προῆλθον

Ἐξ ἐνοικίου αἰθούσης ἐκ διαφόρων συναυλιῶν	Δρ.	2,050.—
Ἐνοίκιον ἐκ τοῦ οἰκογεν. χοροῦ τῶν Μελῶν	»	214.35
Ἐν ὄλῳ . . .	Δρ.	2,264.35

Ἐνοίκιον Ἐντευκτηρίου. Προϋπελογίσθησαν καὶ εἰσπραχθησαν δραχ. 300. Ταῦτα δ' ἀποτελοῦσι νέαν εἰσπραξίν ἐφέτος καθιερωθεῖσαν καὶ καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ ἐντεταλμένου τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ Ἐντευκτηρίου.

Εἰσπράξεις ἐπιστημονικῶν ἐσπερίδων.	Προϋπελογίσθησαν Δρ. 1000.—
	Εἰσπραχθησαν » 916.—
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον Δρ. 84.—

Εἰσπράξεις διάφοροι.	Αὗται προέρχονται ἐκ τῶν σημάτων τῶν μελῶν. Προϋπελογίσθησαν Δρ. 100.—
	Εἰσπραχθησαν » 28.—
	Καὶ μένουσι Δρ. 72.—

αἵτινες θὰ εἰσπραχθῶσι τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ προσεχοῦς ἔτους.

Περίσσευμα. Δρ. 265,53. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπετέλει τὸ περίσσευμα τῆς παρελθούσης χρήσεως.

Προεσπερὶς Ζακυνθίων. Δρ. 3415. Τὸ ποσὸν τοῦτο διήλθε τοῦ ταμείου καὶ παρεδόθη εἰς τὴν κεντρικὴν ἐπὶ τῶν Ζακυνθίων ἐπιτροπὴν χάριν τῶν παθόντων ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ.

Περιουσία Συλλόγου. Δρ. 92 ἐξ ἐκποιήσεως ἀχρήστου ὑλικοῦ.

Δάνειον Ἐθν. Τραπεζῆς. Δρ. 10000. Ἀνωτέρω ἀνέφερον ὑμῖν τὰ τοῦ δανείου τούτου ὅπερ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Συλλόγου.

Ὁ τοκοφόρος λ/μὸς ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῶν Φυλακῶν δι' ὃν ἀποφάσει τοῦ Συλλόγου θὰ τηρῆται ἐν τοῖς βιβλίοις ἰδίᾳ σημειώσεις ἔχει ὡς ἐξῆς:

Τὸ ποσὸν τοῦ λήξαντος ἔτους	Δρ. 37,573.73
---------------------------------------	---------------

Τόκος ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1892—31 Αὐγούστου 1893 πρὸς 4 0/0	» 1,502.95
---	------------

Τὸ ὅλον εἰς διάθεσιν τοῦ σκοποῦ τῶν Φυλακῶν	Δρ. 39,076.68
---	---------------

Ἡ δὲ ἀνάλυσις τῆς περιουσίας τοῦ Συλλόγου ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἐνεργητικὸν

Ἀξία οἰκοδομῆς κατὰ τὸν ἰσολογισμόν τοῦ 1892.	Δρ. 187,540.72
---	----------------

Προσθῆκαι κατὰ τὸ 1892—1893	» 739.15
---------------------------------------	----------

Ἀξία ἐπίπλων κατὰ τὸ 1892.	Δρ. 31,470.13
----------------------------	---------------

Προσθῆκαι κατὰ τὸ 1892—93. » 405.50	» 31,875.63
-------------------------------------	-------------

Εἰς μεταφορὰν Δρ. 220,155.50	
------------------------------	--

	Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ.	220,155.50
Ἀξία παλαιῶν ἐπίπλων	»		2,500.—
» Μετεωρολογικὰ ὄργανα	»		500.—
Συνδρομαὶ ὀφειλόμεναι ἐκ πα-			
λαιῶν χρήσεων	Δρ.		146.—
τοῦ 1892—1893	»		1,646.—
			» 1,792.—
Βιβλιοθήκη, ἀξία κατὰ τὸ 92.	Δρ.		12,000.—
» Αὔξεις κατὰ τὸ 92-93.	»		1,867.40
Δειτικὰ βιβλίων	»		447.75
Ὑλικὰ διάφορα	»		115.—
			» 14,430.15
Μετρητὰ	»		6.20
		Δρ.	<u>239,383.85</u>

Παθητικὸν

Χρέος Ἐθνικῆς Τραπεζῆς	Δρ.		50,000.—
Χρέος Φυλακῶν 1892	Δρ.		37,573.73
Ἔτος 1892—1893	»		1,502.95
			» 39,076.68
Εἰς Ταμιευτήριον παλαιὸς λογαριασμός	»		5,891.95
		Δρ.	<u>94,968.63</u>

Ἐνεργητικόν. Δρ. 239,383.85

Παθητικόν. » 94,968.63

Ἐπομένως μένει καθαρὰ περιουσία Δρ. 144,415.22

Παραβάλλοντες δὲ τὸ ἐφετεινὸν ἐξαγόμενον πρὸς τὸ περισυνὸν καθ' ὃ ἡ περιουσία τοῦ Συλλόγου ἀνήρχετο εἰς . . . » 142,848.20

Ἐχομεν ἐφέτος αὐξῆσιν ἐκ . . Δρ. 1,567.02

Καίτοι ἀπεσβέσθησαν δρ. 1000 ἐκ τῶν μουσικῶν ὀργάνων τῶν δωρηθέντων εἰς τὴν Φιλαρμονικὴν Ἐταιρίαν καὶ 500 δρ. ἐκ τῶν παλαιῶν ἐπίπλων.

Ὡς βλέπετε, κ. Πρόεδρε, εἶναι λίαν ἱκανοποιητικὰ τὰ ἀποτελέσματα

τῆς ληγούσης χρήσεως. Εὐχαριστῶ δὲ δι' ὑμῶν ἐγκαρδίως τὸν Σύλ-
λογον ἐπὶ τῇ καὶ αὐθις πρὸς ἐμὲ ἐκφρασθεῖσῃ ἐμπιστοσύνῃ.

Ἐσωκλείων τὸν σχετικὸν ἀπολογισμὸν ὑποσημειοῦμαι εὐσεβάστως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1893.

Ὁ Ταμίας τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ
Κ. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗΣ

1893 - 1894

Κύριε Πρόεδρε!

ὑποβάλλω ὑμῖν τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ ἔτους 1893-1894 τοῦ
ἡμετέρου Συλλόγου.

Κατὰ τοῦτον τὰ μὲν ἔσοδα ἀνῆλθον εἰς . . .	Δρ.	36.330.65
τὰ δὲ ἔξοδα	»	32,286.35
καὶ ἔμεινε περίσσευμα	Δρ.	4,044.30

Τὰ ἔσοδα τοῦ προϋπολογισμοῦ εἶχον προϋπο- λογισθῆ εἰς	Δρ.	28,475.—
Εἰσεπράχθησαν δὲ	»	36,324.45
Ἦτοι ἐπὶ πλέον	Δρ.	7,849.45

Τὰ δὲ ἔξοδα τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ εἶ- χον προϋπολογισθῆ εἰς	Δρ.	26,490.—
Ἐδόθησαν πιστώσεις ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ	»	3,391.55
Ἐκτακτοὶ » ἐπὶ ἄλλων δαπανῶν	»	6,494.25
Ἐν ὄλῳ	Δρ.	36,375.80

Ἐδαπανήθησαν δ' ἐκ τοῦ προϋ- πολογισμοῦ	Δρ.	26,212.35
Ἐκ τῶν ἐκτάκτων πιστώσεων. »	»	6,074.—
Ἦτοι ἐδαπανήθησαν ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	4,089.45

Παραβάλλοντες νῦν τὰς εἰσπράξεις	Δρ.	36.324.45
Εἰς ἃς προσθετέον τὸ περίσσευμα τοῦ λήξαν- τος ἔτους	»	6.20

	Δρ.	36,330.65
Πρὸς τὰς δαπάνας	»	32,286.34
Ἐχομεν περίσσευμα	Δρ.	4,044.30

Ἦτοι βλέπομεν ὅτι αἱ εἰσπράξεις τοῦ Συλλόγου ὄχι μόνον ἐπῆρ-
κεσαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰς κάλυψιν πασῶν τῶν δαπανῶν αὐτοῦ
ἀλλ' ἔχομεν καὶ περίσσευμα ἐκ δρ. 4,044.30.

Προβαίνω μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν διαφόρων μερίδων
τῶν ἐσόδων.

Συνδρομαὶ Μελῶν.	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	10.987.—
	Προϋπελογίσθησαν	»	10,000.—
	Ἦτοι ἐπὶ πλεόν	Δρ.	987.—

Εὐχαρίστως ἀνακοινῶ ὑμῖν, κ. Πρόεδρε, ὅτι πλὴν τῶν τακτικῶν καὶ
παρέδρων μελῶν καὶ τ' ἀντεπιστέλλοντα πρὸς ἃ ἀπετάθην καὶ ἐφέτος
ἐξεπλήρωσαν τὴν ἀναγραφομένην ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ὑποχρέωσιν
καταβολῆς δωδεκαδράχμου ἐτησίως συνδρομῆς. Πέποιθα ὅτι καὶ οἱ
καθυστεροῦντες μέχρι τοῦδε θὰ ἐκπληρώσωσι τὴν ὀφειλὴν αὐτῶν.

Καταβολαὶ Ἐντευ- κτηρίου.	Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	1,500.—
	Εἰσεπράχθησαν	»	1,400.—
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	100.—

Καὶ τοῦτο διότι ἐψηφίσθησαν ὀλιγώτερα μέλη.

Χορηγία Δημοδίου.	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	2,000.—
	Προϋπελογίσθησαν	»	1,000.—
	Ἦτοι ἐπὶ πλεόν	Δρ.	1,000.—

Καὶ τοῦτο διότι εἰσεπράχθη ἡ καθυστερήσασα χορηγία τοῦ ἔτους
1893 ὡς μὴ ὑπογραφέντος τότε τοῦ σχετικοῦ ἐντάλματος.

Ἔκτακτα ἔσοδα.	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	19,402.55
	Προϋπελογίσθησαν	»	12,000.—
	Ἦτοι ἐπὶ πλεόν	Δρ.	7,402.55

Τὰ ἔσοδα ταῦτα προῆλθον ἐκ τῶν ἐξῆς κονδυλίων. Κατὰ πρῶτον
λόγον ἐκ τῶν ἐσόδων τοῦ χοροῦ, ἅτινα ἀνῆλθον εἰς δρ. 8,925, ἧτοι
ἐπὶ ἔλαττον τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους μόνον κατὰ δρ. 53, μεθ'
ὅλην τὴν οἰκονομικὴν κρίσιν τῆς κοινωνίας. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ χοροῦ
ἡ μὲν Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀπέστειλε δρ. 500, ἡ δὲ Α. Β. Υ. ὁ Διά-
δοχος Κωνσταντῖνος δρ. 150.

Ἐκ δύο συναυλιῶν, ὧν ἡ μὲν ἐδόθη τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς κ.
Σοφίας Ε. Τσίλλερ ἡ δὲ ὑπὸ τῆς κ. Λ. Φεράλδη ὑπὲρ τῆς Σχολῆς
τῶν Ἀπόρων Παίδων.

Ἐκ τούτων εἰσεπράχθησαν ἐκ μὲν τῆς α'	Δρ.	2,021.—
ἐκ δὲ τῆς β'	»	1,940.—
ἦτοι ἐν ὄλῳ	Δρ.	3,961.—

ὡς ὁμως ἀπεφάσισεν ὁ Σύλλογος τὸ ἥμισυ τῆς δευτέρας συναυλίας διετέθη ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων Λοκρῶν.

Δωρεὰς δὲ εἶχομεν

Παρά τοῦ Πρίγκιπος Βερνάρδου Σάξ Μάϊνιγγεν δρ. 523,50.

Παρά τοῦ κ. Λ. Ἐμπειρικού δρ. 1000.

Παρά τοῦ κ. Χρ. Ζωγράφου δρ. 1000 ἐπὶ τῇ 50ετηρίδι τῶν γάμων του.

Παρά τοῦ μαθητοῦ τῆς Σχολῆς Ἰωάννου Σταθοπούλου τοῦ κερδήσαντος τὸ Λαχεῖον τῶν Ἀρχαιοτήτων δρ. 100.

Παρά τοῦ κ. Ροδ. Λέμαν δρ. 1500.

Παρά τῶν κυριῶν Τσουκᾶ καὶ Γαλάτη δρ. 150.

Παρά τῆς Κυρίας Πολυξένης Δ. Παπαμιχαλοπούλου δρ. 100.

Παρά τοῦ κ. Π. Στεφάνοβικ Σκυλίτση δρ. 1000.

Παρά τοῦ κ. Α. Ζίζηλα ἐκ Ῥωσίας δρ. 100.

Ἐκ κληροδοτήματος τῆς Δρακούλας Ε. Καστόρχη εἰσεπράχθησαν Δρ. 333.35 παρά τῆς Κας Ἐλένης Δ. Κατερινοπούλου

» 333.35 παρά τοῦ κ. Δ. Ε. Καστόρχη

ἐν ὄλῳ Δρ. 666.70 ὑπολειπομένων δρ. 333.35 παρά τοῦ κ. Κ. Ε. Ε. Καστόρχη ὅστις προσεχῶς θέλει ἐκπληρώσει τὴν ὑποχρέωσίν του ταύτην.

Ἐκ τῶν κιβωτίων τῶν Ἐκκλησιῶν εἰσεπράχθησαν δραχ. 116,35

Ἦτοι ἐκ τοῦ Ναοῦ Ἀγίας Εἰρήνης	Δρ.	25.15
» » » Ἀγίου Γεωργίου.	»	36.10
» » » Ζωοδόχου Πηγῆς	»	25.10
» » » Χρυσοσπηλαιωτίσσης	»	17.40
» » » Ἀγίων Θεοδώρων	»	9.25
» » » Ἀγίου Διονυσίου.	»	3.35

Ἦτοι ἐν ὄλῳ Δρ. 116.35

Εἰσεπράχθησαν δὲ καὶ δραχ. 210 πρὸς πληρωμὴν τῶν συμβολαιογραφικῶν ἐξόδων, ἅτινα ὁ Σύλλογος κατέβαλε πρὸς ἀποστολὴν καθηγητῶν εἰς τὸ συσταθὲν Γυμνάσιον Κύπρου παρά τῆς ἐκεῖ ἐπιτροπῆς προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κύπρου.

Ὅμοίως εἰσεπράχθησαν δρ. 50 παρὰ τῆς Μαριγῶς Μαροπούλου καὶ Ι. Βασιλοπούλου ὡς ἀντίτιμον ὑδροσωλῆνος ἀνήκοντος εἰς τὸν Σύλλογον.

Ἐνοίκιον Αἰθούσης.	Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	1,000.—
	Εἰσεπράχθησαν	»	522.—
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	478.—

Εἰσπράξεις Ἐντευκτηρίου.

α' Δικαιώματα.	Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	2,000.—
	Εἰσεπράχθησαν	»	1,521.90
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	478.10

Καὶ τοῦτο προῆλθεν ἐπειδὴ τὰ δικαιώματα ἤρξαντο εἰσπραττόμενα ἀπὸ τὰς ἀρχὰς μόνου τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ ἔπαυσαν ἀπὸ τὸν Μάϊον ἕνεκα τῆς παύσεως τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Κυλικείου.

Εἰσπράξεις Ἐντευκτηρίου. β' Ἐνοίκιον. Προϋπελογίσθησαν δραχ. 300 ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἰσεπράχθησαν ἕνεκα τῆς αὐτῆς αἰτίας τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Κυλικείου ὅστις ἐπαύθη.

Εἰσπράξεις διάφοροι.	Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	500.—
α' Σήματα.	Εἰσεπράχθησαν	»	150.—
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	350.—

Ἄλλὰ τοῦτο δέον νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς ἔλλειμα ἐπειδὴ ἐν τῷ Ταμείῳ εὐρίσκονται τὰ ἐπίλοιπα 35 Σήματα.

Εἰσπράξεις διάφοροι.	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	275.—
β' Βραβεῖα.	Προϋπελογίσθησαν	»	175.—
	Ἦτοι ἐπὶ πλέον	Δρ.	100.—

Αἱ εἰσπράξεις αὗται προῆλθον ἐκ τῶν ἐξῆς δωρεῶν·

Παρὰ τοῦ κ. Διον. Π. Λάμπρου	»	100.—
Παρὰ τοῦ μαθητοῦ τῆς Σχολῆς Ι. Σταθοπούλου	Δρ.	100.—
Παρὰ τῆς κυρίας Ἐλένης Ι. Γεωργαντοπούλου .	»	50.—
Παρὰ τῆς κυρίας Εὐανθίας Καντζιλιέρη	»	25.—
Ἐν ὄλῳ	Δρ.	275.—

Περίσδευμα. Δραχ. 6,20. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπετέλει τὸ περίσσευμα τῆς παρελθούσης χρήσεως.

ρως'

Ὁ τοκοφόρος λ/μὸς ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῶν Φυλακῶν δι' ὃν ἀποφάσει τοῦ Συλλόγου θὰ τηρῆται ἐν τοῖς βιβλίοις ἰδία σημείωσις ἔχει ὡς ἐξῆς·

Τὸ ποσὸν τοῦ λήξαντος ἔτους	Δρ.	39,076.68
Τόκος ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1893—31 Αὐγούστου 1894 πρὸς 4 ⁰ / ₀	»	1,563.05
Τὸ ὅλον εἰς διάθεσιν τοῦ σκοποῦ τῶν Φυλακῶν .	Δρ.	40,639.73

Ἡ δὲ ἀνάλυσις τῆς περιουσίας τοῦ Συλλόγου ἔχει ὡς ἐξῆς·

Ἐνεργητικὸν

Ἄξια Οἰκοδομῆς κατὰ τὸν ἰσολογισμόν	Δρ.	188,279.87
» ἐπίπλων κατὰ τὸ ἔτος 93. Δρ.	31,875.63	
Προσθήκαι κατὰ τὸ ἔτος 1893-4 »	1,054.15	» 32,929.78
Ἄξια παλαιῶν ἐπίπλων	»	2,500.—
Συνδρομαὶ ὀφειλόμεναι τοῦ ἔτους 1893—1894 .	»	2,968.—
Ἄξια Βιβλιοθήκης κατὰ τὸ ἔ- τος 1893	Δρ.	14,430.15
Αὐξήσις κατὰ τὸ 1893—1894. »	1,174.90	
Δετικὰ βιβλίων	»	857.50
Ἄξια 50 μετοχῶν τοῦ πατριωτικοῦ δανείου δω- ρεᾶς Ἄρ. Καρακάρη	»	300.—
Ἄξια 35 Σημάτων	»	350.—
Μετρητὰ ἐν τῷ Ταμείῳ.	»	4,044.30
	Δρ.	247,834.50

Παθητικὸν

Χρέος Ἐθνικῆς Τραπεζῆς	Δρ.	50,000.—
Χρέος Φυλακῶν 1893	Δρ.	39,076.68
Τόκος 1893—1894	»	1,563.05
Εἰς Ταμιευτήριον παλαιὸς λ/σμὸς	»	5,891.95
	Δρ.	96,531.68

Ἐνεργητικὸν Δρ. 247,834.50

Παθητικὸν » 96,531.68

Ἐπομένως μένει καθαρὰ περιουσία Δρ. 151,302.82

Εἰς μεταφορὰν Δρ. 151,302.68

Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ.	151,302.68
Παραβάλλοντες δὲ τὸ ἐφετεινὸν ἐξαγόμενον πρὸς τὸ περυσινὸν καθ' ὃ ἡ περιουσία ἀνήρχετο . . .	»	144,415.22
Ἔχομεν ἐφέτος αὐξήσιν	Δρ.	6,887.60

καίτοι ἀπεσβέσθησαν δρ. 500 ἀξία μετεωρολογικῶν ὀργάνων.

Ὡς βλέπετε, κ. Πρόεδρε, εἶναι λίαν εὐχάριστα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ληξάσης χρήσεως. Εὐχαριστῶ δὲ δι' ὑμῶν ἐγκαρδίως τὸν Σύλλογον ἐπὶ τῇ καὶ αὐθις πρὸς ἐμὲ ἐκφρασθείσῃ ἐμπιστοσύνῃ.

Ἐσωκλείων τὸν σχετικὸν ἀπολογισμὸν ὑποσημειοῦμαι εὐσεβάστως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1894.

Ὁ Ταμίας τοῦ Συλλόγου
Κ. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗΣ

1894-1895

Κύριε Πρόεδρε

Ὑποβάλλω ὑμῖν τὸν ἰσολογισμὸν τοῦ ἔτους 1894—1895 τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Κατὰ τοῦτον τὰ μὲν ἔσοδα ἀνήλθον εἰς . . .	Δρ.	31,375.35
τὰ δὲ ἔξοδα » »	»	29,815.65
Καὶ ἔμεινε περίσσευμα . . .	Δρ.	1,559.70
Τὰ ἔσοδα τοῦ προϋπολογισμοῦ εἶχον προϋπολογισθῆ εἰς	Δρ.	34,269.30
Εἰσεπράχθησαν δέ	»	31,375.35
Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	2,893.95
Τὰ δὲ ἔξοδα τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ εἶχον προϋπολογισθῆ εἰς	Δρ.	33,625.55
Ἐδόθησαν πιστώσεις ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ . . .	»	2,880.—
» ἑκτακτοὶ πιστώσεις ἐπὶ ἄλλων δαπανῶν . . .	»	1,600.—
Ἐν ὄλῳ . . .	Δρ.	38,105.55
Ἐδαπανήθησαν δ' ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ	Δρ.	28,244.95
Ἐκ τῶν ἐκτάκτων πιστώσεων . . .	»	1,570.70
Ἦτοι ἐδαπανήθησαν ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	8,289.95

ρκή'

Παραβάλλοντες νῦν τὰς εἰσπράξεις	Δρ.	27,331.05
Εἰς ἄς προσθετέον τὸ περίσσευμα τοῦ λήξαντος		
ἔτους	»	4,044.30
		<hr/>
Ἐν ὄλφ	Δρ.	31,375.35
Πρὸς τὰς δαπάνας	»	29,815.65
		<hr/>
Ἔχομεν περίσσευμα	Δρ.	1,559.70

Ἦτοι βλέπομεν ὅτι αἱ εἰσπράξεις τοῦ Συλλόγου ὄχι μόνον ἐπῆρ-
κεσαν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἰς κάλυψιν πασῶν τῶν δαπανῶν αὐτοῦ
ἀλλ' ἔχομεν καὶ περίσσευμα ἐκ δραχμῶν 1,559.70.

Προβαίνω μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν διαφόρων μερίδων
τῶν ἐσόδων.

Συνδρομαὶ Μελῶν.	Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	7,500.—
	Εἰσεπράχθησαν	»	7,259.—
			<hr/>
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	241.—

Καθυστερούμενα.	Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	2,000.—
	Εἰσεπράχθησαν	»	1,045.—
			<hr/>
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	955.—

Καὶ τοῦτο διότι τὰ πλεῖστα τῶν καθυστερούντων εἶναι ἐκ τῶν
ἀντεπιστελλόντων μελῶν καὶ δὲν δυνάμεθα δυστυχῶς νὰ ἐπιδιώξωμεν
τὴν εἰσπραξιν ἕνεκα ἐλλείψεως μέσων πρὸς τοῦτο. Δέον δὲ ὁ Σύλλογος
νὰ διατάξῃ τὴν καταστροφὴν τῶν ἐκδοθεισῶν ἀποδείξεων ἵνα μὴ καθ'
ἕκαστον ἔτος ὑποχρεοῦται τὸ Ταμεῖον νὰ παρουσιάσῃ ποσὸν καθυστε-
ρουμένων δυσκόλως πραγματοποιούμενον.

Δικαίωμα ἐγγραφῆς.	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	1,150.—
	Προϋπελογίσθησαν	»	1,000.—
			<hr/>
	Ἦτοι ἐπὶ πλεόν	Δρ.	150.—

Δικαιώματα Ἐντευ- κτηρίου.	Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	1,220.—
	Εἰσεπράχθησαν	»	900.—
			<hr/>
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	320.—

καὶ τοῦτο διότι ἐκ τῶν νέων μελῶν δὲν ἐδέχθησαν πάντα νὰ κατα-
βάλωσι τὸ δικαίωμα τοῦ Ἐντευκτηρίου.

Χορηγία Δημοσίου.	Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	1,000.—
	Είσεπράχθησαν	»	1,000.—
Ἑκτακτα ἔσοδα.	Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	5,000.—
	Είσεπράχθησαν	»	3,042.35
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	1,957.65

ἀλλὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ἑλάττωσις, ἐπειδὴ δὲν δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν εἰς χρήματα τὴν εὐγενῆ δωρεὰν τῆς ἀειμνήστου *Εὐανθίας Θ. Καντζιλιέρη*, ἣτις διὰ διαθήκης ἐκληροδότησε τῷ ἡμετέρῳ Συλλόγῳ τὴν ἐν τῇ ὁδῷ Αἰόλου ὑπ' ἀριθ. 63 οἰκίαν τῆς ἐξ ἡμισείας μετὰ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης καὶ ἣτις σήμερον μὲν φέρει ἐτήσιον εἰσόδημα τῷ ἡμετέρῳ Συλλόγῳ δρ. 1,350 διὰ τὰ κατόπιν δὲ ἔτη μετὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1896 θέλει φέρει ἀνώτερον εἰσόδημα ἕνεκα τῆς λήξεως τοῦ συμβολαίου μετὰ τοῦ ὑπάρχοντος ἐνοικιαστοῦ.

Τὰ πραγματοποιηθέντα ἔσοδα προῆλθον ἐκ τῶν ἐξῆς κονδυλίων.

Κατὰ πρῶτον λόγον ἐκ τῶν ἐσόδων τῆς εὐεργετικῆς παραστάσεως ἣτις ἐδόθη ὑπὸ τοῦ θιάσου «Πρόοδος» διὰ τοῦ Λίγο ἀπ' Ὀλα, ἐκ τῆς ὁποίας εἰσεπράχθησαν δρ. 962.80.

Δωρεὰς δυστυχῶς εἶχομεν ὀλιγίστας ἦτοι τῶν κ. κ.

Δ. Παπαγεωργίου	Δρ.	50.—
Ἄλ. Σ. Ζίζηλα ἐκ Ῥωσίας	»	100.—
Ἰουλίας Ι. Σκαραμαγκᾶ	»	188.—
Μ. Μ. Νεγρεπόντε	»	200.—

Ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Καρούσου ἐκκρεμοῦς πρὸ ἐτῶν μένοντος εἰσεπράξαμεν διὰ τοῦ κ. Ἡλία Τσιτσέλη δρ. 250.70, ὁμοίως τὸ ὑπόλοιπον τοῦ κληροδοτήματος τῆς Δρακούλας Ε. Καστόρχη παρὰ τοῦ κ. Κωνστ. Ε. Καστόρχη δρ. 333.35. Ἐξ ἐνοικίων τῆς αἰθούσης ἀπὸ διαφόρους δρ. 620 καὶ ἐκ τῶν ἐνοικίων τῆς κληροδοτηθείσης ἡμῖν οἰκίας παρὰ τῆς Εὐανθ. Θ. Καντζιλιέρη δρ. 337.50 διὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον, Ἰούλιον καὶ Αὐγούστον παρὰ τοῦ ἐνοικιαστοῦ κ. Δ. Σγούρδα.

Ἑσοδα χοροῦ.	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	8,807.—
	Προϋπελογίσθησαν	»	7,000.—
	Ἦτοι ἐπὶ πλέον	Δρ.	1,807.—

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ χοροῦ καὶ πάλιν ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀπέστειλε δρ. 500, ἡ δὲ Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος δρ. 200 καὶ ὁ κ. Ἄνδρέας Συγγρὸς δρ. 100.

Δωρεὰ κ. Ἰορδανο- πούλου.	Προϋπελογίσθησαν Δρ.	500.—
	Εἰσεπράχθησαν »	500.—

Ἡ δωρεὰ αὕτη τοῦ εὐγενοῦς ἡμῶν συναδέλφου ἐγένετο πρὸς βελτιώσιν τοῦ φωτισμοῦ τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων, ὁ δὲ Σύλλογος καὶ ἡ Σχολὴ θερμὰς ὀφείλουσιν εὐχαριστίας.

Ἐνοίκιον Ἐντευκτηρίου.	Προϋπελογίσθησαν Δρ.	2,500.—
	Εἰσεπράχθησαν »	2,000.—
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον Δρ.	500.—

Καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ὁ ἐνοικιαστὴς δὲν κατέβαλε τὸ ἐνοίκιον τῶν δύο τελευταίων μηνῶν, ἅτινα ὅμως εἰσὶν ἐξησφαλισμένα καὶ θὰ εἰσπράξωμεν τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ νέου ἔτους τοῦ Συλλόγου.

Εἰσπράξεις ἐπιστημονικῶν

ἐσπερίδων.	Προϋπελογίσθησαν Δρ.	2,000.—
	Εἰσεπράχθησαν »	1,417.70
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον Δρ.	582.30

Καὶ τοῦτο διότι ἦτο τὸ α' ἔτος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν μαθημάτων καὶ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ προϋπολογίσωμεν ἀκριβῶς τὰς εἰσπράξεις.

Εἰσπράξεις Σημάτων.	Προϋπελογίσθησαν Δρ.	350.—
	Εἰσεπράχθησαν »	60.—
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον Δρ.	290.—

Ἄλλὰ τοῦτο δέον νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς ἔλλειμμα ἐπειδὴ ἐν τῷ Ταμείῳ εὐρίσκονται τὰ ἐπίλοιπα 29 σήματα.

Εἰσπράξεις βραβείων.	Προϋπελογίσθησαν Δρ.	175.—
	Εἰσεπράχθησαν »	100.—
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον Δρ.	25.—

Καὶ τοῦτο ἔνεκα τοῦ θανάτου τῆς ἀειμνήστου Εὐανθίας Θ. Καντζιλιέρη ἥτις κατ' ἔτος ἔπεμπε διὰ τοῦ κ. Παν. Ταμπακοπούλου δρ. 25.

Περίοδον. Δρ. 4,044.30. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπετέλει τὸ περίσσευμα τῆς παρελθούσης χρήσεως.

Ἡ δὲ ἀνάλυσις τῆς περιουσίας τοῦ Συλλόγου ἔχει ὡς ἐξῆς :

Ἐνεργητικὸν

Ἀξία οἰκοδομῆς κατὰ τὸν ἰσολογισμόν	Δρ.	188.279.87
Ἀξία ἐπίπλων κατὰ τὸ ἔτος		
1893-1894	Δρ.	32,929.78
Προσθῆκαι κατὰ τὸ ἔτος 1894-5 »	790.15	» 33,719.93
Ἀξία παλαιῶν ἐπίπλων γενομένης ἐκπτώσεως		
500 δρ. ἀπὸ πέρυσι	»	2,000.—
Συνδρομαὶ ὀφειλόμεναι τοῦ 1894-1895.	»	1,855.—
Ἀξία Βιβλιοθήκης κατὰ τὸ 1893-4	Δρ.	16,462.55
Αὔξησις κατὰ τὸ 1894-1895	»	1,161.60
Δετικὰ Βιβλίων	»	575.50
Ἀξία 50 μετοχῶν τοῦ πατριωτικοῦ δανείου		
(Ἄρ. Καρακάρη).	Δρ.	300.—
Ἀξία 29 Σημάτων.	»	290.—
Μετρητὰ ἐν τῷ Ταμείῳ	»	1,599.70
Ἐν ὄλῳ	Δρ.	246,204.15

Παθητικὸν

Χρέος Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.	Δρ.	50,000.—
Χρέος Φυλακῶν	»	40,639.73
Χρέος Ταμιευτηρίου παλαιὸς λ/μὸς	»	5,891.95
Ἐν ὄλῳ	Δρ.	96,531.68

Ἐνεργητικὸν Δρ. 246,204.15

Παθητικὸν » 96,531.68

Ἐπομένως μένει καθαρὰ		
περιουσία	Δρ.	149,672.47
Προστιθεμένης ὅμως τῆς ἀξίας		
τῆς ὑπὸ τῆς Ε. Θ. Καντζι-		
λιέρη κληροδοτηθείσης ἐπὶ		
τῆς ὁδοῦ Αἰόλου οἰκίας	»	17,500.—
Ἀνέρχεται ἡ περιουσία τοῦ		
Συλλόγου εἰς	Δρ.	167,172.47
Παραβάλλοντες δὲ τὸ ἐφετεινὸν ἐξαγόμενον ἐκ	Δρ.	167,172.47
πρὸς τὸ περυσινὸν καθ' ὃ ἡ περιουσία ἀνήρχετο εἰς	»	151,302.83
Ἐχομεν ἐφέτος αὔξησιν ἐκ	Δρ.	15,869.65

Ὡς βλέπετε κ. Πρόεδρε, εἶναι λίαν εὐχάριστα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ληξιάσης χρήσεως.

Ἐνεκα τῆς ἀπουσίας εἰς Πάτρας τοῦ Ταμῖα κ. Κ. Κουτσαλέξη συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 26 τοῦ Κανονισμοῦ καὶ κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ διηύθυνα τὸ Ταμεῖον ἐγὼ ἀφοῦ εἰς τὸν κ. Κουτσαλέξην ἐδόθη παρά τοῦ Συλλόγου ἡ δέουσα ἄδεια. Δὲν ἔχω λόγους ἢ νὰ ἐκφράσω πρὸς τὸν Σύλλογον τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν πρὸς με ἐμπιστοσύνην.

Ἐσωκλείων τὸν σχετικὸν ἀπολογισμὸν ὑποσημειοῦμαι εὐσεβάστως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1895.

Ὁ ἀναπληρῶν τὸν Ταμίαν τοῦ Συλλόγου Γεν. Γραμματεὺς

Μ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

1895 - 1896

Κύριε Πρόεδρε

Ὑποβάλλω ὑμῖν τὸν ἰσολογισμὸν τοῦ ἔτους 1895—1896 τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Κατὰ τοῦτον τὰ μὲν ἔσοδα ἀνήλθον εἰς . . .	Δρ.	42,010.50
τὰ δὲ ἔξοδα	»	39,595.55
Καὶ ἔμεινε περίσσευμα ἐκ . . .	Δρ.	2,414.95

Τὰ ἔσοδα τοῦ προϋπολογισμοῦ εἶχον προϋπολογισθῆ εἰς Δρ. 29,450.—

Εἰσεπράχθησαν δὲ » 42,010.50

Ἦτοι ἐπὶ πλεόν Δρ. 12,560.50

Τὰ δὲ ἔξοδα τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ εἶχον προϋπολογισθῆ εἰς Δρ. 30,110.55

Ἐδόθησαν πιστώσεις ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ » 1,713.35

» ἑκτακτοὶ πιστώσεις » 10,000.—

Ἐν ὅλῳ Δρ. 41,823.90

Ἐδαπανήθησαν δὲ ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τῶν πιστώσεων αὐτοῦ . . . Δρ. 29,595.55

Ἐκ τῶν ἐκτάκτων πιστώσεων » 10,000.— » 39,595.55

Ἦτοι ἐδαπανήθησαν ἐπὶ ἔλαττον Δρ. 2,228.35

Παραβάλλοντες νῦν τὰς εἰσπράξεις ἐκ	Δρ.	40,450.80
Εἰς ἃς προσθετέον τὸ περίσσευμα τοῦ λήξαντος ἔτους	»	1,559.70
Ἦτοι ἐν ὄλῳ	Δρ.	42,010.50
Πρὸς τὰς δαπάνας ἐκ	»	39,595.55
Ἔχομεν περίσσευμα ἐκ	Δρ.	2,414.95

Ἦτοι βλέπομεν ὅτι αἱ εἰσπράξεις τοῦ Συλλόγου ὄχι μόνον ἐπῆρ-
 κσαν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἰς κάλυψιν πασῶν τῶν δαπανῶν καὶ εἰς
 τὴν ἀπόδοσιν ἀπέναντι τοῦ χρέους πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν δρ.
 10,000, ἀλλ' ἔχομεν καὶ περίσσευμα ἐκ δρ. 2,414.95 ἐνῶ διὰ τοῦ
 ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ψηφισθέντος προϋπολογισμοῦ, ἀπέμεινεν ἔλλειμμα
 ἐκ δραχ. 660.55.

Προβαίνω μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν διαφόρων μερίδων
 τῶν ἐσόδων.

Συνδρομαὶ Μελῶν.	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	8,123.80
	Προϋπελογίσθησαν	»	7,000.—
	Ἦτοι ἐπὶ πλεόν	Δρ.	1,123.80

Καθυστερούμενα.	Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	1,500.—
	Εἰσεπράχθησαν	»	1,095.—
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	405.—

καὶ τοῦτο διότι τινὰ τῶν καθυστερουμένων μελῶν μὴ καταβαλόντα
 τὴν συνδρομὴν των διεγράφησαν, ἐφαρμοσθέντος τοῦ κανονισμοῦ.

Δικαίωμα ἐγγραφῆς.	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	1,400.—
	Προϋπελογίσθησαν	»	1,000.—
	Ἦτοι ἐπὶ πλεόν	Δρ.	400.—

Δικαίωμα Ἐντευκτηρίου.	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	1,150.—
	Προϋπελογίσθησαν	»	900.—
	Ἦτοι ἐπὶ πλεόν	Δρ.	250.—

Χορηγία Δημοσίου.	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	2,000.—
	Προϋπελογίσθησαν	»	1,000.—
	Ἦτοι ἐπὶ πλεόν	Δρ.	1,000.—

Χορηγία Δήμου.	Εἰσεπράχθησαν	Δρ.	1,000.—
	Προϋπελογίσθησαν	»	1,000.—

τὸ ποσὸν τοῦτο ἀντιπροσωπεύει τὴν συνδρομὴν τοῦ Δήμου τοῦ πάρελ-

θόντος έτους. Κατά δέ τὸ τρέχον έτος έν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Δήμου έψηφίσθη ποσὸν συνδρομῆς πρὸς τὸν Σύλλογον έγκριθέν καί υπό τῆς Νομαρχίας Δρ. 2000.

Έκτακτα έσοδα.	Είσεπράχθησαν	Δρ. 12,202.—
	Προϋπελογίσθησαν	» 3,000.—
	Ήτοι επί πλέον	Δρ. 9,202.—

Τὰ πραγματοποιηθέντα έκτακτα έσοδα προήλθον έκ τῶν έξῆς κονδυλίων.

Κατά πρώτον λόγον έκ τῆς μεγάλης δωρεᾶς τῆς Έλένης Ν. Ζαρίφη έκ	Δρ. 10,000.—
Τῶν κ. κ. Κ. Θ. καί Γ. Ι. Τσάτσου εἰς μνήμην τοῦ πατρὸς αὐτῶν έκ	» 1,000.—
Τοῦ κ. Α. Ἀλεξανδρῶφ έκ	» 500.—
Τοῦ κ. Σ. Γοργία έκ	» 173.50
Καί έξ ένοικίων τῆς αἰθούσης έκ	» 528.50
Ήτοι έν ὄλῳ	Δρ. 12,202.—

Έσοδα Χοροῦ.	Είσεπράχθησαν	Δρ. 8,872.—
	Προϋπελογίσθησαν	» 8,500.—
	Ήτοι επί πλέον	Δρ. 372.—

έπ' εύκαιρία τοῦ χοροῦ καί πάλιν ή Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς απέστειλε δρ. 500, ή δέ Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος δρ. 200.

Ένοίκιον Έντευκτηρίου.	Προϋπελογίσθησαν	Δρ. 3,000.—
	Είσεπράχθησαν	» 1,250.—
	Ήτοι επί έλαττον	Δρ. 1,750.—

καί τοῦτο διότι ὁ ένοικιαστής Έμμ. Πετρομανωλάκης δέν έξεπλήρωσε τὰς ύποχρεώσεις αὐτοῦ, δι' ἅς ή Έφορεία τοῦ Συλλόγου ένήγαγε δικαστικῶς τὸν έγγυητὴν αὐτοῦ κ. Δημ. Λελοῦδαν ζητοῦσα παρ' αὐτοῦ τὴν έντελῆ έκπλήρωσιν τῶν ύποχρεώσεων αὐτοῦ.

Ένοίκιον οἰκίας Ε. Θ.

Καντζιλίερη.	Είσεπράχθησαν	Δρ. 1,350.—
Ήτοι ὅσαι προϋπελογίσθησαν.		
Εἰσπράξεις δημοσίων διαλέξεων.	Είσεπράχθησαν	Δρ. 1,988.—
	Προϋπελογίσθησαν	» 1,000.—
	Ήτοι επί πλέον	Δρ. 988.—

Εἰσπράξεις Σημάτων.	Προϋπελογίσθησαν Δρ.	50.—
	Εἰσεπράχθησαν »	20.—
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον Δρ.	<u>30.—</u>

Εἰσπράξεις Βραβείων.	Προϋπελογίσθησαν Δρ.	150.—
	Εἰσεπράχθησαν	000.—
	Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον Δρ.	<u>150.—</u>

Καὶ τοῦτο διότι ἀποφάσει τῆς Κοσμητείας τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων δὲν ἀπεδόθησαν ἐφέτος χρηματικὰ βραβεῖα εἰς τοὺς μαθητάς καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν εἰσεπράχθησαν παρὰ τοῦ κ. Διον. Π. Λάμπρου δραχ. 100 καὶ τῆς κ. Ἑλένης Γεωργαντοπούλου δραχ. 50.

Περίσσευμα. Δρ. 1,559.70. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπετέλει τὸ περίσσευμα τῆς παρελθούσης χρήσεως.

Ἡ δὲ ἀνάλυσις τῆς περιουσίας τοῦ Συλλόγου ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἐνεργητικὸν

Ἀξίας οἰκοδομῆς κατὰ τὸν ἰσολογισμόν. . . .	Δρ.	188,279.87	
Ἀξίας οἰκίας κληροδοτηθείσης ὑπὸ <i>E. Θ. Καν-</i> <i>τζιλιέρη</i>	»	17,500.—	
Ἀξία ἐπίπλων γενομένης ἐκ- πτώσεως δραχ. 429.78. . . .	Δρ.	33,500.—	
Ἀξία κλειδοκυμβάλου μὴ συμ- περιληφθέντος	»	4,000.—	» 37,500.—
Ἀξία παλαιῶν ἐπίπλων γε- νομένης ἐκπτώσεως	Δρ.	500.—	» 1,500.—
Ἀξία Βιβλιοθήκης κατὰ τὸ 1894—1895	Δρ.	18,199.65	
Ἀύξησις κατὰ τὸ 1895—96	»	1,599.85	
Δετικὰ βιβλίων	»	178.50	» 19,978.—
Ἀξία 50 μετοχῶν πατρ. δανείου <i>Χρ. Καρακάρη</i>	»	300.—	
Συνδρομαὶ ὀφειλόμεναι τῷ 1895—1896	»	2,075.—	
Μετρητὰ ἐν τῷ Ταμείῳ	»	2,414.95	
Ἐν ὅλῳ	Δρ.	<u>269,547.82</u>	

Παθητικὸν

Χρέος Ἐθν. Τραπεζῆς	Δρ.	40,000.—
Χρέος Φυλακῶν	»	40,639.73
Χρέος Ταμιευτηρίου παλαιοῦ λ/μοῦ ἄνευ τοῦ τόκου	»	5,891.95
Ἐν ὄλῳ	Δρ.	<u>86,531.68</u>

Ἐνεργητικὸν . . . Δρ. 269,547.82

Παθητικὸν » 86,531.68

Ἐπομένως μένει καθαρά περιου-
σία ἐκ Δρ. 183,016.14

Παραβάλλοντες τὸ ἐφετεινὸν ἐξαγόμενον ἐκ. . . Δρ. 183,016.14

πρὸς τὸ περυσινὸν καθ' ὃ ἡ περιουσία ἀνήρχετο εἰς » 167,172.47

Ἐχομεν ἐφέτος αὐξήσιν ἐκ. Δρ. 15,843.67

Ἐσωκλείων τὸν σχετικὸν ἀπολογισμὸν ὑποσημειοῦμαι εὐσεβάστως

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1896.

Ὁ Ταμίας

Δ. Ε. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1892-1893

Πρὸς τὸν Σύλλογον.

Ἐκπληρώσασα ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ τὰ ἐκ τοῦ κανονισμοῦ ἀνα-
τεθειμένα αὐτῇ καθήκοντα ὑποβάλλει τὸ πόρισμα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Τό τε ἀρχεῖον τοῦ Συλλόγου καὶ τὰ βιβλία τῶν πρακτικῶν τῶν
συνεδριάσεων αὐτοῦ καὶ τῆς ἐφορείας εὐρέθησαν ἐν πλήρει τάξει, εἰσή-
χθησαν δὲ καθ' ὄλον τὸ ἔτος ἔγγραφα 185 καὶ ἐξήχθησαν 306 καὶ
ἐγένοντο 16 μὲν συνεδριάσεις τοῦ Συλλόγου, 19 δὲ τῆς Ἐφορείας.

Ὡσαύτως ἐν πληρεστάτῃ τάξει εὐρέθη τὸ γραφεῖον τῆς Κοσμητείας
τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων, ἧς ἡ λειτουργία ἐξηκολούθησε καὶ
κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο κανονικῇ καὶ σύμφωνος πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον
ὑψηλὸν αὐτῆς σκοπὸν, δὲν δύναται δ' ἡ ἐπιτροπὴ νὰ μὴ ἐξάρη τὴν
ἐπικρατήσασαν τάξιν καὶ τὴν καταβληθεῖσαν παρά τε τῆς Ἐφορείας
τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Κοσμητείας τῆς Σχολῆς ἀδιάλειπτον μέριμναν
ὑπὲρ τῆς τακτικῆς καὶ ἀπροσκόπτου τῆς Σχολῆς λειτουργίας.

Ἡ χρηματικὴ διαχείρισις κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1892—1893 ἔχει
ὡς ἐξῆς :

Α' Ἔσοδα.

Διὰ τὴν χρῆσιν 1892—1893 προϋπελογισθη- σαν ἔσοδα	Δρ.	32,600.—
εἰσεπράχθησαν δ' ἐκ τούτων	»	29,599.40
ἤτοι ὑπελείφθησαν τὰ εἰσπραχθέντα τῶν προϋπο- λογισθέντων κατὰ	Δρ.	3,000.60

Ἐγένοντο δ' εἰσπράξεις ἐπὶ πλέον τῶν προϋπολογισθειῶν ἐν τοῖς
ἐπομένοις κεφαλαίοις καὶ ἄρθροις.

ΚΕΦ. Α' — 1. «Συνδρομαὶ μελῶν».

Προϋπελογίσθησαν.	Δρ.	10,000.—	
Εἰσεπράχθησαν.	»	10,313.65	
Πλεόνασμα	Δρ.		313.65

ΚΕΦ. Γ' «Ἐκτακτὰ ἔσοδα».

Προϋπελογίσθησαν.	Δρ.	12,000.—	
Εἰσεπράχθησαν.	»	14,466.40	
Πλεόνασμα	Δρ.		2,466.40

ΚΕΦ. Δ' — 1. «Ἐνοίκιον αἰθούσης».

Προϋπελογίσθησαν.	Δρ.	2,000.—	
Εἰσεπράχθησαν.	»	2,264.35	
Πλεόνασμα	Δρ.		264.35

ἦτοι ἐπὶ πλέον τῶν προϋπολογισθέντων εἰσπρα-
χθέντα ἐκ δραχμῶν » 3,044.40

Ἵπελείφθησαν δ' αἱ εἰσπράξεις τῶν προϋπολογισθεισῶν ἐν τοῖς ἐπο-
μένοις κεφαλαίοις.

ΚΕΦ. Α' — 2. «Καταβολαὶ ἐντευκτηρίου».

Προϋπελογίσθησαν.	Δρ.	1,500.—	
Εἰσεπράχθησαν.	»	1,111.—	
ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.		389.—

ΚΕΦ. Ε' «Εἰσπράξεις ἐπιστημονικῶν ἐσπερίδων».

Προϋπελογίσθησαν.	Δρ.	1,000.—	
Εἰσεπράχθησαν.	»	916.—	
ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.		84.—

ΚΕΦ. Ϛ' «Εἰσπράξεις ἐκ σημάτων».

Προϋπελογίσθησαν.	Δρ.	100.—	
Εἰσεπράχθησαν.	»	28.—	
ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.		72.—

ΚΕΦ. Β' — 1. «Χορηγία δημοσίου».

Προϋπελογίσθησαν.	Δρ.	1,500.—	
---------------------------	-----	---------	--

αἵτινες δὲν ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τοῦ δημοσίου.

ΚΕΦ. Β' — 2. «Χορηγία Δήμου Ἀθηναίων».

Προϋπελογίσθησαν.	Δρ.	4,000.—	
αἵτινες δὲν ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τοῦ δήμου. . Ἐν ὄλῳ	»		6,045.—

Ἐὰν ἀφαιρέσῃ τις τὰ χορηγήματα τοῦ δήμου Ἀθηναίων καὶ τοῦ δημοσίου αἱ τακτικαὶ εἰσπράξεις τοῦ λήξαντος ἔτους ὑπερέβησαν τὰς προὔπολογισθείσας κατὰ δρ. 2,499.

Εἰς τὰς ὡς ἄνω τακτικὰς εἰσπράξεις ἐκ . . Δρ. 29,599.40
δέον νὰ προστεθῶσι :

α') Αἱ εἰσπραχθεῖσαι ἐκ τῆς δοθείσης ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισοῦ παθόντων Ζακυνθίων προεσπερίδος. Δρ. 3,415.—

β') Αἱ εἰσπραχθεῖσαι ἐξ ἐκποιήσεως ἀχρήστου ὑλικοῦ. » 92.—

γ') Τὸ ἐκ τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς ληφθὲν δάνειον ἐκ » 10,000.—

13,507.—

Οὕτως αἱ καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1892—1893 ἐν γένει εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς Δρ. 43,106.—

Ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τῶν ἐσόδων Α' —1 «Συνδρομαὶ μελῶν» ἡ ἐπιτροπὴ παρατηρεῖ τὰ ἐπόμενα.

Ἐκ συνδρομῶν μελῶν προὔπελογίσθησαν ἔσοδα Δρ. 10,000.—
Εἰσπραχθησαν. » 10,313.65

Πλεόνασμα » 313.65

ἄλλ' αἱ ἐκ δρ. 10,333 ⁶⁵/₁₀₀ ἐνεργηθεῖσαι ἐντὸς τοῦ ἔτους 1892—1893 εἰσπράξεις δὲν ἀνήκουσιν ἅπασαι εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἔτους τούτου, ἀλλὰ μόνον δραχ. 9,349 καὶ ⁶⁵/₁₀₀, αἱ δ' ἄλλαι ἀνήκουσιν εἰς ἄλλας προγενεστέρας χρήσεις ὡς ἐξῆς :

Κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου 1892 ἔμμενον ἐκκρεμῆ, μὴ εἰσπραχθεισῶν τῶν συνδρομῶν.

α') Τὸ ὑπ' ἀρ. 627 τοῦ ἔτους 1889-90 τριπλότυπον εἰσπρακτέον.

β') Τὰ ὑπὸ τοὺς ἀριθ. 104, 118, 164 τοῦ ἔτους 1890—1891 τριπλότυπα.

γ') Τὰ ὑπὸ τοὺς ἀριθ. 13, 14, 15, 21, 22, 23, 25, 32, 61, 63, 73, 79, 82, 83, 100, 110, 118, 120, 122, 124, 134, 136, 143, 144, 160, 163, 169, 170, 177, 180, 184, 210, 214, 218, 232, 235, 277, 281, 282, 284, 287, 340, 351, 352, 354, 356, 357, 360, 365, 368 καὶ 377 τριπλότυπα τοῦ ἔτους 1891—1892.

Τὰ ἐκκρεμῆ ταῦτα τριπλότυπα ἀντεπροσώ- πευον ποσόν	Δρ.	1,436.—
Ἐντὸς τοῦ ἔτους 1892—1893 εἰσεπράχθη- σαν ἐκ τούτων	»	964.—
καὶ ὑπελείφθησαν ἐκκρεμῆ τριπλότυπα	Δρ.	472.—
Κατὰ τὸ ἔτος 1892—1893 ἐξεδόθησαν τριπλότυπα εἰσπρακτέων συνδρομῶν μελῶν	Δρ.	11,797.65
Εἰσεπράχθησαν	»	9,349.65
ὑπολείπονται ἄρα εἰσπρακτέαι	Δρ.	2,448.—

Τὰ ἐκκρεμῆ μένοντα τριπλότυπα τοῦ ἔτους 1892—1893 εἶνε τὰ
ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 19, 21, 25α, 30, 37, 41 42, 43, 45, 54,
62, 72, 77, 80, 82, 83, 93, 97, 100, 107, 109, 111, 113,
119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 131,
133, 134, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 145, 147, 149,
151, 153, 154, 157, 158, 162, 164, 168, 172, 173, 175,
179, 181, 183, 184, 186, 189, 190, 208, 210, 216, 237,
245, 253, 264, 271, 275, 277, 286, 287, 289, 290, 297
309, 310, 317, 318, 334, 335, 336, 339, 340, 416, 417,
431, 432, 433 καὶ ἐν μέρει τὸ ὑπ' ἀριθ. 313, ἀντιπροσωπεύοντα
ἅπαντα ποσόν δραχ. 2,448.

Β' Ἔξοδα.

Τὰ διὰ τὸ ἔτος 1892—1893 ἀρχικῶς προϋπολογισθέντα ἔξοδα ἀνήρχοντο εἰς	Δρ.	28,652.95
ἐχορηγήθησαν ὅμως κατόπιν τῆς ψηφίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ πιστώσεις	»	15,622.75
οὕτω δ' ἀνῆλθον τὰ ἔξοδα εἰς	Δρ.	44,275.70

Αἱ καθ' ὅλον τὸ ἔτος γενόμεναι πληρωμαὶ ἀνῆλθον εἰς	»	43,365.73
ἦτοι ὑπελείφθησαν τῶν προϋπολογισθεισῶν κατὰ	Δρ.	909.97

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν γένει, κατὰ δὲ κεφάλαιον καὶ ἄρθρον ἐγένοντο δα- πάναι ἐπὶ πλέον μὲν τῶν προϋπολογισθεισῶν κατὰ	Δρ.	4,330.75
ἐπὶ ἔλαττον δὲ κατὰ	»	5,240.72

Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	909.97
------------------	-----	--------

Αί καθ' ὑπέρβασιν τῶν πιστώσεων γενόμεναι δαπάναι ἀφορῶσιν εἰς τὰ ἐξῆς κεφάλαια καὶ ἄρθρα.

Ἐπὶ τοῦ κεφ. Β—2.

Ἐχορηγήθησαν πιστώσεις	Δρ.	7,100.—	
Ἐδαπανήθησαν	»	2,112.40	
ἦτοι καθ' ὑπέρβασιν πιστώσεων	Δρ.		12.40

Ἐπὶ τοῦ κεφ. Γ—9.

Ἐχορηγήθησαν πιστώσεις	Δρ.	700.—	
Ἐδαπανήθησαν	»	940.35	
ἦτοι καθ' ὑπέρβασιν πιστώσεων	»		240.35

Ἐπὶ τοῦ κεφ. Ε—3.

Ἐχορηγήθησαν πιστώσεις	Δρ.	450.—	
Ἐδαπανήθησαν	»	494.10	
ἦτοι καθ' ὑπέρβασιν πιστώσεων	Δρ.		44.10

Ἐπὶ τοῦ κεφ. Ζ—1.

Ἐχορηγήθησαν πιστώσεις	Δρ.	2,800.—	
Ἐδαπανήθησαν	»	3,314.50	
ἦτοι καθ' ὑπέρβασιν πιστώσεων	Δρ.		514.50

Δι' ἐπίπλωσιν τοῦ καταστήματος :

Ἐχορηγήθησαν πιστώσεις	Δρ.	4,484.—	
Ἐδαπανήθησαν	»	4,588.40	
ἦτοι καθ' ὑπέρβασιν πιστώσεως	Δρ.		104.40

Προστιθεμένου εἰς ταῦτα καὶ τοῦ ποσοῦ, ὅπερ εἰσπραχθὲν ὑπὲρ τῶν παθόντων ἐκ τοῦ σεισμοῦ Ζακυνθίων, ἀπεδόθη εἰς τὴν ἀρμοδίαν ἐπιτροπὴν, μὴ ὑπαρχούσης πρὸς τοῦτο εἰδικῆς πιστώσεως ἐκ ἀνέρχονται τὰ καθ' ὑπέρβασιν τῶν πιστώσεων δαπανηθέντα εἰς	»	3,415.—	
	Δρ.		4,330.75

Εἰς τὸν Σύλλογον ἀνήκει ἵνα ἀποφασίσῃ περὶ τῶν καθ' ὑπέρβασιν τῶν πιστώσεων γενομένων δαπανῶν, ὧν τὴν ἔγκρισιν προτείνει ἢ ἐπιτροπὴ.

Δὲν δύναται ὁμῶς ἡ ἐπιτροπὴ νὰ παραλείψῃ, προκειμένου περὶ τῆς ὑπερβάσεως τοῦ κεφαλαίου Ζ—1 «Τόκοι δανείου Ἐθνικῆς Τραπεζῆς» ὅτι κατὰ τὴν γνώμην αὐτῆς ἡ ἐπιβαλλομένη μέριμνα περὶ ἐγκαίρου πληρωμῆς τῶν τόκων τοῦ πρὸς τὴν Τράπεζαν δανείου ἔστω καὶ διὰ

συνομολογήσεως προσωρινού δανείου ἤθελεν ἀπαλλάξει τὸν Σύλλογον τῆς ἐπιβαρύνσεως δρ. 514.50 %.

Δὲν δύναται ὡσαύτως ἡ ἐπιτροπὴ νὰ παραλείψῃ ὅτι κατὰ τὴν γνώμην αὐτῆς δὲν ἐπεκράτησεν ἀκρίβεια ὡς πρὸς τὸν καταλογισμὸν τῶν δαπανῶν εἰς τὰ διάφορα κεφάλαια καὶ ἄρθρα τοῦ προϋπολογισμοῦ, καθόσον δαπάναι ἀνήκουσαι εἰς τοῦτο τὸ κεφάλαιον, κατελογίζοντο εἰς ἕτερον, ἐνίοτε δὲ τὸ αὐτὸ εἶδος δαπανῶν κατελογίζετο ἄλλοτε μὲν εἰς τοῦτο τὸ κεφάλαιον ἄλλοτε δ' εἰς ἄλλο. Καὶ ἐλάχιστα μὲν εἶνε τὰ ποσά, ἅτινα κακῶς κατελογίσθησαν, καὶ ἔνεκα τούτου ἡ ἐπιτροπὴ δὲν μετήνεγκε τὰς δαπάνας εἰς τὰ οἰκεία κεφάλαια καὶ ἄρθρα, ἐκφράζει ὅμως τὴν εὐχὴν ὅπως εἰς τὸ μέλλον μὴ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἄτοπον τοῦτο, διότι ἄλλως οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 32 τοῦ κανονισμοῦ, ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἐπιτρέπεται ἐξαντληθείσης τῆς πιστώσεως τοῦ ἐνὸς κεφαλαίου, νὰ καταβάλληται ἡ δαπάνη ἐκ πιστώσεως ἄλλου κεφαλαίου, ἀδιάφορον ἂν ἡ δαπάνη ἀνήκει ἢ οὐ εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο.

Ἐν γένει δ' ἡ ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι τῇ ἐπιβάλλεται, ἵνα ἐκφράσῃ τὴν εὐχὴν, ὅπως περικοπῶσι τὰ ἔξοδα μέχρι τοῦ ἐσχάτου δυνατοῦ ὀρίου, γένηται δὲ σοβαρὰ σκέψις περὶ αὐξήσεως τῶν ἐσόδων, συντελούντων ἀπάντων ἐν γένει τῶν μελῶν, ὑποβάλλει δὲ τὴν γνώμην περὶ τοῦ καταρτισμοῦ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπιτροπῆς πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν ἐκ μέρους τῶν μελῶν ὑπὲρ τῆς σχολῆς, πεπειθυῖα ὅτι οὐδεὶς θέλει ἀρνηθῆ νὰ σπεύσῃ εἰς ὑποστήριξιν κατὰ τὸ δυνατόν τῆς σχολῆς ἢ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν καὶ πρόδοον πάντες ἐπιδιώκομεν.

Ἡ κινητὴ καὶ ἀκίνητος περιουσία τοῦ συλλόγου κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου 1893 εἶχεν ὡς ἑξῆς :

Ἐνεργητικὸν

Ἀξία οἰκοδομῆς κατὰ τὸ 1891—92	Δρ.	187,540.72	
Προσθῆκαι κατὰ τὸ 1892—1893	»	739.15	
			188,279.87
Ἀξία ἐπίπλων κατὰ τὸ 1891—92	Δρ.	31,470.13	
Προσθῆκαι κατὰ τὸ 1892—1893	»	405.50	
			31,875.63
	Εἰς μεταφορὰν Δρ.		220,155.50

	Ἐκ μεταφορᾶς Δρ.	220,155.50
Ἀξία παλαιῶν ἐπίπλ. τὸ 1891—92	Δρ.	2,500.—
Ἀπόσβ. λόγῳ φθορᾶς τὸ 1892—93	»	500.—
		<u>2,000.—</u>
Ὅφειλάμενα ἐκ συνδρομῶν κατὰ τὸ 1892—1893	Δρ.	1,646.—
Ἐκ Παλαιᾶς χρήσεως	»	146.—
		<u>1,792.—</u>
Ἀξία Βιβλιοθ. κατὰ τὸ 1891—92	Δρ.	12,000.—
Αὐξήσεις καὶ προσθήκαι κατὰ τὸ 1892—1893	»	1,867.41
Δετικά	»	447.75
Υλικά διάφορα	»	115.—
		<u>14,430.15</u>
	Μετρητά	6.20
		<u>238,383.85</u>

Παθητικὸν

Χρέη Ἐθν. Τραπεζῆς τὸ 1891—92	Δρ.	40,000.—
Προσθήκαι κατὰ τὸ 1892—1893	»	10,000.—
		<u>50,000.—</u>
Χρέη εἰς ἰδιαιτέραν μερίδα φυλακῶν κατὰ τὸ 1891—1892	Δρ.	37,573.73
Αὐξήσεις ἐκ τῶν τόκων 1892—1893	»	1,502.95
		<u>39,076.68</u>
Ὅφειλάμενα εἰς ταμιευτήριον ἐκ παλαιοῦ λογα- ριασμοῦ	Δρ.	5,891.95
	»	94,968.63
		<u>143,915.22</u>

Εὐχαρίστως ἡ ἐπιτροπὴ παρατηρεῖ, ὅτι καίτοι ὁ Σύλλογος εὐρέθη ἐν χρηματικαῖς δυσχερείαις κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἡ περιουσία αὐτοῦ, οὐ μόνον δὲν ἠλαττώθη, ἀλλὰ καὶ παρουσιάζει μικρὰν αὐξήσιν ἐκ ὀρ. 678, λαμβανομένου μάλιστα ὑπ' ὄψει ὅτι ἀπεσβέσθησαν διάφορα κονδύλια ἐκ ὀραχ. ἐν ὄλῳ δισχιλίων.

Ἐν τῇ παρούσῃ ἐκθέσει θὰ εὔρη ὁ Σύλλογος τὴν ἔλλειψιν ὅτι οὐδείς γίνεται λόγος περὶ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ συλλόγου, τῆς ἐλλείψεως ὅμως ταύτης εἶνε ὅλως ἀθῶα ἢ ἐπιτροπή, ἣτις ἐπανειλημμένως προσῆλθε πρὸς ἐξέλεγχιν τῶν τῆς βιβλιοθήκης, δὲν ἠτύχησεν ὅμως νὰ εὔρη ποτὲ τὸν ἐπιμελητὴν, οὐδ' ἔλαβεν αἰτηθείσας παρὰ τῆς Ἐφορείας πληροφορίες περὶ τῶν κατὰ τὴν βιβλιοθήκην.

Συμπεραίνουσα ἡ ἐπιτροπὴ προτείνει τὴν ἔγκρισιν τοῦ ἀπολογισμοῦ, φρονοῦσα συνάμα, ὅτι δεόν νὰ ἐκφράσῃ ὁ σύλλογος τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ εἰς τε τὴν ἐφορείαν τοῦ συλλόγου καὶ τὴν κοσμητείαν τῆς σχολῆς, ἐπὶ ταῖς καταβληθείσαις παρ' αὐτῶν προσπαθείαις πρὸς τὴν ἀνταξίαν τοῦ προορισμοῦ των, παράστασιν τοῦ συλλόγου καὶ τὴν πρόοδον τῆς σχολῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Οκτωβρίου 1893.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ

Ἄγνθ. Γιαννόπουλος Ἡπειρώτης, Ν. Κουρῆς,
Γ. Ἀναγνωστόπουλος.

1893 - 1894

Πρὸς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον « Παρνασσὸν »

Περατώσασα ἡ ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ὑποβάλλει τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γενομένης ἐξελέγξεως.

Ἐν πλήρει τάξει εὐρέθησαν τὰ ἀρχεῖα τοῦ Συλλόγου καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ἐφορείας, ὡσαύτως ἐν πλήρει τάξει εὐρέθη τὸ γραφεῖον τῆς Κοσμητείας τῆς Σχολῆς, ἧς ἡ λειτουργία καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐξηκολούθησεν ἀπροσκόπτως.

Τὰ τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ ἔτους 1893—1894 ἔχουσιν ὡς ἐξῆς :

Ἔσοδα

Προϋπελογίσθησαν ἔσοδα	δραχμ.	28,425.—
Εἰσепράχθησαν	»	36,324.45

ἐπομένως ὑπερέβησαν αἱ εἰσπράξεις τὰ προϋπολογισθέντα κατὰ δραχμὰς 7,849,45.

Ἡ ἐξέτασις τῶν ἐσόδων καθ' ἕκαστον παρουσιάζει τὰ ἐξῆς ἀπο-
τελέσματα :

Αἱ εἰσπράξεις ὑπερέβησαν τὰ προϋπολογισθέντα εἰς τὰ ἐπόμενα
κεφάλαια :

ΚΕΦ. Α' — 1. « Συνδρομαὶ μελῶν »

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	10,000.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	10,987.—	
	Διαφορὰ ἐπὶ πλέον	Δρ.	987.—

ΚΕΦ. Β' . « Χορηγία Δημοσίου »

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	1,000.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	2,000.—	
	Διαφορὰ ἐπὶ πλέον	Δρ.	1,000.—

ΚΕΦ. Γ' . « Ἐκτακτὰ ἔσοδα ».

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	12,000.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	19,402.55	
	Διαφορὰ ἐπὶ πλέον	Δρ.	7,402.55

ΚΕΦ. ΣΤ' — 2. « Εἰσπράξεις βραβείων »

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	175.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	275.—	
	Διαφορὰ ἐπὶ πλέον	Δρ.	100.—
	Διαφορὰ ἄρα ἐπὶ πλέον ἐν συνόλῳ	Δρ.	9,489.55

Καθυστεροῦνται δ' αἱ εἰσπράξεις εἰς τὰ ἐπόμενα κεφάλαια.

Α' — 2. « Καταβολαὶ ἐντευκτηρίου »

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	1,500.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	1,400.—	
	Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	100.—

Δ' . « Ἐνοίκια αἰθούσης »

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	1,000.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	588.—	
	Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	412.—

Ε' — 1. « Εἰσπράξεις ἐντευκτηρίου, δικαιώματα »

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	2,000.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	1,521.10	
	Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	478.—

Ε' — 2. «*Έντευκτηρίου ένοικίου*»

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	300.—
Είσεπραχθησαν	»	0.—

Διαφορά επί έλαττον . . Δρ. 300.—

ΣΤ' — 1. «*Είσεπραξεις εκ σημάτων*»

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	500.—
Είσεπραχθησαν	»	150.—

Διαφορά επί έλαττον . . Δρ. 350.—

Διαφορά επί έλαττον έν συνόλω Δρ. 1,640.10

Έπομένως έχομεν καθαράν επί πλέον διαφοράν
μεταξύ είσεπραχθέντων και προϋπολογισθέντων εκ Δρ. 7,849.45

Έπί τών έσόδων ή Έπιτροπή υποβάλλει τās έξης παρατηρήσεις.

α') Καί έφέτος είχομεν καθυστερήσεις συνδρομών, άναμφιβόλως δέ θέλει επιδιωχθῆ ή είσεπραξις αύτών ή ή εφαρμογή του άρθρου 15 του κανονισμού, άπορον δέ πώς διέφυγε τήν προσοχήν τῆς Έφορείας, ότι τρία μέλη μετέσχον τών άρχαιρεσιών έναντίον του άρθρου 14 του κανονισμού.

β') Όμοίως άπορεϊ ή έπιτροπή πώς δέν κατεβλήθη ή δέουσα μερίμα προς είσεπραξιν τών ένοικίων του έντευκτηρίου εκ δραχ. 300.

γ') Ουδένα ήδυνήθη να ενεργήση ή έπιτροπή έλεγchon επί τών έσόδων εκ του χοροϋ και τών συναυλιών, μή υπάρχόντων προς τουτο στοιχείων· δηλοϋσα δέ ή έπιτροπή, ότι ουδεμίαν, ουδέ τήν έλαχίστην έχει υπόνοιαν περι τῆς μή όρθῆς διαχειρίσεως τών άνωτέρω έσόδων, δέν δύναται να παραλείψη, ότι θεωρεϊ πρέπον να κανονισθώσιν έν τῶ μέλλοντι τὰ περι τούτων δια τρόπου, καθιστῶντος δυνατόν τον έλεγchon υπό τῆς έξελεγκτικῆς έπιτροπῆς.

Έκ τούτων δέ λαμβάνουσα άφορμήν ή Έπιτροπή, κρίνει επιβαλλόμενον αύτῆ να συστήση, όπως γινομένης ήδη σκέψεως περι τροποποιήσεως του κανονισμού, σκεφθῆ ο σύλλογος, άν δέν εϊνε όρθότερον, ένα ή έξελεγκτική Έπιτροπή εϊνε διαρκῆς καθ' όλον τὸ έτος, έξελέγχουσα άμέσως τās πράξεις πάσης έπιτροπῆς έντός του έτους καταρτιζομένης και έχούσης διαχειρίσιν εκφέρουσα δέ γνώμην επί πάσης πέραν του ψηφισθέντος προϋπολογισμού ζητουμένης πιστώσεως, πρό τῆς επ' αύτῆς άποφάσεως του συλλόγου.

Ἔξοδα

Προϋπελογίσθησαν μὲν διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ	Δρ.	26,490.—	
Ἐχορηγήθησαν διὰ τακτικῶν πιστώσεων	»	3,391,55	
καὶ δι' ἑκτάκτων πιστώσεων	»	6,494,25	
		<hr/>	
Ἐν ὄλῳ	Δρ.	36,375.80	
Ἐδαπανήθησαν δὲ κατὰ τὸν ὑποβληθέντα ἀπο- λογισμὸν	»	32,286.35	
ἧτοι ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	4,089.45	
		<hr/>	
Ἐπὶ τούτων ὅμως ἡ ἐπιτροπὴ παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς :			
Ἐν τῷ ἀπολογισμῷ φέρονται κατὰ τ' ἀνωτέρω χο- ρηγηθεῖσαι τακτικαὶ μὲν πιστώσεις Δρ. 3,391.55			
ἑκτακτοὶ δὲ	»	6,494.25	
		<hr/>	
			9,885.80

ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ, ἐξετάσασα τὰ πρακτικὰ τοῦ Συλλόγου, εὔρε μόνον χορηγηθείσας πιστώσεις τακτικὰς καὶ ἑκτάκτους ἐκ Δρ. 8,746.—
προκύπτει ἄρα διαφορὰ. Δρ. 1,139.80

Ἡ διαφορὰ αὕτη προκύπτει, διότι ἐνῶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς οὐδαμοῦ ἀναφέρεται, ὅτι ἐχορηγήθησαν πιστώσεις διὰ τὰς ἑξῆς δαπάνας :

Πρὸς πληρωμὴν τῷ κ. Pellin Δρ.	400.—		
Πρὸς ἀποπληρωμὴν τοῦ κ.			
Τσάτσου	»	679.—	
Πρὸς θέρμανσιν	»	60.—	
		<hr/>	
			1,139.80

ἀναγράφονται αἱ πιστώσεις αὗται ἐν τῷ ἀπολογισμῷ, ὡς χορηγηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Συλλόγου.

Πράγματι ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς 13 Φεβρουαρίου ἀναφέρεται ὡς εἰσαχθεῖσα αἴτησις τοῦ Ταμίου περὶ χορηγίας τῶν πιστώσεων τούτων καὶ ἐπὶ ταύτης σημειώσις, ὅτι ἐνεκρίθησαν αὗται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, ἀλλὰ τὸ πρακτικὸν εἶνε ἀτελές, παραλείψαντος τοῦ συντάκτου νὰ μνημονεύσῃ τί ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἀπεφάσισεν ὁ Σόλλογος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἔχει οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν, ὅτι ἐν τῇ πεποιθήσει τῆς παρὰ τοῦ Συλλόγου γενομένης ἐγκρίσεως ἐνηργήθησαν

αί δαπάναι, φρονεῖ, ὅτι πρέπει χάριν τῆς τάξεως ἐκ τῶν ὑστέρων νὰ χορηγήσῃ τὰς σχετικὰς πιστώσεις ὁ Σύλλογος, ἐγκρίνων συγχρόνως καὶ τὴν ἐκ δραχμῶν 9,50 γενομένην καθ' ὑπέρβασιν τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐξ ἀνάγκης δαπάνην.

Ἡ ἐπιτροπή, ὠθυμένη οὐχὶ ἐκ πνεύματος μορφῆς ἀλλὰ ἐκ τοῦ καθήκοντος ὅπερ ἔχει νὰ ὑποδείξῃ τὰ κατὰ τὴν γνώμην αὐτῆς πρακτέα ἐν τῷ μέλλοντι, προσθέτει εἰς τὰ ἀνωτέρω καὶ τὴν ἐξῆς παρατήρησιν ἐπὶ τῶν ἐξόδων.

Οὐχὶ ὀρθῶς ἐκ τοῦ κεφαλαίου Ζ' — 2 «Τόκοι Ἐθνικῆς Τραπεζῆς» διετέθησαν δραχ. 98 ⁵⁰/₁₀₀ ὀφειλόμενα ἐκ παρελθούσης χρήσεως εἰς συμβολαιογράφον, ἐνῶ ἔδει νὰ ζητηθῇ εἰδικὴ πίστωσις πρὸς τοῦτο· μικραὶ δὲ ἄλλαι δαπάναι καταλογίζονται ὅτε μὲν εἰς τοῦτο τὸ κεφάλαιον ὅτε δὲ εἰς ἐκεῖνο. Ὑποβάλλει δ' ἡ ἐπιτροπή, καὶ τὴν εὐχὴν ὅπως, ὑποχρεώσεις προηγουμένων χρήσεων, ἐπομένως γνωσταὶ κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀναγράφονται ἐν αὐτῷ καὶ οὐχὶ κατόπιν νὰ ζητῶνται πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν ἑκτακτοὶ πιστώσεις.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐξόδων. Ἀνακεφαλαιοῦντες δὲ τὰς εἰσπράξεις καὶ τὰς δαπάνας ἔχομεν :

Εἰσεπράχθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1893—94	Δρ.	36,324.45
Ὑπόλοιπον τῆς παρελθούσης χρήσεως.	»	6.20
		<hr/>
		36,330.65
Ἐδαπανήθησαν.	»	32,286.35
		<hr/>
Ὑπελείφθη περίσσευμα κατὰ τὴν 31 Αὐγ. 1894	Δρ.	4,044.30

Βιβλιοθήκη.

Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Συλλόγου ἐπλουτίσθη καὶ ἐφέτος διὰ νέων δωρεῶν ἢ ἀγορῶν· τακτικῶς δὲ λειτουργεῖ καὶ τὸ ἀναγνωστήριον. Ἡ ἐπιτροπή ἐκφράζει τὴν εὐχὴν, ὅπως ἀποπερατωθῇ ὅσον τάχιον ἡ ἀντιγραφὴ τοῦ καταλόγου.

Ταμειυτήριον.

Ἡ λειτουργία τοῦ Ταμειυτηρίου τῆς Σχολῆς βαίνει κανονικῶς, ἐξετάσασα δ' ἡ ἐπιτροπή τὰ κατ' αὐτό, καὶ ἀναλογιζομένη τὰς δυσχερείας, αἵτινες ἀναποφεύκτως παρακολουθοῦσι τοσοῦτῳ πολύπλοκον καὶ κοπιώδη διαχειρίσιν, δὲν δύναται νὰ παραλείψῃ, ὅπως καὶ αὕτη

έκφραση, προκαλέση δέ και παρά του Συλλόγου θερμούς επαίνους προς τον διαχειριζόμενον τὰ του Ταμιευτηρίου κ. Μιχαήλ Π. Λάμπρον.

Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1891 μέχρι τέλους Αὐγούστου 1894 ἐγένοντο ὑπὸ τῶν μαθητῶν

καταθέσεις Δρ. 146,952.75

καὶ ἀπολήψεις » 108,728.60

Κατὰ δὲ τὸ λήξαν ἔτος ἐγένοντο :

Καταθέσεις Δρ. 54,813.85

Ἀποδόσεις Δρ. 39,131.20

Ἐπληρώθησαν δὲ καὶ τόκοι » 1,016.20

Ἐδαπανήθησαν δι' ἐξοδα

ταμιευτηρίου » 148.60 » 40,296.00

Ἐπομένως ἐχρεώθη ὁ κ. Λάμπρος ἀπέναντι τοῦ

ταμιευτηρίου κατὰ τὸ λήξαν ἔτος μὲ . . . Δρ. 14,517.85

ἔτι δὲ καὶ μὲ τοὺς τόκους ἐπὶ τῶν καταθέσεων.

Περιουσία τοῦ Συλλόγου.

Ἡ κινητὴ καὶ ἀκίνητος περιουσία τοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου 1894 εἶχεν ὡς ἐξῆς :

Ἐνεργητικὸν

Ἀξία οἰκοδομῆς Δρ. 188,279.87

Ἀξία ἐπίπλων κατὰ

τὸ ἔτος 1893 . Δρ. 31,875.63

Προσθῆκαι κατὰ τὸ

ἔτος 1893-1894 » 1,054.15 32,929.78

Ἀξία παλ. ἐπίπλων » 2,500.—

35,429.78

Ἀπόσβεσις λόγῳ φθορᾶς πρὸς 5 τοῖς⁰/₁₀₀ 1,751.48 Δρ. 33,678.30

Συνδρομαὶ ὀφειλόμεναι τὸ ἔτος 1893-1894 . . » 3,086.—

Ἀξία βιβλιοθήκης κατὰ τὸ 1893 Δρ. 14,430.15

Ἀὔξησις κατὰ τὸ 1893-94 . . » 1,174,90

Δετικὰ βιβλίων » 857.50 » 16,462.55

Ἀξία 50 μετοχῶν πατριωτικοῦ δανείου » 300.—

Μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ » 4,044.30

Δρ. 245,851.02

Παθητικὸν

Χρέος πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν	Δρ.	50,000.—
Χρέος φυλακῶν 1893	Δρ.	39,076.68
Τόκοι 1893—1894.	»	1,563.05
Εἰς ταμειυτήριον παλαιοῦ λογαριασμοῦ	Δρ.	5,891.95
		<u>96,531.68</u>

Ἐνεργητικὸν Δρ. 245,851.02

Παθητικὸν » 96,531.68

Ἐπομένως μένει καθαρὰ περιου-

σία Δρ. 149,319.34

Τὸ παρελθὸν ἔτος αὕτη ἀνήρ-

χετο εἰς » 143,815.22

Ἐχομεν ἐφέτος πλεόνασμα . . . » 5,404.12

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι δὲν συμφωνοῦσι καθ' ὅλα πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ταμίου, διότι οὗτος

α') Δὲν ὑπολογίζει φορὰν ἐπίπλων, ὑποθέτων σταθερὰν τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν ἀξίαν.

β') Δὲν σημειοῖ ἀκριβῶς τὰ ποσὰ τῶν ὀφειλομένων συνδρομῶν καὶ

γ') Δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψει τὴν κατὰ τὴν περυσινήν ἐξέλεξιν ὀρυσθεῖσαν καθαρὰν περιουσίαν.

Ὅπως δὲ ἴσως σημερινὴ εἶναι ἡ αὔξησις τῆς περιουσίας τοῦ Συλλόγου.

Περαίνοντες τὴν παροῦσαν, προτείνομεν, ὅπως ὁ Σύλλογος ἐκφράσῃ εὐχαριστίας πρὸς τε τὴν Ἐφορείαν αὐτοῦ καὶ τὴν Κοσμητείαν τῆς Σχολῆς, πρὸς ταύτην μὲν διὰ τὰς ἐνδελεχεῖς αὐτῆς φροντίδας, αἵ, συνεχίζουσα τὸ ἔργον τῶν προκατόχων, κατέβαλεν ὑπὲρ τῆς κανονικῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς, προαχθείσης οὕτως εἰς περιωπὴν ἀληθῶς ἀξιοθαύμαστον, πρὸς δὲ τὴν Ἐφορείαν, διότι ἀδιαλείπτως πᾶσαν κατέβαλε μέριμναν, ὅπως ὁ Σύλλογος τηρῇ τὴν ἐπιζήλον θέσιν, ἣν ἔχει καταλάβει δι' ἔργων, ὧν ἡ ἀξία παρὰ πάντων ἀναγνωρίζεται.

Διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1894.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ

Γ. Ἀναγνωστόπουλος, Φρ. Ε. Γεωργαντόπουλος, Ζ. Κ. Μάττας.

1894-1895

Πρὸς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον « Παρνασσὸν »

Ἐκπληρώσασα ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ τὸ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἀνατε-
θὲν αὐτῇ καθῆκον, ὑποβάλλει τὰ πορίσματα τῆς γενομένης ἐξελέγξεως.

Ἐν πλήρει τάξει εὐρέθησαν τὰ τε ἀρχεῖα τοῦ Συλλόγου καὶ τὰ
πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ἐφορείας, εἰσῆχθησαν δὲ
καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1894—1895 ἔγγραφα 447 καὶ ἐξήχθησαν 207
καὶ ἐγένοντο συνεδριάσεις τοῦ μὲν συλλόγου 11, τῆς δ' Ἐφορείας 16.

Ἡ σχολὴ τῶν ἀπόρων παιδῶν ἐλειτούργησε κανονικῶς καὶ ἀπρο-
σκόπτως, χάρις εἰς τὴν καταβληθεῖσαν ἀδιάλειπτον μέριμναν παρά
τε τῆς ἐφορείας τοῦ συλλόγου καὶ τῆς κοσμητείας τῆς σχολῆς.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ, πρὶν ἢ ἐπιληφθῆ τῆς ἐξελέγξεως τοῦ
ἀπολογισμοῦ τοῦ λήξαντος ἔτους, ἀνέγνω τὴν ἔκθεσιν τοῦ κ. Ταμίου,
λίαν δ' εὐαρέστους ἐντυπώσεις προῦξένησαν εἰς τὰ μέλη τῆς ἐπιτρο-
πῆς αἱ ἐν τῇ ἐκθέσει δηλώσεις, ὅτι «λίαν εὐχάριστα εἶνε τὰ ἀποτε-
λέσματα τῆς ληξάσης χρήσεως» καὶ ὅτι «καὶ εἰσπράξεις τοῦ Συλλόγου
ὄχι μόνον ἐπῆρκεσαν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἰς κάλυψιν πασῶν τῶν
δαπανῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ἔχομεν καὶ περίσσευμα». Ἀτυχῶς ὅμως αἱ ἐν-
τυπώσεις αὗται δὲν παρέμειναν αἱ αὐταὶ μετὰ τὴν ἐπισταμένην μελέ-
την τῆς τε ἐκθέσεως καὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ, λυπεῖται δ' ἡ ἐπιτροπὴ
διότι δὲν δύναται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Ταμίου, καὶ
διότι εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην αὐτῆς, ὅτι
οὐχὶ εὐχάριστα, ἀλλὰ δυσάρεστα ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ληξά-
σης χρήσεως. Ὅφειλε ὅμως ἡ ἐπιτροπὴ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ δηλώσῃ,
ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη τῶν οικονομικῶν τοῦ Συλλόγου οὐδὲως εὐθύ-
νει οὔτε τὴν Ἐφορείαν, οὔτε τὸν Ταμίαν, καθόσον ἡ διαχείρισις ὑπῆρ-
ξεν ἀκριβεστάτη καὶ ἄψογος· ἀλλ' αἱ ὁσημέραι παρουσιαζόμεναι
ἀνάγκαι αὐξήσεως τῶν δαπανῶν ἀφ' ἑνός, τὸ ἀθέβαιον δ' ἀφ' ἑτέρου
τῶν ἐσόδων, καὶ μάλιστα τῶν καλουμένων ἐκτάκτων, ἐπιβάλλουσιν
εἰς τὸν Σύλλογον νὰ σκεφθῆ σπουδαίως περὶ τῆς οικονομικῆς αὐτοῦ
καταστάσεως. Δὲν φρονεῖ ἡ ἐπιτροπὴ, ὅτι εἶνε ἐπιτετραμμένον εἰς
αὐτὴν νὰ μὴ γνωρίσῃ εἰς τὸν Σύλλογον, ὅτι ἡ οικονομικὴ κατάστα-

σις τοῦ Συλλόγου δὲν εἶνε εὐάρεστος, ἀποτελέσματα, ὃ' ὅποια τὰ τῆς ληξιάσης χρήσεως, ἐπαναλαμβανόμενα ἐπὶ τινα ἔτη, θέλουσι περι- γάγει τὸν Σύλλογον εἰς θέσιν δυσχερῆ.

Τὰ τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1894—1895 ἔχουσιν ὡς ἐξῆς :

Ἔσοδα.

Προϋπελογίσθησαν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν χρῆσιν 1894—1895	
ἔσοδα	Δρ. 30,225.—
Εἰσεπράχθησαν	» 27,307.05
ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον	» 2,918.95
Κατὰ τὸ ἔτος 1893—1894 εἰσεπράχθησαν	Δρ. 36,324.45
Κατὰ τὸ 1894—1895 εἰσεπράχθησαν	» 27,207.05
Ἐπομένως κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰσεπράχθησαν	
ἔλαττον ἢ τὸ προηγούμενον ἔτος	Δρ. 9,017.40
Κατὰ τὸ ἔτος 1892—1893 εἰσεπράχθησαν	Δρ. 29,559.40
Κατὰ τὸ λῆξαν εἰσεπράχθησαν	» 27,307.05
Ἐπομένως τὸ λῆξαν ἔτος παρουσιάζει διαφορὰν εἰσ- πράξεων ἐπὶ ἔλαττον τοῦ ἔτους 1892—1893	Δρ. 2,292.35

Ὑπελείφθησαν ἄρα αἱ εἰσπράξεις τοῦ λήξαντος ἔτους τῶν εἰσπρά-
ξεων καὶ τῶν δύο προηγούμενων ἐτῶν, ἦτοι τοῦ μὲν 1893—1894
κατὰ δρ. 9,017.40, τοῦ δὲ 1892—1893 κατὰ δρ. 2,292.35.

Παραβάλλοντες τὰς πραγματοποιηθείσας εἰσπράξεις πρὸς τὰς προϋ-
πολογισθείσας κατὰ κεφάλαιον καὶ ἄρθρον ἔχομεν ὑπέρβασιν εἰσπρά-
ξεων δραχ. 1957, καθυστέρησιν δὲ δρ. 4826 ⁹⁵/₁₀₀.

Ἡ ὑπέρβασις εἶνε ἐν τοῖς ἐπομένοις δύο κεφαλαίοις.

ΚΕΦ. Α' — 3. «Δικαιώματα ἐγγραφῆς».

Προϋπελογίσθησαν	Δρ. 1,000.—
Εἰσεπράχθησαν	» 1,150.—
Διαφορὰ ἐπὶ πλεόν	Δρ. 150.—

ΚΕΦ. Γ' — 2. «Ἔσοδα χοροῦ».

Προϋπελογίσθησαν	Δρ. 7,000.—
Εἰσεπράχθησαν	» 8,807.—
Διαφορὰ ἐπὶ πλεόν	Δρ. 1,807.—
	» 1,957.—

Ἡ δὲ καθυστέρησις παρουσιάζεται ἐν τοῖς ἐξῆς κεφαλαίοις.

ΚΕΦ. Α' — 1. «*Συνδρομαὶ μελῶν*».

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	7,500.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	7,235.—	
Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον ;	Δρ.		265.—

ΚΕΦ. Α' — 2. «*Συνδρομαὶ καθυστερούμεναι*».

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	2,000.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	1,045.—	
Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.		955.—

ΚΕΦ. Α' — 4. «*Δικαιώματα ἐντεκτηρίου*»

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	1,200.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	900.—	
Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.	300.—	

ΚΕΦ. Γ' — 1. «*Ἑπτακτα ἔσοδα*».

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	5,000.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	3,042.35	
Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.		1,957.61

ΚΕΦ. Δ' — «*Ἐνοίκιον ἐντεκτηρίου*».

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	2,500.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	2,000.—	
Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.		500.—

ΚΕΦ. Ε' — «*Εἰσπράξεις ἐπιστημονικῶν ἐσπερίδων*».

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	2,000.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	1,417.70	
Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.		582.30

ΚΕΦ. ΣΤ' — 1. «*Εἰσπράξεις σημάτων*».

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	350.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	60.—	
Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.		290.—

ΚΕΦ. Ζ' 2. «*Εἰσπράξεις βραβείων*».

Προϋπελογίσθησαν	Δρ.	175.—	
Εἰσεπράχθησαν	»	150.—	
Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον	Δρ.		25.—

"Εξοδα.

Τὰ ἐξοδα τῆς χρήσεως 1894-1895 προϋπελογίσθησαν διὰ τοῦ ψη- φισθέντος ὑπὸ τοῦ Συλλόγου προϋπολογισμοῦ εἰς . . Δρ. 33,625.55	
ἐνεκρίθησαν ὅμως ἐντὸς τοῦ ἔτους πιστώσεις διάφοροι » 4,480.—	
Οὕτω δ' ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐξόδων ἀνῆλθεν εἰς Δρ. 38,105.55	
ἐδαπανήθησαν μέχρι τέλους Αὐγούστου » 29,815.65	
ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον Δρ. 8,289.90	

ἀλλὰ καὶ δὲν ἐπληρώθη τὸ προωρισμένον δι' ἀπό-
σβεσιν τοῦ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν χρέους
ποσὸν ἐκ » 5,000.—

ἐπομένως πραγματικῶς δὲν ἐδαπανήθησαν ἐκ τοῦ
προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων Δρ. 3,289,90

Παραβάλλοντες τὰ ἐξοδα τῆς ληξάσης χρήσεως πρὸς τὰ τῶν δύο
προηγούμενων ἐτῶν εὐρίσκομεν, ὅτι ἀληθῶς αἱ δαπάναι κατὰ τὸ λη-
ξαν ἔτος ἦσαν μικρότεραι τῶν ἐτῶν ἐκείνων, διότι ἐν ᾧ κατὰ τὸ
1894—1895 ἐδαπανήθησαν. Δρ. 29,815.65

κατὰ μὲν τὸ 1893—1894 ἐδαπανήθησαν. » 32,286.35

κατὰ δὲ τὸ 1892—1893 » 43,265.73

ἀλλὰ κατὰ τὰ ἔτη ἐκείνα ἐδαπανήθησαν σπουδαῖα ποσὰ εἰς πληρω-
μὴν χρεῶν σχέσιν ἐχόντων πρὸς τὴν ἐπίπλωσιν τοῦ καταστήματος.

Συγκρίνοντες τὰ ἔσοδα τῆς ληξάσης χρήσεως πρὸς τὰ ἐξοδα παρα-
τηροῦμεν ὅτι εἰσπραχθεῖσιν Δρ. 27,307.05

ἐδαπανήθησαν » 29,815.65

ἐπομένως ἡ χρῆσις τοῦ ἔτους παρουσιάζει ἔλλειμμα Δρ. 2,508.60

καὶ δὲν φαίνεται μὲν τὸ ἔλλειμμα τοῦτο ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ κ. Ταμίου
καὶ τῷ ἀπολογισμῷ, τούναντίον μάλιστα ἀμφότερα παρουσιάζουσι
πλεόνασμα τῆς χρήσεως ἐκ δραχ. 1559 ⁷⁰/₁₀₀, ἀλλὰ τοῦτο ἐπιτυγχά-
νεται προστιθεμένου εἰς τὰς εἰσπράξεις τοῦ ἔτους τοῦ περισσεύματος
τοῦ προηγούμενου ἔτους 1893—1894 ἐκ δραχ. 4044 ³⁰/₁₀₀ ἦτοι ἀφαι-
ρεῖται ἀπὸ τῆς περιουσίας τοῦ Συλλόγου τὸ ποσὸν 4044 ³⁰/₁₀₀ καὶ
τοῦτο ἀφ' ἐνὸς μὲν καλύπτει τὸ ἔλλειμμα τῆς χρήσεως ἐκ δρ. 2,508.60
ἀφ' ἑτέρου δὲ παρίσταται ὡς πλεόνασμα τῆς χρήσεως ἐκ δρ. 1559 ⁷⁰/₁₀₀.

Παρουσιάζει ἄρα ἡ λήξασα χρῆσις ἔλλειμμα σπουδαῖον.

Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τοῦτο τῆς ληξάσης χρήσεως ἐπιβάλλει εἰς τὴν

ἐπιτροπήν τὸ καθῆκον νὰ συστήσῃ εἰς τὸν Σύλλογον ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν περικοπήν τῶν δαπανῶν μέχρι τοῦ ἐσχάτου δυνατοῦ ὀρίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐξεύρεσιν νέων πόρων, ὑποδεικνύει δὲ πρὸς τοῦτο καὶ τὴν τροποποίησιν τοῦ καταστατικοῦ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῆς συνδρομῆς τῶν μελῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐφέτος παρουσιάζεται ἀνάγκη, κατὰ τὰς δηλώσεις τῆς Ἐφορείας, τῆς αὐξήσεως τῶν δαπανῶν τῆς Σχολῆς τῶς Ἀπόρων Παίδων, ἡ ἐπιτροπὴ προτείνει, ὅπως προκληθῶσιν ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου ἐπίτιμα, τακτικά, πάρεδρα καὶ ἀντεπιστέλλοντα εἰς ἐκούσιον ἔρανον ὑπὲρ τῆς Σχολῆς, οὐδεμία δ' ἀμφιβολία, ὅτι πάντες θέλουσι σπεύσει εἰς συνδρομὴν τῆς Σχολῆς, ἐφ' ἣ δικαίως σεμνύνεται ὁ ἡμέτερος Σύλλογος.

Ἐπίσης θεωρῶ ἐπιβαλλόμενον αὐτῇ τὸ καθῆκον ἡ ἐπιτροπὴ νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ νὰ συστήσῃ εἰς τὸν Σύλλογον τροποποιουμένην κατὰ τὴν ἡ τοῦ προηγουμένου ἔτους ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ ὑπέβαλε πρότασιν καὶ ἐφ' ἧς οὐδὲ προεκλήθη ἡ γνώμη τοῦ Συλλόγου, ἵνα ἐκλέγηται κατ' ἔτος διαρκῆς ἐπιτροπὴ εἰς ἣν νὰ παραπέμπωνται αἱ ἐντὸς τοῦ ἔτους ζητούμεναι πιστώσεις, ἡ ἐπιτροπὴ δ' αὕτη ὑποβάλλῃ ἐπὶ ἐκάστης πιστώσεως ἡτιολογημένην ἔκθεσιν, συνάμα δ' ἐξελέγχῃ ἀμέσως τὰς διαχειρίσεις τῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἐντὸς τοῦ ἔτους συνισταμένων.

Καὶ ταῦτα μὲν γενικῶς, ἐν δὲ ταῖς λεπτομερείαις ἡ ἐπιτροπὴ παρατηρεῖ τὰ ἐξῆς :

α') Δὲν ἠδυνήθη καὶ ἐφέτος ἡ ἐπιτροπὴ νὰ ἐξελέγξῃ τὰς ἐκ τοῦ χοροῦ εἰσπράξεις, καθόσον ἡ διαχείρισις αὐτῶν, ὡς ἤδη γίνεται, δὲν παρέχει στοιχεῖα πρὸς ἐξέλεγχιν. Καὶ οὐδένα μὲν ἔχει λόγον ἡ ἐπιτροπὴ ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς εἰλικρινοῦς καὶ πιστῆς διαχειρίσεως τοῦ ἐσόδου τούτου, ἀλλὰ δὲν φρονεῖ, ὅτι εἶνε ἐπιτετραμμένον τοῦ σπουδαίου τούτου ἐσόδου ἡ διαχείρισις νὰ ἐξακολουθῇ γινομένη διὰ τρόπον καθιστῶντος ἀνέφικτον τὸν ἔλεγχον. Οὕτω δὲν ἐννοεῖ ἡ ἐπιτροπὴ, πῶς ἡ διαχείρισις τῶν ἐσόδων γίνεται οὐχὶ ὑπὸ τοῦ ταμίου τοῦ Συλλόγου, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ λογιστοῦ, περὶ τῆς φιλοπονίας καὶ τῆς τάξεως τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιτροπὴ πολλοὺς ἐπαίνους ὀφείλει νὰ ἐκφράσῃ, ἀλλὰ τὸ καταστατικὸν τοῦ Συλλόγου οὐχὶ τὸν λογιστήν, ἀλλὰ τὸν ταμίαν θεωρεῖ ὑπεύθυνον· δὲν ἐννοεῖ ὡσαύτως ἡ ἐπιτροπὴ πῶς τὰ εἰσιτήρια τῶν χορῶν, ἀντιπροσωπεύοντα σπουδαῖον χρηματικὸν ποσόν, ἀνυπόγραφα, μὴ φέροντα ἐπομένως μηδένα ἐπίσημον χαρακτῆρα, παραδίδονται οὐχὶ ὑπὸ

τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου, τοῦ μόνου ἀρμοδίου πρὸς τοῦτο, ἀλλ' ὑπὸ τῆς κοσμητικῆς τῆς Σχολῆς, ἢς ἄλλα τὰ καθήκοντα. Φρονεῖ δ' ἡ ἐπιτροπή, ἐλπίζει δ' ὅτι πρὸς τοῦτο ἔχει σύμφωνον καὶ τὴν γνώμην τοῦ Συλλόγου, ὅτι πρέπει νὰ παύσωσιν αἱ ἀνωμαλῖαι αὗται. Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ταύτῃ ὑποβάλλει καὶ κανονισμόν τῆς διαχειρίσεως τοῦ περι οὗ ὁ λόγος ἐσόδου. Κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς ἐκάστοτε τὰ εἰσιτήρια τοῦ χοροῦ ὑπογραφόμενα ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως δεόν νὰ παραδίδωνται διὰ τακτικοῦ πρωτοκόλλου εἰς τὸν ταμίαν, χρεούμενον διὰ τοῦ ἀντιτίμου τῶν παραδιδόμενων εἰσιτηρίων. Τούτων ὁ τύπος δεόν νὰ μεταβληθῇ, ἐκδιδομένων διπλοτύπων, ὧν τὸ μὲν ἔσται τὸ εἰσιτήριο, τὸ δ' ἕτερον ἢ ἀποδείξεις τῆς πληρωμῆς τοῦ ἀντιτίμου τοῦ εἰσιτηρίου, ἀποκοπτομένη καὶ κρατουμένη ὑπὸ τοῦ πληρώσαντος. Ἐπιτροπὴ ἐκλεγομένη πρὸ τοῦ χοροῦ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πρὸς ἐξέλεγχιν τῶν εἰσπράξεων θέλει παραλαμβάνει τὰ εἰσιτήρια παρὰ τῶν εἰσερχομένων εἰς τὸ κατάστημα κατὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ χοροῦ, θέλει δ' ἐξελέγχει τὸν ταμίαν πιστοῦσα αὐτὸν διὰ τῶν εἰσαγομένων εἰς τὸ ταμεῖον χρημάτων ἐξ ἀντιτίμου εἰσιτηρίων, καὶ διὰ τοῦ ἀντιτίμου τῶν εἰσιτηρίων ἅτινα ἤθελε παρουσιάσει οὗτος ἀκέραια ἄνευ περικοπῆς τῆς ἀποδείξεως.

β') Παρατηρεῖ ἡ ἐπιτροπή, ὅτι ἐξ ἐνοικίων τοῦ ἐντευκτηρίου δὲν εἰσεπράχθη ποσὸν δραχ. 500· δὲν ἀμφιβάλλει δ' ὅτι θέλει ἐπιδιωχθῆ ἡ εἰσπράξις τοῦ ποσοῦ τούτου, ἀφ' οὗ μάλιστα αὕτη εἶνε ἐξησφαλισμένη διὰ συμβολαίου.

γ') Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος δὲν εἰσεπράχθησαν αἱ ἐξῆς ἀποδείξεις ἀφορῶσαι συνδρομὰς μελῶν τοῦ ἔτους 1894—1895 ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 4, 6, 8, 11, 14, 17, 19, 26, 31, 32, 35, 41, 42, 44, 45, 47, 60, 63, 64, 65, 68, 70, 71, 78, 83, 86, 88, 96, 98, 104, 110, 112, 114, 116, 125, 130, 151, 153, 159, 160, 163, 169, 170, 174, 190, 191, 192, 197, 198, 202, 203, 214, 216, 217, 218, 220, 221, 227, 228, 229, 232, 241, 242, 243, 257, 258, 263, 268, 269, 272, 273, 278, 293, 297, 303, 308, 309, 313, 318, 347, 394, 400, 432 καὶ 436 ἀντιπροσωπεύουσαι ποσὸν δραχ. 2,239.

Τῆς χρήσεως δὲ 1893—1894 αἱ ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 10, 21, 76, 78, 93, 103, 152, 169, 187, 217, 249 δραχ. ἐν ὄλῳ 148.

Τῆς χρήσεως 1892—1893 ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 80 ἀποδείξεις δραχ. 24.

Υπάρχουσι δ' ἐν τῷ ταμείῳ καὶ αἱ ἐξῆς ἀποδείξεις εἰς χρέωσιν τοῦ ταμίου. Ὡς καὶ οὗτος διὰ τῆς ἐκθέσεώς του προτείνει καὶ ἡ ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι δεόν νὰ καταστραφῶσιν αἱ ἀποδείξεις αὗται καὶ μὴ μεταφέρονται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος βεβαιωμένου ὄντος ὅτι ἡ εἰσπραξίς αὐτῶν εἶνε ὅλως ἀνέφικτος. Αἱ ἀποδείξεις αὗται εἶνε :

1) Χρήσεως 1892—1893 αἱ ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 77, 82, 119, 120, 129, 136, 137, 140, 147, 149, 164, 179, 237, 271, 297 καὶ 335.

2) Χρήσεως 1893—1894 αἱ ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 42, 95, 133, 152, 157, 166, 185, 203, 212, 228, 235, 253, 316, 361, 374, 376, 377 καὶ 394.

3) Ἀντεπιστελλόντων μελῶν, αἱ ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 403, 406, 407, 408, 412—432 καὶ 435—441.

4) Χρήσεως 1894—1895 αἱ ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 11, 35, 45, 83, 88, 125, 153, 160, 192, 214, 227, 241, 278, 303, 308, 400 καὶ 432.

δ') Ὅτι ἡ Ἐφορεία ἐνεκα ἀπαραιτήτου ἀνάγκης ἰδίως τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων ἠναγκάσθη νὰ δαπανήσῃ πέραν τῶν χορηγηθεισῶν αὐτῇ πιστώσεων δραχ. 53,25 ἥτοι

ἐκ τοῦ κεφαλαίου	Α'	—2	Δρ.	12,40		
»	»	»	Γ'	—2	»	17,05
»	»	»	Γ'	—7	»	6,85
»	»	»	Γ'	—9	»	14,25
»	»	»	Δ'	—	»	3,20
			ἐν ὄλῳ . . .	Δρ.	53,75	

προτείνει ἄρα ἡ ἐπιτροπὴ ἵνα ὁ Σύλλογος ἐγκρίνῃ τὰς πιστώσεις ταύτας.

ε') Ὅτι ἐν ᾧ εἰσепράχθησαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος δραχ. 27,307.05 ἐν τῷ βιβλίῳ ταμείου χρεοῦται ὁ ταμίας μὲ δραχ. 27,331 ⁵/₁₀₀ καὶ τοῦτο ἐνεκα διπλῆς ἐγγραφῆς τῆς αὐτῆς εἰσπράξεως ἐκ δραχ. 24. Ἐνεκα τῆς ἐσφαλμένης ταύτης ἐγγραφῆς ὁ ταμίας παρέδωκεν ὑπόλοιπον εἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ δραχ. 1559 ⁷⁰/₁₀₀ ἐν ᾧ πραγματικῶς τὸ ὑπόλοιπον ἦν δραχ. 1515.70· δεόν ἄρα νὰ ἐπιστραφῇ ὑπὸ τοῦ

Συλλόγου εἰς τὸν κ. Ταμίαν τῆς ληξιάσεως χρήσεως τὸ βεβαιωθὲν πλεόνασμα τῆς διαχειρίσεώς των ἐκ δραχ. 24.

Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Συλλόγου δὲν ἐπλουτίσθη ἐφέτος διὰ νέων ἀγορῶν, διότι ἐν καὶ μόνον βιβλίον σπουδαιότατον ἄλλως τε ἠγοράσθη ὁ κατάλογος τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Τὸ ταμειυτήριον τῆς Σχολῆς ἐλειτούργησε κανονικῶς καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, καθόσον ἐγένοντο κατ' αὐτὸ κατα-

θέσεις μὲν.	Δρ.	52,536.55
ἀποδόσεις δὲ.	»	46,883.—

Τὰ τοῦ ταμειυτηρίου δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξελέγξῃ ἢ ἐπιτροπὴ καθόσον ἀπαιτεῖται δὴ τούλάχιστον μηνῶν ἐργασία πρὸς ἐξέλεγχιν, ἔνεκα τούτου ἡ ἐπιτροπὴ προτείνει νὰ δοθῇ δίμηνος προθεσμία πρὸς ἐξέλεγχιν τῶν τοῦ ταμειυτηρίου.

Τὰ δὲ τῆς περιουσίας τοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν ἐπιτροπὴν ἔχουσιν ὡς ἐξῆς :

Ἐνεργητικὸν

Ἄξια οἰκοδομῆς	Δρ.	188,279.87
Ἄξια ἐπίπλων κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους	Δρ.	33,678.30
Προσθῆκαι ἐπίπλων κατὰ τὸ ἔτος 1894—1895	»	790.15
	Δρ.	34,468.45
Ἀπόσβεσις λόγῳ φθορᾶς πρὸς 5 %	»	1,723.42
Συνδρομαὶ ὀφειλόμεναι τοῦ ἔ- τους 1884—1895	»	1,855.—
Ἄξια βιβλιοθήκης κατὰ τὸ 1894	Δρ.	16,462.55
Αὐξήσις κατὰ τὸ 1894—95	»	1,161.60
Δετικὰ βιβλίων	»	575.50
Ἄξια 50 μετοχῶν πατριωτικοῦ δανείου.	»	300.—
Ἄξια 29 σημάτων	»	290.—
Μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ.	»	1,559.70
		<hr/> 243,829.25

Παθητικὸν

Χρέος Ἐθνικῆς Τραπέζης	Δρ. 50,000.—
Χρέος φυλακῶν	» 40,639.73
Χρέος ταμειυτηρίου (παλαιὸς λ/σμὸς)	» 5,891.95
	96,531.68
ἤτοι Ἐνεργητικὸν	Δρ. 243,629.15
Παθητικὸν	» 96,531.68
ἐπομένως μένει καθαρὰ περιουσία τοῦ Συλλόγου	Δρ. 147,097.47
Προστιθεμένης εἰς ταύτας τῆς ἀξίας τῆς ὑπὸ τῆς	
Ε. Καντζιλιέρη κληροδοτηθείσης ἐπὶ τῆς ὁδοῦ	
Αἰόλου οἰκίας	» 17,500.—
ἀνέρχεται ἡ περιουσία τοῦ Συλλόγου εἰς	» 164,597.47
Ὡς θέλει παρατηρήσει ὁ Σύλλογος ἡ ἐπιτροπὴ δὲν συμφωνεῖ καὶ	
ἐνταῦθα πρὸς τὴν ἔκθεσιν τοῦ κ. Ταμίου ὅστις τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ	
Συλλόγου ἀναβιβάζει εἰς	Δρ. 246,204.15
ἐν ᾧ ἡ ἐπιτροπὴ τὸ ὑπολογίζει ἐκ	» 243,629.15
ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον κατὰ	Δρ. 2,575.—

Ἡ διαφορὰ αὕτη προέρχεται, διότι ὁ κ. Ταμίος φρονεῖ, ὅτι ἡ χρῆσις τῶν ἐπίπλων τῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ νέου καταστήματος ἀγορασθέντων δὲν ὑφίσταται φθοράν, ἀντίθετος δ' εἶνε ἡ γνώμη τῆς ἐπιτροπῆς.

Παραβάλλοντες τὴν περιουσίαν τοῦ Συλλόγου τοῦ λήξαντος ἔτους πρὸς τὴν κατὰ τὸ προηγούμενον, συμφώνως πρὸς τὴν ἔκθεσιν τῆς πέρυσιν ἐξελεγχάσης αὐτὴν ἐπιτροπῆς, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ καθαρὰ περιουσία τοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου ἀνῆρχετο εἰς Δρ. 149,319.34 κατὰ δὲ τὴν 31 Αὐγούστου 1895, ἄνευ τοῦ κληροδοτήματος Κατζιλιέρη, ὑπεβιβάσθη εἰς » 147,097.47 ἔχομεν ἄρα ἐφέτος ἐλάττωσιν Δρ. 2,221.87 ἡ ἐλάττωσις δ' αὕτη προέρχεται τοῦτο μὲν διότι πρὸς κάλυψιν τοῦ ἐλλείμματος τῆς χρήσεως ἐλάβομεν ποσὸν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Συλλόγου, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς φθορᾶς τῶν ἐπίπλων ἀνωτέρας κατὰ τι τῶν γενομένων προσθηκῶν.

Περαίνοντες τὴν παροῦσαν προτείνομεν ὅπως ὁ Σύλλογος ἐκφράσῃ εὐχαριστίας πρὸς τε τὴν ἐφορείαν αὐτοῦ καὶ τὴν κοσμητείαν τῆς Σχο-

λῆς διότι ἐξεπλήρωσαν τὰ ἀνατεθειμένα αὐταῖς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου καθήκοντα ἀληθῶς μετὰ πόνου ἀποβλέπουσαι εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ τε Συλλόγου καὶ τῆς Σχολῆς. Δὲν δύναται δὲ νὰ παραλείψῃ ἡ ἐπιτροπὴ ἐξαίρουσα τὴν ἀκρίβειαν τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἀναπληρώσαντος κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τὸν ταμίαν γενικοῦ γραμματέως.

Ἐν τέλει παρακαλεῖ ἡ ἐπιτροπὴ τὸν Σύλλογον, ὅπως ἐξενέγκῃ γνώμην ἐπὶ ἐκάστης τῶν ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ προτάσεων αὐτῆς, τῶν μὴ ἔχουσῶν σχέσιν πρὸς τὴν τροποποίησιν τοῦ κανονισμοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Ὀκτωβρίου 1895.

Φρ. Ε. Γεωργαντόπουλος, Ἀγ. Γιαννόπουλος Ἡπειρώτης,
Γ. Ἀναγνωστόπουλος.

1895-1896

Κύριε Πρόεδρε,

Δι' ἀποφάσεως τοῦ Συλλόγου ἐδόθη εἰς τὴν ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπὴν ἡ ἐντολὴ νὰ ἐξελέγξῃ τὴν διαχείρισιν τοῦ χοροῦ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παιδῶν. Εὐθύς ἀμέσως ἡ ἐπιτροπὴ ἐπελήφθη τοῦ ἔργου τούτου καὶ τὸ πόρισμα τοῦ ἐλέγχου αὐτῆς ἔχει ὡς ἐξῆς :

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξήλεγξε πάντα τὰ στελέχη τῶν βιβλιαρίων τῶν Εἰσιτηρίων, παραβαλοῦσα αὐτὰ πρὸς τε τὰ διανεμηθέντα καὶ πρὸς τὰ ἐπιστραφέντα· ἐβεβαίωσε δὲ ὅτι διανεμήθησαν εἰσιτήρια 12 δραχμῶν ἐν ὄλῳ 1,763, ἐπεστράφησαν 1,084 καὶ 111 δὲν ἐπεστράφησαν ἐκ προσώπων μὴ ἐλθόντων εἰς τὸν χορὸν μηδὲ πληρωσάντων κατόπιν· οὕτως εἰσιτήρια δωδεκάδραχμα εἰσεπράχθησαν 568 φέροντα ποσὸν ἐκ. Δρ. 6,816.—
Εἰσιτήρια μελῶν διανεμήθησαν 296, ἐπεστράφησαν 79 καὶ ἐκ 217 ὧν ἐγένετο χρῆσις εἰσεπράχθησαν. » 1,302.—
Ἐπὶ πλέον ἐκ δωρεῶν εἰσεπράχθησαν » 754.—
Ἀνῆλθε δὲ οὕτω ἡ ἐν γένει εἰσπραξις εἰς Δρ. 8,872.—
Ἐδαπανήθησαν κατὰ τὸν ἀπολογισμὸν. » 1,336.75
Ὡστε τὸ καθαρὸν ἔσοδον τοῦ χοροῦ ἀνῆλθεν εἰς . Δρ. 7,535.25
Τὸ δὲ καθαρὸν ἔσοδον τοῦ χοροῦ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀνῆλθεν εἰς » 7,479.—
ἤτοι ἐφέτος εἰσεπράχθησαν ἐπὶ πλέον Δρ. 56.25

Τὸ σύστημα, ὅπερ ἐφηρμόσθη κατὰ τὸν τελευταῖον χορὸν, τοῦ νὰ υπογράφωνται δηλαδὴ τὰ εἰσιτήρια ὑπὸ τε τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως τῆς Κοσμητείας τῆς Σχολῆς, ν' ἀποκόπτωνται δὲ ἐκ διπλοτύπου, προσθέτει ἐγγύησιν εἰς τὴν τακτικὴν καὶ ἀκριβῆ εἴσπραξιν καὶ διευκολύνει τὸν ἔλεγχον. Καλὸν δὲ κρίνομεν ἵνα ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ χοροῦ διὰ τῶν μελῶν αὐτῆς ἐναλλάξ παρακολουθῇ ἐπιμελῶς τὴν διανομὴν, τὴν ἐπιστροφὴν καὶ τὴν παράδοσιν τῶν εἰσιτηρίων, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ χοροῦ, συγχρόνως δὲ τὴν εἴσπραξιν καὶ τὰ ἔξοδα ἐν γένει.

* *

* *

Συμφώνως πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἀποφασισθέντα, ἡ Ἐπιτροπὴ πρὸ πάσης ἐξελέγξεως τῆς διαχειρίσεως τοῦ Συλλόγου τοῦ ἔτους 1895—1896 πρόεβη εἰς τὴν λεπτομερῆ ἐξέλεγχιν τῆς διαχειρίσεως τοῦ Ταμειυτηρίου ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1890 μέχρι 31 Αὐγούστου 1896. Τὰ τῆς διαχειρίσεως δὲ ταύτης τοῦ Ταμειυτηρίου ἔχουσιν ὡς κατωτέρω.

Τὰ τηρούμενα βιβλία τοῦ Ταμειυτηρίου εὐρέθησαν ἐν πλήρει τάξει καὶ ἀκριβείᾳ.

Κατὰ τὸ ἔτος 1895—1896 κατετίθησαν	Δρ.	61,022.60
Ἀπεδόθησαν	»	95,727.65
Ἐπὶ τῶν ἀποδόσεων κατεβλήθη ὡσαύτως τόκος ἐκ	»	4,603.30
Κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου 1896, ἀφοῦ ὑπελογίσθη ὁ τόκος πρὸς 6 % τῶν μὴ ἐξοφληθέντων λογαριασμῶν 129 καταθετῶν, ἐκλείσθησαν αἱ μερίδες αὐτῶν καὶ ὀφείλονται αὐτοῖς κεφάλαιον μὲν	Δρ.	17,680.10
Τόκος δὲ	»	1,836.90
ἦτοι ἐν ὅλῳ	Δρ.	<u>19,517.—</u>

Ἐν τῇ μερίδι τῆς πιστοχρεώσεως τοῦ κ. Μ. Π. Λάμπρου διὰ τὴν διαχείρισιν τῶν χρημάτων τοῦ Ταμειυτηρίου ἐτηρεῖτο τὸ ἐξῆς σύστημα· εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς ὑπελογίζοντο αἱ καταθέσεις καὶ αἱ ἀποδόσεις μετὰ τοῦ τόκου αὐτῶν, ἡ παρουσιαζομένη δὲ διαφορὰ ἐφέρετο εἰς χρέωσιν ἢ πίστωσιν τοῦ κ. Μ. Π. Λάμπρου ἀπὸ τῆς 1ης ἐπιόντος μηνὸς μέχρι τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐντόκως πρὸς 6 %, εἰς τὸ τέλος δὲ τοῦ ἔτους, συγκεφαλαιούμενοι οἱ τόκοι, προσετίθεντο εἰς τὸ ὀφειλόμενον πρρ' αὐτοῦ Κεφάλαιον καὶ ἀνετοκίζοντο, λογιζο-

μένου τοῦ ἔτους πρὸς 365 ἡμέρας. Τούναντίον, ὡς πρὸς τοὺς καταθέ-
 τας, ὁ τόκος ὑπελογίζετο καὶ κατεβάλλετο ἀναλογιζόμενος πρὸς 360
 ἡμέρας ἄνευ ἀνατοκισμοῦ· οὕτως ἐν τῇ μερίδι τοῦ κ. Μ. Π. Λάμπρου
 τὸ εἰς χρέωσιν αὐτοῦ ποσὸν ἀνήρχετο εἰς δραχ. **13,230.63**. Ἄλλ' ἢ
 Ἐπιτροπὴ ἔκρινε δίκαιον, ἀφοῦ εἰς τοὺς καταθέτας ἐπληρόνετο ὁ τό-
 κος ἄνευ ἀνατοκισμοῦ καὶ ἀνελογίζετο πρὸς 360 ἡμέρας τὸ ἔτος, νὰ
 ὑπολογισθῇ ἐπὶ ταῖς αὐταῖς βάσει καὶ ὁ παρὰ τοῦ κ. Μ. Π. Λάμ-
 πρου ὀφειλόμενος τόκος· οὕτως ὑπελόγισεν ἐκ νέου ὅλα τὰ κονδύλια
 τῆς πιστοχρεώσεως τῆς ἐν λόγῳ μερίδος κατὰ τὸν συνταχθέντα
 πίνακα ἐμφαίνοντα τόκον εἰς χρέωσιν τοῦ κ. Μιχαὴλ Π. Λάμπρου
 ἐκ δραχ. **11,322.73**. Ἀπέναντι τοῦ ποσοῦ τούτου ὀφείλοντο εἰς
 τὸν κ. Μ. Π. Λάμπρον διὰ τόκους παρ' αὐτοῦ πληρωθέντας εἰς τοὺς
 καταθέτας δραχ. **10,710.70**, ὥστε ἡ ἐκ τόκων ὀφειλὴ τοῦ κ. Λάμ-
 πρου ἀνέρχεται εἰς δραχ. **612.03**. Προσθέτοντες δὲ τὴν ὀφειλὴν αὐ-
 τοῦ ἐκ τῆς διαφορᾶς κεφαλαίων ἐκ δραχ. **12,052.40** ἔχομεν τὸ
 ὀφειλόμενον παρ' αὐτοῦ ποσὸν ἐκ δραχ. **12,664.43** ἔλαττον τοῦ ἐν
 τῇ μερίδι εἰς χρέωσιν τοῦ σημειουμένου ἐκ δραχ. **13,230.63** κατὰ
 δραχ. **566.20**. Ἡ διαφορὰ δὲ αὕτη, ὡς εἶπομεν, προέρχεται ἐκ τοῦ
 νέου ἀναλογισμοῦ τῶν τόκων, ὃν ἐκάμομεν, πρὸς 360 ἡμέρας τὸ ἔτος
 καὶ ἄνευ ἀνατοκισμοῦ.

Λαβόντες δὲ πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι ἡ ἐξαετῆς χρηματικὴ διαχείρισις
 συχνότατα δίδει χώραν εἰς ζημίαις πρὸς πάντα διαχειριστήν, δὲν ἐδι-
 στάσαμεν νὰ ὀρίσωμεν τὸ παρ' αὐτοῦ καταβλητέον ποσὸν εἰς δραχ-
 μάς **12,664.43** καὶ συμφώνως ἐκοινοποιήσαμεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν
 τοῦ Ταμιευτηρίου νὰ εἰσπράξῃ τὸ ποσὸν τοῦτο παρὰ τοῦ κ. Μ. Π.
 Λάμπρου, ἔχομεν δὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ Σύλλογος θέλει ἐπιδοκι-
 μάσει καὶ ἐγκρίνει τὴν ἐνέργειάν μας ταύτην.

Συγχρόνως πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Ταμιευτηρίου ἐκοινοποιήσαμεν
 κατάλογον ὀνομαστικόν, ὑπογεγραμμένον παρ' ἡμῶν, 129 καταθε-
 τῶν, ἐχόντων λαμβάνειν τῇ 31 Αὐγούστου διὰ Κεφάλαιον καὶ τό-
 κους δραχ. **19,517**. —

Ὡς γνωστὸν τῷ Συλλόγῳ, ὅτε κατὰ τὸ 1890 ἀπεφασίσθη ν' ἀπο-
 σπασθῇ τὸ Ταμιευτήριον ἐκ τοῦ Ταμείου τοῦ Συλλόγου, οὗτος ἔμεινε
 χρεώστης εἰς τὸ Ταμιευτήριον δραχ. **5,891.95** διὰ κεφάλαιον κατα-
 θετῶν, ὅπερ ἔλαβε καὶ ἐδαπάνησεν εἰς ἰδίαις του ἀνάγκαις, ἀναμίξας

αὐτὸ εἰς τὴν διαχειρίσιν του. Τὸ ποσὸν τοῦτο καὶ τὰ ὀνόματα, εἰς οὓς ὠφείλστο, ἐξηκριβώθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπὸ τῆς τότε ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐκ τῶν παλαιῶν τούτων καταθετῶν, διαρκούσης τῆς ἐξαετίας, ἀπέσυραν τὰ κεφάλαιά των ἐκ δραχ. **5.766**, καταθέται 25· προσέτι δὲ τόκους ἐκ δραχ. **986.30/00** οἵτινες ἐπληρώθησαν ἐκ τῶν χρημάτων τῆς διαχειρίσεως τοῦ κ. Μ. Π. Λάμπρου. Τὸ ποσὸν τῶν τόκων τούτων δέον νὰ προστεθῆ εἰς τὴν ὀφειλὴν τοῦ Συλλόγου πρὸς τὸ Ταμιευτήριον, ἥτις οὕτως ἀνέρχεται εἰς δρ. **6,878.25** Ἐκ τῶν μέχρι τοῦ 1890 καταθετῶν, 16 δὲν ἀπέσυραν εἰσέτι τὰ κεφάλαιά των, συμποσούμενα ἐν ὄλφ εἰς δραχ. **125.95/00**. Οὕτως, ἀπέναντι χρέους τοῦ Ταμιευτηρίου πρὸς τοὺς καταθέτας ἐκ δραχμῶν **19,517**, ἔχομεν δραχ. **6,878.25** ὀφειλομένας παρὰ τοῦ Συλλόγου, καὶ δραχ. **12,664.43** ὀφειλομένας παρὰ τοῦ κ. Λάμπρου, ἥτοι ἐν ὄλφ δραχ. **19,542.68**, ἥτοι ἔχομεν χρήματα ἐκ δραχ. **25,68/00** ἐπὶ πλεόν.

Ἄν δὲ ὑπολογίσωμεν ὅτι ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῶν δραχ. **5,891.95⁰/0** ὁ Σύλλογος ὠφείλε νὰ καταβάλλῃ τόκον πρὸς 6⁰/0 δραχ. **353.51** κατ' ἔτος, τὸ ὀφειλόμενον διὰ τόκους ποσὸν δι' ἑξ ἔτη ἀνέρχεται εἰς δραχ. **2,121.06/00** ὅπερ προστιθέμενον εἰς τὴν ἄνω διαφορὰν τῶν **25.68/00** ἀποτελεῖ τὸ ποσὸν δραχ. **2,146.74**. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου δέον ν' ἀφαιρεθῆ ὁ καταβληθεὶς ἤδη καὶ ὀφειλόμενος παρὰ τοῦ Συλλόγου, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη τόκος, ἐκ δραχ. **986.30**, οὕτω δὲ ἀπομένει ποσὸν ἐκ δραχ. **1,160.43**, ὅπερ δύναται εὐλόγως νὰ θεωρηθῆ ὡς ὠφέλεια τοῦ Συλλόγου.

Ἐπισυνάπτονται πίνακες : ὑπὸ στοιχείῳ Α', δεικνύων τὴν κίνησιν τοῦ Ταμιευτηρίου κατὰ τὰ ἔτη 1890-1896, ὑπὸ στοιχείῳ Β'. δεικνύων τοὺς καταθέτας, ὧν τὰ χρήματα ἔλαβεν ὁ Σύλλογος πρὸ τῆς εἰς τὸν κ. Λάμπρον ἀναθέσεως τῆς διαχειρίσεως τοῦ ταμιευτηρίου, ὡς καὶ συναφῆς πίναξ Γ'. τῶν 16 καταθετῶν, τῶν μὴ ἀποσυράντων ἕκτοτε τὰς καταβολὰς των, καὶ ὑπὸ στοιχείῳ Δ'. συγκεφαλαιωτικὸς δεικνύων τὴν κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου 1896 ὀφειλὴν τοῦ Ταμιευτηρίου πρὸς τοὺς καταθέτας καὶ τὰς πρὸς τὸ Ταμιευτήριον ὀφειλάς τοῦ τε Συλλόγου καὶ τοῦ διαχειριστοῦ κ. Μ. Π. Λάμπρου.

Ἦδη ἐκτίθεμεν τὸ πόρισμα τῆς ἐξελέγξεως τῆς χρηματικῆς διαχειρίσεως τοῦ Συλλόγου τοῦ ἔτους 1895-1896.

Προϋπελογίσθησαν ἔσοδα	Δρ.	29,450,—
Εἰσεπράχθησαν	»	40,450.80
ἦτοι ἐπὶ πλείον	Δρ.	11,000.80

Ἡ αὐξήσις αὕτη προῆλθε, διότι εἰσεπράχθησαν ἐπὶ πλείον τῶν προϋπολογισθέντων εἰς τὰ ἐξῆς κεφάλαια :

Ἐξ ἐτησίων καταβολῶν	Δρ.	1,123.80
Ἐκ δικαιωμάτων ἐγγραφῆς	»	400.—
» ἐντευκτηρίου	»	250.—
» χορηγίας Δημοσίου	»	1,000.—
Ἐξ ἐκτάκτων ἐσόδων	»	9,202.—
» ἐσόδων χοροῦ	»	572.—
Ἐκ δημοσίων διαλέξεων	»	988.—
ἦτοι ἐν ὅλῳ	Δρ.	13,335.80

Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου δεόν νὰ ἀφαιρεθῶσιν αἱ ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων εἰσπράξεις,

ἦτοι ἐκ καθυστερουμένων	Δρ.	405.—
Ἐξ ἐνοικίου ἐντευκτηρίου	»	1,750.—
Ἐκ σημάτων	»	30.—
Ἐκ βραβείων	»	150.—
	Δρ.	2,335.—
	Δρ.	11,000.80

Ἐξοδα προϋπελογίσθησαν	Δρ.	30,110.55
Προσετέθησαν διὰ διαφόρων πιστώσεων	»	11,713.35
ἦτοι ἐν ὅλῳ	Δρ.	41,823.90

Ἐδαπανήθησαν	»	39,595.55
Ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων κατὰ	Δρ.	2,228.35

Ἀφαιροῦντες ἐκ τῶν καθαρῶν εἰσπράξεων	Δρ.	40,450.80
Τὰ γενόμενα ἔξοδα ἐκ	»	39,595.55
Ἐχομεν περίσσευμα τῆς χρήσεως ἐκ	Δρ.	855.25
Εἰς μεταφορὰν	Δρ.	855.25

	Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ.	855.25
Εἰς τὸ περίσσευμα τοῦτο προσθέτοντες τὰ μετρητά, ἀτινα ἀφῆκεν ἡ διαχειρίσις τοῦ 1894—1895 .	»		1,559.70
Ἐχομεν τὰ εὐρεθέντα τῇ 31 Αὐγούστου 1896 ἐν τῷ Ταμείῳ μετρητά		Δρ.	2,414.95

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τῆς διαχειρίσεως δύναται νὰ κριθῇ εὐχάριστον, διότι καὶ μικρὸν περίσσευμα κατέλιπε καὶ τὸ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν χρέος ἠλαττώθη κατὰ δραχμὰς **10,000.**

Διὰ τοῦ πρωτοκόλλου ἀπὸ 11 Ὀκτωβρίου 1895 παρεδόθησαν εἰς τὸν κ. Ταμίαν παρὰ τοῦ χρέη Ταμίου ἐκτελοῦντος Γενικοῦ Γραμματέως διάφοροι ἀποδείξεις ἀνείσπρακτοι τῶν χρήσεων 1890—1891, 1892-1893, 1893-1894 καὶ 1894-1895.

Ἐκ τούτων μετὰ πολλὰς προσπάθειας κατωρθώθη νὰ εἰσπραχθῶσι 45 ἀποδείξεις, παριστῶσαι ποσὸν δραχ. 1,095· ἐκ τῶν λοιπῶν, ὧν ἡ εἰσπραξίς κατέστη ἀνέφικτος, ἡ Ἐπιτροπὴ ἠκύρωσε τὰς ἐξῆς, ἀνηκούσας εἰς διαγραφέντα καὶ ἀποβιώσαντα μέλη.

Χρῆσις 1890-1891 τὰς ὑπ' ἀριθ. 21	Δρ.	24.—
» 1892-1893 » » » 79, 80, 82, 119, 120, 129, 136, 137, 140, 147, 149, 164, 179, 237, 271, 297, 335 ἤτοι ἀποδεί- ξεις 17 πρὸς δρ. 24	»	408.—

Χρῆσις 1893-1894 τοὺς ὑπ' ἀριθ. 21, 42, 78, 93, 95, 103, 133, 152, 157, 166, 169, 185, 203, 212, 217, 228, 235, 253, 316, 361, 374, 376, 377, 394, 403, 406, 407, 408, 412—432, 435—441, ἤτοι ἀποδείξεις		
18 πρὸς 24	Δρ.	432
33 » 12	»	396
3 » 144	»	432
1 » 228	»	228
1 » 25	»	25
		» 1,513.—

Εἰς μεταφορὰν Δρ. 1,945.—

Ἐκ μεταφορᾶς Δρ. 1,945.—
 Χρῆσις 1894 - 1895 τὰς ὑπ' ἀριθ. 11, 14, 32, 35,
 42, 45, 60, 70, 83, 86,
 88, 95, 104, 110, 125,
 153, 160, 163, 170, 190,
 191, 192, 197, 202, 214,
 218, 227, 241, 273, 278,
 298, 303, 308, 313, 347,
 400 καὶ 432 ἦτοι ἀποδείξεις
 35 πρὸς 24 Δρ. 840
 1 » 12 » 12
 1 » 50 » 50
 1 » 144 » 144 » 1,046.—

Χρῆσις 1895 - 1896 τὰς ὑπ' ἀριθ. 8. 12, 14, 31,
 40, 57, 67, 74, 82, 90, 99,
 166, 173, 203, 204, 209,
 219, 273, 304, 388, 422,
 ἀνηκούσας καὶ ταύτας εἰς δια-
 γραφέντα καὶ ἀποβιώσαντα
 μέλη ἦτοι ἀποδείξεις
 19 πρὸς 24 Δρ. 456
 2 » 144 » 238 » 744.—
 ἦτοι ἐν ὅλῳ . . . Δρ. 3,735.—

Ἐμείναν δὲ πρὸς εἰσπραξίν τῆς μὲν χρήσεως 1894-1895 αἱ ἀπο-
 δείξεις ὑπ' ἀριθ. 159, 220, 309 Δρ. 72.—

Χρήσεως 1895-1896. αἱ ὑπ' ἀριθ. 7, 11, 30, 47, 50,
 61, 62, 65, 91, 95, 105, 123,
 144, 149, 154, 158, 161,
 172, 181, 183, 187, 201,
 208, 210, 226, 231, 234,
 252, 256, 268, 270, 272,
 292, 297, 311, 313, 408,
 410, 417 ἦτοι 36 πρὸς 24 δρ. 864
 » 1 » 12 » 12
 » 1 » 50 » 50
 » 1 » 25 » 25 » 951.—
 Εἰς μεταφορὰν Δρ. 1,023.—

Ἐκ μεταφορᾶς Δρ. 1,023.—

Ὁμοίως τῆς αὐτῆς χρήσεως ἐπληρώθησαν κατὰ τὸ ἡμισυ αἱ ἐξῆς ὑπ' ἀριθ. 16, 17, 25, 39, 45, 68, 75, 93, 97, 106, 108, 110, 152, 156 καὶ 316, ἧτοι ὑπολείπονται πρὸς εἴσπραξιν . . . » 180.—

ἐν ὄλῳ Δρ. 1.203—

* *

Τὸ πρωτόκολλον, τὸ ἀρχεῖον καὶ πάντα τὰ διάφορα βιβλία τοῦ Γραφείου τηροῦνται μετὰ παραδειγματικῆς τάξεως καὶ ἀκριβείας παρὰ τοῦ λογιστοῦ τοῦ Συλλόγου κ. Π. Ἀποστολίδου, τοῦ ὁποίου ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἐπιμέλεια εἶναι κατὰ τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἀξία ἐκτιμῆσεως ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου, κρίνει δὲ καθῆκον νὰ συστήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ Συλλόγου ὅπως τύχῃ δικαίας ἀναγνωρίσεως τῶν ὑπηρεσιῶν του.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκτίμησιν τῆς περιουσίας τοῦ Συλλόγου, ὡς ὀρίζεται ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ κ. Ταμίου, ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι ἡ ἐκτίμησις αὕτη δὲν ἀφίσταται πολὺ τῶν πραγμάτων καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ θέσις τοῦ ἰδρύματος εἶναι εὐχάριστος καὶ ἐνθαρρυντικὴ διὰ τὸ μέλλον.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἔχομεν νὰ βεβαιώσωμεν σπουδαίαν ἐργασίαν γενομένην ὑπὸ τὰς ἀμέσους ὁδηγίας καὶ τὴν προσωπικὴν ἐργασίαν τοῦ κ. Προέδρου ταξινομηθέντων πάντων τῶν βιβλίων καὶ καταγραφέντων ἐν Δελτίοις.

Ἡ Σχολὴ τῶν ἀπόρων παιδῶν ὡς καὶ τὸ παράρτημα αὐτῆς ἐλειτούργησε κανονικῶς καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος.

Περατοῦντες τὴν παροῦσαν ἐκθεσιν κρίνομεν καθῆκον νὰ παρακαλέσωμεν τὸν Σύλλογον ἵνα ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς τε τὴν Ἐφορείαν τοῦ Συλλόγου καὶ τὴν Κοσμητείαν τῆς Σχολῆς ἐπὶ τῇ ἀκριβεῖ καὶ μετὰ ζήλου ἐκπληρώσει τῶν ἀνατεθειμένων αὐτοῖς καθηκόντων.

Ἰδιαιτέρας δ' εὐχαριστίας δίκαιον εἶναι νὰ ἐκφράσῃ πρὸς τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Συλλόγου κ. Μ. Π. Λάμπρον διὰ τὰς φροντίδας καὶ τὴν μέριμναν, ἣν κατέβαλεν ἐπὶ ἐξαετίαν κατὰ τὴν διαχείρισιν τοῦ Ταμιευτηρίου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Ὀκτωβρίου 1896.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ

Μ. Ἰορδανόπουλος, Κ. Ν. Μαρίνος, Γεωρ. Ι. Πιόδας.

ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ

1890—1896

ΠΙΝΑΞ Α'

Έτος	Καταθέσεις	Τόκοι		Αποδόσεις	Τόκοι		Εξαγόμενον ἀποτέλεσμα	
		ὀφειλό- μενοι	πλῆρω- θέντες		πλῆρω- θέντες	ἀόκτες		
1890-1891	35.345 80	676 57	24.017 45	606 80	Καταθέσεις	295.857 70	Τόκοι ὀφειλόμενοι	11.322 73
1891-1892	41.865 55	1.378 16	30.889 45	886 95	Αποδόσεις	283.805 30	Τόκ. πλῆρωθέντες	10.710 70
1892-1893	50.273 35	1.962 16	48.707 95	2.046 05	Υπόλοιπον	42.052 40	Υπόλοιπον	612 03
1893-1894	54.813 85	1.987 36	39.131 20	1.016 20	Υπόλ. τόκων	612 03		
1894-1895	52.536 55	2.428 96	45.331 60	1.551 40	Υπόλ. τόκων	12.664 43		
1895-1896	61.022 60	2.888 82	95.727 65	4.603 30	Ὁφειλ.τόκων Μ.Α.			
	294.857 70	11.322 73	283.805 30	10 710 70				

Ἐθεωρήθη

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Ὀκτωβρίου 1896.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ

- M. ΙΟΡΔΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
- K. Ν. ΜΑΡΙΝΟΣ
- Γ. Ι. ΠΙΣΣΑΣ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

Τὰ πληρωθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Π. Λάμπρου διὰ λῆξιν τοῦ
παλαιοῦ χρέους Συλλόγου μετὰ τοῦ τόκου αὐτοῦ.

ΠΙΝΑΞ Β'

Χρονολογία		Ὄνοματεπώνυμον δικαιούχου	Κεφάλαιον	Τόκος	Ὅλκον ποσόν
1891	Μαΐου	13 Κ. Κωνσταντόπουλος . . .	100 —	28 —	128 —
1893	Αὐγ.	23 Ν. Δημόπουλος	1610 —	523 55	2133 55
1890	Νοβρίου	5 Ι. Καραβᾶς	20 —	3 60	23 60
1893	Ἰανουαρ.	18 Κ. Γχιόκας	325 —	53 25	378 25
1892	Ἰανουαρ.	20 Χρ. Ξενάκης	488 —	65 55	553 55
1890	7βρίου	17 Διον. Ἀντύπας	314 50	17 30	331 80
1894	Ἀπριλ.	4 Γ. Α. Πυργάκης	255 —	61 75	316 75
1890	7βρίου	24 Π. Παπαπαναγῆς	112 —	1 90	113 90
1891	Μαΐου	13 Κ. Κωνσταντόπουλος	200 —	45 20	245 20
1892	Μαΐου	26 Ε. Γερακάκης	85 —	12 90	97 90
1890	Νοβρίου	12 Σ. Παπαδημητρίου	50 —	2 30	52 30
»	»	12 Κ. Ἀλμπάνης	53 50	2 05	55 55
1891	Μαΐου	6 Θ. Ματσούκας	300 —	28 40	328 40
1890	Δεβρίου	17 Ν. Καραλιᾶς	295 —	14 40	309 40
»	7βρίου	17 Γ. Σούκας	400 —	12 —	412 —
»	»	10 Ι. Μπάρδης	18 —	— 30	18 30
1891	Ἀπριλ.	1 Ν. Κωνσταντινίδης	1 —	—	1 —
1890	Μαρτίου	19 Γ. Τσάπαρδος	1 —	—	1 —
»	Ἀπριλ.	2 Δ. Νικολουδάκης	40 —	2 60	42 60
1891	Ἰουνίου	10 Λ. Κ. Κωστόπουλος	285 —	17 60	302 60
1892	Αὐγ.	24 Ἀθ. Τζέμης	150 —	12 75	162 75
1891	Ἰουν.	25 Ἀπ. Λεβέντης	400 —	14 —	414 —
1892	Μαρτίου	13 Ι. Χρονάκης	55 —	—	55 —
1895	»	20 Χαρ. Δέδες	200 —	65 —	265 —
1894	8βρίου	3 Νικολ. Βασιλείου	8 —	1 90	9 90
			5766 —	986 30	6752 30
Τὰ μὴ πληρωθέντα κατὰ τὴν ὀπισθεν σημείωσιν.			125 95		
			5891 95		

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 8βρίου 1896.

Ἐθεωρήθη

Ἡ ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ

Μ. ΙΟΡΔΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Κ. Ν. ΜΑΡΙΝΟΣ

Γ. Ι. ΠΙΣΣΑΣ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

Τὰ ὀφειλόμενα παρὰ Συλλόγου εἰς διαφόρους
ἐκ τοῦ παλαιοῦ λογιμοῦ.

ΠΙΝΑΞ Γ'

Σελὶς Βιβλίου	Ὄνοματεπώνυμον δικαιοῦχου	Μερικὸν ποσὸν	Ὅλικὸν ποσὸν
Βιβλ. Α΄			
6	Εἰς Ἀθαν. Σακελλαρίου	14	—
11	» Κ. Μπουρνιᾶν	—	55
12	» Ε. Δραΐναν	—	60
13	» Γ. Γλυκάκην	5	80
15	» Παν. Ματιάτον	82	—
16	» Ἀγγ. Παπαδάκην	—	50
18	» Γ. Παρασκευόπουλον	—	50
»	» Περ. Ἀθ. Τσάκαν	1	—
20	» Ἀντ. Μηλιαράκην	4	—
21	» Νικ. Γυφτόπουλον	—	50
22	» Βασ. Μηλιαράκην	1	20
58	» Ι. Παπανικολόπουλον	1	—
49	» Θεοφ. Κυτσίφην	10	—
Βιβλ. Β΄			
28	» Κωνστ. Ι. Ῥήγαν	3	—
51	» Πέτρον Βασιλείου	—	30
55	» Σπυρ. Θ. Λάντζον	1	—
	Τὰ πληρωθέντα ὡς ὁ ἔμπροσθεν πίναξ		125 95
			5766 —
			5891 95

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Ἰβρίου 1896.

Ἐθεωρήθη

Ἡ ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ

Μ. ΙΟΡΔΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Κ. Ν. ΜΑΡΙΝΟΣ

Γ. Ι. ΠΙΣΣΑΣ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

ΠΙΝΑΞ Δ'

Αιτιολογία ποσοῦ	Χρέωσις	Πίστωσις
Χρέος Συλλόγου		5891 95
Κεφάλαιον καὶ τόκοι παρὰ τοῦ κ. Μ. Π. Λάμπρου		12664 43
Τόκοι οὓς ὀφείλει ὁ Σύλλογος ἐπὶ παλαιῷ λήμῳ .		986 30
Ὁφειλὴ πρὸς καταθέτας Κεφάλαιον Δρ. 17,680.10		
Τόκοι » 1,836.90		
Ὁφελος Συλλόγου » 25.68	19542 68	
	19542 68	19542 68

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 ὀβρίου 1896.

Ἐθεωρήθη

Ἡ ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ

Μ. ΙΟΡΔΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Κ. Ν. ΜΑΡΙΝΟΣ

Γ. Ι. ΠΙΣΣΑΣ

ΑΡΧΑΙ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1892-1897

1892 - 1893

- Ν. Γ. Πολίτης, πρόεδρος
Π. Ταμπακόπουλος, αντιπρόεδρος
Κ. Πεταλάς, »
Α. Προβελέγιος, »
Μιχ. Π. Λάμπρος, γενικός γραμματεὺς
Γ. Πίσσας, ειδικὸς γραμματεὺς
Κ. Βρυζάκης, » »
Κ. Κουτσαλέξης, ταμίας
Π. Παπαδάκης, ἐπιμελητὴς Βιβλιοθήκης
Ἰφ. Κοκίδης, ἔφορος Καταστήματος
Ε. Δραγούμης, ἔφορος Σχολῆς Ἀπόρων Παίδων
Β. Ἀντωνόπουλος, κοσμήτωρ γραμματεὺς
Δ. Π. Λάμπρος, κοσμήτωρ.
Σπ. Κωνοφάος »
Μ. Στελλάκης »
Μ. Θάλης »
Ε. Ἐμπειρῆκος »
Ι. Θεοφιλάς »
Κ. Γαρδίκης »

1893 - 1894

- Ν. Γ. Πολίτης, πρόεδρος
Α. Ρούκης, αντιπρόεδρος
Δ. Α. Κορομηλιάς, »
Π. Ταμπακόπουλος, »
Μιχ. Π. Λάμπρος, γενικός γραμματεὺς
Γ. Πίσσας, ειδικὸς γραμματεὺς
Κ. Χρηστοφῆς » »

- Κ. Κουτσαλέξης, ταμίας
 Π. Παπαδάκης, επιμελητής Βιβλιοθήκης
 Ίφ. Κοκίδης, έφορος Καταστήματος
 Κ. Βάμβας, έφορος Σχολής Ἀπόρων Παίδων
 Β. Ἄντωνόπουλος, κοσμήτωρ γραμματεὺς
 Δ. Π. Λάμπρος, κοσμήτωρ.
 Σπ. Κωνοφάος »
 Μ. Στελλάκης »
 Ι. Λαμπρίδης »
 Σ. Δαμασκηνός »
 Ι. Θεοφιλάς »
 Κ. Γαρδίκης »

1894-1895

- Ν. Γ. Πολίτης, πρόεδρος
 Α. Ρούκης, αντιπρόεδρος
 Π. Ταμπακόπουλος, »
 Α. Ποττέν, »
 Μιχ. Π. Λάμπρος, γενικός γραμματεὺς
 Γ. Πίσσας, ειδικός γραμματεὺς
 Κ. Χρηστοφής » »
 Κ. Κουτσαλέξης, ταμίας
 Π. Παπαδάκης, επιμελητής Βιβλιοθήκης
 Ίφ. Κοκίδης, έφορος Καταστήματος
 Κ. Βάμβας, έφορος Σχολής Ἀπόρων Παίδων
 Ι. Λαμπρίδης, κοσμήτωρ γραμματεὺς
 Δ. Π. Λάμπρος, κοσμήτωρ.
 Σπ. Κωνοφάος »
 Μ. Στελλάκης »
 Β. Ἄντωνόπουλος »
 Σ. Δαμασκηνός »
 Ι. Θεοφιλάς »
 Κ. Γαρδίκης »
-

1895 - 1896

- Ν. Γ. Πολίτης, πρόεδρος
 Δ. Παπαμιχαλόπουλος, αντιπρόεδρος
 Λ. Ἀργυρόπουλος, »
 Β. Ἀντωνόπουλος, »
 Μιχ. Π. Λάμπρος, γενικός γραμματεὺς
 Ι. Λαμπρίδης, εἰδικὸς γραμματεὺς
 Α. Μάτσης, » »
 Δ. Ἡλιόπουλος, ταμίας
 Κ. Κουτσαλέξης, ἐπιμελητὴς Βιβλιοθήκης
 Ἰφ. Κοκίδης, ἔφορος Καταστήματος
 Σ. Μπαλάνος, ἔφορος Σχολῆς Ἀπόρων Παίδων
 Α. Καμπᾶς, κοσμήτωρ γραμματεὺς
 Α. Βρυζάκης, κοσμήτωρ.
 Σπ. Κωνοφάος »
 Μ. Στελλάκης »
 Θ. Ζώρας »
 Ν. Γ. Μαντζαβῖνος »
 Ι. Θεοφιλάς »
 Ε. Παπαχατζῆς »

1896 - 1897

- Ν. Γ. Πολίτης, πρόεδρος
 Π. Ταμπακόπουλος, αντιπρόεδρος
 Λ. Ἀργυρόπουλος, »
 Στ. Ναύτης, »
 Μ. Π. Λάμπρος, γενικός γραμματεὺς
 Ι. Λαμπρίδης, εἰδικὸς »
 Α. Μάτσης, » »
 Δ. Ἡλιόπουλος, ταμίας
 Α. Α. Ῥαγκαβῆς, ἐπιμελητὴς τῆς Βιβλιοθήκης
 Κ. Κουτσαλέξης, ἔφορος τοῦ Καταστήματος
 Ἄλ. Καμπᾶς, ἔφορος Σχολῆς Ἀπόρων Παίδων

- Ἄθ. Βρυζάκης, κοσμήτωρ γραμματεὺς
 Μ. Κατσίμπαλης, κοσμήτωρ.
 Δ. Π. Λάμπρος »
 Π. Κουτσαλέξης »
 Θ. Μπαλτῆς »
 Κ. Γαρδίκης »
 Θ. Ζώρας »
 Γ. Παπακωνσταντίνου »

ΤΜΗΜΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

1896-1897

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

- Ν. Δαμασκηνός, πρόεδρος
 Μ. Ἡλιάδης, ἀντιπρόεδρος
 Θ. Μπασιάς, γραμματεὺς.

ΤΜΗΜΑ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

- Ἰφ. Κοκίδης, πρόεδρος
 Κ. Πεταλάς, ἀντιπρόεδρος
 Θ. Πολυκράτης, γραμματεὺς.

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

- Σπυρ. Π. Λάμπρος, πρόεδρος
 Σπυρ. Κ. Σακελλαρόπουλος, ἀντιπρόεδρος
 Γ. Θοιδιδόπουλος, γραμματεὺς.

ΤΜΗΜΑ ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

- Γ. Μακκιάς, πρόεδρος
 Τιμ. Ἀργυρόπουλος, ἀντιπρόεδρος
 Κ. Ζέγγελης, γραμματεὺς.
-

ΠΙΝΑΚΕΣ¹

ΠΙΝΑΞ ΜΕΛΩΝ

Α'. ΤΑΚΤΙΚΑ

Η Α. Β. Υ. Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Η Α. Β. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Η Α. Β. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

1	Μιχαήλ Π. Λάμπρος	1865
2	Σπυρίδων Π. Λάμπρος	1865
3	Ίωάννης Π. Λάμπρος	1865
4	Παναγιώτης Ι. Φέρμπος	1866
5	Λεωνίδας Ἀργυρόπουλος	1866
6	Ἐμμανουήλ Δραγούμης	1867
7	Ίγνάτιος Μοσχάκης	1869
8	Νικόλαος Γ. Πολίτης	1869
9	Ν. Παπαγιαννόπουλος	1870
10	Ἀριστομένης Προβελέγιος	1870
11	Σῆμος Μπαλάνος	1872
12	Κωνσταντῖνος Βάμβας	1872
14	Τιμολέων Ἡλιόπουλος	1873
15	Χαράλαμπος Ἀννινος	1873
16	Ἀλέξανδρος Α. Ῥαγκαβῆς	1873
17	Ἀλέξανδρος Καράλης	1874
18	Μιχαήλ Κατσίμπαλης	1874
19	Κωνσταντῖνος Ν. Μαρίνος	1874
20	Θεοφάνης Μπαλτῆς	1875
21	Ἀλέξανδρος Σκουζῆς	1875

¹ Ἐκρίθη καλὸν ἵνα ἐν τοῖς κατωτέρω πίναξι ληφθῆ ὑπ' ὄψει ἡ κατάστασις αὐτῶν τὴν ἡμέραν τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ παρόντος φύλλου 27 Νοεμβρίου 1896.

21	Νικόλαος Δαούτης	1876
22	Σπυρίδων Κωνοφάος	1876
23	Τιμολέων Ἀργυρόπουλος	1876
24	Στέφανος Ναύτης	1877
25	Γεώργιος Ἀναγνωστόπουλος	1878
26	Ἰωάννης Μίνδλερ	1880
27	Ἀλέξανδρος Μαρινόπουλος	1880
28	Νικόλαος Λουριώτης	1880
29	Σπυρίδων Κ. Σακελλαρόπουλος	1880
30	Ἀναστάσιος Δαμβέργης	1882
31	Δημοσθένης Παπαμιχαλόπουλος	1882
32	Δημήτριος Πανᾶς	1882
33	Διονύσιος Π. Λάμπρος	1882
34	Κωνσταντῖνος Κουτσαλέξης	1882
35	Βασίλειος Πατρίκιος	1882
36	Νικόλαος Δαμβέργης	1882
37	Νικόλαος Κουρῆς	1882
38	Δημήτριος Ἡλιόπουλος	1882
39	Ἀρμάνδος Ποττὲν	1882
40	Γεώργιος Δροσίνης	1883
41	Ἀριστοτέλης Κουρτίδης	1883
42	Λέων Μεσσηνέζης	1883
43	Γεώργιος Κασδόνης	1883
44	Ἀριστείδης Ρούκης	1883
45	Γεώργιος Α. Δουρούτης	1883
46	Ἰφικράτης Κοκίδης	1884
47	Κωνσταντῖνος Μπαλίλης	1884
48	Γεώργιος Ι. Πίσσας	1884
49	Κωστῆς Παλαμᾶς	1884
50	Νικόλαος Παπαδόπουλος	1884
51	Ἀλέξανδρος Κοντόσταυλος	1884
52	Εὐστράτιος Π. Πίσσας	1884
53	Πάτροκλος Κοντογιάννης	1884
54	Γεράσιμος Φωκάς	1884
55	Παναγιώτης Παπαδάκης	1884

56	Πέτρος Ζαλοκώστας	1884
57	Χαράλαμπος Στεκούλης	1884
58	Κωνσταντῖνος Πεταλᾶς	1884
59	Στέφανος Γεννάδης	1884
60	Εὐλάμπιος Μεσσαλᾶς	1884
61	Κωνσταντῖνος Κολιάτσος	1884
62	Μιχαὴλ Σπηλιωτάκης	1884
63	Σπυρίδων Δ. Ἀντωνόπουλος	1884
64	Ἀλέξανδρος Καμπᾶς	1884
65	Δημήτριος Ι. Τσάτσος	1885
66	Μιχαὴλ Στελλάκης	1886
67	Ἰωάννης Λάμπας	1886
68	Κωνσταντῖνος Γαρδίκης	1887
69	Νικόλαος Γ. Μαντζαβῖνος	1887
70	Εὐάγγελος Καλλιοντζῆς	1887
71	Ἀλέξανδρος Ροσέτος	1887
72	Ἀθανάσιος Σ. Κρῖνος	1887
73	Κάρολος Ρότσιλδ	1887
74	Βασίλειος Δ. Ἀντωνόπουλος	1887
75	Μάρκος Μίνδλερ	1887
76	Παναγιώτης Ταμπακόπουλος	1888
77	Ἐπαμεινώνδας Ἐμπειρῖκος	1888
78	Κωνσταντῖνος Ε. Χατζηπέτρος	1888
79	Ἀλέξανδρος Θ. Φιλαδελφεὺς	1888
80	Γεώργιος Μ. Βενιζέλος	1888
81	Κωνσταντῖνος Βρυζάκης	1888
82	Μιλτιάδης Θάλης	1888
83	Χαράλαμπος Φωτίου	1888
84	Παῦλος Γ. Σκουζές	1889
85	Κωνσταντῖνος Εὐθ. Σταυρόπουλος	1889
86	Περικλῆς Ἀγγελόπουλος Ἀθάνατος	1889
87	Δημήτριος Βρυζάκης	1889
88	Ἰάκωβος Θεοφιλᾶς	1889
89	Ἀγνσίλαος Γιαννόπουλος Ἡπειρώτης	1890
90	Γεώργιος Σκουζές	1890

91	Στίλπων Ἰωαννίδης	1890
92	Ἀθανάσιος Βρυζάκης	1890
93	Σωκράτης Κασδόνης	1890
94	Κωνσταντῖνος Ρακτιβάν	1890
95	Ἀλέξανδρος Δευτεραῖος	1890
96	Ἀθανάσιος Ζίνης	1890
97	Νικόλαος Μπαλάνος	1890
98	Νικόλαος Κ. Γερμανός	1890
99	Ζαφείριος Μάτσας	1890
100	Κωνσταντῖνος Σκουζές	1891
101	Κωνσταντῖνος Χρηστοφῆς	1891
102	Ἀλκιβιάδης Καμπᾶς	1891
103	Σπυρίδων Πάτσας	1891
104	Φραγκῖσκος Γεωργαντόπουλος	1891
105	Ἰωάννης Λαμπρίδης	1891
106	Δημήτριος Ἀργυρόπουλος	1892
107	Θάνος Ζώρας	1892
108	Ἀντώνιος Πεταλάς	1892
109	Ἐρρῖκος Ποττέν	1892
110	Θεόδωρος Τζιφός	1892
111	Σπυρίδων Ν. Δαμασκηνός	1892
112	Ἀλέξανδρος Λαμπρινούδης	1892
113	Ἀντώνιος Ἡπίτης	1892
114	Κωνσταντῖνος Μαρούδης	1892
115	Πέτρος Κανάκης	1892
116	Ἀναστάσιος Μεταξᾶς	1893
117	Ἰωάννης Ἰσηγόνης	1893
118	Εὐάγγελος Παπαχατζῆς	1893
119	Κωνσταντῖνος Μπαλάνος	1893
120	Παναγιώτης Κουτσαλέξης	1893
121	Μιχαὴλ Δαμιράλης	1893
122	Βασίλειος Νάζος	1893
123	Νικόλαος Βαφειαδάκης	1893
124	Γεώργιος Τραπάντζαλης	1893
125	Δημήτριος Μπαλάνος	1893

126	Σόλων Τυπάλδος	1893
127	Σταμάτιος Βαφειαδάκης	1893
128	Γεώργιος Πιλάβιος	1893
129	Ἰωάννης Θεολόγης	1893
130	Γεώργιος Ἀνδρικόπουλος	1893
131	Ἀντώνιος Μάτεσης	1893
132	Θεμιστοκλῆς Μεταξᾶς	1894
133	Νικόλαος Ευδάκης	1894
134	Ἡλίας Δ. Ζέγγελης	1894
135	Κωνσταντῖνος Σάμιος	1894
136	Μιλτιάδης Ἰορδανόπουλος	1894
137	Νικόλαος Τριανταφυλλάκος	1894
138	Μάρκος Δαμιράλης	1894
139	Κωνσταντῖνος Καλούδης	1894
140	Ἰάκωβος Ψάλτης	1894
141	Γεώργιος Παπακωνσταντίνου	1894
142	Θεμιστοκλῆς Πολυκράτης	1894
143	Γεώργιος Δ. Ἀντωνόπουλος	1895
144	Θάνος Μπασιάς	1895
145	Περικλῆς Βαρατάσης	1895
146	Σταῦρος Βαλτῆς	1895
147	Ἐβεν Ἀλεξάνδερ	1895
148	Ἰωάννης Σέρμπος	1895
149	Παναγιώτης Δ. Πετρίδης	1895
150	Παναγιώτης Α. Ἀξιώτης	1895
151	Ἡλίας Ἀγγελόπουλος	1895
152	Κωνσταντῖνος Θ. Μάνος	1895
153	Παναγιώτης Κουγιτέας	1896
154	Κωνσταντῖνος Δ. Ζέγγελης	1896
155	Πάνος Ι. Λάμπρος	1896
156	Κωνσταντῖνος Ἀγγελόπουλος	1896
157	Ἰωσήφ Λιτζιέρης	1896
158	Ἀλέξανδρος Ἀγέλαστος	1896
159	Ἴπποκράτης Καραβίας	1896
160	Μιλτιάδης Μ. Νεγρεπόντης	1896
161	Δημοσθένης Σαμιωτάκης	1896

Β'. ΠΑΡΕΔΡΑ

1	Εἰρ. Ἀσώπιος	35	Χρ. Λόντος
2	Δ. Α. Κορομηλάς	36	Α. Καρατζάς
3	Ν. Δ. Λεβίδης	37	Γ. Κατσιμπαλής
4	Ι. Καμπούρογλος	38	Γ. Σουρῆς
5	Φ. Παρασκευαΐδης	39	Κ. Μητσόπουλος
6	Α. Χρηστομάνος	40	Θ. Ὁμόλ
7	Ἄγγελος Βλάχος	41	Μ. Χρυσόχοος
8	Ἐμμ. Λυκούδης	42	Ν. Χ. Ἀποστολίδης
9	Ἄν. Ζίνης	43	Ν. Τριανταφυλλίδης
10	Ι. Βαλαωρίτης	44	Ἐμμ. Βουτζινάς
11	Ἐμμ. Ροΐδης	45	Δ. Φίλιος
12	Γ. Καραμήτσας	46	Ἀλέξ. Θ. Ζαίμης
13	Κ. Π. Δηλιγιάννης	47	Γ. Ἀγγελόπουλος
14	Α. Διομήδης Κυριακός	48	Ν. Σχινάς
15	Τιμ. Φιλήμων	49	Π. Ρεβελάκης
16	Ι. Εὐκλείδης	50	Π. Βαλαωρίτης
17	Ν. Καλογερόπουλος	51	Α. Μαῦρος
18	Α. Μηλιαράκης	52	Δ. Κόνσολας
19	Π. Χρυσανθόπουλος	53	Δ. Μ. Καλλιφρονάς
20	Κ. Παπαμιχαλόπουλος	54	Γ. Ι. Ψύχας
21	Ν. Δημαράς	55	Θεμ. Ἄνινος
22	Στ. Δραγούμης	56	Ν. Ι. Ἰγγλέσης
23	Μιχ. Χατζημιχάλης	57	Χαρίλαος Προβελέγιος
24	Βίκτωρ Μελάς	58	Κ. Βεργωτής
25	Φρειδ. Φράγκ	59	Ἀλέξ. Δεμερτζῆς
26	Ι. Σόλων	60	Αἰδέσ. Μιχ. Ριβέλλης
27	Δ. Κατερινόπουλος	61	Χρ. Βουρνάζος
28	Α. Κορδέλλας	62	Σπυρ. Δουκάκης
29	Σ. Μηλιαράκης	63	Ἰω. Φραγκιάς
30	Δ. Ζαχαρίας	64	Α. Ρωμάνος
31	Ἰω. Ἀνάργυρος	65	Φερ. Σερπιέρης
32	Γ. Π. Καλλιγιάς	66	Μιχ. Καλαποθάκης
33	Δαμ. Βορρές	67	Δ. Αἰγινήτης
34	Δ. Σομερίτης	68	Φ. Νέγρης

69	Θωμάς Κωνσταντινίδης	104	'Αντ. Μάτσας
70	Κάρολος Μπέκ	105	N. Μοσχοβάκης
71	'Απόστ. Παπαδόπουλος	106	Πέτρος Ζ. Σάρογλος
72	Στέφ. Μπενάκης	107	Θεολ. Γ. Θεολόγης
73	Γεώργιος Παχύς	108	M. 'Ανδριτσάκης
74	"Εδβιν "Ιλγγενερ	109	Γ. Κ. Δεκόζης Βούρος
75	Λάζ. Κουντουριώτης	110	Κωνστ. Δούμας
76	'Ιω. Γεράκης	111	"Αγγελος Α. Μεταξάς
77	Δ. Πιέρρης	112	Δημ. Κητσίκης
78	Μάρκος Δραγούμης	113	'Αρ. Λ. Μεταξάς
79	Κ. Γκινιάρ	114	Στυλ. Πετράς
80	Κ. Μ. Ράλλης	115	Σπυρ. Δάσιος
81	Γ. 'Αθηνογένης	116	Πέτρος Βαρότσης
82	Κ. Δόστης	117	Δημ. Σακελλάριος
83	Α. Γκινόπουλος	118	Νικ. Σταματόπουλος
84	"Αγγελος 'Αναστασίου	119	Λάμπρος Ροϊλός
85	Γ. Σ. Στρέϊτ	120	Λ. Π. Σκένδερ
86	N. Φαλιέρος	121	Διομ. Φανδρίδης
87	Γ. Στραμπούλης	122	Κων. 'Αγαθοκλής
88	Μιχ. Πολίτης	123	'Αρ. Ράινεκ
89	Κ. Ζαχαριάδης	124	'Ο Πενταπ. Νεκτάρ. Κεφαλάς
90	Δ. Καλογερόπουλος	125	Γεώρ. Σωτηριάδης
91	Στ. Μπαλίλης	126	Κ. Δ. 'Αντωνόπουλος
92	Π. Φλαμπουριάρης	127	Θρασ. Μάνος
93	Δ. Βούκρας	128	Δούκας Βακάλογλος
94	Π. Καρυδιάς	129	Κωνστ. Βούλτσος
95	'Ιωάν. Κυριακός	130	Μιλτ. 'Ηλιάδης
96	Γεώρ. Πασπάτης	131	'Αρ. Π. 'Αραβαντινός
97	Δημ. Ραζής	132	Παντιάς Ράλλης
98	Πέτρος Λουκάκος	133	Νικ. 'Αντωνιάδης
99	'Αναστ. Γ. Κούπας	134	Κωνστ. Β. 'Αντωνόπουλος
100	Δημ. Ι. Σοῦτσος	135	'Ανδρέας Καμπάς
101	Πάνος Μπασιάκος	136	Μιλτ. Καλθοκορέσης
102	Δημ. Μ. Βενιζέλος	137	Παῦλος Κουντουριώτης
103	Νικ. Βλάχκαλης	138	Γεώρ. Βαλτατζής

139	Κωνστ. Ἀραβαντινός	159	Γεώρ. Λιόλιος
140	Γεώρ. Βούλγαρης	160	Ἰωάν. Δ. Πετρίδης
141	Ἄντ. Δαργέντας	161	Σεσίλ Σμιθ
142	Ἄρ. Θεοδωρίδης	162	᾽Οθων Φαβρικήζης
143	Ἄθ. Δ. Μουτσόπουλος	163	Ἐμμ. Βαλέττας
144	Ἀνδρέας Πλατῆς	164	Ἐπ. Ἀγγελόπουλος
145	Σ. Σκαρλάτος Ροσέτης	165	Ἄγγελος Γκίνης
146	Παῦλος Βακῆς	166	Γεώρ. Βικέλας
147	Ἡλίας Βερρόπουλος	167	Βασ. Ματαράς
148	Κωνστ. Παπαρρηγόπουλος	168	Κωνστ. Ράδος
149	Στεφ. Φραγκιάδης	169	Ἀλέξ. Ρώμας
150	Δημ. Δημόκας	170	Γεώρ. Ταμπακόπουλος
151	Κ. Ζαχαριάδης	171	Νικ. Φαρμακόπουλος
152	Κυριακ. Μαυρομιχάλης	172	Κωνστ. Κυζικηνός
153	Γεώρ. Ἀβέρωφ	173	Γεώρ. Λεοναρδόπουλος
154	Στ. Βαλακᾶκης	174	Σπυρ. Μαῦρος
155	Δημ. Θεοδωράκης	175	Ἀλέξ. Πάλλης
156	Γεώρ. Θοιβιδόπουλος	176	Κωνστ. Πάλλης
157	Ἰωάν. Κουντουριώτης	177	Κων. Παπακωνσταντίνου
158	Γεώρ. Κυριακός	178	Α. Παπαχελάς

Γ'. ΕΠΙΤΙΜΑ

	<i>Ἐν Ἀθήναις</i>	13	᾽Οθων Λύδερς
1	Θεοδόσιος Βενιζέλος	14	Ι. Πανταζίδης
2	Ἀχιλ. Ποστολάκας	15	Κ. Κόντος
3	Κωνστ. Βουσάκης	16	Παῦλος Τσόλας
4	Στ. Α. Κουμανούδης	17	Ν. Δαμασκηνός
5	Δημ. Σεμιτέλος	18	Αικ. Λασκαρίδου
9	Μάρκος Ρενιέρης	19	Ἀνδρ. Ἀναγνωστάκης
7	Κ. Φρεαρίτης	20	Α. Θεοφιλάς
8	Ἀνδρέας Συγγρός	21	Ι. Σκαλτσούνης
9	Κ. Καραπάνος	22	Μ. Μελάς
10	Ν. Χατζόπουλος	23	Κ. Ν. Κωστῆς
11	Α. Παπαδιαμαντόπουλος	24	Γ. Μακκᾶς
12	Σπ. Κόμνος	25	Δ. Ὀρφανίδης

26	Δ. Πετρίδης	58	Γεώργιος Κωστής
27	Σοφία Σχλιέμαν	59	N. Μάνεσης
28	Καλλιόπη Κεχαγιᾶ		<i>Ἐν Κεφαλληνίᾳ</i>
29	Θ. Χέλδραϊχ	60	Ἄνδρ. Λασκαράτος
30	Π. Γ. Κυριακὸς	61	N. Βαλσαμάκης
31	B. Λάκων		<i>Ἐν Χαλκίδι</i>
32	Χρ. Παπαδόπουλος	62	Ὁ Χαλκίδος Εὐγένειος
33	I. Δούμας	63	Ἰωσηφίνα Τιές
34	Γ. Κούπας		<i>Ἐν Ἀμπελακίῳ</i>
35	A. Σιμόπουλος	64	Ὁ Πλαταμῶνος Ἀμβρόσιος
36	Ναταλία A. Σούτσου		<i>Ἐν Ἀθῶνι</i>
37	Ρόζα Σ. Βαλαωρίτου	65	Ὁ πρῶν οἰκουμενικὸς πα-
τριάρχης Ἰωακείμ.
38	Ἰφιγένεια A. Συγγροῦ		<i>Ἐν Κωνσταντινουπόλει</i>
39	Πηνελόπη E. Κεχαγιᾶ	66	N. Μαυροκορδάτος
40	Ἑλένη M. Μελά	67	Βλάδαν Γεώργεβιτς
41	Ἑλένη Γ. Σκουζέ	68	N. Πασπαλῆς
42	Μαρία K. Καραπάνου	69	I. Ἀριστοκλῆς
43	Ἑλίζα Στ. Δραγούμη	70	Ἑλ. N. Μαυροκορδάτου
44	Βάριγκα Ράινεκ	71	Π. Στεφάνοβικ Σκυλίσσης
45	Οὐρανία Δ. Σταΐκου	72	Ἀρχμ. Γερμ. Ἀποστολάτος
46	Ἀλεξάνδρα A. Παπούδωφ		<i>Ἐν Σμύρῃ</i>
47	Μαρία Δ. M. Καλλιφρονᾶ	73	Σαπφῶ Λεοντιάς
48	Ἑλένη N. Βλάχκαλη	74	Ὁ πρ. Πελαγωνίας Ματθαῖος
49	Ἄν. Θεοδωράκης		<i>Ἐν Δράμᾳ</i>
50	Δημοσθ. Τζιβανόπουλος	75	Κάρολος Ἀσλάν
51	O. Δαῖρπεφελδ		<i>Ἐν Μιτυλήνῃ</i>
52	E. Ράλλης	76	Δημ. Βερναρδάκης
53	K. Σιμωνίδης		<i>Ἐν Ἱερουσαλήμ</i>
54	Μιχαήλ Ὀνοῦ	77	Ἀρχμ. Εὐθ. Πατλάκος
55	Ὁ Μητροπολίτης Ἀθη-
νῶν Προκόπιος		<i>Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ</i>
	<i>Ἐν Κορίνθῳ</i>	78	Γεώργιος Ἀβέρωφ
56	Ὁ Κορίνθου Σωκράτης	79	Εὐάγγ. Ἀχιλλόπουλος
	<i>Ἐν Κερκύρα</i>		<i>Ἐν Ὀδησσῶ</i>
57	Ἀμαλία Γ. Θεοτόκη	80	I. Βουτσινᾶς

81	*Αγγελος Πεφάνης		<i>'Εν Βερολίνω</i>
82	Δ. Διαλεγμένος	106	Βερνάρδος πρίγκηψ τοῦ Σάξ
83	Ρ. Ραφαήλ		<i>Μάϊνιγγεν</i>
84	Ματ. Δ. Μαυρογορδάτος	107	Φερδινάνδος Χίρς
85	Ματ. Ν. Μαυρογορδάτος	108	Ούλεριχος Καϊλερ
86	Ν. Χιονάκης	109	De Verdy du Vernois
87	Βλαδ. Α. Παρασκευᾶς		<i>'Εν Φρειβούργω</i>
88	Γρηγ. Μαρασλής	110	Βερνάρδος Σμιθ
	<i>'Εν Ροστοβίω</i>		<i>'Εν Γκίτσεν</i>
89	Λεων. Θ. Ἰ. Ἀμηρος	111	Κορράδος Ἔϊκχαρδ
	<i>'Εν Πετροπόλει</i>		<i>'Εν Δαρμστάτη</i>
90	Ι. Τρόϊτσκε	112	Αὔγουστος Βόλτζ
91	Γαβριήλ Δεστούνης		<i>'Εν Μονάχῳ</i>
92	Δ. Πετροκόκκινος	113	Φραγκῖσκος Χόλτσενδορφ
	<i>'Εν Ταυρίνῳ</i>		<i>'Εν Βαρκελλόνῃ</i>
93	Υάκινθος Πακκιότης	114	Ἄντ. Ρούβιος ὁ Λούτζ
	<i>'Εν Ροβερέτῳ</i>	115	Ἄντ. Ρούβιος ὁ Ὅρς
94	Φρ. Πάολι		<i>'Εν Λισσαβῶνι</i>
	<i>'Εν Μοντεκασσίνῳ</i>	116	Ν. Κονσιλιέρης Πεδρόζος
95	Ἐρρίκος Ρικεμβαχ		<i>'Εν Παρισίοις</i>
	<i>'Εν Ἀγκῶνι</i>	117	Χρηστάκης Ζωγράφος
96	Λουδ. Παολούτσης	118	Γ. Μαυροκορδάτος
	<i>'Εν Νεαπόλει</i>	119	Ι. Μερεδιθ Ρήδ
97	Μιχ. Σιβέλλης	120	Παῦλος Φουκάρ
98	Α. Παδούλας	121	Φωτεινὸς Πανᾶς
	<i>'Εν Ρώμῃ</i>	122	Ξεν. Ζωγράφος
99	Φίλιπ. Μαριότης	123	Α. Ψυχάρης
100	Φραγκῖσκος Ζαμβάλδης	124	Αἰμύλιος Βουρνούφ
101	Φήλιξ Καββαλότης	125	Α. de Malarce
102	Δ. Ζακκαρίνος	126	Ἐρρίκος Οὔσσαϊ
103	Γουλιέλμος Ἄκτον	127	Ἰούλιος Κλαρετῦ
	<i>'Εν Βουδαπέστη</i>	128	Γουσταῦος Σλουμβέργερ
104	Ἰωάννης Τέλφς	129	Ἐμμανουήλ Π. Ροδοκα- νάκης
	<i>'Εν Γράτς</i>	130	Ἄρθουρος Δεζαρδὲν
105	Γουσταῦος Μάγερ		

	<i>'Εν Μασσαλία</i>	156	Μ. Κοργιαλένιος
131	Σταῦρος Μεταξᾶς	157	Δ. Σεβαστόπουλος
132	Στ. Ζαφειρόπουλος	158	Α. Πετροκόκκινος
133	Περ. Ζαρίφης	159	Π. Βαλλιάνος
134	Στυλ. Βουτζινᾶς	160	Α. Εὐμορφόπουλος
135	Ξεν. Θεολόγος	161	Μιλτ. Ζῆφος
136	Μιχ. Ροδοκανάκης	162	Γ. Α. Ζῆφος
137	Π. Ροδοκανάκης	163	Κ. Γαλάτης
138	Ἄρχιμ. Ἡλίας Καντᾶς	164	Εὐστ. Πετροκόκκινος
139	Ἄρχιμ. Γρηγ. Ζυγαβινός	165	Ι. Μαχάφου
	<i>'Εν Σέττη</i>	166	Ἐλιζα Ἐδμονδς
140	Henri Gaspar	167	Βιργ. Ἴσ. Στεφάν. Σκυλίτση
	<i>'Εν Λονδίνω</i>		<i>'Εν Ἠνωμέναις Πολιτείαις</i>
141	Γουλιέλμος Γλάδστων		<i>τῆς Ἀμερικῆς</i>
142	Κάρολος Τάκερμαν	168	Οὐίλλιαμ Γουδβιν
143	Ἴω. Βαλέτας	169	Ἰωάννης Φράνσις
144	Ἄλ. Ἰωνίδης	170	William C. Bryant
145	Ι. Δ' Ἀρσὺ	171	Ἰούλιος Χάου
146	Ἀλεξάνδρα Π. Ράλλη	172	John Jay
147	Ι. Σκαραμαγκᾶς	173	Priny Miles
148	Ι. Μπαλλῆς	174	William L. Stone
149	Ὀκτάβιος Βαλλιέρης	175	B. L. Simpson
150	Π. Α. Ἀργέντης	176	Joseph Horon
151	Α. Ε. Ράλλης	177	Erastus Brooks
152	Στ. Δ. Ράλλης	178	Nicolas Bjerring
153	Σοφ. Κωνσταντινίδης	179	Henry A. Smythe
154	Μ. Ροδοκανάκης		<i>'Εν Καλκούτᾳ</i>
155	Κ. Βλαστός	180	Κάρολος Πῶλ

Δ'. ANTEΠHCTEΛΛONTA

	<i>'Εν Πειραιεῖ</i>	5	Πέτρος Ἀποστολίδης
1	Ἰάκ. Δραγάτσης		<i>'Εν Πόρῳ</i>
2	Παῦλος Ἰωάννου	6	Ἰάκ. Τομπάζης
3	Α. Μαλαμίδης		<i>'Εν Σύρῳ</i>
4	Α. Πετρίδης	7	Ὁ Σύρου καὶ Τήνου Μεθόδιος

8	Διονύσιος Μαρίνος	37	Κ. Χρυσοσπάθης
9	Σπ. Μάτσης	38	Ἡλίας Πανταζόπουλος
10	Μιχαήλ Ναύτης		<i>Ἐν Τριπόλει</i>
11	Α. Χούμης	39	Χαρ. Πασχαλιῆς
12	Α. Σοφριανός		<i>Ἐν Πύργῳ</i>
13	Κωνστ. Φάραγγας	40	Ι. Ε. Κρεστενίτης
14	Ἰω. Φουστάνος		<i>Ἐν Αἰτωλικῷ</i>
15	Ἐμμ. Ε. Λαδόπουλος	41	Ἀλέξ. Στουρνάρας
16	Κ. Καλομενόπουλος		<i>Ἐν Μεσολογγίῳ</i>
17	Α. Σπουργίτης	42	Ξ. Νίδερ
	<i>Ἐν Ἀμοργῷ</i>	43	Ἡλίας Παπαδόπουλος
18	Ἐμμανουήλ Ἰωαννίδης	44	Θεοφύλακτος Ζοῦγκος
	<i>Ἐν Τήνῳ</i>		<i>Ἐν Χαλκίδι</i>
19	Ἀδ. Ἀδαμαντίου Ἰωαννίδης	45	Κ. Βαρατάσης
	<i>Ἐν Νάξῳ</i>	46	Γ. Παπανδρέου
20	Γ. Λεντούδης		<i>Ἐν Ζακύνθῳ</i>
	<i>Ἐν Ναυπλίῳ</i>	47	Τ. Ἀμπελάς
21	Α. Λιμπεράκης	48	Διονύσιος Μπάφας
	<i>Ἐν Πάτραις</i>	49	Φρειδερίκος Καρρέρ
22	Ἀριστομ. Κοντογούρης	50	Σ. δὲ Βιάζης
23	Πίνδαρος Ἀντωνόπουλος	51	Ἀνδρέας Μαρτζώκης
24	Ἀχιλ. Χοιδᾶς		<i>Ἐν Κεφαλληνίᾳ</i>
25	Ν. Ζηλήμων	52	Ὁ ἀρχιεπ. Γεράσιμος Δόριζας
26	Κων. Γκολφινόπουλος	53	Ἀνδρέας Μεταξᾶς
27	Α. Φραγκόπουλος	54	Γεράσιμος Μουσούρης
28	Μ. Πετιμεζᾶς	55	Γ. Μπουκουβάλας
29	Χρ. Παλαμάς	56	Παν. Βεργωτῆς
30	Λ. Κανελλόπουλος	57	Γεώργ. Ἀβλιχος
31	Γ. Γκολφινόπουλος	58	Ἡλίας Τσιτσέλης
32	Κ. Δημητρακόπουλος	59	Ἀρχιμ. Α. Ζακυθινός
33	Γ. Γεωργόπουλος	60	Ῥ. Λιβαθηνόπουλος
34	Λ. Παίζης		<i>Ἐν Λευκάδι</i>
	<i>Ἐν Καλάμαις</i>	61	Πάνος Μπογδάνας
35	Νικ. Στρατηγόπουλος		<i>Ἐν Κερκύρα</i>
36	Δ. Τζάνες	62	Μ. Δουρούτης

63	Δημ. Λάμπρος	95	Ίω. Λοβέρδος
64	Σπ. Κ. Παππαγεωργίου	96	Α. Πηνιατόρος
65	Φρειδερίκος Ἀλβάνας	97	Γ. Λαφόν
66	Λεων. Βλάχος	98	Ν. Κεφαλληναῖος
67	Μιχ. Σακελλαρόπουλος	99	Α. Ναούμ
68	Νικ. Καλοσγοῦρος	100	Χρ. Σαμαρτζίδης
69	Κ. Βούλγαρης ἱερεὺς	101	Γερ. Δόριζας
70	Σπ. Φλαμπουριάρης	102	Ίω. Ναούμ
71	Ίωσήφ Πόλλιο	103	Λ. Χρυσοβελώνης
	Ἐν Βώλω	104	Α. Σανόπουλος
72	Α. Μαθιουδάκης		Ἐν Συύρην
73	Ν. Γεωργιάδης	105	Ἐμμ. Ψιακῆς
74	Μ. Μπουφίδης	106	Παῦλος Γιοβανῶφ
75	Π. Χ. Ἀποστολίδης	107	Α. Γιοβανῶφ
76	Κωνστ. Τοπάλης	108	Μιχ. Δ. Ἀργυρόπουλος
77	Π. Γ. Πολίτης		Ἐν Χίω
	Ἐν Λαρίσση	109	Γεώργ. Ζολώτας
78	Α. Σουλτάνης	110	Μιχαήλ Κεφάλας
79	Γ. Χαλκιοπούλος		Ἐν Καῖρω
	Ἐν Κωνσταντινουπόλει	111	Ν. Σκοτίδης
80	Εὐγένιος Ζαλοκώστας	112	Κ. Λύτσικας
81	Εὐγ. Εὐγενειάδης	113	Ἄγγελος Ταμβακόπουλος
82	Δ. Καλλέργης		Ἐν Ἀλεξανδροῖα
83	Γεώργ. Ἀποστολίδης	114	Γ. Γρυπάρης
84	Δημ. Νικολαΐδης	115	Δημ. Σουλτάνης
85	Θαλῆς Ἀντωνιάδης	116	Στέφανος Καρτούλης
86	Βότσαρης Διγενῆς	117	Νικ. Καμπᾶς
87	Σίμων Ἀποστολίδης	118	Α. Πάγκαλος
88	Σταῦρος Ι. Βουτυράς	119	Ἐμμ. Ἀντωνιάδης
89	Ίω. Βαλαβάνης	120	Ν. Γ. Παρίσης
90	Πέτρος Γεράκης	121	Π. Σαλβάγος
91	Ἄλ. Ζωηρός	122	Δημ. Ταμβακόπουλος
92	Ἐλ. Κωνσταντινίδης	123	Ν. Χαϊκάλης
93	Μιχ. Φραγκάτος	124	Π. Γρυπάρης
94	Α. Μόρτδμαν	125	Σωτ. Μπουφίδης

126	Λ. Μπαΐρας	152	Ίβάν Σισμάνωφ
127	Γ. Γούσιος		<i>'Εν Φιλιππουπόλει</i>
128	Κ. Δημαράς	153	Γρηγόρ. Βερναρδάκης
129	Π. Σκάσης		<i>'Εν Βάρνη</i>
130	Θ. Παπαδόπουλος	154	Βασίλ. Φλώρης
	<i>'Εν Τάντα</i>		<i>'Εν Πύργω Ρωμυλίας</i>
131	Στ. Κωνσταντινίδης	155	Λάμπρος Ένυάλης
	<i>'Εν Πόρτ-Σαϊτ</i>		<i>'Εν Θεσσαλονίκη</i>
132	Ν. Φουντούλης	156	Α. Παπαδιαμαντόπουλος
	<i>'Εν Χανίοις</i>	157	Δημ. Ζιάννας
133	Άντ. Μιχελιδάκης	158	Γεώργιος Θεολόγος
134	Γ. Καλαϊσάκης	159	Περικλῆς Χ. Λαζάρου
	<i>'Εν Κύπρω</i>	160	Τάσκος Παπαγεωργίου
135	Γ. Φιλήμων	161	Περικλῆς Οικονόμου
136	Έβδιν Γρόσβενορ	162	Σωτήριος Άστεριάδης
137	Ο. Ίασωνίδης	163	Δ. Κοντουμάς
	<i>'Εν Καισαρεία</i>	164	Χρ. Κοντός
138	Ίάκωβος Θεοδωρίδης	165	Α. Βουγιουκλῆς
	<i>'Εν Ρόδω</i>	166	Ε. Έμίρης
139	Εύστ. Πηνιατόρος	167	Ν. Παπαγεωργίου
	<i>'Εν Σύμη</i>		<i>'Εν Βιτωλίοις</i>
140	Δημοσθ. Χαβιαράς	168	Λάζαρος Άντωνιάδης
	<i>'Εν Σάμω</i>		<i>'Εν Ίωαννίνοις</i>
141	Έπαμ. Φραγκούλης	169	Β. Ρέκκιος
142	Σπ. Ίωαννίδης		<i>'Εν Άργυροκάστρω</i>
143	Έπαμ. Σταματιάδης	170	Δ. Ζοτιδῆς
144	Δημ. Γεωργιάδης		<i>'Εν Πρεβέζη</i>
145	Νικ. Σταματιάδης	171	Δημ. Σκέφερης
146	Εύστάθιος Καρατζάς		<i>'Εν Σουλινα</i>
	<i>'Εν Σοφία</i>	172	Μ. Ραφαήλ
147	Γ. Άργυρόπουλος		<i>'Εν Βουκουρεστίω</i>
148	Γ. Μολοχάδης	173	Ίω. Άλεξανδρόπουλος
149	Ίωσήφ Κοπέτζκυ	174	Αιδ. Νεόφ. Καλόγερος
150	Έδ. Όβεργ	175	Α. Α. Ράλλης
151	Δημ. Μάτσοβ		

	<i>'Εν Γαλαζίῳ</i>	201	Κάρολος Γαλλιάν
176	Δ. Κιμπρίτης		<i>'Εν 'Ενετία</i>
177	Νικ. Στεργίου Βαγγέλης	202	Κωνστ. Σάθας
178	Νικ. 'Αναστασίου	203	Κων. Τριανταφύλλης
179	Γρηγ. Κωνσταντινίδης		<i>'Εν Ούηρω̄νι</i>
180	Σπυρ. Κ. Καραβίας	204	Adolfo Gemma
181	'Απ. Π. 'Αποστολίδης	205	B. Zandonella
	<i>'Εν Βραϊλα</i>		<i>'Εν Φλωρεντία</i>
182	'Ιω. Καραγκιοζιάδης	206	Λουδ. Μιλάνης
183	'Αλκιβιάδης 'Εμπειρικός		<i>'Εν Νεαπόλει</i>
184	Κωνστ. Σιμωνίδης	207	Γ. Τσανάτας Τυπάλδος
185	'Αντ. Βαλσαμάκης	208	'Ιωσήφ Μῶνα
186	'Οθ. Α. Σταθάτος	219	'Ερμάνος Γράσης
	<i>'Εν 'Ισμαηλίῳ</i>	210	Λουδοβίκος Βιόλα
187	Δημ. 'Αλεξανδρίδης	211	Γεράρδος Γεραρδίνης
	<i>'Εν Ταϊγανίῳ</i>	212	Βίτος Παλοῦμπος
188	Γουλ. Φοντάνας	213	Ι. Βαπτιστής Καλκαβάλας
	<i>'Εν 'Οδησσῶ</i>	214	Σπυρ. Σανσόν
189	Θεόδ. Οὐσπένσκης	215	Στανίσλαος Πράτο
190	'Ελ. Ρ. Ραφαήλ		<i>'Εν Γενούη</i>
191	Μ. Μαῦρος	216	Ν. Τσάλης
	<i>'Εν Κιέβῳ</i>		<i>'Εν 'Αγκῶνι</i>
192	Μελέτιος Βαγιανέλης	217	Αὔγουστος 'Ηλίας
	<i>'Εν Πετροπόλει</i>	218	Β. Α. Παπαθεοδώρου
193	'Αλ. Τομπάζης		<i>'Εν Βασιλικάτα</i>
194	Παντολέον Κορέσης	219	Δόν Πρόσπερος Κρισπίνος
195	Α. Παπαδόπουλος Κεραμεύς		<i>'Εν Βονωνία</i>
	<i>'Εν Αίκατερινοσλάβ</i>	220	'Αντ. Βηλδάτζης
196	Κων. Α. Παλαιολόγος		<i>'Εν Μεδιολάνοις</i>
	<i>'Εν Ροστώβ</i>	221	Σπ. Σαμάρας
197	Α. Δ. Ζιζήλας		<i>'Εν Πανόρμῳ</i>
	<i>'Εν Ρώμῃ</i>	222	Lancia di Brolo
198	Δ. Κουντουριώτης		<i>'Εν Σαλέρνῳ</i>
199	'Ιω. Ζ. Μιρζας	223	Φρηγγίσκος Λιγγουίτης
200	'Αδριανὸς Κολότσης	224	'Ιωσήφ 'Ολιβιέρης

	<i>Ἐν Τεργέστη</i>		<i>Ἐν Πρεσβούργῳ</i>
225	Διονύσιος Θερεϊανὸς	249	Γεώργιος φὸν Σούλπε
226	Νικ. Μέγαρης		<i>Ἐν Ἀμστελοδάμῳ</i>
227	Ἰω. Κοντουμάς	250	Ροδ. Λέμαν
228	Λ. Μαγχάιμερ	251	Ε. Μύλλερ
229	Α. Σεγρέ		<i>Ἐν Παρισίοις</i>
230	Α. Καρακάρης	252	Αἰμ. Λεγράνδ
	<i>Ἐν Βιέννῃ</i>	253	Σολ. Ῥαϊνάχ
231	Γρηγ. Μάνος	254	Μαρσέλ Λαμβέρτ
232	Θεαγένης Λιβαδάς	255	Γ. Κρίνος
	<i>Ἐν Βουδαπέστη</i>	256	Δ. Βικέλας
233	Ἰω. Χαρίσης	257	Π. Γιράρδ
234	Παῦλος Βάλλας	258	Γ. Χασιώτης
235	Vilmos Henyei	259	Β. Ὁσσουλιέ
236	P. Szalay	260	Ἰούλ. Μαρτά
	<i>Ἐν Πράγῃ</i>	261	Σ. Σουλλιέ
237	Ἰαροσλάβ Στάστνυ	262	Λ. Λαλλεμάνδ
	<i>Ἐν Βερολίνῳ</i>	263	Σόλων Ζωγράφος
238	Κλέων Ῥαγκαβῆς	264	Ἰω. Ψυχάρης
239	Στ. Ἀντωνόπουλος	265	Μαρσέλ Κολλέν
240	Α. Βόιζεν	266	Δ. Γεωργιάδης
	<i>Ἐν Ἀννοβέρῳ</i>	267	Χρ. Χρηστίδης
241	Ὁ. Ἑλισσεν	268	Π. δὲ Κουβερτέν
	<i>Ἐν Κιέλω</i>	269	Γ. Ῥοσέρ
242	Ἄρ. Μιλχαϊφερ	270	Α. Φρουέν
	<i>Ἐν Γοτίγγῃ</i>		<i>Ἐν Βερσαλλίαις</i>
243	Ι. Λέψιος	271	Β. Berlot
	<i>Ἐν Στρασβούργῳ</i>		<i>Ἐν Τουλούζῃ</i>
244	Κ. Μπύκιγγ	272	Μονδρὺ Βωδουέν
	<i>Ἐν Ῥοστὸκ</i>		<i>Ἐν Βωμὸν</i>
245	Γ. Καῖρτε	273	Ἀλέξ. Μιλλιέν
	<i>Ἐν Μονάχῳ</i>		<i>Ἐν Μασσαλία</i>
246	Δ. Ῥίζος	274	Στέφανος Βλαστὸς
247	Κ. Κρουμβάχερ	275	Ἐμμ. Πρασσακάκης
248	Γ. Ἰακωβίδης	276	Ν. Σαλβάγος

277	Ι. Νικολόπουλος	<i>Ἐν Λιβερπούλῃ</i>
278	Σπ. Σκλιᾶς	297 Βερνάρδος Βέρροιος
279	Π. Ρολάν	<i>Ἐν Ὁξωνίᾳ</i>
280	Θ. Π. Ῥοδοκανάκης	298 Johnston Cownie
281	Ἰω. Σκαραμαγκᾶς <i>Ἐν Λυών</i>	<i>Ἐν Μαδρίτῃ</i>
282	Γ. Δεμουζῆν δὲ Ῥοκεφόρ	299 Louis Diaz Moreu
283	Ἰωάννης Ἄρτύ. <i>Ἐν Αἰξ</i>	<i>Ἐν Βαρκελλῶνι</i>
284	Πέτρος Λαννερὺ Δ' Ἄρκ	300 Μαρκήσιος Ὀλλιβάρ
285	Ἰούλ. Μαγκελόν	<i>Ἐν Μαλάγᾳ</i>
286	Ἰππόλυτος Γκελλιμπέρ	301 Κάρολος Σαλβέρδος
287	Ἄλβ. Μασσιέρ <i>Ἐν Λονδίνω</i>	<i>Ἐν Νέα Ἰόρκῃ</i>
288	Δ. Μεταξᾶς	302 Θωμᾶς Δάβιδσον
289	Ἰω. Γεννάδιος	303 Μιχ. Ἀναγνωστόπουλος
290	Α. Μποσδάρης	304 Ἀλέξ. Εὐαγγελίδης
291	Θεόδωρος Μάρτζιαλς	<i>Ἐν Οὐασιγκτῶνι</i>
292	Ῥοβέρτος Φάερς	305 Κ. Ὄφμαν
293	Δημ. Σκυλίτζης	<i>Ἐν Μουρεᾶλ</i>
294	Αὐγ. Λ. Ἀργέντης	306 Λ. Χουγὲ Λατούρ
295	Ἀλέξ. Σ. Κωνσταντινίδης <i>Ἐν Μαγχεστρία</i>	<i>Ἐν Καλκούτῃ</i>
296	Ἀλέξ. Ἀλεξανδρῶφ	307 Δ. Πετροκόκκινος
		<i>Ἐν Βουβάῃ</i>
		308 Ἀλ. Πάλλης

Ἄνακεφαλαίωσις.

Τακτικὰ μέλη	161
Πάρεδρα	178
Ἐπίτιμα	180
Ἀντεπιστέλλοντα	308
Μέλη ἐν συνόλῳ	827

ΣΤΗΛΗ

ΤΩΝ ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

1867

Κωνσταντῖνος Χατηριάδης

1869

Γεώργιος Κλιντηρόπουλος

1870

Ὁ Κερκύρας Ἀθανάσιος
Παρασκευᾶς Παρασκευᾶ
Θεόδωρος Κουντουριώτης
Γεώργιος Γλήνης

1871

Ἀλέξ. Σοῦτσος
Κωνσταντῖνος Δόσιος
Ἰωάννης Ῥαπτάρης
Ἀριστείδης Ταταράκης
Ἰωσήφ Γκινάκας

1872

Μαρῖνος Βρετὸς
Μιχ. Μουστοξύδης
Θεμιστοκλῆς Βρατσάνος
Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος

1873

Δημ. Παπαρρηγόπουλος
Ὁ Ἀθηνῶν Θεόφιλος
Δημ. Μαυροκορδάτος

1874

Σπυρ. Βασιλειάδης
Ἀπόστολος Ἀρσάκης
Γρηγόρ. Παπαδόπουλος
Γεώργιος Τερτζέτης
Ἰωάννης Φιλήμων
Νικόλαος Θωμασαῖος
Νικόλαος Τσιγγάρης

1875

Ἀριστείδης Μπαλάνος
Παναγιώτης Ῥομπότης
Γεώργιος Βαλέντης
Φίλιππος Βλαντῆς

1876

Δημ. Λοράνδος
Θεόδωρος Καροῦσος
Κωνστ. Μειμάρης

1877

Σοφοκλῆς Οικονόμος ἐξ Οἰκο-
νόμων

1878

Κωνσταντῖνος Πῶπ
Ἰωάννης Καλλέργης
Γεώργ. Συμβουλίδης
Παναγιώτης Πανουργιάς
Κάρολος Μαρσάλας
Παναγιώτης Λαζαράς
Γεώργ. Μακρορᾶς
Ἰω. Χατζόπουλος
Δημ. Θωμαΐδης
Εὐστάθιος Σῆμος
Ἀριστείδης Α. Ῥαγκαβῆς

1879

Νικόλαος Δραγούμης
Ἰω. Κρασσᾶς
Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης
Λέων Μελάς
Ἐμμ. Κόκκινος
Bayard Tailor
Νικόλαος Νικοκλῆς
Βερνάρδος Κότας

1880

Ἀνδρέας Μόρτδμαν
Λεωνίδα Παλάσκας
Φίλιππος Ἰωάννου
Χρῆστος Βάφας
Κωνσταντῖνος Νέγρης
Ἀρσένιος ἱερεὺς Πανδῆς
Γουλιέλμος Βάγνερ

1881

Κωνστ. Βατικιώτης
Σπυρίδων Γρυπάρης
Ἰω. Σταματέλος
Φώτιος ἱερεὺς Κάντας
Μιχαὴλ Καραμάνος
Ἀριστείδης Κ. Δόσιος
Ἰω. Πίσσας
Ἰω. Θεοδωρίδης
Κωνστ. Βερσῆς
Γεώργιος Σουρίας
Σπυρίδων Ζαμπέλιος
Κλεομένης Παπαδόπουλος
Δημήτριος Βασιλείου
Γεώργιος Τριανταφύλλης
Μαρίνος Βεργωτῆς
Κωνσταντῖνος Ζαβιτζιάνος
Φραγκῆσκος Πυλαρινός
Δημήτριος Δεσποτόπουλος

1882

Σπυρίδων Κατσαΐτης
Μίνως Σαπουντζάκης
Ἀναστάσιος Πάλλης
Ἰω. Χίλλ
Κυριακὸς Λαμπρύλλος
Αἰμύλιος Βαλαωρίτης
Κ. Ψύχας
Πέτρος Μ. Οικονόμος
Ἀλφόνσος Λιγγουίτης
Κωνσταντῖνος Λαμπαδάριος
Γεώργιος Χ. Κωνσταντινίδης

1883

Γεώργιος Ξάνθος

Φωτεινή Οικονομίδου
 Ίούλιος Τυπάλδος
 Γεώργιος Α. Πάλλης
 Λαμ. Ἀμπανόπουλος
 Ἀλ. Μάνος
 Θεμ. Καγιας
 Κορ. Βουρσιανός
 Λεάνδρος Δόσιος

1884

Ίωάννης Πίος
 Πάνος Πίσσας
 Ι. Φ. Ίούλιος Σμιθ
 Ἀνδρέας Μάμουκας
 Δημήτριος Πανταζής
 Πέτρος Βράιλιας Ἀρμένης
 Βασίλειος Μελάς
 Πέτρος Ζάνος
 Ίω. Οικονομίδης
 Εὐστράτιος Πίσσας
 Ἀλέξιος Πάλλης

1885

A. Dumont
 Π. Λογοθέτης
 Ίω. Βοῦρος
 Τερέντιος Μαμιάνης
 Ξαυέριος Λάνδερερ
 Δ. Σαράβας
 Ὀδυσσεὺς Γράντ
 Δ. Κωνοφάος
 Λύσανδρος Καυταντζόγλους
 Θεοδόσιος Ζῶτος
 Χαράλαμπος Τυπάλδος Πρε-
 τεντέρης

Δ. Δημητριάδης
 Σταμάτιος Κρῖνος

1886

Παναγιώτης Χαλκιοπούλος
 Γεώργιος Παράσχος
 Μιχαήλ Ξανθός
 Χαράλαμπος Σαρρής
 Κ. Βουσκαλιόνης
 Π. Κρεμμύδης
 Α. Ἀλεξανδρίδης
 Α. Γαρουφαλιᾶς
 Θεόδωρος Ὀρφανίδης
 Ίωσήφ Ναχαμούλης
 Δ. Βουδούρης
 Ὁ πρῶν Ζακύνθου Ν. Κατραμῆς
 Δημοσθένης Βαλαωρίτης
 Κ. Ὀλύμπιος

1887

Ὁ Φωκίδος Δαυῖδ
 Μιλτιάδης Βενιζέλος
 Ἀχιλλεὺς Γεωργαντᾶς
 Α. Πρεζάνης
 Θεόδωρος Ἡπίτης
 Νικόλαος Μαλτζινιώτης
 Σπυρίδων Δραζίνος
 Νικόλαος Σαρίπολος
 Παῦλος Λάμπρος
 Ε. Λουριώτης
 Ν. Μίχος
 Α. Μηλιαρέσης

1888

Ν. Στάϊκος

Ν. Παγκώστας
 Εὐγ. Ρίζος
 Γ. Χαρίτων
 Κλεάνθης Παπαζογλου
 Π. Λύτσικας
 Ὁ πρόην Λαρίσσης Δωρόθεος
 Δόρα Ἰστριάς
 Ν. Χωραφᾶς

1889

Γ. Βασιλείου
 Ν. Πάνος
 Εὐάγγελος Βαλτατζῆς
 Ζωή Ε. Βαλτατζῆ
 Ὁ Ἀθηνῶν Προκόπιος
 Κωνστ. Δαμιράλης
 Σπυρ. Παυλίδης
 Π. Βουγιούκας
 Νικ. Νικολαΐδης
 Εὐθ. Καστόρχης
 Γεώργ. Μανούσης
 Βασίλειος Ἡρακλείους
 Ἐλ. Ῥηγάδης
 Π. Τσαπάρας
 Κ. Ξανθόπουλος
 Δ. Δούμας
 Ἐμμ. Ψύχας
 Queux de St. Hilaire
 Ἀρθοῦρ Μένσελ
 Ἰούλιος Φάβρης
 Σ. Χ. Ἀργυρόπουλος

1890

Σέργιος Χ. Ραφτάνης
 Τηλέμαχος Μαράτος

Ἡρακλῆς Βασιιάδης
 Δημήτριος Στροῦμπος
 Ἰωάννης Σουτζος
 Ἀριστείδης Κ. Οἰκονόμου
 Δημήτριος Ταμπακόπουλος
 Θεόδ. Παπαλεξόπουλος
 Παντολέον Θεολόγος
 Α. Βαλλιάνος
 Ν. Π. Δηλιγιάννης
 Ι. Ἰσιδ. Σκυλίσσης
 Λ. Παπαϊωάννου
 Ἐρρῆκος Σχλιέμαν

1891

Δὸν Πέτρος Β'
 Ξ. Ἀργύρης
 Φερδινάνδος Γρηγορόβιος
 Πέτρος Παπαρρηγόπουλος
 Κωνστ. Παπαρρηγόπουλος
 Ἰω. Σακκελίων
 Δ. Βασιλείου
 Γ. Κ. Χούμης
 Διομ. Διαμάντης
 Ο. Ῥίμαν
 Σπυρίδων Σπηλιωτάκης

1892

Α. Πασπάτης
 Ἀλέξ. Ρ. Ραγκαβῆς
 Χρ. Νικ. Φιλαδελφεὺς
 Ἡρ. Μητσόπουλος
 Ὁ πρόην Κερκύρας Ἀντώνιος
 Φραγκῖσκος Λοίχερος
 Ἐδουάρδος Φρῆμαν
 Ἀχιλλεὺς Ἀγαθόνικος

Μιχαήλ Ἀβέρωφ
 Ἀλέξανδρος Τράιμπερ
 Ἀντώνιος Π. Ράλλης
 Ἰωάννης Ρωμανός
 Ἰωάννης Βαρβιτσιώτης
 Τάσος Νεροῦτσος
 Ἀναστ. Βυζάντιος
 Ἐρρίκος Κοιλίγγιος
 Κάρολος Τισσὸ
 Ἰω. Ἀμπανόπουλος
 Ἰω. Καρύδας

1893

Μιχαήλ Δούμπας
 Μενέλαος Νεγρεπόντης
 Θεοδ. Ἀρεταῖος
 Θεόδ. Ἀφεντούλης
 Δημ. Ν. Λεβίδης
 Α. Γιάκος
 Γεώργ. Τζίνης
 Λουδ. Μύντερ
 Δημ. Στεφάνοβικ Σκυλίτσης

1894

Ὁ Σ. Διονύσιος Λάτας
 Ἀθ. Κυζικηνός
 Γεράσιμος Δρακόπουλος
 Νικόλαος Μοσχάκης
 Γεώργιος Ι. Δουρούτης
 Ἰω. Νεγρεπόντης
 Νικόλαος Δεικτάκης
 Ἐρρίκος Βρούνν
 Στέφ. Ζαφειρόπουλος
 Ἰω. Σκαραμαγκᾶς
 Λεων. Ἐμπειρῆκος

Λεων. Ῥοζάκης
 Γεώρ. Καῖσ. Ῥώμας
 Ζαχαρίας φὸν Λίγγενθαλ
 Ἰδομ. Βιτώρης
 Ν. Ζαρίφης
 Δ. Μ. Κατινάκης
 Ἰω. Θεοφιλάτος
 Σωτ. Οἰκονόμος

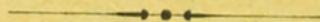
1895

Ὁ Σ. Ἰωσήφ Ζαφφῖνος
 Ἰω. Βάμβας
 Ἀχ. Παράσχος
 Ἀλ. Α. Σοῦτζος
 Νικ. Χλωρός
 Ἰω. Ἰυπάλδος
 Δημ. Παππαγεωργίου
 Α. Κανέλλης
 Νικ. Ζαρίφης
 Μιχ. Ἰδρωμένος
 Ν. Τ. Βούλγαρης
 Α. Ν. Μαυροκορδάτος
 Ἰω. Ἀντωνιάδης
 Κ. Σωτηριάδης
 Γ. Κορωνιός
 Μιχ. Παπαδόπουλος

1896

Σοφία Τρ. Μουτζοπούλου.
 Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Γερ-
 μανός
 Βερν. Ὅρνσταϊν
 Περ. Σοῦτζος
 Δημ. Κοκκίδης
 Φιλ. Οἰκονομίδης

Γ. Βιζυηνός	Ἑρρ. Τράϊτσκε
Γ. Μαρτινέλλης	Ἑρν. Κούρτιος
Ν. Δ. Καλλιφρονᾶς	Ὁ Δράμας Γερμανός Μιχαηλίδης
Λ. Μηλιώτης	Ἑρνέστος Ῥόσσης
Σ. Δελαγραμμάτης	Ἰάκ. Πολυλάς
Ἰω. Ῥαΐσης	Παῦλος Καλλιγᾶς
Ἰω. Μεσσηνέζης	Ὁ πρόην Πατρῶν Νικηφόρος Κα-
Π. Χιώτης	λογεράς

ΟΙ ΕΥΠΟΙΗΣΑΝΤΕΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ

Μεγάλοι εὐεργέται

Ἀντώνιος Πάγκαλος	Νικόλαος Ζαρίφης
Θεόδωρος Ῥοδοκανάκης	Εὐανθία Θ. Καντζιλιέρη
Πηνελόπη Χαλδουβάκη	Ἑλένη Ν. Ζαρίφη

Εὐεργέται

Η Α. Μ. Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

1 Ὑπουργεῖον Παιδείας	18 Βασιλ. ἑλληνικὴ πρεσβεία ἐν Κων/πόλει
2 Ἴω. Οἰκονομίδης	
3 Γεώργιος Σουρίας	19 Σκαρλάτος Σοῦτσος
4 Κωνστ. Δόσιος	20 Δῆμος Ἀθηναίων
5 Ἀλέξ. Ρ. Ραγκαβῆς	21 Ἀδελφοὶ Νεγρεπόντε
6 Σπυρ. Ζαμπέλιος	22 Δημ. Α. Κορομηλάς
7 Γ. Χ. Κωνσταντινίδης	23 Τερψιχόρη Β. Μελᾶ
8 Γεώργ. Μαυροκορδάτος	24 Δημ. Ἀλαμάνος
9 Παῦλος Λάμπρος	25 Μιχ. Κατσίμπαλης
10 Ἀνδρέας Συγγρός	26 Γεώργ. Γεραλόπουλος
11 Γεώργ. Συμβουλίδης	27 Ἀπόστολος Ἀρσάκης
12 Ἴω. Βουτσινᾶς	28 Λαμπρινὸς Ἀμπανόπουλος
13 Γεώργ. Κορωνιδῆς	29 Σπυρ. Βασιλειάδης
14 Μάρκος Ῥενιέρης	30 Αἰκατερίνη Λασκαρίδου
15 Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν	31 Ἀντώνιος Ῥοδόσταμος
16 Σύλλογος πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλλην. γραμμάτων	32 Δημ. Α. Οἰκονόμου
17 Ἐπιτροπὴ ἐμφυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας	33 Παῦλος Τσόλας
	34 Θεόδωρος Α. Καλουτᾶς
	35 Δημ. Βαφειαδάκης

36	Σταμάτιος Πρώιος	54	Έμμ. Ν. Πρασσακάκης
37	Λουκάς Μαυρογορδάτος	55	Λέων Μελᾶς
38	Ε. Δεληγεώργης	56	Κωνστ. Νέγρης
39	Ζωρζής Νεγρεπόντης	57	Άλέξ. Κουμουνδοῦρος
40	Αϊκατερίνη Βουρδουμπάκη	58	Θ. Πετροκόκκινος
41	Γεώργιος Βαλέντης	59	Εὐθυμία Α. Κουμουνδοῦρου
42	Γρηγόριος Νοταρᾶς	60	Έθνικὴ Τράπεζα τῆς Ελλάδος
43	Δημ. Βασιλείου	61	Υπουργεῖον Ναυτικῶν
44	Άναστάσιος Ζίνης	62	Πηνελόπη Κόνιαρη
45	Χαρίκλεια Α. Μπαλάνου	63	Π. Παυλόπουλος
46	Ίω. Μερεδῆθ Ρήδ	64	Άμβρόσιος Κάππαρης
47	Θεόδωρος Π. Ροδοκανάκης	65	Άμεναίς Καθενιάρη
48	Μονὴ ὀσίου Σεραφεῖμ	66	Ε. Κ. Άχιλλόπουλος
49	Ι. Διαμαντόπουλος Κόλενας	67	Στ. Ράλλης
50	Λάμπρος Τσουκάτος	68	Βασίλειος Σταθόπουλος
51	Δῆμος Έρμουπόλεως	69	Έρρῖκος Σχλίεμαν
52	Βόττης καὶ Σκληθβανιώτης	70	Νικόλαος Φαλιέρος
53	Άριστείδης Ραγκαβῆς	71	Ροδόλφος Λέμαν

Δωρηταὶ

1	Εὐφροσύνη Κασσαβέτη	15	Α. Ίωνίδης
2	Μαρία Γεραλοπούλου	16	Βλαδίμηρος Παρασκευᾶς
3	Κ. Μαρίνος	17	Ίω. Σοῦτσος
4	Έταιρία Άθην.-Πειρ. Σιδηρ.	18	Γ. Α. Ζαφειρόπουλος
5	Λάζαρος Κωνσταντίνου	19	Δημ. Πετροκόκκινος
6	Π. Γ. Ζαρίφης	20	Π. Χαροκόπος
7	Πιστωτικὴ Τράπεζα	21	Α. Οικονόμος
8	Μ. Σ. Ράλλη	22	Ταρσὴ Άδαμαντίδου
9	Στρατ. Ι. Σπηλιωτόπουλος	23	Αϊκ. Νεγρεπόντη
10	Ίωάννης Μαυρογορδάτος	24	Χρηστάκης Ζωγράφος
11	Μαριέττα Μαυρογορδάτου	25	Λεωνίδας Έμπειρῖκος
12	Σόλων Χ. Ζωγράφος	26	Στέφ. Στεφάνοβιχ Σκυλίσσης
13	Μ. Ροδοκανάκης	27	Δρακοῦλα Καστόρχη
14	Εὐφροσύνη Βενθύλου	28	Ίωάννης Τσάτσος

ΕΤΑΙΡΙΑΙ, ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

ΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

Α' ΕΛΛΗΝΙΚΑ

	<i>Ἐν Ἀθήναις</i>	17	Σύλλογος Φιλοτέχνων
1	Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον	18	Σύλλογος Μικρασιατῶν Ἀνατολῆ
2	Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη		
3	Σύλλογος πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων	19	Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία
4	Ἀρχαιολογικὴ ἔταιρία	20	Θρακικὴ Ἀδελφότης
5	Φιλεκπαιδευτικὴ ἔταιρία	21	Ἐταιρία ὁ Ἑλληνισμὸς
6	Ἱατρικὴ ἔταιρία	22	Μεγαλοπολιτικὸς Σύνδεσμος
7	Σύλλογος κυριῶν ὑπὲρ τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως	23	Σύλλογος Ἐμποροῦπαλλήλων
8	Ἐταιρίᾳ τῶν φίλων τοῦ Λαοῦ		<i>Ἐν Πειραιεῖ</i>
9	Μουσικὸς καὶ Δραματικὸς Σύλλογος	24	Ὅμιλος Φιλομούσων
10	Ἐταιρία τοῦ ἑλληνικοῦ Ἐρευθοῦ Σταυροῦ	25	Καλλιτεχνικὸν Κέντρον
11	Φαρμακευτικὴ ἔταιρία	26	Ὅμιλος Πεζοπόρων
12	Ἱστορικὴ καὶ ἔθνολογικὴ ἔταιρία τῆς Ἑλλάδος	27	Φιλολογικὸς Σύλλογος Δημοσθένους
13	Πανελλήνιος Γυμναστικὸς Σύλλογος		<i>Ἐν Κορίνθῳ</i>
14	Φιλαρμονικὴ Ἐταιρία Ἀθηνῶν	28	Σύλλογος Ἀλληλοβοηθείας Ἁγίου Παύλου
15	Ἀδελφότης ἐν Χριστῷ		<i>Ἐν Πάτραις</i>
16	Ἀδελφότης τῶν Θυγατέρων τοῦ Ἐπουρανίου Βασιλέως	29	Ἐμπορικὸς Σύλλογος
		30	Παναχαϊκὸς Σύλλογος
		31	Σχολὴ Ἀπόρων παιδῶν
			<i>Ἐν Πύργῳ</i>
		32	Σωματεῖον Ἀλληλοβοηθείας Ὀλύμπια

	<i>'Εν Μεσολογγίῳ</i>	51	Λέσχη Συντεχνιῶν
33	Παναϊτωλικὸς Γυμναστικὸς
Σύλλογος		<i>'Εν Καστοριά</i>
	<i>'Εν Κερκύρα</i>	52	'Εφορεία Ἑλληνικῆς Σχολῆς
34	Δημοσία Βιβλιοθήκη Κερ-
κύρας		<i>'Εν Βάρνη</i>
35	'Αναγνωστικὴ Ἐταιρία	53	Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος
36	Φιλαρμονικὴ Ἐταιρία	54	'Εφορεία τῶν Σχολείων τῆς
'Ἑλληνικῆς Κοινότητος
	<i>'Εν Ζακύνθῳ</i>		<i>'Εν Φιλιππουπόλει</i>
37	Δημοσία Βιβλιοθήκη Ζα-
κύνθου	55	Φιλαρμον. Σύλλογος Ὀρφεύς
	<i>'Εν Ἀργοστολίῳ</i>		<i>'Εν Ἀδριανουπόλει</i>
38	Σχολὴ Ἀπόρων Παίδων	56	'Ἑλληνικὸς Φιλεκπαιδευτικὸς
Σύλλογος
	<i>'Εν Αἰξουρίῳ</i>		<i>'Εν Ἰωαννίνοις</i>
39	'Εργατικὸς Σύνδεσμος Ἀδελ-
φοποιήσις	57	Λέσχη ἢ Πρόδοδος
	<i>'Εν Κωνσταντινουπόλει</i>		<i>'Εν Τραπεζοῦντι</i>
40	'Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλ-
λογος	58	Σύλλογος ὁ Ξενοφῶν
41	Λέσχη Μνημοσύνη		<i>'Εν Οἰνότη</i>
42	'Αδελφότης Ξηροκορήνη	59	'Αναγνωστήριον ἢ Φιλαδέλ-
φεια
43	Φιλεκπαιδευτικὴ καὶ Φιλαν-
θρωπικὴ Ἀδελφότης		<i>'Εν Ἀμισῷ</i>
44	Σύλλογος Ἐρμῆς	60	Φιλοπρόδοδος Λέσχη Ἀμισὸς
45	Μακεδονικὸς Φιλεκπαιδευτι-
κὸς Σύλλογος	61	Κεντρικὴ Ἐφορεία τῶν Σχο-
λείων
46	'Ἑλληνοκαθολικὴ Ἐταιρία
Σύμπνοια		<i>'Εν Θάσῳ</i>
	<i>'Εν Σμύρνῃ</i>	62	Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης
ὁ Φοῖνιξ
47	Εὐαγγελικὴ Σχολὴ		<i>'Εν Ῥόδῳ</i>
48	Μουσεῖον Σμύρνης	63	Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν
ἐν Ῥόδῳ Ἀγαθοεργῶν Κα-
ταστημάτων.
49	'Αγαθοεργὸς Ἀδελφότης Ὀ-
μηρος		<i>'Εν Κρήτῃ</i>
	<i>'Εν Θεσσαλονίκη</i>	64	Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος
'Ρεθύμνης
50	Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος	65	'Εφορεία τοῦ τμήματος Λα-
σιθίου

- 66 Ἀδελφότης Ἱεραπέτρας
Ἐν Κύπρῳ
- 67 Ἀναγνωστήριον ἐν Λευκωσίᾳ
- Ἐν Σεβαστουπόλει
- 68 Ἐφορεία Ἑλληνικῆς Κοινότητος

Β' ΑΛΛΟΔΑΠΑ

Ἐν Ἀθήναις

Ἐν Ἰταλίᾳ

1	Γαλλικὴ Σχολὴ	13	Γενικὴ Ἐφορεία τῶν ἀνασκαφῶν
2	Αὐτοκρατορικὸν Γερμανικὸν Ἰνστιτούτον	14	Γεωγραφικὴ Ἰταλ. Ἐταιρεία
3	Βρετανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ	15	Ἡ ἐν Ῥώμῃ Ἀκαδημία dei Lincei
4	Ἀμερικανικὴ Σχολὴ
Ἐν Βελγίῳ	16	Ἡ ἐν Βενετίᾳ Ἐταιρία τῆς Προόδου
5	Βασιλικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν, Γραμματῶν καὶ Καλῶν Τεχνῶν	17	Ἡ ἐν Ῥοβερέτῳ Ἀκαδημία Degli Agiati
6	Βασιλικὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Βελγίου
Ἐν Ῥωσίᾳ	18	Ἡ Βασιλικὴ Πρωσικὴ Βιβλιοθήκη
7	Ἡ Αὐτοκρατορικὴ Δημοσιὰ Βιβλιοθήκη	19	Ἡ Βασιλικὴ Σαξωνικὴ Βιβλιοθήκη
8	Ἡ Αὐτοκρατορικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ῥωσικὴ Ἐταιρία	20	Ἡ ἐν Γοτίγγῃ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν
9	Ὁ ἐν Πετρούπολει Παλαιστίνος Σύλλογος
Ἐν Αὐστρίᾳ	21	Ἡ Ἀστικὴ καὶ Πανεπιστημιακὴ Βιβλιοθήκη Στρασβούργου
10	Ἡ ἐν Βιέννῃ Αὐτοκρατορικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν	22	Τὸ ἐτήσιον Συνέδριον τῶν Γερμανῶν ἐπιστημόνων
11	Ὁ ἐν Πράγᾳ μαθηματικὸς Σύλλογος τῆς Βοημίας	Ἐν Γαλλίᾳ	
12	Βασιλικὴ Βοημικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἐν Πράγᾳ	23	Τὸ ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως Γαλλικὸν Ὑπουργεῖον
		24	Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν
		25	Ὁ ἐν Παρισίοις Σύλλογος

- πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν Ἑλλη-
νικῶν σπουδῶν
- 26 Ἡ ἐν Μομπελλιέ Ἀκαδημία
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ Γραμ-
μάτων
Ἐν Ἀγγλίᾳ
- 27 Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Βρεττα-
νικοῦ Μουσείου
- 28 Ἐταιρία πρὸς διάδοσιν Ἑλλη-
νικῶν γραμμάτων ἐν Ἀγγλίᾳ
Ἐν Ὀλλανδίᾳ
- 29 Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Λου-
γδούνου
- 30 Φιλελληνικὸς Σύλλογος ἐν
Ἀμστελοδάμῳ
Ἐν Ἰσπανίᾳ
- 31 Ἡ Βασιλικὴ Ἀκαδημία τῶν
Γραμμάτων ἐν Βαρκελλῶνι
- Ἐν Καναδᾷ*
- 32 Ἡ ἐν Μονρεάλ Β. Ἐταιρία
τοῦ Καναδᾷ
- Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις
τῆς Ἀμερικῆς*
- 33 Τὸ Πανεπιστήμιον Harvard
ἐν Κανταβριγίᾳ
- 34 Τὸ Ἀθήναιον τῆς Βοστώνος
- 35 Ἡ Ἱστορικὴ Ἐταιρία τῆς
Βερμόν
- 36 Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βερμόν
- 37 Ὁ Σμιθσόνειος Σύλλογος
- 38 Ἐταιρία τῶν Ἐπιστημῶν ἐν
St. Louis
- 39 Ἀμερικανικὴ Ἐταιρία τῶν
Ἐπιστημῶν

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΠΙΕΤΗΡΙΣ

Σ. Κ. Σακελλαροπούλου. — Διορθωτικά εἰς Λα- τίνους συγγραφεῖς	Σελ.	3
Μ. Χρυσόχου. — Αἱ Τοῦμπαι μετὰ πίνακος . .	»	9
Τ. Χόλτζμανν. — Μάντις ἢ Εὐλαβῆς μετ' εἰκόνας	»	18
Βίτου Δ. Παλούμπου. — Περὶ τῆς ἐν Νοτίῳ Ἰταλίᾳ Ἑλληνοσαλεντινῆς ἀποικίας	»	23
Κ. Δ. Ζέγγελη. — Τὸ τετραῦδροναφθαλικὸν ὄξύ	»	49
Stanislas Prato. — Τὸ κόκκαλο ποῦ τραγουδεῖ	»	52
Κ. Δ. Ζέγγελη. — Ἀραιομετρικὴ ζυγός. Νέα συ- σκευὴ πρὸς εὔρεσιν τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῶν ὑγρῶν μετὰ σχήματος.	»	78
Μ. Π. Λάμπρου. — Αἱ ἐξ κίμματος βροχαὶ μετ' εἰ- κόνας	»	84
Μ. Χρυσόχου. — Ἀμυδῶν μετὰ σχήματος. . .	»	87
Ι. Π. Λάμπρου. — Ἐπανόρθωσις παραγνωρισθέν- τος νομίσματος τῆς Κρητικῆς Ἱεραπύτνης μετὰ πέντε εἰκόνων	»	91
Ν. Γ. Πολίτου. — Ὀλυμπιακὰ ἀνάλεκτα. Παρα- τηρήσεις εἰς τρία χωρία τοῦ Πausανίου. . . .	»	94
Ν. Χ. Ἀποστολίδου. — Ἐπιστημονικὸς καθορι- σμός τῶν ἐν τῷ Πουλολόγῳ ἀναφερομένων πτηνῶν	»	110
Θ. δὲ Χέλδραϊχ. — Μελέτη περὶ τοῦ Παρθενίου, φαρμακώδους βοτάνης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις . . .	»	138
Τιμολέοντος Ἀ. Ἀργυροπούλου. — Ἀνα- κοινώσεις δύο α) Συσκευὴ πρὸς εὔρεσιν τοῦ δείκτου διαθλάσεως τῶν ὑγρῶν μετὰ σχήματος β) Παρα- τηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀκτίνων Χ.	»	143

Δ. Φίλιου. — Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια	Σελ.	146
Σπυρ. Π. Λάμπρου. — Ἡ ὀνοματολογία τῆς Ἀττικῆς καὶ ἡ εἰς τὴν χώραν ἐποίκησις τῶν Ἀλβανῶν	»	156
Νικ. Γερμανοῦ. — Συγκριτικαὶ καὶ Φυλογενετικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀκτοκοραλλίων μετὰ τριῶν εἰκόνων	»	193
Ν. Γ. Πολίτου. — Δημῶδεις παροιμίαι ἐν μεσαιωνικοῖς ποιήμασι	»	212
— Προσθήκη (εἰς σ. 98-106)	»	227

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

Λογοδοσία περὶ τῶν ἐν τῷ Συλλόγῳ γενομένων κατὰ τὰ ἔτη ΚΗ'., ΚΘ'., Λ'. καὶ ΛΑ'. (προεδρεία Ν. Γ. Πολίτου)	Σελ.	γ'
--	------	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἐκθέσεις περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων		
Α' 1892—1893	»	λθ'
Β' 1893—1894	»	νγ'
Γ' 1894—1895	»	ξε'
Δ' 1895—1896	»	ος'
Ἐκθέσεις Ταμειυτηρίου		
1892—1893	»	οθ'
1893—1894	»	η'
1894—1895	»	ηβ'
1895—1896	»	ηδ'
Λόγοι. — Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς κοσμητείας κ. Ἰωάννου Λαμπρίδου κατὰ τὴν διανομὴν τῶν Βραβείων τὴν 14 Μαΐου 1895.	»	ης'
Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς κοσμητείας κ. Ἀ. Βρυζάκη κατὰ τὴν διανομὴν τῶν		

			σεζ'
Βραβείων τῆ 26 Μαΐου 1896	Σελ.		ηζ'
Λόγος ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ παραρτή- ματος τῆς Σχολῆς τῆ 10 Νοεμβρίου 1895 ὑπὸ τοῦ Προέδρου κ. Ν. Γ. Πολίτου	»		ρα'
Ὁμοίως ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῆς Σχολῆς κ. Σίμου Κ. Μπαλάνου	»		ργ'
Ὁμοίως ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ κ. Ν. Δ. Λεβίδου . .	»		ρς'
Ἐκθέσεις περὶ τῆς ἐν Καλάμαις Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων			
1892—1893	»		ρη'
1893—1894	»		ρια'
1894—1895	»		ριγ'
Ἐκθέσεις τοῦ Ταμίου τοῦ Συλλόγου			
1892—1893	»		ρις'
1893—1894	»		ριβ'
1894—1895	»		ριζ'
1895—1896	»		ριβ'
Ἐκθέσεις ἐξελεγκτικῆς Ἐπι- τροπῆς			
1892—1893	»		ριζ'
1893—1894	»		ριδ'
1894—1895	»		ρινα'
1895—1896	»		ριξ'
Ταμειυτήριον			
πίναξ α'	»		ριξη'
» β'	»		ριξθ'
» γ'	»		ρο'
» ν'	»		ροα'
Ἀρχαὶ τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Σχολῆς κατὰ τὰ ἔτη 1892—1897	»		ροβ'
Τμήματα Συλλόγου 1896—1897	»		ροε'

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίναξ μελῶν			
α'	τακτικά	»	ρος'
β'	πάρεδρα	»	ρπα'
γ'	ἐπίτιμα	»	ρπγ'
δ'	ἀντεπιστέλλοντα	»	ρπς'

Στήλη ἀποθανόντων μελῶν	Σελ.	ρηγ'
Οἱ εὐποιήσαντες τὸν Σύλλογον		
Μεγάλοι εὐεργέται	»	ρηθ'
Εὐεργέται	»	ρηθ'
Δωρηταὶ	»	σ'
Ἐταιρίαι, Σωματεῖα καὶ Σύλλογοι εἰς σχέ-		
δεις μετὰ τοῦ Παρνασσοῦ α' . Ἑλληνικά	»	σα'
β' . Ἀλλοδαπὰ	»	σγ'

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Τ

Ε Σ Ο Δ Α

Κεφάλαιον	Ἄρθρον	Ὄνομασία Ἄρθρων καὶ Κεφαλαίων	Προϋπολογισθὲν ποσόν	Εἰσπραχθέν ἐπὶ πλέον	Εἰσπραχθέν ἐπὶ ἔλαττον	Μὴ προϋπολογισθὲν ποσόν	Εἰσπραχθέν ποσόν ὅλως
Α.	1	Συνδρομαὶ Μελῶν	10000	313 65			10313 65
»	2	Καταβολαὶ Ἐντευκτηρίου	1500		389		1111
Β.	1	Χορηγεία Δημοσίου	1500		1500		
»	2	» Δήμου Ἀθηναίων	4000		4000		
»	3	» » Λαυρίου	200				200
Γ.	—	Ἑκτακτὰ Ἔσοδα	12000	2466 40			14466 40
Δ.	1	Ἐνοίκιον Αἰθούσης	2000	264 35			2264 35
»	2	» Ἐντευκτηρίου	300				300
Ε.	—	Εἰσπράξεις Ἐπιστημονικῶν Ἑσπερίδων	1000		84		916
Ϛ.	—	» διάφοροι (Σήματα)	100		72		28
			32600	3044 40	6045		29599 40
—	—	Περίσσευμα παρελθούσης χρήσεως				265 53	
—	—	Προεσπερὶς Ζακυνθίων				3415	
—	—	Περιουσία Συλλόγου				92	
—	—	Δάνειον Ἐθνικῆς Τραπεζῆς				10000	13772 53
							43371 93

Ἐν Ἀθήναις 1 Σεπτεμβρίου 1893.

Κεφάλαιον	Ἄρθρον	Ὄνομασία Ἄρθρων καὶ Κεφαλαίων	Προϋπολογισθὲν ποσόν	Πιστώσεις	Πληρωθὲν ἐπὶ πλέον	Πληρωθὲν ἐπὶ ἐλάττω	Μὴ προϋπολογισθὲν ποσόν	Πληρωθὲν ποσόν ὀλικῶς
Α.	1	Ἐσωτερικὴ ὑπηρεσία Συλλόγου	3960	—	—	210	—	3750
»	2	Διατήρησις καὶ καλλωπισμὸς οἰκίας	800	450	—	119 50	—	1130 50
»	3	Καθάρισμα Καταστήματος	600	—	—	60 10	—	539 90
»	4	Φόρος ὕδατος	100	—	—	40	—	60
»	5	Φωτισμὸς	1500	300	—	835 25	—	964 75
»	6	Θέρμανσις	50	120	—	27 85	—	142 15
»	7	Τυπωτικά	600	600	—	22	—	1172
Β.	1	Ταξινόμησις Βιβλιοθήκης	500	500	—	83 60	—	916 40
»	2	Ἐφημερίδες καὶ Περιοδικὰ	1500	600	12 40	—	—	2112 40
Γ.	1	Σχολὴ Ἀπόρων Παίδων (Μισθ. Διδ.)	7560	—	—	460	—	7100
»	2	Ἀγορὰ βιβλίων ἀβακίων καὶ τετραδ.	1400	—	—	365 92	—	1034 08
»	3	Ἀγορὰ, ἐπισκευὴ ἐπίπλων καὶ ὀργάνων	150	—	—	32 30	—	117 70
»	3	Βραβεῖα	200	—	—	21 25	—	178 75
»	5	Φάρμακα	200	—	—	113 95	—	86 05
»	6	Ἐκτύπωσις διαφόρων ἐντύπων	50	—	—	10	—	40
»	7	Καθαριότης καὶ ἐπισκευὴ Σχολῆς	300	—	—	268 80	—	31 20
»	8	Ἀπρόδλεπτοι δαπάναι	200	—	—	3 85	—	196 15
»	9α	Φωτισμὸς (ἐσπερ. δαπάνη φωτισμοῦ)	700	—	240 35	—	—	940 35
»	9β	» (ἐγκατάστασις νέων λαμπτ.)	100	50	—	41 25	—	108 75
»	10	Μισθὸς Ν. Μεταξῶ	480	—	—	—	—	480
Δ.	—	Σχολαὶ Ἐπαρχιῶν	1200	—	—	200	—	1000
Ε.	1	Γραφικὰ ἔξοδα Συλλόγου	200	150	—	174 40	—	175 60
»	2	Ταχυδρομικὰ	100	50	—	19 40	—	130 60
»	3	Ἐκτακτα	300	150	44 10	—	—	494 10
»	4	Ποσοστὰ καὶ ἔξοδα Ταμείου	600	—	—	49 40	—	550 60
Γ.	—	Περιοδικὸν Συλλόγου	1000	—	—	—	—	1000
Ζ.	1	Τόκοι δανείου Ἐθν. Τραπεζῆς	2800	—	514 50	—	—	3314 50
»	2	Τόκοι ἀνοικτοῦ λημοῦ	1502 95	—	—	1502 95	—	—
			28652 95	2970	811 35	4661 77	—	27772 53
—	—	Ἐκτακτοὶ Πιστώσεις	—	250	—	—	44	—
—	—	Ἐπιστημονικαὶ ἐσπερίδες	—	800	—	—	727 15	—
—	—	Προεσπερὶς Ζακυνθίων	—	—	—	—	3415	—
—	—	Ἐορταὶ Συλλόγου	—	600	—	—	600	—
—	—	Προσ. Δάνειον κ. Μ. Π. Λάμπρου	—	2500	—	—	2500	—
—	—	Οἰκοδομὴ Καταστήματος	—	4018 75	—	—	3718 65	—
—	—	Ἐπίπλωσις	—	4484	—	—	4588 40	15593 20
		Περίσσευμα		15622 75				43365 73
								6 20
								43371 93

Ὁ Ταμίας

Κ. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩ

ΕΣΟΔΑ

Κεφάλαιον	Ἄρθρον	Ὄνομασία Ἄρθρων καὶ Κεφαλαίων	Προϋπολογισθὲν ποσόν		Εἰσπραχθὲν ἐπὶ πλέον		Εἰσπραχθὲν ἐπὶ ἔλαττον		Μὴ προϋπολογισθὲν ποσόν	Εἰσπραχθὲν ποσόν ὁλικῶς	
A.	1	Συνδρομαὶ Μελῶν	10000	—	987	—				10987	—
»	2	Καταβολαὶ Ἐντευκτηρίου	1500	—			100	—		1400	—
B.	—	Χορηγία Δημοσίου	1000	—	1000	—				2000	—
Γ.	—	Ἑκτακτα Ἔσοδα	12000	—	7402	55				19402	55
Δ.	—	Ἐνοίκιον Αἰθούσης	1000	—			412	—		588	—
E.	1	Εἰσπράξεις Ἐντευκτηρίου α'. Δικαιώματα	2000	—			478	10		1521	90
»	2	» » β'. Ἐνοίκιον	300	—			300	—		—	—
Γ.	1	» διάφοροι α'. Σήματα	500	—			350	—		150	—
»	2	» » β'. Βραβείων	175	—	100	—				275	—
			28575	—	9489	55	1640	10		36324	45
		Περίσσευμα παρελθούσης χρήσεως							6 20	6 20	
										36330	65

Ἐν Ἀθήναις 1 Σεπτεμβρίου 1894.

Κεφάλαιον	Ἄρθρον	Ὄνομασία	Προϋπολογισθέν ποσόν	Πιστώσεις	Πληρωθέν ἐπί πλέον	Πληρωθέν ἐπί ἔλαττον	Μὴ προϋπολογισθέν ποσόν	Πληρωθέν ποσόν ὁλικῶς
Α.	1	Ἐσωτερικὴ ὑπηρεσία Συλλόγου	3960	—	—	—	—	3960
»	2	Διατήρησις καὶ καλλωπισμὸς οἰκίας	100	420	—	83	—	437
»	3	Καθάρισμα Καταστήματος	550	—	—	2 80	—	547 20
»	4	Φωτισμὸς	1500	1941	05	537 50	—	2903 55
»	5	Φόρος ὕδατος	50	—	—	—	—	50
»	6	Θέρμανσις	150	110	—	95 90	—	164 10
»	7	Τυπωτικά	500	—	—	219	—	221
Β.	1	Βιβλιοθήκης δετικά	500	360	—	2 50	—	857 50
»	2	Ἐφημερίδες καὶ Περιοδικὰ	1200	—	—	25 10	—	1174 90
Γ.	1	Σχολὴ Ἀπόρων Παίδων (Μισθ. Διδ.)	6740	—	—	90	—	6650
»	2	Ἀγορὰ βιβλίων ἀδακίων καὶ τετραδ.	800	—	—	206 30	—	593 70
»	3	Ἀγορὰ, ἐπισκευὴ ἐπίπλων καὶ ὀργάνων	150	—	—	123 20	—	26 80
»	4	Βραβεῖα	200	85	—	3 10	—	281 90
»	5	Φάρμακα	150	—	—	150	—	—
»	6	Ἐκτύπωσις ἐντύπων Σχολῆς	40	—	—	40	—	—
»	7	Καθαριότης καὶ ἐπισκευὴ Σχολῆς	250	—	—	183 05	—	66 95
»	8	Γραφικὴ ὕλη	150	—	—	131 80	—	18 20
»	9	Ἀπρόδλεπτοι δαπάναι	200	—	—	55	—	199 45
»	10	Φωτισμὸς Σχολῆς	1250	250	—	403 10	—	1096 90
Δ.	—	Σχολαὶ Ἐπαρχιῶν	600	—	3 20	—	—	603 20
Ε.	1	Γραφικὰ ἔξοδα Συλλόγου	100	—	—	21	—	79
»	2	Ταχυδρομικά	50	25 50	—	7 70	—	67 80
»	3	Ἐκτακτα	200	200	6 30	—	—	406 30
»	4	Ποσοστὰ καὶ ἔξοδα Ταμείου	600	—	—	6 20	—	593 80
Ζ.	—	Περιοδικὸν Συλλόγου	1000	—	—	—	—	1000
Ζ.	1	Τόκοι δανείου Ἐθν. Τραπεζῆς	3200	—	—	30 60	—	3169 40
»	2	Τόκοι ἀνοικτοῦ λημοῦ	1240	—	—	1240	—	—
Η.	—	Πιστώσεις ληξάσης χρήσεως	—	—	—	—	—	—
»	1	Μισθοὶ Διδασκ. Ἰουλ. καὶ Αὐγούστου	460	—	—	—	—	460
»	2	Ἐκτύπωσις χάρτου Πρασιάδος λ.	200	—	—	—	—	200
»	3	Πληρωμὴ 50 νέων σημάτων	400	—	—	76 30	—	323 70
			26490	3391 55	9 50	3678 70	6074	26212 35
		Ἐκτακτοὶ Πιστώσεις		6494 25		420 25		6074
		Περίσσευμα						4044 30
								36330 65

Ὁ Ταμίας

Κ. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩ

ΕΣΟΔΑ

Κεφάλαιον	Ἄρθρον	Ὄνομασία Ἄρθρων καὶ Κεφαλαίων	Προϋπολογισθέν ποσόν	Εἰσπραχθέν ποσόν ἐπὶ πλέον	Εἰσπραχθέν ποσόν ἐπὶ ἔλαττον	Μὴ προϋπολογι- σθέν ποσόν	Εἰσπραχθέν ποσόν ὅλκιμῳ
A.	1	Συνδρομαὶ Μελῶν	7500	—	241	—	7259
»	2	» Καθυστερούμεναι	2000	—	955	—	4045
»	3	Δικαιώματα Ἐγγραφῆς	1000	150	—	—	1150
»	4	» Ἐντευκτηρίου	1200	—	300	—	900
B.	—	Χορηγία Δημοσίου	1000	—	—	—	1000
Γ.	1	Ἑκτακτα Ἔσοδα	5000	—	1957	65	3042
»	2	Ἔσοδα Χοροῦ	7000	1807	—	—	8807
»	3	Δωρεὰ Ἰορδανοπούλου	500	—	—	—	500
Δ.	—	Ἐνοίκιον Ἐντευκτηρίου	2500	—	500	—	2000
Ε.	—	Εἰσπράξεις Ἐπιστημον. Ἐσπερίδων	2000	—	582	30	1417
Γ.	1	» Σημάτων	350	—	290	—	60
»	2	» Βραβείων	175	—	25	—	150
		Περίσσευμα παρελθούσης χρήσεως	4044	30	—	—	4044
			34269	30	1957	95	
					4850		
							31375
							35

Ἐν Ἀθήναις 1 Σεπτεμβρίου 1895.

ΕΤΟΥΣ 1894-1895

Ε Ε Ο Δ Α

Κεφάλαιον	Ἄρθρον	Ὄνομασία	Προϋπολογισθὲν ποσόν	Πιστώσεις	Πληρωθὲν ἐπὶ πλέον	Πληρωθὲν ἐπὶ ἔλαττον	Μὴ προϋπολογισθὲν ποσόν	Πληρωθὲν ποσόν ὀλιγῶς
A.	1	Ἐσωτερικὴ ὑπηρεσία Συλλόγου	4200	—	—	—	—	4200
»	2	Διατήρησις καὶ καλλωπισμὸς οἰκίας	450	650	12	40	—	1112
»	3	Καθάρισμα Καταστήματος	600	—	—	38	80	561
»	4	Φόρος ὕδατος	50	—	—	—	—	50
»	5	Φωτισμὸς καὶ Πυρεῖα	1500	1000	—	304	10	2495
»	6	Θέρμανσις	200	—	—	28	80	171
»	7	Τυπωτικά	600	—	—	479	—	121
B.	1	Βιβλιοθήκη, δετικά	700	—	—	124	50	575
»	2	Ἐφημερίδες καὶ Περιοδικὰ	1200	400	—	414	40	1185
Γ.	1	Σχολὴ Ἀπόρων Παίδων (Μισθ. Διδ.)	6740	—	—	—	—	6740
»	2	Ἀγορὰ βιβλίων ἀδακίων καὶ τετραδ.	800	—	17	05	—	817
»	3	Ἀγορὰ ἐπισκευὴ ἐπίπλων καὶ ὀργάνων	150	—	—	150	—	—
»	4	Βραβεῖα	200	150	—	2	50	347
»	5	Φάρμακα	150	—	—	101	—	49
»	6	Ἐκτύπωσις ἐντύπων Σχολῆς	150	10	—	—	—	160
»	7	Χρωματισμὸς καὶ ἐπισκευὴ Σχολῆς	100	—	6	85	—	106
»	8	Γραφικὴ ὕλη Σχολῆς	150	—	—	131	15	18
»	9	Ἀπρόβλεπτοι δαπάναι	200	100	14	25	—	314
»	10	Φωτισμὸς Σχολῆς	1250	—	—	88	20	1161
»	11	Βελτίωσις φωτισμοῦ Σχολῆς	500	20	—	1	60	518
Δ.	—	Σχολαὶ Ἐπαρχιῶν	600	—	3	20	—	603
E.	1	Γραφικὰ ἔξοδα Συλλόγου	250	—	—	179	25	70
»	2	Ταχυδρομικά	80	—	—	40	40	39
»	3	Ἐκτακτα	300	200	—	76	35	423
»	4	Ποσοστὰ καὶ ἔξοδα Ταμείου	650	—	—	113	—	537
Ζ.	—	Περιοδικὸν Συλλόγου	1000	—	—	—	—	1000
Z.	1	Τόκοι δανείου Ἐθν. Τραπέζης	3530	—	—	—	20	3529
»	2	Περίθαλψις ἀποφυλακισμένων	1625	55	—	917	05	708
H.	—	Ἀπόσβεσις δανείου Ἐθν. Τραπέζης	5000	—	—	5000	—	—
Θ.	—	Ἐξοδα παρελθ. χρήσεως καὶ δικαστ.	400	200	—	25	80	574
I.	—	Ἐξοδα μαθημάτων καὶ Ἀναγνωσμάτ.	300	150	—	98	25	351
			33625	55	2880	53	75	8314
		Ἐξοδα χοροῦ		1330	—	2	—	1328
		Πηλίκια Σχολῶν Ἐπαρχιῶν		150	—	25	—	125
		Μνημόσυνον Ε. Θ. Καντζιλίερη		120	—	2	30	117
			33625	55	4480	53	75	8343
		Περίσσευμα						1559
								70
								31375
								35

Ὁ ἀναπληρῶν τῶν Ταμιῶν Γεν. Γραμματεὺς

ΜΙΧ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟ

ΕΣΟΔΑ

Κεφάλαιον	Ἄρθρον	Ὄνομασία Ἄρθρων καὶ Κεφαλαίων	Προϋπολογισθέν	Εἰσπραχθέν ποσόν	Εἰσπραχθέν ποσόν	Μὴ προϋπολογισθέν ποσόν	Εἰσπραχθέν ποσόν
			ποσόν	ἐπὶ πλέον	ἐπὶ ἔλαττον	ὀλιγώως	
A.	1	Ἐτήσια Καταβολαὶ	7000	1123 80	405		8123 80
»	2	Καθυστερούμενα	1500				1095
»	3	Δικαίωμα Ἐγγραφῆς	1000	400			1400
»	4	» Ἐντευκτηρίου	900	250			1150
B.	1	Χορηγία Δημοσίου	1000	1000			2000
»	2	» Δήμου	1000				1000
Γ.	1	Ἑκτακτα Ἔσοδα	3000	9202			12202
»	2	Ἔσοδα Χοροῦ	8500	372			8872
Δ	1	Ἐνοίκιον Ἐντευκτηρίου	3000		1750		1250
»	2	» οἰκίας Ε. Θ. Καντζιλιέρη	1350				1350
E.	—	Εἰσπράξεις δημοσίων διαλέξεων	1000	988			1988
Γ.	1	» Σημάτων	50		30		20
»	2	» Βραβείων	150		150		
		Περίσσευμα παρελθούσης χρήσεως	29450	13335 80	2335		40450 80
							1559 70
							42010 50

Ἐν Ἀθήναις 1 Σεπτεμβρίου 1896.

ΕΤΟΥΣ 1895-1896

Ε Ε Ο Δ Α

Κεφάλαιον	Ἄρθρον	Ὄνομασία Ἄρθρων καὶ Κεφαλαίων	Προϋπολογισθὲν ποσόν	Πιστώσεις	Πληρωθὲν ἐπὶ πλέον	Πληρωθὲν ἐπὶ ἐλάττω	Μὴ προϋπολογισθὲν ποσόν	Πληρωθὲν ποσόν ὀλιγῶς
Α.	1	Ἐσωτερικὴ ὑπηρεσία Συλλόγου	4200	—	—	—	—	4200
»	2	Διατήρησις καὶ καλλωπισμὸς οἰκίας	500	—	18 15	—	—	518 15
»	3	Καθαρισμὸς Καταστήματος	530	—	5 20	—	—	535 20
»	4	Φόρος ὕδατος	50	50	—	—	—	100
»	5	Φωτισμὸς	1250	500	—	28 05	—	1721 95
»	6	Θέρμανσις	150	40	—	2 30	—	187 70
»	7	Τυπωτικὰ	200	—	—	19	—	181
»	8	Ἐκτύπωσις Ἐπετηρίδος	1000	—	—	—	—	1000
Β.	1	Δετικὰ καὶ ἀγορὰ βιβλίων	600	—	—	124 20	—	475 80
»	2	Ἐφημερίδες καὶ Περιοδικὰ	1100	500	—	15	—	1599 85
Γ.	1	Σχολὴ Ἀπόρων Παιδῶν (μισθ. διδ.)	6740	—	—	5 05	—	6734 95
»	2	Ἀγορὰ βιβλίων ἀδακίων καὶ τετραδ.	400	—	—	136 10	—	263 90
»	3	Ἀγορὰ ἐπισκευῆ ἐπίπλων καὶ ὀργάνων	150	—	—	40 70	—	109 30
»	4	Βραβεῖα	200	—	—	43	—	157
»	5	Φάρμακα	100	—	—	8 30	—	91 70
»	6	Ἐκτύπωσις ἐντύπων Σχολῆς	50	—	—	32	—	18
»	7	Καθαρισμὸς καὶ ἐπισκευὴ Σχολῆς	500	—	—	84 35	—	415 65
»	8	Γραφικὴ ὕλη Σχολῆς	75	—	—	16 05	—	58 95
»	9	Ἀπρόβλεπτοι δαπάναι	200	100	—	23 75	—	276 25
»	10	Φωτισμὸς Σχολῆς	1000	—	57	—	—	1057
Δ.	—	Σχολαὶ Ἐπαρχιῶν	600	—	—	100	—	500
Ε.	1	Γραφικὰ Ἐξόδα	200	—	—	32 05	—	167 95
»	2	Ταχυδρομικὰ	50	—	—	14 55	—	35 45
»	3	Ἐκτακτὰ	400	—	—	70 10	—	329 90
»	4	Ποσοστὰ καὶ ἔξοδα Ταμείου	550	—	79 90	—	—	629 90
Ζ.	1	Τόκοι δανείου Ἐθν. Τραπέζης	3530	5 35	—	—	—	3535 35
»	2	Περίθαλψις ἀποφυλακισομένων	1625	55	—	1299 55	—	326
Ζ.	—	Ἐξόδα παρελθούσης χρήσεως	400	112	—	1 35	—	510 65
Η.	—	Ἐξόδα δημοσ. διαλέξεων καὶ Ἀναγν.	300	260	—	39 20	—	520 80
Θ.	—	Ἐξόδα χοροῦ	1350	—	—	13 25	—	1336 75
Ι.	—	Φόροι καὶ δαπ. οἰκίας Καντζιλίερη	200	—	—	67 25	—	132 75
ΙΑ.	1, 2	Παράρτ. Σχολῆς (Μισθ. Διδ. ἐπιστ.)	1210	136	—	39 50	—	1306 50
»	3	Ἐγκατάστασις Σχολῆς	200	10	—	—	—	210
»	4	Ἀπρόβλεπτοι δαπάναι	100	—	—	79 20	—	20 80
»	5	Φωτισμὸς	400	—	—	69 60	—	330 40
			30140	55	1713 35	160 25	2388 60	29595 55
		Ἀπόσβεσις δανείου Ἐθν. Τραπέζης					10000	10000
		Τὰ ἐν τῷ Ταμείῳ μετρητὰ						2414 95
								42010 50

Ὁ Ταμίας

Δ. Ε. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

